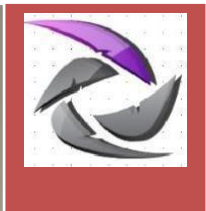

7 - 8 лютого
2025

АДАПТИВНІ ПРОЦЕСИ В ОСВІТІ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

ЧЕТВЕРТОГО МІЖНАРОДНОГО НАУКОВОГО ФОРУМУ

**Adaptive Processes in
Education**

Collection of Materials

4 rd International Scientific Forum

АДАПТИВНІ ПРОЦЕСИ В ОСВІТІ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

ЧЕТВЕРТОГО МІЖНАРОДНОГО НАУКОВОГО ФОРУМУ

07–08 лютого 2025 року

Adaptive Processes in Education

Collection of Materials

4th International Scientific Forum

February 7–8, 2025

2025 – Київ, Харків, Полтава– Україна
Spokane, Tampa – USA

Рекомендовано до друку засіданням Ради Громадської організації
«Школа адаптивного управління соціально-педагогічними
системами» (№ 2 від 15 березня 2025 року), м. Харків.
Затверджено до друку рішенням засідання Наукової ради
Полтавського національного педагогічного університету імені
В.Г.Короленка, м. Полтава
(протокол № 11 від 27 березня 2025 року)

Recommended for publication by the meeting of the Council
of the Public Organization «School of Adaptive Management of Social and Pedagogical
Systems» (Protocol No 2 from March 15, 2025)

Recommended for Publication by the Poltava National
Pedagogical University named after V.G. Korolenko
(Protocol No 11 from March 27, 2025)

Рецензенти / Reviewers:

Гриньова Марина Вікторівна
Marina GRINYOVA

доктор педагогічних наук, професор, член-кор. НАПН України
*Doctor in Education, Professor, Corresponding Member in NAES of
Ukraine;*

Брюханова Наталія
Олександрівна
Natalia BRYUKHANOVA

доктор педагогічних наук, професор
Doctor in Education, Professor;

Лазарєв Микола Іванович
Mykola Lazarev

доктор педагогічних наук, професор
Doctor in Education, Professor

A 28 **Адаптивні процеси в освіті :** збірник матеріалів (тез доповідей) 4-го Міжнародного наукового форуму / за заг. ред. Г.В. Єльнікової; ред. кол.: О.Л. Ануфрієва, В.М. Гладкова, Г.Ю. Кравченко, З.В. Рябова; упоряд. І.С. Лапшина. Київ: Юстон, 2025, 329 с.
Adaptive Processes in Education: collection of materials (abstracts) of the 3rd International Scientific Forum / for general edr. H. Yelnykova; edr. col.: O. Anufrieva, V. Hladkova, H. Kravchenko, Z. Ryabova; comp. I. Lapshina. Kyiv: Yuston, 2025, 329 p.

Збірник матеріалів Четвертого Міжнародного наукового форуму «Адаптивні процеси в освіті», що пройшов 07-08 лютого 2025 року в режимі онлайн, містить тези доповідей учасників та основні організаційні документи заходу.

Тематику публікацій розміщено за науковими панелями Форуму. У працях висвітлені актуальні питання розвитку освіти в Україні, розкриті такі напрями: адаптивні процеси в освіті в умовах невизначеності; адаптація діяльності педагогічних і науково-педагогічних працівників та здобувачів освіти в мінливих умовах сьогодення; адаптивне управління процесом формування професійних компетентностей у майбутніх фахівців галузі освіти; адаптивний менеджмент в освіті; адаптивні процеси інформаційно-аналітичного забезпечення цифрової трансформації освіти і педагогіки; організація науково-дослідної діяльності на адаптивних засадах; адаптивні процеси в освітній діяльності вітчизняних і зарубіжних вишів в умовах євроінтеграції; адаптивна модель професійного розвитку керівних кадрів освіти, педагогічних і науково-педагогічних працівників в нестабільних умовах.

У публікаціях з'ясовується сутність та особливості розповсюдження адаптивних процесів в освіті в умовах воєнного часу та повоєнного відновлення України. Матеріали Форуму призначаються науковцям, викладачам, аспірантам, докторантам, здобувачам наукових ступенів, управлінцям та всім працівникам освіти, які сприяють поширенню ідей адаптивного менеджменту. За релевантність і достовірність інформаційних даних відповідають автори тез доповідей, що опубліковані в збірнику матеріалів Четвертого Міжнародного наукового форуму «Адаптивні процеси в освіті».

УДК 37.014 (477) / UDC 37.014
(477)

© ГО «ШАУСПС» / GO «SHAUPS», 2025
© Автори / Authors, 2025

ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ «ШКОЛА АДАПТИВНОГО УПРАВЛІННЯ
СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИМИ СИСТЕМАМИ»;
ПОЛТАВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ В. Г. КОРОЛЕНКА;
ННІ "УКРАЇНСЬКА ІНЖЕНЕРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ" ХАРКІВСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМ. В.Н. КАРАЗІНА;
ГРОМАДСЬКА СПІЛКА «АСОЦІАЦІЯ З РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ ТА НЕПЕРЕРВНОЇ
ОСВІТИ»;
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ;
ІНСТИТУТ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК
УКРАЇНИ;
КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ОГІЄНКА;
БЕРДЯНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ;
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА;
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ
ДЕРЖАВНА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ ІМЕНІ В. О.
СУХОМЛИНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ;
ХАРКІВСЬКА АКАДЕМІЯ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ;
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЦЕНТР «МАЛА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ»;
УНІВЕРСИТЕТ ПІВДЕННОЇ ФЛОРИДИ;
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ МОЛДОВИ;
ГУМАНІТАРНО-ПРИРОДНИЧИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЯНА ДЛУГОША В ЧЕНСТОХОВІ,
ПОЛЬЩА;
INTERNATIONAL CULTURAL EDUCATION ASSOCIATION (ICEA);
USA INFORMATION AND ANALYTICAL PUBLICATION OF DUBAI EMIRATES TODAY;
SOPHIA UKRAINIAN SCHOOL – UNITED ARAB EMIRATES;
ІБК ІНЖЕНЕРНОГО БЮРО GMBH & CO. KG, ВЮРЦБУРГ, НІМЕЧЧИНА.

ПРЕС-РЕЛІЗ

**Шановні колеги, шановні колежанки!
ЗАПРОШУЄМО**

7-8 лютого 2025 року взяти участь у роботі

ЧЕТВЕРТОГО МІЖНАРОДНОГО НАУКОВОГО ФОРУМУ

АДАПТИВНІ ПРОЦЕСИ В ОСВІТІ

**2025 – Київ, Харків– Україна
Spokane, Tampa – USA**

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

ЄЛЬНИКОВА Галина Василівна (голова) / Halyna YELNYKOVA, доктор педагогічних наук, професор, голова Ради Громадської організації «Школа адаптивного управління соціально-педагогічними системами», професор ННІ "Українська інженерно-педагогічна академія" Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна, м. Харків, Україна;

РЯБОВА Зоя Вікторівна (заст. голови) / Zoia RYABOVA, доктор педагогічних наук, професор, заступник голови Ради Громадської організації «Школа адаптивного управління соціально-педагогічними системами», м. Харків, Україна;

ГРИНЬОВА Марина Вікторівна (співголова) / Maryna GRYNova, доктор педагогічних наук, професор, ректор Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, м. Полтава, Україна;

КУПРІЯНОВ Олександр Володимирович (співголова) / Oleksandr KUPRIYANOV, доктор технічних наук, професор, заступник директора ННІ "Українська інженерно-педагогічна академія" Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна, м. Харків, Україна;

КРЕТОВИЧ Світлана Сергіївна / Svitlana KRETOVICH, кандидат педагогічних наук, завідувач відділом освіти та науки Департаменту з питань внутрішньої та гуманітарної політики Офісу Президента України, м. Київ, Україна;

АНУФРІЄВА Оксана Леонідівна / Oksana ANYFRIEVA, кандидат педагогічних наук, завідувач аспірантурою і докторантурою ДЗВО «Університет менеджменту освіти», м. Київ, Україна;

БОДНАР Оксана Степанівна / Oksana BODNAR, доктор педагогічних наук, професор; професор кафедри педагогіки та менеджменту освіти Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, м. Тернопіль, Україна;

БОНДАРЕНКО Тетяна Сергіївна / Tetiana BONDARENKO, доктор педагогічних наук, професор кафедри інформаційних комп'ютерних технологій і математики ННІ "Українська інженерно-педагогічна академія" Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна, м. Харків, Україна;

БЕСАРАБЧУК Геннадій Володимирович / Hennadii BESARBCHUK, кандидат педагогічних наук, проректор з науково-педагогічної роботи та міжнародних зв'язків, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка Кам'янець-Подільський, Україна;

ВЕРБОВСЬКИЙ Ігор Андрійович / Igor VERBOVSKYI, кандидат педагогічних наук, доцент, начальник навчального відділу, доцент кафедри професійно- педагогічної, спеціальної освіти, андрагогіки та управління, Житомирський державний університет імені Івана Франка, м. Житомир, Україна;

ГЛАДКОВА Валентина Миколаївна / Valentyna HLADKOVA, доктор педагогічних наук, професор, член Громадської організації «Школа адаптивного управління соціально-педагогічними системами», м. Київ, Україна;

ГНІЗДІЛОВА Олена Анатоліївна / Olena HNIZDILOVA, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри дошкільної освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, м. Полтава, Україна;

ГРИНЬОВ Роман Станіславович / Roman GRYNYOV, кандидат фізико-математичних наук, інженер та науковий дослідник кафедри фізики, викладач факультету природничих та інженерних наук Аріельського університету, Ізраїль;

ЖУК Михайло Васильович / Mykhailo ZHUK, кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри технологій навчання, охорони праці та інклюзивної освіти БІНПО, член правління, експерт Україно-Американської асоціації працівників вищої школи (UAACE) (США), м. Суми, Україна;

ЗУЄНКО Марина Олексіївна / Maryna ZUYENKO, доктор філологічних наук, доцент, професор кафедри англійської та німецької філології, директор навчально- наукового інституту іноземних мов Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, м. Полтава, Україна;

КИРИЧЕНКО Микола Олексійович / Mykola KYRYCHENKO, доктор філософії, професор, член-кореспондент Національної академії наук вищої освіти України, ректор ДЗВО «Університет менеджменту освіти», м. Київ, Україна;

КОБЕРЛЯЙН-КЕРЛЕР Юрген / Juergen KOEBERLEIN-KERLER, професор, доктор філософії, член виконавчого комітету IGIP, Генеральний директор IBK Engineering Bureau GmbH & Co. KG, Вюрцбург, Німеччина;

КОНОНЕЦ Наталія Василівна / Nataliia KONONETS, доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри педагогічної майстерності та менеджменту імені І. А. Зязюна Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, м. Полтава, Україна;

КРАВЕЦЬ Світлана Григорівна/ Svitlana KRAVETS, кандидат педагогічних наук, старший дослідник, завідувач відділу зарубіжних систем професійної освіти Інституту професійної освіти НАПН України, м. Київ, Україна;

КРАВЧЕНКО Ганна Юріївна / Hanna KRAVCHENKO, доктор педагогічних наук, доцент, завідувачка кафедри педагогіки, адміністрування та спеціальної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, член Громадської організації «Школа адаптивного управління соціально-педагогічними системами», м. Харків, Україна;

КРАВЧЕНКО Олена Іванівна / Olena KRAVCHENKO, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри освіти дорослих та цифрових технологій Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО "Університет менеджменту освіти" НАПН України, м. Київ, Україна;

КРИЖКО Василь Васильович / Vasil KRYZHKO, кандидат педагогічних наук, професор кафедри педагогіки Бердянського державного педагогічного університету, м. Бердянськ, Україна;

КУЛАКЕВИЧ Тетяна / Tatiana KULAKEVICH, доцент Школи міждисциплінарної глобалістики, афілійований науковий співробітник Інституту європейських та євразійських досліджень Університету Південної Флориди, м. Тампа, Флорида, США;

КУЧИНСЬКА Ірина Олексіївна / Iryna KUCHYNSKA, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки та менеджменту освіти, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка Кам'янець-Подільський, Україна;

ЛАЗАРЄВ Микола Іванович / Mykola LAZARIEV, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки, методики та менеджменту освіти ННІ "Українська інженерно-педагогічна академія" Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна, м. Харків, Україна;

ЛАПШИНА Ірина Сергіївна / Iryna LAPSHYNA, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки і методики навчання Хортицької національної академії, м. Запоріжжя, Україна;

ЛУЗАН Людмила Олександрівна / Liudmyla LUZAN, кандидат педагогічних наук, проректор з навчальної роботи КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти», член Громадської організації «Школа адаптивного управління соціально-педагогічними системами», м. Харків, Україна;

ЛИСЕНКО Влада / Vlada LISENCO, доктор юридичних наук, радник ректора з міжнародного розвитку Європейського університету Молдови, м. Кишинів, Молдова;

ЛУЧАНІНОВА Ольга Петрівна / Olha LUCHANINOVA, доктор педагогічних наук, професор, член Громадської організації "Школа адаптивного управління соціально педагогічними системами", провідний науковий співробітник відділу наукового

інформаційно-аналітичного супроводу освіти державної науково-педагогічної бібліотеки імені В. О. Сухомлинського, м. Київ, Україна;

МІРОВСЬКА Маріола / Mariola MIROVSKA, завідувач кафедри соціальної політики, соціальної роботи та туризму факультету соціальних наук Гуманітарно-природничого університету імені Яна Длугоша в Ченстохові, доктор педагогічних наук (габілітований), професор (Республіка Польща) (Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy im. Jana Długosza w Częstochowie);

МОКЛЯК Володимир Миколайович / Volodymyr MOKLIAK, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної педагогіки та андрагогіки Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, м. Полтава, Україна;

НОВИЦЬКА Інеса Василівна / Inesa NOVITSKA, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач відділу аспірантури та докторантури Житомирського державного університету імені Івана Франка, м. Житомир, Україна;

ПОКРОЄВА Любов Денисівна / Lyubov POKROYEVA, кандидат педагогічних наук, доцент, ректор КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти», м. Харків;

ПОЛІЩУК Світлана Вікторівна / Svitlana POLISHCHUK, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач, доцент кафедри педагогіки та менеджменту освіти, Кам'янець-Подільський Національний університет імені Івана Огієнка Кам'янець-Подільський, Україна;

РОСТОКА Марина Львівна / Marina ROSTOKA, кандидат педагогічних наук, старший дослідник, завідувач відділу наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського НАПН України, м. Київ, Україна;

САВЧЕНКО Ірина Миколаївна / Iryna SAVCHENKO, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, учений секретар Національного центру «Мала академія наук України», м. Київ, Україна;

САЙТЗ Олена / Elena SEITZ, міжнародний освітній консультант, засновник і віце-президент Міжнародної культурно-освітньої асоціації (ICEA);

СОРОЧАН Тамара Михайлівна / Tamara SOROCHAN, доктор педагогічних наук, професор кафедри освіти дорослих та цифрових технологій Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО "Університет менеджменту освіти" НАПН України, м. Київ, Україна;

СУПРУН В'ячеслав Васильович / Viacheslav SUPRUN, кандидат економічних наук, доцент, директор Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти», м. Київ, Україна;

СУХОВЕРХОВА Олена Петрівна / Olena Sukhoverkhova, здобувач наукового ступеня PhD з педагогіки ННІ "Українська інженерно-педагогічна академія" Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна, м. Харків, Україна.

ФЕДІЙ Ольга Андріївна / Olha FEDIY, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри початкової освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, м. Полтава, Україна.

Центр організації і проведення: м. Полтава, вул. Остроградського, 2,

Робочі мови: українська, англійська, польська

Online-канал форуму:

конференції в Zoom Meetings з прямою трансляцією на
YouTube-канал УМО та ГО ШАУСПС

Форум проводиться у змішаному форматі: Онлайн-виступи в ZOOM в режимі реального часу (7 – 8 лютого) і панельні(надані у текстовому документі або відео запису) доповіді.

Місія форуму: з'ясування суті та розповсюдження технологій адаптивних процесів в освіті в умовах воєнного часу та повоєнного відновлення України.

Аудиторія: науковці, викладачі, аспіранти, докторанти, здобувачі наукових ступенів, управлінці та всі працівники освіти, які сприяють розповсюдженню ідей адаптивного менеджменту

ОСНОВНІ НАПРЯМИ РОБОТИ ФОРУМУ

Наукова панель 1: АДАПТИВНІ ПРОЦЕСИ В ОСВІТІ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

Модератори: доктор педагогічних наук, професор **ЄЛЬНИКОВА Галина Василівна**; доктор педагогічних наук, професор **ГЛАДКОВА Валентина Миколаївна**.

Наукова панель 2: АДАПТИВНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ В ОСВІТІ

Модератори: доктор педагогічних наук, професор **БОДНАР Оксана Степанівна**; кандидат педагогічних наук, професор **КРИЖКО Василь Васильович**.

Наукова панель 3: АДАПТИВНІ ПРОЦЕСИ В ДІЯЛЬНОСТІ ІНОЗЕМНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ; АДАПТАЦІЯ ТИМЧАСОВО ПЕРЕСЕЛЕНИХ ОСВІТЯН УКРАЇНИ ДО ЄВРОПИ, США ТА ОБ'ЄДНАНИХ АРАБСЬКИХ ЕМІРАТІВ

Модератори: міжнародний освітній консультант, засновник і віце-президент Міжнародної культурно-освітньої асоціації (ІСЕА) **Олена САЙТЗ**; здобувач наукового ступеня PhD з педагогіки ННІ "Українська інженерно-педагогічна академія" Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна **СУХОВЕРХОВА Олена Петрівна**.

Наукова панель 4: ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ТА НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА АДАПТИВНИХ ЗАСАДАХ

Модератори: кандидат педагогічних наук, доцент **АНУФРІЄВА Оксана Леонідівна**, доктор педагогічних наук, професор **РЯБОВА Зоя Вікторівна**.

Наукова панель 5: АДАПТИВНІ ПРОЦЕСИ В ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ОСВІТИ І ПЕДАГОГІКИ

Модератор: доктор педагогічних наук, професор, член Громадської організації "Школа адаптивного управління соціально педагогічними системами", провідний науковий співробітник відділу наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти державної науково-педагогічної бібліотеки імені В. О. Сухомлинського, НАПН України **ЛУЧАНІНОВА Ольга Петрівна**.

Наукова панель 6: АДАПТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПІДГОТОВКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОГО ФАХІВЦЯ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ЗМІН

Модератори: кандидат економічних наук, доцент **СУПРУН В'ячеслав Васильович**, доктор педагогічних наук, доцент **КРАВЧЕНКО Ганна Юрївна**.

Наукова панель 7: ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК КЕРІВНИКІВ І ПЕДАГОГІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ НА АДАПТИВНИХ ЗАСАДАХ: ВИКЛИКИ ТА СТРАТЕГІЇ

Модератори: доктор педагогічних наук, доцент **КОНОНЕЦ Наталія Василівна**, доктор філологічних наук, доцент **ЗУСНКО Марина Олексіївна**.

Наукова панель 8: ТЕХНОЛОГІЇ АДАПТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДАМИ ОСВІТИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯМИ

Модератори: кандидат педагогічних наук, доцент **ВЕРБОВСЬКИЙ Ігор Андрійович**, кандидат педагогічних наук, доцент **НОВІЦЬКА Інеса Василівна**.

ПРОГРАМНИЙ РЕГЛАМЕНТ

1-й день 07.02.2025 16.00-20.00	1 Відкриття Форуму. Вітальні слова учасникам. 2 Робота наукових панелей. Виступи учасників Форуму в реальному часі.
2-й день 08.02.2025 16.00-20.00	1 Робота наукових панелей. Майстер класи творчих освітян 2 Узгодження підсумків, завершення роботи Форуму: оголошення і прийняття рекомендацій Форуму. Наукове портфоліо Форуму. 3 Робоча нарада організаційного комітету щодо узагальнення і систематизації рекомендацій учасників Форуму.

УВАГА!

- Реєстрація на участь у Форумі** відбувається до 6 лютого 2025 року включно за покликанням: <https://forms.gle/C2rLzBTRJZENptM96>
- Благодійний внесок** за участь у роботі Форуму складає 200 грн. за реквізитами:
ГО ШКОЛА АДАПТИВНОГО УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИМИ СИСТЕМАМИ ЄДРПОУ/ДРФО 40346072, Рахунок: UA423515330000026009052212800 (Поточний рахунок), В ПАТ КБ “ПРИВАТБАНК” (Код Банку – МФО 351533).
- Участь у Форумі:** online в режимі реального часу на платформі Zoom та шляхом надання відеозапису або тексту доповіді для розміщення на сайті, публікація тез.
Сертифікація учасників. Кожен учасник Форуму, який виступив або надіслав панельну доповідь отримує іменний сертифікат.
- Планується випуск **е-збірника** матеріалів тез доповідей Форуму, який після закінчення заходу буде розміщено на сайті установ-організаторів, в електронних бібліотеках Національної академії педагогічних наук України, ННІ "Українська інженерно-педагогічна академія" Харківського національного університету ім. В.Н.Каразіна, Університету менеджменту освіти, у Фейсбукці та у чаті ГО ШАУСПС.

Вимоги до оформлення матеріалів конференції

Обсяг матеріалів: 1–3 повних сторінки формату А-4, орієнтація – книжна. Поля: верхнє, нижнє, ліве, праве – 20 мм. Шрифт: гарнітура – Times New Roman, кегль – 14, міжрядковий інтервал – 1,5.

Структура матеріалів: прізвище, ім'я автора (повністю), ORCID, посада й організація для педагогів, повна назва освітньої установи, e-mail (українською та англійською мовами), назва друкується напівжирними великими літерами; рисунки мають бути скомпановані у вигляді єдиного об'єкту; список використаних джерел розміщується після тексту тез.

Назва файлу має відповідати прізвищу автора і номеру секції (назва файлу Тези_прізвище_1 секція)

Матеріали тез доповідей просимо надіслати до **06.02.2025 р.** з поміткою: **Матеріали Форуму-2025** на e-mail: **shausps25@gmail.com** (благодійний внесок: 50 грн./стор. за реквізитами, розміщеними у п. 2. Члени ГО «ШАУСПС», які систематично сплачують членські внески, за публікацію кошти не вносять.

Увага! Погоджуючись взяти участь в конференції, автор (автори) висловлює згоду на опублікування матеріалів своїх доповідей в мережі Інтернет.

Автори несуть відповідальність за зміст і достовірність поданих матеріалів.

Звертаємо увагу учасників на необхідність дотримання принципів академічної доброчесності при підготовці тез доповідей. Усі подані матеріали мають бути оригінальними, авторськими та не містити ознак плагіату.

Організаційний комітет залишає за собою право перевіряти подані тези на відповідність цим вимогам.

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПИТАННЯ ФОРУМУ

можна з'ясувати за телефонами контактних осіб:

Рябова Зоя Вікторівна – +38(093) 960-27-65 – вайбер
Кравченко Ганна Юріївна – +38(050) 652-16-50
Лапшина Ірина Сергіївна – +38(067) 435-28-02
Організаційний комітет shausps25@gmail.com

**Єднаємося і разом крокуємо до ПЕРЕМОГИ!
Все буде Україна! Оргкомітет Форуму**

ДОДАТОК 1

ПРИКЛАД ОФОРМЛЕННЯ МАТЕРІАЛІВ ФОРУМУ

ВПЛИВ АДАПТИВНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ НАВЧАЛЬНИХ ПРОЦЕСІВ У ПОСТМОДЕРНІСТСЬКІЙ ПЕДАГОГІЦІ.

THE INFLUENCE OF ADAPTIVE MANAGEMENT ON THE EFFECTIVENESS OF EDUCATIONAL PROCESSES IN POSTMODERN PEDAGOGY.

Оксана БОДНАР, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки та менеджменту освіти Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, Тернопіль, Україна.

Oksana BODNAR, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor at the Department of Pedagogy and Education Management, Volodymyr Hnatiuk Ternopil National Pedagogical University. Ternopil. Ukrain

ТЕКСТ

СПИСОК ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ
Транслітерація літературних джерел

ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ «ШКОЛА АДАПТИВНОГО УПРАВЛІННЯ
СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИМИ СИСТЕМАМИ»;
ПОЛТАВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ В. Г. КОРОЛЕНКА;
ІННІ "УКРАЇНСЬКА ІНЖЕНЕРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ" ХАРКІВСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМ. В.Н. КАРАЗІНА;
ГРОМАДСЬКА СПІЛКА «АСОЦІАЦІЯ З РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ ТА НЕПЕРЕРВНОЇ
ОСВІТИ»;
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ;
ІНСТИТУТ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК
УКРАЇНИ;
КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ОГІЄНКА;
БЕРДЯНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ;
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА;
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ
ДЕРЖАВНА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ ІМЕНІ В. О.
СУХОМЛИНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ;
ХАРКІВСЬКА АКАДЕМІЯ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ;
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЦЕНТР «МАЛА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ»;
УНІВЕРСИТЕТ ПІВДЕННОЇ ФЛОРИДИ;
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ МОЛДОВИ;
ГУМАНІТАРНО-ПРИРОДНИЧИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЯНА ДЛУГОША В ЧЕНСТОХОВІ,
ПОЛЬЩА;
INTERNATIONAL CULTURAL EDUCATION ASSOCIATION (ICEA);
USA INFORMATION AND ANALYTICAL PUBLICATION OF DUBAI EMIRATES TODAY;
SOPHIA UKRAINIAN SCHOOL – UNITED ARAB EMIRATES;
ІБК ІНЖЕНЕРНОГО БЮРО GMBH & CO. KG, ВЮРЦБУРГ, НІМЕЧЧИНА.

ПРОГРАМА

ЧЕТВЕРТОГО МІЖНАРОДНОГО НАУКОВОГО ФОРУМУ

АДАПТИВНІ ПРОЦЕСИ В ОСВІТІ

7-8 лютого 2025 року

2025 – Київ, Харків, Полтава– Україна
Spokane, Tampa – USA

Центр організації і проведення: м. Полтава, вул. Остроградського, 2,

Робочі мови: українська, англійська, польська.

Online-канал форуму:

I день:

Дата та час: 7 лютого 2025р. о 16:00 за Київським часом

Лінк: <https://us02web.zoom.us/j/88073195218?pwd=3vDOoCdZgwxF9wjsOGByDv7EihyX8E.1>

Ідентифікатор: 880 7319 5218

Код доступу: 700054

II день:

Дата та час: 8 лютого 2025р. о 16:00 за Київським часом

Лінк: <https://us02web.zoom.us/j/88073195218?pwd=3vDOoCdZgwxF9wjsOGByDv7EihyX8E.1>

Ідентифікатор: 880 7319 5218

Код доступу: 700054

Місія форуму: з'ясування суті та розповсюдження технологій адаптивних процесів в освіті в умовах воєнного часу та повоєнного відновлення України.

Аудиторія: науковці, викладачі, аспіранти, докторанти, здобувачі наукових ступенів, управлінці та всі працівники освіти, які сприяють розповсюдженню ідей адаптивного менеджменту.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

ЄЛЬНИКОВА Галина Василівна (голова) / Halyna YELNYKOVA – доктор педагогічних наук, професор, голова Ради Громадської організації «Школа адаптивного управління соціально-педагогічними системами», професор ННІ "Українська інженерно-педагогічна академія" Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна, м. Харків, Україна;

РЯБОВА Зоя Вікторівна (заст. голови) / Zoia RYABOVA – доктор педагогічних наук, професор, заступник голови Ради Громадської організації «Школа адаптивного управління соціально-педагогічними системами», м. Харків, Україна;

ГРИНЬОВА Марина Вікторівна (співголова) / Maryna GRYNova – доктор педагогічних наук, професор, ректор Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, м. Полтава, Україна;

КУПРІЯНОВ Олександр Володимирович (співголова) / Oleksandr KUPRIYANOV – доктор технічних наук, професор, заступник директора ННІ "Українська інженерно-педагогічна академія" Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна, м. Харків, Україна;

КРЕТОВИЧ Світлана Сергіївна / Svitlana KRETOVICH – кандидат педагогічних наук, завідувач відділом освіти та науки Департаменту з питань внутрішньої та гуманітарної політики Офісу Президента України, м. Київ, Україна;

АНУФРІЄВА Оксана Леонідівна / Oksana ANYFRIIEVA – кандидат педагогічних наук, завідувач аспірантурою і докторантурою ДЗВО «Університет менеджменту освіти», м. Київ, Україна;

БОДНАР Оксана Степанівна / Oksana BODNAR – доктор педагогічних наук, професор; професор кафедри педагогіки та менеджменту освіти Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, м. Тернопіль, Україна;

БОНДАРЕНКО Тетяна Сергіївна / Tetiana BONDARENKO – доктор педагогічних наук, професор кафедри інформаційних комп'ютерних технологій і математики ННІ "Українська інженерно-педагогічна академія" Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна, м. Харків, Україна;

БЕСАРАБЧУК Геннадій Володимирович / Hennadii BESARBCHUK – кандидат педагогічних наук, проректор з науково-педагогічної роботи та міжнародних зв'язків, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка Кам'янець-Подільський, Україна;

ВЕРБОВСЬКИЙ Ігор Андрійович / Igor VERBOVSKYI – кандидат педагогічних наук, доцент, начальник навчального відділу, доцент кафедри професійно-педагогічної, спеціальної освіти, андрагогіки та управління, Житомирський державний університет імені Івана Франка, м. Житомир, Україна;

ГЛАДКОВА Валентина Миколаївна / Valentyna HLADKOVA, доктор педагогічних наук, професор, член Громадської організації «Школа адаптивного управління соціально-педагогічними системами», м. Київ, Україна;

ГНІЗДІЛОВА Олена Анатоліївна / Olena HNIZDILOVA, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри дошкільної освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, м. Полтава, Україна;

ГРИНЬОВ Роман Станіславович / Roman GRYNIOV, кандидат фізико-математичних наук, інженер та науковий дослідник кафедри фізики, викладач факультету природничих та інженерних наук Аріельського університету, Ізраїль;

ЖУК Михайло Васильович / Mykhailo ZHUK – кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри технологій навчання, охорони праці та інклюзивної освіти БІНПО, член правління, експерт Україно-Американської асоціації працівників вищої школи (UAACE) (США), м. Суми, Україна;

ЗУЄНКО Марина Олексіївна / Maryna ZUYENKO – доктор філологічних наук, доцент, професор кафедри англійської та німецької філології, директор навчально-наукового інституту іноземних мов Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, м. Полтава, Україна;

КИРИЧЕНКО Микола Олексійович / Mykola KYRYCHENKO – доктор філософії, професор, член-кореспондент Національної академії наук вищої освіти України, ректор ДЗВО «Університет менеджменту освіти», м. Київ, Україна;

КОБЕРЛЯЙН-КЕРЛЕР Юрген / Juergen KOEBERLEIN-KERLER, професор, доктор філософії, член виконавчого комітету IGIP, Генеральний директор IBK Engineering Bureau GmbH & Co. KG, Вюрцбург, Німеччина;

КОНОНЕЦ Наталія Василівна / Nataliia KONONETS, доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри педагогічної майстерності та менеджменту імені І. А. Зязюна Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, м. Полтава, Україна;

КРАВЕЦЬ Світлана Григорівна / Svitlana KRAVETS – кандидат педагогічних наук, старший дослідник, завідувач відділу зарубіжних систем професійної освіти Інституту професійної освіти НАПН України, м. Київ, Україна;

КРАВЧЕНКО Ганна Юріївна / Hanna KRAVCHENKO – доктор педагогічних наук, доцент, завідувачка кафедри педагогіки, адміністрування та спеціальної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, член Громадської організації «Школа адаптивного управління соціально-педагогічними системами», м. Харків, Україна;

КРАВЧЕНКО Олена Іванівна / Olena KRAVCHENKO – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри освіти дорослих та цифрових технологій Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО "Університет менеджменту освіти" НАПН України, м. Київ, Україна;

КРИЖКО Василь Васильович / Vasil KRYZHKO – кандидат педагогічних наук, професор кафедри педагогіки Бердянського державного педагогічного університету, м. Бердянськ, Україна;

КУЛАКЕВИЧ Тетяна / Tatiana KULAKEVICH – доцент Школи міждисциплінарної глобалістики, афілійований науковий співробітник Інституту європейських та євразійських досліджень Університету Південної Флориди, м. Тампа, Флорида, США;

КУЧИНСЬКА Ірина Олексіївна / Iryna KUCHYNSKA – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки та менеджменту освіти, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка Кам'янець-Подільський, Україна;

ЛАЗАРЄВ Микола Іванович / Mykola LAZARIEV – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки, методики та менеджменту освіти ННІ "Українська інженерно-педагогічна академія" Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна, м. Харків, Україна;

ЛАПШИНА Ірина Сергіївна / Iryna LAPSHYNA, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки і методики навчання Хортицької національної академії, м. Запоріжжя, Україна;

ЛУЗАН Людмила Олександрівна / Liudmyla LUZAN – кандидат педагогічних наук, проректор з навчальної роботи КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти», член Громадської організації «Школа адаптивного управління соціально-педагогічними системами», м. Харків, Україна;

ЛИСЕНКО Влада / Vlada LISENCO – доктор юридичних наук, радник ректора з міжнародного розвитку Європейського університету Молдови, м. Кишинів, Молдова;

ЛУЧАНІНОВА Ольга Петрівна / Olha LUCHANINOVA – доктор педагогічних наук, професор, член Громадської організації "Школа адаптивного управління соціально педагогічними системами", провідний науковий співробітник відділу наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти державної науково-педагогічної бібліотеки імені В. О. Сухомлинського, м. Київ, Україна;

МІРОВСЬКА Маріола / Mariola MIROVSKA – завідувач кафедри соціальної політики, соціальної роботи та туризму факультету соціальних наук Гуманітарно-природничого університету імені Яна Длугоша в Ченстохові, доктор педагогічних наук (габілітований), професор (Республіка Польща) (Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy im. Jana Długosza w Częstochowie);

МОКЛЯК Володимир Миколайович / Volodymyr MOKLIAK, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної педагогіки та андрагогіки Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, м. Полтава, Україна;

НОВИЦЬКА Інеса Василівна / Inesa NOVITSKA – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач відділу аспірантури та докторантури Житомирського державного університету імені Івана Франка, м. Житомир, Україна;

ПОКРОЄВА Любов Денисівна / Lyubov POKROYEVA – кандидат педагогічних наук, доцент, ректор КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти», м. Харків;

ПОЛИЩУК Світлана Вікторівна / Svitlana POLISHCHUK – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач, доцент кафедри педагогіки та менеджменту освіти, Кам'янець-Подільський Національний університет імені Івана Огієнка Кам'янець-Подільський, Україна;

РОСТОКА Марина Львівна / Marina ROSTOKA – кандидат педагогічних наук, старший дослідник, завідувач відділу наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського НАПН України, м. Київ, Україна;

САВЧЕНКО Ірина Миколаївна / Iryna SAVCHENKO – кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, учений секретар Національного центру «Мала академія наук України», м. Київ, Україна;

САЙТЗ Олена / Elena SEITZ – міжнародний освітній консультант, засновник і віце-президент Міжнародної культурно-освітньої асоціації (ICEA);

СОРОЧАН Тамара Михайлівна / Tamara SOROCHAN – доктор педагогічних наук, професор кафедри освіти дорослих та цифрових технологій Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО "Університет менеджменту освіти" НАПН України, м. Київ, Україна;

СУПРУН В'ячеслав Васильович / Viacheslav SUPRUN – кандидат економічних наук, доцент, директор Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти», м. Київ, Україна;

СУХОВЕРХОВА Олена Петрівна / Olena Sukhoverkhova – здобувач наукового ступеня PhD з педагогіки ННІ "Українська інженерно-педагогічна академія" Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна, м. Харків, Україна.

ФЕДІЙ Ольга Андріївна / Olha FEDIY, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри початкової освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, м. Полтава, Україна.

ОСНОВНІ НАПРЯМИ РОБОТИ ФОРУМУ

Наукова панель 1: АДАПТИВНІ ПРОЦЕСИ В ОСВІТІ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

Модератори: доктор педагогічних наук, професор **ЄЛЬНИКОВА Галина**; доктор педагогічних наук, професор **ГЛАДКОВА Валентина**.

Наукова панель 2: АДАПТИВНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ В ОСВІТІ

Модератори: доктор педагогічних наук, професор **БОДНАР Оксана**;

кандидат педагогічних наук, професор **КРИЖКО Василь**.

Наукова панель 3: АДАПТИВНІ ПРОЦЕСИ В ДІЯЛЬНОСТІ ІНОЗЕМНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ; АДАПТАЦІЯ ТИМЧАСОВО ПЕРЕСЕЛЕНИХ ОСВІТЯН УКРАЇНИ ДО ЄВРОПИ, США ТА ОБ'ЄДНАНИХ АРАБСЬКИХ ЕМІРАТІВ

Модератори: міжнародний освітній консультант, засновник і віце-президент Міжнародної культурно-освітньої асоціації (ICEA) **САЙТЗ Олена**; здобувач наукового ступеня PhD з педагогіки ННІ "Українська інженерно-педагогічна академія" Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна **СУХОВЕРХОВА Олена**.

Наукова панель 4: ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ТА НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА АДАПТИВНИХ ЗАСАДАХ

Модератори: кандидат педагогічних наук, доцент **АНУФРІЄВА Оксана**,

доктор педагогічних наук, професор **РЯБОВА Зоя**.

Наукова панель 5: АДАПТИВНІ ПРОЦЕСИ В ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ОСВІТИ І ПЕДАГОГІКИ

Модератор: доктор педагогічних наук, професор, **ЛУЧАНІНОВА Ольга**.

Наукова панель 6: АДАПТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПІДГОТОВКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОГО ФАХІВЦЯ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ЗМІН

Модератори: кандидат економічних наук, доцент **СУПРУН В'ячеслав**, доктор педагогічних наук, доцент **КРАВЧЕНКО Ганна**.

Наукова панель 7: ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК КЕРІВНИКІВ І ПЕДАГОГІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ НА АДАПТИВНИХ ЗАСАДАХ: ВИКЛИКИ ТА СТРАТЕГІЇ

Модератори: доктор педагогічних наук, доцент **КОНОНЕЦ Наталія**, доктор філологічних наук, доцент **ЗУЄНКО Марина**.

Наукова панель 8: ТЕХНОЛОГІЇ АДАПТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДАМИ ОСВІТИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯМИ

Модератори: кандидат педагогічних наук, доцент **ВЕРБОВСЬКИЙ Ігор**, кандидат педагогічних наук, доцент **НОВІЦЬКА Інеса**.

9

ПРОГРАМНИЙ РЕГЛАМЕНТ

1-й день 07.02.2025 16. ⁰⁰ -20. ⁰⁰	1 Відкриття Форуму. Вітальні слова учасникам. 2 Робота наукових панелей. Виступи учасників Форуму в реальному часі.
2-й день 08.02.2025 16. ⁰⁰ -20. ⁰⁰	1 Робота наукових панелей. Майстер класи творчих освітян 2 Узгодження підсумків, завершення роботи Форуму: оголошення і прийняття рекомендацій Форуму. Наукове портфоліо Форуму. 3 Робоча нарада організаційного комітету щодо узагальнення і систематизації рекомендацій учасників Форуму.

ПРОГРАМА ЧЕТВЕРТОГО МІЖНАРОДНОГО НАУКОВОГО ФОРУМУ

АДАПТИВНІ ПРОЦЕСИ В ОСВІТІ

(7-8 лютого 2025 року)

День перший

07.02.2024

Час 16.⁰⁰-20.⁰⁰

Лінк: <https://us02web.zoom.us/j/88073195218?pwd=3vDOoCdZgwxF9wjsOGBvDv7EihyX8E.1>

Ідентифікатор: 880 7319 5218

Код доступу: 700054

Регламент:

Привітання – до 2 хвилин

Доповідь на пленарному засіданні – до 7 хвилин

Виступ з інформацією у колі наукових панелей – до 5 хвилин

Повідомлення – до 3 хвилин

ОФІЦІЙНЕ ВІДКРИТТЯ ФОРУМУ

Час 16.⁰⁰-16.³⁰

ДО ВІТАННЯ / Greeting:

Галина ЄЛЬНИКОВА / Halyna YELNYKOVA, доктор педагогічних наук, професор ННІ "Українська інженерно-педагогічна академія" Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна, м. Харків, Україна.

Олександр КУПРІЯНОВ / Oleksandr KUPRIYANOV, доктор технічних наук, професор, заступник директора ННІ "Українська інженерно-педагогічна академія" Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна, м. Харків, Україна;

Світлана КРЕТОВИЧ / Svitlana KRETOVICH, кандидат педагогічних наук, завідувач відділом освіти та науки Департаменту з питань внутрішньої та гуманітарної політики Офісу Президента України.

Микола КИРИЧЕНКО / Mykola KYRYCHENKO, доктор філософії, член-кореспондент Національної академії наук вищої освіти України, ректор ДЗВО «Університет менеджменту освіти» Національної академії педагогічних наук України, м. Київ, Україна.

Микола ЛАЗАРЄВ / Mykola LAZARIEV – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри краєзнавчо-туристичної роботи, соціальних і гуманітарних наук ННІ "Українська інженерно-педагогічна академія" Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна, м. Харків, Україна.

Василь КРИЖКО / Vasil KRYZHKO – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту та адміністрування Бердянського державного педагогічного університету, м. Бердянськ, Україна.

Інеса НОВИЦЬКА / Inesa NOVITSKA – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач відділу аспірантури та докторантури Житомирського державного університету імені Івана Франка, м. Житомир, Україна.

Юрген КОБЕРЛЯЙН-КЕРЛЕР / Juergen KOEBERLEIN-KERLER, Ph.D., генеральний директор ІБК Інженерного бюро GmbH & Co. KG, Вюрцбург, Німеччина.

Олена САЙТЗ / Elena SEITZ – міжнародний освітній консультант, засновник і віце-президент Міжнародної культурно-освітньої асоціації (ICEA).

Гостьова лекція: Нерівність в освіті: як фінансова нерівність впливає на навчання в усьому світі. Глобальний вплив грошей на освіту. [Educational Inequality: How Financial Disparities Shape Learning Across the Globe. The Global Impact of Money on Education.]

Юрген КОБЕРЛАЙН-КЕРЛЕР, Професор, доктор філософії (Ph.D.), генеральний директор IBK Ingenieurbuero Koeberlein GmbH & Co. KG, Генеральний директор IBK Член Товариства випускників Вюрцбурзького університету Член Центру прикладних енергетичних досліджень e.V. Вюрцбург, Німеччина

Juergen KOEBERLEIN-KERLER, Professor, Ph.D, CEO, IBK Ingenieurbuero Koeberlein GmbH & Co. KG, General Director of IBK Member IGIP executive committee Member Alumni Society of the University of Wuerzburg Member Center for Applied Energy Research e.V., Wuerzburg, GERMANY.

Час 16.³⁰-17.¹⁵

Вхід на лекцію відбудеться з засідання Форуму після офіційного відкриття!

КОНТЕНТ НАУКОВИХ ПАНЕЛЕЙ

Наукова панель 1 / Scientific Panel 1

(час 16.³⁰-17.³⁰)

АДАПТИВНІ ПРОЦЕСИ В ОСВІТІ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

ADAPTIVE PROCESSES IN EDUCATION IN CONDITIONS OF UNCERTAINTY

Модератори / Moderators:

доктор педагогічних наук, професор / Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Галина СЛЬНИКОВА / Halyna YELNYKOVA

доктор педагогічних наук, професор / Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Валентина ГЛАДКОВА / Valentyna HLADKOVA

ДОПОВІДІ / Reports:

1. Адаптивні процеси в розробленні та реалізації занять в закладах вищої освіти. [Adaptive processes in the development and implementation of classes in higher education institutions]

Галина СЛЬНИКОВА, доктор педагогічних наук, професор ННІ "Українська інженерно-педагогічна академія" Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна, м. Харків, Україна;

***Halyna YELNYKOVA**, doctor of Pedagogical Sciences, Professor, "Ukrainian Engineering and Pedagogical Academy" of V.N. Karazin Kharkiv National University, Kharkiv, Ukraine.*

2. Акмеологічна служба консалтингового забезпечення професійного саморозвитку сучасного фахівця: адаптивні засади. [Acmeological consulting service for professional self-development of a modern specialist: adaptive principles]

Валентина ГЛАДКОВА, доктор педагогічних наук, професор, член Громадської організації «Школа адаптивного управління соціально-педагогічними системами», м. Київ, Україна.

***Valentyna HLADKOVA**, doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Member of the Public Organization "School of Adaptive Management of Socio-Pedagogical Systems", Kyiv, Ukraine.*

3. Штучний інтелект у цифровій освітній екосистемі. [Artificial intelligence in the digital educational ecosystem]

Тетяна БОНДАРЕНКО, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри інформаційних комп'ютерних технологій і математики ННІ «Українська інженерно-педагогічна академія» Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, м. Харків, Україна;

***Tetiana BONDARENKO**, doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor of the Department of Information Computer Technologies and Mathematics, Education and Research Institute «Ukrainian Engineering Pedagogics Academy» of V. N. Karazin Kharkiv National University, Kharkiv, Ukraine.*

4. Управління адаптивно-педагогічним проєктуванням неперервної освіти в умовах невизначеності. [Managing adaptive pedagogical design of continuing education under uncertainty]

Надія БЛИК, докторка педагогічних наук, доцентка, професорка кафедри педагогічної майстерності та інклюзивної освіти, Полтавська академія неперервної освіти ім. М. В. Остроградського, м. Полтава, Україна.

Nadiia BILYK, doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Professor at the Department Pedagogical Skills and Inclusive Education, M. V. Ostrohradskyi Poltava Academy of Continuous Education, Poltava, Ukraine.

5. Адаптивний розвиток освітнього середовища закладу вищої освіти в умовах невизначеності. [Adaptive development of the educational environment of a higher education institution in conditions of uncertainty]

Ганна ПОЛЯКОВА, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки, іноземної філології та перекладу, Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця, м. Харків, Україна.

Hanna POLIAKOVA, ssociate Professor of the Department of Pedagogy, Foreign Philology, and Translation, Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics, Kharkiv, Ukraine.

6. Адаптивний підхід до персоніфікації роботи з підвищення кваліфікації керівників закладів загальної середньої освіти. [Adaptive approach to personalization of work on improving the qualifications of heads of general secondary education institutions]

Віра ГУМЕНЮК, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувачка кафедри менеджменту та освітніх технологій Хмельницький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти, м. Хмельницький, Україна.

Vira HUMENIUK, PhD of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Head of the Department of Management and Educational Technologies Khmelnytsky Regional Institute of Postgraduate Teacher Education, Khmelnytsky, Ukraine.

7. Підтримка ментального здоров'я в освіті як адаптивний процес. [Mental health support in education as an adaptive process]

Катерина ДЯЧЕНКО, кандидат економічних наук, доцент, медичний адміністратор Вашингтонського центру болю, м. Вашингтон, округ Колумбія, США.

Kateryna DIACHENKO, Ph.D., Associate Professor, Medical Administrator of the Washington Pain Center, Washington, USA.

8. Цифрова самоорганізація учителів початкової школи як умова адаптивного процесу професійного зростання. [Digital self-organization of primary school teachers as a condition for the adaptive process of professional growth]

Ольга ЄРЬОМЕНКО, доктор педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки, психології, початкової освіти та освітнього менеджменту, Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради, м. Харків, Україна;

Olha YEROMENKO, Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Pedagogy, Psychology, Primary Education and Educational Management, Municipal establishment «Kharkiv humanitarian-pedagogical academy» of the Kharkiv regional council, Kharkiv, Ukraine.

9. Підвищення кваліфікації викладачів професійно-технічних закладів освіти як складова адаптивних процесів в умовах невизначеності. [Advanced training of teachers of vocational and technical educational institutions as a component of adaptive processes in conditions of uncertainty]

Тетяна ЛАЗАРЄВА, доктор педагогічних наук, професор ННІ "Українська інженерно-педагогічна академія" Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна, м. Харків, Україна;

Tetiana LAZARIEVA, doctor of Pedagogical Sciences, Professor, "Ukrainian Engineering and Pedagogical Academy" of V.N. Karazin Kharkiv National University, Kharkiv, Ukraine.

10. Забезпечення якості професійної (професійно-технічної) освіти: адаптивність та розвиток в умовах невизначеності. [Quality assurance of vocational education: adaptability and development under conditions of uncertainty]

Світлана КРАВЕЦЬ, кандидат педагогічних наук, старший дослідник, завідувач відділу зарубіжних систем професійної освіти Інституту професійної освіти НАПН України, Київ, Україна.

Svitlana KRAVETS, PhD in Pedagogy, Senior Researcher, Head of the Department of Foreign Vocational Education Systems, Institute of Vocational Education of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine.

11. Проблема превенції та подолання освітніх втрат в умовах невизначеності. [The problem of preventing and overcoming educational losses in conditions of uncertainty]

Олена ЛАВРЕНТЬЄВА, доктор педагогічних наук, професор, Криворізький державний педагогічний університет, Кривий Ріг, Україна.

Olena LAVRENTIEVA, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Kryvyi Rih State Pedagogical University, Kryvyi Rih, Ukraine.

12. Адаптивна організація професійної підготовки майбутніх учителів історії в умовах воєнного стану. [Adaptive Organisation of Professional Training of Future History Teachers under Martial Law]

Геннадій ЧЕРЕВИЧНИЙ, кандидат історичних наук, доцент, докторант Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, Київ.

Gennadii CHEREVYCHNYI, Ph.D (in History), Associate Professor, Doctoral Researcher (in Education) of Ivan Zyazyun Institute of Pedagogical Education and Adult Education of the NAES of Ukraine, Kyiv, Ukraine.

13. Забезпечення якості професійної (професійно-технічної) освіти: адаптивність та розвиток в умовах невизначеності. [Quality assurance of vocational education: adaptability and development under conditions of uncertainty]

Раїса ЧЕРНОВОЛ-ТКАЧЕНКО, кандидат педагогічних наук, професор, Директор Інституту післядипломної освіти ХНПУ імені Г. С. Сковороди, Харків, Україна.

Raisa CHERNOVOL-TKACHENKO, Candidate of Pedagogical Sciences, Professor, Director of the Institute of Postgraduate Education of the G. S. Skovoroda KhNPU, Kharkiv, Ukraine.

14. Можливості адаптивного менеджменту діяльності художньо-творчих колективів закладів вищої педагогічної освіти в умовах війни. [Possibilities of adaptive management of the activities of artistic and creative collectives of higher pedagogical education institutions in war conditions]

Наталія СУЛАЄВА, доктор педагогічних наук, професор, Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка, м. Полтава, Україна.

Nataliia SULAIEVA, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Poltava National Pedagogical University named after V.G. Korolenko, Poltava, Ukraine.

15. Управління закладом освіти в умовах невизначеності. [Managing an educational institution in conditions of uncertainty]

Сергій НЕМЧЕНКО, доктор педагогічних наук, професор кафедри комп'ютерних та інформаційних технологій, Житомирського державного університету ім. Івана Франка, м. Житомир, Україна.

Serhiy NEMCHENKO, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor of the Department of Computer and Information Technologies, Ivan Franko Zhytomyr State University, Zhytomyr, Ukraine.

16. Формування професійної мобільності майбутніх фахівців соціономічного профілю як складова адаптивності освіти в сучасних умовах невизначеності. [Formation of occupational mobility of future socio-economic specialists as a component of educational adaptability in modern conditions of uncertainty]

Наталія СУРГУНД, кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології та педагогіки Хмельницького національного університету, м. Хмельницький, Україна.

Nataly SURGUND, Candidate of Psychological Sciences, Associate Professor of the Department of Psychology and Pedagogy, Khmelnsky National University, Khmelnsky, Ukraine.

17. Освітні виклики в умовах військової агресії: адаптивні підходи Малої академії наук України. [Educational challenges in conditions of military aggression: adaptive approaches of the Junior Academy of Sciences of Ukraine]

Ірина САВЧЕНКО к.п.н., старший науковий співробітник, учений секретар НЦ "Мала академія наук України", м. Київ, Україна.

Irina SAVCHENKO Ph.D., senior scientific specialist, teaching secretary of the Scientific Center " Small Academy of Sciences of Ukraine", Kyiv, Ukraine..

18. Цифрова компетентність викладачів: роль тестувальних програм. [Digital competence of teachers: the role of testing programmers]

Володимир ДРАГУН, аспірант кафедри інформаційних комп'ютерних технологій і математики ННІ «Українська інженерно-педагогічна академія» Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, м. Харків, Україна.

Volodymyr DRAHUN, PhD Student of the Department of Information Computer Technologies and Mathematics, Education and Research Institute «Ukrainian Engineering Pedagogics Academy» of V. N. Karazin Kharkiv National University, Kharkiv, Ukraine.

19. Викладання STEM зі штучним інтелектом: практичні підходи для викладачів та студентів. [Teaching STEM with AI: Practical Approaches for Educators and Students]

Максим ПОЛЯКОВ, аспірант кафедри інформаційних комп'ютерних технологій і математики Навчально-наукового інституту «Українська інженерно-педагогічна академія» Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, м. Харків, Україна;

Maksym POLIAKOV, PhD Student of the Department of Information Computer Technologies and Mathematics, Education and Research Institute «Ukrainian Engineering Pedagogics Academy» of V. N. Karazin Kharkiv National University, Kharkiv, Ukraine.

20. Інтернаціоналізація вищої освіти: розвиток освітніх екосистем. [Internationalisation of higher education: development of educational ecosystems]

Олексій ПРОЦЕНКО, аспірант кафедри інформаційних комп'ютерних технологій і математики Навчально-наукового інституту «Українська інженерно-педагогічна академія» Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, м. Харків, Україна;

Oleksii PROTSENKO, PhD Student of the Department of Information Computer Technologies and Mathematics, Education and Research Institute «Ukrainian Engineering Pedagogics Academy» of V. N. Karazin Kharkiv National University, Kharkiv, Ukraine.

21. Формування ключових soft skills при засвоєнні спеціальних дисциплін для майбутнього фахівця в галузі ветеринарної медицини. [Formation of key soft skills in the acquisition of special disciplines for a future specialist in the field of veterinary medicine]

Ірина СКОРОХОДОВА, аспірантка Навчально-наукового інституту «Українська інженерно-педагогічна академія» Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, Харків, Україна.

Iryna SKOROKHODOVA, Educational and Research Institute "Ukrainian Engineering and Pedagogical Academy" of V.N. Karazin Kharkiv National University, Kharkiv, Ukraine.

22. Адаптація педагогічних працівників в умовах війни. [Adaptation of teaching employees in the conditions of war]

Лариса ГОРЛАЧ, учитель української мови та літератури, ліцей 157, м.Київ, Україна.

Larysa GORLACH, Teacher of Ukrainian language and literature, Lyceum 157, Kyiv, Ukraine.

23. Адаптація педагогічних працівників до організації навчання в бомбосховищах під час ракетної небезпеки. [Adaptation of educational staff to the organization of learning in bomb shelters during a missile alert]

Олена ЛУК'ЯНЕНКО, бакалавр психології, практичний психолог, здобувачка вищої освіти другого (магістерського) рівня, кафедри управління, адміністрування та спеціальної освіти, спеціальності 231 Соціальна робота ННІМП ДЗВО Університет менеджменту освіти, м. Київ, Україна.

Olena LUKIANENKO, Bachelor of Psychology, practical psychologist, Master's degree student of the second (master's) level, Department of Management, Administration and Special Education, majoring in 231 "Social Work", State Institution of Higher Education University of Educational Management of National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine.

24. Адаптивні аспекти навчання здобувачів освіти в контексті історичного дослідження євроінтеграційних процесів грошової системи України. [Adaptive aspects of training of students in the context of historical research of european integration processes of the monetary system of ukraine]

Володимир СУХІНА, магістрант кафедри новітньої історії України історичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка [науковий керівник: кандидат історичних наук, доцент Геннадій ЧЕРЕВИЧНИЙ] м. Київ, Україна.

Volodymyr SUKHINA, Master's Student of the Department of Contemporary History of Ukraine of the Faculty of History at Taras Shevchenko National University of Kyiv [Scientific Supervisor: Ph.D (in History), Associate Professor Gennadii CHEREVYCHNYI], Kyiv, Ukraine.

25. Вплив інтерактивного музею науки на формування дослідницької компетентності учнів: результати емпіричного дослідження. [The influence of the interactive science museum on the formation of students' research competence: the results of empirical research.]

Ярослав САВЧЕНКО, аспірант, молодший науковий співробітник Мала академія наук України, м. Київ, Україна.

Yaroslav SAVCHENKO, PhD Student of the Scientific Center " Small Academy of Sciences of Ukraine", Kyiv, Ukraine.

26. Лідерство в умовах невизначеності: роль студентських ініціатив у формуванні адаптивних компетентностей. [Leadership in Uncertainty: The Role of Student Initiatives in Developing Adaptive Competencies]

Дмитро СУГАК, здобувач ступеня доктора філософії, Криворізький державний педагогічний університет, Кривий Ріг, Україна.

Suhak Dmytro, PhD student, Kryvyi Rih State Pedagogical University, Kryvyi Rih, Ukraine.

27. Розвиток самоосвітніх компетентностей студентів медичних коледжів через адаптивні цифрові технології. [Development of Self-Education Competencies of Medical College Students through Adaptive Digital Technologies]

Олександра ПИСЬМЕННА, здобувач ступеня доктора філософії, Криворізький державний педагогічний університет, Кривий Ріг, Україна.

Oleksandra PYSMENNA, PhD Student of the Scientific Center " Small Academy of Sciences of Ukraine", Kyiv, Ukraine.

28. Адаптивне освітнє середовище як фактор розвитку самоосвітньої компетентності майбутніх бакалаврів економіки. [The influence of the interactive science museum on the formation of students' research competence: the results of empirical research.]

Ярослав ПІВЕНЬ, здобувач ступеня доктора філософії, ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля», Дніпро, Україна.

Yaroslav PIVEN, PhD student, Alfred Nobel University, Dnipro. Ukraine.

29. Гнучкі підходи до оцінювання академічних досягнень у професійній освіті: адаптація до умов змін. [Flexible Approaches to Assessing Academic Achievements in Vocational Education: Adapting to Changing Conditions.]

Валентина БУРБИГА, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки, методики та менеджменту освіти, Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, Харків, Україна.

Valentyna BURBYHA, Candidate of Historical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Pedagogy, Methodology and Management of Education, V.N. Karazin Kharkiv National University, Kharkiv, Ukraine.

Наукова панель 2 / Scientific Panel 2

(час 17.³⁰-18.³⁰)

АДАПТИВНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ В ОСВІТІ

ADAPTIVE MANAGEMENT IN EDUCATION

Модератори / Moderators:

доктор педагогічних наук, професор / Professor, Doctor in Education (Pedagogy),

Оксана БОДНАР / Oksana Bodnar

кандидат педагогічних наук, професор / Doctor in Education (Pedagogy),

Василь Крижко / Vasyl Kryzhko

ДОПОВІДІ / Reports:

1. Мотиваційні техніки адаптивного менеджменту у формуванні ефективності освітнього процесу [Motivational Techniques of Adaptive Management in the Formation of Educational Process Efficiency]

Оксана БОДНАР, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки та менеджменту освіти Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, Тернопіль, Україна.

Oksana BODNAR, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor at the Department of Pedagogy and Education Management, Volodymyr Hnatiuk Ternopil National Pedagogical University. Ternopil. Ukraine.

2. Адаптивні моделі управління інноваційними виховними проєктами в умовах невизначеності [Adaptive models for managing innovative educational projects under conditions of uncertainty]

Андрій ОСТАПЧУК, аспірант кафедри педагогіки та менеджменту освіти Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, Тернопіль, Україна.

Andrii OSTAPCHUK, PhD student at the Department of Pedagogy and Education Management, Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Ternopil, Ukraine.

3. Адаптивні технології формування медіаторської компетентності слухачів у сфері післядипломної освіти [Adaptive technologies for the formation of mediator competence in postgraduate education]

Світлана КАЛАУР, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної роботи та менеджменту соціокультурної діяльності. Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, Тернопіль, Україна.

Svitlana KALAUUR, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor of the Department of Social Work and Management of Socio-Cultural Activities. Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Ternopil, Ukraine.

4. Управління робочим часом як ефективний інструмент адаптивного менеджменту [Working time management as an effective tool for adaptive management]

Ольга СОРОКА, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри соціальної роботи та менеджменту соціокультурної діяльності Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, Тернопіль, Україна.

Olha SOROKA, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Social Work and Management of Socio-Cultural Activities, Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Ternopil, Ukraine.

5. Адаптивний підхід до управління як чинник підвищення рівня самоорганізації педагогів у дошкільному навчальному закладі [Adaptive approach to management as a factor of increasing the level of self-organisation of teachers in preschool educational institution]

Олена РУДЬ, магістрантка спеціальності 073 Менеджмент, Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, Тернопіль, Україна.

Olena RUD, Master's student of speciality 073 Management. Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Ternopil, Ukraine.

6. Гуманістичний підхід в адаптивному управлінні освітнім процесом: баланс між ефективністю та людяністю [Humanistic approach in adaptive management of the educational process: a balance between efficiency and humanity]

Оксана ГОРІШНА, доктор філософії, старший викладач кафедри інформаційної діяльності і соціальних наук, Тернопільський національний технічний університет ім.І.Пулюя, Тернопіль.

Oksana HORISHNA, PhD, Senior Lecturer at the Department of Information Activities and Social Sciences, Ternopil Ivan Puluj National Technical University, Ukraine.

7. Адаптація програм з української мови для профільних класів: виклики та рішення [Adapting Ukrainian language programmes for specialised classes: challenges and solutions]

Леся ГАПОН, кандидат філологічних наук, консультант Тернопільського комунального методичного центру науково-освітніх інновацій і моніторингу, Тернопіль, Україна.

Lesia Gapon, PhD in Philology, Consultant at the Ternopil Municipal Methodological Centre for Scientific and Educational Innovation and Monitoring, Ternopil, Ukraine.

8. Управління професійним зростанням педагогів через адаптивний підхід і розвиток самоменеджменту вчителя [Managing the professional growth of teachers through an adaptive approach and the development of teacher self-management]

Марина ШКОДА, аспірантка кафедри педагогіки та менеджменту освіти Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, Тернопіль, Україна.

Maryna SHKODA, PhD student at the Department of Pedagogy and Education Management, Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Ternopil, Ukraine.

9. Адаптивні процеси зміцнення соціального авторитету освітнього закладу як управлінський виклик сучасності [Adaptive processes of strengthening the social authority of an educational institution as a managerial challenge of our time]

Віталій КУЛЕШКО, магістрант спеціальності 073 Менеджмент. Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, Тернопіль, Україна.

Vitaly KULESHKO, Master's student of speciality 073 Management. Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Ternopil, Ukraine.

10. Адаптивні сценарії гейміфікації як каталізатор мотивації педагогів до саморозвитку в управлінській системі школи [Adaptive gamification scenarios as a catalyst for motivating teachers to self-development in the school management system]

Ігор ОСІН, магістрант спеціальності 073 Менеджмент. Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, Тернопіль, Україна.

Igor OSIN, Master's student of speciality 073 Management. Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Ternopil, Ukraine.

11. Формування адаптивного управлінського мислення у майбутніх менеджерів в умовах воєнного стану [Formation of adaptive managerial thinking in future managers under martial law s]

Богдан ШЕВЧИК, аспірант кафедри педагогіки та менеджменту освіти. Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, Тернопіль, Україна.

Bohdan SHEVCHUK, PhD student at the Department of Pedagogy and Management of Education. Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Ternopil, Ukraine.

12. Адаптивні моделі управління діяльністю класних керівників у системі виховної роботи закладу загальної середньої освіти [Adaptive models of classroom teachers' activity management in the system of educational work of general secondary education institution]

Лілія БОГАЧ, магістрантка спеціальності 073 Менеджмент Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, Тернопіль, Україна.

Lilia BOGACH, Master's student majoring in 073 Management, Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Ternopil, Ukraine.

13. Flexible management strategies for developing the need for aesthetic values in the system of adaptive management of an educational institution [Гнучкі управлінські стратегії розвитку потреби в естетичних цінностях у системі адаптивного менеджменту закладу освіти]

Xiong QIULING, PhD student at the Department of Pedagogy and Education Management, Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Ternopil, Ukraine.

Сюн ЦЮЛІН, аспірантка кафедри педагогіки та менеджменту освіти Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, Тернопіль, Україна.

14. Третя місія університетів в умовах війни: психологічний аспект. [The third mission of universities in wartime: the psychological aspect]

Максим МОСКАЛЬОВ, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри освіти дорослих та цифрових технологій ДЗВО "Університет менеджменту освіти", м. Київ, Україна.

Maksym MOSKALYOV, Candidate of Psychological Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Adult Education and Digital Technologies, State Educational Service "University of Educational Management", Kyiv, Ukraine.

Алла МОСКАЛЬОВА, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри освіти дорослих та цифрових технологій ДЗВО "Університет менеджменту освіти", м. Київ, Україна.

Alla MOSKALYOVA, Candidate of Psychological Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Adult Education and Digital Technologies, State Educational Service "University of Educational Management", Kyiv, Ukraine.

15. Екзистенційні виміри провідництва в освіті 2022-2025 років. [Existential Dimensions of Guidance in Education 2022-2025.]

Василь КРИЖКО, кандидат педагогічних наук, професор кафедри педагогіки Бердянського державного педагогічного університету, м. Запоріжжя, Україна.

Vasyl KRYZHKO, Candidate of Pedagogical Sciences, Professor of the Department of Pedagogy, Berdyansk State Pedagogical University, Zaporizhzhia, Ukraine.

16. Актуальні проблеми адаптивного менеджменту в умовах цифровізації вищої освіти. [Current issues of adaptive management in the context of digitalization of higher education]

Павло БІЛІЧЕНКО, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри педагогіки, психології, соціальної роботи та менеджменту Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка, м. Полтава, Україна.

Pavlo BILICHENKO, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Head of the Department of Pedagogy, Psychology, Social Work and Management, Oleksandr Dovzhenko Glukhiv National Pedagogical University, Poltava, Ukraine.

17. Акмецільові стратегії розвитку інноваційної культури майбутнього менеджера освіти в умовах професіоналізації. [Akmetsial strategies for developing an innovative culture of the future education manager in the context of professionalization]

Олена КОЗЛОВА, кандидат педагогічних наук, професор кафедри менеджменту освіти та педагогіки вищої школи Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка, м. Суми, Україна.

Olena KOZLOVA, Candidate of Pedagogical Sciences, Professor of the Department of Educational Management and Pedagogy of Higher School, Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko, Sumy, Ukraine.

18. Вітчизняні та зарубіжні практики адаптивного менеджменту. [National and foreign practices of adaptive management]

Олена ТОКАРЕНКО, кандидат педагогічних наук, доцент Бердянського державного педагогічного університету, м. Запоріжжя, Україна.

Olena TOKARENKO, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of Berdyansk State Pedagogical University, Zaporizhzhia, Ukraine.

19. Адаптивне управління за умов поліпарадигмальності освітніх ландшафтів. [Adaptive management in the context of polyparadigmality of educational landscapes.]

Ольга СТАРОКОЖКО, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки Бердянського державного педагогічного університету, м. Запоріжжя, Україна.

Olga STAROKOZHKO, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Pedagogy, Berdyansk State Pedagogical University, Zaporizhzhia, Ukraine.

20. Якості керівника-провідника проти викликів глобалізованого світу. [Qualities of a head-guide against the challenges of a globalized world]

Юлія КОНДРАТЕНКО, здобувачка третього (PhD) рівня вищої освіти Бердянського державного педагогічного університету, м. Запоріжжя, Україна.

Yulia KONDRATENKO, PhD student at Berdyansk State Pedagogical University, Zaporizhia, Ukraine.

21. Родові зв'язки прогностичного й адаптивного менеджменту. [The generic relationships of predictive and adaptive management]

Андрій СКЛЯРОВ, здобувач третього (PhD) рівня вищої освіти Бердянського державного педагогічного університету, м. Запоріжжя, Україна.

Andriy SKLYAROV, PhD candidate at the Berdyansk State Pedagogical University, Zaporizhia, Ukraine.

22. Організація освітнього процесу в укритті зі здобувачами початкової освіти. [Organization of the educational process in shelter with primary school students]

Ілона САКСОНИК, здобувачка третього (PhD) рівня вищої освіти Бердянського державного педагогічного університету, м. Запоріжжя, Україна.

Iлона SAXONIK, PhD student at Berdyansk State Pedagogical University, Zaporizhia, Ukraine.

23. Адаптивна школа-родина в умовах он-лайн освіти. [Adaptive school-family in the context of online education]

Тетяна НОВОСЕЛА, директор Осипенківської гімназії Осипенківської сільської ради Бердянського району Запорізької області, м. Запоріжжя, Україна.

Tetyana NOVOSELA, Director of the Osypenkiv Gymnasium of the Osypenkiv Village Council of the Berdyansk District of the Zaporizhzhia Region, Zaporizhzhia City, Ukraine.

24. Адаптивне управління релокованим закладом ЗСО в умовах військового стану. [Adaptive management of a relocated general secondary education institution under martial law]

Володимир ГРЕБ, директор Бердянської гімназії №16, м. Запоріжжя, Україна.

Volodymyr HREB, Director of Berdyansk Gymnasium No. 16, Zaporizhia, Ukraine.

25. Менеджмент закладів освіти в еру Tik – Tok. [Management of educational institutions in the Tik – Tok era]

Олег БАЛАБАН, директор Бердянського Центру дитячої та юнацької творчості ім. Є. Рудневої, м. Запоріжжя, Україна.

Oleg BALABAN, Director of the Berdyansk Center for Children and Youth Creativity named after E. Rudneva, Zaporizhia, Ukraine.

**АДАПТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПІДГОТОВКИ
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОГО ФАХІВЦЯ В УМОВАХ
ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ЗМІН**

**ADAPTIVE TECHNOLOGIES OF THE TRAINING OF A COMPETITIVE PROMOTION
SPECIALIST IN THE CONDITIONS OF TRANSFORMATIONAL CHANGES**

Модератори / Moderators:

кандидат економічних наук, доцент / Ph.D in economic sciences, Associate Professor

В'ячеслав СУПРУН / Viacheslav SUPRUN

доктор педагогічних наук, доцент / Doctor in Education (Pedagogy), Associate Professor

Ганна КРАВЧЕНКО / Hanna KRAVCHENKO

ДОПОВІДІ / Reports:

1. Особливості підготовки конкурентоспроможного фахівця в умовах трансформаційних змін. [Features of the training of a competitive promotion specialist in the conditions of transformational changes]

В'ячеслав СУПРУН, директор Навчально-наукового інституту менеджменту і психології ДЗВО "Університет менеджменту освіти", кандидат економічних наук, доцент, магістр державного управління, Заслужений працівник освіти України, Лауреат Державної премії України в галузі освіти, Відмінник освіти України, м. Київ. Україна.

Viacheslav SUPRUN, Director of the Educational and Scientific Institute of Management and Psychology of the Educational Management University "University of Education Management", Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Master of Public Administration, Honored Worker of Education of Ukraine, Laureate of the State Award of Ukraine in the Field of Education, Excellence in Education of Ukraine, Kyiv, Ukraine.

2. Міждисциплінарний підхід у викладанні навчальних дисциплін освітньо-наукової програми «Соціальна робота. Соціальна реабілітація». [Interdisciplinary approach in teaching academic disciplines of the educational and scientific program "Social work. Social rehabilitation"]

Ганна КРАВЧЕНКО, доктор педагогічних наук, доцент, завідувачка кафедрою ННІ менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН, Київ. Україна.

Hanna KRAVCHENKO, Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Head of the Department of Management and Psychology, State Educational Service "University of Educational Management" National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv. Ukraine.

3. Особливості управління професійно-творчим розвитком майбутніх магістрів освітніх, педагогічних наук [Use of immersive learning technologies for development of professional competences of the head of a general secondary education institution]

Тетяна РОЖНОВА, професор кафедри педагогіки, адміністрування, спеціальної освіти ДЗВО Університет менеджменту освіти, м. Київ. Україна.

Tetian, ROZHNOVA, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, professor of the department of pedagogy, administration, special education of the DZVO University of Management of Education", Kyiv, Ukraine.

4. Використання імерсивних технологій навчання для розвитку професійних компетентностей керівника закладу загальної середньої освіти [Use of immersive learning technologies for development of professional competences of the head of a general secondary education institution]

Наталія ШЕВЧЕНКО, аспірантка, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, м. Харків, Україна.

Nataliia SHEVCHENKO, PhD student, Semyon Kuznets Kharkiv National University of Economics, Kharkiv, Ukraine.

5. Організація інклюзивного навчання в закладі дошкільної освіти [Organization of inclusive education in a preschool educational institution]

Людмила КІПТЕНКО, здобувач другого рівня вищої освіти, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, м. Харків, Україна.

Lyudmila KIPTENKO, second-level higher education student, Semyon Kuznets Kharkiv National Economic University, Kharkiv, Ukraine.

6. Типологія програм мовного занурення в сучасній освіті. [Typology of language immersion programs in modern education.]

Марина ЗУСНКО, доктор філологічних наук, професор кафедри англійської та німецької філології, директор навчально-наукового інституту іноземних мов ПНПУ імені В.Г.Короленка, м. Полтава, Україна.

Maryna ZUENKO, doctor of Philology, Professor of the Department of English and German Philology, Director of the Educational and Scientific Institute of Foreign Languages of the V.G. Korolenko Polytechnic University, Poltava, Ukraine.

7. Сучасні підходи до управління закладом професійної (професійно-технічної) освіти. [Modern approaches to management of professional (vocation-technical) education institutions]

Лідія КОРОВКІНА, в. о. директора Державного професійно-технічного навчального закладу "Регіональний центр професійної освіти ресторанно-готельного, комунального господарства торгівлі та дизайну", магістрантка I курсу групи 8.01.073.090.24.1 Спеціальність 073 ННІ міжнародних відносин (Управління навчальним закладом) Харківського національного економічного університету ім. С.Кузнеця, м Харків, Україна.

Lidia KOROVKINA, v. at. Director of the State Vocational and Technical Educational Institution "Regional Center for Vocational Education of the Restaurant, Hotel, Communal Economy, Trade and Design", Master's student of the 1st year of the group 8.01.073.090.24.1 Specialty 073 NNI of International Relations (Educational Institution Management) of the Kharkiv National University of Economics named after S. Kuznetsia, Kharkiv, Ukraine.

8. Особливості формування цінностей волонтерської діяльності у студентському віці. [Peculiarities of forming values of volunteer activity at student age]

Олександр ЗОЗУЛЯ, магістр, Навчально науковий інститут менеджменту і психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти», м. Харків, Україна.

Oleksandr ZOZULYA, master, Educational and Scientific Institute of Management and Psychology of the State Educational Service "University of Educational Management", Kharkiv, Ukraine.

9. Виховання духовно-моральних цінностей у студентів закладів вищої освіти в умовах трансформаційних змін. [Education of spiritual and moral values among students of higher education institutions in conditions of transformational changes.]

Олександр КРИВЕНКО, аспірант лабораторії національно-патріотичного виховання НАПН України, член Експертної групи із соціальної та здоров'я збережувальної освітньої галузі Міністерства освіти і науки України., м. Київ, Україна.

Oleksandr KRYVENKO, postgraduate student of the Laboratory of National-Patriotic Education of the National Academy of Sciences of Ukraine, member of the Expert Group on Social and Health-Preserving Educational Sector of the Ministry of Education and Science of Ukraine, Kyiv, Ukraine.

10. Створення інтерактивних дидактичних ігор за допомогою Microsoft Power Point. [Creation of interactive didactic games using Microsoft Power Point]

Марія БОЯРЕНКО, магістрантка кафедри педагогіки, адміністрування і соціальної освіти Навчально-наукового інституту менеджменту і психології ДЗВО " Менеджменту освіти", заклад дошкільної освіти "Оленка", м. Бровари, Україна.

Mariia BOIARENKO, master's student of the Department of Pedagogy, Administration and Social Education of the Educational and Scientific Institute of Management and Psychology of the Higher Educational Institution "Education Management", preschool educational institution "Olenka", Brovary, Ukraine.

11. Особливості навчання майбутніх інженерів-педагогів комп'ютерних технологій педагогічних дисциплін. [Features of education of future engineers-educators of computer technologies of pedagogical disciplines]

Наталія МУРИНОВИЧ, старший викладач кафедри педагогіки, методики та менеджменту освіти Навчально-наукового інституту «Українська інженерно-педагогічна академія» Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна, м. Харків, Україна.

Nataliia MURYNOVYCH, senior lecturer of the Department of Pedagogy, Methodology and Education Management of the Educational and Scientific Institute "Ukrainian Engineering and Pedagogical Academy" of the Kharkiv National University named after V.N. Karazina, Kharkiv, Ukraine.

12. Формування критичного мислення через вивчення фізики: адаптивні методи навчання. [Formation of critical thinking through the study of physics: adaptive teaching methods]

Валентина МЕФОДОВСЬКА викладач фізики, Відокремлений структурний підрозділ "Новоушицький фаховий коледж Закладу вищої освіти "Подільський державний університет", с. Струга Кам'янець-Подільський район Хмельницька область, Україна.

Valentina MEFODOVSKA, Physics teacher, Separate structural unit "Novoushytskyi Professional College of the Higher Education Institution "Podilskyi State University", village of Struga, Kamianets-Podilskyi district, Khmelnytskyi region, Ukraine.

13. Монокультурні та полікультурні тенденції у сучасній освіті України. [Monocultural and multicultural tendencies in the modern education of Ukraine]

Інна МИКИТЕНКО, викладач англійської мови, Коростишівський фаховий педагогічний коледж ім. І. Я. Франка Житомирської обласної ради, м. Коростишів, Україна.

Inna MYKYTENKO, Ivan Franko Korostyshiv Pedagogical Professional College of Zhytomyr Regional Council, Korostyshiv, Ukraine.

14. Впровадження інноваційних підходів в освітній процес ліцею на засадах дистанційного навчання. [Promotion of innovative approaches in the illumination process at the lyceum in the outskirts of remote learning]

Оксана БУТ, магістрантка кафедри педагогіки, іноземної філології та перекладу Харківського національного економічного університету ім. Семена Кузнеця, директор комунального закладу «Харківський ліцей № 90 Харківської міської ради, м. Харків, Україна.

Oksana BUT, master's student of the department of pedagogy, foreign philology and translation of Semyon Kuznets Kharkiv National University of Economics, director of the communal institution "Kharkiv Lyceum No. 90 of the Kharkiv City Council, Kharkiv, Ukraine.

15. Роль соціального педагога в закладі загальної середньої освіти. [The role of the social educator in an institution of general secondary education]

Ольга БОГДАН, учитель ліцею №155, м. Київ, Україна.

Olga BOGDAN, teacher at Lyceum No. 155, Kyiv, Ukraine.

16. Культура ділового спілкування українською мовою як складова професійної підготовки. [The culture of business communication in the ukrainian language as a component of professional training]

Тетяна ВОЛОТОВСЬКА, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, м. Київ, Україна.

Tetiana VOLOTOVSKA, Associate Professor at the Department of Pedagogy, Administration, and Special Education, State Institution of Higher Education "University of Educational Management" of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine.

17. Забезпечення професійної підготовки жінок в Україні в умовах війни і трансформаційних змін. [Provision of professional training of women in Ukraine in the conditions of war and transformational changes]

Ольга, ЧЕРНЯКОВА спірант кафедри публічного управління і проектного менеджменту Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, м. Київ, Україна.

Olga CHERNYAKOVA, graduate student of the Department of Public Administration and Project Management of the Educational and Scientific Institute of Management and Psychology DZVO "University of Education Management" National Academy of Sciences of Ukraine, m. Kyiv, Ukraine.

18. Формування професійної компетентності майбутніх психологів в умовах динамічних освітніх змін: інтеграційний підхід. [Formation of professional competence of future psychologists in the conditions of dynamic educational changes: an integration approach]

Наталія ГОРДІЄНКО, доцент кафедри авіаційної психології та управління людським фактором Державне некомерційне підприємство "Державний університет "Київський авіаційний інститут" м. Київ, Україна.

Nataliya GORDIENKO, Associate Professor of the Department of Aviation Psychology and Human Factors Management State Non-Commercial Enterprise "State University "Kyiv Aviation Institute" Kyiv, Ukraine.

19. Адаптивні підходи до формування інформаційної компетентності учасників освітнього процесу в закладах вищої освіти. [Adaptive approaches to the formation of information competence of participants in the educational process in higher education institutions]

Світлана ЛУПІНОВИЧ, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри педагогіки та методик навчання Хортицької національної академії м. Запоріжжя, Україна.

Svitlana LUPINOVYCH, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Head of the Department of Pedagogy and Teaching Methods of the Khortytsya National Academy, Zaporizhia, Ukraine.

Ірина ЛАПШИНА, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та методик навчання Хортицької національної академії м. Запоріжжя, Україна.

Iryna LAPSHYNA, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Pedagogy and Teaching Methods of the Khortytsia National Academy, Zaporizhia, Ukraine.

20. Адаптивні контенти розвитку комунікативної компетентності педагогів у процесі професійної діяльності. [Adaptive content for the development of teachers' communicative competence in the process of professional activity]

Ганна ТИМОШКО, док. педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки, методики викладання історії та суспільних дисциплін Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка, м. Чернігів, Україна.

Hanna TYMOSHKO, doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor of the Department of Pedagogy, Methods of Teaching History and Social Disciplines National University «Chernihiv Collegium» named after T.H. Shevchenko, Chernihiv, Ukraine.

21. Інноваційні вектори розвитку управлінської діяльності в інклюзивному середовищі. [Innovative vectors for the development of managerial activities in an inclusive environment]

Олена ШОЛОХ, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки, методики викладання історії та суспільних дисциплін Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка, тел, м. Чернігів, Україна.

Olena SHOLOKH, candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Pedagogy, Methods of Teaching History and Social Disciplines National University «Chernihiv Collegium» named after T.H. Shevchenko, Chernihiv, Ukraine.

ЗАРЕЄСТРОВАНІ БЕЗ ВИСТУПУ / REGISTER WITHOUT PERFORMING:

Віталій СТАРЕНКО / Vstalii STARENKO, магістрант, "Навчально науковий інститут менеджменту і психології ДЗВО “Університет менеджменту освіти” НАПН України, м. Біла Церква, Україна.

Геннадій БЕСАРАБЧУК / Hennadii BESARBCHUK кандидат педагогічних наук, проректор з науково-педагогічної роботи та міжнародних зв'язків, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, м. Кам'янець-Подільський, Україна.

Максим ГЕТЬМАН / Maksim HETMAN, м. Київ, Україна.

Оксана ГОРБАТЮК / Oksana HORBATIUK, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки та менеджменту освіти, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, м. Кам'янець -Подільський, Україна.

ТЕХНОЛОГІЇ АДАПТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДАМИ ОСВІТИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯМИ

TECHNOLOGIES OF ADAPTIVE MANAGEMENT OF EDUCATIONAL INSTITUTIONS AND ORGANIZATIONS

Модератори / Moderators:

кандидат педагогічних наук, доцент / Ph.D in Education (Pedagogy), Associate Professor

Ігор ВЕРБОВСЬКИЙ / Ihor VERBOVSKYI

кандидат педагогічних наук, доцент / Ph.D in Education (Pedagogy), Associate Professor

Інеса НОВИЦЬКА / Inesa NOVITSKA

ДОПОВІДІ / Reports:

1. Управлінські рішення в освіті в умовах жорсткої невизначеності [Management decisions in education under conditions of severe uncertainty]

Ніна ПИВОВАР, кандидат педагогічних наук, доцент, Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, м. Полтава, Україна.

Nina PIVOVAR, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Poltava National Pedagogical University named after V. G. Korolenko, Poltava, Ukraine.

2. Вплив цифрової трансформації на адаптивність управлінських процесів у закладах вищої освіти [The impact of digital transformation on the adaptability of management processes in higher education institutions]

Ігор ВЕРБОВСЬКИЙ, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент, кафедри професійно-педагогічної, спеціальної освіти, андрагогіки та управління, начальник навчального відділу, Житомирський державний університет імені Івана Франка, м. Житомир, Україна.

Igor VERBOVSKYI, Candidate of Pedagogic Sciences, Associate Professor, Associate Professor of Department of Professional and Pedagogical, Special Education, Andragogy and Management, Head of the Education Department, Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, Ukraine.

3. Управління IT-проектами в освітніх закладах: сучасні підходи та виклики [IT project management in educational institutions: modern approaches and challenges]

Анна МЕЛЬНИК, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри комп'ютерних наук та інформаційних технологій, Житомирський державний університет імені Івана Франка, м. Житомир, Україна.

Anna MELNYK, Candidate of Pedagogic Sciences, Senior Lecturer of Department of Computer Science and Information Technology, Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, Ukraine.

4. Цифрове освітнє середовище як інструмент професійного розвитку майбутніх керівників закладів освіти [Digital educational environment as a tool for professional development of future heads of educational institutions]

Інеса НОВИЦЬКА, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент, кафедри професійно-педагогічної, спеціальної освіти, андрагогіки та управління, завідувач відділу аспірантури та докторантури, Житомирський державний університет імені Івана Франка, м. Житомир, Україна.

Inesa NOVITSKA, Candidate of Pedagogic Sciences, Associate Professor, Associate Professor of Department of Professional and Pedagogical, Special Education, Andragogy and Management, Head of the Department of Postgraduate Studies and Doctoral Studies, Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, Ukraine.

5. Адаптивне управління освітою в аспекті соціальної відповідальності бізнесу [Adaptive management of education in the aspect of social responsibility of business]

Олександр БУТИРСЬКИЙ, аспірант, Житомирський державний університет імені Івана Франка, м. Житомир, Україна.

Oleksandr BUTYRSKYI, Postgraduate student, Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, Ukraine.

6. Адаптивні механізми управління якістю освіти в умовах цифрової трансформації ЗВО [Adaptive mechanisms for managing the quality of education in the context of digital transformation of higher education institutions]

Віталій ЧИПОРНЮК, аспірант, Житомирський державний університет імені Івана Франка, м. Житомир, Україна.

Vitaliy CHIPORNYUK, Postgraduate student, Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, Ukraine.

7. Цифрові мікросервіси в адмініструванні освітніх процесів [Digital microservices in the administration of educational processes]

Роман БОЖЕНКО, аспірант, Житомирський державний університет імені Івана Франка, м. Житомир, Україна.

Roman BOZHENKO, Postgraduate student, Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, Ukraine.

8. Автоматизовані системи управління освітнім процесом у школах: виклики та перспективи [Automated educational management systems in schools: challenges and prospects]

Дмитро МАХНЕВИЧ, аспірант, Житомирський державний університет імені Івана Франка, м. Житомир, Україна.

Dmytro MAKHNEVYCH, Postgraduate student, Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, Ukraine.

9. Стратегічне управління і планування як засоби розвитку управлінського потенціалу керівників структурних підрозділів [Strategic management and planning as a means of developing the management potential of heads of structural units]

Юрій НАЗАРЧУК, аспірант, Житомирський державний університет імені Івана Франка, м. Житомир, Україна.

Yuriy NAZARCHUK, Postgraduate student, Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, Ukraine.

10. Гнучке управління та адаптивне лідерство: нові виклики у підготовці керівників професійної освіти [Flexible Management and Adaptive Leadership: New Challenges in the Training of Vocational Education Leaders]

Ярослав РЕМОРОВ, аспірант, Житомирський державний університет імені Івана Франка, м. Житомир, Україна.

Yaroslav REMOROV, Postgraduate student, Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, Ukraine.

11. Адаптивні технології для корекції ПМР учнів 5-7 класів у процесі вивчення математики [Adaptive technologies for correction of pupils' learning disabilities in the process of studying mathematics in grades 5-7]

Людмила КРАВЧУК, асистент кафедри професійно-педагогічної, спеціальної освіти, андрагогіки та управління, Житомирський державний університет імені Івана Франка, м. Житомир, Україна.

Lyudmila KRAVCHUK, Assistant of Department of Professional and Pedagogical, Special Education, Andragogy and Management, Head of the Department of Postgraduate Studies and Doctoral Studies, Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, Ukraine.

12. Екосистемний підхід до управління мережею закладів освіти [Ecosystem approach to managing a network of educational institutions]

Ольга КИСЛЯ, асистент кафедри професійно-педагогічної, спеціальної освіти, андрагогіки та управління, Житомирський державний університет імені Івана Франка, м. Житомир, Україна.

Olga KYSLA, Assistant of Department of Professional and Pedagogical, Special Education, Andragogy and Management, Head of the Department of Postgraduate Studies and Doctoral Studies, Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, Ukraine.

13. Моделі та методи розвитку компетентностей керівників для успішного управління інноваціями [Models and methods for developing managers' competencies for successful innovation management]

Олександр АДАМОВИЧ, здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності «073 Менеджмент» освітньої програми «Управління закладами освіти та організаціями» Житомирського державного університету імені Івана Франка, м. Житомир, Україна.

Oleksandr ADAMOVYCH, applicant for the second (master's) degree of higher education in the specialty "073 Management" of the educational program "Management of educational institutions and organisations", Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, Ukraine.

14. Розвиток корпоративної культури підприємства як інструмент формування позитивного іміджу [Development of corporate culture as a tool for creating a positive image]

Вероніка БАЖАН, здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності «073 Менеджмент» освітньої програми «Управління закладами освіти та організаціями» Житомирського державного університету імені Івана Франка, м. Житомир, Україна.

Veronika BAZHAN, applicant for the second (master's) degree of higher education in the specialty "073 Management" of the educational program "Management of educational institutions and organisations", Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, Ukraine.

15. Роль соціальних мереж у просуванні освітніх послуг: аналіз ефективності та вибір каналів комунікації [The Role of Social Media in Promoting Educational Services: Analysis of Efficiency and Selection of Communication Channels]

Неля GERMANCHUK, здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності «073 Менеджмент» освітньої програми «Управління закладами освіти та організаціями» Житомирського державного університету імені Івана Франка, м. Житомир, Україна.

Nelya GERMANCHUK, applicant for the second (master's) degree of higher education in the specialty "073 Management" of the educational program "Management of educational institutions and organisations", Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, Ukraine.

16. Професійна адаптація керівників закладів освіти в умовах освітніх реформ: виклики та можливості [Professional adaptation of heads of educational institutions in the context of educational reforms: challenges and opportunities]

Інна ГОЛОВНЯ, здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності «073 Менеджмент» освітньої програми «Управління закладами освіти та організаціями» Житомирського державного університету імені Івана Франка, м. Житомир, Україна.

Inna Golovnya, applicant for the second (master's) degree of higher education in the specialty "073 Management" of the educational program "Management of educational institutions and organisations", Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, Ukraine.

17. Розробка стратегії просування освітнього бренду в умовах сучасних викликів та змін [Developing a strategy for promoting an educational brand in the face of modern challenges and changes]

Дарія ДРОЗД, здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності «073 Менеджмент» освітньої програми «Управління закладами освіти та організаціями» Житомирського державного університету імені Івана Франка, м. Житомир, Україна.

Darya DROZD, applicant for the second (master's) degree of higher education in the specialty "073 Management" of the educational program "Management of educational institutions and organisations", Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, Ukraine.

18. Педагогічні умови підготовки майбутніх керівників закладів до інноваційного менеджменту [Pedagogical conditions for training future managers of institutions for innovative management]

Олена ДЯЧЕНКО, здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності «073 Менеджмент» освітньої програми «Управління закладами освіти та організаціями» Житомирського державного університету імені Івана Франка, м. Житомир, Україна.

Olena DYACHENKO, applicant for the second (master's) degree of higher education in the specialty "073 Management" of the educational program "Management of educational institutions and organisations", Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, Ukraine.

19. Формування позитивного іміджу освітнього закладу через сучасні PR-стратегії [Forming a positive image of an educational institution through modern PR strategies]

Юлія ЗЯТКЕВИЧ, здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності «073 Менеджмент» освітньої програми «Управління закладами освіти та організаціями» Житомирського державного університету імені Івана Франка, м. Житомир, Україна.

Yulia ZYATKEVYCH, applicant for the second (master's) degree of higher education in the specialty "073 Management" of the educational program "Management of educational institutions and organisations", Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, Ukraine.

20. Мотиваційні стратегії керівника закладу освіти: виклики сучасності [Motivational Strategies of the Head of an Educational Institution: Challenges of the Present]

Крістіна КОРЖУК, здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності «073 Менеджмент» освітньої програми «Управління закладами освіти та організаціями» Житомирського державного університету імені Івана Франка, м. Житомир, Україна.

Kristina KORZHUK, applicant for the second (master's) degree of higher education in the specialty "073 Management" of the educational program "Management of educational institutions and organisations", Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, Ukraine.

21. Роль міжособистісних комунікацій у розвитку колективу закладу дошкільної освіти [The role of interpersonal communications in the development of the team of preschool education institution]

Анастасія КУТИНА, здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності

«073 Менеджмент» освітньої програми «Управління закладами освіти та організаціями» Житомирського державного університету імені Івана Франка, м. Житомир, Україна.
Anastasia KUTYNA, applicant for the second (master's) degree of higher education in the specialty "073 Management" of the educational program "Management of educational institutions and organisations", Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, Ukraine.

22. Стратегії розвитку медіаграмотності керівників установ в умовах цифрової трансформації [Strategies for developing media literacy of institutional leaders in the context of digital transformation]

Оксана КУЧМЕНКО, здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності «073 Менеджмент» освітньої програми «Управління закладами освіти та організаціями» Житомирського державного університету імені Івана Франка, м. Житомир, Україна.
Oksana Kuchmenko, applicant for the second (master's) degree of higher education in the specialty "073 Management" of the educational program "Management of educational institutions and organisations", Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, Ukraine.

23. Розробка бізнес-плану розвитку підприємства як основа адаптивного управління [Development of a business plan for enterprise development as a basis for adaptive management]

Владислав МОРОЗ, здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності «073 Менеджмент» освітньої програми «Управління закладами освіти та організаціями» Житомирського державного університету імені Івана Франка, м. Житомир, Україна.
Vladyslav MOROZ, applicant for the second (master's) degree of higher education in the specialty "073 Management" of the educational program "Management of educational institutions and organisations", Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, Ukraine.

24. Персоналізація освітніх процесів у дистанційній освіті: роль керівника як тьютора [Personalization of educational processes in distance education: the role of the leader as a tutor]

Марина ОСТАПЧУК, здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності «073 Менеджмент» освітньої програми «Управління закладами освіти та організаціями» Житомирського державного університету імені Івана Франка, м. Житомир, Україна.
Marina OSTAPCHUK, applicant for the second (master's) degree of higher education in the specialty "073 Management" of the educational program "Management of educational institutions and organisations", Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, Ukraine.

25. Цифрові інструменти як фактор розвитку управлінського потенціалу керівника організації [Digital tools as a factor in the development of managerial potential of the head of the organization]

Лілія ПІСКУН, здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності «073 Менеджмент» освітньої програми «Управління закладами освіти та організаціями» Житомирського державного університету імені Івана Франка, м. Житомир, Україна.
Lilia PISKUN, applicant for the second (master's) degree of higher education in the specialty "073 Management" of the educational program "Management of educational institutions and organisations", Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, Ukraine.

26. Діджиталізація фінансового забезпечення ЗВО як інструмент адаптивного управління [Digitalization of financial support of higher education institutions as a tool for adaptive management]

Ольга РИМАР, здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності «073 Менеджмент» освітньої програми «Управління закладами освіти та організаціями» Житомирського державного університету імені Івана Франка, м. Житомир, Україна.

Olga RIMAR, applicant for the second (master's) degree of higher education in the specialty "073 Management" of the educational program "Management of educational institutions and organisations", Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, Ukraine.

27. Педагогіка партнерства як стратегія розвитку взаємодії між учасниками освітнього процесу [Partnership pedagogy as a strategy for developing interaction between participants in the educational process]

Оксана САВІЦЬКА, здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності «073 Менеджмент» освітньої програми «Управління закладами освіти та організаціями» Житомирського державного університету імені Івана Франка, м. Житомир, Україна.

Oksana SAVITSKAYA, applicant for the second (master's) degree of higher education in the specialty "073 Management" of the educational program "Management of educational institutions and organisations", Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, Ukraine.

28. Цифрові ресурси для моніторингу і підтримки професійного розвитку персоналу [Digital resources for monitoring and supporting staff professional development]

Віталій СТЕПАНЮК, здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності «073 Менеджмент» освітньої програми «Управління закладами освіти та організаціями» Житомирського державного університету імені Івана Франка, м. Житомир, Україна.

Vitaliy STEPANYUK, applicant for the second (master's) degree of higher education in the specialty "073 Management" of the educational program "Management of educational institutions and organisations", Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, Ukraine.

29. Вплив змішаного навчання на розвиток управлінських компетентностей педагогів та керівників ЗЗСО [The impact of blended learning on the development of managerial competencies of teachers and managers of general secondary education institutions]

Сергій СУС, здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності «073 Менеджмент» освітньої програми «Управління закладами освіти та організаціями» Житомирського державного університету імені Івана Франка, м. Житомир, Україна.

Sergiy SUS, applicant for the second (master's) degree of higher education in the specialty "073 Management" of the educational program "Management of educational institutions and organisations", Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, Ukraine.

30. Формування ефективного управління змішаним навчанням у закладах загальної середньої освіти [Formation of effective management of blended learning in general secondary education institutions]

Валентина ЧЕРНІЦЬКА, здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності «073 Менеджмент» освітньої програми «Управління закладами освіти та організаціями» Житомирського державного університету імені Івана Франка, м. Житомир, Україна.

Valentina Chernitskaya, applicant for the second (master's) degree of higher education in the specialty "073 Management" of the educational program "Management of educational institutions and organisations", Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, Ukraine.

День другий

08.02.2025

Час 16.⁰⁰-20⁰⁰

Лінк: <https://us02web.zoom.us/j/88073195218?pwd=3vDOoCdZgwxF9wjsOGBYDv7EihyX8E.1>

Ідентифікатор: 880 7319 5218

Код доступу: 700054

Регламент:

Привітання – до 2 хвилин

Доповідь на пленарному засіданні – до 7 хвилин

Виступ з інформацією у колі наукових панелей – до 5 хвилин

Повідомлення – до 3 хвилин

КОНТЕНТ НАУКОВИХ ПАНЕЛЕЙ

Наукова панель 4 / Scientific Panel 4

(час 18.⁰⁰-19.⁰⁰)

ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА АДАПТИВНИХ ЗАСАДАХ

ORGANIZATION OF SCIENTIFIC AND RESEARCH ACTIVITIES ON ADAPTIVE BASIS

Модератори / Moderators:

доктор педагогічних наук, професор / Professor, Doctor in Education (Pedagogy),

Зоя РЯБОВА / Zoya RYABOVA

кандидат педагогічних наук, доцент / Ph.D in Education (Pedagogy), Associate Professor

Оксана АНУФРІЄВА / Oksana ANYFRPIEVA

ДОПОВІДІ / Reports:

1. Кейс-менеджмент в наукових дослідженнях [Case management in scientific research]

Зоя РЯБОВА, доктор педагогічних наук, професор, заступник голови Ради Громадської організації «Школа адаптивного управління соціально-педагогічними системами», м. Харків, Україна.

Zoya RYABOVA, Professor, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Deputy Chairman of the Council of the Public Organization "School of Adaptive Management of Socio-Pedagogical Systems", Kharkiv, Ukraine.

2. Розвиток освіти 4.0 в форматі викликів 4 промислової революції (2022-2025 (sad) важливість інновацій і транзитів для України [Development of education 4.0 in the format of the challenges of the 4th industrial revolution (2022-2025(sad) the importance of innovations and transits for Ukraine]

Михайло ЖУК, кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри технологій навчання, охорони праці та інклюзивної освіти Білоцерківського інституту неперервної освіти ДВНЗ Університет менеджменту освіти Національної академії педагогічних наук України, м. Київ, Україна.

Mykhaylo ZHUK, Candidate of Philosophical Sciences, Associate Professor of the Department of Learning Technologies, Occupational Health and Safety and Inclusive Education of the Belotserkiv Institute of Continuing Professional Education, DZVO "University of Education Management", National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine.

3. Інноваційні практики вчителя нової української школи: від досвіду до інновацій. [Innovative practices of a teacher of a new Ukrainian school: from experience to innovation]

Тетяна ГАВЛІТИНА, кандидат педагогічних наук, доцент, Рівненський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти, м. Рівне, Україна.

Tetyana HAVLITINA, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Rivne Regional Institute of Postgraduate Pedagogical Education, Rivne, Ukraine.

4. Адаптивне управління «командою майбутнього» [Adaptive management by the «Team of the Future»]

Оксана АНУФРІЄВА, кандидатка педагогічних наук, доцентка, завідувачка аспірантури, ДЗВО «Університет менеджменту освіти», м. Київ, Україна.

Oksana ANYFRIIEVA, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Head of Postgraduate Studies, State Educational Institution "University of Educational Management", Kyiv, Ukraine.

5. Організація науково-дослідної діяльності на адаптивних засадах [Organization of scientific and research activities on adaptive basis]

Тетяна КОРОІД, доктор філософії, ДЗВО «Університет менеджменту освіти», м. Київ, Україна.

Tetiana KOROID, Doctor of Philosophy, State Educational Institution "University of Educational Management", Kyiv, Ukraine.

6. Нормативно-правове забезпечення освіти дорослих. [Organization of scientific and research activities on adaptive basis]

Олена КРАВЧЕНКО, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри освіти дорослих та цифрових трансформацій ДЗВО "Університет менеджменту освіти та права" НАПН України, м. Київ, Україна.

Olena KRAVCHENKO, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Adult Education and Digital Transformations, State Higher Educational Institution "University of Educational Management and Law" of the National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv,

7. Наслідки ліквідації ЦПО: адаптивне моделювання науково-методичних пріоритетів [Consequences of the liquidation of CIPE: adaptive modeling of scientific and methodological priorities]

Людмила ГУСАРЧУК, аспірант (ка) ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, м. Київ, Україна.

Liudmyla HUSARCHUK, Postgraduate student, State Educational Institution «University of Educational Management» Kyiv, Ukraine.

8. Адаптивні засади консалтингової діяльності в закладі вищої освіти в умовах невизначеності. [Adaptive principles of consulting activities in a higher education institution under conditions of uncertainty]

Віра ДРАГУНОВА, кандидат педагогічних наук, начальник відділу розвитку та роботи з дослідницькою та критичною інфраструктурою директорату розвитку науки, Міністерство освіти і науки України, м. Київ, Україна.

Vira DRAHUNOVA, Candidate of Pedagogical Sciences, Head of the Department of Development and Work with Research and Critical Infrastructure of the Directorate for the Development of Science, Ministry of Education and Science of Ukraine, Kyiv, Ukraine.

- 9. Трансформація управління комунікаціями у закладі позашкільної освіти" [Transformation of communication management in extracurricular school]**
Тетяна КАЗНАЧЕЄВА, аспірант (ка) ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, м. Київ, Україна.
Tetiana KAZNACHEIEVA, Postgraduate student, State Educational Institution «University of Educational Management» Kyiv, Ukraine.
- 10. Професійний розвиток керівників і педагогів загальної середньої освіти на адаптивно-ціннісних засадах [Professional development of school leaders and teachers in general secondary education on adaptive principles]**
Ірина СІДАНІЧ, доктор педагогічних наук, професор, ДЗВО «Університет менеджменту освіти», м. Київ, Україна.
Irina SIDANICH, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, State Educational Institution "University of Educational Management", Kyiv, Ukraine.
- 11. Складова адаптивного компоненту в розвитку творчого потенціалу у межах фахової підготовки артистів цирку. [A component of the adaptive component in the development of creative potential within the professional training of circus artists]**
Андрій ПИР, аспірант (ка) ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, м. Київ, Україна.
Andriy PYR, Postgraduate student, State Educational Institution «University of Educational Management» Kyiv, Ukraine.
- 12. Організація освітнього процесу курсів підвищення кваліфікації педагогічних працівників. [Organization of the educational process of advanced training courses for teaching staff]**
Тамара ПІКОЖ, методист вищої категорії, смт Велика Димерка Київської області, Україна.
Tamara PIKOZH, methodologist of the highest category, Velyka Dymierka village, Kyiv region, Ukraine.
- 13. Адаптація тимчасово переселених освітян України до США [Adaptation of temporarily displaced educators from Ukraine to the USA]**
Світлана ПРОСЯНИК, аспірант (ка) ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, м. Київ, Україна.
Svitlana PROSIANYK, Postgraduate student, State Educational Institution «University of Educational Management» Kyiv, Ukraine.
- 14. Впровадження SMART-стратегії цифрового розвитку в управління ЗЗСО [Implementation of the SMART digital development strategy in the management of the ZZSO]**
Галина ГЕРМАНСОН, аспірант (ка) ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, м. Київ, Україна.
Halyna HERMANSON, Postgraduate student, State Educational Institution «University of Educational Management» Kyiv, Ukraine.
- 15. Психолого-управлінські підходи до залученості персоналу: теоретичний огляд і історичний контекст [Psychological and managerial approaches to personnel involvement: theoretical overview and historical context]**
Ольга КЛІЕСМАН, аспірантка ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, м. Київ, Україна.
Olga KLIESMAN, Postgraduate student, State Educational Institution «University of Educational Management» Kyiv, Ukraine.

16. Психологічні особливості особистості керівників, що забезпечують трансформацію ролі найманих управлінців у власників бізнесу [Psychological features of the personality of managers, which ensure the transformation of the role of hired managers into business owners]

Ірина МОРОЗОВА, аспірантка ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, м. Київ, Україна.

Iryna MOROZOVA, Postgraduate student, State Educational Institution «University of Educational Management» Kyiv, Ukraine.

17. Розвиток професійних компетентностей у дорослих в умовах змішаного освітнього процесу / Development of professional competences in adults in the conditions of a mixed educational process

Андрій BOBKODAV, аспірант ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, м. Київ, Україна.

Andrii VOVKODAV, Postgraduate student, State Educational Institution «University of Educational Management» Kyiv, Ukraine.

18. Можливості неформальної освіти для розвитку маркетингової компетентності майбутніх менеджерів організацій [Possibilities of non-formal education for the development of marketing competence of future managers of organizations]

Олександр КРАМАРЕНКО, аспірант ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, м. Київ, Україна.

Oleksandr KRAMARENKO, Postgraduate student, State Educational Institution «University of Educational Management» Kyiv, Ukraine.

19. Педагогічні технології ресурсноорієнтованого навчання [Pedagogical technologies of resource-oriented learning]

Ілля ЧУРАКОВ, аспірант ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, м. Київ, Україна.

Illia CHURAKOV, Postgraduate student, State Educational Institution «University of Educational Management» Kyiv, Ukraine.

20. Розвиток духовно-моральної компетентності педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти [Development of spiritual and moral competence of teaching employees of general secondary education institutions]

Павло ДРОЗД, аспірант ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, м. Київ, Україна.

Pavlo DROZD, Postgraduate student, of the University of Education Management, Kyiv, Ukraine.

21. Технологіко-методичні підходи підвищення кваліфікації педагогічних працівників на основі штучних нейронних мереж [Technological-methodical approaches to improving the qualifications of pedagogical workers based on artificial neural networks]

Олександр ЗАБОЛОТНИЙ, аспірант ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, м. Київ, Україна.

Oleksandr ZABOLOTNII, Postgraduate student, of the University of Education Management, Kyiv, Ukraine.

22. Методичні підходи розроблення навчального курсу з кібербезпеки для вчителів загальноосвітніх навчальних закладів

[Methodical approaches to the development of a training course on cyber security for teachers of general educational institutions]

Олександр ЯКОВЛІСВ, аспірант ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, м. Київ, Україна.

Oleksandr YAKOVLIEV, Postgraduate student, of the University of Education Management, Kyiv, Ukraine

23. Адаптивне управління закладом професійної (професійно-технічної) освіти в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення країни [Adaptive management of a professional (vocational and technical) education institution in the conditions of martial law and post-war reconstruction of the country]

Олександр ВЛАСИК, аспірант ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, м. Київ, Україна.

Olexandr VLASYK , Postgraduate student, of the University of Education Management, Kyiv, Ukraine

24. Підходи та напрями регіональної політики сучасної держави. [Approaches and directions of the regional policy of the modern state]

Олена КОВРИГА, кандидат наук з державного управління, доцент; доцент ННІМП ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України; Київ, Україна.

Olena KOVRIHA, candidate of sciences in public administration, associate professor; associate professor of the University of Educational Management of the National Academy of Sciences of Ukraine; Kyiv, Ukraine.

25. Розвиток тьютерських компетентностей педагогів закладів загальної середньої освіти [Development of tutoring competencies of teachers of general secondary education institutions]

Христина БЕДРІЙ, аспірантка ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, м. Київ, Україна.

Khrystyna BEDRII, Postgraduate student, of the University of Education Management, Kyiv, Ukraine

26. Перфекціонізм - як чинник академічної прокрастинації [Perfectionism as a factor of academic procrastination]

Дар'я КУЛИКОВА, аспірантка ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, м. Київ, Україна.

Daria KULYKOVA, Postgraduate student, of the University of Education Management, Kyiv, Ukraine.

ЗАРЕЄСТРОВАНІ БЕЗ ВИСТУПУ / REGISTER WITHOUT PERFORMING:

Денис ГУСАРЕНКО / Denys HUSARENKO, аспірант ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, м. Київ, Україна.

Наукова панель 3 / Scientific Panel 3

(час 17.⁰⁰ -18.⁰⁰)

АДАПТИВНІ ПРОЦЕСИ В ДІЯЛЬНОСТІ ІНОЗЕМНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ; АДАПТАЦІЯ ТИМЧАСОВО ПЕРЕСЕЛЕНИХ ОСВІТЯН УКРАЇНИ ДО ЄВРОПИ, США ТА ОБ'ЄДНАНИХ АРАБСЬКИХ ЕМІРАТІВ

**ADAPTIVE PROCESSES IN THE ACTIVITIES OF FOREIGN EDUCATIONAL
INSTITUTIONS IN THE CONDITIONS OF EUROINTEGRATION; ADAPTATION OF
TEMPORARILY RESETTLED EDUCATORS OF UKRAINE TO EUROPE, USA AND
UNITED ARAB EMIRATES**

Модератори / Moderators:

міжнародний освітній консультант / international educational consultant

Олена САЙТЗ / Elena SEITZ

аспірантка / Postgraduate Student

Олена СУХОВЕРХОВА /Olena SUKHOVERKHOVA

ДОПОВІДІ / Reports:

1. Професійна підготовка вчителів у США – адаптивні практики. [Professional teacher training in the United States - adaptive practices]

Олена САЙТЗ, здобувач наукового ступеня кандидата з педагогіки ЗУНУ, міжнародний освітній консультант, засновник і віце-президент Міжнародної культурно-освітньої асоціації (ICEA), Тампа, Флорида, США.

Elena SEITZ, a candidate of scientific degree in Pedagogy at the WUNU, international educational consultant, founder and vice-president of the International Cultural and Educational Association (ICEA), Tampa, Florida, USA.

2. Адаптація міжнародних освітніх грантів у Молдові: виклики та історії успіху. [Adapting International Educational Grants in Moldova: Challenges and Success Stories]

Влада ЛИСЕНКО, доктор юридичних наук, Гагаузія (Молдова); радник ректора з міжнародного розвитку Європейського університету Молдови, м. Кишинів, Молдова.

Vlada LISENCO, Doctor of Jurisprudence, Advisor to the Rector for International Development of the European University of Moldova, Chisinau, Moldova.

3. Академічна кар'єра в США: правила та мотиви здійснення (за мотивами особистих спостережень та безпосередньої участ. [Academic Career in the USA: rules and motives for implementation (based on personal observations and direct participation)]

Тетяна КУЛАКЕВИЧ, доктор політичних наук, доцент Школи міждисциплінарної глобалістики, афілійований науковий співробітник Інституту європейських та євразійських досліджень Університету Південної Флориди, м. Тампа, Флорида, США.

Tetyana KULAKEVYCH, PhD in the Political Science, Associate Professor at the School of Interdisciplinary Global Studies, Affiliated Research Fellow at Institute for European and Eurasian Studies, University of South Florida, Tampa, Florida, USA.

4. Українські школи за кордоном: освітні можливості, виклики та перспективи. [Ukrainian schools abroad: educational opportunities, challenges and prospects]

Любов ЛЮБЧИК, Голова Світової координаційної освітньо-виховної ради Світового конгресу українців, членкиня Управи Світової федерації українських жіночих організацій (освітня референтура), Парижі, Франція.

Lyubov LYUBCHUK, Head of the World Coordinating Educational Council of the Ukrainian World Congress, member of Board, the World Federation of Ukrainian Women's Organizations (educational reference), Paris, France.

5. Досвід організації суботньої школи у Флориді для новоприбулих дітей з України: адаптація, ресурси, рекомендації, прохання до української педагогічної спільноти. [Experience in organizing a Saturday school in Florida for newcomers' children from Ukraine: adaptation, resources, recommendations, requests to the Ukrainian pedagogical community]

Ольга МІКУЛА, аспірант, ДЗВО "Університет менеджменту освіти" Національної академії педагогічних наук України, м. Київ, Україна.

Olha MIKULA, Postgraduate student, State Educational Service "University of Educational Management" of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine.

6. Українці в об'єднаних арабських еміратів. [Ukrainians in the United Arab Emirates]

Тетяна СПІВАКОВСЬКА, кандидат економічних наук, завідувач учбовим процесом в Українській школі «Софія», Дубай, Об'єднані Арабські Емірати. *Tetyana SPIVAKOVSKA, Ph. D in economic sciences, head of the educational process at the Ukrainian School "Sofia", Dubai, United Arab Emirates*

**АДАПТИВНІ ПРОЦЕСИ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ОСВІТИ І
ПЕДАГОГІКИ**

**ADAPTIVE PROCESSES OF INFORMATION AND ANALYTICAL SUPPORT OF
TRANSFORMATION OF EDUCATION AND PEDAGOGY**

Модератор / Moderator:

доктор педагогічних наук, професор / Professor, Doctor in Education (Pedagogy)

Ольга ЛУЧАНІНОВА / Olha LUCHANINOVA

ДОПОВІДІ / Reports:

1. Адаптивна технологія інформаційно-аналітичного супроводу освіти, педагогіки і психології. [Adaptive technology for information and analytical support of education, pedagogy and psychology]

Марина РОСТОКА, кандидат педагогічних наук, старший дослідник, завідувач відділу наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського НАПН України, Експерт МОН України із суспільних наук, м. Київ, Україна.

Marina ROSTOKA, Ph.D (in Education), Senior Researcher, Head of the Department of Scientific Information and Analytical Support of Education, V. Sukhomlynskyi State Scientific and Educational Library of Ukraine NAES of Ukraine, Expert in Social Sciences at the Ministry of Education and Science of Ukraine, Kyiv, Ukraine

2. Інформаційна система цифрової трансформації дистанційної освіти. [Information system of digital transformation of distance education]

Геннадій ШВАЧИЧ, доктор технічних наук, професор, професор кафедри програмного забезпечення комп'ютерних систем, Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», Дніпро, Україна.

Hennadii SHVACHYCH, Doctor of Technical Sciences, Professor, Professor of Department of Software Engineering, Dnipro University of Technology, Dnipro, Ukraine.

Борис МОРОЗ, доктор технічних наук, професор, професор кафедри програмного забезпечення комп'ютерних систем, Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», Дніпро, Україна.

Borys MOROZ, Doctor of Technical Sciences, Professor, Professor of Department of Software Engineering, Dnipro University of Technology, Dnipro, Ukraine.

Дмитро МОРОЗ, доктор PhD, доцент, доцент кафедри програмного забезпечення комп'ютерних систем, Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», Дніпро, Україна.

Dmytro MOROZ, Doctor Phd, associate professor, associate professor of Department of Software Engineering, Dnipro University of Technology, Dnipro, Ukraine.

3. Інформаційно-аналітичний супровід процесу організації івентивних заходів на засадах відкритої науки і освіти. [Informational and analytical support of the process of organizing events based on open science and education]

Олена ОСТРЯНСЬКА, кандидат педагогічних наук, доцент, старший науковий співробітник відділу наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського НАПН України, член Громадської організації «Школа адаптивного управління соціально педагогічними системами», м. Київ, Україна

Olena OSTRYANSKA, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Senior Researcher of the Department of Scientific Information and Analytical Support of Education of V. Sukhomlynskyi State Scientific and Educational Library of Ukraine, Member of the NGO «School of Adaptive Management of Social and Pedagogical Systems», Kyiv, Ukraine.

4. Законодавча база інформаційно-аналітичного забезпечення військових психологів [Legislative framework for information and analytical support of military psychologists]

Ярослав ПИЛИПЧУК, доктор історичних наук, старший науковий співробітник, Державна науково-педагогічна бібліотека ім. В. О. Сухомлинського, м. Київ, Україна.

Yaroslav Pylypchuk, Doctor of historical sciences, senior scientific researcher, V. Sukhomlynsky State Scientific-Pedagogical Library, Kyiv, Ukraine.

5. Учніве самоврядування та лідерство в академічному ліцеї у контексті цифрової трансформації освіти. [Student self-government and leadership in an academic lyceum in the context of digital transformation of education]

Таміла СОБОЛИК, учитель-методист, спеціаліст вищої кваліфікаційної категорії, директор Нетішинського академічного ліцею Нетішинської міської ради Шепетівського району Хмельницької області, учитель географії, спеціаліст вищої кваліфікаційної категорії, педагогічне звання "Вчитель-методист", м. Нетішин, Україна

Tamila SOBOLYK, teacher-methodologist, specialist of the highest qualification category, Director of the Netishyn Academic Lyceum of the Netishyn City Council of the Shepetivka District of Khmelnytskyi Oblast, geography teacher, specialist of the highest qualification category, pedagogical title "Teacher-methodologist", Netishyn, Ukraine

6. Педагогічні аспекти психології виховання особистості в умовах цифрової трансформації суспільства і закладів вищої освіти. [Pedagogical aspects of the psychology of personality education in the context of digital transformation of society and higher education institutions]

Ольга ЛУЧАНІНОВА, провідний науковий співробітник відділу наукового інформаційно-аналітичного забезпечення освіти, доктор педагогічних наук, професор. Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. Сухомлинського, Київ, Україна

Olha LUCHANINOVA Leading Researcher of the Department of Scientific Information and Analytical Support of Education, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor. V. Sukhomlynskyi State Scientific and Educational Library of Ukraine, Kyiv, Ukraine

7. Адаптивне навчання як новітня персоналізована освітня технологія. [Adaptive learning as a new personalized educational technology]

Любов АНДРІУШИНА, кандидат біологічних наук, професор кафедри педагогіки і психології Придніпровської державної академії фізичної культури і спорту, м. Дніпро, Україна.

Liubov ANDRIUSHYNA, Candidate of Biological Sciences, Professor of the Department of Pedagogy and Psychology, Prydniprovsk State Academy of Physical Culture and Sports, Dnipro, Ukraine.

Олександр ТИМОФЄЄВ, кандидат філософських наук, старший викладач кафедри педагогіки і психології Придніпровської державної академії фізичної культури і спорту, м. Дніпро, Україна.

Oleksandr TYMOFIEIEV, Candidate of Philosophical Sciences, Senior Lecturer of the Department of Pedagogy and Psychology, Prydniprovsk State Academy of Physical Culture and Sports, Dnipro, Ukraine.

8. Цифрові інструменти адаптації освітнього процесу закладу дошкільної освіти в роботі з батьками вихованців: теоретичний аспект. [Digital tools for adapting the educational process of preschool education institution in work with parents of pupils: theoretical aspect]

Надія ВАХНЯК, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної та початкової освіти, Запорізького національного університету, м. Запоріжжя, Україна.

Nadiia VAKHNIAK, PhD in Pedagogy, Associate Professor of the Department of Preschool and Primary Education, Zaporizhzhia National University, Zaporizhzhia, Ukraine.

9. Адаптивні процеси при викладанні природничих дисциплін в середній школі. [Adaptive processes in teaching natural sciences in secondary school]

Дмитро ВОЛНЯНСЬКИЙ, кандидат фізико-математичних наук, доцент кафедри фізики та прикладної математики, Український державний університет науки і технологій, м. Дніпро, Україна

Dmytro VOLNYANSKI, Candidate of Physical and Mathematical Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Physics and Applied Mathematics, Ukrainian State University of Science and Technology Dnipro, Ukraine

Ірина ВОЛНЯНСЬКА, старший викладач кафедри фундаментальних і природничих дисциплін, Український державний університет науки і технологій, м. Дніпро, Україна.

Iryna VOLNIANSKA, Ukrainian State University of Science and Technologies, senior teacher of of Fundamental and natural sciences department, Dnipro, Ukraine

10. Інформаційно-аналітичне забезпечення в підготовці вчителів зі стем-освіти. [Information and analytical support in the training of teachers of stem education]

Олексій ГУЛІВЕЦЬ, кандидат фізико-математичних наук, доцент кафедри фізики та прикладної математики, Український державний університет науки і технологій, м. Дніпро, Україна.

Oleksiy GULIVETS, Candidate of Physical and Mathematical Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Physics and Applied Mathematics, Ukrainian State University of Science and Technology, Dnipro, Ukraine.

Едуард ШТАПЕНКО, доктор фізико-математичних наук, професор кафедри фізики та прикладної математики, Український державний університет науки і технологій, м. Дніпро, Україна.

Eduard SHTAPENKO, Doctor of Physical and Mathematical Sciences, Professor, Professor at the Department of Physics and Applied Mathematics, Ukrainian State University of Science and Technology, Dnipro, Ukraine

11. Створення електронних підручників та їх колекцій за допомогою системи Ontos. [Creation of electronic textbooks and their collections using the Ontos system]

Андрій ГУРАЛЮК, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, завідувач відділу цифрових технологій і комп'ютерного забезпечення ДНПБ України імені В. О. Сухомлинського, м. Київ, Україна.

Andrii HURALIUK, PhD in Pedagogy, Senior Researcher, Head of the Department of Digital Technologies and Computer Support of the V. Sukhomlynsky State Scientifical-Educational Library of Ukraine Kyiv, Ukraine.

12. Адаптивні технології генерування програмного коду для персоналізованого навчання основ програмування. [Adaptive code generation technologies for personalized teaching of programming basics]

Сергій ДОЛГОПОЛОВ, асистент кафедри інформаційних технологій, Київський національний університет будівництва і архітектури, Київ, Україна

Serhii DOLHOPOLOV, assistant professor, Department of Information Technologies, Kyiv National University of Construction and Architecture, Kyiv, Ukraine

13. Сучасні підходи до адаптації інформаційно-аналітичних систем в умовах цифрової освіти. [Modern approaches to adaptation of information and analytical systems in the conditions of digital education]

Юрій КРАСИЛЬНИК, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри професійної освіти, Київський національний університет будівництва і архітектури, Київ, Україна

Yurii KRASYLNYK, PhD (Pedagogical sciences), associate professor, associate professor Department of Vocational Education, Kyiv National University of Construction and Architecture, Kyiv, Ukraine

14. Виклики цифрової епохи: адаптація інформаційно-бібліографічного ресурсу «Педагоги України та світу» до потреб освіти і педагогіки [Challenges of the digital age: adaptation of the information and bibliographic resource “Educators of Ukraine and the world” to the needs of education and pedagogy]

Світлана ЛАПАЄНКО, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, в.о. заступника директора з наукової роботи, Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського, Київ, Україна

Svitlana LAPAYENKO, Candidate of Pedagogical Sciences, Senior Researcher, Acting Deputy Director for Research, V. Sukhomlynskyi State Scientific and Educational Library of Ukraine, Kyiv, Ukraine

15. Інформаційне забезпечення STEM-підходу у викладанні математики в умовах цифровізації вищої освіти. [Information support of the stem approach to teaching mathematics in the context of digitalization of higher education]

Тетяна МИХАЙЛОВА, кандидат фізико-математичних наук, доцент, завідувач кафедри фізики та прикладної математики, Український державний університет науки і технологій, Дніпро, Україна

Tetyana MYKHAILOVA, PhD in Physics and Mathematics, Associate Professor, Head of the Department of Physics and Applied Mathematics Ukrainian State University of Science and Technology, Dnipro, Ukraine

Ігор НЕЧАЙ, кандидат фізико-математичних наук, доцент кафедри фізики та прикладної математики, Український державний університет науки і технологій, Дніпро, Україна

Ihor NECHAI, PhD in Physics and Mathematics, Associate Professor of the Department of Physics and Applied Mathematics Ukrainian State University of Science and Technology, Dnipro, Ukraine.

16. Цифрові ресурси освітянських бібліотек для інформаційно-аналітичного забезпечення освіти. [Gital resources of educational libraries for information and analytical support of education]

Лариса ПОНОМАРЕНКО, кандидат наук із соціальних комунікацій, заступник директора з наукової роботи, старший науковий співробітник відділу науково-освітніх інформаційних ресурсів Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського, м. Київ, Україна

Larysa PONOMARENKO, Ph. D (in Social Sciences Communications), Deputy Director for Research, Senior Researcher at the Department of Scientific and Educational Information Resources V. Sukhomlynskyi State Scientific and Educational Library of Ukraine, Kyiv, Ukraine

17. Розвиток педагогічної майстерності майбутніх педагогів у цифровому середовищі: виклики та можливості дистанційного формату. [Development of pedagogical mastery of future teachers in the digital environment: challenges and opportunities of the distance learning format]

Людмила ШУЛЬГА, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної та початкової освіти Запорізького національного університету, Запоріжжя, Україна.

Liudmyla SHULHA, PhD in Pedagogical Sciences, Associate Professor, Department of Preschool and Primary Education, Zaporizhzhia National University, Zaporizhzhia, Ukraine

18.Проектування колекцій цифрових освітніх ресурсів: адаптивний підхід. [Designing of collections of digital educational resources: an adaptive approach]

Христина СЕРЕДА, науковий співробітник відділу цифрових технологій і комп'ютерного забезпечення ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, м. Київ, Україна

Khrystyna SEREDA, researcher of the Department of Digital Technologies and Computer Software, Kyiv, Ukraine

19. Духовно-культурний вимір цифрової освіти: виклики та можливості. [Spiritual and cultural dimension of digital education: challenges and opportunities]

Наталія СІДАШ, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри іноземної філології та перекладу, Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля, м. Київ, Україна

Natalia SIDASH, PhD in Pedagogy, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Foreign Philology and Translation, Volodymyr Dahl East Ukrainian National University, Kyiv, Ukraine

20. Адаптивні аспекти навчання здобувачів освіти у процесі історичного дослідження євроінтеграційних процесів грошової системи України. [Adaptive aspects of teaching students in the process of historical research of european integration processes of the monetary system of Ukraine].

Володимир СУХІНА, магістрант кафедри новітньої історії України історичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка, м. Київ, Україна [науковий керівник: кандидат історичних наук, доцент Геннадій ЧЕРЕВИЧНИЙ], м. Київ, Україна

Volodymyr SUKHINA, Master's Student of the Department of Contemporary History of Ukraine of the Faculty of History at Taras Shevchenko National University of Kyiv [Scientific Supervisor: Ph.D (in History), Associate Professor Gennadii CHEREVYCHNYI], Kyiv, Ukraine.

21. Безпечне освітнє середовище та виклики часу. [Safe educational environment and the challenges of the times]

Галина ЄВСЄЄВА, доктор наук з державного управління, Український державний університет науки і технологій, м. Дніпро, Україна.

Halyna YEVSIEIEVA, Doctor of Science in Public Administration, Ukrainian State University of Science and Technology, Dnipro, Ukraine.

22. Інформаційне забезпечення інклюзивної освіти в умовах цифрової трансформації. [Information support of inclusive education in the context of digital transformation]

Світлана РАШИДОВА, кандидат педагогічних наук, доцент, старший науковий співробітник відділу наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти ДНПБ України імені В. О. Сухомлинського, м. Київ, Україна.

Svitlana RASHYDOVA, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Senior Researcher of the Department of Scientific Information and Analytical Support of Education of V. Sukhomlynskyi State Scientific and Educational Library of Ukraine, Kyiv, Ukraine.

23. Бази знань як фундамент цифрової трансформації вищої освіти. [Knowledge bases as the foundation of digital transformation of higher education]

Ангеліна ЖИГАЛЮК, молодший науковий співробітник наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти ДНПБ України імені В. О. Сухомлинського, м. Київ, Україна.
Anhelina ZHYHALIUK, Senior Researcher of the Department of Scientific Information and Analytical Support of Education of V. Sukhomlynskyi State Scientific and Educational Library of Ukraine, Kyiv, Ukraine.

24. Формування професійної бази знань для педагогічної діяльності. [Formation of the professional knowledge base for teaching activities]

Олеся ДРОНШКЕВИЧ, молодший науковий співробітник наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти ДНПБ України імені В. О. Сухомлинського, м. Київ, Україна.
Olesya DRONSHKEVICH, Senior Researcher of the Department of Scientific Information and Analytical Support of Education of V. Sukhomlynskyi State Scientific and Educational Library of Ukraine, Kyiv, Ukraine.

25. Учнівське самоврядування та лідерство в академічному ліцеї у контексті цифрової трансформації освіти. [Student government and leadership in academic lyceum through the digital transformation context]

Таміла СОБОЛИК, директор Нетішинського академічного ліцею, м. Нетішин, Україна.
Tamila SOBOLUK, director of Netishyn Academic Lyceum, Netishyn, Ukraine.

Наукова панель 7 / Scientific Panel 7
(час 19.⁰⁰ -20.⁰⁰)

**ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК КЕРІВНИКІВ І ПЕДАГОГІВ
ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ НА АДАПТИВНИХ
ЗАСАДАХ: ВИКЛИКИ ТА СТРАТЕГІЇ**

**PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF MANAGERS AND TEACHERS OF GENERAL
SECONDARY EDUCATION ON AN ADAPTIVE BASIS: CHALLENGES AND
STRATEGIES**

Модератори / Moderators:

доктор педагогічних наук, доцент / Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor
Наталія КОНОНЕЦ / Nataliya KONONETS

доктор філологічних наук, доцент / Doctor of Philological Sciences, Associate Professor
Марина ЗУЄНКО / Maryna ZUYENKO

ДОПОВІДІ / Reports:

1. Особливості саморегуляції менеджера в адаптивному управлінні педагогічним колективом. [Features of manager self-regulation in adaptive management of teaching staff]

Марина ГРИНЬОВА, доктор педагогічних наук, професор, ректор Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, м. Полтава, Україна.

Maryna GRYNova Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Rector Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University, Corresponding Member of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, Poltava, Ukraine.

2. Цифрові освітні ресурси для професійного розвитку педагогів: досвід Китаю. [Digital educational resources for professional development of teachers: the experience of China]

Ірина БУНЕЦЬКА, викладачка кафедри іноземних мов, Ланьчжоуський університет, Ланьчжоу, Китай.

Iryna BUNETSKA, a teacher at the School of Foreign Languages, Lanzhou University, China.

3. Соціально-тілесно емоційне навчання (СТЕН) - модифікація відомої методики СЕН. [Social-bodily-emotional learning (SBEL) - a modification of the well-known SEL methodology]

Ігор ЛЯДСЬКИЙ, старший викладач кафедри маркетингу, кандидат сільськогосподарських наук, Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава, Україна.

Ihor LIADSKYI, Candidate of Agricultural Sciences, Poltava State Agrarian University, Poltava, Ukraine.

4. Економічна компетентність керівників закладів загальної середньої освіти освіти. [Economic competence of heads of general secondary education institutions]

Оксана БОЛЬШАЯ, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри педагогічної майстерності та менеджменту імені І. А. Зязюна, Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, м. Полтава, Україна.

Oksana BOLSHAIA,, Candidate of Economik Scieces, Associate Professor of the Department of Pedagogical Mastery and Management named after I. A. Zyazyun, Poltava National Pedagogical University named after V. G. Korolenko, Poltava, Ukraine.

5. Підтримка учасників освітнього процесу: практичні техніки резильєнтності. [Supporting participants in the educational process: practical resilience techniques]

Людмила ВАСИЛЕНКО, викладачка української мови та літератури, Полтавський фаховий коледж транспортного будівництва м. Полтава, Україна.

Liudmyla VASYLENKO a teacher at the Poltava Machine Building Professional College, Poltava, Ukraine.

6. Соціальна адаптація в громадах: інноваційні підходи та сучасні практики для створення ефективної системи. [Social adaptation in communities: innovative approaches and modern practices for creating an effective system]

Наталія ЛИТВИН, начальник відділу соціального захисту населення виконавчого комітету Чутівської селищної ради Полтавської області, м. Полтава, Україна.

Nataliia LUTVYN, Head of the Department of Social Protection of the Population of the Executive Committee of the Chutove Village Council of Poltava Region, Poltava, Ukraine.

7. Ресурсно-орієнтований підхід до професійного розвитку освітніх менеджерів у контексті адаптації до змін. [Resource-oriented approach to the professional development of educational managers in the context of adaptation to change]

Наталія КОНОНЕЦ, доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри педагогічної майстерності та менеджменту імені І.А.Зязюна Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г.Короленка, м. Полтава, Україна.

Nataliia KONONETS, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor of the Department of Pedagogical Mastery and Management named after I.A. Zyazyun of the Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University, Poltava, Ukraine.

8. Креативність менеджера при прийнятті управлінських рішень як вимушено незапрограмованих в умовах жорсткої невизначеності [Manager's creativity in making management decisions as forcedly unprogrammed in conditions of severe uncertainty]

Наталія КАРДАШ, директор Опішнянського Комунального закладу позашкільної освіти „Будинок юнацької та дитячої творчості Опішнянської селищної ради Полтавської області”, м. Полтава, Україна.

Natalia KARDASH, director of the Opishnya Municipal Institution of Extracurricular Education “House of Youth and Children's Creativity of the Opishnya Village Council of Poltava Region”, Poltava, Ukraine..

9. Управлінські технології професійного розвитку в закладах фахової передвищої освіти у сучасних умовах: інформація, комунікація та взаємодія в управлінні. [Management technologies of professional development in institutions of professional pre-higher education in modern conditions: information, communication and interaction in management]

Ірина БОЯРИНОВА, кандидатка економічних наук, доцентка, директорка Відокремленого структурного підрозділу «Професійно-педагогічний фаховий коледж Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка», м. Полтава, Україна.

Iryna BOIARYNOVA, Candidate of Economic Sciences (PhD in Economics), Associate Professor, Director Detached structural unit «Professional pedagogical specialty college of Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University»nt, Poltava, Ukraine.

Людмила ФЕДОТЕНКО, викладачка англійської мови, ВСП "Професійно-педагогічний фаховий коледж Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка", м. Полтава, Україна.

Liudmyla FEDOTENKO, English teacher, DSU "Professional Pedagogical Specialty College of Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University", Poltava, Ukraine.

10. Особистісно-професійний розвиток учасників освітнього процесу в умовах цифровізації: адаптація до змін. [Personal and professional development of participants of the educational process in the conditions of digitalization: adaptation to change]

Олександр ПАЩЕНКО, кандидат економічних наук, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, Полтавського фахового коледжу транспортного будівництва, м. Полтава, Україна.

Oleksandr PASHCHENKO, Candidate of Economic Sciences, Specialist of the Highest Category, Teacher-Methodologist, Poltava Professional College of Transport Construction, Poltava, Ukraine.

11. Аналіз світової практики підтримки розвитку регіональної системи освіти. [Analysis of the global practice of supporting the development of the regional education system]

Сергій ШКОЛЯР, кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри педагогічної майстерності та менеджменту імені І.А. Зязюна Полтавського національного педагогічного університету ім. В. Г. Короленко, Полтава, Україна.

Serhii SHKOLYAR, Candidate of Technical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Pedagogical Mastery and Management named after I.A. Zyazyun of the Poltava National Pedagogical University named after IN. G. Korolenko, Poltava, Ukraine.

12. Управління інноваційним потенціалом Комунальної установи «Центр професійного розвитку педагогічних працівників» Самарівської міської ради на адаптивних засадах. [Management of the Innovative Potential of the Municipal Institution "Center for Professional Development of Pedagogical Workers" of the Samar City Council on Adaptive Principles]

Олена ІГНАТЕНКО, заступник директора з навчально-виховної роботи Гімназії №2 Самарівської міської ради, Полтава, Україна.

Olena IHNATENKO, Vice Principal for Educational Work at Gymnasium No. 2 of the Samar City Council, Poltava, Ukraine.

13. Розвиток адаптивної компетентності освітніх менеджерів в умовах цифровізації освіти. [Development of adaptive competence of educational managers in the context of digitalization of education]

Жанна КОНОНЕНКО, кандидат економічних наук, доцент, в.о.завідвача кафедри Економічної кібернетики, бізнес-економіки та інформаційних систем, Полтавський університет економіки і торгівлі, Полтава, Україна.

Zhanna KONONENKO, Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Acting Head of the Department of Economic Cybernetics, Business Economics and Information Systems, Poltava University of Economics and Trade Poltava, Ukraine.

14. Навчальне моделювання в підготовці менеджера освіти до адаптивного управління. [Educational modeling in the training of an education manager for adaptive management]

Олена ЖДАНОВА-НЕДІЛЬКО, доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогічної майстерності та менеджменту ПНПУ імені В.Г. Короленка, Полтава, Україна.

Olena ZHDANOVA-NEDILKO, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor of the Department of Pedagogical Mastery and Management, V.G. Korolenko Poltava National University, Poltava, Ukraine., Poltava, Ukraine.

15. Підготовка менеджера освіти до впровадження СЕЕН (соціально-емоційного та етичного навчання). [Training the education manager to implement SEEL (social-emotional and ethical learning)]

Олена ПРОМСЬКА, директорка Сем'янівського НБК Полтавської міської ради, Полтава, Україна.

Olena PROMSKA, Director of the Semyanivka Regional Development Center of the Poltava City Council, Poltava, Ukraine..

16. Акмеологічний підхід в адаптивному управлінні закладом освіти [Acmeological approach in adaptive management of an educational institution]

Юлія ШТРИКУЛЬ, директорка гімназії № 15 Полтавської міської ради, Полтава, Україна.

Yulia SHTRYKUL, principal of Gymnasium No. 15 of the Poltava City Council, Poltava, Ukraine.

17. Сучасні тенденції професійного розвитку менеджерів освіти як суб'єктів адаптивного управління. [Modern trends in the professional development of education managers as subjects of adaptive management]

Віталій ХІМІНЕЦЬ, заст. директора з навчально-виховної роботи гімназії №15 м. Полтава, Україна.

Vitaliy KHEMINETS, vice director for educational work of gymnasium No. 15, Poltava, Ukraine.

18. Формування дослідницьких компетентностей здобувачів освіти базового рівня ЗЗСО у контексті професійного розвитку педагогів на адаптивних засадах. [Formation of research competencies of students of basic level of secondary education in the context of professional development of teachers on an adaptive basis]

Ніна ШЕВЧУК, директорка Гожулівського НВК Полтавської міської ради, Полтава, Україна.

Nina SHEVCHUK, Director of the Gozhulivs'kyi NVK of the Poltava City Council, Poltava, Ukraine..

19. Підвищення обізнаності учителів ЗЗСО України з методиками CLIL та ЕМІ як засіб професійного розвитку. [Raising Ukrainian Secondary Schools Teacher's Awareness of CLIL and EMI as a Means of Their Professional Development]

Тетяна ЛУНЬОВА, кандидат філологічних наук, сдоцент, доцент кафедри англійської та німецької філології Навчально-наукового інституту іноземних мов Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка, м. Полтава, Україна, Університет м. Йорк, Велика Британія.

Tetyana LUNYOVA, Candidate of Philological Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of English and German Philology Education and Research Institute of Foreign Languages, Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical University, University of York, Great Britain.

20. Навички 21-го століття та публічні виступи: ключові компетенції для ефективної комунікації. [21st Century skills and public speaking: key competencies for effective communication]

Лариса КОРОЛЬ, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри англійської та німецької філології Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка; Полтава; Україна.

Larysa KOROL, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of English and German Philology Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University; Poltava; Ukraine.

21. Розвиток навичок презентації результатів наукових досліджень англійською мовою. [Developing skills in presenting scientific research results in English.]

Лідія ЧЕРЧАТА, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри англійської та німецької філології, Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка, Полтава, Україна.

Lidiia CHERCHATA, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of English and German Philology, Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical University, Poltava, Ukraine.

22. Адаптивне навчання у загальній середній освіті: як забезпечити ефективність. [Adaptive learning in general secondary education: how to ensure effectiveness]

Вікторія КРАВЧЕНКО, кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри англійської та німецької філології, Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка, Полтава, Україна.

Viktoriia KRAVCHENKO, Candidate of Philological Sciences, Associate Professor, Head of the Department of English and German Philology, Poltava National Pedagogical University named after V.G. Korolenko, Poltava, Ukraine.

23. Професійні навички сучасного вчителя іноземних мов ЗЗСО. [Professional Skills of a Modern Foreign Language Teacher at General Secondary Education Institutions]

Валентина ВОСКОБОЙНИК, завідувачка кафедри романо-германської філології, Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, Полтава, Україна.

Valentyna VOSKOBOYNIK, Head of the Department of Romance-Germanic Philology, Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical University, Poltava, Ukraine.

Юрій ДЗЕКУН, доцент кафедри романо-германської філології, Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, Полтава, Україна.

Yuriy DZEKUN, Associate Professor of the Department of Romance and Germanic Philology, Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical University, Poltava, Ukraine.

Володимир КОНОНЕНКО, доцент кафедри романо-германської філології, Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, Полтава, Україна.

Volodymyr KONONENKO, Associate Professor of the Department of Romance and Germanic Philology, Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical University, Poltava, Ukraine.

24. Сучасні питання підготовки фахівців юридичного профілю англійською мовою. [Modern issues of training legal specialists in English]

Максим ШПАК, Кандидат юридичних наук, асистент кафедри цивільної юстиції та адвокатури Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, адвокат, студент 1 року магістратури заочної форми навчання зі спеціальності "Філологія" в Полтавському Національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка, Полтава, Україна.

Maksym SHPAK, Candidate of Law, Assistant Professor of the Department of Civil Justice and Advocacy of the Yaroslav Mudryi National Law University, lawyer, 1st year student of the correspondence master's degree in "Philology" at the V. G. Korolenko Poltava National Pedagogical University, Poltava, Ukraine.

Марина ЗУЄНКО, доктор філологічних наук, професор кафедри англійської та німецької філології, директор навчально- наукового інституту іноземних мов ПНПУ імені В.Г.Короленка, Полтава, Україна.

Maryna ZUYENKO, Doctor of Philological Sciences, Professor of the Department of English and German Philology, Director of the Education and Research Institute of Foreign Languages, Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical University, Poltava, Ukraine.

25. Типологія програм мовного занурення в сучасній освіті. [Typology of language immersion programs in modern education]

Марина ЗУЄНКО, доктор філологічних наук, професор кафедри англійської та німецької філології, директор навчально- наукового інституту іноземних мов ПНПУ імені В.Г.Короленка, Полтава, Україна.

Maryna ZUYENKO, Doctor of Philological Sciences, Professor of the Department of English and German Philology, Director of the Educational and Scientific Institute of Foreign Languages, V.G. Korolenko Poltava National University, Poltava, Ukraine.

26. Проксемічні аспекти професійної майстерності педагога. [Proxemic aspects of a teacher's professional skills]

Андрій ТКАЧЕНКО, доктор педагогічних наук, Професор кафедри педагогічної майстерності та менеджменту імені І.А.Зязюна, Полтава, Україна.

Andriy TKACHENKO, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor of I.A. Ziaziun Department of Pedagogical Mastery and Management, Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical University, Poltava, Ukraine.

27. Роль педагога у формуванні білінгвального соціокультурного середовища у закладах загальної середньої освіти. [The role of the teacher in the formation of a bilingual socio-cultural environment in secondary education institutions].

Євгенія ВЕНЄВЦЕВА, кандидат педагогічних наук, доцент, Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, м. Полтава, Україна.

Yevheniia VIENIEVTSEVA, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University, Poltava, Ukraine.

Галина СОСОЙ, старший викладач Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, м. Полтава, Україна.

Halyna SOSOI, Senior Lecturer, Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University, Poltava, Ukraine.

28. How can national culture and education work together in the European integration process? [Як національна культура та освіта в процесі європейської інтеграції?]

Ганс АЛБІН ЛАРССОН, професор відділу історії, методики навчання історії, директор відділу Державної шведської шкільної інспекції до 2011 р.

Hans ALBIN LARSSON, Senior Professor of History, History Teaching and Education, Former Director of the State Swedish School Inspectorate

29. Складові розвитку іміджу керівника закладу освіти [Components of the image development of the head of the educational institution]

Ірина БАБЕНКО, кандидат педагогічних наук, доцент, "Кафедра педагогічної майстерності та менеджменту імені І. А. Зязюна Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, м. Полтава, Україна.

Iryna BABENKO, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Poltava National Pedagogical University named after V. G. Korolenko, Poltava, Ukraine.

30. Забезпечення адаптивності вчителя англійської мови ЗЗСО в курсі методики навчання англійської мови. [Ensuring the Adaptability of the English Teacher of Secondary School in the Course of English Teaching Methodology]

Михайло РАХНО, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри англійської та німецької філології Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, м. Полтава, Україна.

Mykhailo RAKHNO, Ph.D. in Philology, Associate Professor, Department of English and German Philology, Poltava National Pedagogical University named after V. G. Korolenko, Poltava, Ukraine.

31. Підтримка Адаптивності учителя іноземної мови ЗЗСО України в контексті сталого розвитку [The adaptability of the teacher of foreign language at secondary education institutions of Ukraine via the prism of sustainable development]

Руслана ШРАМКО, кандидат філологічних наук, доцент, доцент Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка, м. Полтава, Україна.

Ruslana SHRAMKO, Ph.D. in Philology, Associate Professor, Department of English and German Philology, Poltava National Pedagogical University named after V. G. Korolenko, Poltava, Ukraine.

32. Інноваційні моделі адаптивного професійного розвитку керівників і педагогів загальної середньої освіти: міжнародний вимір [Innovative models of adaptive professional development of managers and teachers of general secondary education: international dimension]

Олена КОЛЕСНИК, кандидат історичних наук, доцент, Полтавський інститут бізнесу ЗВО «Міжнародний науково-технічний університет імені Юрія Бугая», м. Полтава, Україна.

Olena KOLESNYK, Candidate of Historical Sciences, Associate Professor, Poltava Business Institute Higher Educational Institution «Academician Yuriy Bugay International Scientific and Technical University», Poltava, Ukraine.

33. Впровадження інноваційних підходів в освітній процес ліцею на засадах дистанційного навчання. [Promotion of innovative approaches in the illumination process at the lyceum in the outskirts of remote learning]

Оксана БУТ, директор Комунального закладу "Харківський ліцей №90" Харківської міської ради, м. Харків, Україна.

Oksana BUT, Master Municipal Institution «Kharkiv Lyceum № 90 Kharkiv City Council», Kharkiv, Ukraine.

34. Навчальна практика в соціальних установах: ознайомлення здобувачів освіти другого курсу з особливостями адаптації внутрішньо переміщених осіб до соціуму. [Educational practice in social institutions: familiarizing second-year students with the peculiarities of adaptation of internally displaced persons to society]

Любов КУТОРЖЕВСЬКА, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної роботи, реабілітації та повоєнної адаптації Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г.Короленка, м. Полтава, Україна.

Lyubov KUTORZHEVSKA, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Social Work, Rehabilitation and Post-War Adaptation, Poltava National Pedagogical University named after V.G. Korolenko, Poltava, Ukraine.

08 лютого 2025 року з 19:30 до 20.00 год
ЗАКРИТТЯ ФОРУМУ. ОГолоШЕННЯ РЕКОМЕНДАЦІЙ.
НАУКОВЕ ПОРТФОЛІО

Все буде Україна!

Оргкомітет Форуму

РІШЕННЯ

Четвертого міжнародного наукового форуму

«АДАПТИВНІ ПРОЦЕСИ В ОСВІТІ»

7–8 лютого 2025 року

7-8 лютого 2025 року за ініціативою Громадської організації «Школа адаптивного управління соціально-педагогічними системами» відбувся Третій міжнародний науковий форум «Адаптивні процеси в освіті» (далі – Форум-2025).

Організаторами форуму виступили:

- ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ «ШКОЛА АДАПТИВНОГО УПРАВЛІННЯ
- СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИМИ СИСТЕМАМИ»;
- ПОЛТАВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ В. Г. КОРОЛЕНКА;
- ННІ "УКРАЇНСЬКА ІНЖЕНЕРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ" ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМ. В.Н. КАРАЗІНА;
- ГРОМАДСЬКА СПІЛКА «АСОЦІАЦІЯ З РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ ТА НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ»;
- ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»
- НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ;
- ІНСТИТУТ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ;
- КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ОГІЄНКА;
- БЕРДЯНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ;
- ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА;
- ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ
- ДЕРЖАВНА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ;
- ХАРКІВСЬКА АКАДЕМІЯ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ;
- НАЦІОНАЛЬНИЙ ЦЕНТР «МАЛА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ»;
- УНІВЕРСИТЕТ ПІВДЕННОЇ ФЛОРИДИ;
- ЄВРОПЕЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ МОЛДОВИ;
- ГУМАНІТАРНО-ПРИРОДНИЧИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЯНА ДЛУГОША В ЧЕНСТОХОВІ, ПОЛЬЩА;
- INTERNATIONAL CULTURAL EDUCATION ASSOCIATION (ICEA);
- USA INFORMATION AND ANALYTICAL PUBLICATION OF DUBAI EMIRATES TODAY;
- SOPHIA UKRAINIAN SCHOOL – UNITED ARAB EMIRATES;
- ІБК ІНЖЕНЕРНОГО БЮРО GMBH & CO. KG, БЮРЦБУРГ, НІМЕЧЧИНА.

Місія форуму: з'ясування суті та розповсюдження технологій адаптивних процесів в освіті в умовах воєнного часу та повоєнного відновлення України.

- До участі в роботі форуму були запрошені науковці, викладачі, аспіранти, докторанти, здобувачі наукових ступенів, управлінці та всі працівники освіти, які сприяють розповсюдженню ідей адаптивного менеджменту з таких тематичних напрямів:

- Адаптивні процеси в освіті в умовах невизначеності;
- Адаптивний менеджмент в освіті;
- Адаптивні процеси в діяльності іноземних навчальних закладів в умовах євроінтеграції; адаптація тимчасово переселених освітян України до Європи, США та Об'єднаних Арабських Еміратів;
- Організація професійної та науково-дослідної діяльності на адаптивних засадах;
- Адаптивні процеси інформаційно-аналітичного забезпечення цифрової трансформації освіти і педагогіки;
- Адаптивні технології підготовки конкурентоспроможного фахівця в умовах трансформаційних змін;
- Професійний розвиток керівників і педагогів загальної середньої освіти на адаптивних засадах: виклики та стратегії;
- Технології адаптивного управління закладами освіти та організаціями.

Привітали учасників Форуму-2024

Галина ЄЛЬНИКОВА, доктор педагогічних наук, професор Української інженерно-педагогічної академії, м. Харків, Україна.

Олександр КУПРІЯНОВ, доктор технічних наук, професор, проректор з наукової роботи Української інженерно-педагогічної академії, м. Харків, Україна.

Світлана КРЕТОВИЧ, кандидат педагогічних наук, завідувач відділом освіти та науки Департаменту з питань внутрішньої та гуманітарної політики Офісу Президента України.

Микола КИРИЧЕНКО, доктор філософії, член-кореспондент Національної академії наук вищої освіти України, ректор ДЗВО «Університет менеджменту освіти» Національної академії педагогічних наук України, м. Київ, Україна.

Микола ЛАЗАРСВ, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри краєзнавчо-туристичної роботи, соціальних і гуманітарних наук Української інженерно-педагогічної академії, м. Харків, Україна.

Василь КРИЖКО, кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту та адміністрування Бердянського державного педагогічного університету, м. Бердянськ, Україна.

Інеса НОВІЦЬКА, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач відділу аспірантури та докторантури Житомирського державного університету імені Івана Франка, м. Житомир, Україна.

Юрген КОБЕРЛЯЙН-КЕРЛЕР, Ph.D., генеральний директор ІБК Інженерного бюро GmbH & Co. KG, Вюрцбург, Німеччина

Олена САЙТЗ / Elena SAITZ – міжнародний освітній консультант, засновник і віце-президент Міжнародної культурно-освітньої асоціації (ICEA).

Усього брало участь у форумі 203 особи з 17 областей України та міста Києва; залучено вчених та педагогів із Німеччини, Швеції, США, Великобританії, Франції, Польщі, Китаю, Молдови. та інших країн.

З науковими доповідями виступили 139 учасників з них 35 панельних. Свої матеріали презентували 19 представники ГО ШАУСПС

Подано до публікації тез доповідей – 92, авторами яких є 114 дослідників.

Всього взяло участь: 27 доктора наук,
45 кандидата наук,
43 магістрантів і аспірантів.

Учасники форуму були представниками таких організацій:

- ЗВО – закладів вищої освіти – 89 особи;
- фахової передвищої освіти – 4 осіб;
- ЗП(ПТ)О – професійної (професійно-технічної) освіти – 12 особи;
- ЗЗСО – заклади загальної середньої освіти – 18 осіб (директор – 7; учитель – 11);
- ЗППО – заклади післядипломної педагогічної освіти – 5 осіб;
- ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського – 12 осіб;

РА Мегаполіс;

- "Відділ наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти;
- КПНЗ "Київська МАН";
- Інститут обдарованої дитини НАПН України, Мала академія наук України
- Центр дитячо-юнацької творчості імені Євгенії Максимівни Рудневої відділу освіти виконавчого комітету Бердянської міської ради;
- Відділ соціального захисту населення виконавчого комітету Чутівської селищної ради Полтавської області.

Географія організацій-учасників (закладів освіти, наукових та владних структур):

- Центр дитячо-юнацької творчості імені Євгенії Максимівни Рудневої відділу освіти виконавчого комітету Бердянської міської ради;
- ХНПУ Імені Г. С. Сковороди;
- Хмельницький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти;
- Хмельницький національний університет
- Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця
- Український державний університет науки і технологій
- Українська військово-медична академія
- Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля
- Рівненський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти
- Washington Pain Center
- РА Мегаполіс
- Простір «Втілення»
- Придніпровська державної академії фізичної культури і спорту
- Полтавської фахової коледж транспортного будівництва
- Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
- Полтавський університет економіки і торгівлі
- Полтавський інститут бізнесу ЗВО «Міжнародний науково-технічний університет імені Юрія Бугая»
- Полтавський державний аграрний університет
- Полтавська академія неперервної освіти ім. М. В. Остроградського
- Осипенківська гімназія Бердянського району Запорізької області
- Новомартиновицька загальноосвітня школа I-III ступенів
- ННІ менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України
- Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого
- Національний центр "Мала академія наук України"
- Навчально-науковий інститут «Українська інженерно-педагогічна академія» Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна
- Навчально науковий інститут менеджменту і психології
- Міністерство освіти і науки України
- ліцей 157 м.Київ
- Криворізький державний педагогічний університет
- КПНЗ "Київська МАН"

- Коростишівський фаховий педагогічний коледж ім. І. Я. Франка Житомирської обласної ради
- Комунальний заклад «Харківський ліцей № 90 Харківської міської ради»
- Київський національний університет імені Тараса Шевченка
- Київський національний університет будівництва і архітектури
- Київська муніципальна академія естрадного та циркового мистецтв
- Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
- Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України
- Інститут професійної освіти НАПН України
- Інститут обдарованої дитини НАПН України, Мала академія наук України
- Запорізький національний університет
- Заклад дошкільної освіти "Оленка" місто Бровари.
- Житомирський державний університет, аспірант
- Дніпровський інститут інфраструктури і транспорту
- ДЗВО "Університет менеджменту освіти"
- Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського, НАПН України
- Гожулівський навчально-виховний комплекс Полтавської міської ради
- ГО ШАУСПС
- Відокремлений структурний підрозділ "Новоушицький фаховий коледж Закладу вищої освіти Подільський державний університет
- Відділ соціального захисту населення виконавчого комітету Чутівської селищної ради Полтавської області
- Бердянський державний педагогічний університет
- Manhattan School of Computer Technology
- International cultural education association (icea);
- Usa information and analytical publication of dubai emirates today;
- Sophia ukrainian school – united arab emirates;
- IBK Ingenieurbuero Koeberlein GmbH & Co. KG, Німеччина.
- international educational consultant, founder and vice-president of the International Cultural and Educational Association (ICEA), Tampa, Florida, USA.
- International Development of the European University of Moldova, Chisinau, Moldova.
- Institute for European and Eurasian Studies, University of South Florida, Tampa, Florida, USA.
- Ukrainian World Congress, member of Board, the World Federation of Ukrainian Women's Organizations (educational reference), Paris, France.

В ході роботи Четвертого Міжнародного наукового Форуму "Адаптивні процеси в освіті" була проведена Гостьова лекція: Нерівність в освіті: як фінансова нерівність впливає на навчання в усьому світі. Глобальний вплив грошей на освіту. Лекцію проводив, Професор, доктор філософії (Ph.D.), генеральний директор IBK Ingenieurbuero Koeberlein GmbH & Co. KG, Генеральний директор IBK Юрген КОБЕРЛАЙН-КЕРЛЕР. Лекцію слухали 120 студентів.

Учасники форуму відзначили достатньо високий рівень організації проведення науково-практичного заходу й УХВАЛИЛИ:

1. Продовжити:

- щорічне проведення Міжнародного наукового форуму «Адаптивні процеси в освіті» в online-режимі, що збирає представників різних регіонів України та інших країн;
- здійснювати діяльність щодо розширення аудиторії учасників масових заходів, усвідомлюючи адаптивність і необхідність формувати власне уміння адаптуватися для

досягнення соціально значущих цілей в умовах невизначеності, професійній діяльності, у розвитку комунікативних зв'язків у воєнний час та в умовах невизначеності шляхом проведення семінарів, тренінгів, майстер-класів, конференцій в освітянських аудиторіях.

2. Запропонувати учасникам Міжнародного наукового форуму «Адаптивні процеси в освіті» поширити матеріали доповідей шляхом друкування в електронному фаховому виданні ГО ШАУСПС «Адаптивне управління: теорія і практика» (серії «Педагогіка» і «Економіка»).

3. Продовжити вести канал ГО ШАУСПС у відеохостингу YouTube, шляхом розміщення матеріалів Форумів та Літніх шкіл, а також розміщення інших відеоматеріалів, створених членами ГО ШАУСПС.

4. Продовжити випуск колективних монографій з питань адаптивного управління соціально-педагогічними системами.

5. За результатами досліджень учасників Форуму-2025:

5.1. Видати збірник матеріалів (тез доповідей) форуму на електронних носіях; розмістити електронну версію збірника тез на сайті ГО ШАУСПС (<https://adaptive.org.ua/>) і сайтах організацій-партнерів, залучити засобами сайтових комунікацій до офлайн-обговорення матеріалів збірника освітян як на вітчизняному, так і на міжнародному рівнях.

5.2. Здійснювати публікацію рецензій у фаховому виданні на планові наукові продукти, що отримано у результаті наукових досліджень за державним замовленням.

6. Сприяти підвищенню рівня інформаційної поширеності електронного наукового фахового видання ГО ШАУСПС «Адаптивне управління: теорія і практика» (серії «Педагогіка» і «Економіка») шляхом його індексації в різних наукових базах даних бібліотек і каталогів: наукових професійних видань України; GoogleScholar (США), Web of Scienes, Index Copernicus (IC) .

7. Активізувати:

- співпрацю з міжнародними науковими й освітніми установами та збільшити кількість наукових праць у міжнародних виданнях, що входять до основних наукометричних баз;

- співпрацю з провідними міжнародними установами Європи та Америки щодо отримання грантів, проведення наукових досліджень та участі закордонних колег у наукових форумах ГО ШАУСПС.

8. Поширити зв'язки ГО ШАУСПС на міжнародному рівні, встановивши контакти з представниками освітніх структур різних країн, залучати їх до участі в роботі Літньої школи, циклічного Форуму, друку в електронному науковому фаховому виданні «Адаптивне управління: теорія і практика».

9. Врахувати пропозиції учасників наукових панелей Форуму-2025 для покращення організації і проведення циклічного форуму:

9.1. Зорієнтувати доповіді учасників майбутніх Форумів на розкриття успішних практик організації та здійснення освітньої діяльності. Орієнтувати учасників Форумів на дослідження та рефлексію реальних драматичних ситуацій в освіті сьогодення з метою напрацювання методик та технологій дієвої адаптації; утворити нові панелі, на яких би популяризувалися наукові дослідження, суголосні воєнному і повоєнному періоду України; враховувати критерії атестації наукових установ і закладів вищої освіти щодо виробничої корисності монографій.

9.2. У процесі проведення Форуму впроваджувати активні форми взаємодії доповідачів з аудиторією, а саме: фокус-групи, майстер-класи, модеровані дискусії, що залучають до креативних роздумів, співпраці, командної роботи та партнерства.

9.3. Запросити учасників Форуму-2025 та всіх бажаючих до написання й видання монографії, де б висвітлювався досвід розвитку освіти, результати вітчизняних досліджень в галузі педагогіки і психології. України під час війни. Для розроблення орієнтовної структури, порядку написання і видання монографії створити творчу групу. Звернення до потенційних авторів розмістити на сайті ГО ШАУСПС.

9.4. Ввести в роботу організації постійні науково-практичні зустрічі з професором, доктором філософії (Ph.D.), генеральним директором IBK Ingenieurbuero Koeberlein GmbH & Co. KG, Генеральним директором IBK Юрген Коберлайн-Керлером.

9.5. Запровадити практику проведення гостьових лекцій запрошених науковців, лекцій /вебінарів членів ГО ШАУСПС, які можуть поділитися своїм науково-практичним досвідом, брейнштормів за запитом.

9.6. Розпочати роботу з вивчення потреби українських шкіл в зарубіжжі щодо розроблення програм навчання з різних предметів.

9.7. Залучати аспірантів до вибору тем дисертаційних досліджень з питань організації та освітньої діяльності шкіл зарубіжжя.

9.8. За результатами Форуму сформувати на сайті ГО ШАУСПС Скарбничку порад.

10. Розмістити сертифікати учасників форуму на Google Диску для самостійного отримання.

11. Рішення Форуму-2025 обговорити з учасниками заходу в online форматі, затвердити засіданням Президії та включити до змісту Збірника тез.

Голова організації
доктор педагогічних наук, професор

Галина ЄЛЬНИКОВА

ЗМІСТ

Прес-релиз.....	4
Програма форуму.....	11
Рішення форуму.....	62

Наукова панель 1 / Scientific Panel 1

АДАПТИВНІ ПРОЦЕСИ В ОСВІТІ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ [Adaptive Processes in Education in Conditions of Uncertainty]

Бесарабчук Геннадій / Hennadii Besarabchuk

Кластерний підхід університету в управлінні професійним розвитком педагогічних працівників закладів освіти громади [The university's cluster approach to managing the professional development of teaching staff in community educational institutions].....	79

Білик Надія / Nadiia Bilyk

Управління адаптивно-педагогічним проектуванням неперервної освіти в умовах невизначеності [Managing adaptive pedagogical design of continuing education under uncertainty].....	82

Горlach Лариса / Larysa Gorlach

Адаптація педагогічних працівників в умовах війни [Adaptation of pedagogical professionals to war conditions].....	85

Дяченко Катерина / Kateryna Diachenko

Підтримка ментального здоров'я в освіті як адаптивний процес. [Mental health support in education as an adaptive process].....	86

Єльнікова Галина / Halyna Yelnykova

Рябова Зоя / Zoya Ryabova

Адаптивні процеси в розробленні та реалізації занять в закладах вищої освіти. [Adaptive processes in the development and implementation of classes in higher education institutions].....	88

Єрмоменко Ольга / Olha Yeromenko

Цифрова самоорганізація учителів початкової школи як умова адаптивного процесу професійного зростання [Digital self-organization of primary school teachers as a condition for the adaptive process of professional growth].....	90

Кравець Світлана / Svitlana Kravets

Забезпечення якості професійної (професійно-технічної) освіти: адаптивність та розвиток в умовах невизначеності [Quality assurance of vocational education: adaptability and development under conditions of uncertainty].....	92

Лук'яненко Олена / Olena Lukianenko

Адаптація педагогічних працівників до організації навчання в бомбосховищах під час ракетної небезпеки [Adaptation of educational staff to the organization of learning in bomb shelters during a missile alert].....	95

Муринович Наталія / Nataliya Murynovych

Особливості навчання майбутніх інженерів-педагогів комп'ютерних технологій педагогічних дисциплін [Features of education of future engineers-educators of computer technologies of pedagogical disciplines].....	96

Немченко Сергій / Serhiy Nemchenko

Управління закладом освіти в умовах невизначеності [Management of an educational institution under conditions of uncertainty].....	98

Письменна Олександра / Oleksandra Pysmenna

Розвиток самоосвітніх компетентностей студентів медичних коледжів через адаптивні цифрові технології [Development of self-education competencies of medical college students through adaptive digital technologies]..... **100**

Півень Ярослав / Yaroslav Piven

Адаптивне освітнє середовище як фактор розвитку самоосвітньої компетентності майбутніх бакалаврів економіки [Adaptive educational environment as a factor in the development of self-education competence of future bachelors of economics]..... **102**

Поліщук Світлана / Svitlana Polishchuk

Горбатюк Оксана / Oksana Gorbatiuk

Врахування концепцій адаптивного менеджменту у підготовці майбутніх менеджерів закладу освіти [Consideration of adaptive management concepts in the training of future managers of educational institutions]..... **103**

Полякова Ганна / Hanna Poliakova

Адаптивний розвиток освітнього середовища закладу вищої освіти в умовах невизначеності [Adaptive development of the educational environment of a higher education institution in conditions of uncertainty]..... **105**

Савченко Ярослав / Yaroslav Savchenko

Вплив середовища інтерактивного наукового музею на формування дослідницької компетентності здобувачів базової середньої освіти: результати емпіричного дослідження [The influence of the environment of the interactive science museum on the formation of research competence of students of basic secondary education: the results of an empirical study]..... **107**

Сугак Дмитро / Dmytro Suhak

Лідерство в умовах невизначеності: роль студентських ініціатив у формуванні адаптивних компетентностей [Leadership in uncertainty: the role of student initiatives in developing adaptive competencies]..... **110**

Скороходова Ірина / Iryna Skorokhodova

Формування ключових soft skills при засвоєнні спеціальних дисциплін для майбутнього фахівця в галузі ветеринарної медицини [Formation of key soft skills in the acquisition of special disciplines for a future specialist in the field of veterinary medicine]..... **112**

Хоменко Любов / Ljubov Khomenko

Сергій Кашуба / Serhii Kashuba

Вебінари як інтерактивний формат професійної освіти [Webinars as an interactive format of professional learning]..... **114**

Черновол-Ткаченко Раїса / Raisa Chernovol-Tkachenko

Адаптаційні процеси в системі освіти в умовах сьогодення [Adaptation processes in the postgraduate education system in today's conditions]..... **118**

Наукова панель 2 / Scientific Panel 2

АДАПТИВНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ В ОСВІТІ

[Adaptive management in education]

Xiong Qiuling

Flexible management strategies for developing the need for aesthetic values in the system of adaptive management of an educational institution [Гнучкі управлінські стратегії розвитку потреби в естетичних цінностях у системі адаптивного управління закладом освіти]..... **119**

Балабан Олег / Oleg Balaban

Менеджмент закладів освіти в епоху «Tik-Tok» [Management of educational institutions in the era of «Tik-Tok»]..... **121**

Біліченко Тетяна / Tetiana Bilchenko	
Особливості психолого-педагогічної адаптації студентів закладів фахової передвищої освіти у процесі соціалізації в умовах війни: виклики та можливості [Psychological and pedagogical adaptation of students in professional pre-higher education institutions during socialization in wartime: challenges and opportunities].....	123
Боднар Оксана / Oksana Bodnar	
Мотиваційні техніки адаптивного менеджменту у формуванні ефективності освітнього процесу [Motivational techniques of adaptive management in the formation of educational process efficiency].....	125
Вознюк Лідія / Lidiia Vozniuk	
Роль адаптивного управління у закладах освіти в умовах євроінтеграції [The role of adaptive management in educational institutions in the conditions of european integration].....	126
Гапон Леся / Lesya Hapon	
Адаптація програм з української мови для профільних класів: виклики та рішення [Adaptation ukrainian language programs for spesilised classes: challenges and solutions]	128
Горішна Оксана / Oksana Horishna	
Гуманістичний підхід в адаптивному управлінні освітнім процесом: баланс між ефективністю та людяністю [Humanistic approach in adaptive management of the educational process: a balance between efficiency and humanity].....	130
Крижко Василь / Vasyl Kryzhko	
Екзистенційні виміри провідництва в освіті [Existential dimensions of guidance in education].....	132
Калаур Світлана / Svitlana Kalaur	
Адаптивні технології формування медіаторської компетентності слухачів у сфері післядипломної освіти [Adaptive technologies for the formation of mediator competence in postgraduate education].....	134
Козлова Олена / Olena Kozlova	
Акмецільові стратегії інноваційної культури майбутнього менеджера в умовах профілізації [Acme strategies of innovative culture of the future manager in the context of profiling].....	136
Кондратенко Юлія / Yuliya Kondratenko	
Якості керівника-провідника проти викликів глобалізованого світу [Qualities of head-guide against the challenges of a globalised world].....	138
Склярів Андрій / Andrii Skliarov	
Управління розвитком прогностичного менеджменту й адаптивний менеджмент: взаємозв'язок понять у контексті підготовки майбутніх керівників закладів загальної середньої освіти в умовах магістратури [The development of predictive and adaptive management: the interrelation of concepts in training future principals of secondary education institutions within master's programs].....	140
Старокожко Ольга / Olha Starokozhko	
Адаптивність освітніх парадигм до реалій освітніх ландшафтів [Adaptability of educational paradigms to the realities of educational landscapes].....	142
Шевчик Богдан / Bohdan Shevchyk	
Формування адаптивного управлінського мислення у майбутніх менеджерів в умовах воєнного стану [Formation of adaptive managerial thinking in future managers under martial laws].....	144
Шкода Марина / Maryna Shkoda	
Управління професійним зростанням педагогів через адаптивний підхід і розвиток самоменеджменту вчителя [Management of teachers' professional growth through an adaptive approach and development of teacher self-management].....	146

Штефан Людмила / Liudmyla Shtefan

Теорії мотивації як підґрунтя пошуку шляхів підвищення мотивації педагогів до інноваційної діяльності [Theories of motivation as a basis for the search of ways to increase the motivation of teachers for innovative activities].....	148

Наукова панель 3 / Scientific Panel 3

АДАПТИВНІ ПРОЦЕСИ В ДІЯЛЬНОСТІ ІНОЗЕМНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ; АДАПТАЦІЯ ТИМЧАСОВО ПЕРЕСЕЛЕНИХ ОСВІТЯН УКРАЇНИ ДО ЄВРОПИ, США ТА ОБ'ЄДНАНИХ АРАБСЬКИХ ЕМІРАТІВ

[Adaptive technologies of the training of a competitive promotion specialist in the conditions of transformational changes]

Сайтз Олена / Elena Seitz

Професійна підготовка вчителів у США – адаптивні практики. [Professional teacher training in the United States - adaptive practices].....	148

Лисенко Влада / Vlada Lisenco

Адаптація міжнародних освітніх грантів у Молдові: виклики та історії успіху. [Adapting International Educational Grants in Moldova: Challenges and Success Stories].....	149

Співаковська Тетяна / Tetiana Spivakovska

Українці в об'єднаних арабських еміратів. [Ukrainians in the United Arab Emirates].....	150

Наукова панель 4 / Scientific Panel 4

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ТА НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА АДАПТИВНИХ ЗАСАДАХ

[Organization of scientific and research activities on adaptive basis]

Гусарчук Людмила / Liudmyla Husarchuk

Наслідки ліквідації ЦПППО: адаптивне моделювання науково-методичних пріоритетів [Consequences of the liquidation of CIPPO: adaptive modeling of scientific and methodological priorities].....	153

Дрозд Павло / Pavlo Drozd

Критерії та показники діагностування рівня сформованості духовно-моральної компетентності педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти [Criteria and indicators for diagnosing the level of spiritual and moral competence of pedagogical workers in secondary education institutions].....	156

Дяденко Михайло / Mykhailo Diadenko

Майбутнє публічного управління в епоху криз: саморегулювання, цифровізація, транспарентність [The future of public administration in the era of crisis: self-regulation, digitalization, transparency].....	159

Мефодовська Валентина / Valentina Mefodovska

Формування критичного мислення через вивчення фізики: адаптивні методи навчання [Forming critical thinking through the study of physics: adaptive teaching methods].....	161

Микитенко Інна / Inna Mykytenko

Адаптація здобувачів освіти до нової культури в умовах полікультурного світу [Adjusting of applicants' of education to a new culture in the conditions of a multicultural world].....	163

Наукова панель 5 / Scientific Panel 5

АДАПТИВНІ ПРОЦЕСИ В ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ОСВІТИ І ПЕДАГОГІКИ

[Adaptive processes of information and analytical supply digital transformation of education and pedagogy]

Андрюшина Любов / Liubov Andriushyna Тимофєєв Олександр / Oleksandr Tymofieiev Адаптивне навчання як новітня персоналізована освітня технологія [Adaptive learning as a new personalized educational technology].....	166
Бусарова Тетяна / Tetiana Busarova Гришечкіна Тетяна / Tetiana Hryshechkina Вплив цифровізації на освітній процес: виклики та перспективи [The impact of digitalization on the educational process: challenges and prospects].....	168
Бут Оксана / Oksana But Впровадження інноваційних підходів в освітній процес ліцею на засадах дистанційного навчання [Promotion of innovative approaches in the illumination process at the lyceum in the outskirts of remote learning].....	169
Вахняк Надія / Nadiia Vakhniak Цифрові інструменти адаптації освітнього процесу закладу дошкільної освіти в роботі з батьками вихованців: теоретичний аспект [Digital tools for adapting the educational process of preschool education institution in work with parents of pupils: theoretical aspect].....	171
Волнянський Дмитро / Dmytro Volnyanski Максименкова Юлія / Yuliia Maksymenkova Адаптивні процеси підготовки фахівців в галузі stem- освіти з використанням платформи Arduino [Adaptive processes of training stem education specialists on the Arduino platform].....	173
Гулівець Олексій / Oleksiy Gulivets Штапенко Едуард / Eduard Shtapenko Інформаційно-аналітичне забезпечення в підготовці вчителів зі STEM-освіти [Information and analytical support in the training of teachers of STEM education].....	174
Волнянський Дмитро / Dmytro Volnyanski Волнянська Ірина / Iryna Volnianska Адаптивні процеси при викладанні природничих дисциплін в середній школі [Adaptive processes in teaching natural sciences in secondary school].....	176
Долгополов Сергій / Serhii Dolhopolov Адаптивні технології генерування програмного коду для персоналізованого навчання основ програмування [Adaptive code generation technologies for personalized teaching of programming basics].....	177
Дроншкевич Олеся / Olesya Dronshkevich Формування професійної бази знань для педагогічної діяльності [Formation of the professional knowledge base for teaching activities].....	179
Євсєєва Галина / Halyna YEVSIEIEVA Безпечне освітнє середовище – вимога часу [A safe educational environment is the need of the time].....	180
Жигалюк Ангеліна / Anhelina Zhyhaliuk Бази знань як фундамент цифрової трансформації вищої освіти [Knowledge bases as the foundation of digital transformation of higher education].....	182
Красильник Юрій / Yurii Krasylnyk Сучасні підходи до адаптації інформаційно-аналітичних систем в умовах цифрової освіти [Modern approaches to adaptation of information and analytical systems in the conditions of digital education].....	183
Лучанінова Ольга / Olha Luchaninova Педагогічні аспекти психології виховання особистості в умовах цифрової трансформації суспільства і закладів вищої освіти [Pedagogical aspects of the psychology of personality education in the context of digital transformation of society and higher education institutions].....	185

Лапасенко Світлана / Svitlana Lapayenko	
Виклики цифрової епохи: адаптація інформаційно-бібліографічного ресурсу «Педагоги України та світу» до потреб освіти і педагогіки [Challenges of the digital age: adaptation of the information and bibliographic resource “Educators of Ukraine and the world” to the needs of education and pedagogy].....	187
Луньова Тетяна / Tetyana Lunyova	
Підвищення обізнаності учителів ЗЗСО України з методиками CLIL та ЕМІ як засіб професійного розвитку [Raising ukrainian secondary school teachers’ awareness of CLIL and EMI as a means of their professional development]	189
Михайлова Тетяна / Tetyana Mykhailova	
Нечай Ігор / Ihor Nechai	
Інформаційне забезпечення STEM-підходу у викладанні математики в умовах цифровізації вищої освіти [Information support of the stem approach to teaching mathematics in the context of digitalization of higher education]	190
Пилипчук Ярослав / Yaroslav Pylypchuk	
Розлади адаптації як психолого-педагогічний фактор у діяльності військових психологів [Adjustment disorders as a psychological and pedagogical factor in the activities of military psychologists].....	192
Рашидова Світлана / Svitlana Rashydova	
Інформаційне забезпечення інклюзивної освіти в умовах цифрової трансформації [Information support of inclusive education in the context of digital transformation].....	194
Середа Христина / Khrystyna Sereda	
Проектування колекцій цифрових освітніх ресурсів: адаптивний підхід [Designing of collections of digital educational resources: an adaptive approach].....	195
Синельник Ірина / Iryna Synelnyk	
Синельник Олександр / Oleksandr Synelnyk	
Адаптивна система комп’ютерного забезпечення навчання фізики в технічному університеті [Adaptive computer-based learning system for teaching physics in a technical university].....	197
Сухіна Володимир / Volodymyr Sukhina	
Адаптивні аспекти навчання здобувачів освіти в контексті історичного дослідження євроінтеграційних процесів грошової системи України [Adaptive aspects of training of students in the context of historical research of european integration processes of the monetary system of ukraine].....	198
Швачич Геннадій / Hennadii Shvachych	
Мороз Борис / Borys Moroz	
Мороз Дмитро / Dmytro Moroz	
Інформаційна система цифрової трансформації дистанційної освіти [Information system of digital transformation of distance education].....	200
Шульга Людмила / Liudmyla Shulha	
Розвиток педагогічної майстерності майбутніх педагогів у цифровому середовищі: виклики та можливості дистанційного формату [Development of pedagogical mastery of future teachers in the digital environment: challenges and opportunities of the distance learning format].....	203

Наукова панель 6 / Scientific Panel 6

АДАПТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПІДГОТОВКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОГО ФАХІВЦЯ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ЗМІН

[Adaptive technologies of the training of a competitive promotion specialist in the conditions of transformational changes]

Богдан Ольга / Olga Bogdan	
Роль соціального педагога в закладі загальної середньої освіти. [The role of the social educator in an institution of general secondary education].....	205
Бояренко Марія / Maria Boyarenko	
Створення інтерактивних дидактичних ігор засобами microsoft powerpoint [Creating interactive didactic games using microsoft powerpoint].....	206
Волотовська Тетяна / Tetiana Volotovska	
Культура ділового спілкування українською мовою як складова професійної підготовки [The culture of business communication in the ukrainian language as a component of professional training].....	208
Зозуля Олександр / Oleksandr Zozulya	
Особливості формування цінностей волонтерської діяльності у студентському віці [Features of the formation of values of volunteering activity in student age].....	210
Кіптенко Людмила / Lyudmila Kiptenko	
Організація інклюзивного навчання в закладі дошкільної освіти [Organization of inclusive education in a preschool educational institution].....	211
Кравченко Ганна / Hanna Kravchenko	
Міждисциплінарний підхід у викладанні навчальних дисциплін освітньо-наукової програми «Соціальна робота. Соціальна реабілітація». [Interdisciplinary approach in teaching academic disciplines of the educational and scientific program "Social work. Social rehabilitation"].....	213
Коврига Олена / Olena Kovriha	
Підходи та напрями регіональної політики сучасної держави [Approaches and directions of the regional policy of the modern state].....	215
Коровкіна Лідія / Lidia Korovkina	
Сучасні підходи до управління закладом професійної (професійно-технічної) освіти [Modern approaches to management of professional (vocation-technical) education institutions]	217
Куварзіна Наталія / Nataliia Kuvarzina	
Створення ефективної системи внутрішнього моніторингу якості освіти в закладі дошкільної освіти [Creation of an effective system of internal monitoring of the quality of education in a preschool education institution].....	219
Куликова Дар'я / Daria Kulykova	
Перфекціонізм як чинник академічної прокрастинації [Perfectionism as a factor of academic procrastination].....	221
Пашченко Наталія / Nataliia Pashchenko	
Підготовка студентів до викликів сучасного ринку праці у сфері транспортного будівництва: адаптивні методи [Preparation of students for the challenges of the modern labor market in the field of transport construction: adaptive methods].....	223
Сергієва Ірина / Iryna Serhiieva	
Сучасні виклики в управлінні закладом дошкільної освіти умовах військових подій [Modern challenges in preschool education institution management in the conditions of military events].....	224
Супрун В'ячеслав / Viacheslav Suprun	
Особливості підготовки конкурентоспроможного фахівця в умовах трансформаційних змін [Features of the training of a competitive promotion specialist in the conditions of transformational changes].....	227
Сурело Євген / Yevhen Surelo	
Інноваційні моделі підготовки соціальних працівників: адаптивні технології в дії [Innovative models of training social workers: adaptive technologies in action].....	228

Чернякова Ольга / Olga Chernyakova	
Забезпечення професійної підготовки жінок в Україні в умовах війни і трансформаційних змін [Provision of professional training of women in ukraine in the conditions of war and transformational changes].....	231
Чураков Ілля / Ilya Churakov	
Сучасні підходи до реалізації ресурсноорієнтованого навчання [Modern approaches to implementation resource-oriented education].....	232
Шевченко Наталія / Nataliia Shevchenko	
Використання імерсивних технологій навчання для розвитку професійних компетентностей керівника закладу загальної середньої освіти [Use of immersive learning technologies for development of professional competences of the head of a general secondary education institution].....	234

Наукова панель 7 / Scientific Panel 7

ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК КЕРІВНИКІВ І ПЕДАГОГІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ НА АДАПТИВНИХ ЗАСАДАХ: ВИКЛИКИ ТА СТРАТЕГІЇ

[Professional development of managers and teachers of general secondary education on an adaptive basis: challenges and strategies]

Бабенко Ірина / Babenko Iryna	
Складові розвитку іміджу керівника закладу освіти [Components of the image development of the head of the educational institution].....	236
Березан Валентина / Valentyna Berezan	
Гуманність у контексті сталого розвитку: соціальні проблеми в Україні [Humanity in the context of sustainable development: social issues in ukraine].....	238
Благова Тетяна / Tetiana Blahova	
Актуалітети фахової підготовки педагога-хореографа в закладах вищої освіти [Current issues of professional training of choreographer teacher in higher educational institutions].....	242
Бунецька Ірина / Iryna Bunetska	
Цифрові освітні ресурси для професійного розвитку педагогів: досвід китаю [Digital educational resources for professional development of teachers: the experience of china].....	244
Бут Оксана / Oksana But	
Впровадження інноваційних підходів в освітній процес ліцею на засадах дистанційного навчання [Promotion of innovative approaches in the illumination process at the lyceum in the outskirts of remote learning].....	249
Вєнєвцева Євгенія / Vienievtseva Yevheniia	
Сосой Галина / Sosoi Halyna	
Роль педагога у формуванні білінгвального соціокультурного середовища у закладах загальної середньої освіти [The role of the teacher in the formation of bilingual socio-cultural environment in institutions of general secondary education].....	252
Власенко Наталія / Nataliia Vlasenko	
Формування екосвідомості молодших школярів засобами ситуативного моделювання [Formation of ecological awareness of young schoolchildren using situational modeling].....	254
Гриньова Марина / Maryna Grynova	
Величко Руслана / Ruslana Velychko	
Міжнародна діяльність в Полтавському національному педагогічному університеті імені в. г. Короленка [International activities at Poltava v.g. Korolenko national pedagogical university].....	257
Гриньов Роман / Roman Grynov	
Інтеграція фундаментальної і фахової підготовки майбутніх учителів фізики [Integration of fundamental and professional training of future physics teachers].....	259

Даниско Оксана / Oksana Danysko	
Корносенко Оксана / Oksana Kornosenko	
Фітнес-індустрія як джерело інновацій фізкультурної освітньої галузі в цифрову епоху [The fitness industry as a catalyst for innovation in physical education in the digital age].....	261
Дем'янюк Наталія / Nataliia Demianko	
Концептуальні засади підготовки вчителя за двома спеціальностями в межах однієї освітньої програми [Conceptual principles of teacher training for two specialties within one educational program].....	265
Денисовець Тамара / Tamara Denysovets	
Денисовець Ірина / Iryna Denysovets	
Сучасні освітні технології: нові горизонти навчання [Modern educational technologies: new horizons of learning].....	268
Дубовик Юлія / Yuliia Dubovyk	
Карапузова Ірина / Iryna Karapuzova	
Забезпечення доступності освіти для дітей дошкільного віку в умовах війни: дистанційне навчання та інноваційні технології [Providing education accessibility for preschool children in wartime: distance education and innovative technologies].....	271
Зуєнко Марина / Maryna Zuenko	
Шпак Максим / Maksym Shpak	
Сучасні питання підготовки фахівців юридичного профілю англійською мовою [Modern issues of training legal specialists in english].....	274
Ірклієнко Вікторія / Viktoriia Irkliienko	
Збереження культурної ідентичності в умовах глобалізації засобами музичного мистецтва [Preservation of cultural identity in the conditions of globalization by means of musical art].....	276
Ігнатенко Олена / Olena Ihnatenko	
Управління інноваційним потенціалом Комунальної установи «Центр професійного розвитку педагогічних працівників» Самарівської міської ради на адаптивних засадах [Management of the innovative potential of the Municipal institution «Center for professional development of pedagogical workers» of the Samar city council on adaptive principles].....	279
Кононенко Жанна / Zhanna Kononenko	
Розвиток адаптивної компетентності освітніх менеджерів в умовах цифровізації освіти [Development of adaptive competence of educational managers in the context of digitalization of education].....	281
Кононенко Лілія / Liliia Kononenko	
Соціально-психологічна підтримка населення України в умовах війни [Socio-psychological support of the population of ukraine in war conditions].....	285
Кононець Наталія / Nataliia Kononets	
Ресурсно-орієнтований підхід до професійного розвитку освітніх менеджерів у контексті адаптації до змін [Resource-oriented approach to the professional development of educational managers in the context of adaptation to change].....	288
Король Лариса / Larysa Korol	
Навички 21-го століття та публічні виступи: ключові компетенції для ефективної комунікації. [21st Century skills and public speaking: key competencies for effective communication].....	290
Корносенко Оксана / Oksana Kornosenko	
Даниско Оксана / Oksana Danisko	
Роль гуманітарних освітніх компонентів у професійному становленні майбутніх фахівців фізичної культури українських закладах вищої освіти [The role of humanitarian educational components in the professional development of future physical culture specialists in ukrainian higher education institutions].....	292

Кравченко Вікторія / Viktoriya Kravchenko Адаптивне навчання у загальній середній освіті: як забезпечити ефективність [Adaptive learning in general secondary education: how to ensure effectiveness].....	296
Луценко Руслан / Ruslan Lutsenko Шакіна Еліна / Elina Shakina Застосування штучного інтелекту в контексті сталого розвитку вищій медичній освіті [Application of artificial intelligence in the context of sustainable development in higher medical education].....	298
Луньова Тетяна / Tetyana Lunyova Підвищення обізнаності учителів ЗЗСО України з методиками CLIL та ЕМІ як засіб професійного розвитку [Raising ukrainian secondary school teachers' awareness of CLIL and EMI as a means of their professional development].....	300
Лядський Ігор / Ihor Liadskyi Освіта у форматі «стен» та «степан» — модифікація соціально-емоційного навчання [Social-bodily-emotional learning (SBEL) - a modification of the well-known SEL methodology].....	302
Манжелій Наталія / Natalia Manzheliy Фазан Тетяна / Tatyana Fazan Формування здорового способу життя дітей дошкільного віку [Forming a healthy lifestyle in preschool children].....	304
Момот Олена / Olena Momot Шостак Євгенія / Yevheniia Shostak Філософія олімпізму у формуванні особистості майбутнього фахівця [Olympism in the formation of the personality of the future specialist].....	307
Молодова Олена / Olena Molodova Підтримка тілесного та ментального здоров'я за допомогою тренажера ALFA GRAVITY [Support for physical and mental health through the ALFA GRAVITY trainer].....	310
Пахомова Наталія / Nataliia Pakhomova Губарь Ольга / Olha Hubar Олефір Ольга / Olha Olefir Дрозд Лариса / Larysa Drozd Особливості використання teacch в умовах інклюзивного навчання [Features of using teacch in the conditions of inclusive education].....	313
Пашченко Олександр / Oleksandr Pashchenko Особистісно-професійний розвиток учасників освітнього процесу в умовах цифровізації: адаптація до змін [Personal and professional development of participants of the educational process in the conditions of digitalization: adaptation to change].....	316
Педченко Світлана / Svitlana Pedchenko Трансформації в сучасному українському науковому дискурсі: лінгвістична реакція на виклики доби [Transformations in the contemporary ukrainian scientific discourse: a linguistic response to the challenges of the times].....	317
Петренко Леся / Lesia Petrenko STEM-інновації освітньої галузі: інвестиція в майбутнє України [STEM innovations in the educational sector: investment in the future of ukraine].....	320
Радько Ганна / Hanna Radko Творчо-емоційний аспект у підготовці вчителя-філолога [Creative-emotional aspect in teacher-philology training].....	323
Рахно Михайло / Mykhailo Rakhno Забезпечення адаптивності вчителя англійської мови ЗЗСО в курсі методики навчання англійської мови [Ensuring the adaptability of the english teacher of secondary school in the course of english teaching methodology].....	325

Семенко Світлана / Svitlana Semenکو	
Висвітлення теми безбар'єрності у Полтавському інтернет-виданні «Зміст» [Coverage of accessibility issues in the Poltava online edition "Zmist"].....	328
Хоменко Любов / Luibov Khomenko	
Цифровізація професійного розвитку педагогів [Digitalization of teachers' professional development].....	330
Черчата Лідія / Lidiia Cherchata	
Розвиток навичок презентації результатів наукових досліджень англійською мовою. [Developing skills in presenting scientific research results in English.].....	333
Шевчук Ніна / Nina Shevchuk	
Формування дослідницьких компетентностей здобувачів освіти базового рівня ЗЗСО у контексті професійного розвитку педагогів на адаптивних засадах [The formation of research competencies of basic education students in general secondary education institutions in the context of professional development of teachers on adaptive principles].....	334
Шрамко Руслана / Ruslana Shramko	
Цифрова компетентність здобувача освіти ХХІ ст. у системі гуманітарних наук: основні ризики й перспективи сталого розвитку [Digital competence of a 21st-century learner in the humanities: Key risks and prospects for sustainable development].....	335

Наукова панель 1 / Scientific Panel 1

**АДАПТИВНІ ПРОЦЕСИ В ОСВІТІ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ
ADAPTIVE PROCESSES IN EDUCATION IN CONDITIONS OF UNCERTAINTY**

Модератори / Moderators:

доктор педагогічних наук, професор / Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Галина ЄЛЬНИКОВА / Halyna YELNYKOVA

доктор педагогічних наук, професор / Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Валентина ГЛАДКОВА / Valentyna HLADKOVA

**КЛАСТЕРНИЙ ПІДХІД УНІВЕРСИТЕТУ В УПРАВЛІННІ ПРОФЕСІЙНИМ
РОЗВИТКОМ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ ГРОМАДИ**

БЕСАРАБЧУК Геннадій

проректор з науково-педагогічної роботи та міжнародних зв'язків,
кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та менеджменту освіти, Кам'янець-
Подільський національний університет імені Івана Огієнка
м. Кам'янець-Подільський, Україна

***THE UNIVERSITY'S CLUSTER APPROACH TO MANAGING THE PROFESSIONAL
DEVELOPMENT OF TEACHING STAFF IN COMMUNITY EDUCATIONAL INSTITUTIONS***

BESARABCHUK Hennadii

*Vice-Rector for Scientific and Pedagogical Work and International Relations,
Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Pedagogy and Education
Management, Kamianets-Podilskyi National Ivan Ohiienko National University, Kamianets-Podilskyi,
Ukraine
besarabchuk@kpnu.edu.ua*

Дотримання євроінтеграційного курсу зумовили входження української освіти до світового освітнього простору, інтернаціоналізацію та міжнародну співпрацю з закладами освіти інших країн. На сьогоднішній день Україна вже сформувала імідж як рівноправного суб'єкта на світовому ринку освітніх послуг. Від самого початку проголошення Незалежності Україна була залучена до освітньо-культурної співпраці. Система української вищої освіти активно інтегрується у світовий освітній простір. Місія багатьох закладів вищої освіти трансформувалась та зорієнтована на розвиток суспільства через якісну, конкурентоспроможну освіту та наукові дослідження [4, с.14].

Місія Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (далі – Університет), яка відображена в Стратегії розвитку Університету на 2020-2030 роки, зокрема полягає в забезпеченні високої якості підготовки фахівців сучасного рівня згідно з державним замовленням і договірними зобов'язаннями для органів державної влади та місцевого самоврядування тощо [9].

Запорукою ефективного впровадження інноваційних процесів для розвитку регіональних освітніх систем є новий рівень координаційної діяльності на регіональному рівні. Створення кластерів для вирішення проблем у сфері освіти лише набирає обертів [6, с.53].

Професія вчителя повинна функціонувати в партнерстві з іншими зацікавленими сторонами: слід заохочувати партнерство між закладами, де будуть працювати вчителі, промисловістю, закладами вищої освіти, щоб підтримувати високу якість навчання та ефективну практику, а також розвивати мережі інновацій на місцевому та регіональному рівнях [1, с.420].

Перевагами застосування кластерного підходу в організації взаємодії суб'єктів соціального партнерства є такі: взаємне збагачення знаннями, ідеями, що сприяє нарощуванню інтелектуального потенціалу, забезпеченню потреб споживачів послугами високої якості; можливість більш ефективного та раціонального використання наявних ресурсів, так і залучених інвестицій (державних та іноземних); фінансова підтримка між членами кластера, формування єдиних фінансових ресурсів; взаємодоповнюваність та гармонія складових частин кластера завдяки реалізації спільних організаційно-економічних заходів та проведенню ефективного маркетингу; підвищення гнучкості та інноваційного потенціалу партнерів, доступ до нових технологій та обладнання; можливість спільно та ефективно вирішувати проблеми на рівні органів влади; об'єднання усіх компонентів процесу для досягнення високого соціально-економічного ефекту; досягнення спільної мети, організація та налагодження спільного функціонування та діяльності [5, с.112-113].

Впровадження кластерного підходу в українській освіті сприяє створенню практико-орієнтованого освітнього середовища, підвищенню конкурентоспроможності всіх учасників кластера та дає можливість підвищити освітню компетентність кожного окремого учасника кластера [3, с.79].

У своїх дослідженнях ми розкривали концептуальний підхід до покращення якості управлінських процесів взаємодії Університету із закладами освіти територіальної громади та центрами професійного розвитку педагогічних працівників у підготовці педагогічних інтернів, який, на нашу думку, сформує якісно нові управлінські, наукові, нормативно-правові, організаційно-проектні, змістово-технологічні та контрольні-результативні умови для формування й організації діяльності регіонального освітнього кластера як професійного середовища для адаптації молодого педагога, його професійного становлення і формування індивідуальної траєкторії його професійного розвитку в сучасних умовах діяльності закладу освіти [2].

Продовженням є дослідження однієї з ефективних форм кластерної взаємодії Університету через співпрацю з Центром професійного розвитку педагогічних працівників Кам'янець-Подільської міської ради в межах Програми Європейської Союзу eTwinning, що сприятиме інтеграції українських освітян (вчителів, викладачів, керівників закладів освіти, майбутніх учителів (студентів педагогічних університетів і коледжів), політиків і державних службовців, відповідальних за освітню політику, та закладів освіти до Європейського освітнього простору (European Educational Area) і європейської спільноти освітян [8].

На початку 2024 р. в Україні поновив свою роботу Національний офіс підтримки Програми eTwinning, який реалізує широкі можливості міжнародної співпраці та професійного розвитку освітян, включаючи реалізацію спільних проєктів, участь у національних і європейських заходах з професійного розвитку, отримання національних та європейських відзнак якості, участі в міжнародних і національних конференціях тощо. У червні 2024 р. Університет було приєднано до Програми Європейської Комісії eTwinning за напрямом 'eTwinning for Future Teachers' [7].

У межах співпраці на базі Університету 01 листопада 2024 р. відбувся тренінг «Співпраця університетів і шкіл у міжнародних проєктах Програми ЄС Еразмус+ задля вдосконалення підготовки вчителів: eTwinning та CBHE», організований Національним офісом підтримки eTwinning – Україна у співпраці з Національним Еразмус+ офісом в Україні за участі команд із 10-ти провідних університетів України, які є учасниками Програми eTwinning [10].

Вважаємо перспективним у межах регіонального освітнього кластера «Університет – Заклади освіти територіальної громади – Центр професійного розвитку» на основі укладених договорів утворення та реалізацію спільного напрямку професійного розвитку педагогічних працівників (зі стажем професійної діяльності чи без стажу – вчителів-початківців та/або педагогічних інтернів) громади у формі нової професійної спільноти «Етвінери». До її діяльності також пропонується залучати учасників освітнього процесу Університету в галузі знань А Освіта та представників ректорату.

Таким чином, Університет сприятиме управлінню професійним розвитком педагогічних

працівників закладів освіти громади, формуванню нового покоління освітян, які перейдуть від практичного застосування навичок XXI-го століття до участі в національних і міжнародних спільних проєктах, залученню до національної і міжнародної спільноти професіоналів з можливістю ділитися інноваційними педагогічними практиками та професійним досвідом.

Список використаних джерел:

1. Арешонков В. Ю., Смагін І. І. Анатомія вчительського професіоналізму. Київ : Києво-Могилянська академія, 2023. С.420.

2. Бесарабчук Г. В. Концептуальна модель управління якістю підготовки педагогічного інтерна в умовах регіонального освітнього кластера. *Електронне наукове фахове видання «Адаптивне управління: теорія і практика»*. Серія «Педагогіка». Вип. 18 (35), 2024. URL: <https://surl.li/xndtnx>.

3. Бітюк І. М. Управлінсько-інституційне забезпечення змін в українському освітньому просторі: інноваційно-кластерна співпраця / Бітюк І. М., Мильніченко С. М., Матвієнко О. Д. *Трансформація практики управління інноваційним розвитком соціально-економічних систем* : колективна монографія / під заг. ред. Храпкіної В. В., Пічик К. В.; Національний університет «Києво-Могилянська академія». Київ : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2024. [Підрозділ] 1.8. С.79.

4. Головань Т. Г. Освітні кластери як форма взаємодії у світовому освітньо-науковому середовищі. *Юридична освіта – майбутній капітал України* : матеріали круглого столу Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди (29 вересня 2023 р.). Харків, 2023. С.14.

5. Любченко Н. В. Проєкт «Професійний кластер керівника (директора) закладу загальної середньої освіти» у контексті реалізації концепції Нової української школи. *Вісник післядипломної освіти*. Серія «Педагогічні науки» : зб. наук. праць / НАПН України ДЗВО «Ун-т менедж. освіти»; голов. ред. В. Олійник; редкол. : О. Галус [та ін.]. Київ : Юстон, 2023. Вип.24 (53). С. 112 – 113 (Категорія«Б»).

6. Могілевська В. М., Барліт О. О., Сібіль О. І. Функціонування закладів позашкільної освіти в умовах воєнного стану: новий досвід і нові виклики *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*. Вип. 4, 2024. С.53.

7. На старті eTwinning Europe від Erasmus+ у К-ПНУ. 2024. URL: <https://surl.li/qcvtkv>

8. Про eTwinning на зустрічі з директором Центру професійного розвитку педагогічних працівників Кам'янець-Подільської міської ради. 2025. URL: <https://surl.li/nleuzg>.

9. Стратегія розвитку Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка на 2020-2030 роки. URL: <https://surl.li/yldvvz>.

10. У К-ПНУ відбувся тренінг «Співпраця університетів і шкіл у міжнародних проєктах Програми ЄС Еразмус+ задля вдосконалення підготовки вчителів: eTwinning та CBHE». 2024. URL: <https://surl.li/mwprpu>.

Reference:

1. Areshonkov V. Yu., Smahin I. I. Anatomiiia vchytelskoho profesionalizmu. Kyiv : Kyievo-Mohylianska akademiia, 2023. S.420.

2. Besarabchuk H. V. Kontseptualna model upravlinnia yakistiu pidhotovky pedahohichnoho interna v umovakh rehionalnoho osvitnoho klastera. Elektronne naukovе fakhove vydannia «Adaptyvne upravlinnia: teoriia i praktyka». Seriiia «Pedahohika». Vyp. 18 (35), 2024. URL: <https://surl.li/xndtnx>.

3. Bitiuk I. M. Upravlinsko-instytutsiine zabezpechennia zmin v ukrainskomu osvitnomu prostori: innovatsiino-klasterna spivpratsia / Bitiuk I. M., Mylnichenko S. M., Matviienko O. D. Transformatsiia praktyky upravlinnia innovatsiinyim rozvytkom sotsialno-ekonomichnykh system : kolektyvna monohrafiia / pid zah. red. Khrapkinoi V. V., Pichyk K. V.; Natsionalnyi universytet «Kyievo-Mohylianska akademiia». Kyiv : Vydavnychiy dim «Kyievo-Mohylianska akademiia», 2024. [Pidrozdil] 1.8. С.79.

4. Holovan T. H. Osvitni klasteri yak forma vzaiemodii u svitovomu osvitno-naukovomu seredovyshchi. Yurydychna osvita – maibutnii kapital Ukrainy : materialy kruhloho stolu Kharkivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni H.S. Skovorody (29 veresnia 2023 r.). Kharkiv,

2023. S.14.

5. Liubchenko N. V. Proiekt «Profesiyni klaster kerivnyka (dyrektora) zakladu zahalnoi serednoi osvity» u konteksti realizatsii kontseptsii Novoi ukrainskoi shkoly. Visnyk pisliadyplomnoi osvity. Seriia «Pedahohichni nauky»: zb. nauk. prats / NAPN Ukrainy DZVO «Un-t menedzh. osvity»; holov. red. V.Oliinyk; redkol. : O. Halus [ta in.]. Kyiv : Yuston, 2023. Vyp.24 (53). S. 112 – 113 (Katehoriia«B»).

6. Mohilevska V. M., Barlit O. O., Sibil O. I. Funktsionuvannia zakladiv pozashkilnoi osvity v umovakh voiennoho stanu: novyi dosvid i novi vyklyky Dniprovskiy naukovy chasopys publicлноho upravlinnia, psykhologii, prava. Vyp. 4, 2024. S.53.

7. Na starti eTwinning Europe vid Erasmus+ u K-PNU. 2024. URL: <https://surl.li/qcvtky>.

8. Pro eTwinning na zustrichi z dyrektorem Tsentru profesiinoho rozvytku pedahohichnykh pratsivnykiv Kamianets-Podilskoi miskoi rady. 2025. URL: <https://surl.li/nleuzg>.

9. Stratehiia rozvytku Kamianets-Podilskoho natsionalnoho universytetu imeni Ivana Ohiiienka na 2020-2030 roky. URL: <https://surl.li/yldvzv>.

10. U K-PNU vidbuvsia treninh «Spivpratsia universytetiv i shkil u mizhnarodnykh proiektakh Prohramy YeS Erasmus+ zadlia vdoskonalennia pidhotovky vchyteliv: eTwinning ta CBHE». 2024. URL: <https://surl.li/mwprpu>.

УДК 378.046-022.332

УПРАВЛІННЯ АДАПТИВНО-ПЕДАГОГІЧНИМ ПРОЄКТУВАННЯМ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

БІЛИК Надія

доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри
педагогічної майстерності та інклюзивної освіти Полтавської академії
неперервної освіти ім. М. В. Остроградського, Полтава, Україна

MANAGING ADAPTIVE PEDAGOGICAL DESIGN OF CONTINUING EDUCATION UNDER UNCERTAINTY

Nadiia BILYK

*Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Professor at the Department Pedagogical Skills and Inclusive Education,
M. V. Ostrohradskyi Poltava Academy of Continuous Education, Poltava, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0003-2344-5347>
bilyk@pano.pl.ua*

Під час воєнного стану й активних воєнних дій в Україні природно проходить переоцінка цінностей людини, тому зазначена нами тема спрямовується на практичну її реалізацію. Зокрема, умови невизначеності вносять певні особливості в підготовку педагогічних працівників у системі неперервної освіти, що полягає в управлінні та свідомому застосуванні адаптивних процесів в освіті [1]. При цьому необхідно розумітися на стратегічних орієнтирах неперервної освіти в умовах воєнного стану [2] та реалізації гуманістичних ідей від Григорія Сковороди до сучасного педагога-новатора в системі неперервної освіти [4].

Вчені Г. Єльнікова, М. Жук, С. Кретович розкривають адаптивний характер управління закладами освіти в період введення воєнного стану в Україні, наголошують на необхідності свідомого використання адаптивних процесів для збереження соціально-педагогічної системи з метою забезпечення її освітньої функції. Вони підкреслюють, що

адаптивне управління в системі «людина-людина» розуміється як взаємовплив суб'єкта і об'єкта управління на діалогічній основі для «запуску» процесів спрямованої самоорганізації в досягненні спільно визначеної мети при зміні внутрішніх або зовнішніх умов функціонування соціальної системи [5]. Вчені стверджують, що адаптивне управління завжди виникає довільно при необхідності узгодження різноспрямованих впливів, що обов'язково діють у ході розвитку об'єкта управління або в досягненні первинно поставленої мети в умовах невизначеності і нестабільності [там само].

У цьому напрямі відповідно до теми нашого дослідження застосовуємо управління адаптивно-педагогічним проєктуванням регіональних освітніх систем підвищення кваліфікації педагогічних працівників [3].

Не дивлячись на великі втрати при здійсненні воєнних дій в Україні, викладачі кафедри педагогічної майстерності та інклюзивної освіти Полтавської академії неперервної освіти ім. М. В. Остроградського, забезпечують освітній процес у режимі онлайн.

Протягом 2022–2024 років досягнуто певних результатів:

1. Організовано і проведено Всеукраїнську наукову онлайн-конференцію з міжнародною участю «Мережа шкіл новаторства України: розвиток професійної компетентності керівних, науково-педагогічних і педагогічних працівників у контексті реалізації неперервної освіти» (2021–2023 роки).

2. Видано електронний науковий фаховий журнал «Імідж сучасного педагога» (категорія «Б» за такою тематикою:

–«Тримаємо освітній фронт», №2(203), 2022;

–«Новаторський поклик освітян України в умовах воєнного стану», №5(206), 2022;

–«Освіта в умовах воєнного стану: виклики, реалії, стратегії», №3(210), 2023; «Незламність української освіти в умовах війни»,

–№5(212), 2023; «Навчання в умовах війни й освітні виклики», №3(216), 2024.

3. 31.10.2024 р. проведено міжрегіональне управлінське віче «Координація діяльності шкіл новаторства регіонів в умовах воєнного стану» (Полтавська, Кіровоградська, Харківська області) для координаторів регіональних шкіл новаторства, співкоординаторів районних шкіл новаторства, керівних, науково-педагогічних і педагогічних працівників закладів освіти міських, селищних і сільських громад трьох регіонів, науковців, методистів Полтавської академії неперервної освіти ім. М. В. Остроградського, КЗ «Кіровоградський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського», КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти», Обласного коледжу «Кременчуцька гуманітарно-технологічна академія імені А. С. Макаренка» Полтавської обласної ради. У міжрегіональному управлінському вічі брало участь 146 осіб: від Полтавської області – 43 (29%), Кіровоградської – 37 (25%), Харківської – 66 (45%).

Інтеграція учасників віча дала можливість підсилити інноваційні управлінські практики, згенерувати ідеї, досвід керівників-новаторів, спільно напрацювати поради щодо управління закладом освіти, сприяти створенню ефективної та сучасної регіональної системи освіти, яка відповідатиме вимогам часу та потребам наших дітей, а також визначенню актуальних тем наступних зустрічей. Результатом роботи віча стало створення Міжрегіональної школи новаторства Полтавщини, Кіровоградщини, Харківщини. Планується проведення щорічного почергового міжрегіонального управлінського віча з метою отримання цінного практичного досвіду роботи районних шкіл новаторства, керівників-новаторів опорних міських, селищних і сільських закладів освіти, що дозволить підвищити якість управління у закладах освіти.

Отже, у цілому управління адаптивно-педагогічним проєктуванням неперервної освіти в умовах невизначеності дає можливість здійснювати адаптаційні процеси, що характеризуються як зовнішніми змінами, так і внутрішніми, спрямованими на задоволення потреб людини в умовах воєнного стану. А для цього потрібно розвивати кожному педагогу не тільки самоуправління, самопроєктування, а й свідоме самопристосування до непростих

змін в освітньому просторі системи неперервної освіти.

Список використаних джерел:

1. Адаптивні процеси в освіті : збірник матеріалів (тез доповідей) 3-ої Міжнар. наук. літньої онлайн-школи / [за заг. ред.: Г. В. Сльникової, М. Л. Ростоки; ред. кол.: Л. О. Ануфрієва, Л. О. Бачієва, З. В. Рябова; упоряд. М. Л. Ростока]. Київ ; Харків, 2022. Вип. 2 (5). 93 с.
2. Білик Н. І. Стратегічні орієнтири неперервної освіти в умовах воєнного стану. *Правові, економічні та соціокультурні засади регулювання суспільних відносин: сучасні реалії та виклики часу* : матеріали V Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнародною участю, 5-6 грудня 2023 року / Полтав. ін-т економіки і права ЗВО «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна». Полтава : ПІЕП, 2023. С. 120–125.
3. Білик Н. І. Теоретичні і методичні засади управління адаптивно-педагогічним проектуванням регіональних освітніх систем підвищення кваліфікації педагогічних працівників : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.06 / Черкаський нац. пед. ун-т ім. Богдана Хмельницького. Черкаси : Бізнес-інновац. центр Черкаського нац. пед. ун-т ім. Богдана Хмельницького, 2016. 40 с.
4. Гуманістичні ідеї: від Григорія Сковороди до сучасного педагога-новатора в системі неперервної освіти : кол. наук. монографія / за наук. ред. Н. І. Білик; редкол.: В. В. Зелюк, М. О. Кириченко, В. В. Пилипенко, З. В. Рябова та ін. Полтава : ПАНО ім. М. В. Остроградського, 2023. 542 с. DOI: <https://doi.org/10.33272/M2023-1> URL: http://pano.pl.ua/images/FILES/pidrozdily/kafedra_pedmaisternosti/biblioteka/monografiia_skovoroda_2023.pdf
5. Сльникова Г., Жук М., Кретович С. Адаптивне управління закладами освіти в умовах воєнного стану в Україні. *Адаптивне управління: теорія і практика. Педагогіка*. 2023. № 16 (31). DOI: [https://doi.org/10.33296/2707-0255-16\(31\)-01](https://doi.org/10.33296/2707-0255-16(31)-01)

References:

1. Yelnykovoi, H. V., & Rostoky, M. L. (Eds.). (2022). *Adaptyvni protsesy v osviti [Adaptive processes in education]: zbirnyk materialiv (tez dopovidei) 3-oi Mizhnar. nauk. litnoi onlain-shkoly* (Is. 2 (5)). Kyiv; Kharkiv [in Ukrainian].
2. Bilyk, N. I. (2023). *Stratehichni oriientyry neperervnoi osvity v umovakh voiennoho stanu [Strategic guidelines for continuing education under martial law]. In Pravovi, ekonomichni ta sotsiokulturni zasady rehuliuвання suspilnykh vidnosyn: suchasni realii ta vyklyky chasu [Legal, economic and socio-cultural principles of regulating social relations: modern realities and challenges of the time]: materialy V Vseukr. nauk.-prakt. konf. z mizhnarodnoiu uchastiu* (pp. 120-125). Poltava: PIEP [in Ukrainian].
3. Bilyk, N. I. (2016). *Teoretychni i metodychni zasady upravlinnia adaptivno-pedahohichnym proektuvanniam rehionalnykh osvitnikh system pidvyshchennia kvalifikatsii pedahohichnykh pratsivnykiv [Theoretical and methodological principles of adaptive pedagogical design management of regional educational systems for advanced training of teaching staff]*. (Extended abstract of D diss.). Cherkaskyi nats. ped. un-t im. Bohdana Khmelnytskoho. Cherkasy [in Ukrainian].
4. Bilyk, N. I. (Ed.). (2023). *Humanistychni ideii: vid Hryhoriia Skovorody do suchasnoho pedahoha-novatora v systemi neperervnoi osvity [Humanistic ideas: from Hryhoriy Skovoroda to a modern innovative teacher in the system of continuing education]: kol. nauk. monohrafiia*. Poltava: PANO im. M. V. Ostrohradskoho. DOI: <https://doi.org/10.33272/M2023-1>. Retrieved from http://pano.pl.ua/images/FILES/pidrozdily/kafedra_pedmaisternosti/biblioteka/monografiia_skovoroda_2023.pdf [in Ukrainian].
5. Yelnykova, H., Zhuk, M., & Kretovych, S. (2023). *Adaptyvne upravlinnia zakladamy osvity v umovakh voiennoho stanu v Ukraini [Adaptive management of educational institutions under martial law in Ukraine]. Adaptyvne upravlinnia: teoriia i praktyka. Pedahohika [Adaptive management: theory and practice. Pedagogy]*, 16 (31). DOI: [https://doi.org/10.33296/2707-0255-16\(31\)-01](https://doi.org/10.33296/2707-0255-16(31)-01) [in Ukrainian].

АДАПТАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ В УМОВАХ ВІЙНИ

ГОРЛАЧ Лариса

здобувачка вищої освіти другого (магістерського) рівня кафедри управління,
адміністрування та спеціальної освіти, спеціальності «Соціальна робота» ННІМП ДЗВО
«Університет менеджменту освіти» м. Київ, Україна

ADAPTATION OF TEACHING EMPLOYEES IN THE CONDITIONS OF WAR

Larysa GORLACH

*Teacher of Ukrainian language and literature, Lyceum 157, Kyiv, Ukraine
Lora888@ukr.net*

Адаптація освітян в умовах війни є надзвичайно складним і водночас важливим процесом, який вимагає гнучкості, підтримки та нових підходів до організації навчання. Війна суттєво змінює звичний спосіб життя, створюючи виклики, які впливають як на вчителів, так і на учнів. Сучасні педагоги регулярно стикаються зі стресовими ситуаціями: зміни навчальних програм, різні потреби учнів, вплив зовнішніх факторів (як-от війна чи пандемія), освітяни повинні мати високу емоційну стійкість, гнучкість та здатність до емпатії, щоб ефективно реагувати на зміни в освітньому процесі.

Вміння зберігати спокій і раціонально вирішувати складнощі допомагає не лише в роботі, а й у створенні сприятливого клімату в класі.

Протягом 2022 року освітня фундація GoGlobal провела опитування серед вчителів, директорів та заступників директорів українських шкіл. У центрі уваги були проблеми адаптації внутрішньо переселених учнів та необхідна допомога вчителям, зміни в портреті учня, професійне вигорання освітян та їх потреба у психологічній допомозі. За результатами дослідження в Україні «більше 70% вчителів спостерігають професійне вигорання у своїх колег... а 54% учителів потребують психологічної допомоги для себе» [2].

Зокрема, 80% освітян зазначили, що навантаження після 24 лютого 2022 року збільшилося, і тільки 3% вважають, що воно зменшилося. Це говорить про те, що онлайн, офлайн, гібридне навчання, потреба пристосовуватись до нових умов, перехід з класів у сховище лише ускладнило роботу вчителя, збільшило час підготовки до уроку.

Крім того, 46% учителів зазначають, що психологічно-методична підтримка має стати фокусом для освітян в найближчий час. Також 26% освітян потребують матеріальної підтримки, 17% - технічної підтримки, 8% методичної підтримки, 7% - менторської підтримки.

Також дослідження показало, що 46% учителів необхідні знання про те, як діяти в екстремальних ситуаціях, 37% потребують вмінь справлятися з власним стресом та стресом дітей. [2].

Щоб мінімізувати вплив стресових чинників та покращити адаптивні процеси, важливо забезпечити психологічну підтримку педагогів. Комплексний підхід до психологічної підготовки педагогів може суттєво знизити негативний вплив стресу на їхню професійну діяльність і покращити загальну адаптацію в освітньому середовищі. Створення програм для професійної психологічної допомоги, тренінгів зі стрес-менеджменту та груп підтримки для вчителів. Забезпечення безпечного середовища для спілкування між колегами, обміну досвідом та взаємної підтримки. Важливо опановувати техніки розслаблення, такі як дихальні вправи і медитація, для ефективної самопомогі та зменшення напруги. Гнучкі формати навчання, перепідготовка та розвиток навичок педагогів через курси, вебінари та безкоштовні програми для освоєння сучасних методик і технологій дистанційного викладання, а також забезпечення безпеки. Для педагогів особливо важливо відчувати

цінність своєї праці, тому необхідні як моральне визнання так і матеріальна підтримка.

Адаптація освітян в умовах війни — це про готовність до змін, навчання та взаємопідтримку. Українські вчителі щодня демонструють величезну стійкість і прагнення виховувати нове покоління, навіть у найскладніших умовах.

Список використаних джерел:

1. Мірошниченко, О. А., Косигіна, О. В. (2024) Відновлення ресурсного стану вчителів в умовах перманентного стресу: аналіз реалій України та Польщі. Українська полоністика (22). с. 121-132. ISSN 2220-4555
2. GoGlobal. Дослідження впливу війни на українських освітян (2022). [Електронний ресурс]. Доступ: <https://goglobal.com.ua>.
3. Коробка Л. М. Особливості адаптації педагогічної спільноти до наслідків воєнного конфлікту: соціально-психологічний аспект // *Проблеми політичної психології*. – 2017. – Вип. 6. – С. 73–83.
4. Українська освіта в умовах війни : монографія / за наук. ред. С.О. Терепищого. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2020. – 234 с

Reference:

1. Miroshnychenko, O. A., Kosyhina, O. V. (2024) Vidnovlennia resursnoho stanu vchyteliv v umovakh permanentnoho stresu: analiz realii Ukrainy ta Polshchi. Ukrainska polonistyka (22). s. 121-132. ISSN 2220-4555
2. GoGlobal. Doslidzhennia vplyvu viiny na ukrainskykh osvitian (2022). [Elektronnyi resurs]. Dostup: <https://goglobal.com.ua>.
3. Korobka L. M. Osoblyvosti adaptatsii pedahohichnoi spilnoty do naslidkiv voiennoho konfliktu: sotsialno-psykholohichni aspekt // *Problemy politychnoi psykholohii*. – 2017. – Vyp. 6. – S. 73–83.
4. Ukrainska osvita v umovakh viiny : monohrafiia / za nauk. red. S.O. Terepyschchoho. – Kyiv : Vyd-vo NPU imeni M. P. Drahomanova, 2020. – 234 s

ПІДТРИМКА МЕНТАЛЬНОГО ЗДОРОВ'Я В ОСВІТІ ЯК АДАПТИВНИЙ ПРОЦЕС

ДЯЧЕНКО Катерина

кандидат економічних наук, доцент, медичний адміністратор Вашингтонського центру болю,
Вашингтон, округ Колумбія, США.

MENTAL HEALTH SUPPORT IN EDUCATION AS AN ADAPTIVE PROCESS

Kateryna DIACHENKO

Ph.D., Assoc. Prof., Medical Administrator of the Washington Pain Center. Washington D.C., USA
<https://orcid.org/0000-0003-0164-6156>
kd.kateryna.diachenko@gmail.com

Підтримка ментального здоров'я в освіті як адаптивний процес передбачає динамічну та гнучку систему заходів, спрямованих на допомогу студентам та викладачам у подоланні стресу, тривожності та інших психоемоційних труднощів, які можуть виникати в процесі навчання та роботи в закладах освіти. Адаптивність даного процесу означає здатність системи підтримки ментального здоров'я постійно змінюватися та вдосконалюватися, зважаючи на потреби студентів, зміни в академічному середовищі та суспільні виклики.

Адаптивний процес в контексті підтримки ментального здоров'я в освіті включає постійний моніторинг і коригування підходів до роботи з психологічними потребами

студентів та викладачів, з урахуванням змін у соціальному, економічному чи технологічному середовищах. Це включає в себе:

– *Розпізнавання та підтримку на ранніх етапах*: використання анонімних опитувань, регулярних зустрічей з психологами, анкетування, що дозволить оперативно виявляти осіб, які можуть потребувати допомоги [1].

– *Психологічну підтримку на індивідуальному та груповому рівнях*: доступ до психологічних консультацій у закладах освіти, як індивідуальних, так і групових, щоб допомогти студентам і викладачам справлятися з емоційними труднощами. Система повинна бути гнучкою і здатною підлаштовуватися під індивідуальні потреби, адже деякі студенти потребують тривалої підтримки, інші можуть обмежитися кількома сесіями. Важливо також забезпечити конфіденційність і зручний доступ до допомоги. Також варто розвивати програми з психоемоційного здоров'я, що включають стрес-менеджмент, техніки релаксації, психотерапевтичні тренінги тощо.

– *Адаптивність підтримки ментального здоров'я*: підтримка ментального здоров'я має бути адаптованою, тобто здатною змінюватися та відповідати на індивідуальні потреби студентів та викладачів в умовах змінюваного соціального, економічного і технологічного середовища і включати в себе своєчасну і гнучку допомогу, що враховує індивідуальні ситуації, зміни в академічному навантаженні, технологічні нововведення та соціальні виклики.

– *Адаптацію освітнього середовища*: для студентів, які стикаються з психічними труднощами, важливо створювати інклюзивне і підтримуюче середовище. Це може включати адаптацію навчальних планів і розкладів, забезпечення додаткового часу для здачі іспитів тощо. Заклади освіти повинні бути готові до індивідуальних змін в освітньому процесі, якщо це необхідно для підтримки психічного здоров'я студентів [2].

– *Підтримку викладачів та академічного персоналу*: важливо не лише надавати підтримку студентам, але й враховувати емоційні та психологічні потреби викладачів і працівників закладів освіти. Для цього необхідно проводити тренінги з управління стресом, створювати умови для обміну досвідом серед викладачів, надавати професійну психологічну підтримку.

– *Підвищення обізнаності та формування культури підтримки*, що передбачає включення теми психічного здоров'я до навчальних програм, організацію заходів з підвищення обізнаності серед студентів і викладачів.

– *Інтеграцію технологій для підтримки ментального здоров'я*: заклади освіти можуть використовувати онлайн-консультації, мобільні додатки для самопомоги, а також платформи для анонімних запитів до фахівців, що забезпечить доступ до підтримки, навіть коли фізична присутність не є можливою [3].

– *Кризову, посткризову підтримку та адаптацію до нових умов*: система освіти повинна мати чітку стратегію для надання підтримки студентам та викладачам, які переживають важкі життєві ситуації (смерть близьких, важкі стресові ситуації тощо). Такі підтримуючі механізми повинні бути доступними і працювати швидко, забезпечуючи ефективну допомогу у критичні моменти.

– *Співпрацю з місцевими психологічними центрами, громадськими організаціями*, що дозволить організовувати заходи для підвищення рівня обізнаності про ментальне здоров'я як серед студентів, так і серед викладачів.

– *Підтримку після завершення навчання*: підтримка ментального здоров'я не повинна закінчуватися після завершення навчання, адже проблеми з ментальним здоров'ям можуть продовжуватися і після, особливо при виході на ринок праці, де молоді спеціалісти стикаються з додатковими стресами та викликами. Випускники мають продовжувати отримувати доступ до ресурсів психологічної допомоги, а також можливість брати участь у програмах професійної адаптації.

Підтримка ментального здоров'я в освіті як адаптивний процес вимагає комплексного підходу. Це дозволить створити середовище, де студенти і викладачі зможуть ефективно

справлятися з емоційними та психологічними труднощами, що сприятиме їх успішному навчанню та розвитку в сучасних умовах невизначеності та ризику.

Список використаних джерел:

1. Власенко І. А., Фурман В. В., Рева О. М., Канюка І. О. Психологічне здоров'я студентської молоді. Вінниця: ТВОРИ, 2022. 224 с.
2. Періг І. М. Психологічне здоров'я здобувачів вищої освіти в умовах війни: напрями підтримки і збереження // Аксіопсихологічні вектори розвитку сучасної освіти: зб. матеріалів Міжнародної науково-практичної конф. Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2023. С. 254-256.
3. Ткачишина О. Р. Проблема ментального здоров'я в Україні: психологічний аналіз. Габітус. 2023. Випуск 53. С. 207-211.

Reference:

1. Vlasenko I. A., Furman V.V., Reva O. M., Kaniuka I. O. Psykholohichne zdorovia studentskoï molodi. Vinnytsia: TVORY, 2022. 224 p.
2. Perih I. M. Psykholohichne zdorovia здobuvachiv vyshchoi osvity v umovakh viiny: napriamy pidtrymky i zberezhenia // Aksiopsykholohichni vektory rozvytku suchasnoi osvity: zb. materialiv Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konf. Ternopil: TNPU im. V. Hnatiuka, 2023. P. 254-256.
3. Tkachyshyna O. R. Problema mentalnoho zdorovia v Ukraini: psykholohichniy analiz. Habitus. 2023. Vypusk 53. P. 207-211.

АДАПТИВНІ ПРОЦЕСИ В РОЗРОБЛЕННІ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАНЯТЬ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

ЄЛЬНИКОВА Галина

доктор педагогічних наук, професор ННІ "Українська інженерно-педагогічна академія"
Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна, м. Харків, Україна

РЯБОВА Зоя

доктор педагогічних наук, професор, заступник голови Ради Громадської організації «Школа адаптивного управління соціально-педагогічними системами», м. Харків, Україна.

ADAPTIVE PROCESSES IN THE DEVELOPMENT AND IMPLEMENTATION OF CLASSES IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

Halyna YELNYKOVA

doctor of Pedagogical Sciences, Professor, "Ukrainian Engineering and Pedagogical Academy" of
V.N. Karazin Kharkiv National University, Kharkiv, Ukraine

<https://orcid.org/0000-0001-6677-4568>

shausps25@gmail.com

Zoya RYABOVA

Professor, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Deputy Chairman of the Council of the
Public Organization "School of Adaptive Management of Socio-Pedagogical Systems", Kharkiv,
Ukraine.

<https://orcid.org/0000-0001-9373-7121>

ryabova69@gmail.com

Адаптивні процеси в освітньому середовищі набирають все більшої популярності завдяки своїй здатності підлаштовуватися під індивідуальні потреби студентів. Вони

дозволяють забезпечити гнучкість та індивідуальний підхід до навчання, що є ключовими факторами в підвищенні ефективності освіти.

Адаптивні процеси можуть бути спонтанними-некерованими і свідомими-керованими. В освітньому середовищі вищої школи можна спостерігати обидва різновиди адаптивних процесів. На наш погляд, основним завданням викладачів є спостереження та ідентифікація спонтанної адаптації, виявлення її причини та усвідомлення способів її свідомого використання при появленні змінних умов, подібних умовам спонтанної адаптації. Таким чином викладачем добирається «база» спонтанних адаптаційних процесів з установленими причинами їх здійснення для поступового переведення цих процесів у свідомі, керовані. Виходячи із зазначеного, можна стверджувати, що адаптивні процеси в освіті – це такі керовані зміни, завдяки яким освітні дії здобувачів узгоджуються із змінами оточення для оптимального рівня досягнення первинно поставленої освітньої мети в умовах невизначеності.

Основними аспектами керованих адаптивних процесів в освітньому середовищі вищої школи є: індивідуалізація навчання; гнучкість в освітньому процесі; моніторинг та аналіз результатів навчальних успіхів студентів.

1. При індивідуалізації навчання використовуються технології створення персоналізованих освітніх траєкторій. Так, викладач використовує спеціалізоване програмне забезпечення, яке аналізує результати тестів студентів. На основі отриманих результатів він створює персоналізовані навчальні плани. Студенти отримують завдання, які відповідають їхньому рівню знань та навичок. Це дозволяє їм працювати в своєму темпі і отримувати більш глибокі знання з конкретних освітніх питань.

2. Гнучкість у освітньому процесі забезпечується можливістю змінювати методи та засоби навчання залежно від потреб і можливостей студентів. Наприклад, університет впроваджує онлайн-навчання, яке студенти можуть проходити у зручний для них час. Крім того, викладачі можуть використовувати різні методи навчання, наприклад, відеолекції, інтерактивні вправи та групові проєкти, щоб задовольнити різноманітні потреби і стилі навчання студентів.

3. Моніторинг та аналіз результатів проводиться шляхом використання аналітичних інструментів для оцінки освітніх досягнень студентів та адаптації освітнього процесу. Моніторингова система відстеження освітніх досягнень може аналізувати поточні дані про успішність здобувачів і надавати рекомендації щодо вдосконалення їхньої освітньої діяльності. Це дозволяє вчасно виявляти проблеми, здійснювати поточне коригування взаємодії викладача зі студентами та освітнього процесу в цілому.

Можна виокремити базові переваги адаптивних процесів при проведенні занять у закладах вищої освіти, а саме: підвищення мотивації студентів; поліпшення академічних результатів; оптимізація навчального часу.

1. Підвищення мотивації студентів: Індивідуальний підхід сприяє кращому розумінню матеріалу та зацікавленості у навчанні. Студентам подобається, що вони можуть вибирати освітні матеріали та завдання, які відповідають їхнім інтересам та потребам. Це підвищує їхню зацікавленість у навчанні та мотивацію до досягнення успіхів.

2. Поліпшення академічних результатів: Адаптація освітнього процесу дозволяє студентам ефективніше засвоювати освітню інформацію та способи дії з нею. Це відбувається завдяки індивідуалізованому підходу, коли викладачі приділяють більше уваги індивідуальним потребам здобувачів і надають додаткову підтримку тим, хто має труднощі.

3. Оптимізація навчального часу: Гнучкість у навчанні дозволяє уникати зайвих витрат часу на опанування освітньої інформації. Гнучкий підхід дає змогу зосереджуватися на тих аспектах, які потребують додаткового опрацювання. Це підвищує ефективність освітнього процесу та допомагає студентам досягати кращих результатів у коротший термін.

Таким чином, адаптивні процеси в проведенні занять у закладах вищої освіти є важливим кроком до створення ефективного та якісного освітнього середовища. Це

відбувається завдяки усвідомленню механізмів спонтанної та керованої адаптації; **виокремленню основних аспектів та базових переваг керованих адаптивних процесів.**

Свідоме використання адаптивних процесів в освітньому середовищі вищої школи дозволяє підвищити якість освітнього процесу в умовах невизначеності.

Список використаних джерел:

1. Адаптивні процеси в освіті : збірник матеріалів (тез доповідей) 3-ої Міжнародної наукової літньої онлайн-школи; [за заг. ред. Г.В.Єльнікової, М. Л. Ростоки; ред. кол.: Л. О. Ануфрієва, Л. О. Бачієва, З. В. Рябова; упорядн. М.Л. Ростока]. Київ-Харків, 2022 Вип. 2(5), 93 с.

2. Адаптивні процеси в освіті : збірник матеріалів 6-го Всеукраїнського наукового форуму з міжнародною участю; [за наук. ред. Г.В. Єльнікової, М.Л. Ростоки; ред. з заг.питань: Л.О. Лузан, О.О. Почуєва, З.В. Рябова]. Харків, Мачулин, 2021, Вип. 3, 160 с.

3. Адаптивні процеси в освіті: збірник матеріалів (тез доповідей) 2-го Міжнародного наукового форуму [за заг. ред. Г. В. Єльнікової; ред. кол.: Л. О. Ануфрієва, Л. О. Бачієва, З. В. Рябова; упорядн. М.Л. Ростока]. Я. Й. Васильченко]. Київ-Харків-Запоріжжя, 2023, 323 с.

Reference:

1. Adaptivni protsesy v osviti : zbirnyk materialiv (tez dopovidei) 3-oi Mizhnarodnoi naukovoї litnoi onlain-shkoly; [za zah. red. H.V.Ielnykovoї, M. L. Rostoky; red. kol.: L. O. Anufriieva, L. O. Bachiieva, Z. V. Riabova; uporiadn. M.L. Rostoka]. Kyiv-Kharkiv, 2022 Vyp. 2(5), 93 s.

2. Adaptivni protsesy v osviti : zbirnyk materialiv 6-ho Vseukrainskoho naukovoho forumu z mizhnarodnoiu uchastiu; [za nauk. red. H.V. Yelnykovoї, M.L. Rostoky; red. z zah.pytan: L.O. Luzan, O.O. Pochuieva, Z.V. Riabova]. Kharkiv, Machulyn, 2021, Vyp. 3, 160 s.

3. Adaptivni protsesy v osviti: zbirnyk materialiv (tez dopovidei) 2-ho Mizhnarodnoho naukovoho forumu [za zah. red. H. V. Yelnykovoї; red. kol.: L. O. Anufriieva, L. O. Bachiieva, Z. V. Riabova; uporiadn. M.L. Rostoka]. Ya. Y. Vasylenko]. Kyiv-Kharkiv-Zaporizhzhia, 2023, 323 s.

ЦИФРОВА САМООРГАНІЗАЦІЯ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ЯК УМОВА АДАПТИВНОГО ПРОЦЕСУ ПРОФЕСІЙНОГО ЗРОСТАННЯ

ЄРЬОМЕНКО Ольга

доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки, психології, початкової освіти та освітнього менеджменту Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради, м. Харків, Україна

DIGITAL SELF-ORGANIZATION OF PRIMARY SCHOOL TEACHERS AS A CONDITION FOR THE ADAPTIVE PROCESS OF PROFESSIONAL GROWTH

Olha YEROMENKO

Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Pedagogy, Psychology, Primary Education and Educational Management, municipal establishment «Kharkiv humanitarian-pedagogical academy» of the Kharkiv regional council, Kharkiv, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0001-8339-3812>
mishola@ukr.net

Швидкі трансформації в освіті та продовження воєнного стану в Україні провадять адаптивні процеси освітньої галузі в 2025 році. Ключовим чинником, як і в минулі повоєнні роки, залишається адаптація до стрімких змін сучасного освітнього простору, що спричиняє оптимізацію освітніх програм і планів з акцентом на змістовність та гнучкість освітнього процесу, нестандартного подання навчальної інформації та можливості її отримання,

трансформації освітнього середовища в діджитал простір, а також постійних змін учителів під потреби своїх учнів, що на сьогоднішній день означає відповідальне вчительство як адаптивний процес професійного зростання.

Адаптивний процес професійного зростання вчителів слід розуміти як динамічний розвиток педагогічних компетентностей у відповідь на зміни в освітньому середовищі. Зокрема, здатність до гнучкого реагування на реформи та нововведення, впровадження в практику нових освітніх технологій та методик навчання; взаємодію з колегами по обміну досвідом та спільного вирішення професійних викликів; безперервне навчання; удосконалення професійних компетентностей; використання цифрових ресурсів для саморозвитку та підвищення кваліфікації.

Наразі такий процес вже неможливо уявити без цифрової компетентності учителів, що пов'язано з усвідомленням процесів цифрової трансформації та вмінням використовувати, фільтрувати, оцінювати, створювати, проєктувати та поширювати цифрові освітні ресурси [5].

Відповідно до Державного стандарту початкової освіти інформаційно-комунікаційну компетентність визначено такою, що «передбачає опанування основою цифрової грамотності для розвитку і спілкування, здатність безпечного та етичного використання засобів інформаційно-комунікаційної компетентності у навчанні та інших життєвих ситуаціях» [1]. Цифрова компетентність вчителя визначається як «динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей у сфері цифрових технологій, і визначає здатність особи успішно соціалізуватись, провадити професійну та/або навчальну діяльність із використанням таких технологій» [3].

Робота з цифровими технологіями та цифровим контентом вимагає рефлексивного та критичного, і водночас допитливого, відкритого та перспективного ставлення до їх розвитку. Саме тому, уважаємо за необхідне активізацію процесів самоорганізації особистості вчителя як дієвий інструмент на шляху підвищення рівня його цифрової компетентності.

Самоорганізація особистості забезпечує «спрямований саморозвиток», що означає організацію самого себе на конкретну діяльність (процес упорядкування), здійснення усвідомленої, цілеспрямованої діяльності [2]. Така усвідомлена самоорганізація обов'язково приводить до позитивних результатів і досягнення поставленої мети. Процес самоорганізації вчителя, спрямований на розвиток цифрових компетентностей, на нашу думку, має супроводжуватися так: виділенням проблеми, самодіагностикою досягнень, самоаналізом невикористаних резервів, поточним плануванням та безпосереднім виконанням дій з подальшим аналізом ефективності діяльності та коригуванням власної діяльності [4, с. 33]. Проте, сформованість належного рівня самоорганізації учителя – «це прояв такої стратегії дій, за якої діяльність відбувається природно, чітко, легко, без самопримушення» [4, с. 44.]. Тому, ефективність самоорганізації учителів підвищується за рахунок організації власного часу та ресурсів: використання планувальників та застосунків для управління часом (Trello, Notion, Google Calendar); автоматизації рутинних процесів через цифрові інструменти; оптимізація комунікації через месенджери та платформи.

Наведемо приклад алгоритму цифрової самоорганізації учителя початкових класів: 1) учитель виявляє, що йому бракує навичок роботи з інтерактивними онлайн-інструментами для ефективного проведення дистанційних уроків; 2) аналізує наявний рівень власної цифрової компетентності (тести самооцінки цифрових навичок, наприклад, Європейська рамка цифрових компетентностей для освітян DigCompEdu); визначає, які платформи та технології вже використовує, а які потребують удосконалення; 3) виявляє можливості для навчання, як-от, безкоштовні курси, вебіари, майстер-класи, тренінги, методичні матеріали, обмін досвідом з колегами; 4) складає покроковий план навчання з щотижневими завданнями (наприклад, освоєння нових інструментів, створення інтерактивного контенту, участь у тренінгах); 5) реєструється на курсах, активно практикує використання нових технологій на уроках, тестує різні цифрові інструменти; 6) оцінює, як змінилися його навички, аналізує зворотний зв'язок від учнів та колег, за потреби коригує підхід, додаючи

нові методи чи змінюючи акценти у навчанні.

Отже, у сучасному освітньому просторі цифрова самоорганізація вчителів початкової школи стає ключовою умовою їх професійного розвитку, разом з тим, використання цифрових технологій дозволяє ефективніше організовувати робочий процес учителя, адаптуватися до змін в освітньому середовищі та забезпечувати якісну підготовку учнів.

Список використаних джерел:

1. Державний стандарт початкової освіти: затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2019 р. № 688 «Про внесення змін до Державного стандарту початкової освіти». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2019-%D0%BF#Text>
2. Єльнікова Г. В. *Закономірності адаптивного управління розвитком професійно-технічної освіти*. Науковий вісник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України. Сер. : Професійна педагогіка. 2015. 1 (9). С. 5-20.
3. Концептуально-референтна Рамка цифрової компетентності педагогічних й науково-педагогічних працівників : Міністерство цифрової трансформації України. Дія. Цифрова освіта. URL: https://osvita.diia.gov.ua/uploads/0/2629-frame_pedagogical.pdf
4. Мирончук Н. М. Основи самоорганізації у професійній діяльності: навчально-методичний посібник. Житомир: Житомирський державний університет ім. І. Франка, 2020. 133 с.
5. Павленко В., Петровська О. Цифрова компетентність майбутнього вчителя як чинник забезпечення якості педагогічної діяльності. *Актуальні проблеми системи освіти: заклад загальної середньої освіти – доуніверситетська підготовка – вищий навчальний заклад*. 2022. 1 (2). 633–640. URL : <https://doi.org/10.18372/2786-5487.1.16649>

References:

1. Derzhavnyi standart pochatkovoi osvity: zatverdzhenyi postanovoiu Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 24 lypnia 2019 r. № 688 «Pro vnesennia zmin do Derzhavnoho standartu pochatkovoi osvity». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2019-%D0%BF#Text>
2. Yelnykova H. V. Zakonomirnosti adaptivnoho upravlinnia rozvytkom profesiino-tekhnichnoi osvity. Naukovyi visnyk Instytutu profesiino-tekhnichnoi osvity NAPN Ukrainy. Ser. : Profesiina pedahohika. 2015. 1 (9). S. 5-20.
3. Kontseptualno-referentna Ramka tsyfrovoi kompetentnosti pedahohichnykh y naukovopedahohichnykh pratsivnykiv : Ministerstvo tsyfrovoi transformatsii Ukrainy. Diia. Tsyfrova osvita. URL: https://osvita.diia.gov.ua/uploads/0/2629-frame_pedagogical.pdf
4. Myronchuk N. M. Osnovy samoorhanizatsii u profesiinii diialnosti: navchalno-metodychnyi posibnyk. Zhytomyr: Zhytomyrskyi derzhavnyi universytet im. I. Franka, 2020. 133 s.
5. Pavlenko V., Petrovska O. Tsyfrova kompetentnist maibutnoho vchytelia yak chynnyk zabezpechennia yakosti pedahohichnoi diialnosti. Aktualni problemy systemy osvity: zaklad zahalnoi serednoi osvity – douniversytetska pidhotovka – vyshchyi navchalnyi zaklad. 2022. 1 (2). 633–640. URL : <https://doi.org/10.18372/2786-5487.1.16649>

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ: АДАПТИВНІСТЬ ТА РОЗВИТОК В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

КРАВЕЦЬ Світлана

кандидат педагогічних наук, старший дослідник, завідувач відділу зарубіжних систем професійної освіти Інституту професійної освіти НАПН України, Київ, Україна

QUALITY ASSURANCE OF VOCATIONAL EDUCATION: ADAPTABILITY AND DEVELOPMENT UNDER CONDITIONS OF UNCERTAINTY

Svitlana KRAVETS

PhD in Pedagogy, Senior Researcher, Head of the Department of Foreign Vocational Education Systems, Institute of Vocational Education of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine
sveta.kindz@ukr.net

Реформи у професійній (професійно-технічній) освіті (далі – П(ПТ)О) України в нинішніх умовах війни характеризуються низкою заходів й ініціатив, що спрямовані на розвиток людського капіталу, забезпечення євроінтеграції, конкурентоспроможності України у світі, сталого розвитку й добробуту суспільного життя. У цих процесах акцентується увага на дослідженні системи забезпечення якості освіти, метою функціонування якої є: «гарантування якості освіти; формування довіри суспільства до системи та закладів освіти, органів управління освітою; постійне та послідовне підвищення якості освіти; допомога закладам освіти та іншим суб'єктам освітньої діяльності у підвищенні якості освіти», а складовими – «система забезпечення якості в закладах освіти (внутрішня система забезпечення якості освіти); система зовнішнього забезпечення якості освіти; система забезпечення якості в діяльності органів управління та установ, що здійснюють зовнішнє забезпечення якості освіти» [2].

У розумінні сутності, особливостей розвитку і функціонування системи забезпечення якості П(ПТ)О варто зазначити, що процеси, характерні для цієї системи (планування, забезпечення освітнього процесу, оцінювання, звітування удосконалення, прогнозування тощо), змінюються й адаптуються у контексті сучасних обставин і зростаючих потреб споживачів освітніх послуг. Наприклад, якщо «якість освіти – це відповідність результатів навчання вимогам, встановленим законодавством, відповідним стандартом освіти та/або договором про надання освітніх послуг», то на вимогу сьогодення активно розробляються, переглядаються професійні стандарти, державні освітні стандарти з конкретних професій, створюються нові освітні програми для первинної професійної підготовки, короткострокові курси для перепідготовки, підвищення кваліфікації дорослого населення, у тому числі й ветеранів війни. Відтак, «якість П(ПТ)О» не є абсолютним поняттям, адже складники та критерії цієї системи постійно удосконалюються, а процеси її функціонування є динамічними.

Методологія Європейської базової рамки забезпечення якості професійної освіти і навчання (EQAVET) передбачає чотири фази: планування (постановка чітких і реальних цілей), впровадження (визначення необхідної структури для досягнення цілей), оцінювання (розробка механізмів збору та оцінки інформації на предмет досягнення цілей) та перегляд (оцінка результатів та внесення необхідних поправок чи змін) й ґрунтується на Європейській рамці кваліфікацій для навчання впродовж життя (EQF), Європейській кредитно-модульній системі професійної освіти і підготовки (ECVET). Для кожної фази циклу визначені критерії якості та орієнтовні дескриптори (показники); загальні індикатори для оцінювання цілей, методів, процедур і результатів навчання. Основними цілями, що вважаються пріоритетними для забезпечення якості професійної освіти і навчання, є: цілі навчання (орієнтовані на

потреби учасників освітнього процесу, споживачів освітніх послуг і зацікавлених сторін); цілі контролю і управління (відповідають політиці та стратегіям); цілі відповідальності (доцільне використання коштів для досягнення результатів діяльності).

В Україні при створенні та функціонуванні внутрішньої системи забезпечення якості освіти та проведення самооцінювання освітніх і управлінських процесів заклади П(ПТ)О керуються методичними рекомендаціями з питань формування внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладах П(ПТ)О. Під внутрішньою системою забезпечення якості освіти розуміється сукупність умов, процедур і заходів, що забезпечують ефективність освітніх і управлінських процесів, які безпосередньо впливають на якість результатів освітнього процесу, формування ключових і професійних компетентностей здобувачів освіти, сприяють всебічному розвитку їх особистості [1]. Водночас, удосконалення критеріїв системи забезпечення якості в діяльності органів управління та установ, що здійснюють зовнішнє забезпечення якості освіти та системи зовнішнього забезпечення якості освіти позначається на розвитку та функціонуванні внутрішньої системи забезпечення якості освіти.

Зважаючи на результати аналізу діяльності місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, їх структурних підрозділів з питань освіти в частині, що стосується дотримання законодавства з питань освіти і забезпечення її якості Державною службою якості освіти України у 2024 році виокремлено основні проблеми у сфері П(ПТ)О, що потребують вирішення, як на державному, так і на регіональному та інституційному рівнях, зокрема й на рівні внутрішньої системи забезпечення якості П(ПТ)О. Такими недоліками є: не оптимальна мережа закладів П(ПТ)О; фінансування підготовки робітничих кадрів із професій, що не є затребуваними на місцевому ринку праці; не завершена передача з державної у комунальну власність закладів, підпорядкованих МОН України; провадження освітнього процесу за навчальними планами, що не затверджені обласним органом управління освітою та не відповідають чинним професійним стандартам; відсутність належного кадрового забезпечення (особливо у закладах недержавної форми власності); порушення в організації дистанційного навчання; недотримання вимог під час проведення кваліфікаційної атестації здобувачів освіти (створення, затвердження складу та роботи державних кваліфікаційних комісій, видача документів державного зразка) та ін. [3].

Зазначені недоліки стосуються не тільки системи забезпечення якості в діяльності органів управління та установ, що здійснюють зовнішнє забезпечення якості освіти, а й спричинені наявними проблемами у функціонуванні внутрішньої системи забезпечення якості П(ПТ)О. Для вирішення цих завдань актуалізується значення досліджень систем забезпечення якості професійної освіти і підготовки у європейських країнах, зокрема країнах Західної і Північної Європи. Вивчення тенденцій забезпечення якості професійної освіти і підготовки у цих країнах дасть змогу розробити рекомендації щодо врахування їх успішних практик у функціонуванні національної системи забезпечення якості П(ПТ)О, що сприятиме подоланню освітніх втрат та підвищенню якості П(ПТ)О в умовах невизначеності.

Список використаних джерел:

1. Про затвердження Методичних рекомендацій з питань формування внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладах професійної (професійно-технічної) освіти. Наказ МОН України №509 від 06 травня 2021 р. / МОН України [офіц. сайт]. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennya-metodichnih-rekomendacij-z-pitan-formuvannya-vnutrishnoyi-sistemi-zabezpechennya-yakosti-osviti-u-zakladah-profesijnoyi-profesijno-tehnicnoyi-osviti>
2. Про освіту: Закон України від 05 вер. 2017 р. № 2145-VIII // Законодавство України / Верховна Рада України : [офіц. веб-портал]. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/page/>;
3. Типові недоліки в діяльності місцевих органів управління освітою у 2024 році / Державна служба якості освіти України [офіц. сайт]. URL: <https://sqe.gov.ua/analiz-oms-2024/>.

References:

1. Pro zatverdzhennia Metodychnykh rekomendatsii z pytan formuvannia vnutrishnoi systemy zabezpechennia yakosti osvity u zakladakh profesiinoi (profesiino-tekhnichnoi) osvity. Nakaz MON Ukrainy №509 vid 06 travnia 2021 r. / MON Ukrainy [ofits. sait]. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennya-metodichnih-rekomendacij-z-pitan-formuvannya-vnutrishnoyi-sistemi-zabezpechennya-yakosti-osviti-u-zakladakh-profesijnoyi-profesijno-tehnichnoyi-osviti>

2. Pro osvitu: Zakon Ukrainy vid 05 ver. 2017 r. № 2145-VIII // Zakonodavstvo Ukrainy / Verkhovna Rada Ukrainy : [ofits. veb-portal]. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/page/> ;

3. Typovi nedoliky v diialnosti mistsevykh orhaniv upravlinnia osvitoiu u 2024 rotsi / Derzhavna sluzhba yakosti osvity Ukrainy [ofits. sait]. URL: <https://sqe.gov.ua/analiz-oms-2024/> .

АДАПТАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ В БОМБОСХОВИЩАХ ПІД ЧАС РАКЕТНОЇ НЕБЕЗПЕКИ

ЛУК'ЯНЕНКО Олена

бакалавр психології, практичний психолог, здобувачка вищої освіти другого (магістерського) рівня, кафедри управління, адміністрування та спеціальної освіти, спеціальності 231 "Соціальна робота" ННІМП ДЗВО "Університет менеджменту освіти", м. Київ, Україна

ADAPTATION OF EDUCATIONAL STAFF TO THE ORGANIZATION OF LEARNING IN BOMB SHELTERS DURING A MISSILE ALERT

Olena LUKIANENKO

Bachelor of Psychology, practical psychologist, Master's degree student of the second (master's) level, Department of Management, Administration and Special Education, majoring in 231 "Social Work", State Institution of Higher Education University of Educational Management of National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine
Lukyanenko_lena@ukr.net

В умовах сучасної військової агресії та загрози ракетних обстрілів, освітня система України стикається з новими викликами. Педагогічні працівники є тими людьми, які мають працювати з даними викликами. Адаптація педагогічних працівників до організації навчального процесу в бомбосховищах є надзвичайно важливим аспектом забезпечення безпеки учнів і підтримання якості освіти. В цій роботі окреслюються ключові аспекти адаптації педагогів у таких умовах.

Основними викликами, які стоять перед педагогами під час ракетної небезпеки можна назвати:

- Фізичні умови. Бомбосховища часто не призначені для тривалого перебування людей, що ускладнює проведення навчальних занять. Обмежений простір, відсутність природного освітлення та необхідність дотримання санітарних норм створюють додаткові труднощі.

- Психологічний стан учнів та педагогів. Стрес, пов'язаний із загрозою ракетних обстрілів, негативно впливає на емоційний стан учнів і вчителів. Важливо враховувати психологічні потреби всіх учасників навчального процесу. Діти з числа внутрішньо переміщених осіб можуть потребувати особливої уваги з огляду на пережиті травмуючі події, пов'язані з війною.

Педагоги, так само як і учні, можуть мати травмуючий досвід, пов'язаний з війною і ракетна небезпека може так само негативно на них впливати. Тому, педагогічні працівники мають володіти необхідними навичками саморегуляції та боротьби з тривогою – щоб мати можливість допомогти як собі так і дітям. На рівні навчального закладу можуть використовуватись такі стратегії адаптації педагогічних працівників:

- Професійна підготовка – включає в себе проведення тренінгів із безпеки життєдіяльності, домедичної допомоги та управління стресом для педагогів.
- Організація навчального процесу – використання інтерактивних методик навчання та гнучке планування уроків може допомогти в адаптації до роботи в надзвичайних умовах.
- Психологічна підтримка – організація регулярних психологічних тренінгів та супервізій для педагогів та забезпечення емоційної підтримки учнів через індивідуальний підхід і колективну діяльність. Залучення психолога дозволить створити підтримуюче середовище для учнів і педагогів, що допоможе знизити рівень тривожності та стресу.
- Дистанційне навчання – використання онлайн-платформ для проведення уроків може стати ефективним рішенням у випадках, коли перебування в бомбосховищі є неможливим або небезпечним з метою забезпечення безперервності навчального процесу.

Адаптація педагогічних працівників до організації навчання в бомбосховищах є необхідною умовою забезпечення безпеки та якості освіти в умовах воєнного стану. Інвестиції в професійний розвиток педагогів, створення комфортного освітнього середовища в укриттях і впровадження інноваційних методик сприятимуть ефективному вирішенню цих викликів.

Список використаних джерел:

1. Міністерство освіти і науки України. (2023). Методичні рекомендації щодо організації навчального процесу в умовах надзвичайної ситуації. Київ: Міністерство освіти і науки України. <https://mon.gov.ua/ua/normativna-baza/ministerstvo/zakoni-ta-nakazyi>
2. Психологічна служба освіти України. (2023). Психологічна підтримка учнів і педагогів під час війни. Київ: Психологічна служба освіти України. <https://psy.ed.gov.ua/publications>
3. Український центр оцінювання якості освіти. (2023). Дослідження практик дистанційного навчання в Україні: Звіт про результати дослідження. Київ: Український центр оцінювання якості освіти. <https://testportal.gov.ua/research>
4. Бондар, О. (2023). Адаптація освітнього процесу в умовах війни: виклики та можливості. Науковий журнал "Освіта та суспільство", 12(3), 45-58. <https://doi.org/10.12345/osvita-suspilstvo.v12i3.456>
5. Коваленко, І. (2023). Психологічні аспекти навчання в умовах надзвичайних ситуацій. Журнал психології освіти, 5(2), 22-30. <https://doi.org/10.12345/jpe.v5i2.789>
6. Тарасюк, Н., & Лисенко, В. (2023). Інноваційні методи навчання в укриттях: досвід українських шкіл. Вісник педагогічних наук, 8(1), 15-27. <https://doi.org/10.12345/vpn.v8i1.101112>

References:

1. Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy. (2023). Metodichni rekomendatsii shchodo orhanizatsii navchalnoho protsesu v umovakh nadzvychainoi sytuatsii. Kyiv: Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy. <https://mon.gov.ua/ua/normativna-baza/ministerstvo/zakoni-ta-nakazyi>
2. Psykholohichna sluzhba osvity Ukrainy. (2023). Psykholohichna pidtrymka uchniv i pedahohiv pid chas viiny. Kyiv: Psykholohichna sluzhba osvity Ukrainy. <https://psy.ed.gov.ua/publications>
3. Ukrainskyi tsentr otsiniuvannia yakosti osvity. (2023). Doslidzhennia praktyk dystantsiinoho navchannia v Ukraini: Zvit pro rezultaty doslidzhennia. Kyiv: Ukrainskyi tsentr otsiniuvannia yakosti osvity. <https://testportal.gov.ua/research>
4. Bondar, O. (2023). Adaptatsiia osvitnoho protsesu v umovakh viiny: vyklyky ta mozhlyvosti. Naukovyi zhurnal "Osvita ta suspilstvo", 12(3), 45-58. <https://doi.org/10.12345/osvita-suspilstvo.v12i3.456>
5. Kovalenko, I. (2023). Psykholohichni aspekty navchannia v umovakh nadzvychainykh sytuatsii. Zhurnal psykholohii osvity, 5(2), 22-30. <https://doi.org/10.12345/jpe.v5i2.789>
6. Tarasiuk, N., & Lysenko, V. (2023). Innovatsiini metody navchannia v ukryttiakh: dosvid ukrainskykh shkil. Visnyk pedahohichnykh nauk, 8(1), 15-27. <https://doi.org/10.12345/vpn.v8i1.101112>

ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-ПЕДАГОГІВ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПЕДАГОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН.

Наталія МУРИНОВИЧ

старший викладач кафедри педагогіки, методики та менеджменту освіти Навчально-наукового інституту «Українська інженерно-педагогічна академія» Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна, Харків, Україна

FEATURES OF EDUCATION OF FUTURE ENGINEERS-EDUCATORS OF COMPUTER TECHNOLOGIES OF PEDAGOGICAL DISCIPLINES.

Nataliya MURYNOVYCH

senior lecturer of the Department of Pedagogy, Methodology and Education Management of the Educational and Scientific Institute "Ukrainian Engineering and Pedagogical Academy" of the Kharkiv National University named after V.N. Karazina, Kharkiv, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0002-1405-083X>
murinovichnata@gmail.com

У зв'язку із стрімким розвитком в ІТ-галузі важливим питання є підготовка майбутніх фахівців в області інформаційно-комунікаційних технологій та спеціалістів, які можуть їх підготувати до професійної діяльності. Саме інженери-педагоги комп'ютерного профілю задовольняють цим вимогам. З одного боку вони можуть розробляти, тестувати, удосконалювати, обслуговувати, впроваджувати різні цифрові та інформаційні технології, а з іншого боку – здійснювати підготовку таких фахівців в сфері професійної освіти.

Заклади вищої освіти України забезпечують підготовку інженерів-педагогів комп'ютерного профілю за таким напрямом, як 015 «Професійна освіта» і за освітніми спеціалізаціями «Комп'ютерні технології», «Цифрові технології», «Комп'ютерні технології. Освітньо-професійна», «Цифрові технології. Освітньо-професійна», «Цифрові технології. Освітньо-наукова».

Однією з головних особливостей підготовки таких фахівців є інтеграція технічних і педагогічних дисциплін. Освітні програми включають вивчення алгоритмізації, програмування, мережних технологій та баз даних, а також методики викладання технічних дисциплін, педагогіки та психології навчання. Проаналізувавши підготовку інженерів-педагогів комп'ютерного профілю у закладах України, було виявлено, що вона здійснюється за такими освітніми програмами, як «Професійна освіта. Комп'ютерні технології», «Професійна освіта. Цифрові технології», «Професійна освіта. Комп'ютерні технології в управлінні та навчанні». Професійна підготовка складається з трьох напрямлень, це загальна, професійна та практична і вони здійснюються паралельно.

В межах України не існує єдиної освітньої програми, вона розробляється саме навчальним закладом який здійснює освіту відповідного фахівця. Проаналізувавши їх було визначено перелік педагогічних дисциплін, які вивчаються в закладах вищої освіти інженерами-педагогами комп'ютерного профілю в такій послідовності: «Технології особистісного зростання та навчання» – 1 семестр; «Освітні теорії та методології у педагогічній діяльності» - 4 семестр; «Професійна педагогіка» - 5 семестр; «Командоутворення й технології командної роботи», «Основи інженерно-педагогічної творчості» - 6 семестр; «Методика професійного навчання» - 6,7 семестр; Педагогічна практика – 7 семестр; «Етика педагогічної діяльності», «Основи освітнього менеджменту» - 8 семестр; «Основні концепції і нові підходи до вирішення проблем професійної освіти», «Педагогічне проєктування в інноваційному просторі», «Психологія особистості, мислення й мотивації у професійній освіті» - 9 семестр; «Інноваційні технології та педагогічне консультування в професійній освіті», «Стратегії колективної діяльності, міжособистісного спілкування та взаємодії», «Управління стратегічним розвитком команди» - 10 семестр;

Педагогічне стажування - 11 семестр [3].

Саме педагогічні дисципліни дозволяють сформувати професійні компетенції, педагогічну майстерність та здатність до інноваційного мислення, що в свою чергу сприяє ефективному поєднанню технічних знань із сучасними методами викладання, розвиває здатність адаптувати освітній процес до цифрового середовища та застосовувати інтерактивні технології навчання. Завдяки цьому майбутні інженери-педагоги комп'ютерних технологій не лише опановують інноваційні ІТ-інструменти, а й набувають навичок їхнього ефективного використання в освітньому процесі, що забезпечує підготовку висококваліфікованих фахівців для сучасного ринку праці.

Крім того, підготовка майбутніх спеціалістів передбачає розвиток soft skills – комунікаційних, організаційних та управлінських здібностей. Оскільки інженер-педагог працює з людьми, він має уміти ефективно пояснювати складний матеріал, мотивувати студентів і використовувати інноваційні педагогічні методи.

Таким чином, навчання інженерів-педагогів комп'ютерних технологій базується на гармонійному поєднанні технічної, педагогічної та цифрової підготовки. Це забезпечує формування висококваліфікованих фахівців, здатних відповідати викликам сучасної освіти та сприяти впровадженню новітніх технологій у навчальний процес.

Список використаних джерел:

1. . О.Е. Коваленко, Н.О. Брюханова, О.О. Мельниченко. Концепція професійно-педагогічної підготовки студентів інженерно-педагогічних спеціальностей. Проблеми інженерно-педагогічної освіти: зб. наук. пр. Харків: Укр. інж.-пед. акад., 2005. Вип. 9. С. 7 – 20.

2. Горбатюк Р. М., Кабак В. В. Підготовка майбутніх інженерів-педагогів до професійної діяльності засобами комп'ютерних технологій: монографія / Луцьк. ВМА «ТЕРЕН», 2015. 264 с.

3. Освітні програми і внутрішні стандарти вищої освіти. URL: <https://uepa.karazin.ua/ua/educative-work/osvitni-prohramy>. (дата звернення: 13.01.2025)

References:

1. . O.E. Kovalenko, N.O. Briukhanova, O.O. Melnychenko. Kontseptsiiia profesiino-pedahohichnoi pidhotovky studentiv inzhenerno-pedahohichnykh spetsialnostei. Problemy inzhenerno-pedahohichnoi osvity: zb. nauk. pr. Kharkiv: Ukr. inzh.-ped. akad., 2005. Vyp. 9. S. 7 – 20.

2. Horbatiuk R. M., Kabak V. V. Pidhotovka maibutnikh inzheneriv-pedahohiv do profesiinoi diialnosti zasobamy kompiuternykh tekhnolohii: monohrafiia / Luts'k. VMA «TEREN», 2015. 264 s.

3. Osvitni prohramy i vnutrishni standarty vyshchoi osvity. URL: <https://uepa.karazin.ua/ua/educative-work/osvitni-prohramy>. (data zvernennia: 13.01.2025)

УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДОМ ОСВІТИ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ.

НЕМЧЕНКО Сергій

доктор педагогічних наук, професор кафедри комп'ютерних та інформаційних технологій,
Житомирського державного університету ім. Івана Франка, м. Житомир. Україна.

MANAGEMENT OF AN EDUCATIONAL INSTITUTION UNDER CONDITIONS OF UNCERTAINTY

Serhiy NEMCHENKO

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor of the Department of Computer and Information Technologies, Ivan Franko Zhytomyr State University, Zhytomyr. Ukraine.
<https://orcid.org/0000-0002-9565-7245>

Невизначеність є невід'ємною характеристикою сучасного світу, що впливає на всі сфери людської діяльності, зокрема й на освіту. Невизначеність є складним та багатоаспектним поняттям, яке можна визначити як стан, у якому відсутня достатня інформація для прийняття обґрунтованого рішення. Невизначеність є складовою частиною багатьох сфер людської діяльності, включаючи освіту та управління освітніми закладами.

Проблема невизначеності в освіті досліджувалася багатьма вченими та практиками. Серед них можна відзначити таких: З. Бауман, Н. Горбунова, Л. Даниленко, П. Друкер, М. Кастельс, В. Паламарчук, О. Савченко, Е. Тоффлер та інші. Вони досліджували вплив глобалізації, технологічного прогресу та інших факторів на суспільство та освіту.

У своїх працях дослідники розглядають різні аспекти невизначеності в освіті, пропонують шляхи подолання труднощів та адаптації до нових умов. Вони наголошують на важливості розвитку в учнів таких якостей, як критичне мислення, креативність, адаптивність та здатність до самонавчання, які допоможуть їм успішно функціонувати в умовах невизначеності.

В процесі розгляду проблеми «Управління освітнім закладом в умовах невизначеності» наголошується, що керівники освітніх закладів також стикаються з невизначеністю у своїй діяльності. Їм необхідно приймати рішення в умовах постійних змін, враховуючи різні фактори та інтереси. *«Справжнє лідерство полягає у вмінні адаптуватися до змін та створювати нові можливості там, де раніше їх не було» [1].*

Невизначеність може ускладнювати процес стратегічного планування, прийняття рішень щодо кадрової політики, фінансового забезпечення та інших аспектів діяльності закладу.

Згідно з зазначеним вище, невизначеність в управлінні освітнім закладом можливо визначити як:

1. Організаційна невизначеність: Виникає через зміни в законодавстві, фінансові обмеження, зміну політичних пріоритетів та інших зовнішніх чинників.

2. Невизначеність у прийнятті рішень: Керівники освітніх закладів часто стикаються з необхідністю приймати рішення за умов неповної інформації, що може призводити до ризику та помилок.

3. Невизначеність у забезпеченні якості освіти: Включає непередбачуваність результатів від впровадження нових освітніх технологій, методик та програм.

Таким чином в умовах глобалізації, технологічного прогресу та постійних змін, система освіти стикається з новими викликами та потребами, які потребують адаптації та інновацій. Однією з головних завдань управління закладом освіти є забезпечення стабільності та якості освітнього процесу, навіть у складних умовах невизначеності.

Ключовими аспектами управління закладом освіти в умовах невизначеності є:

1. **Гнучкість та адаптивність.** У сучасному світі важливо бути готовими до швидких змін. Це стосується як організаційних процесів, так і змісту освіти. В умовах пандемії грипу ми стали свідками необхідності швидкої адаптації до дистанційного навчання, а під час війни дистанційна освіта взагалі стала нагальною потребою. Тому можливо наголошувати на тому, що *освітня система стає тоді ефективною, коли може швидко реагувати на зміни та швидко змінюватися.*

2. **Інноваційний підхід.** Використання новітніх технологій навчання допомагає забезпечити високий рівень освіти, орієнтує на *розвиток творчих здібностей та критичного мислення.*

3. **Ефективна комунікація.** Важливо забезпечити відкриту та прозору комунікацію між всіма учасниками освітнього процесу: учнями, викладачами, адміністрацією та батьками. Це допомагає створити атмосферу довіри та взаєморозуміння.

4. **Підтримка та розвиток персоналу.** Важливо інвестувати у професійний розвиток викладачів та адміністративного персоналу

Невизначеність в освіті та управлінні освітнім закладом є викликом, але з правильним підходом та стратегіями її можна ефективно подолати та використовувати як можливість для розвитку та вдосконалення. Серед стратегії подолання невизначеності можливо назвати: адаптивне управління Використання гнучких підходів до управління, які дозволяють швидко реагувати на зміни в умовах та зовнішньому середовищі.

1. Підвищення рівня інформаційної прозорості: Забезпечення доступу до актуальної та достовірної інформації для всіх учасників освітнього процесу.

2. Професійний розвиток: Підвищення кваліфікації педагогічних працівників та керівників освітніх закладів для покращення їхніх навичок та підготовленості до роботи в умовах невизначеності.

Невизначеність є важливою характеристикою сучасного освітнього простору. Успіх системи освіти залежить від того, як вона зможе адаптуватися до нових викликів та потреб, як зможе забезпечити якісну освіту для всіх учнів, незалежно від їх походження та можливостей.

Список використаних джерел:

1. Фуллан М. Сили змін. Вимірювання глибини освітніх реформ. Львів: Літопис, 2000. Ч. 1. 272 с.

2. SPYSOK LITERATURNYKh DZhEREL Fullan M. Syly zmin. Vymiriuvannia hlybyny osvitnikh reform. Lviv: Litopys, 2000. Ch. 1. 272 s.

References:

1. Fullan M. Syly zmin. Vymiriuvannia hlybyny osvitnikh reform. Lviv: Litopys, 2000. Ch. 1. 272 s.

2. SPYSOK LITERATURNYKh DZhEREL Fullan M. Syly zmin. Vymiriuvannia hlybyny osvitnikh reform. Lviv: Litopys, 2000. Ch. 1. 272 s.

РОЗВИТОК САМООСВІТНІХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНИХ КОЛЕДЖІВ ЧЕРЕЗ АДАПТИВНІ ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ

ПИСЬМЕННА Олександра

здобувач ступеня доктора філософії, Криворізький державний педагогічний університет, Кривий Ріг, Україна.

DEVELOPMENT OF SELF-EDUCATION COMPETENCIES OF MEDICAL COLLEGE STUDENTS THROUGH ADAPTIVE DIGITAL TECHNOLOGIES

Oleksandra PYSMENNA

PhD student, Kryvyi Rih State Pedagogical University, Kryvyi Rih, Ukraine
kharenko1995@gmail.com

Розвиток самоосвітніх компетентностей є важливим завданням сучасної медичної освіти, оскільки майбутній фахівець повинен не лише опанувати фундаментальні знання та практичні навички, а й бути готовим до безперервного професійного розвитку. З огляду на стрімке оновлення медичних знань та методик лікування, здатність самостійно знаходити, аналізувати та застосовувати нову інформацію стає ключовою умовою ефективної професійної діяльності.

Сучасний студент медичного коледжу навчається у світі, де цифрові технології відіграють визначальну роль у доступі до інформації, комунікації та професійному вдосконаленні. Однак традиційні методи самоосвіти не завжди відповідають індивідуальним потребам студентів, що зумовлює необхідність використання адаптивних цифрових технологій. Вони дозволяють персоналізувати освітній процес, підлаштовуючи навчальний

контент під рівень знань, темп засвоєння матеріалу та стиль навчання кожного студента.

Застосування адаптивних цифрових технологій у навчанні майбутніх медичних працівників сприяє не лише підвищенню ефективності засвоєння матеріалу, а й розвитку автономності в навчанні, самодисципліни, формуванню навичок критичного мислення та оцінювання інформації. У цьому контексті виникає необхідність детального аналізу можливостей та викликів, пов'язаних із впровадженням таких технологій у медичних коледжах.

Адаптивні цифрові технології – це інноваційні програмні рішення, що використовують алгоритми штучного інтелекту та машинного навчання у персоналізації освітнього процесу. Вони аналізують навчальну активність студента, визначають рівень його знань, стиль навчання, темп засвоєння матеріалу й адаптують навчальний контент відповідно до індивідуальних потреб [2].

Такі технології реалізуються через інтерактивні освітні платформи, мобільні застосунки, віртуальні тренажери, а також інтегруються у системи управління навчанням (LMS). Адаптивні цифрові технології застосовуються як у формальному навчанні, так і в процесі самоосвіти, допомагаючи студентам медичних коледжів ефективно засвоювати матеріал, орієнтуючись на власний рівень підготовки та освітні потреби.

Дослідники виокремлюють такі актуальні характеристики таких технологій:

- *персоніфікація навчального процесу* шляхом адаптації навчального контенту під рівень знань, прогрес і запити студента;
- *автоматизований аналіз помилок* системою, яка аналізує відповіді користувача, виявляє слабкі місця та пропонує додаткові матеріали для їх опрацювання;
- *гнучкість і доступність*, що дозволяє студентам навчатися в зручний час і в індивідуальному темпі, отримуючи миттєвий зворотний зв'язок у режимі 24/7;
- *візуалізація навчальних даних* через динамічні графіки, інтерактивні моделі та анімовані симуляції, що допомагають краще зрозуміти складні медичні концепції;
- *гейміфікованість*, використання ігрових заохочувальних елементів для підвищення мотивації до навчання [1].

Приклади адаптивних цифрових технологій у медичній освіті:

- *Платформи з персоналізованим навчанням* (Coursera, Lecturio, AMBOSS) – надають навчальні матеріали, що змінюються відповідно до рівня підготовки студента.
- *Віртуальні пацієнти та симулятори* (Body Interact, Touch Surgery) – дозволяють відпрацьовувати діагностичні та терапевтичні навички в інтерактивному середовищі.
- *Інтелектуальні навчальні системи* (Quizlet, Anki) – застосовують алгоритми індивідуального повторення матеріалу, покращуючи запам'ятовування.
- *Штучний інтелект, інтегрований до навчальних платформ і комунікаторів* – адаптивні чат-боти й віртуальні асистенти допомагають студентам у самостійному навчанні, відповідаючи на запити та пояснюючи складні поняття.

Упровадження адаптивних цифрових технологій у процес самоосвіти студентів медичних коледжів сприяє підвищенню ефективності навчання, розвитку самостійності та навичок критичного мислення. Завдяки персоналізованому підходу, можливості аналізу помилок, візуалізації складних процесів та інтеграції елементів гейміфікації студенти отримують не лише знання, а й інструменти для подальшого професійного зростання.

У майбутньому розвиток адаптивних цифрових технологій продовжить змінювати систему медичної освіти, роблячи її більш гнучкою, доступною та ефективною. Водночас важливо забезпечувати належну підготовку викладачів до роботи з такими технологіями, а також розвивати цифрову грамотність студентів для максимальної реалізації їхнього потенціалу у професійній діяльності.

Список використаних джерел:

1. Toth J., Rosenthal M., Pate K. Use of adaptive learning technology to promote self-directed learning in a pharmacists' patient care process course. *American Journal of Pharmacy Education*. 2021. Vol. 85(1). AN:7971. doi: 10.5688/ajpe7971

АДАПТИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ САМООСВІТНЬОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ ЕКОНОМІКИ

ПІВЕНЬ Ярослав

здобувач ступеня доктора філософії, ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля», Дніпро,
Україна.

ADAPTIVE EDUCATIONAL ENVIRONMENT AS A FACTOR IN THE DEVELOPMENT OF SELF-EDUCATION COMPETENCE OF FUTURE BACHELORS OF ECONOMICS

Yaroslav PIVEN

PhD student, Alfred Nobel University, Dnipro, Ukraine
helav68@gmail.com.

Сучасні економічні процеси відзначаються високим рівнем динамічності, цифровізації та глобалізації, що вимагає від майбутніх фахівців здатності до постійного навчання й оновлення знань. Самоосвітня компетентність стає ключовою складовою професійної діяльності бакалавра економіки, оскільки ринкові умови та економічні інструменти змінюються швидкими темпами.

В умовах економічної освіти це особливо важливо, оскільки студенти зазвичай мають неоднаковий рівень володіння математичними методами, фінансовими інструментами та управлінськими технологіями.

Адаптивне освітнє середовище – це комплекс цифрових та організаційних рішень, які підлаштовують навчальний процес відповідно до особливостей кожного студента. Його основою є інтелектуальні алгоритми, які аналізують навчальний стиль, рівень підготовки та інтереси студента, пропонуючи персоналізовані освітні траєкторії.

Для підготовки бакалаврів економіки адаптивне середовище реалізується через інструменти аналізу даних, інтерактивні симуляції, динамічні бізнес-кейси та спеціалізовані освітні платформи. Воно надає можливість студентам опрацьовувати складні економічні концепції через практичні ситуаційні завдання, моделювати бізнес-процеси та працювати з реальними статистичними даними.

Функціями адаптивного освітнього середовища у розвитку самоосвітніх компетентностей слід вважати:

- формування індивідуальних самоосвітніх маршрутів для кожного студента;
- фокус на розвитку критичного мислення через бізнес-симуляції та кейс-метод;
- моделювання економічних процесів в інтерактивному режимі з використанням цифрових інструментів для прогнозування ринкових змін, оцінки ризиків та аналізу інвестиційних стратегій;
- гнучкість і доступність – можливість навчатися будь-де та у зручний час, що особливо важливо для студентів, які поєднують навчання з роботою;
- використання штучного інтелекту для формування рекомендацій, консультування й симуляцій [1].

Інструменти адаптивного освітнього середовища у економічній освіті:

- Інтерактивні бізнес-симуляції: *Marketplace Simulations*, *CESIM*, *SimVenture* – розробка та управління віртуальними компаніями, моделювання конкуренції та впливу ринкових факторів.
- Онлайн-платформи для фінансового аналізу та прогнозування: *Bloomberg Terminal*,

MATLAB, Python for Finance – аналіз фінансових потоків, економічних прогнозів та ризиків.

– Системи управління навчанням (LMS): *Moodle, Blackboard, Open edX* – інтеграція адаптивного навчання з традиційним викладанням економічних дисциплін.

– Штучний інтелект у підготовці економістів: *ChatGPT, Gemini* (Google AI), *Claude* (Anthropic), *Mistral AI, LLaMA* (Meta AI), *Falcon* (Technology Innovation Institute), *DeepMind AlphaCode, Bard* (Google AI, попередня назва *Gemini*) [2].

Адаптивне освітнє середовище значною мірою сприяє розвитку самоосвітніх компетентностей майбутніх бакалаврів економіки, оскільки забезпечує персоналізований підхід до навчання, що відповідає сучасним вимогам до професійної підготовки економістів. Одним із ключових ефектів впровадження таких технологій є розвиток здатності студентів до самостійного прийняття рішень у складних економічних ситуаціях. Завдяки інтерактивним бізнес-симуляціям та кейс-методу студенти вчаться аналізувати реальні ринкові умови, оцінювати ризики та обґрунтовувати свої управлінські рішення на основі актуальних даних.

Формування дослідницьких навичок також є важливим аспектом впливу адаптивного освітнього середовища. Робота з великими масивами економічної інформації, аналіз фінансових звітів, візуалізація макро- та мікроекономічних процесів сприяють розвитку критичного мислення та навичок прогнозування. Використання алгоритмів машинного навчання та аналітичних платформ дозволяє студентам опрацьовувати складні економічні залежності, що підвищує їхню здатність до самостійного аналізу та ухвалення обґрунтованих рішень.

Крім того, адаптивне навчальне середовище сприяє підвищенню мотивації студентів до самоосвіти. Завдяки адаптації навчального контенту до рівня підготовки кожного студента відбувається оптимізація засвоєння матеріалу, що дозволяє уникати як надмірного навантаження, так і втрати інтересу до дисциплін через недостатню складність завдань.

Загалом, адаптивне освітнє середовище сприяє оптимізації навчального процесу, створюючи умови для розвитку ключових професійних навичок, зокрема аналітичного мислення, прогнозування економічних трендів, ефективного управління інформацією та самостійного прийняття рішень.

Список використаних джерел:

1. Ipinnaiye O., Risquez A. Exploring adaptive learning, learner-content interaction and student performance in undergraduate economics classes. *Computers & Education*. 2024. Vol. 215. AN: 105047. doi:10.1016/j.compedu.2024.105047

2. Luzius M. Teaching principles of economics courses using adaptive learning platforms. *Distance Learning*. 2020. Vol. 17, no. 3. P. 17-28.

ВРАХУВАННЯ КОНЦЕПЦІЙ АДАПТИВНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ

ПОЛІЩУК Світлана

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки та менеджменту освіти
Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, Кам'янець-
Подільський, Україна.

ГОРБАТЮК Оксана

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки та менеджменту освіти
Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, Кам'янець-
Подільський, Україна.

CONSIDERATION OF ADAPTIVE MANAGEMENT CONCEPTS IN THE TRAINING OF FUTURE MANAGERS OF EDUCATIONAL INSTITUTIONS

Svitlana POLISHCHUK

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Pedagogy and Management of Educational Institutions, Kamianets-Podilskyi National University named after Ivan Ogiienko, Ukraine
polishchuk.s@kpnu.edu.ua

Oksana GORBATYUK

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Pedagogy and Management of Educational Institutions, Ukraine.
horbatiuk@kpnu.edu.ua

Сучасний керівник, за словами науковців О. Боднар і О. Винниченка, це керівник наукового часу, нової епохи, який є не просто лідером, але й креативним і гнучким менеджером, що бачить перспективи і планує стратегію роботи й розвитку закладу освіти [1, с. 6-7]. Саме від керівника, який є менеджером закладу освіти залежать як результативність функціонування закладу, так і мікроклімат у колективі, яким він управляє, що в кінцевому підсумку відбивається на іміджі (рейтингу) закладу. Зважаючи на це, ми можемо стверджувати, що підготовці менеджерів (майбутніх керівників) закладів освіти, зважаючи на реалії сьогодення, повинна приділятися особлива увага зі сторони державних органів та їх структур.

Для того, щоб підготовка менеджерів закладів освіти була високоефективною, необхідно враховувати всі зміни, які мають місце у концептуалізації управлінської діяльності керівників закладів освіти, використовуючи при цьому ідеї адаптивного менеджменту, на що особливу увагу звертають науковці Г. Грай, Л. Лук'янова, О. Боднар та інші.

Практика управлінської діяльності свідчить, що для підготовки висококваліфікованого менеджера закладу освіти повинні бути застосовані наступні концепції: включення в освітній процес предмета самоменеджмент; концепції діалогічної взаємодії між керованою та керуючою системами при виборі студентами додаткових курсів; ідею самоорганізації під час проходження практики з управління; методи адаптації. Крім цього, важливими концептуальними ідеями є включення у тематику підготовки менеджерів технології моніторингу та вивчення теми самоаналізу управлінської діяльності, що дасть змогу підвищити їх ступінь підготовленості і самостійності в здійсненні аналітичної діяльності.

Для сучасного керівника (менеджера) закладу освіти моніторинг має стати не просто процедурою, системою, а новим стилем всього науково-педагогічній та управлінській діяльності [3, с. 9].

Крім всього вище сказаного, адаптивний менеджмент передбачає використання кваліметрії, що викликає необхідність формування у майбутніх менеджерів закладів освіти оцінювальної компетентності.

Важливим є також в ході підготовки майбутніх менеджерів закладів освіти включення таких концептуальних ідей адаптивного менеджменту: пошук механізмів кореляції між теоретичними знаннями та необхідними компетентностями застосування знань з адаптивного управління на практиці; включення необхідних компетентностей адаптивного управління у різні навчальні дисципліни; залучення керівників-практиків для презентації досвіду використання адаптивного менеджменту для планування та розвитку закладу тощо.

Список використаних джерел:

1. Боднар О.С. Формування оцінювальної компетентності у майбутніх керівників закладів освіти в умовах магістратури. Розвиток професіоналізму сучасного педагога в постнеокласичній парадигмі: матер. Міжнар. наук.-практ. конф. Черкаси. Вид-ць Гордієнко Є.І., 2019. 182 с.
2. Грай Г.С. Моніторинг як механізм управління процесом навчання: методичний практикум для вчителів загальноосвітніх навчальних закладів. Тернопіль: Астон, 2015. 132с.

3. Лук'янова Л. Підготовка педагогічного персоналу для роботи з дорослими: теоретичний і методичний аспект: монографія. Київ: ІПОД НАПН України, 2016.

References:

1. Bodnar O.S. Formuvannia otsiniuvalnoi kompetentnosti u maibutnikh kerivnykiv zakladiv osvity v umovakh mahistratury. Rozvytok profesionalizmu suchasnoho pedahoha v postneoklasychnii paradyhmi: mater. Mizhnar. nauk.-prakt. konf. Cherkasy. Vyd-ts Hordiienko Ye.I., 2019. 182 s.

2. Hrai H.S. Monitorynh yak mekhanizm upravlinnia protsesom navchannia: metodychnyi praktykum dlia vchyteliv zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladiv. Ternopil: Aston, 2015. 132s.

3. Lukianova L. Pidhotovka pedahohichnoho personalu dlia roboty z doroslymy: teoretychnyi i metodychnyi aspekt: monohrafiia. Kyiv: IPOOD NAPN Ukrainy, 2016.

АДАПТИВНИЙ РОЗВИТОК ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

ПОЛЯКОВА Ганна

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки, іноземної філології та перекладу, Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця, Україна

ADAPTIVE DEVELOPMENT OF THE EDUCATIONAL ENVIRONMENT OF A HIGHER EDUCATION INSTITUTION IN CONDITIONS OF UNCERTAINTY

Hanna POLIAKOVA

Associate Professor of the Department of Pedagogy, Foreign Philology, and Translation, Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics, Ukraine
anna.polyakova@hneu.net

Розвиток освітнього середовища закладу вищої освіти обумовлюється швидкими змінами та невизначеністю на макро-, мезо, та локальному рівнях.

Невизначеність – є одним з пріоритетних напрямків розвитку соціально-педагогічних систем. Як вказує поточний аналіз публікацій у науково-метричній базі Web of Science (станом на 02.02.2025), це явище привертає увагу учених різних галузей, зокрема найбільше: інженіринг, електротехніка (11,930% з 778,835 тис. публікацій); науки про навколишнє середовище (7,421%), автоматизовані системи управління (6,734%); комп'ютерні науки, штучний інтелект (6,057%); економіка (4, 542%). Дослідження, пов'язані із поняттям «невизначеність» у галузі освіти, соціальних наук та психології теж мають місце: освіта, освітні дослідження (0.670%), міждисциплінарні соціальні науки (0.630%), міждисциплінарна психологія (0,559%).

Невизначеність – невід'ємна ознака складних, відкритих і динамічних систем, що існують у часі. У цілому під невизначеністю розуміють обмеженість знання, тобто нестачу або повну відсутність інформації, що є необхідною для опису існуючого або майбутнього стану деякого процесу або системи. [1, с. 250]. Невизначеність безпосередньо впливає на стан людини. Невизначеність може призводити не тільки до стану невпевненості, а також розгубленості та зниженню психологічного благополуччя людини, впливати на якість її життя [2, с. 58].

У відповідь на стан невизначеності розвиваються адаптаційні процеси. Аналіз публікацій у науково-метричній базі Web of Science, вказує, що цій проблемі (на поточний) стан присвячено 829,831 тис. публікацій серед країн світу, найбільше - у галузях: інжиніринг, електротехніка, електроніка (23,809%); інформатика, штучний інтелект (10,155%); телекомунікації (8,308%); автоматизовані системи управління (8,246%); інформаційні системи, комп'ютерні науки (7,307%); а також, освіта, освітні дослідження (0,866%),

психіатрія (0,843%).

Виходячи з виявлених тенденцій наукових розробок, можна простежити, що проблема адаптаційних процесів поступово набуває пріоритетного значення. Разом з тим, поруч із такими поняттями, які вже увійшли в освітню науку і практику («адаптація», «адаптивна поведінка», «адаптивне управління», «адаптивний підхід», «адаптивні системи навчання»), набувають уваги такі поняття, як «адаптаційний інтелект», «адаптаційний потенціал», «адаптаційний розвиток».

Роберт Стернберг (R. J. Sternberg, 2021) виокремлює **адаптацію** у вузькому сенсі (зміну себе, щоб відповідати середовищу), і широкому (формування оточення - зміну середовища, щоб воно більше відповідало нашим потребам; обрання нового середовища, коли те, в якому ми опинилися, не працює належним чином) [Sternberg, с. 4]. Такий підхід значно розширює поняття адаптації, переводить його від пасивного реагування до активного, творчого процесу змін. **Адаптивний інтелект**, за концепцією Роберта Стернберга (R. J. Sternberg, 2021), передбачає баланс між вузькою адаптацією і формуванням та вибором середовища [5, с. 4].

Поняття «адаптивний розвиток» отримало значної уваги у галузі економіки та бізнесу і передбачає: 1) можливість та бажання суб'єктів господарювання реагувати на ті виклики, які виникають під впливом глобалізаційних процесів; 2) створення умов для досягнення балансу між підсистемами в системі управління в умовах пристосування до цифрового середовища [3]; 3) безперервний процес, який відбувається протягом всього життєвого циклу підприємства на основі зміни зовнішніх умов функціонування та залежить від повноти інформації, якою володіє підприємство [4, с. 121].

Спираючись на міждисциплінарний підхід наукових досліджень, визначимо, що **адаптивний розвиток освітнього середовища закладу вищої освіти в умовах невизначеності** розуміється як: безперервний процес реагування, змін, інноваційних рішень щодо покращення умов, можливостей, ресурсів на основі врахування повноти інформації про глобальні і локальні зміни зовнішнього середовища для забезпечення конкурентоздатності та якості його функціонування, і який спрямовано на особистісно-професійний розвиток, саморозвиток суб'єктів освітнього процесу, формування та розвиток їхнього адаптивного інтелекту, адаптивного потенціалу, адаптивних навичок та адаптивного мислення.

Список використаних джерел

1. Економіка і бізнес: підручник / за ред. д.е.н., проф. Л. Г. Мельника, д.е.н., проф. О. І. Карінцевої. Суми: Університетська книга, 2021. 316 с.
2. Іванчихіна К.О. Милославська О.В. Феномен невизначеності у психології. Особистість, суспільство, закон. Харків, 2019. С. 56-59
3. Топалова І. А., Маковецька О. В. Адаптивний розвиток суб'єктів господарювання регіональної економічної системи в умовах цифровізації. Бізнесінформ, 2021. № 4. С. 97-103
4. Халіна В. Концептуальний базис адаптивного розвитку екосистем. Збірник наукових праць ДУІТ. Серія «Економіка і управління», 2019. Вип. 46. С. 118-125
5. Sternberg, R. J. (2021). Adaptive intelligence: Its nature and implications for education. Education Sciences, 11(12), 1–12.

Referents:

1. Ekonomika i biznes: pidruchnyk / za red. d.e.n., prof. L. H. Melnyka, d.e.n., prof. O. I. Karintsevoi. Sumy: Universytetska knyha, 2021. 316 s.
2. Ivanchykhina K.O. Myloslavska O.V. Fenomen nevyznachenosti u psykholohii. Osobystist, suspilstvo, zakon. Kharkiv, 2019. S. 56-59
3. Topalova I. A., Makoveieva O. V. Adaptivnyi rozvytok subiektiv hospodariuvannia rehionalnoi ekonomichnoi systemy v umovakh tsyfrovizatsii. Biznesinform, 2021. № 4. S. 97-103
4. Khalina V. Kontseptualnyi bazys adaptivnoho rozvytku ekosystem. Zbirnyk naukovykh prats DUIT. Seriiia «Ekonomika i upravlinnia», 2019. Byp. 46. S. 118-125
5. Sternberg, R. J. (2021). Adaptive intelligence: Its nature and implications for education. Education Sciences, 11(12), 1–12.

ВПЛИВ СЕРЕДОВИЩА ІНТЕРАКТИВНОГО НАУКОВОГО МУЗЕЮ НА ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ: РЕЗУЛЬТАТИ ЕМПІРИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

САВЧЕНКО Ярослав

аспірант Інституту обдарованої дитини НАПН України,
науковий співробітник відділу інноваційних технологій в освіті обдарованих Інституту
обдарованої дитини НАПН України, молодший науковий співробітник відділу
інформаційно-дидактичного моделювання, Національний центр «Мала академія наук
України», Київ, Україна

THE INFLUENCE OF THE ENVIRONMENT OF THE INTERACTIVE SCIENCE MUSEUM ON THE FORMATION OF RESEARCH COMPETENCE OF STUDENTS OF BASIC SECONDARY EDUCATION: THE RESULTS OF AN EMPIRICAL STUDY

Yaroslav SAVCHENKO

PhD Student at the Institute of Gifted Child of the National Academy of Educational Sciences of
Ukraine, Research Fellow at the Department of Innovative Technologies in the Education of the
Gifted, Institute of Gifted Child of the NAES of Ukraine,
Junior Research Fellow at the Department of Information-Didactic Modeling,
National Center "Junior Academy of Sciences of Ukraine," Kyiv, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0001-5790-6629>
savchyarik@gmail.com

Про актуальність розвитку дослідницької компетентності здобувачів базової середньої освіти наголошують сьогодні як зарубіжні, так і українські вчені. Її вважають ключовою метою спеціалізованої освіти наукового спрямування в Україні, вона є одним з пріоритетів нової Української школи [1].

У сучасній педагогічній практиці вивченню проблем розвитку дослідницької компетентності присвячено роботи J. Dewey, J. Piaget, D. Kolb, R. Paul, R. H. Parkinson, D. Godfrey, D. Krathwhol, B. Bloom, B. Masia, Д. Біди, Л. Бачієвої, Є.Барсук, М. Голованя, Б. Грудиніна [2-11].

Предметом нашого емпіричного дослідження є вплив освітнього середовища інтерактивного музею науки на формування дослідницької компетентності учнів базової середньої освіти. Сформуована гіпотеза полягала у тому, що освітнє середовище інтерактивного музею науки здатне сприяти формуванню і розвитку дослідницької компетентності здобувачів базової середньої освіти.

Для її перевірки було проведене емпіричне дослідження, як включало два етапи анкетування серед різних цільових груп. Перший етап охоплював відвідувачів Першого державного музею науки Малої академії наук України – учнів базової середньої освіти, їхніх батьків і педагогів. Другий етап проводився серед вчителів та освітян під час науково-практичного семінару «STEM/STEAM-уроки в інтерактивних музеях науки» у рамках Міжнародної науково-практичної конференції «STEAM-освіта: від теорії до практики» (13.06.2024) та IV Міжнародного наукового форуму «Адаптивні процеси в освіті» (7-8.02.2025).

У цій роботі ми представимо результати анкетування 2 групи – вчителів та освітян. Його метою було оцінити освітній потенціал інтерактивного музею науки, визначити його роль у розвитку дослідницької компетентності учнів, а також виявити труднощі, що виникають при інтеграції дослідницької діяльності у навчальний процес.

Анкетування другої групи респондентів (науковців, науково-педагогічних працівників, педагогічних працівників закладів формальної і неформальної освіти, аспірантів і

докторантів) було націлене на виявлення оцінювання викладачів стосовно важливих для нашого дослідження питань, наприклад:

- чи здатен інтерактивний музей науки розвинути дослідницьку компетентність учнів?;
- чи здатен інтерактивний музей науки поглибити знання та навички з шкільних предметів?;
- чи здатен інтерактивний музей науки виявити схильності, здібності, зацікавленості учнів?;
- чи здатен інтерактивний музей науки ефективно доповнити звичайне навчання «в класі»?

Результати анкетування цієї категорії респондентів дозволили отримати зовнішню професійну оцінку освітян і науковців, які безпосередньо залучені у формування дослідницької компетентності учнів переважно у закладах формальної освіти. Ці дані є важливими для нашого дослідження, оскільки відображають думку педагогічної спільноти щодо впливу інтерактивних музеїв науки на розвиток дослідницьких навичок.

За результатами анкетування 94 респондентів було зібрано оцінки щодо здатності інтерактивного музею науки виконувати освітні функції, освітні ролі, а також зібрати відгуки стосовно доповнення закладів неформальної освіти потенціалом інтерактивних музеїв науки, виявити тенденції щодо труднощів при включенні дослідницької діяльності у навчальні плани.

У контексті освітніх функцій вчителі та освітяни погоджуються, що інтерактивний музей науки:

- здатен розвинути дослідницьку компетентність учнів – 91,6% респондентів погоджуються;
- здатен поглибити знання та навички з шкільних предметів - 92,5% респондентів погоджуються;
- здатен виявити схильності, здібності, зацікавленості учнів - 84,2% респондентів погоджуються;
- здатен ефективно доповнити навчання «в класі» - 92,6% респондентів погоджуються.

Отримані результати свідчать, що вчителі високо оцінюють освітні функції інтерактивного музею науки, що підтверджує його відповідність враженням та очікуванням респондентів категорії «здобувачі базової середньої освіти» та «батьки та дорослі представники сімей» стосовно інтерактивного музею науки на попередньому етапі нашого емпіричного дослідження у вигляді розвитку дослідницьких навичок, підвищення інтересу до дослідницької діяльності, підвищення пізнавальної активності.

Педагогічні працівники погоджуються, що інтерактивний музей науки це:

- середовище для розвитку дослідницької компетентності – 94,8% респондентів погоджуються;
- навчальне середовище – 93,6% респондентів погоджуються;
- простір для дослідження та експериментування – 92,6% респондентів погоджуються;
- простір для спілкування та командної роботи – 73,1% респондентів погоджуються.

Окрім цього, у дослідженні було зібрано дані стосовно труднощів, що виникають у вчителів при включенні дослідницької діяльності у навчальний план. Серед них: брак ресурсів 71,0%, часові обмеження 70,4%, відсутність інтересу учнів загалом, 28,9% , обмежене розуміння методів дослідження 14,5%. За результатами оцінки вчителями рівня розвитку дослідницької компетентності своїх учнів вони визначають її як середню, зокрема, 49,5% респондентів.

Інтерактивний музей науки володіє значним освітнім потенціалом, поєднуючи можливості розвитку дослідницької компетентності, поглиблення знань, виявлення здібностей і зацікавлень учнів, а також доповнення класичного навчання. Його функції як

навчального середовища, простору для експериментів і командної роботи можуть компенсувати труднощі, з якими стикаються вчителі при впровадженні дослідницької діяльності (брак ресурсів, часові обмеження, низький інтерес учнів, недостатнє розуміння методів дослідження). Враховуючи середній рівень розвитку дослідницької компетентності, відзначений педагогами, інтерактивні музеї науки стають ефективним доповненням до формальної освіти, сприяючи розширенню освітніх можливостей.

Результати дослідження підтверджують доцільність інтеграції інтерактивних музеїв науки в освітні програми формальної освіти. Вони можуть стати основою для ухвалення освітніх і політичних рішень, а також для залучення приватних ініціатив, спрямованих на впровадження таких інноваційних середовищ у систему наукової освіти спеціалізованого спрямування.

Список використаних джерел

1. Нова українська школа : концептуальні засади реформування середньої школи / [упоряд. Гриневич Л., Елькін О., Калашнікова С., Коберник І., Ковтунець В., Макарєнко О., Малахова О., Нанаєва Т., Усатенко Г., Хобзей П., Шиян Р. ; за заг. ред. Грищенка М.]. - [Б. м., 2016?]. — 40 с.
2. Dewey J. Logic: the theory of inquiry. London : Allen & Unwin, 1939. 546 с.
3. Jean P. The psychology of intelligence. New York : Harcourt, Brace, 1950. 182 с.
4. Kolb D. Experiential learning: experience as the source of learning and development. FT Press, 2014. 416 с.
5. Paul R., Elder L. Critical thinking: tools for taking charge of your professional and personal life. Rowman & Littlefield Publishers, Incorporated, 2020. 476 с.
6. **Helen Parkinson, Deborah Godfrey. Developing Research Competence in Undergraduate Students through Hands on Learning.** URL: https://www.researchgate.net/publication/282538305_Developing_Research_Competence_in_Undergraduate_Students_through_Hands_on_Learning
7. David R. Krathwohl, Benjamin S. Bloom, Bertram B. Masia. Taxonomy of educational objectives, handbook II: affective domain. New York : David McKay Company, Inc., 1956.
8. Davidson Z. E., Palermo C. Developing Research Competence in Undergraduate Students through Hands on Learning. *Journal of Biomedical Education*. 2015. Т. 2015. С. 1—9. URL: <https://doi.org/10.1155/2015/306380> (дата звернення: 18.02.2025). ||
9. Бачієва Л. О. Дослідницька компетентність викладача в умовах впровадження інноваційних технологій навчання. *Проблеми інженерно-педагогічної освіти*. 2017. № 56-57. С. 105—113. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&S21P03=FILA=&S21STR=Pipo_2017_56-57_15 (дата звернення: 18.02.2025).
10. Головань М. С., Яценко В. В. Сутність та зміст поняття «дослідницька компетентність». *Теорія та методика навчання фундаментальних дисциплін у вищій школі*. 2017. Т. 7. С. 55—62. URL: <https://doi.org/10.55056/fund.v7i1.590> (дата звернення: 18.02.2025).
11. Грудінін Б. О. Дослідницька компетентність учнів старших класів у процесі навчання фізики: теорія і практика : монографія. Харків, 2017. 421 с.

References:

1. Nova ukrainska shkola : kontseptualni zasady reformuvannia serednoi shkoly / [uporiad. Hrynevych L., Elkin O., Kalashnikova S., Kobernyk I., Kovtunets V., Makarenko O., Malakhova O., Nanaieva T., Usatenko H., Khobzei P., Shyian R. ; za zah. red. Hryshchenka M.]. - [B. m., 2016?]. - 40 s.
2. Dewey J. Logic: the theory of inquiry. London : Allen & Unwin, 1939. 546 s.
3. Jean P. The psychology of intelligence. New York : Harcourt, Brace, 1950. 182 s.
4. Kolb D. Experiential learning: experience as the source of learning and development. FT Press, 2014. 416 s.
5. Paul R., Elder L. Critical thinking: tools for taking charge of your professional and

personal life. Rowman & Littlefield Publishers, Incorporated, 2020. 476 s.

6. Helen Parkinson, Deborah Godfrey. Developing Research Competence in Undergraduate Students through Hands on Learning. URL: https://www.researchgate.net/publication/282538305_Developing_Research_Competence_in_Undergraduate_Students_through_Hands_on_Learning

7. David R. Krathwohl, Benjamin S. Bloom, Bertram B. Masia. Taxonomy of educational objectives, handbook II: affective domain. New York : David McKay Company, Inc., 1956.

8. Davidson Z. E., Palermo C. Developing Research Competence in Undergraduate Students through Hands on Learning. Journal of Biomedical Education. 2015. T. 2015. S. 1—9. URL: <https://doi.org/10.1155/2015/306380> (data zvernennia: 18.02.2025). ||

9. Bachiieva L. O. Doslidnytska kompetentnist vykladacha v umovakh vprovadzhennia innovatsiinykh tekhnolohii navchannia. Problemy inzhenerno-pedahohichnoi osvity. 2017. № 56-57. S. 105—113. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Pipo_2017_56-57_15 (data zvernennia: 18.02.2025).

10. Holovan M. S., Yatsenko V. V. Sutnist ta zmist poniattia «doslidnytska kompetentnist». Teoriia ta metodyka navchannia fundamentalnykh dystsyplin u vyshchii shkoli. 2017. T. 7. S. 55—62. URL: <https://doi.org/10.55056/fund.v7i1.590> (data zvernennia: 18.02.2025).

11. Hrudinin B. O. Doslidnytska kompetentnist uchniv starshykh klasiv u protsesi navchannia fizyky: teoriia i praktyka : monohrafiia. Kharkiv, 2017. 421 s.

ЛІДЕРСТВО В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ: РОЛЬ СТУДЕНТСЬКИХ ІНІЦІАТИВ У ФОРМУВАННІ АДАПТИВНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ

СУГАК Дмитро

здобувач ступеня доктора філософії, Криворізький державний педагогічний університет,
Кривий Ріг, Україна.

LEADERSHIP IN UNCERTAINTY: THE ROLE OF STUDENT INITIATIVES IN DEVELOPING ADAPTIVE COMPETENCIES

Dmytro SUHAK

PhD student, Kryvyi Rih State Pedagogical University, Kryvyi Rih, Ukraine
dmytro.dvs@gmail.com

У сучасному світі освітні та професійні середовища характеризуються високим рівнем невизначеності, що зумовлено швидкими технологічними змінами, соціально-економічними викликами та кризовими явищами. В цих умовах зростає значення адаптивного лідерства як ключової характеристики успішного фахівця. Одним із ефективних засобів розвитку таких навичок є студентські ініціативи, які сприяють формуванню гнучкості, критичного мислення та вміння ухвалювати рішення в нестандартних ситуаціях.

Адаптивне лідерство – це підхід до керування та ухвалення рішень, що ґрунтується на гнучкості, стійкості до змін та здатності ефективно реагувати на непередбачувані ситуації. Його головною особливістю є здатність працювати в умовах невизначеності, коли традиційні методи управління та лідерства не є достатньо ефективними.

Ця концепція була запропонована Рональдом Гейфетцем (Ronald Heifetz) та розвинута в межах теорії адаптивного керівництва. Вона передбачає, що лідери мають не лише керувати процесами, а й навчатися разом із командою, постійно змінюючи підходи відповідно до викликів часу [2].

Основними характеристиками адаптивного лідерства слід вважати такі, як-от:

– *Гнучкість та відкритість до змін.* Лідер не дотримується жорстких управлінських стратегій, а вміє змінювати підходи залежно від ситуації на основі аналізу контексту, послуговуючись різними стилями лідерства і ситуативним підходом.

– *Здатність працювати в умовах невизначеності.* Лідер керується думкою про те, що в сучасному мінливому середовищі неможливо передбачити всі ризики, тому він, по-перше, вчиться приймати ситуацію, по-друге, навчається приймати рішення в ситуаціях, де немає чітких алгоритмів дій. При цьому адаптивний лідер уникає шаблонного мислення та використовує креативні підходи до вирішення проблем.

– *Мотивація до розвитку командної співпраці.* Адаптивний лідер не лише надає накази, а залучає команду до процесу прийняття рішень, делегуючи владні повноваження і піклуючись про розвиток кожного учасника в умовах командної роботи. Він підтримує середовище, в якому заохочується освіченість, самостійність та відповідальність.

– *Емоційний інтелект і соціальна чутливість* – базова лідерська якість, яка в мовах невизначеності набуває особливого сенсу. Лідер, наділений емоційним інтелектом, підтримує команду, допомагає їй долати кризові ситуації та формує позитивну атмосферу командної роботи і культуру співпраці.

– *Прийняття ризиків та експериментування.* В умовах змін адаптивний лідер не боїться ризикувати та тестувати нові підходи. Він розглядає помилки як можливість для навчання, а не як невдачу [1].

Розвиток компетентностей адаптивного лідерства має суттєве значення для підготовки майбутніх фахівців із вищою освітою. Сучасний ринок праці вимагає від випускників не лише глибоких професійних знань, а й здатності приймати ефективні рішення в умовах нестабільності, проявляти ініціативу, креативність та стратегічне мислення. Адаптивне лідерство передбачає не тільки управління командами та процесами, а й вміння працювати в умовах змін, швидко аналізувати ситуацію та знаходити оптимальні рішення в непередбачуваних обставинах. Це особливо актуально для майбутніх керівників, менеджерів, підприємців, педагогів та представників інших професій, які потребують гнучкості у прийнятті рішень і вміння ефективно співпрацювати в різних соціокультурних контекстах.

Університети відіграють суттєву роль у формуванні цих компетентностей, інтегруючи відповідні освітні стратегії в навчальний процес. До таких стратегій належать використання проблемно-орієнтованого навчання, моделювання кризових ситуацій, проєктна діяльність, участь студентів у студентському самоврядуванні, волонтерських програмах та інших формах позааудиторної активності. Важливим інструментом розвитку адаптивного лідерства є також впровадження міждисциплінарних курсів, які сприяють формуванню комплексного бачення проблем та пошуку нестандартних рішень.

Однією з ключових складових такого підходу є студентські ініціативи, які сприяють розвитку адаптивного лідерства. Вони охоплюють широкий спектр діяльності, включаючи участь у студентському самоврядуванні, волонтерські проєкти, молодіжні наукові товариства, стартапи, громадські об'єднання, екологічні рухи та інші форми соціально значущої активності. Вони створюють умови для практичного застосування лідерських навичок, дозволяючи студентам брати на себе відповідальність, координувати спільну роботу, вирішувати організаційні проблеми та взаємодіяти з різними зацікавленими сторонами.

В умовах невизначеності студентські ініціативи стають платформою для тестування та реалізації нових ідей, дозволяючи майбутнім фахівцям експериментувати з підходами до вирішення проблем.

Список використаних джерел

1. Chughtai M.S., Syed F., Naseer S., Chinchilla N. Role of adaptive leadership in learning organizations to boost organizational innovations with change self-efficacy. *Current Psychology*. 2024. Vol. 43. P. 27262–27281. doi: 10.1007/s12144-023-04669-z

2. Heifetz R.A., Linsky M., Grashow A.. The practice of adaptive leadership: tools and tactics for changing your organization and the world. Harvard, UK: Harvard Business Press, 2009. 694 p.

ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ SOFT SKILLS ПРИ ЗАСВОЄННІ СПЕЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ДЛЯ МАЙБУТЬОГО ФАХІВЦЯ В ГАЛУЗІ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ

СКОРОХОДОВА Ірина

аспірантка, Навчально-наукового інституту «Українська інженерно-педагогічна академія»
Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, м. Харків, Україна

FORMATION OF KEY SOFT SKILLS IN THE ACQUISITION OF SPECIAL DISCIPLINES FOR A FUTURE SPECIALIST IN THE FIELD OF VETERINARY MEDICINE

Iryna SKOROKHODOVA

Educational and Research Institute "Ukrainian Engineering and Pedagogical Academy" of V.N.
Karazin Kharkiv National University, Kharkiv, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0001-9468-7760>
20irinka03@gmail.com

У сучасному світі, де soft skills досягли першорядної важливості, від фахівців ветеринарної медицини вимагають володіти цілою низкою soft skills, які допоможуть їм постійно впроваджувати інновації та адаптуватися до нових стандартів і до нових вимог на робочому місці. Soft skills (м'які навички) – це міжособистісні якості людини, які покращують її взаємодію з оточенням, ефективність роботи та перспективи в кар'єрі. М'які навички ще можна розглядати як синоніми термінів «комунікаційні навички», «міжособистісні вміння» або «навички, що передаються». [1,5] З результатами звіту LinkedIn «Глобальні тенденції у сфері талантів 2019» 91% менеджерів з найму згодні, що м'які навички під час працевлаштування є важливим аспектом. Зараз роботодавці не розглядають диплом як остаточний показник професійного інтелекту здобувачів освіти, як це було раніше. [2] Дослідження Стенфордського дослідницького інституту показали, що 75% довгострокового успіху в роботі є результатом володіння м'якими навичками і лише 25% - технічними навичками. Гарвардський університет повідомив, що 85% успіху на робочому місці пов'язано з м'якими навичками і лише 15% - з технічними навичками. [1] Ветеринари мають пристрась до тварин. Ця пристрась у поєднанні з передовою медициною, динамічною обстановкою та емоційними випадками створює професію, яка вимагає володіння багатьма м'якими навичками. М'які навички включають у себе поєднання соціальних навичок, міжособистісного спілкування, ноу-хау і рис характеру, які допомагають людині в особистому, громадському та професійному житті.

На основі аналізу літературних джерел можна виділити ключові м'які навички для ветеринарних спеціалістів такі як: *адаптивність, комунікація, активне слухання, командна робота, емоційний інтелект, організація і планування, управління часом, орієнтація на дію, орієнтація на клієнта, емпатія, розв'язання конфліктів*. [3,4]

Після проходження виробничої практики серед студентів 4 курсу ветеринарного відділення було проведено опитування, в якому було запропоновано розташувати набуті м'які навички в порядку пріоритетності їх застосування для майбутнього фахівця в галузі ветеринарної медицини. Кожному здобувачу освіти було запропоновано проставити кількість балів (пріоритетність) від 1 до 11 особисто для себе, спираючись на власний практичний досвід.

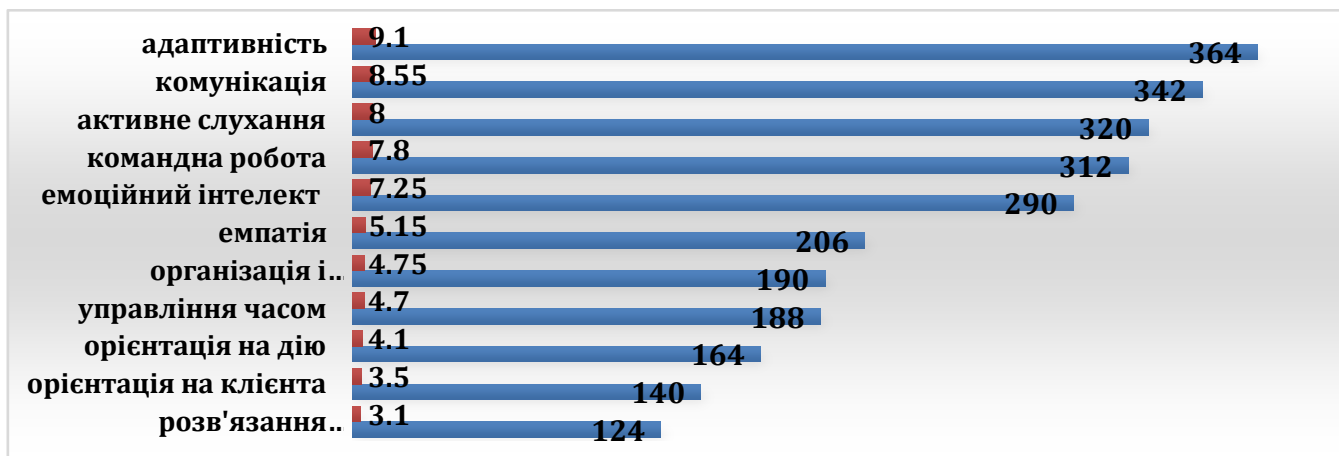

Рис. 1 Пріоритетність м'яких навичок

По результатам опитування можемо визначити 5 пріоритетних м'яких навичок такі як адаптивність, комунікація, активне слухання, командна робота та емоційний інтелект.

Висновок. Добре розвинені soft skills сприяють професійному зростанню. Завдяки вмінню ефективно комунікувати, адаптуватися до змін та правильно організовувати свою роботу можна значно покращити робочі процеси та досягати нових успіхів. Розглянуті нами soft skills для майбутнього фахівця ветеринарної медицини не є всеосяжними, вони можуть вам дати відправну точку для їх розвитку або для формування нових.

Список використаних джерел

1. A. Doyle (2024) «Top Soft Skills Employers Value With Examples» <https://www.thebalancemoney.com/list-of-soft-skills-2063770>
2. Електронний ресурс: <https://www.linkedin.com/business/talent/blog/talent-strategy/global-recruiting-trends>
3. H. Short (2024) «10 Soft Skills Examples to Elevate Your Resume» <https://www.jobscan.co/blog/soft-skills-examples/>
4. Handbook for introducing life skills teaching into veterinary medical education (2021) https://softvets.eu/wp-content/uploads/2021/12/SOFTvets_HANDBOOK_final.pdf
5. S. Vasanthakumar (2019) «Soft skills and its application in work place» World Journal of Advanced Research and Reviews, 03(02), 066–072 https://www.researchgate.net/publication/337181806_Soft_skills_and_its_application_in_work_place

References:

1. A. Doyle (2024) «Top Soft Skills Employers Value With Examples» <https://www.thebalancemoney.com/list-of-soft-skills-2063770>
2. Elektronnyi resurs: <https://www.linkedin.com/business/talent/blog/talent-strategy/global-recruiting-trends>
3. H. Short (2024) «10 Soft Skills Examples to Elevate Your Resume» <https://www.jobscan.co/blog/soft-skills-examples/>
4. Handbook for introducing life skills teaching into veterinary medical education (2021) https://softvets.eu/wp-content/uploads/2021/12/SOFTvets_HANDBOOK_final.pdf
5. S. Vasanthakumar (2019) «Soft skills and its application in work place» World Journal of Advanced Research and Reviews, 03(02), 066–072 https://www.researchgate.net/publication/337181806_Soft_skills_and_its_application_in_work_place

ВЕБІНАРИ ЯК ІНТЕРАКТИВНИЙ ФОРМАТ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

ХОМЕНКО Любо́в

кандидат фізико-математичних наук, доцент кафедри теорії і методики технологічної освіти
Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка, Полтава,
Україна

КАШУБА Сергій

аспірант кафедри теорії і методики технологічної освіти Полтавського національного
педагогічного університету імені В.Г. Короленка, Полтава, Україна

WEBINARS AS AN INTERACTIVE FORMAT OF PROFESSIONAL LEARNING

Ljubov KHOMENKO

Ph.D. in Physical and Mathematical Sciences, Associate Professor of the Department of Theory and
Methods of Technological Education, Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical University,
Poltava, Ukraine.

<https://orcid.org/0000-0001-6806-2783>

ljudv.dzjuba@gmail.com

Serhii KASHUBA

Ph.D. student of the Department of Theory and Methods of Technological Education, Poltava V.G.
Korolenko National Pedagogical University, Poltava, Ukraine.

<https://orcid.org/0009-0006-1800-3113>

kashubasv@gmail.com

Цифровізація освіти є одним із ключових напрямів сучасного розвитку, що передбачає створення безпечного електронного освітнього середовища, підвищення рівня цифрових компетентностей та автоматизацію освітніх процесів. В умовах глобальних викликів, зокрема війни в Україні, дистанційна освіта стала необхідною формою організації освітнього процесу, що спрощує безперервність навчання [5]. Дистанційна освіта реалізується через синхронні та асинхронні формати взаємодії. Якщо асинхронні форми дозволяють працювати в гнучкому режимі, то синхронне навчання забезпечує можливість миттєвого зворотного зв'язку, інтерактивної взаємодії та ефективної комунікації між викладачем і здобувачами освіти [3].

Одним з форматів синхронного онлайн-навчання є вебінари. Вебінар – це форма дистанційного навчання, що проводиться в синхронному режимі та забезпечує інтерактивну взаємодію учасників за допомогою цифрових інструментів [1]. Вебінари є ефективним способом реалізації не лише для дистанційного навчання здобувачів освіти, а й відіграють ключову роль у неформальній освіті педагогів, забезпечуючи можливості для їхнього професійного саморозвитку впродовж усього життя через віддалену участь у науково-практичних семінарах, тренінгах та майстер-класах [1,4].

Формат вебінару не лише надає доступ до актуального освітнього контенту, а й створює умови для інтерактивної взаємодії учасників, проведення колаборативного навчання, та використання сучасних освітніх методик. Однією з таких методик є «Flipped Classroom», що передбачає попереднє ознайомлення з теоретичними матеріалами та їх подальше практичне освоєння під час вебінарів. Сучасні платформи, зокрема Zoom, Microsoft Teams, Google Meet, Webex, BigBlueButton забезпечують широкий спектр інструментів для інтеграції мультимедійного контенту та реалізації інтерактивного навчання [5].

Підготовка педагогічних працівників до активного використання цифрових технологій в процесі організації дистанційного навчання є важливим елементом післядипломної освіти

[2]. Вебінари створюють можливості для педагогів на практиці опановувати їх використання в освітньому процесі завдяки інтерактивному формату та обміну досвідом з іншими учасниками. Взаємодія учасників під час вебінарів також може бути точкою формування мережових спільнот педагогів-практиків, які об'єднують фахівців навколо спільних освітніх завдань і створюють умови для безперервного професійного розвитку [4].

Попри свої переваги, активізація професійного розвитку педагогів через вебінари супроводжується викликами, серед яких недостатній рівень цифрової компетентності та низька мотивація до самоосвіти. Додатковою перешкодою залишаються технічні труднощі, зокрема обмежений доступ до якісного та стабільного Інтернет-з'єднання.

Таким чином, вебінари є ефективним інструментом цифрової трансформації професійного розвитку педагогів, підтримують інтерактивність освітнього процесу та сприяють підвищенню цифрової компетентності його учасників. Перспективним напрямком розвитку процесу цифровізації професійного навчання через вебінари є формування мережових професійних спільнот, де педагоги можуть обмінюватися ресурсами та досвідом. Успішна імплементація цифрових технологій у поглиблення професійних компетентностей вимагає подолання актуальних викликів та комплексного підходу.

Список використаних джерел:

1 Ефендієва С., Знаменська І., Гончарова Є. Вебінар як дистанційна форма підвищення кваліфікації педагогічних працівників. *Реалії, проблеми та перспективи вищої медичної освіти* : матеріали навч.-наук. конф. з міжнар. участю, м. Полтава, 25 березня 2021 р. С. 97–98.

2 Кондратова Л. Використання цифрових інструментів в дистанційному навчанні в умовах післядипломної освіти. *Формування цифрового освітнього середовища професійного розвитку фахівців в умовах відкритого університету* : матеріали Всеукр. наук.-практ. Інт-конф., 25–26 травня 2023, м. Київ. С. 52–56.

3 Коробко Т., Сокальська Н., Булгакова Т., Буката В., Ящук, О. Активні та інтерактивні методи педагогічної взаємодії у системі дистанційного навчання. *Вісник науки та освіти*. 2024. Вип. 1 (19). С. 937–949.

4 Крутова Н., Тимчина Н., Тимчина В. Професійний саморозвиток учителя сучасної школи. *Нова педагогічна думка*. 2022. Вип. 1(109). С. 15–22.

5 Пойда С. Цифрові інструменти реалізації синхронної взаємодії. *Формування цифрового освітнього середовища професійного розвитку фахівців в умовах відкритого університету* : матеріали Всеукр. наук.-практ. Інт-конф., 25–26 травня 2023, м. Київ. С. 73–76.

References:

1 Efendiieva S., Znamenska I., Honcharova Ye. Vebinar yak dystantsiina forma pidvyshchennia kvalifikatsii pedahohichnykh pratsivnykiv. Realii, problemy ta perspektyvy vyshchoi medychnoi osvity : materialy navch.-nauk.CONF. z mizhnar. uchastiu, m. Poltava, 25 bereznia 2021 r. S. 97–98.

2 Kondratova L. Vykorystannia tsyfrovvykh instrumentiv v dystantsiinomu navchanni v umovakh pisliadyplomnoi osvity. Formuvannia tsyfrovoho osvitnoho seredovyscha profesiinoho rozvytku fakhivtsiv v umovakh vidkrytoho universytetu : materialy Vseukr. nauk.-prakt. Int-konf., 25–26 travnia 2023, m. Kyiv. S. 52–56.

3 Korobko T., Sokalska N., Bulhakova T., Bukata V., Yashchuk, O. Aktyvni ta interaktyvni metody pedahohichnoi vzaiemodii u systemi dystantsiinoho navchannia. Visnyk nauky ta osvity. 2024. Vyp. 1 (19). S. 937–949.

4 Krutova N., Tymchyna N., Tymchyna V. Profesiinyi samorozvytok uchytelia suchasnoi shkoly. Nova pedahohichna dumka. 2022. Vyp. 1(109). S. 15–22.

5 Poida S. Tsyfrovi instrumenty realizatsii synkhronnoi vzaiemodii. Formuvannia tsyfrovoho osvitnoho seredovyscha profesiinoho rozvytku fakhivtsiv v umovakh vidkrytoho universytetu : materialy Vseukr. nauk.-prakt. Int-konf., 25–26 travnia 2023, m. Kyiv. S. 73–76.

АДАПТАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В СИСТЕМІ ОСВІТИ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

ЧЕРНОВОЛ-ТКАЧЕНКО Раїса

кандидат педагогічних наук, професор, директор Інституту післядипломної освіти
Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди, Харків,
Україна

ADAPTATION PROCESSES IN THE POSTGRADUATE EDUCATION SYSTEM IN TODAY'S CONDTIIONS

Raisa CHERNOVOL-TKACHENKO

candidate of Pedagogical Sciences, Professor, Director of the Institute of Postgraduate Education of
the H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University, Kharkiv, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0002-6292-6170>
ipopedraisa@gmail.com

Вчитель сьогодення має володіти новим світобаченням і прагнути до постійного розвитку свого професійного акме, щоб формувати та виховувати патріотично налаштовану особистість зі стійкою життєвою позицією і креативним мисленням. А це вимагає активізувати адаптаційні процеси в системі післядипломної освіти у відповідності до перетворень у житті суспільства і держави, особливо в умовах подій, пов'язаних з повномасштабною війною і запровадженням воєнного стану. Означена проблема окреслюється цілим діапазоном підходів до її вирішення, починаючи з цифровізації і дистанційної освіти і, закінчуючи трансформацією до викликів, обумовлених особистим і професійним ростом вчителя як наставника і просвітителя. Він потребує постійного оновлення власних професійних компетентностей, які б забезпечували йому конкурентоспроможність на ринку освітніх послуг. Наявність хронічного дістресу в освітньому середовищі в екстримальних умовах війни ще більше підвищує його відповідальність за продуктивне і повноцінне виконання професійних функцій. Саме педагогічні та науково-педагогічні працівники у межах організації післядипломного освітнього процесу і покликані відповісти на ці запити вчителя.

Істотні видозміни в системі післядипломної освіти як освіти, яка необхідна людині у процесі її життєвого циклу, щоб стверджуватись як особистість і реалізуватись як фахівець у процесі трудової діяльності, припадають на другу половину 20 століття і були започатковані інформаційною ерою, яка акумульована, синтезувала наукові досягнення в різноманітних сферах людського буття, народжуючи прогресивні міждисциплінарні підходи та технології, прогножуючи і застосовуючи нові знання і потенційний науковий розвиток, що невпинно розбудовує національну систему освіти та економіку.

Неймовірне зростання інформаційних джерел, за свідченням науковців[3], спонукає людство до неперервної освіти у процесі життєдіяльності. Це забезпечить, як знанняву траєкторію суспільства, так і підвищить взаємовідповідальність між громадою, державою і окремим індивідумом за розвиток освітнього прогресу.

Отже, адаптаційні процеси в системі післядипломної освіти мають сприяти ефективному й результативному фаховому зростанню слухачів курсів підвищення кваліфікації з різним рівнем професійних знань і педагогічним досвідом роботи. При цьому необхідно враховувати мотивацію дорослої людини, яка прагне реалізувати власну мету і вирішити професійні проблеми в умовах соціальних, часових і фінансових обмежень тощо.

Саме тому викладацькій склад у сфері цієї освітньої послуги повинен мобільно аналізувати і проектувати освітньо-професійні програми, послуговуючись на індивідуальний і фаховий рівень того, хто навчається, усвідомлювати значимість рефлексії в освітньо-

організаційній роботі, активувати продуктивні навички і вміння слухачів у реалізації нових педагогічних напрацювань, апробованих у міжнародних практиках. Сьогодні саморозвиток, самодисципліну та стимулювання професійних запитів педагогічної спільноти маємо реалізовувати, здебільшого, засобами організації онлайн-навчання, передбачаючи максимум умов для самореалізації не лише педагога, а й розвиток суспільного прогресу, активують позитивні зміни в навколишньому світі.

Оскільки, професійне акме вчителя – це шлях до формування особистості нового світобачення, здатної креативно мислити, досягати ефективних результатів і взаємопорозуміння у педагогічній праці, підтримуючи ціннісні орієнтації в динамічних процесах життя, ми погоджуємось з науковою позицією[1], що адаптивні процеси в системі післядипломної освіти в реаліях теперішнього часу мають бути гнучкими, поліструктурними, відкритими, виводити слухача курсів підвищення кваліфікації на нові шаблі професійного зростання, пристосовуючись до складних умов соціуму, перемагаючи труднощі і перешкоди.

Адаптація у навчанні спонукає: ревізію власних досягнень відповідно до запитів на освітню послугу; адаптаційну рівновагу; моніторинг власної адаптованості до певної системи цінностей; гнучність у станах кризи; здатності виважено обирати життєві пріоритети; здійснювати діагностику досягнень і проблем; розробляння системи установок в умовах змін в соціумі, щоб підвищувати рівень самооцінки; транслювання зразку поведінки, адаптованої до ситуації [2, 4].

Адаптаційні процеси в системі післядипломної освіти передбачили вирішення нових завдань в організації підвищення кваліфікаційного рівня педагога, а саме: переведення освітнього процесу в інноваційне русло, де слухачі вчать самостійному набуттю знань і опановують навички та вміння продуктивно впроваджувати їх у практичній діяльності; розширюють компетентності пристосовування до динамічних змін у соціумі, вмотивовано навчаючись протягом свого життєвого циклу.

Науково-дослідницькі розвідки переконують, що адаптаційні процеси є системним, багатовимірним та багатовекторним явищем, яке забезпечує узгодженість елементів педагогічного простору таким чином, щоб створити передумови реалізації креативу кожній конкретній педагогічній дії в межах відповідних ситуативних проблем, зберігаючи стратегічні напрями самореалізації і самовиявлення для кожного учасника навчальної взаємодії [5, 6].

Важливо усвідомлювати, що основою будь-якої адаптації є резильєнтність: вміння і навички віднаходити конструктивні виходи зі складних і непередбачуваних ситуацій, обумовлених не лише професійною діяльністю, а й особистим станом, реалізуючи завдання, висвітлені формальною чи неформальною, або інформальною освітою.

Адаптаційні процеси підпорядковані відповідним принципам, в основу яких поклаєні вимоги, що передбачають необхідність враховувати запити і потреби кожного здобувача освіти, послуговуючись на рівень його фахових знань і мотивів до поповнення і розширення, щоб задовольнити спроектовані результати, і в повному об'ємі скорстатись власним потенціалом бажаного розвитку.

Отже, викладене вище переконує, що адаптаційні процеси навчання в системі післядипломної освіти мають бути технологічно забезпеченими, гнучкими, особистісно-спрямованими, диференційованими, з урахуванням наявних творчих освітніх ресурсів тих, хто підвищує кваліфікацію.

Список використаних джерел:

1. Єльнікова Г. В., Бачієва Л. О., Бакатанова В. Б., Єрьоменко О. А. та ін. Теоретичні і методичні засади розроблення та використання адаптивних технологій у процесі підготовки магістрів з управління закладом освіти: кол. монографія, за заг. і наук. ред. Г. В. Єльнікової. Харків: Мачулін, 2020. 305 с.
2. Єрьоменко О. А. Адаптивна система професійної підготовки магістрів з управління навчальним закладом: теорія і практика: монографія; за заг. та наук.ред. Г. В. Єльнікової. Харків : ФОП Панов А. М., 2020. 420 с.

3. Годецька Т. І. Адаптивна ефективність інформаційно-аналітичного супроводу наукової діяльності НАПН України в умовах цифровізації. Адаптивні процеси в освіті: зб. матеріалів (тез доп.) І Міжнар. наук. форуму; за наук. ред. Г. В. Єльнікової, М. Л. Ростокі, м. Харків, 7–8 лют. 2022 р. Київ-Харків, 2022, ГО «ШАУСПС», Вип. 1(4). С. 143–145. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/730339> (дата звернення: 11.01.2025).

4. Інструменти адаптивного навчання в CMS UCU. URL: <https://ceit-blog.ucu.edu.ua/ed-tech/adaptyvni-instrumenty-navchannya-v-cms-ucu/> (дата звернення: 12.01.2025).

5. Федорцова Олена. Інноваційні освітні практики та використання їх у закладах освіти. Нові технології навчання. 2021. № 95. С. 213-214.

6. Що таке адаптивні технології та як ними користуватися. URL: <http://blog.ed-era.com/adaptyvni-technologii/> (дата звернення: 14.01.2025).

References:

1. Burlaka T. Yakym maie buty osvittii ekspert: kompetentnosti, etychni normy. Shkola upravlinnia. 2020. № 1(84). S. 62–74.

2. Huriievskaya V. Samoanaliz yak skladova upravlinskoi kompetentnostidержavnykh sluzhbovtiv. Efektyvnist derzhavnoho upravlinnia. 2014. Vyp. 40. S. 441-448

3. Hodetska T. I. Adaptyvna efektyvnist informatsiino-analitychnoho suprovodu naukovoi diialnosti NAPN Ukrainy v umovakh tsyfrovizatsii. Adaptyvni protsesy vosviti: zb. materialiv (tez dop.) I Mizhnar. nauk. forumu; za nauk. red. H. V. Yelnykovoї, M. L. Rostoky, m. Kharkiv, 7–8 liut. 2022 r. Kyiv-Kharkiv, 2022, HO «ShAUSPS», Vyp. 1(4). S. 143–145. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/730339> (data zvernennia: 11.01.2025).

4. Instrumenty adaptyvnogo navchannia v CMS UCU. URL: <https://ceit-blog.ucu.edu.ua/ed-tech/adaptyvni-instrumenty-navchannya-v-cms-ucu/> (data zvernennia: 12.01.2025).

5. Fedortsova Olena. Innovatsiini osvittni praktyky ta vykorystannia yikh u zakladyakh osvity. Novi tekhnolohii navchannia. 2021. № 95. S. 213-214.

6. Shcho take adaptyvni tekhnolohii ta yak nymy korystuvatysia. URL: <http://blog.ed-era.com/adaptyvni-technologii/> (data zvernennia: 14.01.2025).

АДАПТИВНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ В ОСВІТІ
ADAPTIVE MANAGEMENT IN EDUCATION

Модератори / Moderators:

доктор педагогічних наук, професор / Professor, Doctor in Education (Pedagogy),

Оксана БОДНАР/ Oksana Bodnar

кандидат педагогічних наук, професор / Doctor in Education (Pedagogy),

Василь Крижко / Vasyl Kryzhko

**FLEXIBLE MANAGEMENT STRATEGIES FOR DEVELOPING THE NEED FOR
AESTHETIC VALUES IN THE SYSTEM OF ADAPTIVE MANAGEMENT OF AN
EDUCATIONAL INSTITUTION**

**ГНУЧКІ УПРАВЛІНСЬКІ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ПОТРЕБИ В ЕСТЕТИЧНИХ
ЦІННОСТЯХ У СИСТЕМІ АДАПТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДОМ ОСВІТИ**

Xiong Qiuling,

Postgraduate student of the Department of Pedagogy and Management of Education

Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University

<https://orcid.org/0000-0003-4207-0624>

qiulingxiong@163.com

The use of adaptive management mechanisms in the educational system of an educational institution contributes to the creation of a flexible and individualised approach to the formation of students' aesthetic needs. Due to the dynamic regulation of the educational process, taking into account personal interests and modern trends in artistic development, the level of their aesthetic culture increases. This ensures the harmonious development of the individual, stimulates creative thinking and forms value orientations that meet the needs of modern society

Aesthetic needs are strengthened, enriched, updated and improved after every occurrence and realization of aesthetic experience activities. Because every aesthetic activity will leave traces of different degrees in people's psychology, these traces will be constantly revived and reappeared in memory and imagination. Their strength is directly proportional to their aesthetic experience. Different aesthetic experiences will produce different aesthetic needs, and these different levels of aesthetic needs will continuously promote the accumulation of people's aesthetic experience[4, p.116]. This is important for developing adaptive strategies.

The improvement of musical artistic accomplishment and aesthetic taste is a particularly important part of its comprehensive quality development. Contemporary college students are in an era of rich materials, rapid development of scientific and technological information and colorful cultures, and their musical aesthetic needs also change with the times to some extent.

According to Li Xin's research, college students' musical aesthetic needs can be categorized into four levels. The first level includes students with little to no musical knowledge who require structured education, while the second level consists of those with a passion for music and specific learning needs. The third level comprises students with basic musical skills and appreciation, whereas the fourth level includes those with high musical literacy and advanced theoretical knowledge [2,p.36-37]. This is important for building flexible strategies for developing the need for aesthetic values among college students.

As everyone knows, different groups of college students have different musical aesthetic needs. Tang Chen found in his research that college students of literature and history have a higher demand for music than college students of science and engineering. Extroverted college students have a higher demand for music than introverted college students, and introverted college students have a higher demand for China traditional music than extroverted college students. Students from cities have much higher demand for western classical music than those from rural areas, while their preference for China traditional music is lower than that of rural students. College students who have studied western classical instruments have a higher demand for western classical music than those who have never studied western classical instruments, and the higher the degree of learning western classical instruments, the higher the degree of liking western classical music[1, p. 63].

College students' musical aesthetic needs vary by style, reflecting emotions through music. Liu Yanfei notes that while male and female students have similar preferences, girls favor lyrical music more, whereas boys prefer complex and exciting styles. Additionally, liberal arts students lean toward melodious music, while science students prefer more intricate compositions [3,p.21].

This should be related to their own thinking characteristics, that is, girls are more emotional, prefer lyrical and melodious music, and have less interest in some complex and profound music. Boys are more rational in thinking and more adventurous, so they are slightly more interested in some complex and exciting music works than girls. Liberal arts students pay more attention to image thinking, while science students pay more attention to logical thinking, so their preference for these two music styles is slightly different.

Although people's musical aesthetic needs share commonalities, they vary due to factors like environment, gender, personality, and education. Colleges should design music education programs based on students' preferences and needs, fostering development through teacher-student cooperation to achieve effective aesthetic education and talent growth. Here are four flexible management strategies for developing the need for aesthetic values in the system of adaptive management of an educational institution:

1. *Personalized Aesthetic Education Programs.* Implement adaptive curricula that consider students' musical backgrounds, interests, and aesthetic preferences. Offer flexible course options, including lyrical, classical, rhythmic, and contemporary music, to cater to diverse student needs. Utilize digital platforms and AI-driven tools to customize learning paths based on individual engagement and progress.

2. *Integrated Experiential Learning Approach.* Encourage hands-on involvement in aesthetic experiences through concerts, exhibitions, workshops, and creative clubs. Create an interactive learning environment where students actively participate in aesthetic activities, fostering self-discovery and deeper appreciation of artistic values. Collaborate with artists and industry professionals to bring real-world exposure to students.

3. *Dynamic Feedback and Developmental Assessments.* Establish a real-time monitoring system to assess students' evolving aesthetic needs. Implement adaptive feedback mechanisms, such as student reflections, peer reviews, and instructor evaluations, to continuously refine teaching strategies. Ensure a balance between structured artistic training and student-driven creative exploration to enhance engagement.

4. *Cross-Disciplinary and Inclusive Aesthetic Education.* Promote interdisciplinary collaboration by integrating aesthetic education with science, technology, and humanities. Encourage cross-cultural appreciation by incorporating diverse musical and artistic traditions into the curriculum. Develop an inclusive learning environment that accommodates students with different cognitive styles, gender preferences, and social backgrounds.

These strategies ensure a dynamic, student-centered, and adaptive approach to fostering aesthetic values in the educational process.

References:

1. Chen, T. (2012). *Investigation and research on the music aesthetic taste of college students in ordinary universities—taking four ordinary universities in Hangzhou as an example*. Hangzhou Normal University.

URL:<https://d.wanfangdata.com.cn/thesis/ChhUaGVzaXNOZXdTmJyNDA5MjAxNTE3MjUSCFkyMTMyMzc5GghmM214eXA2bQ%3D%3D>

2. Xin, L. (2015). A survey of music literacy and aesthetic needs of college students: A Case Study of Xi'an University of Arts and Sciences. *New West (Theoretical Edition)*, 15(23), 36–37.

URL: <https://d.wanfangdata.com.cn/periodical/Ch9QZXJpb2Rp-Y2FsQ0hJTmV3UzIwMjQxMTA1MTcxMzA0EhB4eGItenNiMjAxNTA4MDI>

3. Yanfei, L. (2008). *Research on college students' music aesthetic taste from the perspective of receptive aesthetics*. Shandong Normal University.

URL:<https://d.wanfangdata.com.cn/thesis/ChhUaGVzaXNOZXdTmJyNDA5MjAxNTE3MjUSCFkxMjg3NzQ4GghqMzQ4YjF0aA%3D%3D>

4. Zhibin, X. (2008). The construction university student perfect music esthetic psychology structure. *Yi Hai*, 6, 116.

URL:<https://d.wanfangdata.com.cn/periodical/Ch9QZXJpb2RpY2FsQ0hJTmV3UzIwMjQxMTA1MTcxMzA0Egx5aWgyMDA4MDYwNTIaCDc2eWNscDc0>

МЕНЕДЖМЕНТ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ В ЕПОХУ «ТІК-ТОК»

БАЛАБАН Олег

аспірант Бердянського державного педагогічного університету, директор Центру дитячо-юнацької творчості імені Євгенії Максимівни Рудневої відділу освіти виконавчого комітету Бердянської міської ради, Запоріжжя, Україна.

MANAGEMENT OF EDUCATIONAL INSTITUTIONS IN THE ERA OF «TIK-TOK»

Oleg BALABAN

graduate student at Berdyansk State Pedagogical University, Director of the Children and Youth Creativity Center, Department of Education of the Berdyansk City Council Executive Committee, Zaporizhzhia, Ukraine.

<https://orcid.org/0000-0002-2085-2361>

bcdut@ukr.net

Соціальні мережі виступають потужним інструментом для трансформації освітніх процесів та вимагають від закладів освіти постійного розвитку та адаптації традиційних освітніх стратегій. Для ефективного використання соціальних мереж в освіті необхідне глибоке розуміння психологічних механізмів, що лежать в основі взаємодії користувачів з платформами, а також постійно відстежувати зміни в трендах та технологіях. Характерний для сучасних платформ короткий, яскравий та інтерактивний формат контенту сформував у користувачів очікування швидкого задоволення інформаційних потреб та емоційної залученості. Це призвело до переорієнтації освітніх комунікацій на створення коротких, візуально привабливих матеріалів, які викликають емоційний відгук та спонукають до активної участі в навчальному процесі. Присутність закладу освіти в цифровому просторі, вимагає від його менеджменту емоційної залученості у повсякденне життя своєї аудиторії, а також широкої автентичності, що характеризується щирістю, прозорістю та відповідністю своїм цінностям. Саме таке автентичне лідерство в менеджменті закладів освіти в набуває все більшої ваги в сучасному світі. Цей феномен виходить за межі формальних ролей та очікувань, торкаючись глибинних психологічних потреб учасників освітнього процесу в пошуку сенсу, належності та самореалізації.

Заклади освіти в своєму менеджменті використовують соціальні мережі як інструмент для впровадження інновацій та підвищення ефективності управління, отримуючи безпрецедентні можливості для експериментів, збору даних та адаптації освітнього процесу

до потреб сучасного суспільства. Соціальні мережі дозволяють проводити дослідження ринку освітніх послуг, визначити потреби учасників освітнього процесу, а також аналізувати діяльність освітніх організацій спорідненого профілю. Це дає змогу розробляти більш ефективні стратегії розвитку закладу освіти та оперативно вирішувати проблеми, отримувати зворотний зв'язок та підвищувати рівень задоволеності. Активна присутність в соціальних мережах дозволяє створювати позитивний імідж закладу освіти, демонструвати його досягнення стимулювати активну участь існуючих здобувачів освіти в навчальному процесі, сприяти розвитку їхніх комунікативних навичок, співпраці та приваблювати нових здобувачів освіти. Соціальні мережі є ефективним інструментом для просування освітніх програм закладу освіти, заходів та послуг, дозволяють підтримувати зв'язки, сприяють розвитку професійної мережі.

Незважаючи на численні переваги, використання соціальних мереж в освіті пов'язане з певними викликами, такими як: захист персональних даних користувачів; необхідність забезпечення цифрової грамотності всіх учасників освітнього процесу; складнощі з оцінкою ефективності використання соціальних мереж для досягнення освітніх цілей.

У розвитку менеджменту закладів освіти в цифровому середовищі можна виокремити наступні перспективи: використання штучного інтелекту для аналізу даних соціальних мереж та створення навчальних траєкторій, включаючи персоналізований таргетинг для обраної категорії споживачів освітніх послуг; інтеграція елементів доповненої та віртуальної реальності в освітній процес; використання блокчейну для забезпечення безпеки та прозорості освітніх даних.

У підсумку можемо зазначити, що соціальні мережі відіграють все більш важливу роль, надаючи нові можливості для впровадження інновацій та підвищення ефективності менеджменту закладів освіти. Для успішного використання соціальних мереж в освіті необхідно розробити чітку стратегію, яка враховує особливості конкретного закладу та його цільової аудиторії.

Список використаних джерел:

1. Avolio B.J. Authentic leadership development: Getting to the root of positive forms of leadership / B.J. Avolio, W.L. Gardner // *The Leadership Quarterly*. – 2005. – Vol. 16. – P. 315-338.
2. Chugh, Ritesh; Ruhi, Umar (2018): Social media in higher education: A literature review of Facebook. In: *Educ Inf Technol* 23 (2), S. 605–616. DOI: 10.1007/s10639-017-9621-2
3. Kaye, D. Bondy Valdovinos; Zeng, Jing; Wikström, Patrik (2022): TikTok. Creativity and culture in short video. Cambridge, Medford: Polity (Digital media and society series)
4. Piranda D.R., Sinaga D.Z., Putri E. E. Online marketing strategy in facebook marketplace as a digital marketing tool. *Journal of humanities, social sciences and business*. 2022. № 1(3)ю P. 1–8. <https://doi.org/10.55047/jhssb.v1i2.123>
5. Марчук О.О. Цифровий маркетинг як інноваційний інструмент управління. *Економіка і суспільство*. 2018. Вип. № 17. С. 296–299.
6. Помиткіна Л., Мельник Н., Ковтун О., Кокарева А. Особливості життєвого планування студентської молоді під час дії воєнного стану в постпандемічний період. Інсайт: психологічні виміри суспільства. 2024. No 12. С. 166–190. <https://doi.org/10.32999/2663-970X/2024-12-19>
7. Ярмольук О. Я., Фісун Ю. В., Шаповалова, А. А. Соціальні мережі як сучасний інструмент просування. *Підприємництво та інновації*. 2020. № 11–2. С. 61–65. <https://doi.org/10.37320/2415-3583/11.28>

References:

1. Avolio B.J. Authentic leadership development: Getting to the root of positive forms of leadership / B.J. Avolio, W.L. Gardner // *The Leadership Quarterly*. – 2005. – Vol. 16. – P. 315-338.
2. Chugh, Ritesh; Ruhi, Umar (2018): Social media in higher education: A literature review of Facebook. In: *Educ Inf Technol* 23 (2), S. 605–616. DOI: 10.1007/s10639-017-9621-2
3. Kaye, D. Bondy Valdovinos; Zeng, Jing; Wikström, Patrik (2022): TikTok. Creativity and culture in short video. Cambridge, Medford: Polity (Digital media and society series)

4. Marchuk O.O. Digital Marketing as an Innovative Management Tool. Economy and Society. 2018. Issue No. 17. P. 296–299.
5. Piranda D.R., Sinaga D.Z., Putri E. E. Online marketing strategy in facebook marketplace as a digital marketing tool. Journal of humanities, social sciences and business. 2022. № 1(3)ю P. 1–8. <https://doi.org/10.55047/jhssb.v1i2.123>
6. Pomytkina, L., Melnyk, N., Kovtun, O., & Kokarieva, A. (2024). Features of Life Planning Among Student Youth During Wartime and the Post-Pandemic Period. Insight: the psychological dimensions of society, 12, 166–190. <https://doi.org/10.32999/2663-970X/2024-12-19>
7. Yarmoliuk, O., Fisun, I., & Shapovalova, A. (2020). Sotsialni merezhi yak suchasnyi instrument prosuvannia [Social Networks as a Modern Tool of Promotion]. Pidpriemnytstvo ta innovatsii – Entrepreneurship and Innovation, 11–2, 61–65. <https://doi.org/10.37320/2415-3583/11.28>

ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ АДАПТАЦІЇ СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ У ПРОЦЕСІ СОЦІАЛІЗАЦІЇ В УМОВАХ ВІЙНИ: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ

БІЛЧЕНКО Тетяна

доктор філософії, викладач педагогіки, ВСП «Професійно-педагогічний фаховий коледж
Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка», м.
Глухів, Україна

PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL ADAPTATION OF STUDENTS IN PROFESSIONAL PRE-HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS DURING SOCIALIZATION IN WARTIME: CHALLENGES AND OPPORTUNITIES

BILCHENKO Tetiana

PhD, lecturer in pedagogy, Introducing detached structural unit «Professional pedagogical specialty
college of Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv national pedagogical university»
tatbil0377@gmail.com

В умовах ризиків, викликаних війною, освітнє середовище повинне забезпечувати особливу увагу та турботу до здобувачів освіти, які через обмежений життєвий досвід і особливості психіки є вразливими до фізичних та психоемоційних загроз. Тематика навчання має включати інструменти, що сприяють зменшенню ризиків і збереженню фізичного та психологічного здоров'я підлітків.

Першочергово важливо знайти внутрішню рівновагу дорослим – заспокоїтися. Лише після цього варто розпочинати спілкування зі студентами: спокійно, впевнено та без зайвого напруження. Вони відчують емоційний стан співрозмовника, тому їхній спокій безпосередньо залежить від спокою дорослого.

У спілкуванні зі студентами в умовах війни важливо використовувати слова, які допоможуть їм почуватися захищеними, підтриманими та мотивованими. Варто використовувати слова підтримки та стабільності: «*Ми разом, і ми впораємося*», «*Ви не самі, ми всі підтримуємо одне одного*», «*Ваші почуття важливі, і вони мають значення*»; слова проєкції на майбутнє, слова віри в студентів: «*Навіть у такі часи навчання – це вклад у майбутнє*»; слова адаптації та прийняття ситуації: «*Зараз непростий час, і це нормально відчувати втому чи невпевненість*», «*Давайте разом знайдемо способи підтримати одне одного*»; слова обережності та безпеки: «*Якщо вам потрібна допомога - не соромтеся звертатися*». Головне - говорити ці слова щиро та впевнено. Студенти відчують емоційний

стан викладача, тому важливо не лише підтримувати їх словами, а й створювати атмосферу довіри та розуміння [1, с. 10].

Зважаючи на те, що у час повномасштабної війни, що несе загрозу життю та руйнування нашої країні, освітяни мають докладати максимум зусиль для підтримки дітей та їхніх сімей. Багато батьків перебувають у лавах ЗСУ та територіальної оборони, захищаючи державу, а діти часто залишаються під опікою одного з батьків, дідусів, бабусь чи інших опікунів. У цих умовах роль освіти у створенні безпечного й стабільного середовища для студентів є важливою як ніколи.

На думку О. Кривицького всі ці труднощі потрібно враховувати, адже до кожного здобувача освіти потрібно мати свій підхід, потрібно «вивчити» кожну сім'ю, щоб діяти в унісон, враховувати характер та емоції кожного студента. Адже, необережно сказане слово педагога, може накласти відбиток на все подальше життя людини [2, с. 84].

Пріоритетом діяльності ВСП «Професійно-педагогічний фаховий коледж Глухівського НПУ ім. О. Довженка» є забезпечення психологічної стійкості учасників освітнього процесу, які постраждали від російської збройної агресії. Викладачами коледжу здійснюється психологічна підтримка здобувачів освіти під час організації різних форм роботи: проведення тематичних виховних годин, годин спілкування із класним керівником, організовано зустрічі із психологом коледжу в дистанційному форматі.

Класними керівниками створені Viber-групи та групи у Telegram для спілкування з групою та для налагодження особистих контактів. Варто установити такі контакти із здобувачами освіти, щоб вони відчували таку підтримку та знали, що можуть за нею звернутись в будь-який момент. На сайті коледжу розміщені контакти психологічної підтримки.

Важливо відмітити, що здатність ефективно здійснювати професійну діяльність в умовах війни передбачає можливість налагоджувати взаємовідносини з учасниками освітнього процесу, якісно спілкуватися, справлятися із стресами, тому викладачам важливо на початку заняття запропонувати студентам який у них сьогодні настрій, для цього запропонувати обрати картинку з варіантами смайлів, які відповідають настрою.

Ми вважаємо, що впровадження регулярних консультацій та тренінгів із психологом, групові дискусії, воркшопи та творчі проєкти сприяє відновленню почуття єдності та взаємодії серед здобувачів освіти, створює сприятливому середовищу для емоційного відновлення студентів.

Використання цифрових платформ дає змогу забезпечити комунікацію та співпрацю. дозволяє підтримувати зв'язок між студентами та викладачами, навіть за умов дистанційного навчання.

Педагоги мають бути готовими працювати з молоддю, яка зазнала впливу війни. Проведення тренінгів з управління конфліктами, розвитку емоційного інтелекту та психологічної підтримки дозволяє підвищити ефективність роботи викладачів.

Соціалізація студентів коледжу в умовах війни є складним, але водночас необхідним процесом, який вимагає комплексного підходу. Забезпечення психологічної підтримки, розвиток соціальних ініціатив та впровадження інноваційних технологій дозволяють створити сприятливе середовище для адаптації молоді. Виклики, що виникають у цей період, можуть стати поштовхом до формування нових навичок та посилення соціальної стійкості як окремих студентів, так і суспільства загалом.

МОТИВАЦІЙНІ ТЕХНІКИ АДАПТИВНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ У ФОРМУВАННІ ЕФЕКТИВНОСТІ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

БОДНАР Оксана

доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки та менеджменту освіти
Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка,
Тернопіль, Україна.

MOTIVATIONAL TECHNIQUES OF ADAPTIVE MANAGEMENT IN THE FORMATION OF EDUCATIONAL PROCESS EFFICIENCY

Oksana BODNAR

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor at the Department of Pedagogy and Education
Management, Volodymyr Hnatiuk Ternopil National Pedagogical University. Ternopil. Ukraine
<https://orcid.org/0000-0003-4207-0624>
bodnaros1955@gmail.com

Адаптивний менеджмент відіграє ключову роль у розвитку технологій та формуванні ефективності освітнього процесу, оскільки дозволяє швидко реагувати на зміни та впроваджувати інноваційні рішення. Гнучке управління сприяє інтеграції сучасних технологій, що забезпечує персоналізацію навчання та підвищення якості освітнього процесу. Таким чином, адаптивний педагогічний менеджмент стає основою динамічного розвитку освіти в умовах цифрової трансформації.

Загальновідомо, що «практика управлінської діяльності доводить, що «показники ефективності роботи керівника школи залежать від управлінських знань, умінь та дій керівника школи й охоплюють соціально-психологічний та технологічний аспекти управління закладом освіти» [1]. Тому важливим є знання нових адаптивних технік як сукупності методів, підходів та інструментів. Вони спрямовані на динамічне коригування стратегії, процесів і рішень з метою досягнення максимальної ефективності освітнього процесу та відповідності актуальним викликам. Адаптивні техніки широко застосовуються в освіті, бізнесі, технологіях та інших сферах, де необхідно швидко пристосовуватися до нових обставин. Вони є елементами адаптивного навчання, яке з точки зору, О.Ляшенко, це така дидактична система набуття компетентності, яка враховує індивідуальні особливості в організації навчальної діяльності учнів, що надає їм можливість вибудувати власну освітню траєкторію, зважаючи на індивідуальний темп навчання, глибину освоєння змісту й освітні потреби» [3, с. 56].

Саме використання мотиваційних технік адаптивного педагогічного менеджменту дозволяє формувати «мобілізаційні компетентності» учасників освітнього процесу, оскільки ефективність будь-якої системи безпосередньо «залежить від системи мотивацій персоналу та від мотиваційних елементів механізмів управління його потенціалом» [2, с. 82].

Ефективність освітнього процесу значною мірою залежить від рівня мотивації учасників, оскільки саме вона визначає активність, залученість та прагнення до розвитку. Рациональний вибір інструментів впливу на мотивацію дозволяє створити сприятливі умови для навчання, підвищуючи його результативність. Особливий ефект дають мотиваційні техніки адаптивного менеджменту, адже вони враховують індивідуальні потреби учасників освітнього процесу та змінюються відповідно до ситуації. Завдяки цьому вдається забезпечити гнучкість підходів, підтримувати інтерес до навчання та підвищувати загальну ефективність освітнього середовища. Серед сучасних мотиваційних технік адаптивного менеджменту можна назвати наступні: *Позитивна візуалізація* як допомога студентам у створенні яскравих образів успіху: як вони досягають результатів у навчанні, здають іспити

або застосовують знання у реальному житті. Це формує позитивний емоційний зв'язок із процесом навчання. *Якірні техніки* – використання певних звуків, фраз або жестів, які асоціюються з позитивними емоціями або відчуттям досягнення. Наприклад, слова заохочення ("чудова робота!") або стимулюючі ритуали на початку уроку. *Рефреймінг* – зміна сприйняття складних або незрозумілих завдань шляхом подання їх як викликів або можливостей для зростання, а не як перешкод. Наприклад, замість «важка тема» можна сказати «цікавий виклик для вашого мислення». *Інтерактивна хвиля* – використання коротких інтерактивних опитувань або голосувань у реальному часі за допомогою мобільних додатків, щоб залучити студентів до обговорення теми. *Емоційний тригер* – початок лекції з яскравої історії, несподіваного факту або візуального матеріалу, який викликає емоційний відгук і зацікавленість. *Динамічні паузи* – впровадження коротких рухливих активностей або мозкових вправ (наприклад, "мозковий шторм" у парах), щоб утримати концентрацію уваги студентів протягом лекції.

Отже, використання мотиваційних технік адаптивного менеджменту сприяє підвищенню залученості педагогів і учнів в освітній процес, що позитивно впливає на його ефективність. Гнучке управління мотивацією дозволяє керівникам швидко реагувати на зміни в освітньому середовищі та впроваджувати персоналізовані підходи до стимулювання викладачів. Для досягнення максимальної ефективності освітнього процесу варто комбінувати різні мотиваційні техніки, поєднуючи матеріальні стимули з розвитком корпоративної культури та лідерства.

Список використаних джерел:

1. Боднар О., Горішна О. Використання механізмів адаптивного управління у процесі впровадження змін. Адаптивні процеси в національній системі освіти: збірник матеріалів У Всеукраїнського наукового форуму /Упоряд. О.О. Почуєва; редкол. Г.В. Єльнікова (голова), Г.Ю.Кравченко, О. Горішна Л.О. Лузан, З.В. Рябова. Харків:Озеров Г.В. 2020, 112с. С.24-26.
2. Гончар, О. І. (2016). Мотиваційні аспекти адаптивного управління потенціалом підприємства. *Науковий вісник Полісся*, 2016. №(2(6), 79–84. URL: <http://nvp.stu.cn.ua/article/view/77536>
3. Ляшенко О. Адаптивне навчання як ознака сучасних дидактичних систем. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/714982/1/anotovani_2017-pages-57-58.pdf

References:

1. Bodnar O., Horishna O. Vykorystannia mekhanizmv adaptivnoho upravlinnia u protsesi vprovadzhennia zmin. [Use of adaptive management mechanisms in the process of implementing changes]. *Adaptyvni protsesy v natsionalnii systemi osvity: zbirnyk materialiv U Vseukrainskoho naukovofo forumu /Uporiad. O.O. Pochuieva; redkol. H.V. Yelnykova (holova), H.Iu.Kravchenko, O. Horishna L.O Luzan, Z.V. Riabova. Kharkiv:Ozerov H.V. 2020, 112s. – S.24-26.*
2. Honchar, O. I. (2016). Motyvatsiini aspekty adaptivnoho upravlinnia potentsialom pidpriemstva. [Motivational aspects of adaptive management of enterprise potential]. *Naukovyi visnyk Polissia*, 2016. №(2(6), 79–84. URL: <http://nvp.stu.cn.ua/article/view/77536>
3. Liashenko O. Adaptyvne navchannia yak oznaka suchasnykh dydaktychnykh system. [Adaptive learning as a feature of modern didactic systems]. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/714982/1/anotovani_2017-pages-57-58.pdf

РОЛЬ АДАПТИВНОГО УПРАВЛІННЯ У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ В УМОВАХ СВРОІНТЕГРАЦІЇ

ВОЗНЮК Лідія

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри освітнього менеджменту, державної політики та економіки комунального закладу вищої освіти «Дніпровська академія неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради. Дніпро. Україна.

THE ROLE OF ADAPTIVE MANAGEMENT IN EDUCATIONAL INSTITUTIONS IN THE CONDITIONS OF EUROPEAN INTEGRATION

Lidiia VOZNIUK

PhD in Pedagogy, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Educational Management, Public Policy and Economics of the Dnipro Academy of Continuing Education of the Dnipro Regional Council. Dnipro. Ukraine.

<https://orcid.org/0000-0002-3681-8811>

livoznuk@ukr.net

Важливе значення в умовах євроінтеграційних освітніх процесів в Україні має концепція адаптивного управління закладами освіти, оскільки забезпечує відповідність європейським освітнім стандартам, підвищує конкурентноздатність закладів освіти та підтримує міжнародну співпрацю.

Проблема адаптивного управління знайшла своє відображення у працях Г.В. Єльнікової, Н.В. Бацули, О.С. Боднар, О.В. Григораш, І.С. Лапшиної, Є.М. Суліми інших науковців. На думку вчених, адаптивне управління значно підвищує ефективність освітнього менеджменту та забезпечує високу якість освіти в цілому, орієнтуючись на гнучкі та динамічні підходи до управлінських процесів, що дозволяє швидко реагувати на зміни і коригувати стратегії в залежності від поточних потреб закладу.

В умовах євроінтеграційних процесів важливим є взаємозв'язок між управлінням якістю освіти та адаптивним управлінням, який сучасними вченими визначається як є основа для ефективного функціонування освітніх систем. Передусім управлінням якістю освіти пов'язано зі стандартизацією, оцінюванням та моніторингом, а також запровадженням змін на основі аналізу даних. Адаптивне управління, яке передбачає гнучкість і змінюваність стратегій відповідно до змін у зовнішньому та внутрішньому середовищах, характеризується оперативністю у прийнятті рішень на основі реальних даних, врахуванні зворотного зв'язку, можливості змінювати підходи відповідно до потреб та використанні технологічних інновацій для швидкої адаптації управлінських процесів. Зауважимо, що основними характеристиками адаптивного управління є гнучкість і динамічність, оскільки забезпечення якості освіти потребує постійного оновлення та адаптації до нових викликів, що відповідає принципам адаптивного управління. Крім того, моніторинг та коригування також характеризує адаптивне управління, яке передбачає швидке реагування на результати оцінювання якості освіти та внесення коректив та впровадження інновацій. Важливою ознакою адаптивного управління, яке суттєво впливає на якість освіти є застосування сучасних технологій, що дозволяє швидко реагувати на потреби здобувачів освіти.

Необхідно також зауважити, що адаптивне управління закладами освіти є ключовим фактором успішної інтеграції України в європейський освітній простір. Воно забезпечує якісне реформування менеджменту освіти та освітнього процесу в цілому і сприяє розвитку конкурентоспроможної вітчизняної освіти відповідно до європейських стандартів. Насамперед це стосується реалізації нових підходів до організації освітнього процесу, індивідуалізації навчання як важливої умови забезпечення потреб і запитів здобувачів освіти, підвищення ролі соціальних навичок, інтеграції глобальних тенденцій щодо стандартів освіти, як-от: гнучкість та адаптивність освітніх програм; міждисциплінарність та інтеграція знань; навчання впродовж життя (*lifelong learning*) тощо. Це стосується як впровадження нових управлінських технологій, так і цифрових компетенцій та міжкультурного діалогу.

Важливим в умовах євроінтеграції є управління змінами як важливою складовою адаптивного управління закладами освіти. Освітня практика переконує – тільки в тих закладах освіти, де педагогічний колектив готовий до змін і вмотивований на запровадження нового, можливі якісні освітні зміни. Тому підготовка педагогічного персоналу до впровадження інновацій, постійний моніторинг ефективності освітніх змін забезпечує ефективне використання адаптивного управління в закладах освіти і сприяє успішній

інтеграції України в європейський освітній простір.

Список використаних джерел:

Гуменюк, Б.І. Державна політика України в сфері освіти, науки та культури у контексті європейської інтеграції. URI: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/34116> (дата звернення: 20.01.2025).

Єльнікова Г. В. Адаптивні технології в освіті. *Адаптивне управління: теорія і практика*. Серія «Педагогіка». 2017. Вип. 3 (5). URI: http://am.eor.in.ua/images/adapt/Vol.3ped5/17ped3_5yelnikova_r.pdf. (дата звернення: 20.01.2025).

Концепція Нової української школи. URL: <http://mon.gov.ua/konczepczyia.pdf> (дата звернення: 20.01.2025).

References:

Humeniuk, B.I. (2020) Derzhavna polityka Ukrainy v sferi osvity, nauky ta kultury u konteksti yevropeiskoi intehtatsii [State policy of Ukraine in the field of education, science and culture in the context of European integration]. URI: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/34116> accessed: 20.11.2024) [in Ukrainian].

Yelnykova H. V (2017). Adaptivni tekhnolohii v osviti. Adaptivne upravlinnia: teoriia i praktyka [Adaptive technologies in education.]. *Adaptive management: theory and practice*. Seriiia «Pedahohika». 2017. Vyp. 3 (5). URI: http://am.eor.in.ua/images/adapt/Vol.3ped5/17ped3_5yelnikova_r.pdf. (accessed: 20.01.2025) [in Ukrainian].

Kontseptsiiia novoi ukrainskoi shkoly (2016) [Concept of the New Ukrainian School]. URL: <http://mon.gov.ua/konczepczyia.pdf> (accessed: 20.11.2024) [in Ukrainian].

АДАПТАЦІЯ ПРОГРАМ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ ПРОФІЛЬНИХ КЛАСІВ: ВИКЛИКИ ТА РІШЕННЯ

ГАПОН Леся

кандидат філологічних наук, консультант Тернопільського комунального методичного центру науково-освітніх інновацій та моніторингу. Тернопіль. Україна.

ADAPTATION UKRAINIAN LANGUAGE PROGRAMS FOR SPESILISED CLASSES: CHALLENGES AND SOLUTIONS

Lesya HAPON

Candidate of philological sciences, consultant of the Ternopil Communal Methodological Center of Scientific and Educational Innovation and Monitoring. Ternopil. Ukrain.

<https://orcid.org/0000-0002-5616-6478>

yuzephik@gmail.com

Реформування української системи загальної середньої освіти зумовлене змінами у багатьох сферах суспільного життя і покликане сформувати життєстійке, конкурентоздатне покоління громадян України – патріотів, професіоналів, інноваторів.

Усеукраїнська реформа «Нова українська школа» стартувала 2017 року в початковій школі, 2020 року – у базовій середній школі. На часі – імплементація завершального етапу реформи – створення ефективної системи профільної освіти, активне впровадження якої планується 2027 року.

Структуру та зміст профільної середньої освіти, вимоги до обов'язкових результатів навчання здобувачів, загальний обсяг навчального навантаження в межах 9-ти освітніх галузей визначає Державний стандарт профільної середньої освіти, затверджений

розпорядженням Кабінету Міністрів України № 851 від 25 липня 2024 року [2]. Для вивчення кожної освітньої галузі Держстандарт передбачає 2 рівні: основний (базовий) і поглиблений (профільний).

Українську мову як обов'язкову дисципліну вивчатимуть усі учні/учениці 10-12 класів. Рівень вивчення – основний (базовий) чи поглиблений (профільний) – залежить від вибору здобувачів/здобувачок освіти.

Згідно з Концептуальними засадами реформування профільної середньої освіти (академічні ліцеї), випускники 9-тих класів зможуть продовжити навчання в академічних ліцеях або закладах професійної (професійно-технічної) / фахової передвищої освіти. В академічних ліцеях зміст освіти має можливий вибір одного чи кількох профілів навчання, поглиблене вивчення профільних предметів та інтегрованих курсів, а також вибір предметів незалежно від профілю. У закладах професійної освіти дозволений вибір предметів, пов'язаних із майбутньою професією [3].

З огляду на це існує вірогідність поглибленого вивчення української мови як в академічних ліцеях, так і в закладах передвищої фахової освіти, що викликає потребу **адаптації програм з української мови для профільних класів/курсів відповідно до запитів, потреб і можливостей усіх учасників/учасниць освітнього процесу.**

Програма поглибленого вивчення української мови має:

- **корелюватися із профілем/профілями ліцею;**
- **не дублювати (повністю чи частково) програм суміжних дисциплін чи інтегрованих курсів;**
- **забезпечувати** набуття універсальних мовних компетентностей, що можуть конвертуватися в майбутню професійну діяльність (як філологічного, так і нефілологічного спрямування);
- звучати у сучасному вимірі: передбачати вивчення новітньої лексики і мовних зворотів, обговорення актуальних для старшокласників тем, роботу з медіатекстами;
- формувати досвід у конструктивного спілкування, зокрема в інтернет-мережі;
- підтримувати адаптивне навчання, що базується на індивідуальних освітніх траєкторіях;
- гарантувати перехід від оцінки рівня знань до оцінювання компетенцій, здібностей, практичних навичок.

Значним викликом є дидактичне забезпечення програми. Автори Концептуальних засад реформування профільної середньої освіти вважають, що «доцільним є видання підручників і навчальних посібників з обов'язкового компонента за державним замовленням, а навчально-методичне забезпечення варіативного освітнього складника належатиме до компетенції закладів освіти» [3].

Отже, свобода вибору, гнучкість, можливість формування індивідуальних освітніх територій, задекларовані в засадничих документах реформи профільної освіти, відповідають вимогам сучасності і потребам випускників, однак вимагають додаткових зусиль щодо їх реалізації.

Список використаних джерел:

1. Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи: ухвалено рішенням Колегії МОН України 20.10.2016 р. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>
2. Про затвердження Державного стандарту профільної середньої освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 25 липня 2024 р. № 851. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-2024-%D0%BF#Text>
3. Про затвердження Концептуальних засад реформування профільної середньої освіти (академічні ліцеї) : наказ МОН України від 10.10.2024 № 1451. URL: https://osvita.ua/doc/files/news/933/93309/Nakaz_MON_N_1451_vid_10_zhovtnya_2024_roku_.pdf

References:

1. Nova ukrainska shkola: kontseptualni zasady reformuvannia serednoi shkoly: ukhvaleno rishenniam Kolehii MON Ukrainy 20.10.2016 r. https://osvita.ua/doc/files/news/933/93309/Nakaz_MON_N_1451_vid_10_zhovtnya_2024_roku.pdf

2. Pro zatverdzhennia Derzhavnoho standartu profilnoi serednoi osvity: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 25 lypnia 2024 r. № 851. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-2024-%D0%BF#Text>

3. Pro zatverdzhennia Kontseptualnykh zasad reformuvannia profilnoi serednoi osvity (akademichni litsei) : nakaz MON Ukrainy vid 10.10.2024 № 1451. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-2024-%D0%BF#Text>

ГУМАНІСТИЧНИЙ ПІДХІД В АДАПТИВНОМУ УПРАВЛІННІ ОСВІТНІМ ПРОЦЕСОМ: БАЛАНС МІЖ ЕФЕКТИВНІСТЮ ТА ЛЮДЯНІСТЮ.

ГОРИШНА Оксана

доктор філософії, старший викладач кафедри інформаційної діяльності і соціальних наук Тернопільський національний технічний університет ім. Івана Пулюя. Тернопіль. Україна

HUMANISTIC APPROACH IN ADAPTIVE MANAGEMENT OF THE EDUCATIONAL PROCESS: A BALANCE BETWEEN EFFICIENCY AND HUMANITY.

Oksana HORISHNA

Doctor of Philosophy, Senior Lecturer at the Department of Information Activities and Social Sciences Ternopil Ivan Puluj National Technical University. Ternopil. Ukraine
<https://orcid.org/0000-0003-3127-1316>
gorishna83@gmail.com

В умовах сьогодення адаптивне управління набуває все більшої популярності серед керівників різних організацій, адже його сутність передбачає швидке пристосування до змін та реагування на трансформації суспільних процесів. Результативність та сталий розвиток стають першочерговими пріоритетами функціонування закладів освіти. Водночас, менеджерам важливо не втратити людський потенціал та стимулювати його до активної взаємодії. На наш погляд, саме гуманістичний підхід, який оснований на цінностях, що передбачають повагу до особистості кожної людини, соціальну справедливість та рівність у правовому полі, сприяє вирішенню цього завдання, сприяючи розвитку більш гуманного та толерантного середовища для реалізації потенціалу кожного громадянина країни [1, с.142]. Гуманізм, починаючи з епохи Відродження, відіграє важливу роль у галузі освіти, адже він сповідує індивідуалізацію людини та її місця у світі. Один із поціновувачів його ідей, Дж. Дьюї у своїх дослідженнях популяризує ідею «навчання через дію», орієнтуючись на буденну діяльність здобувача з метою вирішення його особистісних та соціальних проблем [2]. П. Фрейр, порівнюючи традиційну систему освіти із «банківською моделлю», підкреслює важливість суб'єктної взаємодії у процесі здобуття знань та розвитку компетентностей [3]. Не секрет, що у минулому заклади освіти орієнтувалися на передачу знань від викладача до студента. Однак сьогодні університетські спільноти плекають не лише академічні здобутки здобувачів, але й націлені на розвиток соціального та емоційного інтелекту свідомої молоді.

Інтеграція гуманістичних цінностей у систему адаптивного управління закладами вищої освіти є першочерговим завданням управлінців задля формування сприятливого середовища для гармонійного навчання та професійного зростання кожного учасника освітнього процесу. Беззаперечним є факт, що олюднення системи управління є основою гуманістичного підходу. Однак, орієнтація на задоволення особистісних потреб під час

прийняття рішень, може негативно відобразитися на іміджі університету та його місці на ринку освітніх послуг країни. Саме тому, вкрай важливо зберігати баланс між людяністю та ефективністю функціонування закладу, що передбачає, інтеграцію управлінських дій не лише на бажані результати, але і на розвиток людського потенціалу. Для цього сучасним керівникам потрібно зосередитися на впровадженні такого освітнього процесу, де б кожен відчував підтримку та взаєморозуміння, що, також, передбачає розвиток культури толерантного розпорядництва, визнання результатів кожного, відкритості до нових ідей, конструктивних діалогів у кризових ситуаціях. Водночас, їм важливо забезпечити чітке управління ресурсами, делегування повноважень, впровадження інновацій для досягнення високих результатів в академічному і професійному розвитку учасників освітнього процесу. Ми переконані, що це можливо досягти на основі впровадження адаптивних методів управління, які б створювали мотивуюче і гуманне середовище для кожного індивіда, серед яких: *гнучка організація освітнього процесу*, що передбачає не лише адаптацію навчальних програм і оновлення методів роботи із молодим поколінням, а і впровадження різноманітних форм навчання, що дає можливість збільшити студентську аудиторію; *персоналізація навчання та менторство*, де більш досвідчені суб'єкти освітнього процесу допомагають іншим покращити рівень академічних знань; *залученість до прийняття управлінських рішень* студентського та викладацького колективу, що позитивно впливає на формування атмосфери довіри і відкритості у закладі освіти; *постійний зворотній зв'язок на основі моніторингових досліджень*, що дозволяє своєчасно виявити проблемні аспекти, запобігати негативним процесам та внесення корективів у плани дій; *рівність* можливостей кожного індивіда до доступу інтелектуальних та технічних ресурсів закладу освіти; *розвиток емоційного інтелекту* забезпечує взаємодію та крос-культурну комунікацію між студентами та науково-педагогічними працівниками.

Отже, використання гуманістичного підходу в адаптивному управлінні керівникам закладів вищої освіти дає можливість зберегти баланс між високими запитами суспільства щодо ефективності функціонування університету та ціннісними орієнтирами особистості, що сприятиме отримання бажаних академічних і професійних результатів суб'єктів освітнього процесу у мультикультурному середовищі змін та трансформацій.

Список використаних джерел:

1. Горішна О. Гуманізація управлінської діяльності у закладах освіти з метою забезпечення соціальної справедливості та рівності у сучасних умовах. Наука та освіта в умовах воєнного часу: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції / Міжнародний гуманітарний дослідницький центр (Дніпро, 18жовтня2024 р). Research Europe, 2024. 216 с. URL:<https://researcheurope.org/wp-content/uploads/2024/10/re18.10.2024.pdf#page=141>

2. Dewey J. *Democracy and Education*, 1916. URL:<https://www.archive.org/details/democracy-and-education>

3. Freire P. *Pedagogy of the Oppressed*, 1970. URL:<https://www.amazon.com/Pedagogy-Oppressed-Paulo-Freire/dp/0826412769>

References:

1. Horishna O. Humanizatsiia upravlinskoi diialnosti u zakladykh osvity z metoiu zabezpechennia sotsialnoi spravedlyvosti ta rivnosti u suchasnykh umovakh. Nauka ta osvita v umovakh voiennoho chasu: materialy II Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii / Mizhnarodnyi humanitarnyi doslidnytskyi tsentr (Dnipro, 18zhovtnia2024 r). Research Europe, 2024. 216 s. URL:<https://researcheurope.org/wp-content/uploads/2024/10/re18.10.2024.pdf#page=141>

2. Dewey J. *Democracy and Education*, 1916. URL:<https://www.archive.org/details/democracy-and-education>

3. Freire P. *Pedagogy of the Oppressed*, 1970. URL:<https://www.amazon.com/Pedagogy-Oppressed-Paulo-Freire/dp/0826412769>

ЕКЗИСТЕНЦІЙНІ ВИМІРИ ПРОВІДНИЦТВА В ОСВІТІ

КРИЖКО Василь

кандидат педагогічних наук, професор кафедри педагогіки Бердянського державного педагогічного університету, м. Запоріжжя, Україна.

EXISTENTIAL DIMENSIONS OF GUIDANCE IN EDUCATION

Vasyl KRYZHKO

candidate of pedagogical sciences, professor at the Department of Pedagogy, Berdyansk State Pedagogical University, Zaporizhzhya, Ukraine
vvkprof@ukr.net

Європейська філософія визначає екзистенцію як факт унікального буття особистості здатної до вибору власної долі, розуміння проблеми свободи та відповідальності, особливостей часу свого існування (хронотоп). Ґрунтується на ідеї фундаментальної онтології німецького філософа, автора концепції *Das Sein* М. Гайдеггера.

У межах місії науково-дослідного інституту провідництва в освіті, за мудрих консультацій філософа С.Ф.Клепка, ми здійснили спробу рефлексії аксіологічної компоненти соціальної та професійної поведінки суб'єктів національної освіти. Реципієнтами виступили педагоги та керівники закладів освіти Запорізької і Дніпропетровської області, здобувачі магістерського рівня вищої освіти освітньо-професійної програми Освітні, педагогічні науки спеціальності «Управління закладом освіти».

Об'єктом дослідження стали різноманітності соціальної реальності як вся сукупність умов соціального життя, що виступають перед членами [суспільства](#) як надіндивідуальні, об'єктивно дані обставини їхнього існування. Соціальна реальність наповнена множиною явищ, які французький соціолог У. Дюркгейм (*Émile Durkheim*) назвав соціальними фактами феноменами, що витікають від людини і яких немає у фізичних, хімічних, біологічних фактах. Самі люди, суб'єкти царини освіти, їхні спільноти, відносини, дії це головна складова соціальної реальності [1].

Предмет дослідження – екзистенційні чинники цінності власного життя; вибір свободи, когерентність свідомості; диспозиційна надія;

Чорні лебеді Насима Талеба – основна фабула періоду дослідження. Провідна ідея – адаптація до жахів війни, яка спровокувала тектонічні зрушення у системі соціальних та професійних ціннісних координат. Якщо цивілізований світ переживає BANI світ то на долю українців – це BANI+++ .

В одному з соціологічних досліджень автори сміливо віднесли освітян до тих, хто грається в ілюзії. За рівнем освіти, соціальним статусом це дійсно еліта суспільства. Але ж реалії інші: проголошуючи ст.57 Закону України «Про освіту», про зрівняння зарплати педагога та працівника провідної ї галузі промисловості, вербальні гарантії про зарплату педагога в розмірі чотирьох тисяч доларів.

Адаптація освітян до жаклих реалій війни спричинила природню реакцію захисту свого життя, життя власних дітей. Мова йде про те що, за словами О. Лісового 5 410 викладачів закладів освіти виїхали за кордон і здійснюють педагогічну діяльність в он-лайн режимі. А С. Шкарлет називає цифру 23 тисячі. Все це дуже корелюється зі щирістю про втрати наших захисників в кількості тридцять однієї тисячі. Невже Президент США краще володіє інформацією, чи може більше поважає принцип правдивої комунікації.

Чи не забула держава про педагогів, які з різних причин, залишилися на непідконтрольній Україні території, але працює на нашу державу? Ні, ми їх звільняємо, присвоюємо ярлики. Адже вони винні (!?). Ізраїльський вчений Юваль Ной Харарі (*Yuval Noah Harari*) стверджує, що зараз люди стикаються з більш страшним поняттям, ніж експлуатація, – зі своєю непотрібністю. Тому держава повинна захищати людей, а не

професії [4].

За нашими дослідженнями екзистенційні цінності освітян у грудні 2024 року ранжувалися наступним чином

1. Збереження життя, сім'ї та роботи.
2. Матеріальне забезпечення екзистенційних потреб.
3. Професійна діяльність як джерело існування.
4. Розвиток власних здібностей.
5. Спілкування з людьми.
6. Пізнання себе.
7. *Залучення до культури.*

Зросла роль цінності – культура турботи про себе (*a culture of self-care*). «Турботу про себе» можна тлумачити і як боротьбу з власною лінню, як систематичну вправу із подолання деструктивних звичок, як запобігання безпорадності, непристосованості до життя [2].

Концептуально необхідно зважити на одну особливу ментальну та професійно деонтологічну особливість наших освітян – задоволена слухняність. Що ж «Коні не винні» – принцип нашого лицемірного небажання бачити дійсних винуватців чогось.

Цікавими є узагальнені відповіді вчителів на питання «Яким чином Ви прагнете до вищого, більшого?». Опускають очі, посилаються на скрутність, невизначеність часу, промовляючи «Мої крила у шафі лежать!».

Отримали ключові слова змісту повоєнного відновлення держави: стратегія, міжнародні інвестиції, євроінтеграція, промисловий потенціал, критична інфраструктура, енергетична незалежність, трудові ресурси, ринок праці. Все начебто так. Але ні слова про людський капітал. Шановні магістри, на онлайн-заняттях, частина з Вас знаходяться перед навчальним ноутбуком у Чехії, Німеччині, Польщі... А хто буде реалізовувати ваші поради? Маєте шану за те, що український ген «Моя хата скраю» ви вже перетворили на глобальний підхід «Моя хата в Польщі, Німеччині, Італії, Канаді...». Ну хоч так...

Надія є найважливішою умовою людського існування. Надія – це стан буття, це внутрішня готовність людини до інтенсивної, хоча й не дуже знайомої діяльності. Але керівники повинні бути щирими і поважливими до педагогів. Мова йде про романтичні казки майбутнього освіти, кантрі, держави. Вони не що інше як шкідлива форма інформаційної ентропії, що витісняє спроможність особистості до власної спроможності мислити критично. За даними Київського міжнародного інституту соціології, опублікованими у американському журналі *Foreign Affairs*, доля українців, що вірять у перспективу процвітання країни у складі ЄС через 10 років, скоротилася з 88% у жовтні 2022 року до 55% у грудні 2024 року.

У сучасній парадигмі кожна ситуація невизначеності переживається досить легко, тому що можливостей багато. Попереду не одне-єдине вимріяне майбутнє, а ціле віяло варіантів життєвої траєкторії. Змушені визнати, що поряд з пасивним очікуванням певних подій існує й інша, протилежна форма розчарування та відчаю від реалій – прагнення до авантюризму, знуцання над дійсністю, анти-менеджмент та позиція тотального несприйняття [3]. Така «надія» провокує людину чинити суспільно неприйнятне (незаконне збагачення).

Список використаних джерел:

1. Arthur Schopenhauer. Ueber den Willen in der Natur: Eine Erörterung der Bestätigungen, welche die Philosophie des Verfassers, seit ihrem Auftreten, durch die empirischen Wissenschaften erhalten. Verlag von Siegmund Schmerber., 1836. 2015. 141 p.
2. Кіндратець О. Політична культура як чинник демократичних перетворень. *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2009. №39. С.204-211.
3. Особистісний вибір: психологія відчаю та надії / За ред. Т.М.Титаренко. К. : Міленіум, 2005. 336 с.
4. Ювал Ной Харарі. Sapiens. Людина розумна. Коротка історія людства. Book Chef, 2021. 544 с.

References:

1. Arthur Schopenhauer. Ueber den Willen in der Natur: Eine Erörterung der Bestätigungen, welche die Philosophie des Verfassers, seit ihrem Auftreten, durch die empirischen Wissenschaften erhalten. Verlag von Siegmund Schmerber., 1836. 2015. 141 p.
2. Kindratets O. Politychna kultura yak chynnyk demokratychnykh peretvoren. *Humanitarnyi visnyk Zaporizkoi derzhavnoi inzhenernoi akademii*. 2009. №39. S.204-211.
3. Osobystisnyi vybir: psykholohiia vidchaita ta nadii / Za red. T.M.Tytarenko. K. : Milenium, 2005. 336 s.
4. Iuval Noi Kharari. Sapiens. Liudyna rozumna. Korotka istoriia liudstva. Book Chef, 2021. 544 s.

АДАПТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ МЕДІАТОРСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СЛУХАЧІВ У СФЕРІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

КАЛАУР Світлана

доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної роботи та менеджменту соціокультурної діяльності. Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, Тернопіль, Україна.

ADAPTIVE TECHNOLOGIES FOR THE FORMATION OF MEDIATOR COMPETENCE IN POSTGRADUATE EDUCATION

Svitlana KALAUUR

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor of the Department of Social Work and Management of Socio-Cultural Activities. Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Ternopil, Ukraine.

<https://orcid.org/0000-0001-8099-9392>

svitlanakalaur@gmail.com

З огляду на сучасні виклики, необхідна цілеспрямована діяльність, яка би змогла підвищити якість освіти та адаптувати до освітніх потреб здобувачів освіти. У методичному контексті ми акцентуємо увагу на доцільності суттєвого вдосконалення післядипломної освіти, адже слухачі, які навчаються на курсах підвищення кваліфікації, повинні отримувати якісні послуги, а освітні програми мають спонукати до творчого саморозвитку й самовдосконалення.

Нині післядипломна освіта у Тернопільському національному педагогічному університеті виконує вагомий роль для прогресивного розвитку й самовдосконалення особистості. Як факт підтвердження вагомості слугують 19 ліцензій. На базі ЦПО вдосконалюють загальні та спеціальні компетентності не лише педагогічні працівники. Зокрема, поглибити теоретичні знання та розширити спектр умінь можуть фахівці таких спеціальностей як-от: 016 «Спеціальна освіта», 017 «Фізична культура і спорт», 053 «Психологія», 231 «Соціальна робота» та 242 «Туризм». Для якісного надання освітніх послуг розроблено понад 230 освітніх програм, які відповідають сучасним потребам освітнього ринку післядипломної освіти та відповідають вимогам адаптивного підходу. Зокрема, при розробці освітніх програм для слухачів було враховано, що саме адаптивний підхід забезпечує активну діяльність відповідно до ситуації і дозволяє прийняти та активно реалізувати управлінське рішення.

Варто наголосити, що конфлікти посідають провідне місце в особистісному і в професійному житті людини. В умовах, коли ціна продовження конфлікту стає надзвичайно високою, у опонентів є шанс вирішити конфлікт із залученням медіатора. Тому у контексті сьогоденних викликів надзвичайно вагомим аспектом є формування медіаторської

компетентності, яка передбачає ґрунтовні теоретичні знання з конфліктології та охоплює значний спектр практичних умінь щодо врегулювання конфліктів як у психологічному, соціальному та юридичному аспектах.

У Законі України «Про медіацію» вказано, що «медіатор – спеціально підготовлена нейтральна, незалежна, неупереджена фізична особа, яка проводить медіацію» [1, стаття 1]. Отже, з часу набрання чинності даного Закону (15.12.2021 р.) на юридичному рівні була закріплена доцільність активного застосовування процедури медіації для вирішення конфлікту в досудовому порядку. Вважаємо [2], що прийняття даного Закону полегшило використання медіації та дозволить більш професійно розв'язувати конфлікти.

Працюючи у площині адаптивного підходу, у межах ліцензії 053 «Психологія», було розроблено не лише освітню програму «Психологія конфлікту та практична медіація» для підготовки здобувачів освіти другого (магістерського) рівня освіти, а й три послідовні освітні програми для слухачів ЦПО, які дають можливість виконувати медіаторську діяльність практичним психологам, соціальним працівникам, юристам, священнослужителям. Так, відповідно до ЗУ «Про медіацію» «1. Базова підготовка медіаторів здійснюється за програмою обсягом (тривалістю) не менше 90 годин навчання, у тому числі не менше 45 годин практичного навчання. Програма базової підготовки медіатора включає теоретичну підготовку і відпрацювання практичних навичок. 2. Підготовку медіаторів здійснюють суб'єкти освітньої діяльності. 3. Підготовка медіаторів, крім базової, може включати спеціалізовану підготовку відповідно до програм навчання, розроблених суб'єктами освітньої діяльності» [1, стаття 10]. У методичному аспекті розроблено три освітні програми «Теоретичні та методичні засади медіації»; «Правові та психологічні аспекти медіації», «Прикладні аспекти медіації» по 30 год. кожна. Серед спектру найбільш вагомих програмних результатів, які були сформовані у слухачів (навчання пройшли 2 групи), є такі:

- поглиблено знання правових, етичних і психологічних та соціально-педагогічних основ практичної діяльності медіатора в Україні;
- вдосконалено знання психологічних та процесуальних особливостей ефективної підготовки до медіації, а також знання особливостей медіаційної практики у різних сферах правовідносин;
- сформовано психологічну обізнаність із особливостями невербальної поведінки сторін, уміння ефективно застосовувати вербальні техніки у медіаційному процесі та ставити відповідні до етапу медіації запитання
- сформовано уміння самостійно будувати професійні взаємини з представниками різних спільнот і організацій, аргументувати, переконувати, вести конструктивні переговори, результативні бесіди, дискусії, толерантно ставитися до альтернативних думок, а також впевнено і переконливо виступати із вступним словом медіатора та практичні навички діалогічної взаємодії;
- вдосконалено здатність до управління конфліктами, а також розвинута здатність діагностувати стилі вирішення конфліктів, застосовувати техніки активного слухання, створювати сприятливий клімат для ведення медіації.

Таким чином, у контексті управлінського менеджменту, засвідчуємо, що на ринку надання освітніх послуг в сфері післядипломної освіти відповідно до адаптивного підходу, формування медіаторської компетентності відповідає вимогам сьогодення та буде у ЦПО активно розвиватися й вдосконалюватися.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про медіацію». Відомості Верховної Ради (ВВР). 2022., № 7, ст.51) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text>
2. Калаур С.М. Медіаційна компетентність як обов'язкова складова професіоналізму майбутніх соціальних працівників. *Соціальна робота: виклики сьогодення*. Зб. наук. праць XII між нар. наук-практ. конф. (Тернопіль, 25-26 квітня, 2024 р.). Тернопіль: ТНПУ імені В. Гнатюка, 2024. С. 32–37.

References:

1. Zakon Ukrainy «Pro mediatsiiu». Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR). 2022., № 7, st.51)
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text>

2. Kalaur S.M. Mediatsiina kompetentnist yak oboviazkova skladova profesionalizmu maibutnikh sotsialnykh pratsivnykiv. Sotsialna robota: vyklyky sohodennia. Zb. nauk. prats KhII mizh nar. nauk-prakt. konf. (Ternopil, 25-26 kvitnia, 2024 r.). Ternopil: TNPU imeni V. Hnatiuka, 2024. S. 32–37.

АКМЕЦІЛЬОВІ СТРАТЕГІЇ ІННОВАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНЬОГО МЕНЕДЖЕРА В УМОВАХ ПРОФІЛІЗАЦІЇ

КОЗЛОВА Олена

кандидат педагогічних наук, професор кафедри менеджменту освіти та педагогіки вищої школи Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка, м. Суми, Україна

ACME STRATEGIES OF INNOVATIVE CULTURE OF THE FUTURE MANAGER IN THE CONTEXT OF PROFILING

Olena KOZLOVA

Candidate of Pedagogical Sciences, Professor of the Department of Educational Management and Pedagogy of Higher School, Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko, Sumy, Ukraine

<https://orcid.org/0000-0003-1626-5188>
jules.kondratenko@gmail.com

Здобувачі магістерського рівня вищої освіти з освітньо-професійною програмою Освітні, педагогічні науки спеціальності «Управління закладом освіти» - амбітні люди. Не менше 15% з них посідають керівні посади у закладах освіти та мають успішний експерієнс, який слугує позитивним компонентом при організації навчальних дискурсів та інших форм GIG-освіти. На перших же заняттях здобувачам цієї престижної категорії прищеплюється, імплементується риса вищості (*supreme*) та екселентності. Вони повинні відчуті свою приналежність до державного управління освіти у якості еліти суспільства. Таргетизація (визначення цілі, місії) підготовки цієї категорії потребує колективних зусиль укладачів освітньо-професійної програми.

У ресурсах освітніх компонентів магістерського курикулуму маємо арсенал акмеологічних компетентностей та настанов, якими повинні оволодіти здобувачі. В основному - це дисципліни вільного вибору, до розробки яких підходимо відповідально: радимося із здобувачами та іменитими стейкхолдерами, серед яких багато наших випускників. Професійна освіта менеджерів освіти пов'язана, на нашу думку, перш за все, з пошуком засобів і організаційно-педагогічних умов становлення здобувачів суб'єктами особистісного і професійного розвитку і максимальної самореалізації в управлінській діяльності.

Бех І.Д., Євтух М.Б. Пальчевський С.С., Лукашевич М.П., напрацювали у вітчизняній акмеології на сьогодні цілий ряд концепцій, зокрема концепція професіоналізму діяльності спеціалістів у особливих та екстремальних умовах; концепції духовного і морального розвитку особистості, культури мислення професійної творчості; акмеологічного тренінгу програмно-цільової спрямованості; гуманітарно-технологічного розвитку; розвитку рефлексивної культури особистості та ін. [3,4].

В освітньому процесі використовуємо рольові ігри, тестування, імпровізації, комунікаційні есеї, управлінські провокації тощо. Особливо ефективним є застосування

методу трансляції неявного знання – сторітелінг, за участю досвідченого менеджера освіти, особливо, якщо він відноситься до аламані нашого університету. Метод ефективний коли на цій зустрічі група здобувачів невелика (4-6) осіб.

Технологія бріколажу не просто передається здобувачам: вони генерують складні, конфліктні, емерджентні ситуації.

Акмеологія управління – область наукового знання, яка забезпечує досягнення вищих рівнів професіоналізму спеціалістів сфери управління. Управлінська діяльність по своєму змістові є однією із найскладніших із найрізноманітніших видів професійної діяльності.

Акмеологія суттєво змінює акценти в сфері професійної підготовки менеджерів освіти і в системі безперервної освіти. При акмеологічному підході домінує проблематика розвитку творчих здібностей (компетентностей, якостей, спроможностей) професіоналів з урахуванням різних аспектів підготовки кадрів. Освітній аспект націлений на діагностику й розвиток знань і вмінь у системі загального, професійного й безперервного утворення. Професійний аспект пов'язаний з визначенням можливостей і результатів здійснення трудової діяльності через з'ясування профпридатності, психологічної готовності до даного виду праці й ступені соціальної відповідальності за його процес і результати [1].

Провідною ідеєю акмеологічного підходу в підготовці менеджерів освіти є забезпечення акмеологічного розвитку здобувача, суб'єктивними ознаками якого є: критичне мислення, рефлексивність, ініціатива, самостійне цілепокладання, планування, передбачення; інтенсивна включеність у діяльність; асертивність, прагнення до саморегуляції (самоконтролю, самокорекції, самокомпенсації), постійна орієнтація особистості на саморозвиток і самооновлення; впорядкування свого професійного досвіду і досвіду інших [5].

Акме здобувача, майбутнього менеджера освіти ситуативне і перебуває в стадії поступу (прогресу, розвитку, зростання). Воно дрейфує за особистістю, як успіх, вершина сьогоdnішнього дня. Але вершина – це ще не досконалість, це перспектива відповідального розвитку та ефективних досягнень у ролі провідника освітніх колективів. Це відповідальне дорадництво.

Фундатори теорії акме визначили його основні показники: сформований світогляд, культурне зростання, загальний і спеціальний інтелект, моральне ядро та здатності творця[2].

Акмецільові стратегії розвитку загальної культури та професійної компетенції майбутніх менеджерів передбачають:

1. Неухильне прийняття на етапі цілепокладання системи акмеологічних цінностей як основних, вищих від когнітивних в управлінській діяльності.
2. Створення умов для саморозвитку та самореалізації майбутніх менеджерів освіти. Доцільне використання SMART та ноотехнологій освіти.
3. Використання суцього акмеологічних персоналізованих технологій для підготовки кожного менеджера освіти.
4. Прогнозування кінцевих результатів управління як інтегральних показників розвитку акмеологічної концепції освітньої системи закладу, її управління. Кожного члена колективу.
5. Допомога менеджерам освіти у створенні акмесередовища у закладі освіти.
6. Акмеологічне забезпечення механізмів «м'якого управління» розвитком творчості, мотивації потреби у досягненнях, підтримки інновацій, кар'єрної перспективи, технологій заохочення тощо.

Визнаємо, що акме носить ноуменальний і сингулярний характер. Воно невідтворюване у практиці інших менеджерів. Статус «кате» - табу для закладу освіти.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у розробці моделей, варіацій акме, визначених у менеджерів власного міста, села, громади.

Список використаних джерел:

1. Акмеологічна концепція розвитку професійного педагога. Професійна педагогічна освіта: акмесинергетичний підхід: монографія / За ред. О.А. Дубасенюк. Житомир : вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2011. С. 5–57.
2. Данилова Г. С. Акмеологічна модель педагога у ХХІ столітті. *Рідна школа*. 2003. № 6. С. 6-9.
3. Євтух М.Б., Скорик Т.В. Акмеологічний підхід до становлення професійної успішності майбутнього вчителя. *Основи акмеології: підручник* / Гладкова В.М., Пожарський С.Д. Львів : Новий Світ-2000, 2024. 320 с.
4. Пальчевський С.С. Акмеологія : Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ : Кондор, 2008. С.97-103.
5. Сотська Г. Акмеологічний підхід у педагогічній освіті України. URL : <https://lib.iitta.gov.ua/709238/1/%D1%81%D0%BE%D1%82%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B02.pdf>.

References:

1. Akmeolohichna kontsepsiia rozvytku profesiinoho pedahoha. Profesiina pedahohichna osvita: akmesynrhetychnyi pidkhid: monohrafiia / Za red. O.A. Dubaseniuk. Zhytomyr : vyd-vo ZhDU im. I. Franka, 2011. S. 5–57.
2. Danylova H. S. Akmeolohichna model pedahoha u KhKhI stolitti. Ridna shkola. 2003. № 6. S. 6-9.
3. Yevtukh M.B., Skoryk T.V. Akmeolohichniy pidkhid do stanovlennia profesiinoy uspishnosti maibutnoho vchytelia. Osnovy akmeolohii : pidruchnyk / Hladkova V.M., Pozharskyi S.D. Lviv : Novyi Svit-2000, 2024. 320 s.
4. Palchevskyi S.S. Akmeolohiia : Navchalnyi posibnyk dlia studentiv vyshchikh navchalnykh zakladiv. Kyiv : Kondor, 2008. S.97-103.
5. Sotska H. Akmeolohichniy pidkhid u pedahohichnii osviti Ukrainy. URL : <https://lib.iitta.gov.ua/709238/1/%D1%81%D0%BE%D1%82%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B02.pdf>.

ЯКОСТІ КЕРІВНИКА-ПРОВІДНИКА ПРОТИ ВИКЛИКІВ ГЛОБАЛІЗОВАНОГО СВІТУ

КОНДРАТЕНКО Юлія

аспірант Бердянського державного педагогічного університету, м. Запоріжжя, Україна

QUALITIES OF HEAD-GUIDE AGAINST THE CHALLENGES OF A GLOBALISED WORLD

Yuliya KONDRATENKO

PhD student at Berdyansk State Pedagogical University, Zaporizhzhya, Ukraine
jules.kondratenko@gmail.com

Сучасний світ перебуває у стані постійних непередбачуваних змін та викликів – війни, пандемії, економічні кризи, глобалізація, технологічні прориви. Таке крихке середовище вимагає від керівників освітніх установ володіти не лише стратегічним мисленням та комунікативними навичками, але й бути справжнім провідником, який зможе адаптуватися до умов, приймаючи рішення в умовах невизначеності.

Проблема управління освітою в умовах нестабільності є предметом багатьох досліджень вітчизняних та зарубіжних науковців. Так, провідництво вивчається українськими вченими В. Жадьком, С. Клепком, В. Крижком, Ю. Кондратенко, О. Філоненко. Управлінські процеси в організаціях є предметом досліджень Ф. Тейлора,

А. Файоля, Г. Мінцберга, Т. Пітерса, Р. Уотермена, Є. Хрикова, В. Маслова, Л. Даниленко, О. Боднар, Г. Єльнікової, В. Луначека, О. Коберника, О. Мармази. Професор В. Крижко визначає провідництво як в освіті як креативну позапарадигмальну діяльність суб'єкта (суб'єктів) освітньої системи з розширення її теоретичного та прикладного поля на основі унікального авторського бачення усвідомлених перспектив, що лежать за межами існуючої нормативної реальності [1]. Імперативною ідеєю провідницької парадигми є генерування та запровадження змін в освітньому просторі на всіх рівнях, у тому числі на рівні державного управління та філософії освіти.

Виходячи з реалій сьогодення, виокремлюємо сім якостей сучасних провідників галузі освіти. Це духовність, наполегливість та спрямованість на успіх, відповідальність, продуктивна миследіяльність, дорадництво, вміння провадити колектив та ідеї, а також жертвність:

– *духовність* – провідницька якість, яка має свій прояв у здатності до позитивних перетворень фундаментального рівня; у потребі самопізнання та прагнення жити і діяти для інших; прагненні досягнути вищості. Сучасний керівник не може бути лише управлінцем процесів – він має бути людиною, яка володіє внутрішнім стрижнем, розуміє свої цінності та діє відповідно до них. Духовність дозволяє залишатися стійким у кризові моменти, адже вона формує глибоке усвідомлення своєї місії та відповідальності.

– *наполегливість та спрямованість на успіх* – прагнення майбутнього керівника до самоосвіти та здатності до саморозвитку; вміння генерувати ідеї, протистояти викликам і працювати з людьми та інформацією. Наполегливість є запорукою стійкості перед кризами та невизначеністю. Керівник, який має чітку мету та впевнено прямує до неї, знаходить нові шляхи вирішення проблем і допомагає команді зберігати стабільність у складні часи. Важливою перевагою наполегливого керівника є здатність досягати довгострокових цілей. Глобалізація змушує компанії та організації адаптуватися до нових реалій, змінювати підходи до управління та навчатися новому. Наполегливість допомагає не лише реагувати на зміни, а й формувати майбутнє, створюючи стратегії, які забезпечують сталий розвиток у довгостроковій перспективі.

– *відповідальність* – характеризується почуттям обов'язку; внутрішнім локусом контролю. Глобалізований світ вимагає від керівника здатності ухвалювати швидкі й обгрунтовані рішення. Відповідальний управлінець розуміє, що будь-яке його рішення впливає не тільки на найближче оточення, а й на ширші системи – організацію, громаду, суспільство. Такий керівник оцінює ризики, аналізує можливі наслідки та діє не лише в інтересах сьогодення, а й з урахуванням довгострокової перспективи.

– *продуктивна миследіяльність* – здатність долати стереотипи і формувати власні судження; креативне вирішення управлінських завдань; оволодіння латеральним типом мислення. Основною ціллю латерального мислення є генерування нових ідей та відхід від старих фіксованих стереотипів та ідей, внесення змін, а не пошук доказів, досягнення евристичного моменту. Основні завдання латерального мислення полягають у наступному: прийти не стільки до вірного, скільки до ефективного вирішення проблеми; звільнитись від моделей-кліше, перебудувати стереотипні схеми [2]. Провідники – це носії кардинальних змін засадничих основ системи освіти.

– *дорадництво* – організована і цілеспрямована фахова діяльність з науково-методичного супроводу суб'єктів освітнього процесу, розроблення порад і рекомендацій для розв'язання професійних проблем. Власне воно і є рушієм тих дій керівника, які полягають у прагненні передати свої знання для досягнення вищої мети, досягненні екселентності, вияві справжньої культури спілкування та поведінки.

– *вміння провадити колектив та ідеї* – прагнення застосувати свої знання та досвід в сфері управління; вміння створювати форсайтні візії. Керівник-провідник – це не той, хто просто віддає накази, а той, хто здатний об'єднати команду навколо спільної мети, розкрити потенціал кожного та мотивувати на досягнення результатів.

– *жертвовність* – специфічна якість майбутніх керівників, яка характеризує їх як особистостей провідників, у яких внутрішні мотиви переважають над зовнішніми, які володіють високим рівнем емоційного інтелекту. У сучасному світі, де конкуренція, кризи та глобальні виклики стають частиною реальності, керівник-провідник має не лише стратегічне мислення та управлінські навички, а й готовність жертвувати особистими інтересами заради колективу, ідеї чи спільного блага.

Отже, як бачимо, керівник-провідник у сучасному світі – це не просто менеджер, а людина, яка здатна надихати, мотивувати та вести за собою. Поєднання означених нами якостей, стратегічного мислення, адаптивності та емоційного інтелекту дозволяє долати найскладніші виклики та будувати ефективні системи управління.

Список використаних джерел:

1. Генеза провідництва в освіті : Колективна монографія / За заг. ред. проф. І. Богданова. К. : Освіта України, 2020. 478 с.

2. Менеджмент в освіті: підручник / Редакція: проф. В. Крижка. К. : Освіта України, 2020. 465 с.

References:

1. Heneza providnytstva v osviti : Kolektyvna monohrafiia / Za zah. red. prof. I. Bohdanova. K. : Osvita Ukrainy, 2020. 478 s.

2. Menedzhment v osviti: pidruchnyk / Redaktsiia: prof. V. Kryzhka. K. : Osvita Ukrainy, 2020. 465 s.

УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ПРОГНОСТИЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ Й АДАПТИВНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ: ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ПОНЯТЬ У КОНТЕКСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ КЕРІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ МАГІСТРАТУРИ

СКЛЯРОВ Андрій

аспірант кафедри педагогіки, Бердянський державний педагогічний університет

THE DEVELOPMENT OF PREDICTIVE AND ADAPTIVE MANAGEMENT: THE INTERRELATION OF CONCEPTS IN TRAINING FUTURE PRINCIPALS OF SECONDARY EDUCATION INSTITUTIONS WITHIN MASTER'S PROGRAMS

Andrii SKLIAROV

PhD student at the Department of Pedagogy, Berdyansk State Pedagogical University

<https://orcid.org/0009-0001-0929-4645>

ai_skliarov@bdpu.org.ua

Згідно з концепцією VUCA світу, яку запропонували Уоррен Бенніс і Берт Нанус (Warren Bennis and Burt Nanus) у 1980-х роках, для протидії наслідкам нестабільності та складності менеджерам необхідно розвивати ключові компетенції, такі як стратегічне мислення (бачення), глибоке розуміння (аналіз), чіткість у визначенні цілей (ясність) та здатність швидко реагувати (швидкість). Ці елементи становлять основу підходу VUCA: vision, understanding, clarity, agility.

Майже 40 років потому, з початком пандемії COVID-19 та повномасштабної війни, світ опинився у стані хаосу, що відповідає концепції BANI, опублікованій професором Каліфорнійського університету Джеймсом Кашо (Jamais Cascio) у статті Facing the Age of Chaos [1].

24 лютого 2022 року Російська Федерація розпочала широкомасштабне вторгнення на територію України. Ця подія змусила українську владу, населення країни, державні та

приватні установи відійти від традиційної системи VUCA (нестабільність, невизначеність, складність, неоднозначність) та адаптуватися до нових реалій, які краще описуються концепцією BANI. У взаємопов'язаному світі слабкості, які колись були обмежені певними місцями чи групами, тепер можуть викликати “ефект брижі” або “хвиль на воді”, поширюючись на глобальний рівень [2]. Саме за таких умов адаптивний менеджмент стає невіддільним інструментом для виживання та розвитку.

Дозволимо собі метафоричний відступ та адаптивний менеджмент порівняємо з вітрилами корабля, які дозволяють капітану-менеджеру швидко реагувати на зміни вітру та «хвилі на воді» (зовнішніх умов), регулювати напрямок руху та підлаштовуватися під нові обставини. Вітрила символізують гнучкість, оперативність і здатність до швидких змін, що є критично важливим в умовах кризи.

Однак адаптивність сама собою недостатня для довгострокового успіху. Тут на допомогу приходить прогностичний менеджмент, який можна уявити як компас і навігаційні карти. Вони допомагають капітану-менеджеру передбачати майбутні маршрути, уникати небезпечних територій (ризиків) і вибирати оптимальний шлях до цілі. Компас і карти символізують стратегічне планування, аналіз даних і прогнозування, що дозволяє діяти на випередження.

Ми розробляємо авторську алгоритмічну модель «Діяльнісний сценарій прогностичного компонента менеджменту освіти». На нашу думку, він включає таку послідовність управлінських процедур (рішень): ситуативна рефлексія реальності (визначення контроверз, кризових компонентів); очікування (розробка освітньої політики та суспільної згоди); запити – бачення (розробка дизайну візії); рефлексія – дослідження (реформи, трансформації, карго культ, інновації); рефлексія – вибір (відбір варіантів А,В,С...); апробація (експертиза, пілотне запровадження, корекція програм, адаптація); рефлексія нової реальності – прогностика подальшої модернізації.

Прогностичний та адаптивний менеджмент проявляються у наведеній послідовності управлінських процедур завдяки постійному циклу, який включає аналіз, планування, впровадження та оцінку. Цей підхід дозволяє ефективно реагувати на зміни та забезпечувати стабільний розвиток. Для кращого розуміння взаємозв'язку між прогностичним та адаптивним менеджментом у підготовці керівників закладів загальної середньої освіти, розглянемо основні компоненти та їх взаємодію:

Компонент	Прогностичний менеджмент	Адаптивний менеджмент	Зв'язок у контексті підготовки керівників ЗЗСО
Ціль	Передбачення змін і стратегічне планування	Гнучкість, оперативне реагування на зміни	Опанування як прогнозуванням, так і навичками адаптації
Методи	Моделювання, прогнозування, аналіз тенденцій	Моніторинг, ситуаційний аналіз, рефлексія	Поєднання методів дозволяє ефективно реагувати на виклики
Застосування	Розробка освітніх стратегій, прогнозування кадрових змін	Управління кризами, адаптація до реформ	Баланс між довгостроковим плануванням, адаптацією
Ключові компетентності	Аналітичне мислення, стратегічне бачення	Гнучкість, комунікативність, креативність	Формування комплексного управлінського мислення
Очікувані результати	Створення довгострокових освітніх стратегій	Швидке реагування на зміни в освіті	Підготовка керівників до нестабільних умов

У сучасному світі, що постійно змінюється, керівник закладу загальної середньої освіти повинен поєднувати прогностичний та адаптивний підходи. Це дозволить не лише ефективно планувати майбутнє, але й оперативно реагувати на виклики, забезпечуючи стабільний розвиток освітнього закладу.

Список використаних джерел:

1. Cascio J. Facing the Age of Chaos. *Medium*. URL: <https://medium.com/@cascio/facing-the-age-of-chaos-b00687b1f51d> (Дата звернення: 30.01.2025).
2. Чалюк Ю. Глобальний соціально-економічний розвиток в умовах VUCA, SPOD, DEST TA BANI CBITY. *Економіка та суспільство*. 2022. № 36. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-36-21>

References:

1. Cascio J. Facing the Age of Chaos. *Medium*. URL: <https://medium.com/@cascio/facing-the-age-of-chaos-b00687b1f51d> (Data zvernennia: 30.01.2025).
2. Chaliuk Yu. Hlobalnyi sotsialno-ekonomichnyi rozvytok v umovakh VUCA, SPOD, DEST TA BANI SVITU. *Ekonomika ta suspilstvo*. 2022. № 36. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-36-21>

АДАПТИВНІСТЬ ОСВІТНІХ ПАРАДИГМ ДО РЕАЛІЙ ОСВІТНІХ ЛАНДШАФТІВ

СТАРОКОЖКО Ольга

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки Бердянського державного педагогічного університету, Запоріжжя, Україна.

ADAPTABILITY OF EDUCATIONAL PARADIGMS TO THE REALITIES OF EDUCATIONAL LANDSCAPES

Olha STAROKOZHKO

Cand. Sc. (Pedag.), Assoc. Prof., Berdiansk state pedagogical university, Ternopil, Ukraine.

<https://orcid.org/0000-0003-3793-9655>

starokogko@ukr.net

У педагогічній науці і практиці актуалізується застосування поліпарадигмального підходу. Поліпарадигмальний підхід дає можливість виявити тенденції та напрямки концептуалізації педагогічного знання, обирати форму постановки і вирішення проблем в системі освіти.

У основі педагогічної науки і освітньої практики лежить метод міжпарадигмальної рефлексії. Міжпарадигмальна рефлексія - це метод гуманітарного пізнання, що є своєрідним способом підготовки (формування) «суб'єктом мислячим» простору і підстав вибору для «суб'єкта діючого». При цьому для «суб'єкта діючого» відкриваються нові можливості зіставлення класу професійних задач, що стоять перед ним, з доцільним для успішного їх вирішення парадигмальним контекстом. Рефлексія міжпарадигмального рівня формує культуру інформаційного запиту до носіїв інших способів пізнання реальності. У структурі кожної парадигми існує декілька зон: а) спадкове ядро, яке відображає кумулятивно накопичені елементи парадигм, що давно пішли із наукового вжитку; б) частина змінюваної парадигми, що виправдала себе; фундаментальні основи нової парадигми, які потім увійдуть до складу спадкового генотипу; в) перехідна частина нової парадигми, яка підлягає заміні на наступному етапі спіралі наукового пізнання; г) кожна з парадигм може задати свій вектор в модернізації освіти, визначити стратегію його розвитку. Освітня парадигма є квінтесенцією філософсько-освітнього знання, саме на цьому рівні досягається його цілісність та взаємообумовленість окремих напрямів та структурних компонентів, а також кристалізується

соціокультурна функціональність даної сфери знань.

Парадигми наукового простору існують в умовах коеволюції, змагання, постійних зв'язків, взаємозв'язків, взаємозумовленості, що є предметом трансверсальності. Тому маємо право говорити про поліпарадигмальний і трансверсальний характер національного освітнього середовища.

При відборі компонентів, що входять до «нової» парадигми освітнього простору, ми керуємося наступними критеріями: 1) обраний компонент повинен бути присутнім у всіх парадигмах; 2) системний зв'язок між компонентами повинен простежуватися досить точно стосовно освітнього середовища; 3) компонент повинен бути репрезентативним, тобто в достатній і необхідний спосіб відображає специфіку аксіологічної парадигми; 4) деякі компоненти нової парадигми можуть номінально відповідати складовим дисциплінарної матриці, але не бути прямою аналогією останніх; 5) компоненти повинні мати специфічні конотації, обумовлені особливістю освітнього простору. Наводимо авторське визначення «поліпарадигмального освітнього простору» – це ментально, соціально та науково визначена система освітніх ідей, концептів, феноменів, бачень, структур та інституцій, діяльність якої ґрунтується на доцільному використанні потенціалу та ресурсів різноманітних парадигмальних візій прогресивного розвитку. Поліпарадигмальність забезпечує існування різних наукових та організаційно-структурних моделей сучасної освіти і управління нею.

Ми зробили спробу математичного обґрунтування узгодженої безконфліктної кореляції трансверсальних напрямків визначених нами парадигм освітнього простору (компетентнісної, аксіологічної, рефлексивної, синергетичної, провідницької). До експерименту було залучено 92 керівники навчальних закладів зі стажем роботи не менше п'яти років та 90 випускників магістрів зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки, ОПП Управління закладом освіти. Перша категорія респондентів виявила початковий та достатній рівень організації наукової роботи; випускники магістратури знаходяться на початковому рівні розуміння проблем поліпарадигмальності та сповнені романтичних уявлень на рівні «high-po». Відповідно до критерію Мана Уїтні ми приймаємо нульову гіпотезу згідно якої в управлінні поліпарадигмальним освітнім простором (школи, ліцеї, ВНЗ) основні очікування феномену трансверсальності пов'язані з його гуманізацією та ціннісно-сисловою адаптацією до соціальних флуктуацій і турбулентності; проблематикою недостатньої соціальної відповідальності за результати трансверсального характеру функціонування поліпарадигмального освітнього простору; посиленні креативного потенціалу суб'єктів освіти та толерантності в оцінці позицій інших парадигмальних груп. В ході дослідження ми розробили схему трансверсальної взаємодії вітчизняного поліпарадигмального освітнього простору. (Схема 1.)

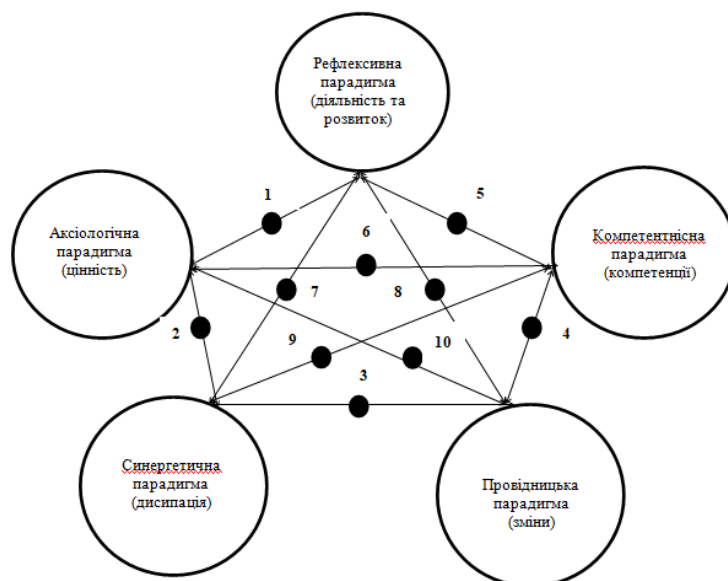

Схема 1. Трансверсальність основних компонентів парадигм освітнього простору

Компонент трансверсальної взаємодії парадигм освітнього простору: 1. Оцінка цінностей за метою їх стабілізації чи керованої трансформації; 2. Адаптивність цінностей в період соціальної та трансформаторської турбулентності; 3. Ірраціональна природа змін структури та змісту освітнього простору (ОП); 4. Феноменальний характер вирішення місії змін ОП; 5. Експертно-оцінювальний статус дій впливу; 6. Морально-застережливий характер місії впливу на ОП; 7. Неентропійний характер структурних змін ОП; 8. Створення нових станів та організаційних форм ОП. 9. Надання поліморфності змін ОП. 10. Посилення соціальної відповідальності управління ОП.

Зміна парадигм вбачається в зміні способів дії та мислення. Влада, як фірма з обслуговування, громадянин як клієнт, держава як ринок, дії уряду як конкуренція, муніципалітет як група афілійованих компаній – ось до чого прагне зміна парадигм.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Богачков Ю. Н. Парадигма образования для информационного общества / Ю.Н. Богачков, Я. А. Фельдман // Інформаційні технології і засоби навчання. - 2015. - Т. 49, вип. 5. - С. 7-15. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ITZN_2015_49_5_4

2. Соболев Н. Трансверсальні уміння й навички в структурі професійної компетентності перекладача / Н. Соболев. // Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія : Педагогіка. - 2016. - Вип. 4. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadped_2016_4_13

3. Kuhn T. The Structure of Scientific Revolutions. Chicago, 1962; 2ed. Chicago, 1970.

4. Starokozhko O.N., Kryzhko V.V., Zhygyr V.I. The transversal character of polyparadigmatic educational space // Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu, 2020, № 3, P.191-197

ФОРМУВАННЯ АДАПТИВНОГО УПРАВЛІНСЬКОГО МИСЛЕННЯ У МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

ШЕВЧИК Богдан

аспірант кафедри педагогіки та менеджменту освіти. Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, Тернопіль, Україна.

FORMATION OF ADAPTIVE MANAGERIAL THINKING IN FUTURE MANAGERS UNDER MARTIAL LAWS

Bohdan SHEVCHYK

PhD student at the Department of Pedagogy and Management of Education. Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Ternopil, Ukraine.

<https://orcid.org/0009-0001-9157-7053>

shevabogdan9@gmail.com

Формування адаптивного управлінського мислення є ключовою компетенцією майбутніх менеджерів, особливо в умовах нестабільності та кризових викликів. Воєнний стан вимагає від управлінців здатності швидко приймати ефективні рішення, гнучко реагувати на зміни та впроваджувати інноваційні підходи до управління. Адаптивне мислення допомагає майбутнім керівникам розвивати стійкість, критичне мислення та стратегічне бачення в умовах невизначеності. Дослідження цієї проблематики є актуальним, оскільки сприяє підготовці майбутніх фахівців, здатних забезпечувати стабільний розвиток організацій навіть у кризових ситуаціях.

Загальновідомо, що «головною фігурою освітнього процесу закладу загальної середньої освіти є керівник, який є носієм певного іміджу, образу закладу та забезпечує його конкурентоспроможність» [3]. Т. Рожнова, досліджуючи компетентність керівника вважає,

що сьогодні в освіті потрібний керівник нової генерації: лідер, менеджер, експерт [2].

Науковці переконані, що управлінська діяльність є мультидисциплінарною, оскільки вимагає знань із різних галузей: педагогіки, економіки, психології, соціології, правознавства, інформаційних технологій тощо. Керівник освіти має володіти основами різних видів менеджменту, зокрема освітнього, економічного, комунікативного, інноваційного, стратегічного та кадрового [1].

Адаптивне управлінське мислення майбутнього менеджера освіти, з нашої точки зору, це здатність суб'єкта управління гнучко реагувати на зміни, аналізувати ситуації в умовах нестабільності та приймати ефективні рішення. Воно орієнтує майбутнього менеджера освіти на стратегічне планування, інноваційні підходи до управління та швидку адаптацію до викликів освітнього середовища. Завдяки адаптивному мисленню керівник може впроваджувати антикризові стратегії, оптимізувати управлінські процеси та знаходити нестандартні рішення для покращення якості освіти. У практиці це проявляється у вмінні змінювати підходи до організації освітнього процесу, ефективно управляти персоналом та використовувати сучасні технології для підвищення ефективності управління. Таким чином, розвиток адаптивного управлінського мислення менеджерів є важливою умовою для забезпечення стійкості та конкурентоспроможності закладів у сучасних умовах.

Для формування адаптивного управлінського мислення в освітньому процесі пропонуємо такий алгоритм: 1) аналіз середовища та викликів – оцінка сучасних умов управління в освіті, виявлення факторів нестабільності та ризиків; 2) використання під час вивчення навчальних дисциплін складних аналітичних задач, які б давали можливість студентам шукати кілька варіантів розв'язання; 3) розвиток креативності, написання есе, участь різних тренінгів для стимулювання пошуку нестандартних управлінських рішень у складних ситуаціях; 4) забезпечення навчання через кейс-методи, впровадження симуляційних тренінгів – моделювання управлінських ситуацій для навичок швидкого прийняття рішень; 5) використання цифрових інструментів для оптимізації документування, моделювання виступів на нарадах, рольові ігри на пошук консенсусу у конфліктних ситуаціях; 6) розвиток емоційного інтелекту – навчання навичкам саморегуляції, комунікації та лідерства в кризових умовах; 7) формування культури командної взаємодії – розвиток навичок ефективної співпраці, координації та розподілу відповідальності; 8) забезпечення неперервного професійного розвитку – участь у тренінгах, конференціях, обмін досвідом для вдосконалення адаптивного управлінського мислення.

Отже, для цього педагогам варто вивчати досвід педагогів та психологів, використовувати інформаційні технології, включати студентів у дослідницьку діяльність.

Список використаних джерел:

1. Боднар О., Шевчик Б. Самооцінювання сформованості управлінської компетентності майбутніх менеджерів освіти. *Вісник Дніпровської академії неперервної освіти. Серія Філософія. Педагогіка*. 2023. №2. С.54-61.

2. Рожнова Т. Інноваційні аспекти формування особистості керівника навчального закладу. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Методика навчання природничих дисциплін у середній та вищій школі» (XXI КАРИШИНСЬКІ ЧИТАННЯ) (м. Полтава, 29-30 травня 2014 р.) / За заг. ред. проф. М.В. Гриньової. Полтава, 2014 URL: <http://eprints.zu.edu.ua/17518/1/%D0%A0%D0%BE%D0%B6%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0.pdf>

3. Тенденції та проблеми управління закладами освіти: виклики XXI століття: монографія / ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України за науковою ред. М. О. Кириченка; редкол.: М. О. Кириченко (голова), О. В. Алейнікова (заст. Голови). Київ, 2020. 325с.

References:

1. Bodnar O., Shevchyk B. (2023). Samootsiniuvannia sformovanosti upravlinskoi kompetentnosti maibutnikh menedzheriv osvity. [Self-assessment of the formation of managerial competence of future education managers]. *Visnyk Dniprovskoi akademii neperervnoi osvity. Serii*

Filosofii. Pedagogika. №2. S.54-61.

2. Rozhnova T. Innovatsiini aspekty formuvannia osobystosti kerivnyka navchalnoho zakladu. [Innovative aspects of forming the personality of the head of an educational institution]. Materialy Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii «Metodyka navchannia pryrodnych dystyplin u serednii ta vyshchii shkoli» (XXI KARYShYNSKI ChYTANNIa) (m. Poltava, 29-30 travnia 2014 r.) / Za zah. red. prof. M.V. Hrynovoi. Poltava, 2014 URL: <http://eprints.zu.edu.ua/17518/1/%D0%A0%D0%BE%D0%B6%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0.pdf>

3. Tendentsii ta problemy upravlinnia zakladamy osvity: vyklyky KhKhI stolittia: monohrafiia [Tendencies and problems of management of educational institutions: challenges of the XXI century]/ DZVO «Universytet menedzhmentu osvity» NAPN Ukrainy za naukovoju red. M. O. Kyrychenka; redkol.: M. O. Kyrychenko (holova), O. V. Aleinikova (zast. Holovy). Kyiv, 2020. 325s.

УПРАВЛІННЯ ПРОФЕСІЙНИМ ЗРОСТАННЯМ ПЕДАГОГІВ ЧЕРЕЗ АДАПТИВНИЙ ПІДХІД І РОЗВИТОК САМОМЕНЕДЖМЕНТУ ВЧИТЕЛЯ

MANAGEMENT OF TEACHERS' PROFESSIONAL GROWTH THROUGH AN ADAPTIVE APPROACH AND DEVELOPMENT OF TEACHER SELF-MANAGEMENT

ШКОДА Марина

аспірант кафедри педагогіки та менеджменту освіти Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка м. Тернопіль, Україна

Maryna SHKODA

PhD student of the Department of Pedagogy and Management of Education, Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University Ternopil, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0001-6119-1056>
shkodayamaryna@gmail.com

Останні роки характеризуються значними змінами в політичній, економічній, соціальній та освітній сферах як в Україні, так і у світі загалом. Ера штучного інтелекту та бурхливий розвиток технологій вимагають від суспільства підвищеного рівня самоорганізації та впровадження адаптивних підходів в управлінні освітою, що дає змогу оперативно реагувати на зміни зовнішнього і внутрішнього середовища. Завдяки ефективним механізмам адаптації та самоменеджменту вдається зберігати та розвивати особистісний потенціал. Розглядаючи освіту як стратегічну інвестицію в майбутнє, можна стверджувати, що висококваліфіковані кадри мають здатність впроваджувати інноваційні технології, оптимізувати виробничі процеси та підвищувати ефективність використання ресурсів, що, в свою чергу, сприяє прискореному відновленню економіки після кризових періодів.

У сучасному конкурентному середовищі роботодавці шукають не лише професіоналів з відповідними знаннями та навичками, а й осіб, здатних самостійно керувати своїм професійним розвитком, ефективно організовувати час і ресурси. Погоджуючись з думкою В. Лисенка та І. Приходька, можна стверджувати, що самоменеджмент є важливим не лише для керівника підприємства, а й для колективу, оскільки він сприяє ефективному використанню ресурсів з метою досягнення кращих результатів [3]. Вважаємо, що самоменеджмент є ключовим елементом у підготовці та підтримці висококваліфікованих фахівців. Як міждисциплінарна галузь, самоменеджмент інтегрує методи та знання з різних сфер для оптимізації управління власною діяльністю. Основу самоменеджменту становлять такі дисципліни, як психологія, соціологія, менеджмент, лідерство з акцентом на

командотворення, а також принципи здорового способу життя та інші. Це суттєво розширює дослідницький та пізнавальний потенціал сучасного управління і створює умови для впровадження адаптивних підходів у процес управлінської діяльності.

Саме адаптивний підхід дозволяє врахувати особисті потреби та можливості кожного педагога та колективу в цілому. Управління даним процесом передбачає систематичну самооцінку, аналіз конкурентних переваг та областей вдосконалення, визначення особистих та професійних цілей, складання індивідуального плану розвитку.

Управління професійним зростанням педагогічного колективу адміністрацією передбачає проведення заходів, які сприяють формуванню позитивного психологічного клімату в колективі. Це може бути досягнуто через організацію семінарів, тренінгів, майстер-класів та робочих груп, де педагоги обмінюються досвідом, обговорюють труднощі та спільно знаходять шляхи вирішення проблем.

При формуванні тематичних напрямів для вивчення педагогами самоменеджменту в освітньому закладі можна спиратися на структуру адаптивного самоменеджменту праці педагога, розроблену О. Боднар та М. Шкодою [2]. Враховуючи вісім ключових складових, пропонується наступний перелік тем:

1. Як створювати продуктивний розклад без перевантаження
2. Ефективна робота з інформацією: фільтрація та пріоритизація контенту
3. Ведення щоденника професійного розвитку
4. Соцмережі як інструмент побудови особистого бренду
5. Методи залучення аудиторії
6. Інвестиції у професійний розвиток
7. Управління міжособистісними конфліктами
8. Техніки релаксації та зняття м'язового напруження.

Такий підхід стимулює взаємну підтримку та сприяє розвитку колегіальної культури, що є важливим фактором успішного професійного зростання. Як зазначають Н. Бачинська, Г. Салата, В. Касьян, основою управління персоналом адаптивної організації є концепція розвитку творчої активності в межах організації, постійний пошук нових можливостей, колективне самонавчання, партнерство та довіра [1]. Таким чином, самоменеджмент педагога є важливим інструментом підвищення його ефективності та успішного функціонування в колегіальному середовищі. Колегіальна культура, в свою чергу, створює умови для обміну досвідом, підтримки та спільного розвитку, що позитивно впливає на загальний освітній процес.

Таким чином, самоменеджмент виступає важливим засобом підвищення ефективності педагогічної діяльності та розвитку професійних компетенцій, особливо в умовах динамічних змін і нових викликів. Він дає змогу педагогам не лише раціонально організовувати власну роботу та ефективно використовувати ресурси, а й активно впроваджувати інновації, покращуючи якість освітнього процесу.

Застосування адаптивного підходу до самоменеджменту сприяє розвитку культури співпраці, креативного мислення та професійної взаємопідтримки в педагогічному середовищі. Це створює передумови для підготовки висококваліфікованих спеціалістів, здатних відповідати на сучасні виклики, запроваджувати нові освітні практики та забезпечувати конкурентоспроможність навчального закладу.

Список використаних джерел:

1.Бачинська, Н., Салата, Г., & Касьян, В. (2024). Адаптивний підхід як інструмент бібліотечного менеджменту в умовах турбулентного зовнішнього середовища. Цифрова платформа: інформаційні технології в соціокультурній сфері. 2024. №7(1),С.9–23. <https://doi.org/10.31866/2617-796X.7.1.2024.306995>

2.Бондар О., Шкода М. Адаптивний самоменеджмент як чинник забезпечення ефективної діяльності педагогів в умовах змін. Адаптивне управління: теорія і практика. 2024. Випуск 19 (37). URL: <https://amtp.org.ua/index.php/journal/article/view/705/60> (дата

звернення 05.02.2025)

3.Лисенко В.В., Приходько І.А. Вплив функцій та технологій самоменеджменту на розвиток персоналу підприємства. Економіка і управління підприємством. 2018. Випуск 19. С. 251-256

References:

1.Bachynska, N., Salata, H., & Kasian, V. (2024). Adaptivnyi pidkhid yak instrument bibliotechnoho menedzhmentu v umovakh turbulentnoho zovnishnoho seredovyscha. Tsyfrova platforma: informatsiini tekhnolohii v sotsiokulturnii sferi. 2024. №7(1),S.9–23. <https://doi.org/10.31866/2617-796X.7.1.2024.306995>

2.Bondar O., Shkoda M. Adaptivnyi samomenedzhment yak chynnyk zabezpechennia efektyvnoi diialnosti pedahohiv v umovakh zmin. Adaptivne upravlinnia: teoriia i praktyka. 2024. Vypusk 19 (37). URL: <https://amtp.org.ua/index.php/journal/article/view/705/60> (data zvernennia 05.02.2025)

3.Lysenko V.V., Prykhodko I.A. Vplyv funktsii ta tekhnolohii samomenedzhmentu na rozvytok personalu pidpriemstva. Ekonomika i upravlinnia pidpriemstvom. 2018. Vypusk 19. S. 251-256

ТЕОРІЇ МОТИВАЦІЇ ЯК ПІДґРУНТЯ ПОШУКУ ШЛЯХІВ ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ ПЕДАГОГІВ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

ШТЕФАН Людмила

доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки, методики та менеджменту освіти ННІ «Українська інженерно-педагогічна академія» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, Харків, Україна

THEORIES OF MOTIVATION AS A BASIS FOR THE SEARCH OF WAYS TO INCREASE THE MOTIVATION OF TEACHERS FOR INNOVATIVE ACTIVITIES

Liudmyla SHTEFAN

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor at the Department of Pedagogy, Methods and Education Management, ESI "Ukrainian Engineering and Pedagogical Academy" V. N. Karazin Kharkiv National University, Kharkiv, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0002-9910-5499>
lvlshtefan@gmail.com

В умовах воєнного часу та тим більше повоєнного відновлення України особливого значення набувають пошуки шляхів впливу на підвищення мотивації фахівців педагогічної галузі до інноваційної діяльності. Безумовно, сама ситуація вже є вагомим фактором впливу на ці процеси. Але перед керівним складом всіх рівнів постає питання пошуку шляхів їх прискорення. Для цього на новому рівні вимог слід переглянути основні постулати теорій мотивації праці сучасного менеджменту. Серед них змістові, процесуальні та мотиваційні теорії поля [1]. Коротко зупинимося на тих, що представляють особливий інтерес для освіти. Розпочнемо зі *змістових теорій мотивації*.

Теорія ієрархії потреб американського психолога А. Маслоу ґрунтується на тому, що люди завжди мають потреби, які розташовані в ієрархічній послідовності: фізіологічні; потреби у безпеці та допомозі; соціальні потреби в коханні, дружбі, спілкуванні; потреби у повазі та самоповазі та потреби в самореалізації.

У цьому ж контексті розвиває свою теорію мотивації американський вчений К. Альфред. У його теорії систематизується спектр попередньо визначених в теорії ієрархії потреб особистості у три групи, а саме існування (так звані первинні потреби), зв'язку

(потреби в належності, визнанні та повазі) та зростання (самовираження та самореалізація). При цьому, на відміну від А. Маслоу, цей вчений наголошує на тому, що якщо у людини не задовольняється потреба вищого рівня, то рух по ієрархії може відбуватися й згори вниз.

Шляхом групування потреб іде й американський вчений Ф. Герцберг, який розробляє теорію двох факторів, до яких відносить гігієнічні (зовнішні фактори щодо оточення та особливостей оплати праці) та фактори-мотиватори (внутрішні фактори: кар'єрні зміни, можливості для творчого зростання, увага до досягнутих результатів, визнання успіху тощо). Відзначимо висновок Ф. Герцберга про те, що відсутність задоволення вищих потреб сприяє підсиленню уваги до нижчих потреб.

Визначимося з *процесуальними теоріями мотивації*. Серед перших дослідників тут слід відмітити американського психолога Е. Лока, якому належить теорія визначення цілей. Згідно неї саме бажання працівників працювати для досягнення цілі є найважливішим джерелом мотивації. При цьому в змісті цілей важливо враховувати такі характеристики, як складність, конкретність, прийнятність та привабливість до виконання.

Серед ключових теорій цього напрямку – теорія очікувань канадського психолога В. Врума. У ній вчений розвиває ідею про те, що потреби не є єдиним джерелом формування мотивації працівників. Підкреслюється, що мотивація в першу чергу залежить від їхніх очікувань щодо того, що витрачені зусилля матимуть бажаний результат, результати праці буде відповідно винагороджено, а винагорода матиме значну цінність.

Теорія справедливості американського вченого С. Адамса ґрунтується на тому, що людина суб'єктивно визначає співвідношення між своєю винагородою та винагородами інших і на цьому підґрунті формує свою поведінку. Тож головна теза теорії – взаємозв'язок між мотивацією робітників та їхнім відчуттям справедливості щодо оцінки результатів діяльності в колективі.

Американські дослідники Л. Портер й Е. Лоулер розробили комплексну процесуальну теорію мотивації, яка поєднала елементи теорії очікувань і теорії справедливості. У цій теорії беруться до уваги п'ять ключових категорій формування мотивації: зусилля, сприйняття, отримані результати, винагорода, міра задоволення працівника своєю діяльністю.

Сьогодні в аналізованому контексті активно формується такий напрям як *теорія поля*, серед дослідників якого К. Левін, П. Бурдє. Авторами теорії доводиться, що першорядне значення при формуванні мотивації працівника набувають середовищні умови.

Спираючись на постулати змістових, процесуальних теорій мотивації та теорії поля зроблено перші висновки щодо шляхів формування мотивації викладачів до інноваційної діяльності: створення каналів популяризації інноваційної діяльності як основи встановлення інноваційних рангів педагогів, забезпечення заходів з морального та матеріального стимулювання; розроблення критеріїв конкурентоздатності викладачів в інноваційній сфері; врахування результатів інноваційної діяльності при атестації тощо.

Таким чином сучасні теорії мотивації створюють вагоме наукове підґрунтя для перегляду підходів до підвищення мотивації до інноваційної діяльності педагогічних працівників.

Список використаних джерел:

1. Бутенко Д. С. Теорії мотивації: практичний аспект. *Ефективна економіка*. 2020. № 5. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7923> (дата звернення: 06.02.2025). DOI: [10.32702/2307-2105-2020.5.103](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.5.103).

References:

1. Butenko D. S. Teorii motyvatsii: praktychnyi aspekt. *Efektivna ekonomika*. 2020. № 5. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7923> (data zvernennia: 06.02.2025). DOI: [10.32702/2307-2105-2020.5.103](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.5.103).

Наукова панель 3 / Scientific Panel 3

**АДАПТИВНІ ПРОЦЕСИ В ДІЯЛЬНОСТІ ІНОЗЕМНИХ НАВЧАЛЬНИХ
ЗАКЛАДІВ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ; АДАПТАЦІЯ ТИМЧАСОВО
ПЕРЕСЕЛЕНИХ ОСВІТЯН УКРАЇНИ ДО ЄВРОПИ, США ТА ОБ'ЄДНАНИХ
АРАБСЬКИХ ЕМІРАТІВ**

**ADAPTIVE PROCESSES IN THE ACTIVITIES OF FOREIGN EDUCATIONAL
INSTITUTIONS IN THE CONDITIONS OF EUROINTEGRATION; ADAPTATION
OF TEMPORARILY RESETTLED EDUCATORS OF UKRAINE TO EUROPE, USA
AND UNITED ARAB EMIRATES**

Модератори / Moderators:

міжнародний освітній консультант / international educational consultant

Олена САЙТЗ / Elena SEITZ

аспірантка / Postgraduate Student

Олена СУХОБЕРХОВА /Olena SUKHOVERKHOVA

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛІВ У США – АДАПТИВНІ ПРАКТИКИ

САЙТЗ Олена

здобувач наукового ступеня кандидата з педагогіки ЗУНУ, міжнародний освітній консультант, засновник і віце-президент Міжнародної культурно-освітньої асоціації (ICEA), Тампа, Флорида, США.

**PROFESSIONAL TEACHER TRAINING IN THE UNITED STATES - ADAPTIVE
PRACTICES**

Elena SEITZ

a candidate of scientific degree in Pedagogy at the WUNU, international educational consultant, founder and vice-president of the International Cultural and Educational Association (ICEA), Tampa, Florida, USA.

Презентація матеріалів за QR-кодом або за посиланням:
https://drive.google.com/file/d/1D3iHZbkoqisV3psZdOVrs1zZF5TUgyGl/view?usp=drive_link

АДАПТАЦІЯ МІЖНАРОДНИХ ОСВІТНІХ ГРАНТІВ У МОЛДОВІ: ВИКЛИКИ ТА ІСТОРІЇ УСПІХУ

ЛИСЕНКО Влада

доктор юридичних наук, Гагаузія (Молдова); радник ректора з міжнародного розвитку Європейського університету Молдови, м. Кишинів, Молдова.

ADAPTING INTERNATIONAL EDUCATIONAL GRANTS IN MOLDOVA: CHALLENGES AND SUCCESS STORIES

Vlada LISENCO

Doctor of Jurisprudence, Advisor to the Rector for International Development of the European University of Moldova, Chisinau, Moldova.

Презентація матеріалів за QR-кодом або за посиланням:
https://drive.google.com/file/d/1lULpIISx1Taw834RLwC-xsxOA3DTlgSY/view?usp=drive_link

УКРАЇНЦІ В ОБ'ЄДНАНИХ АРАБСЬКИХ ЕМІРАТІВ

СПІВАКОВСЬКА Тетяна

кандидат економічних наук, завідувач навчальним процесом в Українській школі «Софія»,
Дубай, Об'єднані Арабські Емірати.

UKRAINIANS IN THE UNITED ARAB EMIRATES

Tetyana SPIVAKOVSKA

*Ph. D in economic sciences, head of the educational process at the Ukrainian School "Sofia",
Dubai, United Arab Emirates*

Презентація за QR-кодом або за посиланням: https://drive.google.com/file/d/1ZZ52Pwa82Q-QvjNZ6599sKvOt_UybUN2/view?usp=drive_link

Наукова панель 4 / Scientific Panel 4
ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА АДАПТИВНИХ ЗАСАДАХ
ORGANIZATION OF SCIENTIFIC AND RESEARCH ACTIVITIES ON ADAPTIVE
BASIS

Модератори / Moderators:
доктор педагогічних наук, професор / Professor, Doctor in Education (Pedagogy),
Зоя РЯБОВА / Zoya RYABOVA
кандидат педагогічних наук, доцент / Ph.D in Education (Pedagogy), Associate Professor
Оксана АНУФРІЄВА / Oksana ANYFRIEVA

НАСЛІДКИ ЛІКВІДАЦІЇ ЦІПО: АДАПТИВНЕ МОДЕЛЮВАННЯ НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ПРІОРИТЕТІВ

ГУСАРЧУК Людмила

аспірантка IV курсу ДЗВО «Університет менеджменту освіти» Національної академії педагогічних наук України, спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування». Місто Київ, Україна.

CONSEQUENCES OF THE LIQUIDATION OF CIPE: ADAPTIVE MODELING OF SCIENTIFIC AND METHODOLOGICAL PRIORITIES

Liudmyla HUSARCHUK

4th year postgraduate student of the State Higher Educational Institution "University of Educational Management" of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, specialty 281 "Public Management and Administration". Kyiv, Ukraine.

<https://orcid.org/0000-0003-2968-615X>

liudmylahusarchuk@gmail.com

Стан української освіти в III декаді XXI століття, можна охарактеризувати як турбулентно-затухаючий. IV квартал 2024 року став черговою, але цього разу критичною точкою відліку, адже у листопаді минулого року своє існування припинив Центральний інститут післядипломної освіти, котрий був структурним підрозділом ДЗВО «УМО» Національної академії педагогічних наук України [1]. Даний заклад був унікальним елементом освітньої екосистеми, оскільки цінність ЦІПО полягала у визначенні індивідуальних потреб фахівців та їх розвитку включно до етапу трансгресивної мутації ноетичних категорій. Методичне ядро підрозділу налаштовувало фокус на виконанні ключової системної ролі, допомагаючи педагогам адаптуватися до нових галузевих вимог [2]. У якості інституції, ЦІПО надавав змогу педагогам розробляти ефективну стратегію персонального успіху, забезпечував професійний розвиток фахівців та стояв на вістрі витоків цифровізації. Через ідеальні для професійного росту умови та стимулюючі фактори, саме у лавах ЦІПО виник простір, де педагог проходив стадію конверсії, починав проявляти науковий інтерес та поетапно еволюціонував до дослідника. Тобто, Україна мала самобутню інституціональну кузню трансформації метарефлексійних кадрів з понад 70-ти річною неперервною традицією. Специфікація закриття закладу такого класу має безпрецедентний характер [3]. Пріоритет проблеми є позачерговим, оскільки подія настільки грандіозного

масштабу не може залишатись проігнорованою. Накопичена впродовж останнього десятиліття сума причин негативних наслідків, наразі ставить під загрозу існування українську методичну службу та може призвести до її знищення.

Станом на I квартал 2025 року в науковому колі проблема не вирішена. Вона потребує повторного аналізу ризиків та ґрунтовного переосмислення концепції науково-методичних пріоритетів [4].

Мета дослідження: Охарактеризувати сутність адаптивного моделювання науково-методичних пріоритетів в умовах ліквідації ЦПО.

Корінь проблеми набагато глибший та збігається з хронологічним початком процесу децентралізації в Україні. Для того аби осмислити проблему краще, перш за все, потрібно розуміти цінності, якими оперував Центральний інститут післядипломної освіти. Заклад діяв на засадах асертивної методології та спрямовував діяльність на задоволення запитів суспільства і потреб системи освіти [2].

Отже, це унікальний приклад, де базовий ринковий принцип “попит народжує пропозицію” був модуляцією традиціоналізма, питання виживання якого опинилось під загрозою з тих самих пір, коли після державного втручання була сформована нова мета діяльності закладу. За відсутності єдиної публічної політики трансформації та розвитку методичної служби України в умовах децентралізації не було проведено аналіз ризиків, відповідно допущені реформаційні помилки стали критичними [3].

Задоволення потреб суспільства є сутністю продукту, однак не інституції. Інституція сприяє вихованню, а не отриманню задоволення. Якісна освіта часто змушена перебувати на грані методів й іноді це буває досить боляче. ЦПО був вжитий державою для обслуговування адаптивних потреб, в результаті інтенсивної служби він став незручним державі, оскільки його принципи не були оскаржені й відстояні, а поступилися вдоволенню запиту державної реформаційної повістки. Наполягаю на тому, що спільноєвропейське не повинно витіснити превалююче загальнонаціональне. Для української методичної служби, результат цього експерименту коштував надто дорого, оскільки процеси кризово-реформаторської політики призвели до руйнації центральної дослідницької післядипломної інституції [4].

На відміну від держави, методист занурений в інший спектр освіти, його цікавить не її обумовленість та матеріальність, а вираження конкретних духовних ідеалів. Обов'язковою умовою ефективності для методиста є те, що він має відчувати себе вільним, багатозначним та дещо символічним. Сформований методист є митцем, котрий прагне знайти та вловити більш нове та сучасне відчуття світу, але він сам і трактовка його інтенцій залишаються незмінними. Майстерність може бути відточена до бездоганності, однак по своєму відчуттю життя та відношенню до світу методист належить більше минулому, ніж поточному часу. Це ключова перевага і водночас основний недолік. Наразі можна констатувати, що збереження ідейних підоснов національної методичної традиції не входить в державні інтереси [5]. Національне викреслюється з освіти, що робить її більш інклюзивною та адаптованою до іноземних стандартів.

В результаті реформаційних процесів відбувається підміна понять та сучасне освітнє середовище насичується зразками недовговічної еклектики. Для українського методиста, педагога і здобувача освіти сьогоденні умови є переходом до нової мови розуміння та структури образів, маючих лише непрямі точки дотику зі звичними нормами національної методичної традиції. Іншими словами, поступова зміна парадигми, визначила цей курс напіврозпаду у якому ми перебуваємо нині. Таким чином, тиск реформ зламав станову конструкцію українського методичного структуралізму. Проблема закриття ЦПО полягає у тому, що нині не існує аналогічного атестаційно-інституційного осередку, який переймається перманентним забезпеченням сутісно-відмінного, за показником якості, фахового рівня професіоналізму керівників освіти, педагогічних кадрів, науково-педагогічних працівників та державних службовців, здатних взяти відповідальність за результат своєї професійної діяльності. У виснаженій війною державі, яка 11-й рік перебуває під облогою не має коштів

відкрити новий подібний заклад. Але й робити це повторно просто нонсенс, оскільки такий заклад вже безперервно існував понад 70 років та відмінно виконував свої задачі, приносячи користь суспільству.

Втім, життя цінне тим, що сповнене моментів, які ніколи не повторяться. Запропонований мною метод, на жаль не поверне ЦПО, оскільки для цього уже запізно, але він може допомогти визначити ключові науково-методичні пріоритети й уникнути фатальних помилок зараз та в майбутньому. Концепт адаптивного моделювання слід мислити як комплексний методологічний підхід, що дозволяє синхронізувати процес формування й реалізації науково-методичних пріоритетів із змінами зовнішнього та внутрішнього середовища. У контексті ліквідації ЦПО, такий підхід набуває особливої актуальності, оскільки він забезпечує гнучкість і оперативність реагування на структурні та організаційні трансформації.

Сутність адаптивного моделювання полягає у регулярній оцінці поточного стану науково-методичного простору. Така оцінка має оператись на динамічне відстеження середовища та звітну аналітику, що дозволить сконцентруватись на своєчасному коригуванні стратегічних напрямків з урахуванням нових викликів і можливостей, які неминуче виникатимуть після процесу ліквідації ЦПО. Варто зауважити, що важливу роль тут відіграє інтегративність міждисциплінарних підходів. Такий спосіб сприяє формуванню цілісної системи, здатної враховувати різноманітні фактори впливу й дозволяє зменшити ризики дисбалансу в управлінні пріоритетами. Адаптивне моделювання сприяє створенню нових платформ для інтеграції сучасних технологій та інформаційних ресурсів у формування методичних стратегій на базі фреймворків скомпільованого матеріалу [6].

Вважаю за необхідне резюмувати, що системний підхід дозволяє врахувати мультифакторність процесів, пов'язаних із трансформацією організаційної структури та забезпечити оптимізацію управлінських рішень на всіх рівнях. Однак, перехід до більш гнучких і децентралізованих моделей управління, не означає, що адаптивність виступатиме ключовим чинником успішної інтеграції нових наукових та методичних тенденцій. Ліквідація ЦПО довела, що адаптація є частковим зрізом, тотожним конгруентності інтерпритандуму та інтерпритансу. Такі процеси мають відбуватися в контрольованому середовищі й потребують перевірки контрастним чарунком динамічної буденності.

Список використаних джерел:

[1] Діяльність Центрального інституту післядипломної освіти [Електронний ресурс] // ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України. Доступно: https://umo.edu.ua/institutes/cippo/dijaljnistj-institutu?utm_source=chatgpt.com Дата звернення: Лютий, 3, 2025.

[2] Післядипломна освіта в умовах євроінтеграції: сутність, зміст, технології, готовність до змін / Л.П. Пуховська, М.В. Артюшина, В.Г. Базелюк та ін.; за наук. ред. Л.П. Пуховської. – К.: Педагогічна думка, 2012. – 122 с.

[3] Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні [Електронний ресурс] // Міністерство освіти і науки України. Доступно: https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/nrk/Analitichni-materialy/7-natsionalna-dopovid-pro-stan-i-rozvitok-osviti-v-ukraini.pdf?utm_source=chatgpt.com – Дата звернення: Лютий, 3, 2025.

[4] Аналітична доповідь щодо припинення діяльності Центрального інституту післядипломної освіти [Електронний ресурс] / Національна академія педагогічних наук України, Центральний інститут післядипломної освіти, Центр методичного забезпечення. – Київ: НАПН України, 2024. – 32 с. Доступно: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/732404/1/Аналітична_довідь_ЦПО%20ЦМО%20НАПН%20України.pdf – Дата звернення: Лютий, 3, 2025.

[5] Освіта і наука України в умовах воєнного стану [Електронний ресурс] // Міністерство освіти і науки України. Доступно: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/serpneva-konferencia/2023/22.08.2023/Inform-analytic.zbirn-Osvita.v.umovah.voyennogo.stanu->

vykl.rozv.povoyen.perspekt.22.08.2023.pdf?utm_source=chatgpt.com – Дата звернення: Лютий, 3, 2025.

[6] Garrison, D. R. E-Learning in the 21st Century: A Framework for Research and Practice [Електронний ресурс] / D. R. Garrison. – 3rd ed. – New York: Routledge, 2017. – 202p. – Доступно: <https://www.routledge.com/E-Learning-in-the-21st-Century-A-Framework-for-Research-and-Practice/Garrison/p/book/9781138953567>. – Дата звернення: Лютий, 3, 2025.

References:

[1] Diialnist Tsentralnoho instytutu pisliadyploinoi osvity [Elektronnyi resurs] // DZVO «Universytet menedzhmentu osvity» NAPN Ukrainy. Dostupno: https://umo.edu.ua/institutes/cippo/dijalnistj-institutu?utm_source=chatgpt.com. Data zvernennia: Liutyi, 3, 2025.

[2] Pukhovska L.P., Artiushyna M.V., Bazeliuk V.H. ta in. Pisliadyploina osvita v umovakh yevrointehratsii: sutnist, zmist, tekhnolohii, hotovnist do zmin / za nauk. red. L.P. Pukhovskoi. – K.: Pedahohichna dumka, 2012. – 122 s.

[3] Natsionalna dopovid pro stan i perspektyvy rozvytku osvity v Ukraini [Elektronnyi resurs] // Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy. Dostupno: https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/nrk/Analitychni-materialy/7-natsionalna-dopovid-pro-stand-i-rozvitok-osviti-v-ukraini.pdf?utm_source=chatgpt.com. Data zvernennia: Liutyi, 3, 2025.

[4] Analitychna dopovid shchodo pryplnennia diialnosti Tsentralnoho instytutu pisliadyploinoi osvity [Elektronnyi resurs] / Natsionalna akademiia pedahohichnykh nauk Ukrainy, Tsentralnyi instytut pisliadyploinoi osvity, Tsentr metodychnoho zabezpechennia. – Kyiv: NAPN Ukrainy, 2024. – 32 s. Dostupno: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/732404/1/Аналітична_доповідь_ЦІПО%20ЦМО%20НАПН%20України.pdf. Data zvernennia: Liutyi, 3, 2025.

[5] Osvita i nauka Ukrainy v umovakh voiennoho stanu [Elektronnyi resurs] // Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy. Dostupno: https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/serpneva-konferencia/2023/22.08.2023/Inform-analytic.zbirn-Osvita.v.umovah.voyennogo.stanu-vykl.rozv.povoyen.perspekt.22.08.2023.pdf?utm_source=chatgpt.com. Data zvernennia: Liutyi, 3, 2025.

[6] Garrison, D. R. E-Learning in the 21st Century: A Framework for Research and Practice [Elektronnyi resurs] / D. R. Garrison. – 3rd ed. – New York: Routledge, 2017. – 202 p. – Dostupno: <https://www.routledge.com/E-Learning-in-the-21st-Century-A-Framework-for-Research-and-Practice/Garrison/p/book/9781138953567>. Data zvernennia: Liutyi, 3, 2025.

КРИТЕРІЇ ТА ПОКАЗНИКИ ДІАГНОСТУВАННЯ РІВНЯ СФОРМОВАНOSTІ ДУХОВНО-МОРАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

ДРОЗД Павло

аспірант ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, м. Київ, Україна

CRITERIA AND INDICATORS FOR DIAGNOSING THE LEVEL OF SPIRITUAL AND MORAL COMPETENCE OF PEDAGOGICAL WORKERS IN SECONDARY EDUCATION INSTITUTIONS

Pavlo DROZD

Postgraduate student, of the University of Education Management, Kyiv, Ukraine.

zalcburg17@gmail.com

Актуальність проблеми. Проблема пошуків нової парадигми освіти набуває в сучасній Україні особливої актуальності. Стан духовної культури суспільства викликає сьогодні

досить обґрунтовану стурбованість, оскільки деградація духовних цінностей в результаті невинного і систематичного зростання прагматизації життя, пропаганди насильства, порушення правових, моральних та інших соціальних норм виростає до масштабів глобальної соціальної проблеми. На цьому тлі поглиблюється конфлікт культур окремих соціальних груп суспільства – етнонаціональних, класових, вікових а також особистісних. Тому саме духовність та культурна лояльність, які мають пронизувати весь зміст і форми навчально-виховної роботи, можуть стати гарантом нормальних міжлюдських відносин.

Поняття компетентності вченими подається в широкому смисловому діапазоні: як сукупність знань, умінь, навичок і способів дії індивіда в контексті певного предмета, галузі знань, що формуються у процесі навчання і слугують засобом досягнення мети навчання – розвитку компетентності. В сьогоденних умовах української державності, значно актуалізується проблема цінності особистості та відбувається утвердження духовних, морально-етичних надбань національного характеру, і здійснюється в певному соціокультурному просторі, який відображає етнокультурні особливості кожного регіону країни. Тому дуже важливо враховувати ментальні характеристики регіону та окремої соціальної спільноти у процесі виховання загальнолюдських і національних рис характеру особистості [2].

Як наголошують вітчизняні педагоги і вчені (К. Ушинський, Г. Ващенко, І. Огієнко, Ю. Дзерович, І. Ортинський, О. Вишневецький, В. Янів та ін.), духовно-моральне виховання, є складовою української системи виховання, оскільки відповідає ментальності та духовності українців [4, с. 167].

Ключові слова: компетентність, духовно-моральна компетентність, духовні цінності, фахівець, моральна норма.

Key words: competence, spiritual and moral competence, spiritual values, professional and moral standard.

Мета дослідження: виклад результатів дослідження історичного аспекту теорії духовно-морального розвитку особистості педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти для якісного оновлення методологічної теоретичної бази організації виховного процесу, конкретизації завдань, змісту і вибору оптимальних методів, форм і засобів виховного впливу.

Відповідно до мети визначено такі завдання:

- розвиток у педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти моральної норми свідомості, шляхом організації моральних відношень із застосуванням їх діяльності в теорії та практиці педагогіки;
- розвиток у педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти ставлення до духовних цінностей, як до суспільно значущих рис та якостей особистості, чеснот та позитивних моральних якостей, спонукання їх до самовдосконалення в теорії та практиці педагогіки.

Духовно-моральна компетентність – це сукупність духовних можливостей людини, що обумовлюють її спроможність до самопізнання, самореалізації, самоконтролю та виражають її мораль: сукупність прийнятих нею моральних норм та моральність: здатність до власного морального пошуку, спроможність формувати життєві принципи і цінності. Для одних феномен духовності – це цілісність психічної діяльності людини (Коган М.), інші пов'язують духовність із світом людських емоцій і відчуттів (Буртін Ю.), (Ксенофонов В.), а хтось це отожднює з творенням цінностей (Парсонс Г.) чи людської свідомості (Федотова В., Кемеров В.), виходячи з власного бачення та розуміння [1, с. 16 – 19]. Зокрема, Ващенко Г. вважав, що виховний ідеал має дві складові: патріотизм та духовність [3, с. 10 – 19].

Сукупність духовно-моральних уявлень, складає концептуальну модель розвитку професійної підготовки педагогічних працівників в теорії та практиці педагогіки, де особистісна культура педагогічного працівника визначається рівнем набуття ним системи моральних знань та духовно-моральних переконань.

В педагогічній науці було представлено різнопланові погляди на розуміння сутності,

предмета духовно-моральної компетентності педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти:

- матеріалістичний підхід (утверджує первинність наукового світогляду як базису духовно-морального виховання, інформування людини про систему духовних цінностей, категорії душі);
- ідеалістичний підхід (ототожнює духовний початок предмета духовно-морального виховання);
- симбіотичний (зорієнтований на примирення і врівноваження наукового та духовного компонентів навчання і морального виховання, оперує категорією духовно-морального здоров'я).

Духовність – це якість, яка характеризує вищий рівень розвитку людського в людині, вищий рівень розвитку самосвідомості людини, оскільки духовна людина достатньо повно і глибоко усвідомлює свій взаємозв'язок зі світом. Проте, ступінь усвідомлення людиною свого взаємозв'язку зі світом може бути різним, що дозволяє говорити про різні рівні духовного розвитку особистості. На основі даного критерію ми визначили наступні рівні:

- Низький рівень, характеризується байдужістю. Людина практично не усвідомлює свого взаємозв'язку зі світом. Існуючий взаємозв'язок обмежується рамками біологічного в людині. Вона зв'язана зі світом в тому розумінні, що останній дає першому можливість жити, дихати, їсти, розмножуватися).

- Середній рівень, характеризується причетністю. Людина даного рівня частково усвідомлює свій взаємозв'язок зі світом, який обмежується рамками раціонального в людині. Людина зв'язана зі світом силою свого розуму, який допомагає їй розібратися у всьому навколишньому, допомагає вивчити, пізнати все навколишнє.

- Високий рівень характеризується співпричетністю. Людина даного рівня достатньо повно у усвідомлює свій взаємозв'язок зі світом. Цей зв'язок присутній на особистісному рівні. Людина взаємозв'язана зі світом як цілісна особистість. На наш погляд, на низькому і середньому рівнях розвитку духовності особистості, ступінь усвідомлення нею свого взаємозв'язку зі світом ще недостатній для того, щоб говорити про сформованість духовності. Ми думаємо, що тільки на третьому, високому рівні духовність особистості стає її якістю, оскільки представник даного рівня достатньо повно і глибоко усвідомлює свій взаємозв'язок зі світом.

Висновки. Отже, під розвитком поняття духовно-моральної компетентності педагогічних працівників, варто розуміти таку форму відображення моральних явищ, які включають в себе сукупність уявлень про справедливість, принципи та ідеї, які стосуються духовного виміру життя народу, а також інтелектуальні та поведінкові процеси і стани в межах правового та морального поля, що в сукупності становить систему знань, умінь і навичок, моральних позицій, мотивів, переконань і установок, які відображаються у прийнятих рішеннях і спрямовані на пізнання себе, саморозвиток особистості у сфері професійної діяльності педагога. Таким чином, під розвитком духовно-моральної компетентності особистості педагогічних працівників розглядається, як сукупність якостей особистості – інтелектуальних, морально-етичних, емоційно-вольових, естетичних, – яка забезпечує прийняття й усвідомлення особистістю себе, свого Я, взаємодію особистості з іншою людиною та колективом, продуктами людської праці, суспільно-історичним досвідом, природою.

Список використаних джерел:

1. Бех І. Моральний розвиток особистості [Текст] / І. Бех // Рідна школа. 2004. № 1. 16 – 19 с.
2. Ващенко Г. Виховний ідеал [Текст] / Г. Ващенко. – Полтава: Полтавський вісник, 1994. 110 СЕРІЯ «ФІЛОСОФІЯ».
3. Зязюн І.А. Філософія поступу і прогнозу освітньої системи / Зязюн І.А. // Педагогічна майстерність: проблеми, пошуки, перспективи: Монографія. – К., Глухів: РВВ ГДПУ, 2005. 10 – 19 с.

4. Огієнко І. Українська церква. Нариси з історії української православної церкви. – К.: Україна, 1993. – 283 с.

References:

1. Bekh I. Moralnyi rozvytok osobystosti [Tekst] / I. Bekh // Ridna shkola. 2004. № 1. 16 – 19 s.
2. Vashchenko H. Vychovnyi ideal [Tekst] / H. Vashchenko. – Poltava: Poltavskyi visnyk, 1994.
3. Zyazyun I.A. The philosophy of the progress and forecast of the educational system / Zyazyun I.A. // Pedagogical mastery: problems, searches, prospects: Monograph. - K., Glukhiv: State University of State of Ukraine, 2005. 10 – 19 s.
4. Ogijenko I. Ukrai'ns'ka cerkva. Narysy z istorii' ukrai'ns'koi' pravoslavnoi' cerkvy. – K.: Ukrai'na, 1993. – 283 s.

МАЙБУТНЄ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В ЕПОХУ КРИЗ: САМОРЕГУЛЮВАННЯ, ЦИФРОВІЗАЦІЯ, ТРАНСПАРЕНТНІСТЬ

ДЯДЕНКО Михайло

аспірант кафедри публічного управління і проектного менеджменту Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти», Київ, Україна

THE FUTURE OF PUBLIC ADMINISTRATION IN THE ERA OF CRISIS: SELF-REGULATION, DIGITALIZATION, TRANSPARENCY

Mykhailo DIADENKO

Postgraduate student of the Department of Public Administration and Project Management, Educational and Scientific Institute of Management and Psychology, SIHE "University of Educational Management", Kyiv, Ukraine
mvdyadenko@gmail.com

Револьюційний розвиток інформаційних технологій та проникнення процесів цифровізації у більшість сфер суспільного життя створюють не лише нові можливості, а й породжують нові загрози та кризи. Технології миттєвої передачі даних, цифрові платіжні системи, що знаходяться поза контролем держави, соціальні мережі, як інструмент поширення дезінформації та маніпуляції десятками мільйонів людей, системи генеративного штучного інтелекту, що можуть вийти з під контроль людини, безпілотні літальні апарати, як фактор переваги у сучасній війні – лише незначна частина великого переліку наукових досягнень за останнє півстоліття, що можуть працювати, як на користь, так і всупереч інтересів людства.

Як наслідок, на зміну процесу глобалізації приходить процес продукування криз: політичних, соціальних, економічних, військових, етичних. Кризи породжують нові виклики, що потребують реагування та корегування державних політик. Так, нова політика Президента США Дональда Трампа, який набув повноважень 20 січня 2025 року, кардинальним чином відрізняється від політики попереднього уряду в таких сферах, як відновлювальна енергія, запобігання кліматичним змінам, видобуток корисних копалин, гендерна політика, інклюзивність, демократичні цінності та стандарти [1].

Україна, як держава, глибоко інтегрована у світові політичні та економічні процеси, також перебуває під впливом «епохи криз», що суттєво посилюється негативними наслідками відкритої збройної агресії з боку Російської Федерації.

Необхідність ефективного реагування на кризи, а також реалізація таких масштабних завдань, як поствоєнне відновлення та підготовка до набуття Україною повноправного

членства в Європейському Союзі, потребують суттєвого посилення якості публічного управління, переоцінки парадигми сучасного публічного управління, як публічного управління кризами [2, 18].

«Зміцнення демократичного управління» визначено одним із завдань Плану дій Ради Європи для України на 2023-2026 роки, що пропонується реалізувати шляхом підтримки належного врядування, реформи державного управління, забезпечення європейських стандартів виборів та референдумів, участі громадськості [3]. Прагнення до високих стандартів державного управління [4], розроблених за участю авторитетних міжнародних організацій, є амбітною для України метою. Проте, чи реально досягти поставленої мети без зміни підходів до державного управління, врахування криз та їх наслідків? Очевидно, що кризове управління вимагає застосування підходів, заснованих на адаптації системи до існуючих реалій. При цьому, відбувається «процес взаємовпливу, що викликає взаємопристосування поведінки суб'єктів діяльності» [5].

Як оптимальну модель публічного управління в епоху криз, доцільно розглянути модель, що включає посилення ролі саморегулювання (як інституту громадянського суспільства) з делегуванням частини функцій органів влади саморегулювним організаціям професійного та господарського спрямування.

Водночас, вказаний процес має супроводжуватися реформуванням інституту саморегулювання господарської та професійної діяльності в Україні, забезпеченням транспарентності в його діяльності. Практична реалізація поставленої мети може бути досягнута шляхом цифровізації інституту саморегулювання.

Висновки: реформування публічного управління в умовах криз потребує застосування адаптивного підходу, задіяння внутрішніх ресурсів системи. Одним із перспективних шляхів досягнення означеної мети є імплементація в систему публічного управління елементів інституту саморегулювання, що потребує додаткових наукових розвідок.

Список використаних джерел:

1. President Trump's America first priorities. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/2025/02/statement-from-the-press-secretary-on-januarys-jobs-reports>. Дата звернення: Лют. 04, 2025.

2. Public Administration in Times of Crisis. Selected Papers from the 18th NISPAcee Annual Conference, May 12–14, 2010, Warsaw, Poland. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://www.nispa.org/files/publications/ebooks/nispacee-warsaw2010.pdf>. Дата звернення: Лют. 04, 2025.

3. План дій Ради Європи для України на 2023-2026 роки «Стійкість, відновлення та відбудова». [Електронний ресурс]. Доступно: <https://rm.coe.int/action-plan-ukraine-2023-2026-ukr/1680aa8282>. Дата звернення: Лют. 04, 2025.

4. Принципи державного управління, листопад 2023 р. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://www.sigmaxweb.org/publications/Principles-of-Public-Administration-2023-edition-UKR.pdf>. Дата звернення: Лют. 04, 2025.

5. Єльнікова, Г. В. (2011). Технологія адаптивного управління персоналом організації. Науковий вісник інституту професійно-технічної освіти НАПН України. Професійна педагогіка., (1), 8-15.

References:

1. President Trump's America first priorities. [Elektronnyy resurs]. Dostupno: <https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/2025/02/statement-from-the-press-secretary-on-januarys-jobs-reports>. Data zvernennya: Lyut. 04, 2025.

2. Public Administration in Times of Crisis. Selected Papers from the 18th NISPAcee Annual Conference, May 12–14, 2010, Warsaw, Poland. [Elektronnyy resurs]. Dostupno: <https://www.nispa.org/files/publications/ebooks/nispacee-warsaw2010.pdf>. Data zvernennya: Lyut. 04, 2025.

3. Plan diy Rady Yevropy dlya Ukrayiny na 2023-2026 roky «Stiykist', vidnovlennya ta vidbudova». [Elektronnyy resurs]. Dostupno: <https://rm.coe.int/action-plan-ukraine-2023-2026->

ukr/1680aa8282. Data zvernennya: Lyut. 04, 2025.

4. Pryntsypy derzhavnoho upravlinnya, lystopad 2023 r. [Elektronnyy resurs]. Dostupno: <https://www.sigmaweb.org/publications/Principles-of-Public-Administration-2023-edition-UKR.pdf>. Data zvernennya: Lyut. 04, 2025.

5. Yel'nykova, H. V. (2011). Tekhnolohiya adaptivnoho upravlinnya personalom orhanizatsiyi. Naukovyy visnyk instytutu profesiyno-tekhnichnoyi osvity NAPN Ukrayiny. Profesiyna pedahohika., (1), 8-15.

ФОРМУВАННЯ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ ЧЕРЕЗ ВИВЧЕННЯ ФІЗИКИ: АДАПТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ.

МЕФОДОВСЬКА Валентина

викладач фізики, Відокремлений структурний підрозділ "Новоушицький фаховий коледж Закладу вищої освіти "Подільський державний університет", с. Струга Кам'янець-Подільський район Хмельницька область, Україна.

FORMATION OF CRITICAL THINKING THROUGH THE STUDY OF PHYSICS: ADAPTIVE TEACHING METHODS

Valentina MEFODOVSKA

Physics teacher, Separate structural unit "Novoushytskyi Professional College of the Higher Education Institution "Podilskyi State University", village of Struga, Kamianets-Podilskyi district, Khmelnytskyi region, Ukraine.
vala8@ukr.net

Чому критичне мислення важливе у фізиці? Сучасний світ наповнений інформацією, і не вся вона є достовірною. Уміння аналізувати, ставити правильні запитання та перевіряти факти – це навички, які допомагає розвивати фізика. Адже саме вона вчить шукати докази перед тим, як прийняти щось за істину, перевіряти суперечливі факти, виявляти логічні помилки та спростовувати міфи.

Але як зробити це навчання цікавим для студентів? Ось кілька адаптивних методів, які працюють.

1. Аналіз суперечливих фактів: хай студенти самі знаходять пояснення!

Суперечності – основний двигун науки. Коли факти здаються несумісними, студенти починають шукати глибше пояснення.

Приклад 1: Світло – хвиля чи частинка?

Ситуація: Світло поводить себе і як хвиля (інтерференція, дифракція), і як частинка (фотоефект).

Питання до студентів: Як таке можливо? Чи це означає, що світло може бути одночасно і тим, і іншим?

Відповідь: Квантова механіка пояснює, що світло має подвійну природу і може проявляти себе по-різному залежно від умов.

Приклад 2: Чому космонавти "падають" у космосі?

Ситуація: Відео з космосу показують, що астронавти ніби плавають у невагомості. Але ж на них все одно діє гравітація!

Питання до студентів: Якщо Земля притягує все, чому вони не падають?

Відповідь: Вони не перебувають у стані "відсутності гравітації", а весь час падають разом із кораблем, рухаючись по орбіті.

2. Розв'язування задач із реальними протиріччями.

Незвичайні задачі змушують замислитися та порушити стереотипи.

Задача 1: Чи можна їхати швидше за світло?

Умова: Уявіть потяг, що рухається зі швидкістю 99% від швидкості світла. Пасажир у вагоні вмикає ліхтарик. Чи перевищить швидкість світла світловий промінь від ліхтарика?

Очікуване протиріччя: Якщо додати швидкість потяга до швидкості світла, то світло має летіти швидше за світло... Але це суперечить фізичним законам!

Розв'язок: Відповідно до теорії відносності Ейнштейна, швидкість світла не змінюється незалежно від руху джерела.

Задача 2: Парадокс близнюків.

Умова: Один із близнюків летить у космос на великій швидкості, інший залишається на Землі. Хто буде старшим після повернення?

Розв'язок: Час у швидко рухомому кораблі йде повільніше (ефект сповільнення часу), тому мандрівник повернеться молодшим!

3. Як наука вчиться на помилках?

Навіть великі вчені помилялися. Аналіз таких помилок – чудовий спосіб навчитися сумніватися та перевіряти факти.

Помилка Арістотеля: важкі тіла падають швидше за легкі.

Що вважали раніше: Важчі предмети падають швидше, бо мають більшу масу.

Що довів Галілей: Якщо забрати опір повітря (наприклад, у вакуумі), всі тіла падають з однаковим прискоренням.

4. Експериментальні завдання з прогнозами.

Експерименти з передбаченням результатів розвивають критичне мислення.

Експеримент 1: Як далеко полетить м'яч?

Завдання: Визначити, який кут кидка дає найбільшу дальність польоту.

Прогноз: Студенти висловлюють гіпотези (найчастіше кажуть 90° або 45°).

Перевірка: Експериментально доводиться, що оптимальний кут – близько 45°.

Експеримент 2: Чи зламається яйце при падінні?

Завдання: З якої висоти потрібно скинути яйце, щоб воно не розбилося?

Метод: Студенти можуть використати різні методи амортизації (парашут, м'які поверхні тощо).

Результат: Навчає застосовувати науковий метод і перевіряти гіпотези!

5. Фізика та фейки: не віримо всьому підряд!

Сьогодні у соцмережах багато псевдонауки. Як навчити студентів відрізнити правду від вигадки?

Фейк: "В Чорнобилі рівень радіації зріс настільки, що загрожує Європі".

Реальність: Радіаційний фон змінюється, але навіть після аварійних ситуацій рівень небезпеки для інших країн залишається низьким.

Фейк: "Наклеїв магніт на телефон – і він заряджається швидше".

Реальність: Магніт не може впливати на швидкість зарядки – це просто маркетинговий хід.

Висновки: критичне мислення можна і треба розвивати!

Фізика – чудовий інструмент для навчання аналізу, логіки та боротьби з псевдонаукою.

Методи, які ми розглянули, роблять навчання захопливим, допомагають студентам самостійно шукати відповіді та перевіряти інформацію.

Список використаних джерел / References:

1. <https://nauka.ua/card/shcho-take-temna-materiya-i-temna-energiya-yak-yih-fiksuyut-zvidki-mi-znayemo-shcho-voni-isnuyut>
2. <https://www.bbc.com/ukrainian/articles/cpwwl45np76o>
3. <https://ua.inkrakow.pl/fizyka-sprostovuiut-feik-radiatsiia-z-chornobylija-ne-zahrozhuie-polshchi-ta-inshym-krainam/>

АДАПТАЦІЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ДО НОВОЇ КУЛЬТУРИ В УМОВАХ ПОЛІКУЛЬТУРНОГО СВІТУ

МИКИТЕНКО Інна

викладач-методист Коростишівського фахового педагогічного коледжу ім. І. Я.
Франка Житомирської обласної ради

ADJUSTING OF APPLICANTS' OF EDUCATION TO A NEW CULTURE IN THE CONDITIONS OF A MULTICULTURAL WORLD.

Inna MYKYTENKO

teacher-methodologist of I. Y. Franko Korostyshiv Applied Pedagogy College of Zhytomyr
Regional Council
innaukraine172@gmail.com

We are living in the multicultural world which abounds in different cultures represented by various peoples, nationalities, nations and ethnic groups having their own traditions, customs, habits, rites that are very precious to them as they keep them with great honour and pass from generation to generation.

On their basis appeared so called customary law that is a set of laws based on the traditions, customs, or norms of a local community. Customary law is often - but not always - unwritten. It is based on long-standing traditions, customs, and rules that a community accepts as binding. Customary law is often administered at the local level in accordance with tradition and dispute resolution mechanisms [3].

Traditions, customs, habits, rites are like the heart of a nation's culture. They determine the way people live, the language they speak, the religions they follow, the values they hold, the relationships they keep, the food they eat, the clothes they wear, the buildings they make and much more.

The word "tradition" derives from the Latin "trado" literally meaning "to hand over", "deliver".

The New Webster's dictionary of the English language defines it as the handing down of opinions, doctrines, practices, rites, and customs from father to son, or from ancestors to posterity by oral communication [2, p. 1632].

The word "custom" comes from the Latin consuetudo (consuetudin-), custom and is a habitual practice, either of an individual or a group; established usage; the usual way of acting in given circumstances; convention [2, p. 391].

Culture from the Latin "cultura" is the acquired ability of an individual or a people to recognize and appreciate generally accepted esthetic and intellectual excellence [2, p. 386]. It is a combination of traditions, arts and language.

Every nation has its life values in culture. Culture in a society includes the beliefs, way of life, art, and customs that are shared and accepted by people in a particular society.

When in a foreign country you usually experience culture shock which refers to the anxiety and feelings (of surprise, disorientation, uncertainty, confusion, etc.) felt when people have to operate within an entirely different cultural or social environment, such as a foreign country. It grows out of the difficulties in assimilating the new culture, causing difficulty in knowing what is appropriate and what is not. This is often combined a dislike for or even disgust (moral or aesthetical) with certain aspects of the new or different culture [3].

The term expresses the feeling of not knowing what to do or how to do things in a new environment, and not knowing what is appropriate or inappropriate. It is an anxiety that results from losing all our familiar signs and symbols of social intercourse. We can describe culture shock as the

physical and emotional discomfort one suffers when coming to live in another country or a place different from the place of origin.

Often, the way that we lived before is not accepted as or considered as normal in the new place. Everything is different, and for example, we don't speak the language, don't know when to shake hands and what to say when we meet people, when and how to give tips, when to accept and when to refuse invitations, when to take statements seriously and when not.

You may find adjusting to a different educational system, culture and in some cases language to be more challenging than you expected. A pattern of cultural adjustment often occurs over a period of several weeks or months.

There are usually three phases in Culture Shock: Phase I - The Honeymoon (you may feel excited and exhilarated), Phase II - The Rejection (you may feel homesick and may idealize your life back home, while being highly critical of life in a foreign country), Phase III - The Recovery (you understand that as time passes you will be better able to enjoy your new surroundings and you get more relaxed) [3].

- There are ways to diminish feelings of culture shock. It is important to acknowledge your feelings to your family, reach out to friends and others for help, get together with people from your home country as it can be a big help to speak your own language, to share a meal from home or have a cup of coffee and talk about adjusting to living in a country, contact a cultural club to meet students or scholars from your own country and/or other countries, get out and discover some of the attractions in the area and others [3].

To diminish feelings of culture shock you should know that when in Rome, do as the Romans do. For example in France you shouldn't sit down in a café until you've shaken hands with everyone you know. In Pakistan you mustn't wink. It is offensive [4, p. 41].

Taking into consideration the said above it is very important to form education applicants' multicultural competency which will help them to orient themselves in the world's modern cultural world.

O. Berezyuk defines multicultural competency as an integrative quality of a person that is formed in the learning process and includes a system of multicultural knowledge, skills, abilities, interests, needs, motives, values, multicultural qualities, experience, social norms and rules of behavior necessary for everyday life and activity in a modern multicultural society, and is realized in the ability of a person to effectively solve the tasks of social activity during positive interaction with representatives of different cultures [5, p. 16].

The multicultural competency of education applicants is based on their own cultural identity, as well as on a respectful attitude towards representatives of other cultures and their ability to effectively communicate across cultures in today's colorful multicultural world. It includes the ability of applicants for professional education to exercise their socio-cultural identification as a condition for understanding and entering a multicultural environment; mastering the basic concepts that define the diversity of the world; cultivating in them a positive attitude towards different cultures and a willingness to interact with representatives of other ethnic groups on the basis of mutual understanding and respectful attitude, adhering to the principle of dialogue of cultures.

It is the creation of a system of multicultural knowledge that serves as an indicative basis for the applicants' activities in a multicultural society with their inherent responsibility and high morality; a system of motivational and value formations: motives, universal human values, interests, needs, multicultural qualities that regulate their everyday life and activities in a multicultural environment, the formation of multicultural skills and abilities in the personality regarding compliance with social norms and rules of behavior in a multicultural society and the presence of experience of positive interaction with representatives of different cultures.

So living in a multicultural world full of various cultures we should adjust to it respecting traditions and customs of other people and their culture. Getting necessary multicultural knowledge, skills and abilities will help education applicants to diminish feelings of culture shock and feel more or less safe in a foreign country.

Список використаних джерел :

1. Federal Judicial Center (gov.). *Judiciaries Worldwide A Resource on Comparative Judicial Practice*.
<https://judiciariesworldwide.fjc.gov/customary-law>
2. Finnegan, Edward G., Vadakekalam, Thomas. (1988). *New Webster's dictionary of the English language*. College Edition. Fourth Reprint. Published in India by SURJEET PUBLICATIONS, by arrangement with Consolidated Book Publishers, U.S.A. p. 1825.
3. Harvard International Office (gov.). *Adjusting to a New Culture*.
<https://www.hio.harvard.edu/adjusting-new-culture>
4. Soars, Liz & John (2003). *New Headway English Course*. Oxford University Press. 161 p.
5. Березюк О. С. (2015). Системний підхід до формування полікультурної компетентності майбутніх фахівців в сучасному освітньому просторі // Професійна педагогічна освіта: системні дослідження : монографія / за ред. О. А. Дубасенюк. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка. – С. 193-209.

References:

1. Federal Judicial Center (gov.). *Judiciaries Worldwide A Resource on Comparative Judicial Practice*.
<https://judiciariesworldwide.fjc.gov/customary-law>
2. Finnegan, Edward G., Vadakekalam, Thomas. (1988). *New Webster's dictionary of the English language*. College Edition. Fourth Reprint. Published in India by SURJEET PUBLICATIONS, by arrangement with Consolidated Book Publishers, U.S.A. p. 1825.
3. Harvard International Office (gov.). *Adjusting to a New Culture*.
<https://www.hio.harvard.edu/adjusting-new-culture>
4. Soars, Liz & John (2003). *New Headway English Course*. Oxford University Press. 161 p.
5. Bereziuk O. S. Systemnyi pidkhid do formuvannia polikulturnoi kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv v suchasnomu osvitnomu prostori // Profesiina pedahohichna osvita: systemni doslidzhennia : monohrafiia / za red. O. A. Dubaseniuk. – Zhytomyr : Vyd-vo ZhDU im. I. Franka, 2015. – S. 193-209.

Наукова панель 5 / Scientific Panel 5
АДАПТИВНІ ПРОЦЕСИ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ОСВІТИ І ПЕДАГОГІКИ
ADAPTIVE PROCESSES OF INFORMATION AND ANALYTICAL SUPPLY DIGITAL
TRANSFORMATION OF EDUCATION AND PEDAGOGY

Модератор / Moderator:
доктор педагогічних наук, професор / Professor, Doctor in Education (Pedagogy)
Ольга ЛУЧАНІНОВА / Olha LUCHANINOVA

АДАПТИВНЕ НАВЧАННЯ ЯК НОВІТНЯ ПЕРСОНАЛІЗОВАНА ОСВІТНЯ
ТЕХНОЛОГІЯ

АНДРІЮШИНА Любов

кандидат біологічних наук, професор кафедри педагогіки і психології Придніпровської
державної академії фізичної культури і спорту, м. Дніпро, Україна.

ТИМОФЄЄВ Олександр

кандидат філософських наук, старший викладач кафедри педагогіки і психології
Придніпровської державної академії фізичної культури і спорту, м. Дніпро, Україна.

ADAPTIVE LEARNING AS A NEW PERSONALIZED EDUCATIONAL TECHNOLOGY

Liubov ANDRIUSHYNA

Candidate of Biological Sciences, Professor of the Department of Pedagogy and Psychology,
Prydniprovsk State Academy of Physical Culture and Sports, Dnipro, Ukraine.

<https://orcid.org/0009-0009-9175-6252>

Oleksandr TYMOFIEIEV

Candidate of Philosophical Sciences, Senior Lecturer of the Department of Pedagogy and
Psychology, Prydniprovsk State Academy of Physical Culture and Sports, Dnipro, Ukraine.

<https://orcid.org/0000-0002-7004-8320>

2011satimo@gmail.com

Безпосередній досвід використання онлайн навчання протягом останніх років, особливо під час пандемії Covid-19 та триваючої війни в Україні доводить, що здобувачі освіти стають все більш різноманітними з точки зору культури, економічного походження та стилю навчання. Педагоги все більше усвідомлюють, що учні засвоюють інформацію різними способами, а також з різною швидкістю. Як наслідок, ідея освіти, яка може бути персоналізована для окремого здобувача, набуває все більшої популярності. Доброю новиною є те, що сьогодні існують технології для вирішення цієї проблеми. Однією з таких технологій є адаптивне навчання.

Адаптивне навчання – це освітня методика, яка використовує навчальні матеріали, адаптовані під здобувача з метою задоволення його чи її конкретних освітніх потреб. «Адаптивне навчання – це, по суті, цифрове тьюторство для кожного студента, адже підлаштовувати курс під потреби окремого студента і забезпечити кожному безпосередню підтримку викладача, особливо у великих групах, – це дуже непросте завдання» [1]. Як зазначають дослідники, адаптивне навчання може виступати також і як засіб розвитку

життєстійкості в умовах воєнного стану, оскільки воно: підвищує залученість студентів через індивідуалізацію навчального контенту, сприяє розвитку контролю над навчальним процесом, що підвищує впевненість студентів у своїх силах, стимулює прийняття викликів, пропонуючи складні, але доступні завдання [2, с. 85].

Для досягнення оптимальних результатів адаптивного навчання необхідно враховувати два елементи: стабільну інфраструктуру, на якій ґрунтуватиметься процес навчання, та обґрунтований зміст, який дозволить проводити цікаві та ефективні заняття з погляду викладання. Цей інноваційний метод навчання використовує комп'ютерні алгоритми для структурування взаємодії зі здобувачем, пропонуючи навчальні заходи та персоналізовані ресурси, які відповідають потребам кожної людини. Однак це не означає, що викладач повинен створювати диференційовані завдання для кожного здобувача, а скоріше він має запропонувати навчальний шлях з різними варіантами, пов'язаними один з одним результатом, який здобувач зможе отримати на оціночних іспитах. У цих випадках структура програми навчання заснована на невеликих та автономних навчальних модулях, які відкриваються та закриваються відповідно до потреб здобувача. Такі модулі побудовані на основі певних алгоритмів, які можуть також включати інноваційні системи штучного інтелекту.

Технологія адаптивного навчання в системі MOODLE може бути впроваджена завдяки таким інструментам як Лекція (Lesson) і Тест (Quiz).

Модуль Лекція (Lesson) в системі MOODLE є яскравим прикладом адаптивного інструменту навчання. Лекція дозволяє викладачу програмувати сценарії подання матеріалу та прогнозувати поведінкові реакції здобувачів під час навчального процесу. Викладач може розділити весь матеріал з відповідної теми на частини (сторінки) і чергувати їх з контрольними запитаннями для перевірки розуміння прочитаного здобувачами. Тільки після перевірки розуміння попереднього матеріалу здобувач може переходити до наступної частини (сторінки). Якщо відповідь на питання для самоконтролю є неправильною, здобувач може повернутися до попередньої сторінки (або іншої сторінки, вказаної викладачем) і повторити матеріал. Отже, Лекція (Lesson) в MOODLE – це ланцюжок сторінок із заздалегідь визначеними переходами між сторінками відповідно до запланованого алгоритму. Модуль Тест (Quiz) системи MOODLE надає користувачам гнучку палітру налаштувань тестів, включаючи адаптивний режим відображення результатів тестування. Якщо метою викладача є заохочення здобувачів до засвоєння матеріалу, використання самоперевірок може бути дуже корисним. Такі тести необов'язково включати в процес оцінювання, але вони повинні показувати реальну здатність здобувачів запам'ятовувати, відтворювати та розуміти пройдений матеріал. Це так званий адаптивний режим. Щоб налаштувати адаптивний режим в тестах, потрібно відкрити редагування параметрів тесту, змінити опцію «Поведінка питань» (Отримання результату -> Адаптивний режим) і зберегти змінені параметри [1].

Таким чином, адаптивне навчання є дієвою новітньою освітньою технологією, що дозволяє персоналізувати траєкторію навчання відповідно до індивідуальних особливостей здобувачів освіти.

Список використаних джерел:

1. Щурко М. Інструменти адаптивного навчання в CMS UCU. *Блог Центру навчальних та інноваційних технологій UKU* (10.04.2019). URL: (дата звернення: 30.01.2025).
2. Митник О., Чанчиков І. Вплив адаптивного навчання на розвиток життєстійкості студентів в умовах воєнного часу. *Освітньо-науковий простір*, 2024. Вип. 7 (2). С. 81-90. [https://doi.org/10.31392/ONP.2786-6890.7\(2\)/2.2024.22](https://doi.org/10.31392/ONP.2786-6890.7(2)/2.2024.22)

References

1. Shchurko M. Instrumenty adaptivnoho navchannia v CMS UCU. *Bloh Tsentru navchalnykh ta innovatsiinykh tekhnolohii UKU* (10.04.2019). URL: (data zvernennia: 30.01.2025).
2. Mytnyk O., Chanchykov I. Vplyv adaptivnoho navchannia na rozvytok zhyttiistiikosti studentiv v umovakh voiennoho chasu. *Osvitno-naukovy prostrir*, 2024. Vyp. 7 (2). S. 81-90. [https://doi.org/10.31392/ONP.2786-6890.7\(2\)/2.2024.22](https://doi.org/10.31392/ONP.2786-6890.7(2)/2.2024.22)

ВПЛИВ ЦИФРОВІЗАЦІЇ НА ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

БУСАРОВА Тетяна

к.ф.-м.н., доцент кафедри вищої математики, Український державний університет науки і технологій, м. Дніпро.

ГРИШЕЧКІНА Тетяна

к.т.н., доцент кафедри комп'ютерних інформаційних технологій, Український державний університет науки і технологій, м. Дніпро.

THE IMPACT OF DIGITALIZATION ON THE EDUCATIONAL PROCESS: CHALLENGES AND PROSPECTS

Tetiana BUSAROVA

Ph.D., Associate Professor, Associate Professor of the "Higher Mathematics" Department,
Ukrainian State University of Science and Technology
t.m.busarova@ust.edu.ua

Tetiana HRYSHECHKINA

Ph.D., Associate Professor of the Computer Information Technologies Department, Ukrainian State
University of Science and Technology
<https://orcid.org/0000-0003-1570-4150>
t.s.hryshechkina@ust.edu.ua

У XXI столітті освітній процес стає все більш технологічним завдяки застосуванню планшетів, смартфонів та інтерактивних платформ. Пандемія COVID-19 значно прискорила процес цифровізації, що спричинило масовий перехід на дистанційне навчання. Широке використання відеоконференц-сервісів (Zoom, Google Meet, тощо) стало невід'ємною частиною освітнього процесу. Останнім часом цифровізація освіти активно підтримується штучним інтелектом, який значною мірою трансформує традиційні підходи до навчання. Цей процес є незворотнім та вкрай важливим для подальшого розвитку системи освіти. Цифровізація виступає як ключовий напрямок трансформації освітнього процесу, що вимагає детального аналізу її переваг та викликів.

Цифровізація надає значні можливості оптимізації освітнього процесу. Освіта стає більш гнучкою та доступною, дозволяючи навчатися у будь-який час та в будь-якому місці. Збільшуються можливості для самостійного навчання через онлайн-курси, лекції, практичні заняття та доступ до додаткових освітніх матеріалів. Студенти, які поєднують навчання з роботою або проживають у віддалених регіонах, можуть обирати дистанційну або змішану форму навчання. Також відкриваються можливості участі у міжнародних онлайн-проектах та конференціях, що сприяє академічній мобільності та обміну знаннями.

Цифровізація освіти, незважаючи на численні переваги, стикається з низкою значних викликів. Доступ до автоматизованих програм може викликати зниження мотивації студентів до самостійного аналізу та критичного мислення. Застосування текстових генераторів та алгоритмів для вирішення завдань може призводити до поверхневого засвоєння знань. Надмірна залежність від швидких інтернет-ресурсів негативно позначається на когнітивних здібностях учнів, знижуючи їхню здатність до запам'ятовування та осмислення навчального матеріалу. Спостерігається тенденція до зниження інтересу до основних аспектів освіти, оскільки студенти все частіше націлюються на готові рішення, а не процес їх пошуку. Існує ризик формування освітнього середовища, яке наголошує більше на підготовці виконавців, ніж на створенні нових знань та інновацій.

Таким чином, цифровізація у сфері освіти має як позитивні, і негативні сторони. Ключовим моментом є необхідність знаходження балансу між традиційними та цифровими методами навчання, щоб зберегти якість освіти та сприяти глибокому розвитку знань та навичок у студентів. Впровадження сучасних технологій має враховувати їх вплив на освітній процес для забезпечення гармонійного поєднання інновацій та академічної традиції.

ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПІДХОДІВ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ЛІЦЕЮ НА ЗАСАДАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

БУТ Оксана

магістрантка кафедри педагогіки, іноземної філології та перекладу Харківського національного економічного університету ім. Семе́на Кузне́ця, директор комунального закладу «Харківський ліцей № 90 Харківської міської ради.

PROMOTION OF INNOVATIVE APPROACHES IN THE ILLUMINATION PROCESS AT THE LYCEUM IN THE OUTSKIRTS OF REMOTE LEARNING

Oksana BUT

master's student of the department of pedagogy, foreign philology and translation of Semyon Kuznets Kharkiv National University of Economics, director of the communal institution «Kharkiv Lyceum No. 90 of the Kharkiv City Council».
butoksana8@gmail.com

Сучасний світ вимагає від нас творчих та нестандартних підходів у всіх сферах діяльності, а особливо у сфері освіти. Модернізація освіти стає надзвичайно важливою, оскільки потреби та можливості сучасних здобувачів освіти постійно змінюються. Пандемія COVID-19, збройна агресія російської федерації проти України змусили прискорити цей процес. Для досягнення успішних результатів у сфері освіти України необхідно застосовувати новітні педагогічні та інноваційні технології, які б враховували індивідуальні потреби учнів та створювали сприятливе навчальне середовище. Для цього необхідно формувати освітнє середовище, спрямоване на задоволення потреб та інтересів учнів, надавати можливості для розвитку індивідуальних навчальних траєкторій та активно взаємодіяти з усіма учасниками освітнього процесу.

Глобальні виклики, стали потужним каталізатором переходу освіти в онлайн-формат. Дистанційна освіта передбачає систематичну та цілеспрямовану самостійну роботу учнів, які можуть опановувати матеріал у будь-якому зручному для них місці та часі. Це відкриває нові можливості для здобувачів освіти, але також ставить перед ними виклики у вигляді віддаленої комунікації та організації навчального процесу.

При організації навчання у дистанційному режимі інформаційно-комунікаційні технології використовуються вчителями на різних етапах освітньої діяльності: при підготовці та проведенні навчального заняття, оцінюванні навчальних досягнень, зворотного зв'язку, реалізації технології дистанційного навчання та інформуванні учнів. Вчителі розробляють власний контент, створюють та використовують мультимедійні презентації, інтерактивні вправи та тести до уроків, застосовують електронні освітні ресурси. Вчителями нашого закладу в освітньому процесі використовуються такі платформи (рис 1):

Рис. 1. Застосування освітніх платформ вчителями ліцею

Навчання з використанням інноваційних технологій передбачає активну участь усіх учнів у навчальному процесі, де взаємодія відбувається неперервно та інтенсивно. Організація інноваційно-інтерактивного навчання охоплює такі аспекти, як створення ситуацій, що відображають реальне життя, використання рольових ігор, спільне вирішення проблем з урахуванням аналізу обставин і конкретної ситуації. Це сприяє ефективному формуванню вмінь і навичок, утвердженню цінностей, створенню сприятливої атмосфери для взаємодії та дає змогу педагогу відіграти роль справжнього керівника в учнівському колективі. Використання інтерактивних технологій у навчальному процесі призводить до підвищення активності учнів у різних аспектах, що відповідають меті й завданням інтерактивних методів [1].

Для електронного документообігу, оцінювання, ведення дистанційного навчання та комунікації використовуємо цифрову освітню платформу - HUMAN, що об'єднує учасників освітнього процесу в єдиному захищеному середовищі. Розміщення змісту уроків на платформі, відеоматеріалів дає можливість всім учасникам освітнього процесу долучитися до навчання у зручний час, самостійно опрацьовувати матеріал або повернутись до незрозумілих моментів та переглянути пояснення кілька разів, повільніше, з паузами, відповідно до власного стилю навчання. Особливо це важливо для тих, хто має проблеми зі світлом та Інтернетом. Аналітика оцінок дозволяє аналізувати освітні дані та формувати візуалізовані графіки щодо успішності учнів у закладі освіти, що сприяє рішенню щодо подальшого розвитку закладу. Комунікація на платформі можлива між усіма учасниками освітнього процесу через спеціалізовані інструменти, що дає можливість контролю учнів з боку батьків. Внутрішньошкільна соціальна мережа захищена від сторонніх осіб та неприйняттого інформаційного контенту.

Дистанційне навчання дійсно має свої переваги і недоліки. З одного боку, воно дозволяє забезпечити доступність освіти, навіть у випадку обмежень, таких як пандемія або віддаленість від навчального закладу. З іншого боку, важливо розглянути й можливі недоліки дистанційної форми навчання, які можуть впливати на якість освітніх послуг. До них належать: обмежена взаємодія учнів та вчителів в онлайн-середовищі; відсутність особистого нагляду порівняно з традиційними уроками, коли вчителі можуть надавати безпосередню підтримку та нагляд за учнями; високі вимоги щодо самодисципліни, оскільки відсутність жорсткого графіка та фізичної присутності може призвести до відкладення навчальних обов'язків і зниження продуктивності; можливі технічні проблеми, такі як відсутність стабільного інтернет-з'єднання, проблеми зі звуком або відео, можуть виникати під час дистанційного навчання, що перешкоджає доступу до матеріалів і взаємодії з іншими учасниками освітнього процесу; відсутність соціальної взаємодії, яка може позбавити учнів можливості обмінюватися ідеями, дискутувати та взаємодіяти з однолітками [2]; значні освітні втрати для багатьох учнів.

Важливо враховувати ці недоліки під час планування та здійснення дистанційного навчання в умовах воєнного стану й інших форс-мажорних обставин у закладах освіти, а саме: створювати ситуації успіху, зацікавленості; використовувати ігрові методики, розгадувати кросворди, ребуси, загадки, переглядати відеоматеріали; спілкування з однолітками можна компенсувати позакласними гуртками для дитини, груповими онлайн-заняттями учнів, проведенням виховних годин на різні теми.

Особливий інтерес викликають дискусії про різноманітні життєві ситуації; забезпечити процес підтримки учнів - створити сприятливе середовище, в якому учні можуть отримати допомогу та підтримку від вчителів, батьків та однокласників; проєктувати заняття так, щоб учні відчували перехід з одного рівня - на інший; залучати батьків до навчального процесу: батьки можуть допомогти учням організувати навчання вдома, контролювати виконання завдань та підтримувати їх мотивацію.

Правильна організація онлайн-навчання дає змогу як учням, так і вчителям адаптуватися й ефективно використовувати надані ресурси, застосовувати тайм-менеджмент

для більш доцільного планування часу.

Інноваційні підходи у впровадженні дистанційного навчання в ліцеї дозволяють створити ефективні умови для отримання якісної освіти здобувачам освіти. Вони сприяють розвитку технологічних навичок, збільшенню залученості учнів у процес навчання та створенню комфортного середовища для засвоєння знань. Завдяки інноваційним підходам, є можливість постійно вдосконалювати свою освітню програму, а також сприяти саморозвитку учнів.

Список використаних джерел:

1. Лук'яненко Ю., Безугла Я., Хрящевська Л. Інноваційні підходи до організації навчального процесу в загальноосвітніх школах. Академічні візії. 2024. С. 4. DOI:<file:///C:/Users/User/Downloads/%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F.pdf>
2. Чикалова М., Юхно Н. Особливості освітнього процесу в умовах повномасштабних бойових дій. Український педагогічний журнал. 2023. № 3. С.17. DOI: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2023-3-13-22>.

References

1. Chykalova M., Yukhno N. Osoblyvosti osvitnoho protsesu v umovakh povnomasshtabnykh boiovykh dii. Ukrainskyi pedahohichnyi zhurnal. 2023. № 3. S.17.
2. Lukianenko Yu., Bezuhla Ya., Khriashchevska L. Innovatsiini pidkhody do orhanizatsii navchalnoho protsesu v zahalnoosvitnikh shkolakh. Akademichni vizii. 2024. S. 4.

ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ АДАПТАЦІЇ ОСВІТЬНОГО ПРОЦЕСУ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В РОБОТІ З БАТЬКАМИ ВИХОВАНЦІВ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

ВАХНЯК Надія

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної та початкової освіти, Запорізького національного університету, м. Запоріжжя, Україна

DIGITAL TOOLS FOR ADAPTING THE EDUCATIONAL PROCESS OF PRESCHOOL EDUCATION INSTITUTION IN WORK WITH PARENTS OF PUPILS: THEORETICAL ASPECT

Nadiia VAKHNIIAK

PhD in Pedagogy, Associate Professor of the Department of Preschool and Primary Education,
Zaporizhzhia National University, Zaporizhzhia, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0002-8924-2369>

nadiy2022.v@gmail.com

Зміни, що відбуваються в суспільстві, суттєво вплинули на взаємодію педагогів ЗДО з батьками вихованців, зокрема, на формати та методи комунікації. З урахуванням реалій сьогодення, адаптуватися батькам вихованців до освітнього процесу в закладі дошкільної освіти стає надзвичайно складно через численні виклики, пов'язані з війною: постійна зміна умов проживання, проблеми з доступом до освіти через безпеку, емоційна напруга, слабкий інтернет-ресурс тощо. Все це обмежує можливості дистанційного та змішаного навчання, партнерської взаємодії усіх суб'єктів освітнього процесу.

Невід'ємним помічником педагогів ЗДО у подоланні вищезазначених труднощів є цифрові інструменти та інноваційні цифрові технології, які дозволяють підтримувати освітній процес у складних умовах. Адаптація батьків до змін у навчальному процесі вимагає постійної комунікації, гнучкості та розуміння з боку педагогів.

Опрацювання здобутків зарубіжних (М. Castells, A. Giddens, N. Negroponte, C. Shannon, A. Tanenbaum, S. Turkle та ін.) і вітчизняних учених (О. Антонова, О. Берназюк,

Н. Бондаренко, В. Вембер, М. Гладун, Л. Гриньова, А. Заїка, І. Касьянова, Т. Ломаченко, Н. Морзе, О. Наконечна, Л. Фамілярська та ін.) дозволили зробити певні висновки щодо використання цифрових технологій та інструментів в освітньому процесі. З точки зору науковців вони є невід'ємною частиною сучасного світу, що допомагають полегшити комунікацію суб'єктів освітнього процесу, якісно побудувати дистанційний та змішаний формати навчання. З позиції О. Берназюк, цифрові технології – це технології, в яких застосовуються цифрові сигнали для передачі інформації... [1, с. 84]. Згідно з науковим уявленням А. Заїки, цифрові технології в умовах сучасних освітніх реалій, спрямовані на опанування новими засобами пошуку, застосування та опрацювання наданої інформації засобами комп'ютерної техніки, Інтернету, аудіо та відеотехніки. Цифрові технології слугують формуванню особливого цифрового середовища в закладах освіти, посилюють комунікативні зв'язки усіх суб'єктів освітнього процесу за допомогою комунікативних цифрових інструментів [2].

Наукові розвідки зазначили, проблему впровадження та використання цифрових інструментів та технологій в роботі з батьками вихованців досліджували Т. Бібік, Н. Богданова, І. Бондаренко, Н. Вахняк, Л. Гриньова, Н. Костенко, О. Наконечна, Т. Протасова, О. Ткаченко, Н. Чорнобай, Л. Шевченко та ін. На думку науковців, використання цифрових інструментів в комунікації з родиною дозволяє не лише налагодити партнерську взаємодію між закладом освіти і сім'єю, а й активізувати батьків, сприяючи таким чином створенню педагогічної спільноти, де обидві сторони мають можливість працювати над освітніми завданнями, гармонійним розвитком дитини, дозволяють формувати індивідуальний підхід до кожної родини.

Виокремимо основні функції цифрових інструментів в роботі педагогів ЗДО з батьками вихованців, які сприяють ефективній комунікації, взаємодії та підтримці розвитку дітей: комунікація та взаємодія; підтримка освітнього процесу; розвиток цифрової грамотності батьків; моніторинг і оцінка розвитку дитини; інформаційна підтримка родини; організація онлайн-засідань і консультацій; підвищення залученості батьків до освітнього процесу, створення онлайн-груп. Зокрема, доцільно використовувати інструменти для: *комунікації та взаємодії з батьками вихованців* – Viber, WhatsApp, Telegram, Signal (оперативна комунікація з батьками, обміну повідомлень), Facebook, Slack (обговорення, обмін інформацією, публікація фото та відео діяльності дітей); Google Meet, Zoom (платформи для проведення онлайн-консультацій і зустрічей з сім'єю); ClassDojo (платформа, для обміну інформацією з батьками в реальному часі, надаючи доступ до результатів навчання і розвитку дітей); *підтримки освітнього процесу* – Google Classroom (за допомогою якої діти мають можливість виконувати завдання разом з батьками), інтерактивну дошку Padlet для розміщування завдань, платформу Seesaw для створення цифрового портфоліо дітей; *розвитку цифрової грамотності батьків* – YouTube (створення відеозанять, матеріалів для дітей, поради для батьків), Google Forms для організації опитувань чи анкет, онлайн-платформа Edmodo (де батьки мають можливість познайомитися з освітніми матеріалами доступними для дітей); інструменти для *моніторингу та оцінки розвитку дитини* – Google Sheets або Excel для фіксації досягнень дітей та моніторингу їхнього розвитку, доступних для перегляду батьками, Trello (для створення дошок для моніторингу розвитку дітей, на яких педагоги можуть планувати завдання, робити нотатки та фіксувати зміни у розвитку дитини); *інструменти для інформаційної підтримки родини* Canva (для створення інформаційних бюлетенів, буклетів, інтерактивних папок-пересувок, листівок або презентацій для батьків), Google Docs/Slides (для надання батькам рекомендацій, порад щодо виховання дітей), Mailchimp (для створення та розсилки інформаційних листів, новин щодо заходів, які відбуваються в ЗДО); *інструменти для організації онлайн-зустрічей та консультацій*: Zoom, Microsoft Teams, Google Meet, Webex, Skype; *інструменти для підвищення залученості батьків до навчального процесу*: інтерактивна платформа Kahoot! (для створення вікторин, ігор, які можуть допомогти батькам брати участь у освітньо-виховному процесі дітей), Quizlet (для створення флешкарток, що допомагає батькам проводити спільне навчання з

дитиною вдома), Storybird (для створення ілюстрованих книжок, спільна робота батьків і дітей над творчими проєктами), *інструменти для створення батьківських спільнот (онлайн-груп)*: Facebook, Telegram, Slack (для організації спільнот батьків, де можна ділитися досвідом, обговорювати питання виховання і навчання) тощо.

Виходячи з вище сказаного, зазначимо, цифрові інструменти не лише полегшують комунікацію між педагогами та батьками вихованців, а й активно включають родину у процес розвитку та виховання дітей, допомагають створити єдиний освітній простір «заклад дошкільної освіти – родина», дозволяють зробити освітній процес більш персоналізованим.

Список використаних джерел:

1. Берназюк О. О. Проблема наукового визначення цифрових технологій управи. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія Право. 2017. Випуск 47. Том 2. С. 83–86.

2. Заїка А. Використання цифрових технологій у професійній підготовці. Всеукр. наук.-практ. Інтернет-конф. «Інноваційні моделі розвитку науково-методичної компетентності педагогів професійної школи у системі безперервної освіти». 2020. С. 86–90.

References:

1. Bernaziuk O. O. Problema naukovoho vyznachennia tsyfrovyykh tekhnolohii upraviv. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu*. Seriiia Pravo. 2017. Vypusk 47. Tom 2. S. 83–86.

2. Zaika A. Vykorystannia tsyfrovyykh tekhnolohii u profesiinii pidhotovtsi. *Vseukr. nauk.-prakt. Internet-konf. «Innovatsiini modeli rozvytku naukovo-metodychnoi kompetentnosti pedahohiv profesiinoi shkoly u systemi bezperervnoi osvity»*. 2020. S. 86–90.

АДАПТИВНІ ПРОЦЕСИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ В ГАЛУЗІ STEM- ОСВІТИ З ВИКОРИСТАННЯМ ПЛАТФОРМИ ARDUINO

ВОЛНЯНСЬКИЙ Дмитро

кандидат фізико-математичних наук, доцент кафедри фізики та прикладної математики, Український державний університет науки і технологій, м. Дніпро, Україна

МАКСИМЕНКОВА Юлія

УДУНТ, старший викладач кафедри Фізики та прикладної математики Український державний університет науки і технологій, м. Дніпро, Україна.

ADAPTIVE PROCESSES OF TRAINING STEM EDUCATION SPECIALISTS ON THE ARDUINO PLATFORM

Dmytro VOLNYANSKI

Candidate of Physical and Mathematical Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Physics and Applied Mathematics, Ukrainian State University of Science and Technology, Dnipro, Ukraine

<https://orcid.org/0000-0001-6170-2872>

d.m.volnyanski@gmail.com.

Yuliia MAKSYMENKOVA

Ukrainian State University of Science and Technologies, senior teacher of Physics and applied mathematics department, Dnipro, Ukraine

<https://orcid.org/0000-0002-3949-9553>

yu.a.maksymenkova@ust.edu.ua

Питання підготовки майбутніх педагогів для викладання предметів природничої та математичної галузі є пріоритетним завданням нашої держави на сучасному етапі розвитку українського суспільства. Це пов'язано з катастрофічною нестачею кваліфікованих кадрів у високотехнологічних галузях виробництва в Україні та високому попиту на талановитих молодих науковців та інженерів у світі в цілому. Сучасні вимоги до рівня освіти майбутнього студента вишу, який бажає в подальшому працювати у сфері високотехнологічного виробництва, полягають у систематизованих знаннях з математики, інформатики, фізики, хімії, біології тощо. Виявлення та розвиток обдарованої молоді в середній школі та подальше коригування освітньої траєкторії перспективних учнів є важливою задачею педагога.

Основними підходами до заохочення дітей та молоді до проведення досліджень та оволодіння науково-технічними, інженерними професіями є: розроблення ефективних і привабливих методів впровадження навчальних програм з навчальними методиками природничо-математичної освіти (STEM-освіти); удосконалення підготовки педагогічних працівників та забезпечення їх професійного розвитку; стимулювання здобувачів освіти до обрання науково-технічної діяльності, що передбачає здійснення заходів, які дають змогу розв'язати проблеми соціального сприйняття науки і науково-технічних, інженерних професій. STEM-освіта, як методика одночасного взаємопов'язаного викладання декількох дисциплін шляхом підготовки учнів до втілення у життя відповідних проектів, є перспективним напрямком сучасної освіти. Заохочення молоді до науково-технічної творчості полягає в загальній концепції, яка відповідає бажанню учня: Я хочу зробити корисну «машину», яка буде дійсно працювати. І відрізняється від класичного підходу - треба багато років вивчати математику і потім ти станеш висококласним програмістом, або вивчати фізику, хімію, і потім ти станеш інженером і зможеш зробити щось досконале.

Вирішити таке протиріччя між наявним рівнем навичок і знань в різних технічних галузях і бажанням втілити у життя проект дозволяють сучасні платформи в галузі електроніки з умовами відкритих ліцензій. Такою відкритою платформою є Arduino, яка була заснована у 2005 році, створила революцію в галузі електронних саморобок і на цей час є поширеною апаратною системою з відкритим кодом. "Філософія Arduino полягає в тому, що якщо ви бажаєте навчитися електроніці, ви зможете вивчати її вже з першого дня, замість того, щоб спочатку вчитися алгебри", - говорить член команди Arduino, інженер з телекомунікацій, Девід Куартіллз. Платформа містить близько тисячі різних плат контролерів та мікроконтролерів, пристроїв керування двигунами від найпростіших плат до моделі Arduino Due, плата з 32-розрядним процесором Cortex-M3 ARM, який надає більшу обчислювальну потужність для розробників, зайнятих складними проектами. Запропонована в університеті освітня програма STEM-освіти з підготовки вчителів інформатики, математики, фізики для закладів середньої освіти на базі платформи Arduino, дозволяє студентам створювати і розвивати власні проекти на рівні «пристрій, що працює». Це стало можливим завдяки адаптації початкового рівня проекту до наявного у студента рівня знань. Подальший розвиток та удосконалення проекту призводить до розуміння необхідності опанування відповідних галузей знань та отримання необхідних навичок. Таким чином, майбутній вчитель або викладач на власному досвіді відчуває той рівень адаптації викладання навчального матеріалу, з якого необхідно починати роботу з учнями, щоб залучити їх до освітнього процесу, а не відштовхнути їх складністю та незрозумілістю навчального матеріалу.

АДАПТИВНІ ПРОЦЕСИ ПРИ ВИКЛАДАННІ ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН В СЕРЕДНІЙ ШКОЛІ

ВОЛНЯНСЬКИЙ Дмитро

кандидат фізико-математичних наук, доцент кафедри фізики та прикладної математики,
Український державний університет науки і технологій, м. Дніпро, Україна

ВОЛНЯНСЬКА Ірина

старший викладач кафедри фундаментальних і природничих дисциплін, Український державний університет науки і технологій, м. Дніпро, Україна.

ADAPTIVE PROCESSES IN TEACHING NATURAL SCIENCES IN SECONDARY SCHOOL

Dmytro VOLNYANSKI

Candidate of Physical and Mathematical Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Physics and Applied Mathematics, Ukrainian State University of Science and Technology, Dnipro, Ukraine

<https://orcid.org/0000-0001-6170-2872>

d.m.volnyanski@gmail.com.

Iryna VOLNIANSKA

Ukrainian State University of Science and Technologies, senior teacher of of Fundamental and natural sciences department, Dnipro, Ukraine

<https://orcid.org/0000-0001-6572-3056>

i.p.volnyanska@ust.edu.ua.

Викладання природничих дисциплін в середній загальноосвітній школі в Україні пов'язане з низкою ускладнень, що виникли протягом останніх років у зв'язку з пандемією COVID-19 та повномасштабною агресією росії.

Ці ускладнення полягають в тому, що діти не відвідували аудиторних занять в школі і знаходились на «домашньому» або дистанційному навчанні. Також у складі класів з'явилась певна кількість учнів з числа переміщених осіб з інших регіонів. Психологічно-нервові навантаження, пов'язане з регулярними повітряними тривогами, також створює значні перешкоди в освітньому процесі.

Таким чином, на шостому – сьомому році навчання в шкільних закладах батьки, яких цікавить розвиток власної дитини, починають розуміти, що вони не в змозі самотійно опанувати навчальну програму СЗОШ і навчити дитину навичкам самотійного навчання. Це обумовлює бажання батьків перевести дитину на повністю аудиторне або змішане навчання в школі.

Учителі отримують учнів, більшість з яких має проблеми: соціалізація, низький рівень міжособистого спілкування та поведінки в колективі; невідповідність фізіологічного розвитку та набутих навичок, знань і умінь; відсутність уявлень про позашкільні освітні заходи тощо.

Розвиток сучасної дитини передбачає завчасне отримання навичок, які знадобляться їй у майбутньому. На світовому економічному форумі у Давосі було названо необхідні навички до 2025 року, серед яких: аналітичне мислення та інноваційність; розв'язання складних проблем; критичне мислення та аналіз; креативність, оригінальність та ініціативність; логічна аргументація, розв'язання проблем та формування ідей. На цей час Бернард Марр (Bernard Marr) називає топ-10 навичок до 2030 року, серед яких: цифрова грамотність; доповнена робота; стала робота; критичне мислення та аналіз; навички даних; віртуальні платформи для спільної роботи; творче мислення; емоційний інтелект; навчання впродовж життя; лідерські навички.

Вище названі навички в цілому можна класифікувати як когнітивні навички, навички самоефективності, технологічні навички взаємодії та навички, що забезпечують швидку адаптацію протягом життя. До останніх можна віднести: навчання впродовж життя; критичне мислення та аналіз; креативність, оригінальність та ініціативність; гнучкість, стійкість та мобільність.

Адаптаційні процеси в середній освіті полягають не тільки у створенні якісного

методичного забезпечення навчальної дисципліни, яке складається з текстів або презентацій уроків, рекомендацій щодо виконання практичних робіт та самостійних робіт, які учні можуть вивчати та виконувати самостійно, але і в залученні учнів до обговорення явищ та процесів навколишнього світу, пов'язаних з їх інтересами та життям і матеріалом, який викладається. Це потребує обов'язкового зворотного зв'язку учень – учитель під час дистанційних занять, не тільки за допомогою мікрофона та камери, але й застосування графічних засобів відтворення, таких як стилос та планшет. Практично їх застосовує менше 10% учнів та студентів. Таким чином, в забезпеченні адаптивних процесів в освіті обидві сторони відіграють однаково важливу роль.

ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В ПІДГОТОВЦІ ВЧИТЕЛІВ ЗІ STEM-ОСВІТИ

ГУЛІВЕЦЬ Олексій

кандидат фізико-математичних наук, доцент кафедри фізики та прикладної математики,
Український державний університет науки і технологій, м. Дніпро, Україна

ШТАПЕНКО Едуард

доктор фізико-математичних наук, професор кафедри фізики та прикладної математики,
Український державний університет науки і технологій, м. Дніпро, Україна

INFORMATION AND ANALYTICAL SUPPORT IN THE TRAINING OF TEACHERS OF STEM EDUCATION

Oleksiy GULIVETS

Candidate of Physical and Mathematical Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the
Department of Physics and Applied Mathematics, Ukrainian State University of Science and
Technology, Dnipro, Ukraine

<https://orcid.org/0000-0003-3410-9605>

agulivets@outlook.com

Eduard SHTAPENKO

Doctor of Physical and Mathematical Sciences, Professor, Professor at the Department of Physics
and Applied Mathematics, Ukrainian State University of Science and Technology, Dnipro, Ukraine

<https://orcid.org/0000-0001-7046-3578>

e.ph.shtapenko@gmail.com

Одним із пріоритетних завдань нашої держави на етапі інноваційного розвитку природничо-математичної освіти у вищій школі є професійна підготовка майбутніх учителів фізики, математики, інформатики зі STEM-освіти, завдяки якій здобувачі вищої освіти розвивають логічне мислення та удосконалюють технічну грамотність, вчаться вирішувати поставлені задачі, стають наставниками та винахідниками. Підготовка фахівців зі STEM-освіти дозволить закласти фундамент для вирішення найбільш актуальних освітніх і наукових завдань в майбутньому.

STEM-освіта у вищій школі – це програма навчання, яка готує здобувачів вищої освіти до успішного працевлаштування, вимагає різних і більш технічно складних навичок, зокрема із застосуванням фізико-математичних та інформаційних знань і наукових понять.

В умовах цифровізації вищої освіти постає низка нових проблем, що найближчим часом потребують вирішення для забезпечення ефективної освітньої діяльності в університеті. Серед них: цифрова компетентність викладачів та здобувачів вищої освіти, а також методики їх сертифікації; методичний супровід та адаптація різних моделей цифрового середовища в совітній екосистемі університету для задоволення освітніх потреб здобувачів з урахуванням особливості їхнього психічного розвитку; створення цифрового

контенту різних галузей знань для різних рівнів і типів вищої освіти тощо.

Виникає гостра освітня потреба у якісному навчанні здобувачів вищої освіти зі STEM-освіти технічним дисциплінам – математиці, фізиці, комп'ютерним та інженерним наукам. Фактом є зниження інтересу до цих предметів у школі, тому навчання математики та фізики у вищій школі має зробити певний внесок у розвиток та удосконалення ключових компетентностей. Майбутній учитель зі STEM-освіти, наприклад, може отримати методично-цифрові інструменти: на уроках фізики можна під час презентації робити акцент на тому, що світ є складною системою зв'язків і взаємовпливів. Для розуміння принципів STEM необхідно бачити не просто явище, а його математично обумовлені фізичні, хімічні, технологічні закономірності, які призвели до його виникнення. Ціннісного ставлення у студентів до фізичного знання є розкриття здобутків вітчизняної науки та висвітлення внеску українських учених у розвиток природничих наук.

Сьогодні вища школа готує майбутніх фахівців до освіти 4.0, але з перспективою на освіту 5.0. Настільною книгою для здобувачів мають бути інтернет речей, цифрові технології, хмарні та віртуальні технології, технології штучного інтелекту, технології великих даних та систем, електронних інформаційних баз тощо. Здобувачі мають навчитися використовувати технології навколо інструментів: системи Microsoft чи Google для презентацій в навчальній аудиторії та групової роботи, віртуальну дошку; пошукові завдання в інтернеті – інструментів для вправ і тренувань, використання відео та онлайн-текстів. Усе перераховане вище і є інформаційно-аналітичним забезпеченням у підготовці вчителів зі STEM-освіти.

Таким чином, професійна підготовка майбутніх учителів зі STEM-освіти у вищій школі має враховувати ще й удосконалення цифрової компетентності викладачів, наявність потужної техніки, нових методик навчання, адже зміни в освіті залежать від того, як викладачі та здобувачі вищої освіти володіють і розуміють цифрові технології, які відповідають конкретним цілям і результатам навчання. Від інформаційно-аналітичного забезпечення залежить, який учитель прийде у нову українську школу для формування в учнях STEM-навичок до вивчення фізики, математики та інформатики у процесі підготовки вчителів зі STEM-освіти.

АДАПТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ ГЕНЕРУВАННЯ ПРОГРАМНОГО КОДУ ДЛЯ ПЕРСОНАЛІЗОВАНОГО НАВЧАННЯ ОСНОВ ПРОГРАМУВАННЯ

ДОЛГОПОЛОВ Сергій

асистент кафедри інформаційних технологій, Київський національний університет
будівництва і архітектури, Київ, Україна

ADAPTIVE CODE GENERATION TECHNOLOGIES FOR PERSONALIZED TEACHING OF PROGRAMMING BASICS

Serhii DOLHOPOLOV

assistant professor, Department of Information Technologies, Kyiv National University of
Construction and Architecture, Kyiv, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0001-9418-0943>
dolhopolov@icloud.com

Стрімкий розвиток технологій штучного інтелекту та великих мовних моделей (Large Language Models, LLM) відкрив нові можливості для автоматизованої генерації програмного коду. Здатність LLM розуміти природну мову та генерувати функціональний код створює потенціал для революційних змін у галузі програмної інженерії та навчання програмуванню. Проте існуючі рішення все ще стикаються з серйозними викликами щодо надійності, безпеки та якості згенерованого коду.

Актуальність дослідження адаптивних технологій генерування програмного коду для персоналізованого навчання основ програмування зумовлена зростаючою потребою в ефективних інструментах для початківців. Використання LLM потребує розробки спеціалізованих методів, які б враховували особливості навчального процесу. Метою дослідження є розробка адаптивних технологій генерування програмного коду через інтеграцію досягнень LLM з педагогічними принципами та методами забезпечення якості.

Murphy W., Holzer N. та співавтори представили підхід до покращення генерації коду шляхом поєднання LLM із формальними специфікаціями та реактивним синтезом програм [1]. Дослідники розробили фреймворк на основі Temporal Stream Logic (TSL) для специфікації поведінки системи. Використовуючи few-shot learning, де LLM отримує docstring разом із частковим кодом, автори досягли значного покращення якості генерованого коду. Експериментальні результати підтвердили ефективність методу для складних систем із формальними гарантіями коректності.

Nunez A., Islam N.T. та співавтори розробили фреймворк AutoSafeCoder з трьома агентами: кодування, статичного аналізу та фазингу [2]. Система забезпечує безперервну співпрацю агентів – від генерації початкового коду до виявлення вразливостей та динамічного тестування. Оцінка на наборі SecurityEval (121 зразок Python-коду) показала зменшення вразливостей на 13%. Агент статичного аналізу виправив проблеми у 53% випадків за 1-4 ітерації, а агент фазингу успішно обробив 60 з 65 зразків.

Tao L., Chen C. та інші представили CODELUTRA – фреймворк з керованою перевагами оптимізацією для покращення генерації коду [3]. На відміну від традиційного точного налаштування, система використовує ітеративне навчання, порівнюючи успішні та невдалі спроби. Використання лише 500 зразків покращило точність Llama-3-8B з 28.2% до 48.6%. Порівняння з 13 конкурентними LLM підтвердило перевагу підходу як над стандартними, так і над передовими закритими моделями. Автори розробили унікальний механізм зворотного зв'язку на основі коректності виконання коду.

Zhang Y., Xie Y. та співавтори запропонували оцінку можливостей LLM через обфускацію коду, створивши бенчмарк OBFUSEVAL [4]. Використовуючи трирівневу стратегію обфускації (символьну, структурну, семантичну), дослідники проаналізували 1354 випадки з реальних проєктів. Результати показали зниження успішності тестів до 62.5% після обфускації. Автори класифікували помилки синтаксису на 5 основних категорій та 21 підкатегорію, виявивши, що LLM найгірше справляється з обробкою оголошень функцій та типів.

Barbero Jiménez A. провів комплексний аналіз LLM через систему градуйованих виправ Codewars у 8 мовах програмування [5]. Дослідження виявило, що 46.6% продуктивності залежить від складності завдання, 37.4% пов'язані з витоком рішень у навчальні дані, а 16% – від мови програмування. LLM показує найкращі результати для JavaScript та Python, але суттєво гірші для COBOL та Fortran. Використовуючи ранжування kata (8-1 kyu), автор продемонстрував перевагу LLM у вирішенні простих завдань в порівнянні з можливостями людини, паритет на середній складності та відставання в складних випадках.

Проведений аналіз демонструє значний прогрес у генерації коду за допомогою LLM, але також виявляє суттєві обмеження. Перспективними напрямками є інтеграція формальних методів, багатоагентних систем та методів безпеки. Критично важливим залишається врахування безпеки, надійності та масштабованості генерованого коду, а також розробка об'єктивних методів оцінки можливостей LLM, особливо в контексті навчання програмуванню.

Список використаних джерел:

1. Murphy, W., Holzer, N., Qiao, F., Cui, L., Rothkopf, R., Koenig, N., & Santolucito, M. (2024). Combining LLM Code Generation with Formal Specifications and Reactive Program Synthesis. DOI: <https://doi.org/10.48550/arXiv.2410.19736>

2. Nunez, A., Islam, N.T., Jha, S.K., & Najafirad, P. (2024). AutoSafeCoder: A Multi-Agent Framework for Securing LLM Code Generation through Static Analysis and Fuzz Testing. DOI: <https://doi.org/10.48550/arXiv.2409.10737>
3. Tao, L., Chen, X., Yu, T., Mai, T., Rossi, R.A., Li, Y., & Mitra, S. (2024). CodeLutra: Boosting LLM Code Generation via Preference-Guided Refinement. DOI: <https://doi.org/10.48550/arXiv.2411.05199>
4. Zhang, Y., Xie, Y., Li, S., Liu, K., Wang, C., Jia, Z., Huang, X., Song, J., Luo, C., Zheng, Z., Xu, R., Liu, Y., Zheng, S., & Liao, X. (2024). Unseen Horizons: Unveiling the Real Capability of LLM Code Generation Beyond the Familiar. DOI: <https://doi.org/10.48550/arXiv.2412.08109>
5. Jiménez, Á.B. (2024). An evaluation of LLM code generation capabilities through graded exercises. DOI: <https://doi.org/10.48550/arXiv.2410.16292>

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ БАЗИ ЗНАНЬ ДЛЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

ДРОНШКЕВИЧ Олеся

молодший науковий співробітник відділу цифрових технологій і комп'ютерного забезпечення, Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського, НАПН України, м. Київ, Україна

FORMATION OF THE PROFESSIONAL KNOWLEDGE BASE FOR TEACHING ACTIVITIES

Olesya DRONSHKEVICH

Junior Researcher of the Department of Digital Technologies and Computer Support, of the V. Sukhomlynskyi State Scientific and Educational Library of Ukraine, NAES of Ukraine, Kyiv, Ukraine

<https://orcid.org/0000-0003-0040-6150>
o_lessia@ukr.net

Перед сучасною системою відкритої освіти та науки постає ряд суттєвих викликів, одним із яких є ефективне використання наукових досліджень для покращення навчального процесу. Ця проблема не нова, проте її відображення можна частіше зустріти в працях зарубіжних науковців.

Незважаючи на значний обсяг педагогічних досліджень, їх вплив на практику залишається обмеженим. Вчителі рідко звертаються до наукових архівів для аналізу навчальних досягнень учнів чи пошуку ефективних методик. Це пов'язано з розривом між абстрактними науковими даними і конкретними потребами вчителів.

Безсумнівною є важливість професійних знань, які базуються на особистому досвіді вчителів. Такі знання є конкретними, контекстуально багатими і безпосередньо пов'язаними з практикою. Проте вони часто залишаються особистими і не піддаються систематизації [1].

Покращення ефективності дисемінації передового педагогічного досвіду може бути досягнуто за рахунок впровадження спеціалізованих професійних баз знань.

Для створення професійної бази знань важливі:

1. Публічність знань: знання мають бути відкритими для обговорення і використання іншими фахівцями.
2. Зберігання і поширення: потрібні системи для накопичення та обміну знаннями, наприклад, цифрові бібліотеки з відеоматеріалами уроків.
3. Перевірка і вдосконалення: практики мають регулярно оцінюватися і вдосконалюватися на основі зворотного зв'язку і нових досліджень.

Деякі з баз знань відкритого доступу:

1. [WDL](#) – всесвітня цифрова бібліотека – проєкт Бібліотеки Конгресу США за підтримки ООН з питань освіти, культури та науки та у співпраці з бібліотеками, архівами, музеями, навчальними закладами та міжнародні організації з усього світу.

2. [WorldCat](#) – найбільша в світі бібліографічна база даних.

3. [Semantic Scholar](#) – безплатний інструмент для пошуку наукової літератури на основі штучного інтелекту та інші [2].

В ідеалі, знання у професійній базі знань мають відповідати принципам FAIR-даних [3].

Отже, формування професійної бази знань для педагогіки вимагає інтеграції наукових і практичних підходів. Це можливо завдяки розвитку культури співпраці серед вчителів, використанню сучасних технологій для обміну досвідом і постійного вдосконалення педагогічної практики.

Список використаних джерел:

1. Hiebert, J., Gallimore, R., & W. Stigler, J. (2022). A Knowledge Base for the Teaching Profession: What Would It Look Like and How Can We Get One? *Educational Researcher*, Vol. 31(5), 3–15.

<http://www1.udel.edu/educ/whitson/897s05/files/HiebertEtAlAERA310502.pdf>

2. Бази даних відкритого доступу. (б. д.). Полтавський державний аграрний університет. <https://www.pdau.edu.ua/content/bazy-danyh-vidkrytogo-dostupu>

3. Принципи FAIR для дослідницьких даних. (б. д.). <https://nauka.gov.ua/information/pryntsyipy-fair-dlia-doslidnytskykh-danykh/>

References

1. Hiebert, J., Gallimore, R., & W. Stigler, J. (2022). A Knowledge Base for the Teaching Profession: What Would It Look Like and How Can We Get One? *Educational Researcher*, Vol. 31(5), 3–15.

2. Bazy danykh vidkrytoho dostupu. (b. d.). Poltavskiy derzhavnyi ahrarniy universytet. <https://www.pdau.edu.ua/content/bazy-danyh-vidkrytogo-dostupu>

3. Pryntsyipy FAIR dlia doslidnytskykh danykh. (b. d.). <https://nauka.gov.ua/information/pryntsyipy-fair-dlia-doslidnytskykh-danykh/>

УДК 378.091

БЕЗПЕЧНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ – ВИМОГА ЧАСУ

ЄВСЄЄВА Галина

доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри публічного управління Українського державного університету науки і технологій, ННІ «Підніпровська державна академія будівництва та архітектури»

A SAFE EDUCATIONAL ENVIRONMENT IS THE NEED OF THE TIME

Halyna YEVSIEIEVA

doctor of sciences in public administration, professor, professor of the department of public administration of the Ukrainian State University of Science and Technology, NNI «Prydniprovsk State Academy of Civil Engineering and Architecture»

<https://orcid.org/0000-0001-9207-6333>

yevsieieva.halyna@pdaba.edu.ua

В умовах воєнного стану в Україні одним із пріоритетних завдань держави є збереження життя та здоров'я її громадян, особливо молоді, забезпечуючи їх доступ до освіти. Доступом до освіти в умовах війни є організація безпечного освітнього середовища. Безпечне освітнє середовище – це навколишній простір закладу освіти, який створений відповідно до освітніх цілей у закладі освіти, в якому здійснюється освітній процес та створені необхідні й достатні для його учасників умови щодо ефективного і безпечного

досягнення цілей навчання і виховання [1]. З прийняттям нового нормативно-правового акту, зокрема «Концепції безпеки закладів освіти» [1] у квітні 2023 р., були внесені зміни до Закону України «Про освіту». Так в цьому законі з'явилося поняття «безпечне освітнє середовище». Зазначений закон трактує це поняття як «сукупність умов у закладі освіти, що унеможливають заподіяння учасникам освітнього процесу фізичної, майнової та/або моральної шкоди»[2].

Системотвірним фактором безпечного освітнього середовища є суб'єкти освітнього процесу - це здобувачі вищої освіти та викладачі, ректорат, адміністрації факультетів та інші співробітники. Саме в процесі взаємодії вони створюють освітнє середовище як ціле. Формування безпечного освітнього середовища потребує координації дій для управління освітніми процесами, зокрема: організаційної та психологічної підготовки викладачів до роботи в умовах воєнного стану; підготовленості студентів до роботи в умовах небезпеки (сирени, тривоги, бомбардування) на рівні, що дає їм змогу заглибитися в предметне середовище, моделювати, проєктувати, здійснювати інформаційний пошук засобами Інтернет-технологій тощо. Також для ефективного функціонування безпечного освітнього середовища ЗВО відносимо інформаційні технології навчання, до яких належать електронні, дистанційні та мобільні засоби, які дають змогу організовувати навчальний процес дистанційно або в умовах перебування в укритті. Безпечне освітнє середовище передбачає обізнаність освітянської спільноти щодо поведінки в надзвичайних умовах та здатність колективу допомогти один одному в умовах надзвичайної ситуації. Збереження психологічної стійкості студентського та викладацького колективу одне з першочергових завдань під час війни. Безпечне освітнє середовище передбачає участь в навчальному процесі мотивованих і переконаних, впевнених в собі, оптимістичних здобувачів освіти та викладачів. Ще один компонент духовної стійкості учасників навчального процесу, який забезпечує безпечне освітнє середовище це - медіаграмотність. В умовах жорсткої пропаганди з боку ерєфії важлива здатність кожного з нас протистояти ворожим ІПСО. Медіаграмотність – це наш потужний щит від фейків та викривленої інформації під час війни.

Список використаних джерел:

1. Концепція безпеки закладів освіти. Розпорядження КМУ від 7 квітня 2023 р. № 301-р. Документ 301-2023-р, чинний, поточна редакція — Прийняття від 07.04.2023// <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/301-2023-%D1%80?find=1&text=%D0%B1%D0%B5%D0%B7%D0%BF%D0%B5%D0%BA%D0%B0#Text>
2. «Про освіту» Закон України Документ 2145-VIII, чинний, поточна редакція — Редакція від 02.07.2023, підстава - 3143-IX. Документ 1556-VII, чинний, поточна редакція — Редакція від 28.05.2023, підстава - 3062-IX

References:

1. Kontseptsiiia bezpeky zakladiv osvity. Rozporiadzhennia KМУ vid 7 kvitnia 2023 r. № 301-r. Dokument 301-2023-r, chynnyi, potochna redaktsiia — Pryiniattia vid 07.04.2023// <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/301-2023-%D1%80?find=1&text=%D0%B1%D0%B5%D0%B7%D0%BF%D0%B5%D0%BA%D0%B0#Text>
7. «Pro osvitu» Zakon Ukrainy Dokument 2145-VIII, chynnyi, potochna redaktsiia — Redaktsiia vid 02.07.2023, pidstava - 3143-IX. Dokument 1556-VII, chynnyi, potochna redaktsiia — Redaktsiia vid 28.05.2023, pidstava - 3062-IX

БАЗИ ЗНАНЬ ЯК ФУНДАМЕНТ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ

ЖИГАЛЮК Ангеліна

молодший науковий співробітник відділу цифрових технологій і комп'ютерного забезпечення Державної науково-педагогічної бібліотеки України ім. В.О. Сухомлинського НАПН України, м. Київ, Україна

KNOWLEDGE BASES AS THE FOUNDATION OF DIGITAL TRANSFORMATION OF HIGHER EDUCATION

Anhelina ZHYHALIUK

Junior Researcher of the Department of Digital Technologies and Computer Support of the V. Sukhomlynskyi State Scientific and Educational Library of Ukraine NAES of Ukraine, Kyiv, Ukraine

<https://orcid.org/0009-0005-4155-8152>

zhigalyuk.angelina@gmail.com

Сучасна вища освіта в Україні переживає період глибокої трансформації. Це, насамперед, зумовлено глобальними тенденціями та стрімким розвитком цифрових технологій. Цифровізація освіти, значення якої суттєво зросло в умовах пандемії та війни, сприяє розширенню доступу до якісної освіти, створюючи можливості для навчання в онлайн-форматі. Однак, вона також поглиблює існуючу соціально-економічну нерівність, породжуючи нові форми соціоцифрової нерівності й ускладнюючи повноцінну участь різних груп населення в цифровому навчанні. Крім того, цифровізація вищої освіти ставить перед академічною спільнотою нові етичні виклики, пов'язані із застосуванням цифрової аналітики, гіперіндивідуалізацією навчання і академічною недобросовістю [2].

Вирішення зазначених і ряду інших проблем потребує інтегрованого підходу, який би враховував як технічні, так і соціальні аспекти цифрової трансформації освіти. Базы знань, як структуровані сховища інформації та засобів її обробки, є критично важливими для цифрової трансформації вищої освіти, оскільки вони забезпечують основу для візуалізації навчання, сприяючи глибшому розумінню та засвоєнню матеріалу [1]. Основними викликами, пов'язаними з базами знань, є розробка ефективних алгоритмів для їх формування та забезпечення якісного пошуку, а також аналіз складної мережевої структури навчальних планів для оптимізації навчального процесу [3].

Для представлення баз знань використовуються різноманітні методи, зокрема візуальні, що описують предметну область, серед яких можна виділити: семантичні мережі (графічне представлення знань, де вузли відповідають поняттям, а ребра – зв'язкам між ними); графи концептуальних залежностей (схожі на семантичні мережі, але акцентують увагу на залежностях між концепціями); скрипти (сценарії дій, що описують послідовність подій або процесів); фрейми (шаблони представлення знань, що містять слоти для атрибутів та їх значень); концептуальна графіка (візуальне представлення концепцій та зв'язків між ними за допомогою графічних елементів); онтології (формальні специфікації понять та зв'язків у певній предметній області, що включають терміни, їх визначення, атрибути, аксіоми та правила виведення) [3].

Отже, трансформація вищої освіти, зокрема впровадження баз знань, є важливим кроком на шляху до підвищення якості та доступності освіти. Базы знань, як структуровані сховища інформації, забезпечують основу для візуалізації та персоналізації навчання, сприяють розвитку критичного мислення студентів та створенню нових освітніх ресурсів. Проте, ефективне використання баз знань потребує комплексного підходу, який враховує як технічні (розробка ефективних алгоритмів, інтеграція з іншими системами), так і соціальні

(цифрова нерівність, етичні аспекти) аспекти. Важливо забезпечити якість і актуальність інформації, що міститься в базах знань, а також враховувати педагогічні завдання та науково обґрунтовані моделі навчання. Лише за умови успішного подолання цих викликів бази знань зможуть стати справжнім фундаментом для успішної цифрової трансформації вищої освіти.

Список використаних джерел:

1. Вараксіна Н. В. Бази знань як інструмент візуалізації навчання у вищій школі. Таврійський вісник освіти. 2024. Т. 1, № 81. С. 97–103. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/741297/> (дата звернення: 29.01.2025).
2. Ярошук Я. Систематизація проблем впровадження цифровізації у систему вищої освіти. Суспільство та національні інтереси. 2025. № 1(9). DOI: [https://doi.org/10.52058/3041-1572-2025-1\(9\)-699-711](https://doi.org/10.52058/3041-1572-2025-1(9)-699-711).
3. Analysis and Application of Semantic Networks in Education / A. Kiv et al. Symposium on Advances in Educational Technology, Kyiv, Ukraine, 12–13 November 2020. 2022. DOI: <https://doi.org/10.5220/0010924800003364>.

References:

1. Varaksina N. V. Bazy znan yak instrument vizualizatsii navchannia u vyshchii shkoli. Tavriiskyi visnyk osvity. 2024. T. 1, № 81. S. 97–103. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/741297/> (data zvernennia: 29.01.2025). (in Ukraine)
2. Yaroshchuk Ya. Systematyzatsiia problem vprovadzhennia tsyfrovizatsii u systemu vyshchoi osvity. Suspilstvo ta natsionalni interesy. 2025. № 1(9). DOI: [https://doi.org/10.52058/3041-1572-2025-1\(9\)-699-711](https://doi.org/10.52058/3041-1572-2025-1(9)-699-711). (in Ukraine)
3. Analysis and Application of Semantic Networks in Education / A. Kiv et al. Symposium on Advances in Educational Technology, Kyiv, Ukraine, 12–13 November 2020. 2022. DOI: <https://doi.org/10.5220/0010924800003364>. (in English)

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО АДАПТАЦІЇ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНИХ СИСТЕМ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ОСВІТИ

MODERN APPROACHES TO ADAPTATION OF INFORMATION AND ANALYTICAL SYSTEMS IN THE CONDITIONS OF DIGITAL EDUCATION

КРАСИЛЬНИК Юрій

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри професійної освіти, Київський
національний університет будівництва і архітектури, Київ, Україна

Yurii KRASYLNYK

PhD (Pedagogical sciences), associate professor, associate professor Department of Vocational
Education, Kyiv National University of Construction and Architecture, Kyiv, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0003-0358-0066>
kyursem@ukr.net

Адаптація інформаційно-аналітичних систем (ІАС) в освітньому середовищі є предметом численних праць вчених, зокрема щодо: переосмислення функцій закладів освіти та моделей навчання у взаємозв'язку зі штучним інтелектом (ШІ) – В. Шевчук, Ю. Красильник [4]; врахування джерел формування кліпового мислення в період цифровізації освітніх систем – С. Бушуєв, Г. Корчова, Ю. Красильник, М. Руденко, Б. Козир [1]; використання цифрових інструментів в дистанційному навчанні – О. Литвинчук, Ю. Красильник [3]; впровадження інформаційно-технологічного забезпечення підготовки майбутніх професіоналів в умовах закладу вищої освіти – О. Огієнко, Т. Калюжна, Ю. Красильник, Л. Мільто, Ю. Радченко, Т. Гончарук, К. Годлевська, Н. Вінник [2].

Аналіз змісту наукових розробок дає підстави для висновку, що ІАС в умовах цифрової освіти – це програмно-апаратні комплекси, що забезпечують збір, обробку, аналіз та візуалізацію освітніх даних та сприяють автоматизації управління освітнім процесом, персоналізації навчання та ухваленню обґрунтованих рішень на основі великих даних. ІАС відіграють ключову роль у підвищенні ефективності цифрової освіти, інтегруючись із ІІТ, хмарними технологіями та інноваційними освітніми платформами. Також можна констатувати низку ключових функцій ІАС в освітньому процесі: автоматизація управління освітніми закладами, моніторинг та оцінювання освітніх досягнень здобувачів освіти, аналіз ефективності освітніх технологій, підтримка прийняття рішень на основі великих даних.

Адаптація ІАС у цифровій освіті вимагає врахування таких чинників як безпека даних, інтеграція освітніх цифрових платформ та зручність їх використання для учасників освітнього процесу.

Таким чином, адаптація ІАС до сучасних викликів цифрової освіти сприятиме забезпеченню безперервного доступу до освітніх ресурсів, персоналізації навчального контенту, підвищенню рівня взаємодії між учасниками освітнього процесу. Надалі важливо проводити дослідження та розробляти інноваційні рішення для забезпечення гнучкості та ефективності освітніх інформаційних систем.

Список використаних джерел:

1. Бушуєв С., Корчова Г., Красильник Ю., Руденко М., Козир Б. Розвиток кліпового мислення здобувачів вищої освіти в інформаційному оточенні. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2024. Том 99. № 1. С. 76–94. URL: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/issue/view/128> (дата звернення: 01.02.2025).

2. Інформаційно-технологічне забезпечення професійної підготовки майбутнього викладача в умовах магістратури. *Підготовка сучасного вчителя: інформаційно-технологічне забезпечення* : монографія / За ред. О. І. Огієнко; Авт. кол.: О. І. Огієнко, Т. Г. Калюжна, Ю. С. Красильник, Л. О. Мільто, Ю. Л. Радченко, Т.О. Гончарук, К. В. Годлевська, Н. І. Вінник. Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2013. С. 45–62. URL: https://lib.iitta.gov.ua/3057/1/МОНОГРАФИЯ_.pdf (дата звернення: 02.02.2025).

3. Литвинчук О. К., Красильник Ю. С. Цифрові інструменти в дистанційному навчанні майбутніх бакалаврів професійної освіти. *Актуальні проблеми освітнього процесу в контексті європейського вибору України*: матеріали VII Міжнародної конференції (14 листопада 2024 року). 2025. С. 248–253. URL: https://www.knuba.edu.ua/wp-content/uploads/2024/12/zbirnyk-materialiv_7_mizhnarodnoyi-konferentsiyi-knuba-14.11.2024.pdf (дата звернення: 02.02.2025).

4. Шевчук В. Г., Красильник Ю. С. Технологія використання штучного інтелекту в системі підготовки бакалаврів професійної освіти. *Актуальні проблеми освітнього процесу в контексті європейського вибору України*: матеріали VII Міжнародної конференції (14 листопада 2024 року). 2025. С. 524–530. URL: https://www.knuba.edu.ua/wp-content/uploads/2024/12/zbirnyk-materialiv_7_mizhnarodnoyi-konferentsiyi-knuba-14.11.2024.pdf (дата звернення: 03.02.2025).

References:

1. Bushuiev S., Korchova H., Krasyl'nyk Yu., Rudenko M., Kozyr B. Rozvytok klipovoho myslennia zdobuvachiv vyshchoi osvity v informatsiinomu otocenni. *Informatsiini tekhnolohii i zasoby navchannia*. 2024. Tom 99. № 1. S. 76–94. URL: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/issue/view/128> (data zvernennia: 01.02.2025).

2. Informatsiino-tekhnolohichne zabezpechennia profesiinoi pidhotovky maibutnoho vykladacha v umovakh mahistratury. *Pidhotovka suchasnoho vchytelia: informatsiino-tekhnolohichne zabezpechennia* : monohrafiia / Za red. O. I. Ohiienko; Avt. kol.: O. I. Ohiienko, T.

H. Kaliuzhna, Yu. S. Krasyl'nyk, L. O. Milto, Yu. L. Radchenko, T.O. Honcharuk, K. V. Hodlevska, N. I. Vinnyk. Kirovohrad: Imeks-LTD, 2013. S. 45–62. URL: https://lib.iitta.gov.ua/3057/1/MONOHRAFYIa_.pdf (data zvernennia: 02.02.2025).

3. Lytvynchuk O. K., Krasyl'nyk Yu. S. Tsyfrovi instrumenty v dystantsiinomu navchanni maibutnikh bakalavriv profesiinoi osvity. Aktualni problemy osvithnoho protsesu v konteksti yevropeiskoho vyboru Ukrainy: materialy VII Mizhnarodnoi konferentsii (14 lystopada 2024 roku). 2025. S. 248–253. URL: https://www.knuba.edu.ua/wp-content/uploads/2024/12/zbirnyk-materialiv_7_mizhnarodnoyi-konferentsiyi-knuba-14.11.2024.pdf (data zvernennia: 02.02.2025).

4. Shevchuk V. H., Krasyl'nyk Yu. S. Tekhnolohiia vykorystannia shtuchnoho intelektu v systemi pidhotovky bakalavriv profesiinoi osvity. Aktualni problemy osvithnoho protsesu v konteksti yevropeiskoho vyboru Ukrainy: materialy VII Mizhnarodnoi konferentsii (14 lystopada 2024 roku). 2025. S. 524–530. URL: https://www.knuba.edu.ua/wp-content/uploads/2024/12/zbirnyk-materialiv_7_mizhnarodnoyi-konferentsiyi-knuba-14.11.2024.pdf (data zvernennia: 03.02.2025).

ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ПСИХОЛОГІЇ ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА І ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

PEDAGOGICAL ASPECTS OF THE PSYCHOLOGY OF PERSONALITY EDUCATION IN THE CONTEXT OF DIGITAL TRANSFORMATION OF SOCIETY AND HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

ЛУЧАНІНОВА Ольга

провідний науковий співробітник відділу наукового інформаційно-аналітичного забезпечення освіти, доктор педагогічних наук, професор. Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. Сухомлинського, Київ, Україна

Olha LUCHANINOVA

Leading Researcher of the Department of Scientific Information and Analytical Support of Education, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor. V. Sukhomlynskyi State Scientific and Educational Library of Ukraine, Kyiv, Ukraine

<https://orcid.org/0009-0005-2205-547X>

2017olgapetrovna@gmail.com

У межах виконання теми наукового дослідження «Інформаційно-аналітичний супровід психологічної науки і освіти у воєнний та повоєнний періоди України» важливою є підтема «Теоретико-методологічні засади інформаційно-аналітичного супроводу психології виховання і самовиховання». У контексті визначеної теми важливе значення мають педагогічні аспекти психології виховання особистості в умовах цифрової трансформації суспільства і закладів вищої освіти.

Цифрова трансформація суспільства як нова реальність буття і заклади вищої освіти зокрема висувають до особистості здобувача вищої освіти певні вимоги, як: бути в освітньому тренді; мати психологічну готовність не пливти за течією життя, мати внутрішнє бажання розвиватися за допомогою цифрових технологій, так необхідних для кар'єри і керуватися вищими цінностями свого життя.

У закладі вищої освіти закінчується останній етап соціалізації здобувача вищої освіти, тому можемо акцентувати на сукупності моральних переконань, почуттів і звичок як складових свідомості та поведінки молодих людей. Це важливо в епоху трансформації суспільства й цифровізації усіх освітніх і державних установ.

У кожній освітньо-професійній програмі підготовки майбутніх фахівців за різними спеціальностями є психолого-педагогічні дисципліни, дисципліни за вибором студентів, в

яких закладено потенціал психології виховання особистості в умовах цифрової трансформації суспільства і закладів вищої освіти. Мова йде про трансверсальні навички, багато з яких пов'язано з психологією вчинку, переконаннями. Відомо, що переконання лежать в основі прояву вольових якостей особистості: сьогодні це відповідальне ставлення до цифрових технологій, Chatgpt, нова модель лідера, який керується у роботі своїми розвинутими трансверсальними навичками. Нині є актуальною проблема живого спілкування викладача як носія цінностей, професіоналізму зі студентами, бо воєнний період України здебільшого унеможливорює оффлайн навчання. Під час навчання студент швидше адаптується, бо рухається не один до своєї мети, відповідальний за свої вчинки або вибір (стати волонтером, піти в армію), має бажання вдосконалюватися, розвивати соціальні й особистісні цінності засобами освіти. Усе це ми відносимо до педагогічних аспектів психології виховання особистості в умовах цифрової трансформації суспільства.

Формуючи й розвиваючи особистість, якій притаманні ті корисні якості, які необхідні їй для життя в суспільстві, викладач конкретних дисциплін, викладач-куратор навіть в умовах дистанційного навчання знаходить форми і методи виховного впливу на здобувачів вищої освіти, яким завтра відбудовувати Україну.

В Українському державному університеті науки і технологій в умовах дистанційного навчання передбачені в розкладі години спілкування зі студентами. Так, для здобувачів 1 курсу передбачено курс лекцій про українську незалежність, професійні здобутки видатних випускників університету та їхні особистісні якості, які допомогли в житті тощо. Викладачам треба розуміти. Яку особистість треба підготувати до дорослого життя і на які спиратися критерії.

Таблиця 1

Критерії моральної вихованості здобувачів вищої освіти (1 курс)

Критерії вихованості	Стисла характеристика
Соціальний	Ставлення особистості до: суспільства й свого місця в ньому; своєї життєвої позиції, свого рівня розвитку суспільно значущих якостей, співвідношення власних мотивів поведінки та характеру вчинків з нормами, правил моралі інших людей
Інтелектуально-знаннєвий	знання відповідних моральних норм і правил, здатність висловлювати на основі цих знань моральні судження
Поведінковий	здатність протистояти негативу й спокусам мас-медіа, наприклад.
Емоційний	Переживання, рефлексія

Як видно зі змісту поданої вище таблиці, роль у формуванні особистості відіграють мас-медіа, особливо під час війни. Саме тому одним із педагогічних аспектів психології виховання в умовах цифрової трансформації суспільства і закладів вищої освіти є формування у 1 курсу, розвиток у студентів старших курсів соціальної пам'яті та соціального мислення. Соціальна пам'ять спрямована на пам'ять про людські відносини, власний життєвий шлях, способи поведінки тощо. Соціальне мислення - це взаємини людей, соціальні процеси і життєвий шлях особистості.

Отже, завдяки розумінню викладачами педагогічних аспектів психології виховання особистості в умовах цифрової трансформації суспільства і закладів вищої освіти можна сприяти розвитку особистості з лідерським/виконавським чи споглядальним рівнем вихованості або раціональним/конформістським, інтуїтивним тощо. Процес виховання в умовах цифрової трансформації суспільства і закладів вищої освіти повинен бути суголосним словам і конкретним виховним діям, загальній меті й окремих виховних завдань тощо.

Список використаних джерел:

1. Лучанінова О.П. Психологія виховання: інформаційно-аналітична підтримка розвитку особистості здобувача вищої освіти у воєнний і повоєнний період Гуманітарно-

педагогічна освіта: здобутки, проблеми, перспективи. V Всеукраїнська науково-практична конференція (з міжнародною участю) (20 листопада 2024 р.) 211 с. С. 16-19. <https://www.bethana.org.ua>

2. Освіта і наука України в умовах воєнного стану: інформ.-аналіт. інформаційно-аналітичний збірник. Київ. 2023. 64 с. <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1>

References:

1. Luchaninova O.P. Psykholohiia vykhovannia: informatsiino-analitychna pidtrymka rozvytku osobystosti zdobuvacha vyshchoi osvity u voiennyi i povoiennyi period Humanitarno-pedahohichna osvita: zdobutky, problemy, perspektyvy. V Vseukrainska naukovo-praktychna konferentsiia (z mizhnarodnoiu uchastiu) (20 lystopada 2024 r.) 211 s. S. 16-19. <https://www.bethana.org.ua>

2. Osvita i nauka Ukrainy v umovakh voiennoho stanu: inform.-analit. informatsiino-analitychnyi zbirnyk. Kyiv. 2023. 64 s. <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1>

ВИКЛИКИ ЦИФРОВОЇ ЕПОХИ: АДАПТАЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНО-БІБЛІОГРАФІЧНОГО РЕСУРСУ «ПЕДАГОГИ УКРАЇНИ ТА СВІТУ» ДО ПОТРЕБ ОСВІТИ І ПЕДАГОГІКИ

CHALLENGES OF THE DIGITAL AGE: ADAPTATION OF THE INFORMATION AND BIBLIOGRAPHIC RESOURCE “EDUCATORS OF UKRAINE AND THE WORLD” TO THE NEEDS OF EDUCATION AND PEDAGOGY

ЛАПАЄНКО Світлана

кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, в.о. заступника директора з наукової роботи Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського, Київ, Україна

Svitlana LAPAYENKO

Candidate of Pedagogical Sciences, Senior Researcher, Acting Deputy Director for Scientific Work of the V. O. Sukhomlynsky State Scientific and Pedagogical Library of Ukraine, Kyiv, Ukraine

<https://orcid.org/0000-0002-0412-6618>

slapaenko@ukr.net

У сучасному світі цифрова трансформація освіти та педагогіки стає необхідністю, обумовленою потребою в адаптації освітніх процесів до вимог цифрового суспільства [1; 2; 3; 4]. Інформаційно-бібліографічний ресурс «Педагоги України та світу» (Ресурс), що розробляється в межах наукового дослідження Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського «Педагогічна біографіка в інформаційному освітньо-науковому просторі України» (2023–2025 рр., керівник Л. Д. Березівська, доктор педагогічних наук, професор), забезпечує доступ до цінної інформації про життя, діяльність і досягнення видатних педагогів [5].

Розвиток цифрових технологій спричиняє потребу в модернізації традиційних бібліографічних систем. Це дозволяє зробити Ресурс не лише сховищем даних, а й потужним інструментом для аналізу, прогнозування та наукового дослідження педагогічної спадщини. З огляду на означене, нами пропонуються механізми адаптації Ресурсу до потреб освіти і педагогіки: технологічна адаптація ресурсу – використання штучного інтелекту та автоматизованих систем для аналізу наукових трендів та генерування персоналізованих рекомендацій для користувачів, забезпечення інтерактивності через впровадження мультимедійних технологій; методична адаптація ресурсу – запровадження індивідуальних профілів користувачів, використання матеріалів ресурсу як частини освітніх компонентів з педагогіки та історії освіти, впровадження аналітичних панелей для відстеження змін у педагогічних дослідженнях та освіти; організаційна адаптація ресурсу – розширення контенту

іноземними мовами для міжнародної популяризації української педагогічної спадщини, запровадження відкритих ліцензій (Creative Commons) для вільного поширення освітніх матеріалів, інтеграція з репозитаріями відкритого доступу (DOAJ, Zenodo, arXiv). Отже, адаптація інформаційно-бібліографічного ресурсу «Педагоги України та світу» до сучасних викликів освіти та педагогіки вимагає багаторівневого підходу, що поєднує технологічну модернізацію, методичну інтеграцію та організаційний розвиток.

Список використаних джерел:

1. Підготовка сучасного вчителя: інформаційно-технологічне забезпечення : монографія. Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2013. С. 45–62. URL: https://lib.iitta.gov.ua/3057/1/MONOГРАФИЯ_.pdf (дата звернення: 31.01.2025).

2. Лапаєнко С. В, Красильник Ю. С. Психолого-педагогічні умови використання комунікаційних технологій в системі професійної освіти. *Інформаційно телекомунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи* : зб. наук. пр. 2006. Вип. 1. С. 131–135. URL: https://scholar.google.com.ua/citations?view_op=view_citation&hl=uk&user=Ib89m2kAAAAJ&citation_for_view=Ib89m2kAAAAJ:t7zJ5fGR-2UC (дата звернення: 29.01.2025).

3. Лапаєнко С. В. Інформаційний супровід цифрової трансформації сфери освіти в сучасних умовах». *Актуальні проблеми освітнього процесу в контексті європейського вибору України* : матеріали V Міжнародної конференції (17 листопада 2022 року) до 20-річчя з дня створення кафедри професійної освіти КНУБА. с. 177–181. URL: <https://library.knuba.edu.ua/books/zbirniki/28/Proceedings-of-the-V-International-Conference-11-17-2022.pdf> (дата звернення: 30.01.2025).

4. Лапаєнко С. В. Теоретико-методологічне забезпечення цифрової трансформації освіти і педагогіки. *Інноваційна педагогіка*. 2023. Вип. 3(55). С. 9–13. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/734664/> (дата звернення: 31.01.2025).

5. Педагоги України та світу : інформ.- бібліогр. ресурс / наук. керівник Л. Д. Березівська. *Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського* : офіц. сайт. URL: <https://dnpb.gov.ua/ua/informatsiyno-bibliohrafichniresursy/vydatni-pedahohy/> (дата звернення: 20.01.2025).

References:

1. Pidhotovka suchasnoho vchytelia: informatsiino-tekhnohichne zabezpechennia : monohrafiia. 2013. S. 45–62. URL: https://lib.iitta.gov.ua/3057/1/MONOHRAFIYa_.pdf (data zvernennia: 31.01.2025).

2. Lapayenko S. V, Krasyl'nyk Yu. S. Psykholoho-pedahohichni umovy vykorystannia komunikatsiinykh tekhnolohii v systemi profesiinoi osvity. *Informatsiino telekomunikatsiini tekhnolohii v suchasniy osviti: dosvid, problemy, perspektyvy* : zb. nauk. pr. 2006. Vyp. 1. S. 131–135. URL: https://scholar.google.com.ua/citations?view_op=view_citation&hl=uk&user=Ib89m2kAAAAJ&citation_for_view=Ib89m2kAAAAJ:t7zJ5fGR-2UC (data zvernennia: 29.01.2025).

3. Lapayenko S. V. Informatsiinyi suprovit tsyfrovoy transformatsii sfery osvity v suchasnykh umovakh». *Aktualni problemy osvitnoho protsesu v konteksti yevropeiskoho vyboru Ukrainy* : materialy V Mizhnarodnoi konferentsii (17 lystopada 2022 roku) do 20-richchia z dnia stvorennia kafedry profesiinoi osvity KNUBA. s. 177–181. URL: <https://library.knuba.edu.ua/books/zbirniki/28/Proceedings-of-the-V-International-Conference-11-17-2022.pdf> (data zvernennia: 30.01.2025).

4. Lapayenko S. V. Teoretyko-metodolohichne zabezpechennia tsyfrovoy transformatsii osvity i pedahohiky. *Innovatsiina pedahohika*. 2023. Vyp. 3(55). S. 9–13. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/734664/> (data zvernennia: 31.01.2025).

5. Pedahohy Ukrainy ta svitu : inform.- bibliohr. resurs / nauk. kerivnyk L. D. Berezivska. *Derzhavna nauково-pedahohichna biblioteka Ukrainy imeni V. O. Sukhomlynskoho* : ofits. sait. URL: <https://dnpb.gov.ua/ua/informatsiyno-bibliohrafichniresursy/vydatni-pedahohy/> (data zvernennia: 20.01.2025).

ПІДВИЩЕННЯ ОБІЗНАНОСТІ УЧИТЕЛІВ ЗЗСО УКРАЇНИ З МЕТОДИКАМИ CLIL ТА ЕМІ ЯК ЗАСІБ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ

ЛУНЬОВА Тетяна

кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри англійської та німецької філології
Навчально-наукового інституту іноземних мов Полтавського національного педагогічного
університету імені В.Г. Короленка, м. Полтава, Україна

RAISING UKRAINIAN SECONDARY SCHOOL TEACHERS' AWARENESS OF CLIL AND EMI AS A MEANS OF THEIR PROFESSIONAL DEVELOPMENT

Tetyana LUNYOVA

Candidate of Sciences in Philology, Associate Professor, Associate Professor at the Department of
English and German Philology, Education and Research Institute of Foreign Languages of Poltava
V.G. Korolenko National Pedagogical University, Poltava, Ukraine
lunyovat@gmail.com

Мова є одним із найважливіших засобів в освіті: вона являється інструментом передачі інформації, соціалізації, розвитку мотивації, організації групової та індивідуальної діяльності. Зростання ролі англійської мови у світовому інформаційному, науковому, культурному, освітньому просторах потребує застосування сучасних підходів до інтеграції англійської мови в освітній контекст України. Серед таких підходів помітне місце займають предметно-мовне інтегроване навчання (Content and Language Integrated Learning – CLIL) та англійська мова як засіб викладання (English Medium Instruction – EMI). Відповідно підвищення обізнаності учителів ЗЗСО України з методиками CLIL та ЕМІ може бути одним із дієвих та актуальних засобів їхнього професійного розвитку. Варто наголосити, що ми маємо на увазі не лише учителів англійської мови, а й учителів, які навчають учнів таким предметам як математика, фізика, біологія, історія, географія, мистецтво тощо.

Серед переваг, які отримують учителі, присвятивши час і зусилля ознайомленню з методиками CLIL та ЕМІ та набуттю навичок застосування цих методик, на нашу думку, доречно відзначити такі:

учителі урізноманітять набір інструментів навчання, якими вони володіють,

учителі зможуть налагодити міждисциплінарну співпрацю з учителями англійської мови,

учителі отримають можливість залучати сучасні інформаційні ресурси, переклад яких українською мовою відсутній,

учителі відкриють можливості для міжнародної співпраці та участі в міжнародних освітніх проєктах,

учителі зможуть підготувати учнів до набуття вищої освіти англійською мовою, що стає все більш актуальним.

Водночас необхідно окреслити труднощі, з якими можуть зіткнутися вчителі-предметники, під час ознайомлення з методиками CLIL та ЕМІ:

невпевненість у власному рівні володіння англійською мовою,

страх перед термінологічними тонкощами,

неможливість приділити багато часу для вивчення матеріалів щодо застосування вказаних методик,

сумніви у можливості масштабного використання CLIL та ЕМІ у власній практиці.

Зважаючи на окреслені труднощі, раціональним видається поступове і вдумливе ознайомлення вчителів з методиками CLIL та ЕМІ, що передбачає індивідуальне планування вчителями власних траєкторій самоосвіти. У якості перших кроків можна рекомендувати розпочати з оглядових статей, у яких базові аспекти методик CLIL та ЕМІ викладено в доступній формі в невеликому за обсягом тексті, наприклад, про CLIL (Negazy 2021) та про

EMI (Galloway 2017). Також можна скористатися відео, особливо з провідними фахівцями в царинах CLIL та EMI, насамперед Девідом Маршем (Marsh 2010) та Ернесто Макаро (Macaro 2017) відповідно. Наступним кроком може бути перегляд записів вебінарів (наприклад (CLIL and EMI 2020)) і зати́м власне особиста активна участь у воркшопах. Зрешто́ю, застосовуючи критичне мислення і творчий підхід, учителі можуть вийти на використання елементів методик CLIL та EMI у власній професійній діяльності. Оскільки запровадження методик CLIL та EMI у навчальних закладах світу перебуває в процесі становлення та обговорення, українські вчителі, які зацікавляються використанням CLIL та EMI, матимуть можливість долучитися до дискусій із закордонними колегами, що сприятиме не лише особистому професійному розвитку українських освітян, а й промоції іміджу України у світі.

Список використаних джерел:

CLIL and EMI – From Schools to Higher Education. British Council TeachingEnglish. 2020. URL: <https://www.teachingenglish.org.uk/news-and-events/webinars/webinars-teachers/clil-and-emi-schools-higher-education> (Accessed: 1.02.2025).

Galloway N. How effective is English as a medium of instruction (EMI)? British Council 2017. URL: <https://www.britishcouncil.org/voices-magazine/how-effective-english-medium-instruction-emi> (Accessed: 1.02.2025).

Hegazy K. Content and Language Integrated Learning. British Council TeachingEnglish. 2021. URL: [https://www.teachingenglish.org.uk/professional-development/teachers/educational-policies-practices/articles/content-and-language#:~:text=Content%20and%20Language%20Integrated%20Learning%20\(CLIL\)%20has%20become%20the%20umbrella,studying%20a%20content%2Dbased%20subject.](https://www.teachingenglish.org.uk/professional-development/teachers/educational-policies-practices/articles/content-and-language#:~:text=Content%20and%20Language%20Integrated%20Learning%20(CLIL)%20has%20become%20the%20umbrella,studying%20a%20content%2Dbased%20subject.) (Accessed: 1.02.2025).

Macaro E. English Medium Instruction – Keynote by Prof. Ernesto Macaro at Oxford Educational Cloud Conference. University of Oxford. 2017. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=f41hiRCs-88> (Accessed: 1.02.2025).

Marsh D. David Marsh on CLIL Cambridge University Press ELT. 2010. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=-Czdg8-6mJA> (Accessed: 1.02.2025).

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ STEM-ПІДХОДУ У ВИКЛАДАННІ МАТЕМАТИКИ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ

МИХАЙЛОВА Тетяна

кандидат фізико-математичних наук, доцент, завідувач кафедри фізики та прикладної математики, Український державний університет науки і технологій, Дніпро, Україна

НЕЧАЙ Ігор

кандидат фізико-математичних наук доцент кафедри фізики та прикладної математики, Український державний університет науки і технологій, Дніпро, Україна

INFORMATION SUPPORT OF THE STEM APPROACH TO TEACHING MATHEMATICS IN THE CONTEXT OF DIGITALIZATION OF HIGHER EDUCATION

Tetyana MYKHAILOVA

PhD in Physics and Mathematics, Associate Professor, Head of the Department of Physics and Applied Mathematics Ukrainian State University of Science and Technology, Dnipro, Ukraine
t.f.mykhailova@ust.edu.ua

Ihor NECHAI

PhD in Physics and Mathematics, Associate Professor of the Department of Physics and Applied Mathematics Ukrainian State University of Science and Technology, Dnipro, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0002-9250-7794>
i.v.nechai@ust.edu.ua

Інформаційне забезпечення STEM-підходу у викладанні математики в умовах цифровізації вищої освіти сьогодні має велике значення, бо викладачам математики, які здійснюють професійну підготовку майбутніх учителів, дісталися студенти з кліповим мисленням, постійною взаємодією з соціальними мережами, разом із тим вони мають достатньо високий рівень візуальності сприйняття, але невисокий рівень концентрації уваги, індивідуалізм. З одного боку, знання інформаційних цифрових технологій допомагає викладачам у процесі навчання студентів. З іншого боку, STEM-підходу у викладанні математики в умовах цифровізації вищої освіти – це достатньо нове явище у вищій освіті.

Українські виші приділяють увагу розробці освітньо-професійних програм з підготовки вчителів математики й зі STEM-навчання, і Український державний університет науки і технологій в авангарді цього процесу.

STEM-навчання – це перш за все цифрові технології та творче їх використання в освітньому процесі. Разом із тим це і «комплексні зміни в архітектурі освіти, неминучі зміни звичних форм та методів навчання» [1, с. 38].

Сучасний учитель математики повинен вміти користуватися математичним програмним забезпеченням, таким як система комп'ютерної алгебри (CAS), PTC Mathcad; мати досвід використання графічних калькуляторів у різних розділах курсів математики (алгебра і початки аналізу, геометрія), могли створювати навчальні цифрові матеріали [2].

STEM-підхід у навчанні сприяє формуванню в майбутніх учителів математики високого рівня цифрової компетентності. Інформаційно-аналітичне забезпечення STEM-підходу у підготовці майбутніх учителів математики допоможе викладачу донести до студентів: що об'єднує науку, технології, інженерію та математику як спосіб підготовки учнів до вимог сучасного технологічного світу; важливість активної участі здобувачів освіти у власному навчанні та створення власного знання; необхідність самостійного вирішення реальних проблем та завдань, що вимагають використання знань з різних наукових дисциплін; цікавість до створення конкретних проєктів, де студенти застосовують свої знання та вміння для досягнення певних цілей.

STEM-підхід акцентує увагу на практичному застосуванні знань, сприяючи розвитку аналітичного, проблемного та творчого мислення у майбутніх учителів, тому важливі педагогічний дизайн заняття, педагогічні технології, навички проєктування в математиці тощо.

Освітньо-професійна програма «Середня освіта (Фізика, математика та інформатика) спеціалізація STEM-орієнтоване навчання» є прикладом інформаційного забезпечення підготовки майбутніх вчителів математики і включає поглиблену фундаментальну підготовку з фізики, математики та інформатики, гуманітарну, психолого-педагогічну, спеціальну та науково-практичну підготовку із врахуванням сучасного стану природничих наук та інформатики, орієнтує на актуальну спеціалізацію; викладання проводиться у формі лекцій (у т.ч. мультимедійні та інтерактивних лекцій з використанням інноваційних форм і методів), семінарів, практичних занять із розв'язуванням проблемних ситуацій та квазіпрофесійних ситуацій, лабораторних робіт дослідницького характеру, індивідуальних науково-дослідницьких завдань, самостійної роботи на основі електронних навчальних комплексів, консультацій із викладачами [3].

Аналіз змісту програми дає підстави наголосити на гармонійному поєднанні дисциплін «Методика викладання математики» (20 модулів), «Математичний аналіз» (12 модулів), «Лінійна алгебра та аналітична геометрія» (8 модулів), «Теорія ймовірностей та математична статистика» (4 модулі); «Комп'ютерна дискретна математика», «Диференціальні рівняння», «Основи 3D моделювання» (вибіркові професійного циклу), які підкріплюються дисциплінами «STEM-технології на основі платформи ARDUINO» (Ч.1, 2), «Віртуальна лабораторія природничих наук» (Ч.1, 2), «Бази даних», «Основи захисту інформації та криптографія», «Програмування Інтернет «Програмування в STEM освіті» [3].

Отже, інформаційне забезпечення STEM-підходу у викладанні математики в умовах цифровізації вищої освіти є актуальною потребою як викладача, так і так і всього процесу

підготовки майбутніх вчителів математики і передбачає: педагогічний дизайн, конструктивізм, мотивацію студентів до проєктування, увагу на випереджальних компетентностях як потребу часу й суспільства.

Список використаних джерел:

1.Гуревич Р., Коношевський Л., Опушко Н. Цифровізація освіти сучасного суспільства: проблеми, досвід, перспективи. *Освітологічний дискурс*. 2022. № 3-4 (38-39). С. 22-46. DOI:

<https://doi.org/10.28925/2312-5829.2022.342>

2.Коношевський О. Підготовка майбутніх учителів математики до застосування цифрових технологій в освітньому процесі закладів загальної середньої освіти Математика, Інформатика, Фізика: Наука та Освіта, Том 1, № 2 (2024), с. 200–209. Mathematics, Informatics, Physics: Science and Education, Volume 1, No. 2 (2024), pp. 200–209. Journal homepage: <https://intranet.vspu.edu.ua/miph>

3.Освітньо-професійна програма «Середня освіта (Фізика, математика та інформатика) спеціалізація STEM-орієнтоване навчання» <https://diit.ust.edu.ua/faculty/tk/kafedra/pm/opp>

Referens

1.Hurevych R., Konoshevskiy L., Opushko N. Tsyfrovizatsiia osvity suchasnoho suspilstva: problemy, dosvid, perspektyvy. *Osvitlohichniy dyskurs*. 2022. № 3-4 (38-39). S. 22-46. DOI:

<https://doi.org/10.28925/2312-5829.2022.342>

2.Konoshevskiy O. Pidhotovka maibutnikh uchyteliv matematyky do zastosuvannya tsyfrovykh tekhnolohii v osvitnomu protsesi zakladiv zahalnoi serednoi osvity Matematyka, Informatyka, Fyzyka: Nauka ta Osvita, Tom 1, № 2 (2024), s. 200–209. Mathematics, Informatics, Physics: Science and Education, Volume 1, No. 2 (2024), pp. 200–209. Journal homepage: <https://intranet.vspu.edu.ua/miph>

3.Osvitno-profesiina prohrama «Serednia osvita (Fyzyka, matematyka ta informatyka) spetsializatsiia STEM-orientovane navchannia» <https://diit.ust.edu.ua/faculty/tk/kafedra/pm/opp>

ADJUSTMENT DISORDERS AS A PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL FACTOR IN THE ACTIVITIES OF MILITARY PSYCHOLOGISTS

Yaroslav PYLYPCHUK

Senior scientific member of department of scientific informational-analytical support of education
V. Sukhomlynsky State Scientific-Pedagogical Library of Ukraine,
Kyiv, Ukraine

РОЗЛАДИ АДАПТАЦІЇ ЯК ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКТОР У ДІЯЛЬНОСТІ ВІЙСЬКОВИХ ПСИХОЛОГІВ

ПИЛИПЧУК Ярослав

Старший науковий співробітник відділу наукового інформаційно-аналітичного забезпечення
освіти Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. Сухомлинського, Київ

<https://orcid.org/0000-0002-9809-3166>

pylypchuk.yaroslav@gmail.com

Russia's full-scale invasion of Ukraine has put the population of Ukraine in the face of many challenges. Along with post-traumatic stress disorder, citizens of Ukraine suffer from adjustment disorders. This study will be devoted to the analysis of adjustment disorder as a category of psychology and psychiatry.

Adjustment disorder is a diagnostic category characterized by an emotional and behavioral response to a stressful event. It is a state of subjective distress and emotional distress that occurs during adaptation to the stresses of major life changes, stressful life events, serious physical illness, or the possibility of serious illness. Stress is omnipresent, and usually over time a person learns to cope with it. However, when coping mechanisms are unable to effectively reduce stress, one of the

clinical variants of the state of maladjustment may be adjustment disorder. Adjustment disorder is a purely psychiatric diagnosis that simultaneously straddles the borderline between normal behavior and underlying mental pathology, creating taxonomic and diagnostic dilemmas. The extreme and prolonged stress of war during World War II and the evolution of crisis intervention theory and practice led to active research by researchers on stress-related conditions, including adjustment disorder. In 1952, in the DSM-I, this diagnosis was described as «transient situational personality disorder» (Transient Situational Personality Disorder), which is a manifestation of personality vulnerability during stressful situations. Variants of this diagnosis were «reaction to gross stress», «situational reaction of an adult», «adaptation reaction in early childhood», «adaptation reaction in childhood», «adaptation reaction in adolescence and adaptation reaction in late life». In 1968, in the subsequent North American classification DSM-II, the name of this disorder was changed to «Transient Situational Disorder» (Transient Situational Disorder), and the subtypes were: «Adaptation reaction in early childhood», «Adaptation reaction in childhood», «Adaptation reaction in adolescence», «Adaptation reaction in late life» and «Adaptation reaction in adulthood». In DSM-III, which was published in 1980, the term «adjustment disorder» was introduced for the first time, in which the periods of development of diagnostic categorization were eliminated, and subtypes were based on affective experience. The diagnosis options were: «adjustment disorder with depressed mood», «adjustment disorder with anxious mood», «adjustment disorder with mixed emotional features», «adjustment disorder with behavioral disorders», «adjustment disorder with mixed emotional and behavioral disorders», «adjustment disorder with work impairment», «adjustment disorder with isolation and atypical features». Eight years later, the new version of the DSM-III-R classification (1987) added an additional subcategory involving physical complaints and noted that symptoms cannot last longer than 6 months, and in the subsequent classification DSM-IV (1994) already excluded subtypes of mixed emotional features, inhibition of work, isolation and physical complaints. The impact of the stressor, according to the new diagnostic criteria, could last for an unspecified period of time, but the descriptor of chronicity of the disorder was indicated — more than 6 months. The first diagnostic criterion of adjustment disorder is the temporary attitude to the stressor, that is, the etiological concept of the diagnosis. The second criterion is clinically significant symptoms (which are «exceeding what is expected», which is a rather controversial definition). And the third criterion for the diagnosis of adjustment disorder is the exclusion of other mental disorders. In the ICD-10 and ICD-11 classifications, there is no criterion of «clinical significance», although some inability to carry out daily routines is mentioned. Therefore, the threshold for establishing a diagnosis can vary significantly depending on the doctor's ideas and the medical traditions of the country. In addition, to be diagnosed with an adjustment disorder, symptoms must occur within 1 month of the stress, and some life events require a longer period of organizational change and emotional reactions during them may be delayed. At the same time, it is not clear what period of time is appropriate and sufficient for establishing a diagnosis. Because of the above problems, this disorder is not included in widely used psychiatric diagnostic tools, such as the Mini-International Neuropsychiatric Interview (MINI) and the Composite International Diagnostic Interview (CIDI). The Schedule for Clinical Assessment for Neuropsychiatry (SCAN) has provision for coding adjustment disorder, but no guidance on its application. Limited research is reflected in the lack of treatment recommendations. The conceptualization of adjustment disorder is currently in a state of transition, but with the recent revisions of the two major diagnostic manuals used in clinical and research practice, DSM-5 and ICD-11, adjustment disorder is increasingly recognized as an important target for research. [Чабан, Хаустова, Омелянович 2023, с. 119-121; Portzky, Audenaert, van Heeringen 2005, 265-270].

Adjustment disorders are one of the psychogenic traumas of wartime. It can affect both military and civilians. For the first time, the diagnosis "Adjustment disorders" was introduced in DSM-III in 1980. This diagnosis under this name is now present in DSM-5 and ICD-11. Work on this topic is an important aspect of the training of military psychologists.

References:

Chaban O.S., Xaustova O.O., Omelyanovych V.Yu., 2023. *Psykhichni rozlady voyenoho*

chasu [Mental disorders of wartime]. K.: VD Medknyha, 2023. 232 s.

Portzky G., Audenaert K., van Heeringen K., 2005. Adjustment disorder and the course of the suicidal process in adolescents *Journal of Affective Disorders*. 2005, 87 (2–3), 265–270

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

РАШИДОВА Світлана

кандидат педагогічних наук, доцент, старший науковий співробітник відділу наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти ДНПБ України імені В. О. Сухомлинського, м. Київ, Україна.

INFORMATION SUPPORT OF INCLUSIVE EDUCATION IN THE CONTEXT OF DIGITAL TRANSFORMATION

Svitlana RASHYDOVA

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Senior Researcher of the Department of Scientific Information and Analytical Support of Education of V. Sukhomlynskyi State Scientific and Educational Library of Ukraine, Kyiv, Ukraine.
svetlana101068@gmail.com

Сучасність характеризується глобалізаційними, євроінтеграційними процесами, які так чи інакше відбиваються в освіті, в тому числі й інклюзивній. Епоха цифрової трансформації – це результат цих процесів. Тож, сучасна освіта характеризується глобальною цифровізацією, яка впливає на всі аспекти освіти. Важливою складовою цієї трансформації є створення інклюзивного (адаптованого) освітнього середовища, що надає рівні можливості для всіх учнів, незалежно від їхніх фізичних чи когнітивних особливостей. Інформаційне забезпечення всіх ланок інклюзивного середовища – завдання освітян, суспільства, держави. В умовах цифрової трансформації на перший план виходять інформаційні технології, функція яких – забезпечити доступність освіти та адаптацію навчального матеріалу відповідно до індивідуальних потреб.

Інклюзивна освіта ґрунтується на міжнародних нормативно-правових актах і на національному законодавстві України, які визначають необхідність створення умов для рівного доступу до освіти.

Як відмічають дослідники, цифрові технології в умовах цифрової трансформації можуть значно полегшити доступ до інформації та освітніх ресурсів для людей з особливими освітніми потребами. Використання спеціальних програм, додатків, адаптивних технологій та інших інновацій (електронних підручників, відеоматеріалів, інтерактивних завдань, онлайн-курсів) може створити сприятливі умови для забезпечення інклюзивного доступу до інформації та навчання і зменшити цифровий розрив. Інклюзивні технології, такі як сенсорні екрани, голосові інтерфейси тощо роблять інтернет доступним для людей з обмеженими можливостями. А зростання кількості освітніх ресурсів і онлайн-курсів дозволяє кожному навчатися за власним графіком і враховувати індивідуальні особливості [2].

Разом із тим, вчителі, викладачі, тьютори, вихователі, методисти, менеджери від освіти мають бути озброєні знаннями, компетенціями, інформацією в сфері інклюзивної освіти, інклюзивного супроводу. З метою інформаційного забезпечення всіх ланок освіти працюють науковці і навіть наукові центри. До прикладу, на базі Державної науково-педагогічної бібліотеки імені В. О. Сухомлинського відділ наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти (завідувач кандидат педагогічних наук, старший дослідник Ростока Марина Львівна) працює над темою наукового дослідження: «Інформаційно-аналітичний супровід

цифрової трансформації освіти і педагогіки: вітчизняний і зарубіжний досвід», в рамках якої здійснюється й інформаційно-аналітичний супровід інклюзивної освіти. Співробітники відділу розробляють з цією метою наукові продукти. Серед праць співробітників відділу: «Інформаційно-аналітичне забезпечення підготовки наукових кадрів в умовах воєнного стану та сучасної освітньої трансформації» (М. Л. Ростока) [3]; «Інклюзивні освітні середовища в контексті цифрової трансформації суспільства: психологічний аспект (аналітичний огляд)» (Т. І. Годецька) [1] тощо.

Таким чином, інформаційні технології в інклюзивній освіті, доступ до інформації осіб з особливими освітніми потребами та забезпеченість вчителів, методистів, менеджерів від освіти інформаційно-аналітичним супроводом, з одного боку, реалізують інформаційне забезпечення, з іншого – реалізують дотримання принципів доступності, рівних прав і можливостей, індивідуалізації (через індивідуальні навчальні траєкторії), диференціації (за медичними показниками), соціальної справедливості і відповідно – вирішують завдання безбар'єрності в інклюзивній освіті.

Список використаних джерел:

1. Годецька Т. І. Інклюзивні освітні середовища в контексті цифрової трансформації суспільства: психологічний аспект (аналітичний огляд). Аналітичний вісник у сфері освіти і науки (20). 2024. С. 78-111. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743109/> (дата звернення: 02.02.2025).

2. Паккі А. Г. Сучасні тенденції цифрових трансформації в умовах інклюзивного розвитку. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2024. Том 9. № 1. С. 40 – 45. URL: <http://ujae.org.ua/suchasni-tendentsiyi-tsyfrovyh-transformatsij-v-umovah-inklyuzyvno-rozvytku/> (дата звернення: 30.01.2025).

3. Ростока М. Л. Інформаційно-аналітичне забезпечення підготовки наукових кадрів в умовах воєнного стану та сучасної освітньої трансформації (аналітичний огляд). *Аналітичний науковий вісник у сфері освіти і науки* (15). 2022. С. 3-20. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/731548/> (дата звернення: 02.02.2025).

References:

1. Godetska T. I. (2024). Inklyuzivni osvitni seredovishcha v konteksti tsifrovoi transformatsii suspilstva: psikhologichnii aspekt (analitichnii oglyad). *Analitichnii visnik u sferi osviti i nauki* (20). S. 78-111. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743109/> (data zvernennia: 02.02.2025).

2. Pakki A. G. (2024). Suchasni tendentsii tsifrovikh transformatsii v umovakh inklyuzivno-rozvytku. *Ukrainskii zhurnal prikladnoi yekonomiki ta tekhniki*. Tom 9. № 1. S. 40 – 45. URL: <http://ujae.org.ua/suchasni-tendentsiyi-tsyfrovyh-transformatsij-v-umovah-inklyuzyvno-rozvytku/> (data zvernennia: 30.01.2025).

3. Rostoka M. L. (2022). Informatsiino-analitichne zabezpechennya pidgotovki naukovikh kadrov v umovakh voennogo stanu ta suchasnoi osvitnoï transformatsii (analitichnii oglyad) / *Analitichnii naukovi visnik u sferi osviti i nauki* (15). S. 3-20. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/731548/> (data zvernennia: 02.02.2025).

ПРОЄКТУВАННЯ КОЛЕКЦІЙ ЦИФРОВИХ ОСВІТНІХ РЕСУРСІВ: АДАПТИВНИЙ ПІДХІД

СЕРЕДА Христина

науковий співробітник відділу цифрових технологій і комп'ютерного забезпечення ДНПБ
України ім. В. О. Сухомлинського

DESIGNING OF COLLECTIONS OF DIGITAL EDUCATIONAL RESOURCES: AN ADAPTIVE APPROACH

Khrystyna SEREDA

Метою дослідження є окреслення важливих аспектів адаптивного підходу в проєктуванні та розробці цифрових освітніх ресурсів, які сприятимуть створенню ефективних і персоналізованих освітніх середовищ. Проєктування колекцій цифрових освітніх ресурсів в галузі освіти з використанням адаптивного підходу передбачає створення таких ресурсів і систем доступу до них, які можуть налаштовуватися в залежності від індивідуальних потреб користувачів. Таке проєктування вимагає врахування низки важливих аспектів:

1. Аналіз потреб користувачів. Індивідуальні потреби: необхідно проводити дослідження потреб потенційних користувачів, щоб зрозуміти, які саме ресурси та в якому форматі вони шукають.

2. Динамічне формування колекцій. Використання адаптивних алгоритмів: ресурси можуть автоматично оновлюватися і змінюватися залежно від потреб користувачів. Фільтрація контенту: важливо впроваджувати механізми, що дозволяють фільтрувати контент за темами, складністю, типом (відео, текст, інтерактивні вправи), щоб користувачі могли швидко знаходити найбільш релевантні ресурси.

3. Персоналізація контенту. Індивідуальні навчальні траєкторії: персоналізація навчального досвіду за допомогою адаптивних технологій дозволяє створювати індивідуальні маршрути для кожного користувача, орієнтуючись на його інтереси та рівень знань. Інтерактивні елементи: використання вікторин, тестів, зворотного зв'язку та рекомендацій дозволяє користувачеві отримати більш адаптовану під його потреби інформацію.

4. Доступність та інклюзивність. Технологічна доступність: система має бути доступною з різних пристроїв (комп'ютери, планшети, смартфони), а також враховувати різні технологічні можливості користувачів. Мови та доступність для людей з обмеженими можливостями (наприклад, аудіо, великі шрифти, субтитри тощо).

5. Інтеграція з іншими освітніми платформами. Взаємодія з онлайн-курсами та іншими цифровими ресурсами: інтеграція з іншими платформами для обміну даними про успішність, прогрес та потреби користувачів може допомогти в адаптації контенту під конкретного користувача.

6. Зворотний зв'язок та оцінка. Збір даних про ефективність ресурсів: важливо збирати зворотний зв'язок від користувачів для оцінки, які матеріали виявляються найбільш корисними і чому. Це дозволяє адаптувати контент та удосконалювати його. Можливість простого редагування колекцій ресурсів.

7. Технічні інструменти та платформи. Використання інструментів для управління контентом, які підтримують інтерактивні функції, персоналізацію та адаптивні технології, таких як Learning Management Systems (LMS) або інші платформи для онлайн-навчання. Впровадження технологій машинного навчання для автоматичного аналізу прогресу користувачів і підбору матеріалів.

Загалом, головним завданням є створення такої структури та колекцій, які б не тільки відповідали потребам користувачів, але й надавали можливість адаптувати досвід навчання залежно від конкретної ситуації та індивідуальних характеристик кожного.

Список використаних джерел:

1. A.H. Guraliuk. Collections of digital resources / A. H. Guraliuk at all. Digital transformations in culture: Scientific monograph – Riga, Latvia. – «Baltija Publishing». – 2023. – P. 163–187. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-319-4-10>.

АДАПТИВНА СИСТЕМА КОМП'ЮТЕРНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ ФІЗИКИ В ТЕХНІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

СИНЕЛЬНИК Ірина

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки, методики та менеджменту освіти
Навчально-наукового інституту «Українська інженерно-педагогічна академія» Харківського
національного університету імені В.Н. Каразіна, Харків, Україна.

СИНЕЛЬНИК Олександр

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, Навчально-науковий інститут
«Українська інженерно-педагогічна академія» Харківського національного університету
імені В.Н. Каразіна, Харків, Україна.

ADAPTIVE COMPUTER-BASED LEARNING SYSTEM FOR TEACHING PHYSICS IN A TECHNICAL UNIVERSITY

Iryna SYNELNYK

Kandidat of Pedagogical Sciences, Dotzent, Dotzent at the Department of Pedagogy, Methodology
and Management of Education, Educational and Research Institute "Ukrainian Engineering
Pedagogics Academy" of V. N. Karazin Kharkiv National University, Kharkiv, Ukraine.

<https://orcid.org/0000-0002-6413-0483>.

isinel@gmail.com

Oleksandr SYNELNYK

Zdobuvach the third level (educational-scientific) of high education, Educational and Research
Institute "Ukrainian Engineering Pedagogics Academy" of V. N. Karazin Kharkiv National
University, Kharkiv, Ukraine.

<https://orcid.org/0000-0002-5045-687X>

sinelnykav@gmail.com

Актуальність. Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) вже понад сорок років використовують для підвищення ефективності навчального процесу в технічних університетах, у тому числі для забезпечення навчання фізики. Але сучасні соціально-політичні процеси, прискорений розвиток науки та технологій, широке розповсюдження освітньої он-лайн комунікації створюють додаткові виклики для системи освіти в цілому і для фундаментальної підготовки майбутніх інженерів зокрема. Важливим інструментом розв'язання нагальних проблем навчання в нових умовах є ІКТ, вимоги до яких суттєво змінилися. Універсальність, гнучкість, варіативність, персоналізація, відповідність стану розвитку наукового знання та сфери інформаційних технологій є необхідними характеристиками сучасних комп'ютерних засобів навчання, що забезпечує їх легку адаптацію до вимог навчального процесу та соціального запиту суспільства і здобувачів освіти.

Метою цієї роботи було розроблення на засадах адаптивності комп'ютерної системи забезпечення навчального процесу з фізики в технічному університеті.

Як наукова дисципліна фізика є фундаментом будь-якого технічного знання, а як навчальний предмет вона є основою фундаментальної підготовки майбутнього інженера будь-якої спеціалізації. Водночас, при навчанні фізики виникають суперечності між сучасними трендами освіти та науки і характером навчальної діяльності. Їх вирішення та розв'язання проблеми підвищення якості фізико-математичної підготовки майбутніх інженерів можливе за умови розробки та впровадження адаптивної системи комп'ютерного забезпечення навчального процесу з фізики.

Адаптивність системи полягає у її здатності забезпечувати різноманітні та такі, що неперервно змінюються, потреби і вимоги усіх учасників освітнього процесу: викладачів, студентів, адміністрації, інженерів, які здійснюють технічну підтримку навчального процесу.

В основу побудови такої системи було покладено декілька принципів.

Принцип системності передбачає розроблення системи, що є цілісною і охоплює всі аспекти навчального процесу. Реалізується цей принцип через залучення всіх змістових модулів курсу фізики; всіх видів навчальної діяльності студента та навчальної і методичної діяльності викладача; створення бази для обліку і статистичної обробки результатів навчання.

Принцип модульності реалізується через систему окремих блоків, кожен з яких забезпечує певний сегмент курсу та вид діяльності: лабораторну роботу, самостійну роботу, комп'ютерний тест тощо.

Принцип індивідуалізації передбачає персоніфікацію для викладача через профіль, індивідуальні завдання для студента, які, фактично, не повторюються, тому що є комбінацією з великої бази і формується в процесі виконання певного виду діяльності.

Принцип поліфункціональності – спрямованість на розв'язання всієї сукупності дидактичних задач: мотивація, організація засвоєння нового навчального матеріалу, удосконалення та розвиток знань, умінь, навичок, контроль та самоконтроль, організація самостійної роботи – реалізовано через широкий спектр інструментів діяльності студента та викладача.

Принцип гнучкості забезпечується можливістю конструювати завдання з різною складністю, створюючи багаторівневість, а також передбачає кілька режимів навчання – мультирежимність, що дозволяє студентам засвоювати фізику відповідно до їхніх індивідуальних базових знань і навичок та цілей навчання.

Принцип ефективного зворотного зв'язку. Всі види діяльності студента автоматично фіксуються модулем моніторингу, який забезпечує функції обліку, оцінювання, спостереження, діагностики, зворотного зв'язку та необхідної корекції в рамках адаптивного циклу.

Розроблена на засадах адаптивності система комп'ютерного забезпечення навчання фізики складається з клієнтської програми, що встановлюється на комп'ютери студентів і викладачів; сервера системи з відповідними службами; програмних модулів для виконання робіт з комп'ютерного моделювання фізичних процесів, що забезпечують лабораторні дослідження та практичні роботи; модуля протоколювання навчальної діяльності студентів; модуля комп'ютерного тестування; модуля статистичного опрацювання результатів.

АДАПТИВНІ АСПЕКТИ НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ ІСТОРИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ ГРОШОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

СУХІНА Володимир

магістрант кафедри новітньої історії України історичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка [науковий керівник: кандидат історичних наук, доцент Геннадій ЧЕРЕВИЧНИЙ] м. Київ, Україна

ADAPTIVE ASPECTS OF TRAINING OF STUDENTS IN THE CONTEXT OF HISTORICAL RESEARCH OF EUROPEAN INTEGRATION PROCESSES OF THE MONETARY SYSTEM OF UKRAINE

Volodymyr SUKHINA

Master's Student of the Department of Contemporary History of Ukraine of the Faculty of History at Taras Shevchenko National University of Kyiv [Scientific Supervisor: Ph.D (in History), Associate Professor Gennadii CHEREVYCHNYI], Kyiv, Ukraine

ORCID: 0009-0008-8250-4945

vovasuhina1917@gmail.com

В умовах поглиблення євроінтеграційних процесів на окрему увагу заслуговує дослідження фінансової політики України, зокрема розвитку та реформування її грошової системи, від часів проголошення незалежності держави до сьогодення. Як відомо, процес євроінтеграції фінансової сфери передбачає не лише співробітництво з різними міжнародними організаціями та фінансовими інституціями, а й «... вжиття певних заходів щодо її гармонізації та уніфікації згідно з міжнародними вимогами» [2, с.1085]. Зважаючи на сучасні виклики, питання євроінтеграції для економіки України й такого важливого її складника як грошова система набуває особливого значення. Водночас постає не менш актуальна проблема якісної підготовки здобувачів освіти, компетентних фахівців, здатних пристосуватися до нових економічних і політичних реалій та ефективно працювати у воєнний і повоєнний періоди. Саме це актуалізує пошук нових підходів до навчання у закладах вищої освіти України та модернізації освітнього процесу. Тому нині все частіше науковці звертаються до так званого адаптивного навчання, пов'язаного передусім з «...використанням інформаційно-комунікативних технологій, що надає можливості для розширення індивідуалізації й диференціації освітнього процесу відповідно до когнітивних особливостей учнів» [3, с. 185].

До того ж, Г. Черевичним зазначено, що «у закладах вищої освіти відбувається динамічний розвиток особистості майбутніх учителів історії, як професіоналів-істориків у специфічній їхньої діяльності, як громадян України – у буденній життєдіяльності, в економічній та соціокультурній сферах..., враховуючи індивідуальні здібності, рівень самостійності прийняття рішень, відтворення професійних дій, вміння співпрацювати у команді на адаптивних засадах» [4, с. 176].

Метою нашого дослідження є виокремлення найбільш ефективних адаптивних аспектів та інструментів навчання здобувачів вищої освіти в процесі історичного аналізу основних етапів формування грошової системи нашої держави та її поступового руху до євроінтеграції від проголошення незалежності України в 1991 році до сьогодення.

Для ефективного засвоєння вказаної вище наукової проблематики та розуміння сучасних вітчизняних і міжнародних тенденцій у фінансовій сфері доцільно, на нашу думку, виокремити такі адаптивні аспекти освітнього процесу: врахування попереднього базового рівня знань здобувачів освіти; оновлення навчальних програм та застосування різних методів викладання з урахуванням індивідуальних рис здобувачів освіти, їхніх здібностей, мотивації до навчання, особливостей пам'яті, аналітичного мислення [1, с.176]; використання міждисциплінарного підходу до навчання, синкретизм знань з різних наукових галузей, зокрема банківської справи, економіки, історії, політології, соціології, міжнародного права; підвищення якості навчального контенту шляхом використання інформаційно-комунікативних технологій з метою розроблення системи завдань та їх варіювання відповідно до індивідуальних освітніх запитів; систематична перевірка та контроль знань здобувачів освіти на різних етапах вивчення навчального матеріалу.

Отже, сьогодні є важливим і необхідним впровадження євроінтеграційних процесів у навчання здобувачів освіти, оскільки це підвищує ефективність підготовки фахівців для роботи в міжнародних фінансових структурах, компетентних істориків-науковців, економістів, фінансистів, державних службовців, а також майбутніх учителів історії. Для реалізації цього завдання важливим є також розвиток гнучких та адаптивних методик навчання, орієнтованих на сучасні глобальні виклики.

Список використаних джерел:

1. Дороніна Т. О., Іванова В. В. Адаптивне навчання як тренд сучасної освіти (до визначення поняття). *Перспективи та інновації науки. Серія Педагогіка, Серія Психологія, Серія Медицина*. 2023. № 10(28). С. 167–176. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-10\(28\)-167-176](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-10(28)-167-176).
2. Курило О. В. Фінансова політика України в умовах євроінтеграційних процесів. *Економіка і суспільство*. 2018. Вип. 19. С. 1085–1088. URL:

https://economyandsociety.in.ua/journals/19_ukr/162.pdf (дата звернення: 02.02.2025).

3. Ляшенко О. І. Адаптивне навчання як ознака сучасних дидактичних систем. *Актуальні проблеми психології*. Київ, 2019. Т. 8: Психологічна теорія і технологія навчання. Вип. 10. С. 185–195. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/717202/> (дата звернення: 02.02.2025).

4. Черевичний Г. С. Адаптивні засади інформаційно-аналітичного супроводу підготовки майбутніх учителів історії в університетах України. *Адаптивні процеси в освіті*: зб. матеріалів (тез доп.) 1-го міжнар. наук. форуму; [за заг. ред. Г. В. Єльнікової, М. Л. Ростоки]. Київ-Харків, 2022. Вип. 1(4). С. 175–178. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/730339/> (дата звернення: 02.02.2025).

References

1. Doronina T. O., Ivanova V. V. Adaptivne navchannia yak trend suchasnoi osvity (do vyznachennia poniattia). *Perspektyvy ta innovatsii nauky. Serii Pedagogika, Serii Psykholohiia, Serii Medytsyna*. 2023. № 10(28). С. 167–176. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-10\(28\)-167-176](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-10(28)-167-176).

2. Kurylo O. V. Finansova polityka Ukrainy v umovakh yevrointegratsiinykh protsesiv. *Ekonomika i suspilstvo*. 2018. Vyp. 19. С. 1085–1088. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/19_ukr/162.pdf (data zvernennia: 02.02.2025).

3. Liashenko O. I. Adaptivne navchannia yak oznaka suchasnykh dydaktychnykh system. *Aktualni problemy psykholohii*. Kyiv, 2019. Т. 8: Psykholohichna teoriia i tekhnolohiia navchannia. Vyp. 10. С. 185–195. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/717202/> (data zvernennia: 02.02.2025).

4. Cherevychnyi G. S. Adaptivni zasady informatsiino-analitychnoho suprovodu pidhotovky maibutnikh uchyteliv istorii v universytetakh Ukrainy. *Adaptivni protsesy v osviti*: zb. materialiv (tez dop.) 1-ho mizhnar. nauk. forumu; [za zah. red. H. V. Yelnykovoi, M. L. Rostoky]. Kyiv-Kharkiv, 2022. Vyp. 1(4). С. 175–178. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/730339/> (data zvernennia: 02.02.2025).

ІНФОРМАЦІЙНА СИСТЕМА ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ

ШВАЧИЧ Геннадій

доктор технічних наук, професор, професор кафедри програмного забезпечення комп'ютерних систем, Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»,
Дніпро, Україна

МОРОЗ Борис

доктор технічних наук, професор, професор кафедри програмного забезпечення комп'ютерних систем, Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»,
Дніпро, Україна

МОРОЗ Дмитро

доктор PhD, доцент, доцент кафедри програмного забезпечення комп'ютерних систем,
Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», Дніпро, Україна

INFORMATION SYSTEM OF DIGITAL TRANSFORMATION OF DISTANCE EDUCATION

Hennadii SHVACHYCH

Doctor of Technical Sciences, Professor, Professor of Department of Software Engineering, Dnipro University of Technology, Dnipro, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0002-9439-5511>, ssg1@ukr.net

Borys MOROZ

Doctor of Technical Sciences, Professor, Professor of Department of Software Engineering, Dnipro University of Technology, Dnipro, Ukraine

Попри активну інтеграцію інформаційних технологій у різні сфери життя, освітній процес тривалий час залишався консервативним. Однак впровадження дистанційного навчання, викликане пандемією COVID-19 і військовими діями в Україні, стало поштовхом до адаптації традиційної системи освіти до сучасних реалій. Це призвело до популяризації не лише дистанційного, а й асинхронного формату навчання, який дозволяє здобувачам освіти вивчати матеріали у зручний час і будь-де за умови доступу до інтернету.

Дистанційна форма навчання стала новою реальністю для багатьох викладачів та студентів. Високий попит на програмне забезпечення для дистанційного навчання виник раптово, що обумовило його обмежену функціональність.

Згідно з класифікацією, виділяють три основні форми освіти:

Формальна освіта — передбачає здобуття кваліфікації, яку визнає держава, проте процес її впровадження часто бюрократизований.

Неформальна освіта — здійснюється за освітніми програмами, але не передбачає державних кваліфікацій. Вона сприяє розвитку спеціалізованих платформ для навчання.

Інформальна освіта — самоорганізоване навчання через щоденні практики, дозвілля або професійну діяльність.

Дистанційне навчання отримало широкий розвиток завдяки платформам, які підтримують як формальну, так і неформальну освіту. Серед найпопулярніших рішень:

Microsoft Teams — платформа для командної роботи, інтегрована з Office 365, що дозволяє проводити конференції, обмінюватися файлами, створювати завдання й оцінювати їх. Завдяки можливостям Office 365 сервіс широко використовується у вищій освіті [1].

Google Classroom — веб-сервіс, орієнтований на школи, що спрощує обмін завданнями між учнями та викладачами. Інтеграція з Google Drive і Gmail робить його популярним для організації навчання в школах і неформального навчання [2].

Moodle — відкрита навчальна платформа, яка дозволяє інтегрувати всі аспекти навчального процесу в єдину систему. Безкоштовність і можливість налаштувань забезпечили популярність серед університетів [3].

Ці платформи є ключовими інструментами в реалізації сучасних форматів дистанційного навчання, адаптуючи освітній процес до потреб суспільства. Більшість з зазначених програмних рішень надають готовий функціонал, але не дозволяють адаптуватися до специфічних вимог навчального процесу чи потреб конкретної установи. Такі платформи часто є безкоштовними або мають платні модулі, і на сьогоднішній день користуються популярністю серед викладачів та студентів формальної освіти.

Отже, стає очевидним, що в сучасному навчальному середовищі дедалі більше уваги приділяється індивідуалізації та персоналізації навчання. У зв'язку з цим, створення платформи, де викладач зможе вільно розповсюджувати авторські лекційні матеріали разом зі зручним інструментом для перевірки їх засвоєння, є актуальною проблемою. Таким чином, розробка універсальної навчальної платформи відповідає цій потребі та сприятиме покращенню процесів навчання та оцінки знань.

Головною метою представлених досліджень є створення відкритої платформи, призначеної для реалізації ефективного навчального процесу, включаючи процес перевірки професійних компетенцій здобувачів незалежно від напрямку навчання. Платформа також надасть можливість поширення індивідуальної навчальної програми викладача у форматі класів, що буде зручною для використання як у формальній, так і неформальній освіті.

Розробка не має обмежень за галузями використання та може бути корисною для організації навчального процесу у закладах освіти.

Розроблена інформаційна платформа відповідає наступним вимогам: платформа орієнтована на обробку HTTP-запитів та надає структуровану відповідь у форматі JSON; у разі помилки повертає користувачу коректну відповідь із зазначенням характеру помилки; розділяє ролі викладача та студента; реалізує систему авторизації.

Крім того, інформаційна платформа надає викладачу можливість створювати класи, що містять певні методичні матеріали, створювати модулі з текстовою інформацією та/або тестовими завданнями, приховувати чи оприлюднювати модулі або тести за бажанням.

Викладачу розроблена платформа надає можливість зміни змісту тестових завдань та модулів та реалізовувати можливість перегляду результатів проходження тестових завдань.

Студенту надається можливість вступати до доступних класів, отримувати методичні матеріали з модулів, проходити тести та переглядати результати тестів. Результати тестів завжди доступні незалежно від доступності тесту.

Для коректної роботи інформаційної платформи реалізовано: семантичний та синтаксичний контроль вхідних даних; обробку виняткових ситуацій; можливість безперервної роботи системи; відновлення роботи системи після збою протягом 5 хвилин; забезпечення цілісності даних; захист від несанкціонованого доступу; шифрування паролів користувачів.

Експлуатаційне призначення системи полягає у спрощенні обміну навчальними матеріалами між студентами та викладачами, автоматизації перевірки тестових завдань, створенні студентських профілів для акумуляції їх досягнень у різних сферах в одному місці.

Для розробки платформи використовувалися наступні технічні засоби: сервер застосунку написаний мовою Go з використанням фреймворку Gin; як база даних використовувалася MongoDB; логування здійснюється за допомогою бібліотеки Zap; керування залежностями організоване за допомогою бібліотеки Fx.

Логічна структура системи імплементує архітектурний підхід Control-Service-Repository. Такий розподіл компонентів передбачає наступні обов'язки:

Контролери відповідають за обробку запитів користувача та взаємодію з інтерфейсом користувача. Вони приймають запити, валідують вхідні дані, виконують необхідні перевірки безпеки та координують роботу інших компонентів системи для обробки запиту.

Сервіси містять бізнес-логіку програми. Вони відповідають за обробку складних операцій, які можуть включати кілька дій або взаємодію з декількома репозиторіями. Сервіси зазвичай мають високорівневий інтерфейс, що дозволяє виконувати комплексні завдання та реалізовувати бізнес-правила.

Репозиторії відповідають за доступ до даних та взаємодію з базою даних або іншими джерелами даних. Вони забезпечують ізольований доступ до даних та виконують операції збереження, витягу, оновлення та видалення даних.

Розроблена система була протестована з використанням 64-розрядної ОС Windows 11 Home версії 22H2. Запити до системи виконувались за допомогою застосунку Postman. Для компіляції системи використовувався стандартний компілятор мови Go версії 1.20. Як база даних використовувалась локальна версія MongoDB.

Висновки. Представлені дослідження спрямовані на створення відкритої платформи для ефективного навчального процесу, включаючи перевірку професійних компетенцій здобувачів. Платформа дозволяє викладачам поширювати свої індивідуальні навчальні програми у форматі класів, що буде зручно для використання як у формальній, так і неформальній освіті.

Варто зазначити, що створена система має широкий потенціал для подальшого розвитку та може включати такі можливості, як впровадження додаткових режимів тестування, верифікація користувачів, відстеження прогресу студентів у межах класу, обмеження кількості спроб тестування, а також доступ до нового модуля лише після завершення попереднього і багато іншого.

Список використаних джерел:

1. Microsoft Teams for Professionals [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.udemy.com/course/microsoft-teams-beginner-to-pro/?couponCode=2021PM25>
2. Classroom Management Tools & Resources <https://classroom.google.com/> [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://classroom.google.com/>
3. Офіційний сайт системи MOODLE [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.moodle.org>

РОЗВИТОК ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ У ЦИФРОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО ФОРМАТУ

ШУЛЬГА Людмила

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної та початкової освіти
Запорізького національного університету, Запоріжжя, Україна

DEVELOPMENT OF PEDAGOGICAL MASTERY OF FUTURE TEACHERS IN THE DIGITAL ENVIRONMENT: CHALLENGES AND OPPORTUNITIES OF THE DISTANCE LEARNING FORMAT

Liudmyla SHULHA

PhD in Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the Department of
Preschool and Primary Education, Zaporizhzhia National University, Zaporizhzhia, Ukraine.

<https://orcid.org/0000-0002-2504-0944>

lnshulga@ukr.net

Цифровізація освіти створює нові умови для розвитку професійних компетенцій майбутніх педагогів. Пандемія COVID-19 стала каталізатором активного впровадження дистанційного навчання у всіх освітніх закладах, що змусило педагогів опановувати та адаптовувати різні цифрові технології. В умовах повномасштабної війни в багатьох регіонах України дистанційний формат став основною формою навчання, що спонукає до аналізу його ефективності, вивчення міжнародного досвіду та вдосконалення методик його застосування для різних спеціальностей.

О. Біляковська, І. Блощинський, Н. Бойченко, І. Кобилянська, І. Колеснікова, О. Орлова, В. Олійник, Н. Стефанюк, Л. Ткаченко, В. Уманець та ін. акцентували увагу на впровадженні інформаційно-комунікаційних технологій у закладах вищої освіти. М. Демянчук і І. Боднарук зазначають, що цифровізація фундаментально змінює структуру навчання та організацію освітнього процесу та є початковою умовою подальшого розвитку цифрової педагогіки [1].

В умовах дистанційного навчання здобувачів вищої освіти виникає нагальна потреба в детальному дослідженні впливу цифрових технологій на розвиток педагогічної майстерності майбутніх педагогів. Запровадження дистанційних технологій змінює традиційні методи навчання. Майбутнім педагогам необхідно не тільки опановувати предметні знання, а й розвивати педагогічну майстерність, яка розглядається науковцями (І. Зязюн) як сукупність властивостей і якостей особистості вчителя, що сприяють ефективній організації його професійної діяльності [2].

Викликами дистанційного формату у розвитку педагогічної майстерності є обмежене живе спілкування. Майбутні педагоги мають менше можливостей безпосередньо взаємодіяти з викладачами під час навчання та учнями в процесі педагогічної практики, що ускладнює розвиток комунікативних та емоційних навичок. Наявна складність створення атмосфери співпраці та взаємоповаги, адже віртуальне середовище не завжди дозволяє вибудовувати довірчі відносини між викладачем і студентами. Педагогічна практика включає роботу з

класом, управління навчальним процесом і емоційну взаємодію, що складніше реалізувати у дистанційному форматі.

Однак, поряд із викликами, дистанційний формат надає нові можливості у розвитку педагогічної майстерності. Серед них слід зазначити розвиток цифрової компетентності майбутніх педагогів, які навчаються використовувати інтерактивні платформи (Moodle, Google Classroom, Zoom), створювати цифровий контент і ефективно застосовувати онлайн-інструменти. Доступ до великої кількості ресурсів та можливість самостійно планувати час відіграють важливу роль у формуванні педагогічної майстерності майбутніх вчителів.

Завдяки цифровим технологіям студенти отримують можливість навчатися не лише за традиційними підручниками, а й використовувати: онлайн-курси, вебіари для розширення знань та опанування сучасних методик викладання; наукові статті та дослідження у відкритих базах даних (Google Scholar, ResearchGate) для поглиблення теоретичних знань; цифрові бібліотеки та навчальні платформи для вивчення педагогічних інновацій; форумні спільноти та професійні мережі (LinkedIn, Facebook-групи для освітян), що дозволяють обмінюватися досвідом та переймати найкращі практики. Майбутні педагоги знайомляться з різними стилями викладання та мають можливість адаптувати їх до власної професійної діяльності. В опануванні великої кількості інформації важливе формування критичного мислення та аналітичних здібностей, забезпечення здатності майбутнього педагога об'єктивно оцінювати навчальні методики, адаптувати їх до освітніх потреб, аналізувати, рефлексувати, ефективно розв'язувати професійні завдання та впроваджувати інноваційні підходи до навчання, що загалом сприятиме розвитку педагогічної майстерності.

Отже, цифрові технології мають значний потенціал у розвитку педагогічної майстерності майбутніх педагогів, особливо у форматі дистанційного навчання. Проте для ефективного їх використання необхідно розробляти адаптивні методики та впроваджувати інноваційні технологічні рішення, що сприятимуть підвищенню професійної компетентності студентів.

Список використаних джерел:

1. Демянчук М., Боднарук І. Цифровізація освіти як вектор підготовки фахівців XXI століття. *Viae Educationis*. 2022. Т. 1, № 4. С. 74–81.
2. Зязюн І.А. Педагогіка добра: ідеали і реалії : наук.-метод. посіб. Київ : МАУП, 2000. 309 с.

References:

1. Demianchuk M., Bodnaruk I. Tsyfrovizatsiia osvity yak vektor pidhotovky fakhivtsiv XXI stolittia. *Viae Educationis*. 2022. Т. 1, № 4. S. 74–81.
2. Ziaziun I.A. Pedahohika dobra: idealy i realii : nauk.-metod. posib. Kyiv : MAUP, 2000. 309 s.

Наукова панель 6 / Scientific Panel 6
АДАПТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПІДГОТОВКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОГО
ФАХІВЦЯ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ЗМІН
ADAPTIVE TECHNOLOGIES OF THE TRAINING OF A COMPETITIVE
PROMOTION SPECIALIST IN THE CONDITIONS OF TRANSFORMATIONAL
CHANGES

Модератори / Moderators:
кандидат економічних наук, доцент / Ph.D in economic sciences, Associate Professor
В'ячеслав СУПРУН / Viacheslav SUPRUN
доктор педагогічних наук, доцент / Doctor in Education (Pedagogy), Associate Professor
Ганна КРАВЧЕНКО / Hanna KRAVCHENKO

РОЛЬ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА В ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

БОГДАН Ольга
магістрантка кафедри педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти, Навчально-наукового
інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН
України

**THE ROLE OF THE SOCIAL EDUCATOR IN AN INSTITUTION OF GENERAL
SECONDARY EDUCATION**

Olga BOGDAN
master's student of the Department of Pedagogy, Administration and Special Education,
Educational and Scientific Institute of Management and Psychology DZVO "University of
Education Management" of the National Academy of Sciences of Ukraine
olyaorg@ukr.net

Соціальний педагог є ключовою фігурою у системі психологічної служби закладу загальної середньої освіти, що забезпечує соціально-педагогічний патронаж дітей та молоді в системі освіти. Як зазначає О. Безпалько у своїй праці "Соціальна педагогіка: схеми, таблиці, коментарі", соціальний педагог виступає посередником між освітніми установами, сім'єю, громадськістю, виконуючи роль з'єднувальної ланки у різноманітних соціальних інститутах [1].

За дослідженнями І. Зверевої, соціальний педагог здійснює соціально-педагогічне дослідження особливостей соціального середовища учнів, виявляє проблеми і потреби окремих учнів, груп, класів для надання цільової допомоги. Важливим аспектом є вивчення та оцінка особливостей діяльності і розвитку учнів, мікроколективу, шкільного колективу в цілому, неформальних молодіжних об'єднань [2]. Т. Алексеєнко підкреслює, що соціальний педагог забезпечує: налагодження взаємодії між школою та іншими соціальними інститутами; організацію соціально корисної діяльності дітей і підлітків; проведення консультацій для вчителів та батьків; захист прав та інтересів учнів [2]. За працями Л. Міщик, соціальний педагог організовує систему профілактичних заходів щодо попередження девіантної поведінки, проводить роботу з попередження конфліктів, сприяє формуванню здорового способу життя [3].

Дослідження Р. Вайноли показують, що соціальний педагог надає кваліфіковану

соціально-психолого-педагогічну допомогу у саморозвитку, підтримку в складних життєвих обставинах та допомогу у вирішенні конфліктних ситуацій [4].

Отже, роль соціального педагога в закладі загальної середньої освіти є багатоаспектною та вимагає високого рівня професійної компетентності. Ефективність діяльності соціального педагога залежить від його здатності комплексно реалізовувати всі функції та постійно розвивати свої професійні навички відповідно до викликів сучасного суспільства.

Список використаних джерел:

1. Безпалько О.В. Соціальна педагогіка: схеми, таблиці, коментарі. Київ: Центр учбової літератури, 2009.
2. Карпенко О.Г. Професійна компетентність соціального педагога: методичний посібник. Київ: Слово, 2021.
3. Корольова Т.В. Соціально-педагогічна робота в закладах освіти: інноваційні підходи. Київ: Академвидав, 2023.
4. Москалець О.О. Соціально-педагогічний супровід в умовах Нової української школи. Харків: Ранок, 2022.

References

1. Bezpalko O.V. Sotsialna pedahohika: skhemy, tablytsi, komentari. Kyiv: Tsentr uchbovoi literatury, 2009.
2. Karpenko O.H. Profesiina kompetentnist sotsialnoho pedahoha: metodychnyi posibnyk. Kyiv: Slovo, 2021.
3. Korolova T.V. Sotsialno-pedahohichna robota v zakladyakh osvity: innovatsiini pidkhody. Kyiv: Akademvydav, 2023.
4. Moskalets O.O. Sotsialno-pedahohichniy suprovid v umovakh Novoi ukrainskoi shkoly. Kharkiv: Ranok, 2022.

СТВОРЕННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ДИДАКТИЧНИХ ІГОР ЗАСОБАМИ MICROSOFT POWERPOINT

БОЯРЕНКО Марія

магістрант кафедри педагогіки, адміністрування та спеціальної освіти, Навчально наукового інституту менеджменту і психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України.

Науковий консультант: **КРАВЧЕНКО Ганна**

д. пед. н., професор кафедри педагогіки, адміністрування та спеціальної освіти, Навчально наукового інституту менеджменту і психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України.

CREATING INTERACTIVE DIDACTIC GAMES USING MICROSOFT POWERPOINT

Maria BOYARENKO

Master's student of the Department of Pedagogy, Administration and Special Education, Educational and Scientific Institute of Management and Psychology of the State Educational Service "University of Educational Management" of the National Academy of Sciences of Ukraine. Scientific consultant: **Hanna KRAVCHENKO**, Doctor of Pedagogy, Professor of the Department of Pedagogy, Administration and Special Education, Educational and Scientific Institute of Management and Psychology of the State Educational Service "University of Educational Management" of the National Academy of Sciences of Ukraine

mariyboyarenko@gmail.com

Розвиток у дітей дошкільного віку з ООП ключових компетентностей, у тому числі

комунікативної, є важливим концептуальним орієнтиром у дошкільній освіті ХХІ ст., яке йменують “століття комунікативного простору”, оскільки одним із ключових чинників становлення особистості є саме її комунікативний розвиток. Невід’ємним складником корекційного процесу роботи з дітьми, які мають обмежені можливості здоров’я, є застосування інформаційно-комунікативних технологій (ІКТ) в освітньому просторі ЗДО [2].

Попри те, що проблема розвитку комунікативної діяльності дітей дошкільного віку з ООП, зокрема й особливостями мовного розвитку, широко висвітлена в численних працях українських учених (В. Бадер, О. Белова, О. Борак, І. Глущенко, Е. Данілавичуте, Т. Кудярска, І. Мартиненко, І. Марченко, Ю. Пінчук, О. Ревуцька, Є. Соботович, В. Тищенко, Л. Трофименко, та ін.), які проаналізували базові засади розвитку комунікативних умінь дітей з ООП.

Сьогодні багато розмов про необхідність використання інформаційно-комунікативних технологій. Звичайно, щоб зацікавити дітей, зробити навчання результативним необхідні нестандартні підходи. В роботі з дітьми з ООП надзвичайно актуальним є використання інтерактивних ігор, оскільки впровадження даних ігор якісно підвищує рівень навчального матеріалу, а отже навчального процесу загалом. Спеціалізовані комп’ютерні ігри можна купити в магазині, але вони не завжди відповідають вимогам корекційної роботи. Альтернативою стає самостійне створення інтерактивних ігор з урахуванням особливостей розвитку вихованців та освітніх програм затверджених Міністерством Освіти України. На базі ЗДО проведено низку майстер-класів для педагогів з створенню авторської інтерактивно-дидактичної гри засобами Microsoft PowerPoint.

Таким чином, ураховуючи умови сьогодення, коли в освітній процес впроваджено елементи дистанційного навчання, стає очевидним, що традиційну гру, яка проводилась до цього часу в ЗДО, потрібно адаптувати в електронну, яку можна проводити в дистанційному форматі. Під час власної педагогічної діяльності в ЗДО особливу увагу приділяємо інтелектуальним дидактичним іграм, які на мою думку, є ефективним шляхом активізації навчально-пізнавальної діяльності дітей з ООП. Під час проведення таких ігор активізується пізнавальна активність дітей, посилюється інтерес та мотивація до вивчення української мови, розвивається здатність до самостійного здобуття знань.

Список використаних джерел:

1. Василь Сухомлинський про роботу з дітьми з особливими потребами. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/673267>
2. Кравченко Г.Ю. (2024). Моделювання процесу розвитку інклюзивної компетентності педагога ЗП(ПТ)О в умовах інституту неперервної професійної освіти / Кравченко Г.Ю., Коссова-Сіліна Г.О., Костина А.М. (2024). Адаптивне управління: теорія і практика. Серія Педагогіка 18(35). [https://doi.org/10.33296/2707-0255-18\(35\)-15](https://doi.org/10.33296/2707-0255-18(35)-15)
3. Чупахіна С. Використання інформаційних технологій в навчанні дітей з особливими освітніми потребами: досвід США. Освітній простір України. 2019. Вип. 15. С. 152–160. 3. Казачінер О. С. Інноваційні педагогічні технології навчання дітей з особливостями розвитку. Х. : Основа, 2018. 96 с.
4. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні.
URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/bazovijkomponent-doshkilnoyi-osviti-v-ukrayini#:~:text>
5. Мартиненко І.В. Особливості комунікативної діяльності дітей старшого дошкільного віку з системними порушеннями мовлення : монографія. Київ : ДІА, 2016. 304 с.
6. Національна стратегія розвитку інклюзивної освіти на 2020–2030 pp. URL: <https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2019/07/210719-strategiya-inklyuziya.pdf>

References:

1. Vasyl Sukhomlynskyi pro robotu z ditmy z osoblyvymy potrebamy.
URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/673267>
2. Kravchenko H.Iu. (2024). Modeliuvannia protsesu rozvytku inkluzyvnoi kompetentnosti pedahoha ZP(PT)O v umovakh instytutu neperervnoi profesiinoi osvity / Kravchenko H.Iu.,

Kossova-Silina H.O., Kostyna A.M. (2024). Adaptivne upravlinnia: teoriia i praktyka. Seria Pedagogika 18(35). [https://doi.org/10.33296/2707-0255-18\(35\)-15](https://doi.org/10.33296/2707-0255-18(35)-15)

3. Chupakhina S. Vykorystannia informatsiinykh tekhnolohii v navchanni ditei z osoblyvymy osvitynymi potrebamy: dosvid SShA. Osvitniy prostir Ukrainy. 2019. Vyp. 15. S. 152–160. 3. Kazachiner O. S. Innovatsiini pedahohichni tekhnolohii navchannia ditei z osoblyvostiamy rozvytku. Kh. : Osnova, 2018. 96 s.

4. Bazovyi komponent doshkilnoi osvity v Ukraini. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/bazoviykomponent-doshkilnoyi-osviti-v-ukrayini#:~:text=2>

5. Martynenko I.V. Osoblyvosti komunikatyvnoi diialnosti ditei starshoho doshkilnogo viku z systemnymy porushenniamy movlennia : monohrafiia. Kyiv : DIA, 2016. 304 s.

6. Natsionalna stratehiia rozvytku inkluzyvnoi osvity na 2020–2030 rr. URL: https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2019/07/210719_strategiyainklyuziya.pdf

КУЛЬТУРА ДІЛОВОГО СПІЛКУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

ВОЛОТОВСЬКА Тетяна

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України

THE CULTURE OF BUSINESS COMMUNICATION IN THE UKRAINIAN LANGUAGE AS A COMPONENT OF PROFESSIONAL TRAINING

Tetiana VOLOTOVSKA

Associate Professor at the Department of Pedagogy, Administration, and Special Education, State Institution of Higher Education "University of Educational Management" of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine

<https://orcid.org/0000-0003-0381-3261>

volotovskayatanya79@gmail.com

Культура ділового спілкування українською мовою є важливою складовою професійної підготовки майбутніх фахівців. У сучасних умовах глобалізації та інтеграційних процесів ефективні комунікативні стратегії українською мовою стають не лише показником професійної компетентності, але й важливою умовою для успішної самореалізації. Зростання ролі української мови у діловому середовищі обумовлено процесами державотворення та потребами інтеграції у світовий інформаційний простір.

Підготовка конкурентоспроможних фахівців вимагає високого рівня мовної компетентності, що забезпечує успішну професійну діяльність. Це зумовлює необхідність поглибленого вивчення української мови як інструмента професійної комунікації. Підвищення ролі державної мови у діловій сфері сприяє зміцненню національної ідентичності та підвищенню престижу української мови в різних галузях.

Тому метою цієї статті є аналіз і визначення ролі культури ділового спілкування українською мовою як важливої складової професійної підготовки майбутніх фахівців. Дослідження зосереджується на вивченні сучасних методик формування комунікативної компетентності, розгляді законодавчих аспектів функціонування державної мови та практичного застосування навичок ділової комунікації в різних професійних сферах.

Розглянемо детальніше основні поняття ділового спілкування.

Культура ділового спілкування охоплює сукупність норм, правил і прийомів, що забезпечують ефективну взаємодію у професійному середовищі. Важливо розглянути

основні поняття: культура, спілкування, комунікація, ділова комунікація. Культура визначається як сукупність матеріальних і духовних цінностей, створених людством у процесі історичного розвитку (З. Фрейд, «Культура і її незадоволеність»).

Спілкування — це процес обміну інформацією, думками та емоціями між людьми (В. Гончаров, «Основи комунікативної теорії»).

Комунікація охоплює як вербальні, так і невербальні засоби передавання інформації (М. Маклюен, «Галактика Гутенберга»).

Ділова комунікація — це процес обміну інформацією між суб'єктами професійної діяльності з метою досягнення конкретних результатів (І. Андрєєва, «Психологія ділового спілкування»).

Культура ділової комунікації — це система норм і стратегій, що регулюють процес професійної взаємодії (О. Коваленко, «Культура ділового спілкування в умовах глобалізації»).

Українська мова як державна виконує ключову роль у формуванні професійної ідентичності. Знання державної мови сприяє розвитку критичного мислення, навичок аргументації та переконливого висловлювання. Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» визначає українську мову основним засобом спілкування в освіті, науці, культурі та бізнесі. Це зобов'язує освітні заклади забезпечувати високий рівень володіння українською мовою як інструментом професійної діяльності.

Сучасні методики навчання базуються на інтерактивних технологіях, кейс-методах, рольових іграх, дебатах і проєктній діяльності. Використання платформ Moodle, Google Classroom дозволяє організувати дистанційне навчання. Кейс-метод сприяє розвитку аналітичного мислення через аналіз реальних ситуацій. Рольові ігри створюють умови для практичного відпрацювання навичок спілкування. Проєктна діяльність стимулює командну роботу, а цифрові інструменти, такі як Trello і Miro, сприяють розвитку комунікаційних навичок у цифровому середовищі.

Знання ділової комунікації має широке застосування. В освіті викладачі використовують комунікативні стратегії для проведення занять та роботи з колегами. В управлінні керівники ефективно комунікують зі співробітниками та ведуть перемовини. В економіці бізнес-фахівці використовують ділову комунікацію для листування та перемовин. У сфері психології, у соціальній роботі фахівці застосовують ділову комунікацію для консультування клієнтів і ведення документації. У сфері педагогіки вищої школи викладачі застосовують ділову комунікацію у викладанні, дослідженнях і написанні наукових робіт.

Формування культури ділового спілкування українською мовою є невід'ємною складовою професійної підготовки майбутніх фахівців. Це процес, який вимагає інтеграції сучасних педагогічних технологій та орієнтації на практичну діяльність. Високий рівень володіння діловою українською мовою є запорукою професійного успіху та конкурентоспроможності на ринку праці.

Перспективи подальших досліджень полягають у вивченні впливу цифрових технологій на формування комунікативної компетентності, розробці інтерактивних методик для розвитку навичок ділового спілкування та дослідженні особливостей міжкультурної ділової комунікації в умовах глобалізації.

Список використаних джерел:

1. Андрєєва, І. (2005). *Психологія ділового спілкування*. Київ: Наукова думка.
2. Боришкевич І.І. Особливості етики ділового спілкування у сучасному ринковому середовищі. Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. 2021. Вип. 17 (1). С. 67-75.
3. Гончаров, В. (2010). *Основи комунікативної теорії*. Львів: Світ.
4. Ділове спілкування: навчально-методичний комплекс дисципліни [Електронний ресурс]: навч. посіб. для здобувачів ступеня магістра за освітньо-професійною програмою ««Міжнародні соціальні проєкти та волонтерська діяльність» спеціальності 231 Соціальна робота. Укл.: О.І. Боковець. К. : КПП ім. Ігоря Сікорського, 2022. 62 с.

5. Коваленко, О. (2018). *Культура ділового спілкування в умовах глобалізації*. Харків: Фоліо.
6. Маклюен, М. (1962). *Галактика Гутенберга*. Нью-Йорк: Routledge.
7. Новоселецький С. Ділове спілкування як засіб управлінського впливу. 2019. Retrieved from <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/5979>
8. Нужна О. Стиль керівництва та його вплив на реалізацію функцій спілкування у діловій комунікації. *Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки*. 2021 No 4. С. 81-87.
9. Фрейд, З. (1930). *Культура і її незадоволеність*. Відень: International Psychoanalytic Press.

References

1. Andrieieva, I. (2005). *Psykhologhiia dilovoho spilkuvannia*. Kyiv: Naukova dumka.
2. Boryshkevych, I. I. (2021). Osoblyvosti etyky dilovoho spilkuvannia u suchasnomu rynkovomu seredovyshchi. *Aktualni problemy rozvytku ekonomiky rehionu*, 17(1), 67-75.
3. Honcharov, V. (2010). *Osnovy komunikatyvnoi teorii*. Lviv: Svit.
4. *Dilove spilkuvannia: navchalno-metodychnyi kompleks dystsypliny* [Elektronnyi resurs]: navch. posib. dlia zdobuvachiv stupenia mahistra za osvitho-profesiinoiu programoiu "Mizhnarodni sotsialni proekty ta volonterska diialnist" spetsialnosti 231 Sotsialna robota. Uklad.: O. I. Bokovets. Kyiv: KPI im. Ihoria Sikorskoho, 2022. 62 s.
5. Kovalenko, O. (2018). *Kultura dilovoho spilkuvannia v umovakh hlobalizatsii*. Kharkiv: Folio.
6. Makliuen, M. (1962). *Halaktyka Gutenberha*. New York: Routledge.
7. Novoseletskyi, S. (2019). Dilove spilkuvannia yak zasib upravlinskoiho vplyvu. Retrieved from <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/5979>.
8. Nuzhna, O. (2021). Styl kerivnytstva ta yoho vplyv na realizatsiiu funktsii spilkuvannia u dilovii komunikatsii. *Ekonomichni chasopys Volynskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky*, 4, 81-87.
9. Freid, Z. (1930). *Kultura i yii nezadovolenist*. Viden: International Psychoanalytic Press.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЦІННОСТЕЙ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СТУДЕНТСЬКОМУ ВІЦІ

ЗОЗУЛЯ Олександр

магістрант кафедри педагогіки, адміністрування та спеціальної освіти, Спеціальність 231 Соціальна робота Навчально наукового інституту менеджменту і психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України

FEATURES OF THE FORMATION OF VALUES OF VOLUNTEERING ACTIVITY IN STUDENT AGE

Oleksandr ZOZULYA

master's student of the Department of Pedagogy, Administration and Special Education, Specialty 231 Social Work of the Educational Scientific Institute of Management and Psychology of the DZVO "University of Education Management" of the National Academy of Sciences of Ukraine
zoooul892@gmail.com

Актуальність дослідження формування цінностей волонтерської діяльності у студентської молоді зумовлена зростанням ролі волонтерства в сучасному українському суспільстві та необхідністю підготовки соціально активних фахівців. Як зазначає Т. Л. Лях, студентський вік є найбільш сприятливим для формування соціально значущих цінностей та активної громадянської позиції [2].

Теоретичний аналіз наукової літератури свідчить, що ціннісні орієнтації студентів-волонтерів включають альтруїзм, емпатію, соціальну відповідальність, громадянську активність та прагнення до саморозвитку. За дослідженнями З. Бондаренко, саме в процесі

волонтерської діяльності відбувається інтеріоризація таких цінностей як милосердя, гуманізм, безкорисливість та соціальна справедливість [1].

Особливу роль у формуванні цінностей волонтерської діяльності відіграє освітнє середовище закладу вищої освіти. Н. Заверико підкреслює, що залучення студентів до волонтерських програм має відбуватися системно через навчальну, позанавчальну діяльність та неформальну освіту [2]. При цьому важливим є створення сприятливих умов для набуття студентами практичного досвіду волонтерства.

На основі емпіричних досліджень Р. Вайнола виділяє такі етапи формування цінностей волонтерської діяльності у студентському віці: мотиваційний (усвідомлення значущості волонтерства); когнітивний (засвоєння знань про цінності та принципи волонтерської діяльності); діяльнісний (набуття практичного досвіду); рефлексивний (осмислення набутого досвіду та інтеріоризація цінностей) [3].

Ефективними формами роботи з формування цінностей волонтерської діяльності є: тренінги з розвитку емпатії та альтруїзму; реалізація волонтерських проєктів; участь у діяльності волонтерських організацій; рефлексивні практики.

Таким чином, формування цінностей волонтерської діяльності у студентському віці є важливим завданням вищої освіти, що потребує системного підходу та створення відповідних організаційно-педагогічних умов.

Список використаних джерел:

1. Бондаренко З. П. Організація волонтерської роботи майбутніх соціальних педагогів в умовах вищого навчального закладу: монографія. Дніпропетровськ: ДНУ, 2019. 280 с.
2. Лях Т. Л. Методика організації волонтерських груп: навч. посіб. Київ: КУ імені Бориса Грінченка, 2021. 160 с.
3. Вайнола Р. Х. Особистісний розвиток майбутнього соціального педагога в процесі професійної підготовки: монографія. Запоріжжя: ХНРБЦ, 2018. 460 с.

References

1. Bondarenko Z. P. Orhanizatsiia volonterskoi roboty maibutnikh sotsialnykh pedahohiv v umovakh vyshchoho navchalnoho zakladu: monohrafiia. Dnipropetrovsk: DNU, 2019. 280 s.
2. Liakh T. L. Metodyka orhanizatsii volonterskykh hrup: navch. posib. Kyiv: KU imeni Borysa Hrinchenka, 2021. 160 s.
3. Vainola R. Kh. Osobystisnyi rozvytok maibutnoho sotsialnoho pedahoha v protsesi profesiinoi pidhotovky: monohrafiia. Zaporizhzhia: KhNRBTs, 2018. 460 s

ОРГАНІЗАЦІЯ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

КІПТЕНКО Людмила

директор комунального закладу «Заклад дошкільної освіти (ясла-садок) комбінованого типу № 96», м. Харків, магістрантка I курсу групи 8.01.073.090.24.1 Спеціальність 073 ННІ міжнародних відносин (Управління навчальним закладом) Харківського національного економічного університету ім. С.Кузнеця, м Харків, Україна

ORGANIZATION OF INCLUSIVE EDUCATION IN A PRESCHOOL EDUCATION INSTITUTION

Lyudmila KIPTENKO

director of the communal institution "Institution of preschool education (nursery-kindergarten) of the combined type No. 96", m. Kharkiv, master's student of the 1st year of the group 8.01.073.090.24.1 Specialty 073 NNI of International Relations (Educational Institution Management) of the Kharkiv National University of Economics named after S. Kuznetsia, Kharkiv
lydochka290396@gmail.com

Організація інклюзивного навчання в закладі дошкільної освіти України є комплексним та багатограним процесом, спрямованим на забезпечення права кожної дитини на якісну

освіту. Цей процес регулюється низкою законодавчих актів, включаючи Закони України "Про освіту" та "Про дошкільну освіту", які гарантують рівний доступ до освітніх послуг незалежно від особливостей психофізичного розвитку дитини. Для України інклюзивна освіта є педагогічною інновацією, яка набирає великих обертів у суспільстві. Все частіше педагоги чують цей термін. Найбільш ефективним є розв'язання означеної проблеми у ситуації, коли інклюзивною стає саме дошкільна освіта, адже діти дошкільного віку не мають упереджень щодо однолітків, які з різних причин є не такими, як усі [2]. Організація інклюзивного навчання в закладі дошкільної освіти здійснюється на основі нормативно-законодавчих актів, що регламентують здобуття дошкільної освіти вихованців з ООП відповідно до Державного стандарту за допомогою найбільш прийнятних для таких дітей методів і способів та основних норм щодо запровадження та реалізації цієї системи освітніх послуг в умовах воєнного стану [3].

В основі інклюзивного навчання лежить принцип індивідуалізації освітнього процесу та створення безбар'єрного середовища. Заклад дошкільної освіти, що впроваджує інклюзивне навчання, формує спеціальну команду фахівців, до якої входять вихователь, асистент вихователя, спеціальні педагоги (логопед, дефектолог), практичний психолог та інші необхідні спеціалісти. Інклюзивна група може включати до 15 дітей загального розвитку та 1-3 дитини з особливими освітніми потребами. Запровадження інклюзивної дошкільної освіти передбачає спільне навчання в установі дошкільної освіти здорових дітей і дітей з особливими освітніми потребами, яке є необхідним насамперед для того, щоб розв'язати проблеми соціальної адаптації останніх [1]. У такий спосіб у дитячому співтоваристві виховують толерантність і рівноправне ставлення до дітей-інвалідів.

Найважливішою проблемою в реалізації інклюзивної практики в дошкільній освіті є проблема відсутності відповідної компетентності педагогічних кадрів. Підготовка педагогічного корпусу до реалізації інклюзивного навчання передбачає її науково-методичне та технологічне оснащення. Основою ефективної інклюзивної практики педагога є його гуманістична спрямованість, прийняття «особливих» дітей. Однак прийняття цінностей інклюзії не гарантує здатності педагога реалізовувати особливі освітні потреби дитини з особливими потребами. Командна та мережева взаємодія фахівців в інклюзивній освіті є необхідною [2].

Список використаних джерел:

1. Постанова КМУ від 10.04.2019 №530 «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у закладах дошкільної освіти» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/530-2019>

2. Kossova-Silina Halyna, Kravchenko Hanna (2024) Scientific and methodological support for the development of inclusive competence of vocational education specialists under martial law / фахове електронне видання «Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка» Випуск №1(54) 2024. С.60-67

3. Колупеєва, А.А., Таранченко О.М. (2019) Навчання дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі: навчально-методичний посібник. (2019). Харків: Ранок.

References

1. Postanova KМУ vid 10.04.2019 №530 «Pro zatverdzhennia Poriadku orhanizatsii inkliuzyvnogo navchannia u zakladyakh doshkilnoi osvity» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/530-2019>

2. Kossova-Silina Halyna, Kravchenko Nanna Scientific and methodological support for the development of inclusive competence of vocational education specialists under martial law / fakhove elektronne vydannia «Visnyk Hlukhivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni Oleksandra Dovzhenka» Vypusk №1(54) 2024. S.60-67

3. Kolupeieva, A.A., Taranchenko O.M. (2019) Navchannia ditei z osoblyvymy osvitnimy potrebamy v inkliuzyvnomu seredovyschi: navchalno-metodychnyi posibnyk. (2019). Kharkiv: Ranok.

**МІЖДИСЦИПЛІНАРНИЙ ПІДХІД
У ВИКЛАДАННІ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ОСВІТНЬО-НАУКОВОЇ ПРОГРАМИ
«СОЦІАЛЬНА РОБОТА. СОЦІАЛЬНА РЕАБІЛІТАЦІЯ»**

КРАВЧЕНКО Ганна

доктор педагогічних наук, доцент, завідувачка кафедри педагогіки, адміністрування та спеціальної освіти ННІ менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти»
НАПН України

**INTERDISCIPLINARY APPROACH
IN THE TEACHING OF EDUCATIONAL DISCIPLINES OF THE EDUCATIONAL AND
SCIENTIFIC PROGRAM "SOCIAL WORK. SOCIAL REHABILITATION"**

Hanna KRAVCHENKO

Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Head of the Department of Pedagogy,
Administration and Special Education of the Institute of Management and Psychology of the
University of Management of Education of the National Academy of Sciences of Ukraine
<https://orcid.org/0000-0002-2156-3203>,
innovatica@ukr.net

Актуальність впровадження міждисциплінарного підходу в підготовці фахівців із соціальної роботи та реабілітації зумовлена комплексним характером сучасних соціальних проблем та необхідністю формування системного мислення у майбутніх спеціалістів. На думку А. Капської, міждисциплінарність є основоположним принципом соціальної роботи, що забезпечує цілісне розуміння людини та її соціального оточення [2].

Теоретико-методологічні засади міждисциплінарного підходу в соціальній роботі ґрунтуються на інтеграції знань із психології, соціології, педагогіки, медицини, права та інших наук. О. Карпенко наголошує, що така інтеграція дозволяє формувати у студентів комплексне бачення проблем клієнтів та шляхів їх вирішення [3].

Реалізація міждисциплінарного підходу в освітньо-науковій програмі «Соціальна робота. Соціальна реабілітація» здійснюється через: інтеграцію змісту різних навчальних дисциплін; використання міждисциплінарних зв'язків при викладанні фахових предметів; провадження інтегрованих курсів та модулів; застосування міждисциплінарних методів навчання [4] (таблиця 1).

Таблиця 1

Перелік компонентів освітньо-наукової програми

Код н/д	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові роботи, практики, кваліфікаційна робота)	Кількіс ть кредитів	Форма підсумк. контролю
1	2	3	4
Обов'язкові компоненти освітньо-наукової програми (ОК)			
1.1. Цикл загальної наукової підготовки			
ЗНП. 01	Методологія та організація наукових досліджень	4	екзамен
ЗНП. 02	Методологія сучасних технологій соціально-психологічної реабілітації	4	екзамен
ЗНП. 03	Іноземна мова за професійним спрямуванням	4	залік
1.2. Цикл професійної підготовки			
ПП. 01	Соціальна політика в умовах євроінтеграції України	4	екзамен

ПП. 02	Менеджмент соціальної роботи	4	екзамен
ПП. 03	Ресоціалізація, соціальна реабілітація дорослих та соціальна корекція	4	екзамен
ПП. 04	Соціальна інклюзія дорослих і соціальна реабілітація для людей з ООП	4	залік
ПП. 05	Медико-біологічні основи соціальної реабілітації	4	залік
ПП. 06	Організація та управління соціальними проектами	4	залік
ПП. 07	Соціально-педагогічний патронат у системі соціальної роботи	4	екзамен
ПП. 08	Соціальне партнерство в програмах реабілітації	4	екзамен
ПП. 09	Волонтерська діяльність у системі соціальної роботи	4	залік
ПП. 10	Соціальні технології розвитку громади	4	екзамен
ПП. 11	Соціальне забезпечення та соціальне страхування	4	екзамен
ПП. 12	Психологія і етика ділового спілкування в соціальній сфері	4	екзамен
ПП. 13	Соціальна медіація та фасилітація	4	екзамен
ПП. 14	Психологія особистісного зростання	4	залік
1.2.1. Цикл з наукових досліджень зі спеціальності			
НД. 01	Інформаційно-комунікативні технології у соціальній роботі	4	екзамен
НД. 02	Навчальна (клінічна) практика	3	залік
1.3. Дослідницька підготовка (наукова компонента)			
ДП. 01	Виконання та захист курсової роботи	4	залік
ДП. 02	Науково-дослідна практика	3	залік
ДП. 03	Виконання та захист кваліфікаційної роботи	6	захист
Всього за обов'язковими компонентами		88	
2. Вибіркові компоненти освітньо-наукової програми (ВК)			
Всього за вибіровими компонентами		32	
Загальна кількість кредитів		120	
Кількість екзаменів		18	
Кількість заліків		11	
Кількість захистів		1	

За дослідженнями І. Зверевої, особливу роль у реалізації міждисциплінарного підходу відіграють: проблемно-орієнтоване навчання; кейс-метод; проєктна діяльність; інтегровані практичні завдання [1]. Н. Чернуха підкреслює важливість формування у студентів навичок міждисциплінарного аналізу та синтезу через: вивчення міждисциплінарних концепцій; розв'язання комплексних професійних задач; проведення міждисциплінарних досліджень [6]. Як зазначає Т. Логвиненко, впровадження міждисциплінарного підходу потребує: узгодження змісту навчальних дисциплін; координації діяльності викладачів різних кафедр; розробки інтегрованих навчально-методичних матеріалів [5].

Таким чином, міждисциплінарний підхід у викладанні навчальних дисциплін освітньо-наукової програми «Соціальна робота. Соціальна реабілітація» є необхідною умовою якісної професійної підготовки фахівців, здатних до комплексного вирішення соціальних проблем.

Список використаних джерел:

1. Зверева І. Д. Теорія і практика соціально-педагогічної роботи з дітьми та молоддю в Україні : монографія. Київ : Правда Ярославичів, 2021. 320 с.

2. Капська А. Й. Соціальна робота : технологічний аспект : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2020. 352 с.

3. Карпенко О. Г. Професійна підготовка майбутніх соціальних працівників в умовах університетської освіти : монографія. Київ : КНУ, 2019. 400 с.

4. Кравченко Г. Особливості підготовки здобувачів вищої освіти за освітньо-науковою програмою «Соціальна робота. Соціальна реабілітація» / Адаптивні процеси в освіті : збірник матеріалів (тез доповідей) 5-ої Міжнародної наукової літньої онлайн школи; за заг. ред. Г. В. Єльнікової, І. С. Лапшиної; Я. Й. Васильченко; ред. кол.: О. Л. Ануфрієва, Г. Ю. Кравченко, З. В. Рябова; упоряд. І. С. Лапшина. Київ-Харків, Спокан, Тампа, 2024. Вип. 4(7). 200 с. С. 149-152

5. Логвиненко Т. О. Підготовка соціальних працівників в умовах університетської освіти: методологічний та організаційно-методичний аспекти : монографія. Дрогобич : РВВ ДДПУ ім. І. Франка, 2020. 296 с.

6. Чернуха Н. В. Інтеграційні процеси у вищій освіті : навч. посіб. Київ: Академвидав, 2021. 280 с.

References

1. Zvierieva I. D. Teoriia i praktyka sotsialno-pedahohichnoi roboty z ditmy ta moloddiu v Ukraini : monohrafiia. Kyiv : Pravda Yaroslavychiv, 2021. 320 s.

2. Kapska A. Y. Sotsialna robota : tekhnolohichniy aspekt : navch. posib. Kyiv : Tsentr navchalnoi literatury, 2020. 352 s.

3. Karpenko O. H. Profesiina pidhotovka maibutnikh sotsialnykh pratsivnykiv v umovakh universytetskoï osvity : monohrafiia. Kyiv : KNU, 2019. 400 s.

4. Kravchenko H. Osoblyvosti pidhotovky zdobuvachiv vyshchoi osvity za osvitho-naukovoiu prohramoiu «Sotsialna robota. Sotsialna reabilitatsiia» / Adaptivni protsesy v osviti : zbirnyk materialiv (tez dopovidei) 5-oi Mizhnarodnoi naukovoï litnoi onlain shkoly; za zah. red. H. V. Yelnykovoi, I. S. Lapshynoi; Ya. Y. Vasylchenko; red. kol.: O. L. Anufriieva, H. Yu. Kravchenko, Z. V. Riabova; uporiad. I. S. Lapshyna. Kyiv-Kharkiv, Spokan, Tampa, 2024. Vyp. 4(7). 200 s. S. 149-152

5. Lohvynenko T. O. Pidhotovka sotsialnykh pratsivnykiv v umovakh universytetskoï osvity: metodolohichniy ta orhanizatsiino-metodychniy aspekty : monohrafiia. Drohobych : RVV DDPU im. I. Franka, 2020. 296 s.

6. Chernukha N. V. Intehratsiini protsesy u vyshchii osviti : navch. posib. Kyiv: Akademvydav, 2021. 280 s.

УДК 352/354

ПІДХОДИ ТА НАПРЯМИ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ СУЧАСНОЇ ДЕРЖАВИ

КОВРИГА Олена

кандидат наук з державного управління, доцент; доцент кафедри публічного управління і проектного менеджменту Навчально-наукового інституту менеджменту та психології Державного закладу вищої освіти «Університет менеджменту освіти» НАПН України
elenakovriga@ukr.net; Київ, Україна.

APPROACHES AND DIRECTIONS OF THE REGIONAL POLICY OF THE MODERN STATE

Olena KOVRIHA

candidate of sciences in public administration, associate professor; associate professor of the University of Educational Management of the National Academy of Sciences of Ukraine;
elenakovriga@ukr.net; Kyiv, Ukraine.
<https://orcid.org/0000-0001-6220-3477>

На сьогодні основними напрямками регіональної політики розвиненої держави та державного управління її регіональним розвитком, здійснюваного з урахуванням засад концепції сталого розвитку та особливостей сучасного стану та проблем регіонального розвитку мають бути:

- активна гуманітарна, соціальна й культурна політика держави щодо подолання сформованих в суспільстві уявлень та стереотипів відносно глибини та гостроти існуючого соціального, культурного, політичного та економічного дисбалансу розвитку регіонів в Україні [4];

- необхідність як стимулювання розвитку депресивних регіонів, так і зниження диспропорцій в розвитку сільської і міської місцевості, пошук джерел стимулювання розвитку занепадаючих поселень або ж створення прийнятних альтернатив для забезпечення нормальних умов існування їх жителів тощо;

- міжрегіональна інтеграція, що сприятиме послабленню економічних, соціальних, культурних та політичних протиріч між регіонами та може стати дієвою основою для підвищення економічного потенціалу країни в цілому [2];

- перерозподіл владних повноважень в бік зростання управлінського впливу органів місцевого самоврядування, змін в фіскальній політиці і розподілі бюджетних надходжень в бік посилення місцевих бюджетів, що фінансово підтвердить та забезпечить реалізацію наданих регіонам повноважень в управлінні власним розвитком [1];

- подолання економічного спаду, пов'язаного з суспільною, політичною і економічною кризою в нашій державі та відновлення підприємництва, що є невід'ємною умовою забезпечення майбутнього економічного відродження та росту;

- підтримка та стимулювання інноваційно-інвестиційного розвитку економіки, так як саме така її направленість дозволить сподіватися на стабілізацію економічної ситуації та створення потенціалу для конкурентоспроможності та зростання економіки в нових умовах;

- застосування інноваційних підходів та сучасних управлінських інструментів, зокрема створення та підтримка кластерів, державно-приватного партнерства, єврорегіонів та інших форм міжрегіонального співробітництва, впровадження електронного врядування, підвищення відкритості публічного управління тощо [4].

Запорукою успіху даного процесу також повинно бути запровадження кращих стандартів функціонування системи публічного управління на регіональному рівні, досвіду зарубіжних країн, які вже довели свою ефективність.

Список використаних джерел:

1. Громадська думка населення щодо реформи децентралізації: Прес-реліз / Фонд «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва спільно із соціологічною службою Центру Разумкова. 24 липня 2017 р. URL : <http://dif.org.ua/uploads/pdf/7772514045975c21080a808.51370908.pdf>.

2. Дацишин М., Керецман В. Інституційне забезпечення регіональної політики та практика взаємодії органів влади в Україні. Київ: Вид-во «К.І.С.», 2007. 112 с.

3. Державна регіональна політика України: особливості та стратегічні пріоритети: монографія / за заг. ред. З.С. Варналія. Київ: НІСД, 2007. 768 с.

4. Чухно І.А. Основні напрями державного управління регіональним розвитком на засадах сталості. *Інвестиції: практика та досвід*. Київ, 2015. № 6. С. 136-140.

References:

1. 1. Public opinion of the population regarding decentralization reform: Press release / Ilko Kucheriv "Democratic Initiatives" Foundation jointly with the sociological service of the Razumkov Center. July 24, 2017 URL: <http://dif.org.ua/uploads/pdf/7772514045975c21080a808.51370908.pdf>

2. Dacyshyn M., Keretsman V. Institutional support of regional policy and practice of interaction of authorities in Ukraine. Kyiv: K.I.S. Publishing House, 2007. 112 p.

3. State regional policy of Ukraine: features and strategic priorities: monograph / by general ed. Z.S. Varnalia. Kyiv: NISD, 2007. 768 p.
4. Chukhno I.A. The main directions of state management of regional development on the basis of sustainability. Investments: practice and experience. Kyiv, 2015. No. 6. P. 136-140.

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДОМ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ

КОРОВКІНА Лідія

в. о. директора Державного професійно-технічного навчального закладу "Регіональний центр професійної освіти ресторанно-готельного, комунального господарства торгівлі та дизайну", магістрантка I курсу групи 8.01.073.090.24.1 Спеціальність 073 ННІ міжнародних відносин (Управління навчальним закладом) Харківського національного економічного університету ім. С.Кузнеця, м Харків.

MODERN APPROACHES TO MANAGEMENT OF PROFESSIONAL (VOCATION- TECHNICAL) EDUCATION INSTITUTIONS

Lidia KOROVKINA

v. at. Director of the State Vocational and Technical Educational Institution "Regional Center for Vocational Education of the Restaurant, Hotel, Communal Economy, Trade and Design", Master's student of the 1st year of the group 8.01.073.090.24.1 Specialty 073 NNI of International Relations (Educational Institution Management) of the Kharkiv National University of Economics named after S. Kuznetsia, Kharkiv
lisa.alisa2330@gmail.com

Сучасний етап розвитку професійної освіти в Україні характеризується суттєвими трансформаційними процесами, що вимагають переосмислення традиційних підходів до управління закладами професійної (професійно-технічної) освіти.

В. Радкевич наголошує, що в умовах стрімких змін на ринку праці та модернізації освітньої галузі керівники закладів професійної освіти мають впроваджувати інноваційні управлінські практики, які забезпечать конкурентоспроможність та сталий розвиток освітніх установ [7].

Основою сучасного управління закладом професійної освіти стає стратегічний менеджмент. Л. Сергєєва у своїх дослідженнях підкреслює важливість розробки довгострокової стратегії розвитку закладу, що базується на глибокому аналізі зовнішнього та внутрішнього середовища. Така стратегія має враховувати не лише поточні потреби ринку праці, але й прогнозовані зміни в економіці регіону та країни загалом. Особливу увагу дослідниця приділяє необхідності формування ефективної системи моніторингу якості освіти та розвитку партнерських відносин з роботодавцями [8].

Невід'ємною складовою сучасного управління стає цифрова трансформація. П. Лузан зазначає, що впровадження цифрових технологій в управлінські процеси дозволяє оптимізувати адміністративну роботу, підвищити ефективність комунікації та забезпечити прозорість прийняття рішень. Електронний документообіг, використання хмарних технологій та створення єдиного інформаційного простору закладу стають не просто технологічними новаціями, а необхідними умовами ефективного функціонування сучасного закладу професійної освіти [5]. Особливого значення набуває розвиток управлінської компетентності керівників закладів. О. Бородієнко виділяє комплекс ключових компетентностей сучасного керівника, серед яких стратегічне мислення, проєктний менеджмент, цифрова грамотність та емоційний інтелект. Дослідниця підкреслює, що саме від рівня професійної компетентності керівника залежить здатність закладу адаптуватися до змін та впроваджувати інновації [2]. Управління персоналом набуває нових акцентів у

контексті сучасних викликів. Н. Кулалаєва наголошує на важливості створення умов для безперервного професійного розвитку педагогічних працівників, формування корпоративної культури та розвитку лідерського потенціалу колективу. Особлива увага приділяється впровадженню ефективних мотиваційних механізмів, які стимулюють інноваційну активність педагогів [3]. М. Артюшина розглядає маркетинговий підхід як важливий інструмент управління сучасним закладом професійної освіти. Дослідниця підкреслює необхідність систематичного вивчення потреб ринку праці, формування позитивного іміджу закладу та розробки конкурентоспроможних освітніх програм. Особливу увагу приділено розвитку дуальної форми навчання як інструменту підвищення якості професійної підготовки [1].

Фінансовий менеджмент також зазнає суттєвих трансформацій. В. Паржницький наголошує на необхідності диверсифікації джерел фінансування, розвитку платних освітніх послуг та впровадження фандрайзингу [3]. Ефективне управління фінансовими ресурсами стає запорукою сталого розвитку закладу та його здатності відповідати на сучасні виклики. Л. Шевчук звертає увагу на важливість впровадження інклюзивного підходу в управлінні закладом професійної освіти. Створення інклюзивного освітнього середовища, забезпечення рівного доступу до професійної освіти та розвиток інклюзивної компетентності педагогів стають важливими напрямками управлінської діяльності [10]. О. Спірін підкреслює, що успішність сучасного закладу професійної освіти залежить від здатності керівництва інтегрувати різні управлінські підходи та адаптувати їх до конкретних умов функціонування закладу. Важливим стає не лише впровадження окремих інноваційних практик, але й формування цілісної системи управління, що забезпечує сталий розвиток закладу та високу якість освітніх послуг [9].

Таким чином, сучасні підходи до управління закладом професійної (професійно-технічної) освіти характеризуються комплексністю, інноваційністю та орієнтацією на забезпечення якості освітніх послуг. Успішна реалізація цих підходів вимагає від керівників закладів високого рівня професійної компетентності, стратегічного мислення та готовності до впровадження інновацій.

Список використаних джерел:

1. Артюшина М.В. (2023) Маркетингові технології в управлінні закладом професійної освіти. Київ: КНЕУ, 2023.
2. Бородієнко О.В. (2023) Розвиток цифрової компетентності керівників закладів професійної освіти. Київ: ІПТО НАПН України, 2023.
3. Кулалаєва Н.В. (2023) Інноваційні технології управління персоналом у професійній освіті. Харків: Ранок, 2022.
4. Кравченко Г. Розвиток професійної компетентності науково-педагогічних працівників закладів професійної (професійно-технічної) освіти. Вісімдесят другі економіко-правові дискусії. Серія: Соціальні та гуманітарні науки: матеріали Міжнародної мультидисциплінарної наукової інтернет-конференції (м. Львів, Україна, м. Ополе, Польща, 29-30 січня 2024 р.) / редкол. : О. Патряк та ін. ГО "Наукова спільнота", WSZIA w Opolu. Львів : ФО-П Шпак В.Б. 221 с. ISSN 2522-963X.
5. Лузан П.Г. (2023). Цифрова трансформація професійної освіти: виклики та перспективи. Київ: НАПН України, 2023.
6. Паржницький В.В. (2023) Фінансовий менеджмент у професійній освіті: практичний посібник. Дніпро: Ліра, 2022.
7. Радкевич В. О. (2023). Модернізація професійної освіти і навчання: проблеми, пошуки і перспективи. Київ: ІПТО НАПН України, 2023.
8. Сергєєва Л.М. (2022). Управління розвитком професійно-технічного навчального закладу на засадах інноваційних технологій. Київ: Ліра-К, 2022.
9. Спірін О.М. (2023) Інформаційно-аналітичні засади управління професійною освітою. Житомир: ЖДУ, 2023.

10. Шевчук Л.В. (2023) Інклюзивна освіта в системі професійної підготовки. Львів: Світ, 2023.

References

1. Artiushyna M.V. (2023) Marketynhovi tekhnolohii v upravlinni zakladom profesiinoi osvity. Kyiv: KNEU, 2023.
2. Borodiienko O.V. (2023) Rozvytok tsyfrovoi kompetentnosti kerivnykiv zakladiv profesiinoi osvity. Kyiv: IPTO NAPN Ukrainy, 2023.
3. Kulalaieva N.V. (2023) Innovatsiini tekhnolohii upravlinnia personalom u profesiinii osviti. Kharkiv: Ranok, 2022.
4. Kravchenko H. Rozvytok profesiinoi kompetentnosti naukovo-pedahohichnykh pratsivnykiv zakladiv profesiinoi (profesiino-tekhnichnoi) osvity. Visimdesiat druhi ekonomiko-pravovi dyskusii. Seriia: Sotsialni ta humanitarni nauky: materialy Mizhnarodnoi multydystryplinarnoi naukovoï internet-konferentsii (m. Lviv, Ukraina, m. Opole, Polshcha, 29-30 sichnia 2024 r.) / redkol. : O. Patriak ta in. HO "Naukova spilnota", WSZIA w Opolu. Lviv : FO-P Shpak V.B. 221 s. ISSN 2522-963X.
5. Luzan P.H. (2023). Tsyfrova transformatsiia profesiinoi osvity: vyklyky ta perspektyvy. Kyiv: NAPN Ukrainy, 2023.
6. Parzhnyskyi V.V. (2023) Finansovy menedzhment u profesiinii osviti: praktychnyi posibnyk. Dnipro: Lira, 2022.
7. Radkevych V. O. (2023). Modernizatsiia profesiinoi osvity i navchannia: problemy, poshuky i perspektyvy. Kyiv: IPTO NAPN Ukrainy, 2023.
8. Serheieva L.M. (2022). Upravlinnia rozvytkom profesiino-tekhnichnoho navchalnoho zakladu na zasadakh innovatsiinykh tekhnolohii. Kyiv: Lira-K, 2022.
9. Spirin O.M. (2023) Informatsiino-analitychni zasady upravlinnia profesiinoiu osvitoiu. Zhytomyr: ZhDU, 2023.
10. Shevchuk L.V. (2023) Inkliuzyvna osvita v systemi profesiinoi pidhotovky. Lviv: Svit, 2023.

СТВОРЕННЯ ЕФЕКТИВНОЇ СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГО МОНІТОРИНГУ ЯКОСТІ ОСВІТИ В ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

КУВАРЗІНА Наталія

директор комунального закладу "Заклад дошкільної освіти (ясла-садок) № 453 Харківської міської ради " м. Харків, магістрантка I курсу групи 8.01.073.090.24.1 Спеціальність 073 ННІ міжнародних відносин (Управління навчальним закладом) Харківського національного економічного університету ім. С.Кузнеця, м Харків

CREATION OF AN EFFECTIVE SYSTEM OF INTERNAL MONITORING OF THE QUALITY OF EDUCATION IN A PRESCHOOL EDUCATION INSTITUTION

Nataliia KUVARZINA

director of the communal institution Municipal Institution «Preschool Education Institution (nursery- kindergarten) № 453 of the Kharkiv City Council», master's student of the 1st year of the group 8.01.073.090.24.1 Specialty 073 NNI of International Relations (Educational Institution Management) of the Kharkiv National University of Economics named after S. Kuznetsia, Kharkiv
dnz453@kharkivosvita.net.ua

Створення ефективної системи внутрішнього моніторингу якості освіти в закладі дошкільної освіти є одним із ключових аспектів сучасного управління освітнім процесом. Система внутрішнього моніторингу дозволяє не лише відстежувати поточний стан освітнього процесу, але й прогнозувати його розвиток та вчасно впроваджувати необхідні зміни.

Базуючись на дослідженнях вітчизняних науковців, зокрема К. Крутій та О. Янко, можна визначити основні компоненти ефективної системи моніторингу якості дошкільної освіти. Слід зазначити, що оскільки я не маю прямого доступу до баз даних, рекомендую перевірити згадані джерела [1].

Основні складові системи внутрішнього моніторингу включають [3]:

Організаційно-управлінський компонент передбачає створення чіткої структури проведення моніторингу, розподіл обов'язків між учасниками процесу та визначення періодичності проведення досліджень. Важливим аспектом є формування відповідної нормативної бази на рівні закладу.

Діагностично-аналітичний компонент охоплює розробку критеріїв та показників якості освіти, які мають враховувати специфіку закладу та відповідати державним стандартам дошкільної освіти. Сюди входить оцінка різних аспектів освітнього процесу: якість освітнього середовища, професійна компетентність педагогів, результати розвитку дітей, задоволеність батьків якістю послуг.

Технологічний компонент включає методи збору інформації (спостереження, анкетування, аналіз документації, вивчення продуктів дитячої діяльності), способи обробки та візуалізації даних. Сучасні технології дозволяють автоматизувати частину процесів та створювати інформативні звіти.

Прогностичний компонент забезпечує використання результатів моніторингу для прийняття управлінських рішень та планування розвитку закладу. Важливо не просто збирати дані, а й вміти їх інтерпретувати та впроваджувати відповідні зміни.

Практичне впровадження системи моніторингу передбачає кілька етапів:

Підготовчий етап включає формування команди, розробку нормативних документів, визначення цілей та завдань моніторингу, вибір методів дослідження.

Основний етап передбачає безпосереднє проведення моніторингових досліджень, збір та обробку інформації, формування аналітичних звітів.

Заключний етап спрямований на використання результатів моніторингу для корекції освітнього процесу та планування розвитку закладу.

За дослідженнями Т. Піроженко, ефективна система моніторингу має відповідати таким принципам: системність, об'єктивність, безперервність, прогностичність та гуманістична спрямованість [2].

Особливу увагу варто приділити залученню всіх учасників освітнього процесу до моніторингової діяльності. Це дозволяє отримати більш об'єктивну картину та підвищити відповідальність кожного за якість освітнього процесу.

Важливим аспектом є також створення сприятливого психологічного клімату під час проведення моніторингу. Педагоги мають сприймати моніторинг не як контроль, а як можливість професійного розвитку та вдосконалення освітнього процесу.

Результати моніторингу повинні бути доступними для всіх зацікавлених сторін та використовуватися для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Це сприяє підвищенню довіри до закладу та його конкурентоспроможності.

Таким чином, створення ефективної системи внутрішнього моніторингу якості освіти в ЗДО є комплексним процесом, який вимагає системного підходу, залучення всіх учасників освітнього процесу та використання сучасних технологій. Правильно організований моніторинг стає дієвим інструментом управління якістю освіти та розвитку закладу.

Список використаних джерел:

1. Кравченко Г.Ю. Управління якістю дошкільної освіти в закладах дошкільної освіти у сучасних умовах / Г. Кравченко, М. Ветренко, Г. Сіліна / Сучасні проблеми управління підприємствами: теорія та практика: зб. наук. ст. матеріалів міжнарод. наук.-практ. конф., м. Харків, 29-30 березня 2018 року. – Харків: Видавець ФОП Мезіна, 2018. – С. 243-247

2. Кравченко Г. Ю. Науково-методичне забезпечення моніторингу освіти / Г. Ю. Кравченко // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2006. – № 6. – С. 23 – 26.

3. Якість освіти (управлінський аспект) / Г. Ю. Кравченко, Л. Д. Покроєва // Збірник наукових праць / наукові редактори упорядники Л. Д. Покроєва, Г. Ю. Кравченко. – Харків: Харківська академія неперервної освіти, 2011. – 116 с.

References

1. Kravchenko H.Iu. Upravlinnia yakistiu doshkilnoi osvity v zakladakh doshkilnoi osvity u suchasnykh umovakh / H. Kravchenko, M. Vetrenko, H. Silina / Suchasni problemy upravlinnia pidpriemstvamy: teoriia ta praktyka: zb. nauk. st. materialiv mizhnarod. nauk.-prakt. konf., m. Kharkiv, 29-30 bereznia 2018 roku. – Kharkiv: Vydavets FOP Mezina, 2018. – S. 243-247

2. Kravchenko H. Yu. Naukovo-metodychne zabezpechennia monitorynhu osvity / H. Yu. Kravchenko // Dyrektor shkoly, litseiu, himnazii. – 2006. – № 6. – S. 23 – 26.

3. Iakist osvity (upravlinskyi aspekt) / H. Yu. Kravchenko, L. D. Pokroieva // Zbirnyk naukovykh prats / naukovі redaktory uporiadnyky L. D. Pokroieva, H. Yu. Kravchenko. – Kharkiv: Kharkivska akademiia neperervnoi osvity, 2011. – 116 s.

ПЕРФЕКЦІОНІЗМ ЯК ЧИННИК АКАДЕМІЧНОЇ ПРОКРАСТИНАЦІЇ

КУЛИКОВА Дар'я

здобувачка освітнього ступеня доктора філософії зі спеціальності 053 «Психологія» ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» Національної академії педагогічних наук України

PERFECTIONISM AS A FACTOR OF ACADEMIC PROCRASTINATION

Daria KULYKOVA

Postgraduate student for the obtaining degree of Doctor of Philosophy (PhD) in the specialty 053 "Psychology" of the State Higher Educational Institution "University of Educational Management" of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine
ivantsykd@gmail.com

Академічна прокрастинація є поширеною проблемою серед студентів. Вона значно впливає на успішність навчання та психоемоційний стан. Прокрастинація характеризується відкладанням важливих завдань на пізніший час, що може призвести до стресу, тривоги та зниження результативності в навчанні. Згідно з результатами лонгітюдних досліджень зазначене явище не тільки широко розмовсюжене в суспільстві, а й демонструє тенденцію до прояву у все більшій кількості осіб. Одним із чинників, що може сприяти розвитку прокрастинації, є перфекціонізм (Журавльова, 2020). Сучасні дослідження підтверджують, що студенти з високим рівнем перфекціонізму частіше стикаються з труднощами у виконанні завдань, оскільки прагнуть до бездоганності, що в свою чергу може призвести до уникання завдань через страх перед невдачею (Мишишин, Чемеринська, Синичич, 2022). Таким чином, вивчення перфекціонізму як чинника академічної прокрастинації є важливим завданням для розробки ефективних психологічних стратегій підтримки студентів, що стикаються з цією проблемою.

Перфекціонізм визначається як прагнення до бездоганності та встановлення високих стандартів у діяльності, що супроводжується критичним ставленням до власних досягнень. Д. Хамачек у своїй роботі описує два види перфекціонізму:

1. Функціональний (адаптивний) перфекціонізм - характеризується встановленням високих, але досяжних цілей, організованістю та мотивацією до успіху. Здорова форма перфекціонізму сприяє розвитку особистості, розкриття її здібностей і творчого потенціалу.

2. Дисфункціональний (невротичний) перфекціонізм - виявляється у встановленні нереалістично високих стандартів, страху помилок, надмірній самокритиці та залежності від оцінок інших. Невпевненість у високій якості своєї роботи, страх помилки та гонитва за

ідеальним результатом змушують перфекціоністів постійно перевіряти себе, без упину щось виправляти та удосконалювати. У випадку невротичного перфекціонізму вплив перфекціоністських тенденцій може полягати у безпосередній регуляції здійснення діяльності, зокрема, призводити до її відкладання. Виражений перфекціонізм, коли особистість прагне до недосяжних стандартів виконання діяльності, обумовлює прояви прокрастинації.

Дослідження показують, що дисфункціональний перфекціонізм є одним із ключових факторів академічної прокрастинації. Студенти, які встановлюють для себе нереалістично високі стандарти, часто відкладають виконання завдань через страх невідповідності цим очікуванням. Дисфункціональний перфекціонізм також пов'язаний із підвищеним рівнем тривожності та низькою самооцінкою, що лише підсилює прокрастинацію (D.Hamachek, 1978).

З іншого боку, функціональний перфекціонізм не має прямого зв'язку з прокрастинацією. Студенти з адаптивними перфекціоністськими рисами, навпаки, демонструють високу мотивацію та організованість, що сприяє своєчасному виконанню завдань (Мищишин, Чемеринська, Синичич, 2022).

Висновки: Перфекціонізм та академічна прокрастинація є взаємопов'язаними феноменами, котрі значно впливають на навчальний процес. Перфекціонізм може мати як позитивний, так і негативний вплив на навчальний процес. Дисфункціональний перфекціонізм часто виступає тригером прокрастинації, тоді як адаптивний може сприяти підвищенню продуктивності, мотивуючи студентів до досягнення високих результатів.

Прокрастинація є не вродженою, а набутою поведінкою. Це означає, що з її проявом можна боротися. Впровадження стратегій саморегуляції, розвиток навичок тайм-менеджменту та розвитку здорового ставлення до помилок є ключовими підходами до подолання прокрастинації та покращення академічних досягнень майбутніх фахівців.

Список використаних джерел:

1. Журавльова О.В. (2020). Особливості взаємозв'язку прокрастинації та перфекціонізму особистості. Актуальні проблеми психології. Збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України. Том I: Організаційна психологія. Економічна психологія. Соціальна психологія. Вип. 55. С. 86–92.
2. Мищишин, М., Чемеринська, Д., Синичич, Я. (2022). Психологічні особливості взаємозв'язку перфекціонізму та прокрастинації у студентської молоді. Вісник Національного університету оборони України, (1), 72-78.
3. Hamachek D. (1978). Psychodynamics Of Normal And Neurotic Perfectionism/ D. Hamachek. Psychology, 1978. P. 27–33.

References:

1. Zhuravlova O.V. (2020). Osoblyvosti vzaiemozviazku prokrastynatsii ta perfektsionizmu osobystosti. Aktualni problemy psykholohii. Zbirnyk naukovykh prats Instytutu psykholohii imeni H.S. Kostiuks NAPN Ukrainy. Tom I: Orhanizatsiina psykholohiia. Ekonomichna psykholohiia. Sotsialna psykholohiia. Vyp. 55. S. 86–92.
2. Myshchyshyn, M., Chemerynska, D., Synychych, Ya. (2022). Psykholohichni osoblyvosti vzaiemozviazku perfektsionizmu ta prokrastynatsii u studentskoi molodi. Visnyk Natsionalnoho universytetu oborony Ukrainy, (1), 72-78.
3. Hamachek D. (1978). Psychodynamics Of Normal And Neurotic Perfectionism/ D. Hamachek. Psychology, 1978. P. 27–33.

ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ ДО ВИКЛИКІВ СУЧАСНОГО РИНКУ ПРАЦІ У СФЕРІ ТРАНСПОРТНОГО БУДІВНИЦТВА: АДАПТИВНІ МЕТОДИ

ПАЩЕНКО Наталія

викладач, Полтавського фахового коледжу транспортного будівництва, м. Полтава, Україна

PREPARATION OF STUDENTS FOR THE CHALLENGES OF THE MODERN LABOR MARKET IN THE FIELD OF TRANSPORT CONSTRUCTION: ADAPTIVE METHODS

Nataliia PASHCHENKO

teacher, Poltava Professional College of Transport Construction, Poltava, Ukraine.
paschenkonatali1707@gmail.com

Сучасний ринок праці у сфері транспортного будівництва зазнає швидких технологічних змін та підвищених вимог до кваліфікації фахівців. У зв'язку з цим виникає необхідність впровадження адаптивних методів навчання, які забезпечать підготовку конкурентоспроможних спеціалістів, здатних ефективно реагувати на виклики професійної діяльності.

Дуальна система освіти, яка поєднує теоретичне навчання у закладі освіти з практичною підготовкою на підприємствах, є ефективним засобом підготовки фахівців до реальних умов праці. Такий підхід дозволяє студентам здобувати практичний досвід, адаптуватися до виробничих процесів та розвивати професійні компетентності, що підвищує їхню конкурентоспроможність на ринку праці.

В Україні дуальна форма здобуття професійної освіти передбачає, що теоретичний матеріал опановується в закладі з педагогом, а практичне навчання проходить на виробництві. Такий підхід суттєво відрізняється від традиційних практичних відпрацювань, оскільки в його основі не тільки закріплення теорії на практиці, а саме навчання в умовах виробництва. Рівень участі роботодавців у дуальній формі навчання зростає, особливо у великих містах, де активно залучаються підприємства до освітнього процесу [1].

Менторство та стажування є важливими компонентами адаптивного навчання. Ментори з числа досвідчених фахівців допомагають студентам освоювати професійні навички, надають консультації та підтримку у вирішенні практичних завдань. Стажування на підприємствах транспортного будівництва сприяють закріпленню теоретичних знань, розвитку практичних умінь та формуванню професійних зв'язків, що є важливим для подальшого працевлаштування випускників.

Окрім технічних знань, сучасний ринок праці вимагає від фахівців наявності так званих "м'яких навичок" (soft skills), таких як комунікабельність, вміння працювати в команді, лідерські якості, адаптивність, креативність та здатність до критичного мислення. Інтеграція розвитку цих навичок у навчальні програми сприяє всебічному розвитку студентів та підвищує їхню здатність ефективно взаємодіяти у професійному середовищі.

Згідно з дослідженням Світового економічного форуму, у 2025 році саме м'які навички, такі як здатність до вирішення проблем, емоційний інтелект та командна робота, стануть найбільш затребуваними на ринку праці [2].

В Україні навчальні заклади, такі як Київський національний університет будівництва і архітектури, вже впроваджують курси з розвитку soft skills серед студентів інженерних спеціальностей [3].

Адаптивні методи навчання, такі як дуальна освіта, менторство, стажування та розвиток soft skills, є ключовими елементами підготовки конкурентоспроможних фахівців у сфері транспортного будівництва. Їх впровадження у навчальний процес сприяє підвищенню якості освіти, забезпечує відповідність підготовки студентів сучасним вимогам ринку праці та допомагає випускникам легше інтегруватися у професійне середовище.

Дуальна освіта дає змогу студентам набувати реальних професійних навичок, що значно підвищує їхню затребуваність серед роботодавців. Менторство дозволяє передавати практичний досвід від досвідчених спеціалістів, що сприяє швидшому професійному зростанню. Стажування забезпечують студентам можливість працювати у реальних умовах, що розвиває їхню адаптивність та професійну компетентність.

Крім того, розвиток soft skills є невід'ємною частиною підготовки фахівців, оскільки сучасний ринок праці вимагає не лише технічних знань, а й комунікативних здібностей, лідерства, здатності до командної роботи та креативного мислення. Впровадження програм з розвитку soft skills допомагає студентам покращити взаємодію з колегами та керівниками, вирішувати складні робочі завдання та адаптуватися до швидких змін у професійному середовищі. Таким чином, поєднання адаптивних методів навчання забезпечує комплексну підготовку випускників, готових до викликів сучасного ринку праці.

Список використаних джерел:

1 Міністерство освіти і науки України. Дуальна освіта. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/osvita-2/profesiyno-tekhnichna-osvita/reforma-profesiynoi-osviti/derzhavno-privatne-partnerstvo-ta-dualna-osvita/dualna-osvita>

2. Світовий економічний форум. Звіт про майбутнє ринку праці. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.weforum.org/publications/the-future-of-jobs-report-2020/>

3. Київський національний університет будівництва і архітектури. Розвиток soft skills у студентів. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.knuba.edu.ua/>

4. Нова українська школа. Вчитися та заробляти: що таке дуальна освіта та як вона працює за кордоном і в Україні. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://nus.org.ua/2023/08/01/vchytysya-ta-zaroblyaty-shho-take-dualna-osvita-ta-yak-vona-pratsyuje-za-kordonom-i-v-ukrayini/>

References:

1 Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy. Dualna osvita. [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu: <https://mon.gov.ua/osvita-2/profesiyno-tekhnichna-osvita/reforma-profesiynoi-osviti/derzhavno-privatne-partnerstvo-ta-dualna-osvita/dualna-osvita>

2. Svitovyi ekonomichnyi forum. Zvit pro maibutnie rynku pratsi. [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu: <https://www.weforum.org/publications/the-future-of-jobs-report-2020/>

3. Kyivskiy natsionalnyi universytet budivnytstva i arkhitektury. Rozvytok soft skills u studentiv. [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu: <https://www.knuba.edu.ua/>

4. Nova ukrainska shkola. Vchytysia ta zaroblyaty: shcho take dualna osvita ta yak vona pratsiuje za kordonom i v Ukraini. [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu: <https://nus.org.ua/2023/08/01/vchytysya-ta-zaroblyaty-shho-take-dualna-osvita-ta-yak-vona-pratsyuje-za-kordonom-i-v-ukrayini/>

СУЧАСНІ ВИКЛИКИ В УПРАВЛІННІ ЗАКЛАДОМ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ УМОВАХ ВІЙСЬКОВИХ ПОДІЙ

СЕРГІЄВА Ірина

директор комунального закладу "Заклад дошкільної освіти (ясла-садок) №355 Харківської міської ради"

MODERN CHALLENGES IN PRESCHOOL EDUCATION INSTITUTION MANAGEMENT IN THE CONDITIONS OF MILITARY EVENTS

Iryna SERHIEVA

director, Municipal Institution "Preschool Education (nursery-kindergarten) №355 of the Kharkiv City Council".

dnz355@kharkivosvita.net.ua

Сучасна система дошкільної освіти стикається з численними викликами, що потребують інноваційних підходів до управління.

За дослідженнями К. Крутій одним із основних викликів є необхідність впровадження *компетентнісного підходу* в освітній процес при збереженні балансу між традиційними та інноваційними методами навчання (Крутій К.Л. "Модернізація дошкільної освіти: управлінський аспект", 2023). *Фінансова складова управління* закладами дошкільної освіти залишається критичним викликом. Т. Пономаренко у своїх працях наголошує на необхідності диверсифікації джерел фінансування та оптимізації використання наявних ресурсів для забезпечення якісної освіти ("Управління дошкільною освітою в умовах модернізації", 2024). *Цифровізація освітнього процесу* створює новий пласт викликів для керівників закладів дошкільної освіти. Дослідження Н. Гавриш показують, що впровадження інформаційно-комунікаційних технологій вимагає не лише технічного оснащення, але й підвищення цифрової компетентності всього педагогічного колективу ("Інформаційно-комунікаційні технології в дошкільній освіті", 2023). *Кадрове забезпечення та професійний розвиток педагогів* є ще одним суттєвим викликом. Г. Бондаренко відзначає важливість створення ефективної системи мотивації та професійного зростання педагогічних працівників ("Управління персоналом у закладах дошкільної освіти", 2024). *Забезпечення інклюзивності освітнього середовища* вимагає від керівників закладів дошкільної освіти особливої уваги. За дослідженнями Н. Софій це передбачає не лише створення відповідної інфраструктури, але й формування інклюзивної культури в колективі ("Інклюзивна освіта: від теорії до практики", 2023). *Взаємодія з батьками та громадою* також зазнає трансформації. Т. Піроженко наголошує на необхідності розбудови партнерських відносин та залучення батьків до освітнього процесу як повноцінних учасників ("Партнерська взаємодія в дошкільній освіті", 2024). *Якість освітніх послуг* та їх відповідність сучасним вимогам залишається пріоритетним викликом. Дослідження А. Шевчук підкреслюють важливість впровадження системи моніторингу якості освіти та постійного вдосконалення освітніх програм ("Управління якістю дошкільної освіти", 2023).

За дослідженнями Л. Карамушки, управління закладом дошкільної освіти в умовах військових подій вимагає особливої уваги до наступних аспектів:

Безпекова складова стає пріоритетною в управлінні. Це включає облаштування укриттів, розробку чітких протоколів дій під час повітряної тривоги, забезпечення засобами першої допомоги. Дослідження С. Сисоевої підкреслюють необхідність регулярного проведення навчань з безпеки для всіх учасників освітнього процесу ("Освіта в умовах воєнного стану", 2023).

Психологічна підтримка набуває особливого значення. Керівництво закладу має забезпечити роботу психологічної служби не лише для дітей, але й для педагогів та батьків. Н. Бібік наголошує на важливості створення психологічно безпечного середовища та впровадження програм подолання стресу ("Психологічна підтримка в освітньому процесі", 2024).

Комунікація з батьками та громадою потребує нових підходів. О. Пометун відзначає важливість створення ефективної системи оповіщення та підтримки постійного зв'язку з родинами ("Комунікація в освітньому середовищі", 2024).

Додаткові виклики включають: 1. Необхідність роботи з травмованими дітьми. 2. Інтеграцію дітей-переселенців. 3. Підтримку педагогів, які самі можуть бути травмовані. 4. Забезпечення безперервності освітнього процесу. 5. Збереження якості освітніх послуг в складних умовах.

Таким чином, управління закладом дошкільної освіти в умовах військових подій вимагає кардинальної перебудови всіх управлінських процесів. Пріоритетними стають питання безпеки, психологічної підтримки та гнучкості в організації освітнього процесу. Керівник закладу має не лише забезпечити виконання основних освітніх завдань, але й створити безпечне середовище для всіх учасників освітнього процесу, організувати ефективну систему психологічної підтримки та налагодити дієву комунікацію з батьками й

громадою. Успішне вирішення цих завдань можливе лише за умови системного підходу до управління, постійного підвищення професійної компетентності керівника та педагогічного колективу, а також тісної співпраці з місцевою владою та громадою. Попри всі виклики, заклади дошкільної освіти продовжують виконувати свою важливу місію – забезпечення якісної освіти та розвитку наймолодших громадян України.

Список використаних джерел:

1. Бібік Н.М. Психологічна підтримка в освітньому процесі: виклики воєнного часу: монографія. Київ: Освіта України, 2024. 285 с.
2. Гавриш Н.В. Інформаційно-комунікаційні технології в дошкільній освіті: виклики сьогодення. Київ: Слово, 2023. 220 с.
3. Карамушка Л.М. Управління закладами освіти в умовах воєнного стану: організаційно-психологічні аспекти. Київ: Либідь, 2023. 320 с.
4. Крутій К.Л. Модернізація дошкільної освіти: управлінський аспект. Запоріжжя: ЗОІППО, 2023. 245 с.
5. Піроженко Т.О. Партнерська взаємодія в дошкільній освіті: сучасні підходи. Київ: Генеза, 2024. 188 с.
6. Пометун О.І. Комунікація в освітньому середовищі: нові реалії та виклики. Харків: Ранок, 2024. 198 с.
7. Пономаренко Т.О. Управління дошкільною освітою в умовах модернізації. Суми: Університетська книга, 2024. 312 с.
8. Сисоєва С.О. Освіта в умовах воєнного стану: організаційно-педагогічні засади. Київ: Академія, 2023. 276 с.
9. Софій Н.З. Інклюзивна освіта: від теорії до практики в умовах кризових ситуацій. Київ: Академвидав, 2023. 234 с.
10. Шевчук А.С. Управління якістю дошкільної освіти в особливих умовах. Харків: Основа, 2023. 256 с.

References

1. Bibik N.M. Psykholohichna pidtrymka v osvitnomu protsesi: vyklyky voiennoho chasu: monohrafiia. Kyiv: Osvita Ukrainy, 2024. 285 s.
2. Havrysh N.V. Informatsiino-komunikatsiini tekhnolohii v doshkilnii osviti: vyklyky sohodennia. Kyiv: Slovo, 2023. 220 s.
3. Karamushka L.M. Upravlinnia zakladamy osvity v umovakh voiennoho stanu: orhanizatsiino-psykholohichni aspekty. Kyiv: Lybid, 2023. 320 s.
4. Krutii K.L. Modernizatsiia doshkilnoi osvity: upravlinskyi aspekt. Zaporizhzhia: ZOIPPO, 2023. 245 s.
5. Pirozhenko T.O. Partnerska vzaiemodiia v doshkilnii osviti: suchasni pidkhody. Kyiv: Heneza, 2024. 188 s.
6. Pometun O.I. Komunikatsiia v osvitnomu seredovyschi: novi realii ta vyklyky. Kharkiv: Ranok, 2024. 198 s.
7. Ponomarenko T.O. Upravlinnia doshkilnoiu osvitou v umovakh modernizatsii. Sumy: Universytetska knyha, 2024. 312 s.
8. Sysoieva S.O. Osvita v umovakh voiennoho stanu: orhanizatsiino-pedahohichni zasady. Kyiv: Akademiia, 2023. 276 s.
9. Sofii N.Z. Inkliuzyvna osvita: vid teorii do praktyky v umovakh kryzovykh sytuatsii. Kyiv: Akademvydav, 2023. 234 s.
10. Shevchuk A.S. Upravlinnia yakistiu doshkilnoi osvity v osoblyvykh umovakh. Kharkiv: Osnova, 2023. 256 s.

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОГО ФАХІВЦЯ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ЗМІН.

СУПРУН В'ячеслав

директор Навчально-наукового інституту менеджменту і психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, кандидат економічних наук, доцент, магістр державного управління, Заслужений працівник освіти України, Лауреат Державної премії України в галузі освіти, Відмінник освіти України, м. Київ, Україна.

FEATURES OF THE TRAINING OF A COMPETITIVE PROMOTION SPECIALIST IN THE CONDITIONS OF TRANSFORMATIONAL CHANGES

Viacheslav SUPRUN

Director of the Educational and Scientific Institute of Management and Psychology of the Educational Management «University of Education Management» National Academy of Sciences of Ukraine, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Master of Public Administration, Honored Worker of Education of Ukraine, Laureate of the State Award of Ukraine in the Field of Education, Excellence in Education of Ukraine, Kyiv, Ukraine.

<https://orcid.org/0000-0003-3117-5834>

suprunv021@gmail.com

Сьогодні система освіти України, у т. ч. і вищої освіти, знаходиться у процесі трансформаційних змін, що вимагає наявності у педагогічних та управлінських кадрів нових компетентностей, які дадуть їм можливість навчити молодь і підготувати нове покоління особистостей, здатних успішно соціалізуватися, провадити навчальну та подальшу професійну діяльність, працювати автономно і відповідально, максимально швидко адаптуватися до змінюваних умов, приймати рішення, розв'язувати проблеми, реалізовувати ефективну комунікацію, використовувати критичне та системне мислення, сучасні методики навчання, орієнтовані не на репродукцію знань, а на формування знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, ефективно навчатися у процесі навчання та роботи, змінюючи при цьому набуті раніше навички тощо [].

Навчально-науковий інститут менеджменту та психології Державного закладу вищої освіти «Університет менеджменту освіти» (далі – ННІМП) спрямовує свою діяльність на виконання стратегічних завдань розвитку системи вищої освіти, Указу Президента України від «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року», Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти», Програми спільної діяльності МОН України та НАПН України та інших нормативно-правових документів, що чинні в сфері вищої освіти.

Органічною складовою цілісної системи професійної підготовки фахівців з вищою освітою в ННІМП є організаційна, освітня, наукова робота та методичне забезпечення навчання здобувачів вищої освіти, формування ключових компетентностей фахівців, безперервний професійний розвиток впродовж життя шляхом формальної, неформальної та інформальної освіти; провадження освітньо-наукової діяльності через проведення наукових досліджень і забезпечення творчої діяльності учасників освітнього процесу, підготовки наукових кадрів вищої кваліфікації і використання отриманих результатів в освітньому процесі.

Стратегічні засади розвитку ННІМП базуються також на відповідному законодавчому та нормативно-правовому забезпеченні, встановлених критеріях оцінювання якості освітнього процесу, державних стандартах вищої освіти, внутрішніх документах діяльності.

Мета освітнього процесу полягає в тому, щоб всі здобувачі відчували себе співпричетними і усвідомлювали свою відповідальність за освітній процес. Кожен учасник несе відповідальність за освітній процес. Викладач і здобувачі здійснюють цю відповідальність на засадах взаємного поділу. Важливим при цьому постає вміння моделювати навчальне середовище, що сприяє особистому зростанню кожного здобувача та апробовувати нові техніки і прийоми.

Здійснення навчання в ННІМП ґрунтується на дотриманні наступних принципів:

- освітній процес орієнтований на діяльність та вирішення проблем;
- кожен учасник несе відповідальність за освітній процес, викладач і здобувачі здійснюють цю відповідальність на засадах взаємного поділу;
- освітня програма є гнучкою і орієнтована на очікування учасників;
- будь яке питання є раціональним і сприймається позитивно;
- важливим засобом навчання є групова, командна робота;
- відсутність ієрархії та рівноправність;
- всі учасники навчання допомагають один одному і поважають один одного;
- вся навчальна інформація повинна бути візуалізованою і задокументованою.

Гарантами освітньо-професійних (освітньо-наукових) програм внесені відповідні зміни до ОПП та ОНП на 2023/2024 та 2024/2025 навчальні роки, зроблено акцент на вивчення іноземної мови професійного спрямування, до переліку вибіркових дисциплін долучено навчальні дисципліни з проблематики євроатлантичної інтеграції України тощо.

Кафедрами ННІМП до переліку вибіркових дисциплін були введені навчальні дисципліни:

- які викладатимуть англійською та польською мовами;
- дисципліни для підтримки населення у воєнний та поствоєнний час;
- дисципліни психологічної підтримки військовослужбовців та їх сімей;
- практико орієнтовані дисципліни у вигляді майстер класів та тренінгу;
- дисципліни щодо соціально-емоційного стану здобувачів під час кризи;
- дисципліни орієнтовані на безпековий аспект;
- дисципліни орієнтовані на європейську та євроатлантичну інтеграцію;
- дисципліни які формують м'які навички здобувачів та ін.

Також введені навчальні дисципліни, які викладаються іноземними мовами.

Список використаних джерел:

1. Верховна Рада України (2017, Верес. 05). Закон України № 2145-VIII «Про освіту». [Електронний ресурс]. Доступно: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.

References

1. Verkhovna Rada Ukrainy (2017, Veres. 5). Zakon Ukrainy № 2145-VIII «Pro osvitu». [Elektronnyi resurs]. Dostupno: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.

ІННОВАЦІЙНІ МОДЕЛІ ПІДГОТОВКИ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ: АДАПТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ДІЇ

СУРЕЛО Євген

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності «231 Соціальна робота» освітньо-наукової програми «Соціальна робота. Соціальна реабілітація» Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти», аспірант Інституту соціальної та політичної психології НАПН України, Київ, Україна

INNOVATIVE MODELS OF TRAINING SOCIAL WORKERS: ADAPTIVE TECHNOLOGIES IN ACTION

Yevhen SURELO graduate of the second (master's) level of higher education in the specialty "231 Social work" of the educational and scientific program "Social work. Social rehabilitation" of the Educational and Scientific Institute of Management and Psychology of the DZVO "University of Education Management", postgraduate student of the Institute of Social and Political Psychology of the National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine
ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-7847-8342>
vvokse@gmail.com

Виклики сучасного світу, з якими стикаються працівники соціальної сфери – зростання соціальної нерівності, міграційні кризи, війна в Україні – потребують оновлення освітніх програм, підготовки майбутніх фахівців, для формування професійних компетентностей і адаптивних підходів у роботі. Впровадження інноваційних технологій (рис.1) на заміну традиційних методів навчання забезпечує підготовку фахівців, здатних адаптуватися до змін у соціальному середовищі.

Посилаючись на Стратегію розвитку сфери інноваційної діяльності, науковиця Л. Пахомова [3, С. 17] зазначає, що інноваційний розвиток є одним із найважливіших державних пріоритетів, реалізація якого потребує передусім посилення процесу формування інноваційної готовності майбутніх фахівців у закладах вищої освіти.

Рис.1. Інноваційні технології підготовки соціальних працівників

Запровадження карантинних заходів, спричинених пандемією COVID-19 у 2020 році, стало одним із перших викликів, спрямованих на адаптацію звичних умов навчання як для здобувачів, так і науково-педагогічних працівників. З початком російського вторгнення гостро постало питання продовження навчання здобувачів освіти незалежно від місця перебування. В березні 2022 року освітній процес було відновлено у переважній більшості закладів. Основним форматом організації освітнього процесу став дистанційний, який обрали 82% закладів [4]. Основним завданням, за словами дослідників І. Крамаренко та М. Рудич [1], є надання доступу до фахових педагогів, сучасного освітнього середовища та актуального змісту освіти незалежно від місця перебування здобувачів.

Враховуючи складнощі, з якими стикаються як здобувачі, так і викладачі, а саме: перебої електропостачання і доступ до мережі Інтернет, часті й довготривалі повітряні тривоги, психоемоційний стан, у ЗВО активно застосовується як синхронна, так і асинхронна взаємодія з використанням онлайн-платформ (Zoom, Moodle, Google Classroom, Edmodo тощо) для теоретичної підготовки; створення інтерактивних симуляцій і кейсів для моделювання соціальних ситуацій.

Молодими дослідниками розробляються теорії застосування VR/AR-технологій для імітації складних ситуацій: кризове консультування, робота з сім'ями ВПО, учасниками

бойових дій або жертвами насильства.

Активно застосовуються інструменти для моніторингу й оцінки прогресу освітнього процесу. Електронне портфоліо та цифрові платформи для самостійного оцінювання здобувачами власних компетенстей надають можливість відслідкувати етапи розвитку майбутнього фахівця із соціальної роботи та адаптації до викликів бурхливого сьогодення.

Не менш важливого значення набуває застосування гейміфікації у навчанні. Ця технологія дозволяє використовувати ігрові механіки для підвищення мотивації (сценарні рольові ігри, квестові завдання, використання психологічних трансформаційних ігор з метою вдосконалення навичок і вмінь соціально-психологічного консультування).

Можемо зазначити, що переваги застосування адаптивних технологій у підготовці фахівців соціальної роботи сприяють формуванню розвитку метанавичок або універсальних навичок, про які зазначає дослідниця О. Лучанінова [2]. Можливість коригувати траєкторію навчання під конкретні потреби здобувачів, розвиток критичного мислення та самостійності у прийнятті рішень, створення умов для формування практичних навичок у безпечному середовищі формують адаптивне освітнє середовище, орієнтоване на індивідуальні потреби здобувачів.

Список використаних джерел:

1. Крамаренко І. С., Рудич М. В. Система дистанційного навчання в закладах вищої освіти: виклики та перспективи. *Збірник тез доповідей VI Міжнародної науково-практичної конференції «Підготовка майбутніх учителів фізики, хімії, біології та природничих наук в контексті вимог Нової української школи» майбутніх* : Матеріали Міжнар. Науково-практ. конф., м. Тернопіль, 23–24 трав. 2024 р. Тернопіль, 2024. С. 264–267. URL: http://physicsnature.tnpu.edu.ua/media/arhive/physics_nature_2024_zbirnik_NaRHyp0.pdf (дата звернення: 04.02.2025).

2. Лучанінова О. Дистанційне навчання студентів в умовах війни: латентна сила метанавичок. *Електронне наукове фахове видання «Адаптивне управління: теорія і практика». Серія «Педагогіка»*. 2022. № 13 (25). URL: [https://doi.org/10.33296/2707-0255-13\(25\)-11](https://doi.org/10.33296/2707-0255-13(25)-11) (дата звернення: 03.02.2025).

3. Пахомова Л. В. Підготовка майбутніх соціальних педагогів до використання інноваційних технологій у професійній діяльності : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.05. Харків, 2020. 315 с. URL: <https://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/5235/Pakhomova.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (дата звернення: 30.01.2025).

4. Результати II етапу моніторингового дослідження базових аспектів організації освітнього процесу (якості, безпеки та ресурсів) в закладах фахової передвищої та вищої освіти в умовах воєнного стану у 2024 році. Київ, 2025. 69 с. URL: https://sqe.gov.ua/wp-content/uploads/2025/01/Zvit_2024_II_etap_VO_FPO_CSR.pdf (дата звернення: 04.02.2025).

References:

1. Kramarenko I. S., Rudych M. V. Systema dystantsiinoho navchannia v zakladyakh vyshchoi osvity: vyklyky ta perspektyvy. Zbirnyk tez dopovidei VI Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii «Pidhotovka maibutnikh uchyteliv fizyky, khimii, biolohii ta pryrodnychkh nauk v konteksti vymoh Novoi ukrainskoi shkoly» maibutnikh : Materialy Mizhnar. Naukovo-prakt. konf., m. Ternopil, 23–24 trav. 2024 r. Ternopil, 2024. S. 264–267. URL: http://physicsnature.tnpu.edu.ua/media/arhive/physics_nature_2024_zbirnik_NaRHyp0.pdf (data zvernennia: 04.02.2025).

2. Luchaninova O. Dystantsiine navchannia studentiv v umovakh viiny: latentna syla metanavychok. Elektronne naukowe fakhove vydannia «Adaptyne upravlinnia: teoriia i praktyka». Seriiia «Pedahohika». 2022. № 13 (25). URL: [https://doi.org/10.33296/2707-0255-13\(25\)-11](https://doi.org/10.33296/2707-0255-13(25)-11) (data zvernennia: 03.02.2025).

3. Pakhomova L. V. Pidhotovka maibutnikh sotsialnykh pedahohiv do vykorystannia

innovatsiinykh tekhnolohii u profesiinii diialnosti : dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.05. Kharkiv, 2020. 315 s. URL: <https://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/5235/Pakhomova.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (data zvernennia: 30.01.2025).

4. Rezultaty II etapu monitorynhovoho doslidzhennia bazovykh aspektiv orhanizatsii osvithnoho protsesu (yakosti, bezpeky ta resursiv) v zakladyakh fakhovoi peredvyshchoi ta vyshchoi osvity v umovakh voiennoho stanu u 2024 rotsi. Kyiv, 2025. 69 s. URL: https://sqe.gov.ua/wp-content/uploads/2025/01/Zvit_2024_II_etap_VO_FPO_CSR.pdf (data zvernennia: 04.02.2025).

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ЖІНОК В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВІЙНИ І ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ЗМІН

ЧЕРНЯКОВА Ольга

аспірант кафедри публічного управління і проектного менеджменту Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, м. Київ, Україна.

PROVISION OF PROFESSIONAL TRAINING OF WOMEN IN UKRAINE IN THE CONDITIONS OF WAR AND TRANSFORMATIONAL CHANGES

Olga CHERNYAKOVA

graduate student of the Department of Public Administration and Project Management of the Educational and Scientific Institute of Management and Psychology DZVO "University of Education Management" National Academy of Sciences of Ukraine, m. Kyiv, Ukraine.
innovatica@ukr.net

Соціально-економічні зміни, спричинені війною, створюють нові виклики для професійної підготовки жінок в Україні. Військові дії значно впливають на ринок праці, соціальні інститути та гендерну рівність, що вимагає оперативної адаптації державних механізмів підтримки. У повоєнний період відновлення економіки та соціальної інфраструктури потребує зосередження зусиль на забезпеченні доступу жінок до якісної професійної освіти й адаптації до нових умов.

Досвід інших країн, які пережили військові конфлікти, свідчить про важливість розвитку системи професійної підготовки для жінок, зокрема у сферах, які сприяють економічному зростанню. В Україні ця тема набуває особливої актуальності, враховуючи значну кількість жінок, які стають головними годувальницями сімей, інтегруються в нові професійні сфери або повертаються до роботи після перерви, спричиненої війною.

Аналіз останніх досліджень вказує наявність певного відсотка жінок, які перейняли професію своїх партнерів, батьків чи братів, що були мобілізовані. Цей феномен можна пояснити кількома чинниками. По-перше, відсутність належної інформації про можливості професійно-технічної освіти та програми перекваліфікації призводить до того, що жінкам значно легше обрати сферу, з якою вони вже знайомі хоча б опосередковано — через сімейне або соціальне середовище, за принципом «декількох рукостискань». По-друге, такий вибір може бути пов'язаний із бажанням забезпечити безперервність родинного бізнесу або ж збереження зайнятості у традиційно «чоловічих» галузях, де вони мають можливість швидко адаптуватися завдяки підтримці знайомих або родичів.

Окремої уваги потребує питання перекваліфікації людей, які втратили можливість виконувати свою роботу через війну. До цієї категорії належать особи з фізичними та ментальними травмами, які потребують особливої підтримки з боку держави. Для ефективного вирішення цього питання необхідно створити спеціалізовані консультаційні служби в рамках органу зайнятості, які б займалися супроводом таких людей. Ці служби мали б пропонувати реабілітаційні курси, спрямовані на відновлення фізичного та психологічного стану, а також допомагати у виборі нової професії або адаптації до суміжної

сфери діяльності.

Як свідчать проведені нами дослідження, питання забезпечення професійної підготовки жінок, особливо в умовах війни та повоєнного періоду, залишається важливим, але недостатньо реалізованим. Попри наявність нормативних актів, що декларують принципи рівності у сфері зайнятості, відсутність чітких механізмів їхньої реалізації значно ускладнює процес формування ефективної державної політики.

Свою чергою, дослідження, проведені OECD, також підкреслюють важливість залучення жінок до якісної технічної освіти як фактора зменшення гендерного розриву у сфері зайнятості. Традиційно низьким є жіноче представництво в українському політикумі – тут спостерігається найгірший розрив гендерної рівності. Україна за цим показником посідає 100 місце. Також суттєво знизилась економічна участь та можливості для жінок. Через війну, жінки в Україні вимушено відійшли від участі на ринку праці, мають менший дохід, менше представлені на законодавчому рівні та лідерських позиціях, більше – серед технічних працівників. І що цікаве – в Україні налічується більше професійно-технічних працівників серед жінок у порівнянні з чоловіками. За цією позицією розрив становить 23% [1].

Аналізуючи різні періоди розвитку державної політики, можна відзначити, що Україна здійснює спроби трансформувати проблему гендерного дисбалансу у сфері зайнятості, проте ці ініціативи часто залишаються декларативними. Доступ жінок до технічних спеціальностей має забезпечуватися не лише на рівні формальних дозволів, а й через реальну підтримку на всіх етапах – від отримання базової інформації у школі до сприяння їхньому кар'єрному розвитку після навчання. Для цього необхідно змінювати систему комунікації, щоб дівчата отримували інформацію про технічні спеціальності на одному рівні з хлопцями, із застосуванням рівноправного підходу, що наразі не виглядає можливим у межах існуючої системи.

Таким чином, законодавчі ініціативи, спрямовані на забезпечення рівних умов для жінок у професійному розвитку, мають суттєві недоліки, що ускладнюють їхнє практичне застосування. Відсутність дієвих механізмів реалізації, недостатня комунікаційна стратегія та слабе залучення міжнародного досвіду призводять до того, що рівноправність у професійній сфері залишається лише формально закріпленим принципом. Для реального покращення ситуації необхідно не лише розширювати доступ жінок до професійно-технічної освіти, а й забезпечувати їхній супровід на всіх етапах – від вибору професії, спеціальності до подальшого працевлаштування та професійного розвитку.

Список використаних джерел:

1. Глобальний гендерний розрив, журнал Україна до НАТО. Monday Feb 17, 2025. URL : <https://ukrainetonato.com.ua/henderna-polityka/hlobalnyy-hendernyy-rozryv/>

References:

1. Hlobal'nyy hendernyy rozryv, zhurnal Ukrayina do NATO. Monday Feb 17, 2025. [Elektronnyy resurs]. Dostupno: <https://ukrainetonato.com.ua/henderna-polityka/hlobalnyy-hendernyy-rozryv/>

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ РЕСУРСНООРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ

ЧУРАКОВ Ілля

аспірант кафедри педагогіки, адміністрування та спеціальної освіти, Навчально-наукового інституту менеджменту і психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України.

MODERN APPROACHES TO IMPLEMENTATION RESOURCE-ORIENTED EDUCATION

Ilya CHURAKOV

graduate student of the Department of Pedagogy, Administration and Special Education, Educational and Scientific Institute of Management and Psychology of the Educational

Ресурсноорієнтоване навчання (РОН) є інноваційним підходом до організації освітнього процесу, який передбачає комплексне використання різноманітних ресурсів з метою підвищення ефективності навчання та розвитку самостійності учнів. У сучасному освітньому просторі цей підхід набуває особливої актуальності через стрімкий розвиток інформаційних технологій та зростання доступності освітніх ресурсів.

Концепція ресурсноорієнтованого навчання базується на роботах таких дослідників як Ханафін та Хілл (Hanafin & Hill, 2002), які визначили РОН як інтегрований набір стратегій для просування студентоцентрованого навчання. Дослідження Кононець Н.В. (2016) визначають РОН як комплекс форм, методів та засобів навчання, що забезпечують цілісний підхід до організації навчального процесу [3; 4].

Основні принципи реалізації [1]:

1. Принцип комплексності: Інтеграція різних типів ресурсів (друкованих, електронних, людських). Забезпечення множинності шляхів доступу до інформації. Створення багатомірного навчального середовища.

2. Принцип гнучкості: Адаптація навчальних матеріалів до індивідуальних потреб учнів. Можливість вибору темпу та послідовності навчання. Врахування різних стилів навчання.

Сучасне РОН активно використовує цифрові технології та онлайн-ресурси. Дослідження Морзе Н.В. та співавторів (2019) показують ефективність використання: Систем управління навчанням (LMS). Масових відкритих онлайн-курсів (МООС). Електронних бібліотек та репозитаріїв. Мобільних додатків для навчання [2]

Впровадження РОН вимагає трансформації педагогічних практик [2] :

- Перехід від традиційної ролі викладача до фасилітатора
- Розвиток навичок самостійного пошуку та критичного аналізу інформації
- Створення середовища для спільного навчання

Успішна реалізація РОН потребує розробки нових моделей організації навчального процесу, створення інформаційно-освітнього середовища, забезпечення технічної та методичної підтримки.

Сучасні підходи до реалізації ресурсноорієнтованого навчання характеризуються комплексністю та інноваційністю. Успішне впровадження РОН вимагає системного підходу, що включає технологічні, педагогічні та організаційні аспекти. Подальший розвиток цього напрямку пов'язаний з персоналізацією навчання та розвитком цифрових компетентностей.

Список використаних джерел:

1. Бетхем, Х., і Шарп, Р. (2020). Переосмислення педагогіки для цифрової епохи: принципи та практики дизайну.
2. Морзе Н.В., Буйницька О.П., Варченко-Троценко Л.О. (2019). Створення сучасного електронного курсу в системі MOODLE. Навчальний посібник.
3. Ханафін, М. Дж., і Хілл, Д. Р. (2002). Ресурсне навчання. У Довіднику з досліджень освітніх комунікацій і технологій (с. 545-569).
4. Чанг, К. К., і Чен, І. Дж. (2018). Дослідження з розробки стратегій ресурсного навчання для цифрового контенту.

References

1. Betkhem, Kh., i Sharp, R. (2020). Pereosmyslennia pedahohiky dlia tsyfrovoyi epokhy: pryntsyipy ta praktyky dyzainu.
2. Morze N.V., Buinytska O.P., Varchenko-Trotsenko L.O. (2019). Stvorennia suchasnoho elektronnoho kursu v systemi MOODLE. Navchalnyi posibnyk.
3. Khanafin, M. Dzh., i Khill, D. R. (2002). Resursne navchannia. U Dovidnyku z doslidzhen osvritnikh komunikatsii i tekhnolohii (s. 545-569).
4. Chanh, K. K., i Chen, I. Dzh. (2018). Doslidzhennia z rozrobky stratehii resursnoho navchannia dlia tsyfrovoho kontentu.

ВИКОРИСТАННЯ ІМЕРСИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ ДЛЯ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ КЕРІВНИКА ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

ШЕВЧЕНКО Наталія

аспірантка Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця,
Харків, Україна

USE OF IMMERSIVE LEARNING TECHNOLOGIES FOR DEVELOPMENT OF PROFESSIONAL COMPETENCES OF THE HEAD OF A GENERAL SECONDARY EDUCATION INSTITUTION

Nataliia SHEVCHENKO

post-graduate student Semyon Kuznets Kharkiv National University of Economics, Kharkiv,
Ukraine
nata10710@gmail.com

21 століття стало справжньою революцією в освіті завдяки цифровим технологіям. Вони не лише розширили доступ до знань, але й змінили підходи до навчання, зробивши його більш інклюзивним, персоналізованим і ефективним. Останнім часом низка науковців [2] звертаються до імерсивних технологій навчання як комплексу засобів організації інтерактивного освітнього процесу.

Імерсивне навчання – це інтерактивний і динамічний метод освіти, спрямований на глибоке залучення та занурення здобувачів освіти в навчальний процес. Імерсивні технології ще називають навчанням із зануренням. Їх використання створює умови для набуття практичного досвіду та засвоєння матеріалу через реальні або змодельовані ситуації, що допомагають краще зрозуміти складні концепції. Завдяки застосуванню сучасних технологій відтворюються реалістичні сценарії та середовища, що забезпечує безпечне, безризикове та дослідницьке опанування знань та формування практичних навичок.

На нашу думку, інтеграція імерсивних технологій навчання у форматі віртуальної, доповненої, змішаної реальності, симуляції чи гри до процесу підвищення кваліфікації керівників закладів загальної середньої освіти особливо актуальна під час дистанційної організації освітнього процесу. Крім того, актуальність застосування імерсивних технологій навчання зумовлюється ще й тим, що названі технології дозволяють зруйнувати бар'єр між теоретичними знаннями та практичними навичками: звернувшись до вже набутого досвіду роботи, сформувати нові поведінкові моделі керівників закладів освіти. Отже, можемо стверджувати, що імерсивні технології навчання є інструментом реалізації компетентнісного підходу.

Застосування імерсивних технологій навчання під час підвищення кваліфікації керівників закладів загальної середньої освіти дозволяють реалізувати принципи навчання дорослих. Зокрема, принцип взаємозв'язку між трудовою діяльністю і професійним навчанням; принцип «гнучкості», тобто адаптації змісту, форми та методів навчання до освітніх потреб дорослих; принцип цілісності освіти [1].

В освіті дорослих важливу роль відіграє спирання на вже набутий досвід. Відповідно до теорії стилю навчання через досвід Девіда Колба, здобувачі освіти просуваються через чотири етапи: конкретний досвід, рефлексивне спостереження, абстрактну концептуалізацію та активне експериментування [3]. Імерсивне навчання полегшує цей прогрес, надаючи конкретний досвід і можливості для роздумів, що веде до розробки нових ідей, які можна застосувати в реальному житті. Крім того, технології імерсивного навчання дозволяють уникати страху помилок, оскільки в доповненій/змішаній реальності завжди можна

повернутися до початку і програти декілька сценаріїв рішення складного завдання.

За допомогою безризикових інтерактивних симуляцій для дослідження та практики керівники можуть навчатися, не боячись невдач, створюючи середовище, сприятливе для навчання, розкривати їх внутрішні ресурси розвитку, стимулювати самоперетворювальну діяльність. Це особливо важливо й з точки зору психології дорослих, адже вплив їхнього досвіду на прийняття рішень та розв'язання проблем може мати і негативні аспекти, коли керівник закладу освіти вважає свій досвід настільки значущим, що здійснює спротив змінам та не сприймає нові підходи чи управлінські практики.

Здійснимо стислий огляд типів зануреного навчання. Програми віртуальної реальності (Virtual Reality (VR) Programs) можливо використати для розвитку критичного мислення та здатності приймати рішення в кризових ситуаціях, наприклад, спілкування з учасниками освітнього процесу. Це важлива навичка керівника закладу загальної середньої освіти особливо зараз, адже фактично всі всеукраїнські моніторинги стану освітнього процесу в умовах воєнного стану показали, що значна частина учнів і педагогів перебувають у стані стресу, моделі організації освітнього процесу змінені, комунікаційні канали не завжди ефективні тощо. Сценарії віртуальної реальності, наприклад, взаємодія з аватарами учнів чи вчителів, пропонують можливість познайомити керівників зі складними етичними дилемами, спонукаючи їх приймати рішення та критично обмірковувати результати.

Навчальні симуляції VR для корпоративного навчання (VR Training Simulations for Corporate Learning) імітують сценарії реального світу, які допомагають дорослим передбачати потенційні ризики та розглядати відповідні методи протидії їм, тобто можуть бути використані для симуляції конкретних шкільних ситуацій, що потребують управлінських рішень.

Доповнена реальність (Augmented Reality AR) це вмотовані в навчальний матеріал візуальні, звукові та сенсорні елементи, наприклад, QR-коди, відео, звукозаписи тощо, які дозволяють зробити навчання більш практично привабливим та інтерактивним.

Список використаних джерел:

1. Боярська-Хоменко А.В. Принципи навчання дорослих у науково-педагогічній думці країн центральної та східної Європи/ Теорія і методика управління освітою, 2019. Випуск 14. Т.2. С147-150.
2. Семеніхіна О. В., Юрченко А.О., Сбруєва А.А. та ін. Відкриті цифрові освітні ресурси в галузі ІТ: Кількісний аналіз. Інформаційні технології і засоби навчання, 2020. Том 75. №1. С. 331-348.
3. Immersive Experiences in Education. Microsoft, 2019. 18 p. URL: <https://edudownloads.azureedge.net> (дата звернення: 18.01.2025).

References:

1. Boiarska-Khomenko A.V. Pryntsypy navchannia doroslykh u naukovo-pedahohichnii dumtsi krain tsentralnoi ta skhidnoi Yevropy/ Teoriia i metodyka upravlinnia osvitoiu, 2019. Vypusk 14. T.2. S147-150.
2. Semenikhina O. V., Yurchenko A.O., Sbruieva A.A. ta in. Vidkryti tsyfrovi osvitni resursy v haluzi IT: Kilkisnyi analiz. Informatsiini tekhnolohii i zasoby navchannia, 2020. Tom 75. №1. S. 331-348.
3. Immersive Experiences in Education. Microsoft, 2019. 18 p. URL: <https://edudownloads.azureedge.net> (data zvernennia: 18.01.2025).

Наукова панель 7 / Scientific Panel 7

**ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК КЕРІВНИКІВ І ПЕДАГОГІВ ЗАГАЛЬНОЇ
СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ НА АДАПТИВНИХ ЗАСАДАХ: ВИКЛИКИ ТА СТРАТЕГІЇ**
**PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF MANAGERS AND TEACHERS OF
GENERAL SECONDARY EDUCATION ON AN ADAPTIVE BASIS: CHALLENGES
AND STRATEGIES**

Модератори / Moderators:

доктор педагогічних наук, доцент / Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor

Наталія КОНОНЕЦЬ / Nataliya KONONETS

доктор філологічних наук, доцент / Doctor of Philological Sciences, Associate Professor

Марина ЗУЄНКО / Maryna ZUYENKO

СКЛАДОВІ РОЗВИТКУ ІМІДЖУ КЕРІВНИКА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ
**COMPONENTS OF THE IMAGE DEVELOPMENT OF THE HEAD OF THE
EDUCATIONAL INSTITUTION**

БАБЕНКО Ірина

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогічної майстерності та менеджменту
імені І.А. Зязюна Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г.
Короленка, Полтава, Україна

Iryna BABENKO

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Pedagogical Mastery
and Management named after I.A. Zyazyun Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical
University, Poltava, Ukraine

<https://orcid.org/0000-0001-6481-014X>

irinkakimi817@gmail.com

Імідж керівника закладу освіти – це не просто сукупність зовнішніх атрибутів, а відображення його внутрішнього світу, професійних компетенцій та здатності взаємодіяти з різними аудиторіями. Формування позитивного іміджу – це тривалий і багатогранний процес, який вимагає систематичної роботи над собою та своїм оточенням.

Основні складові розвитку іміджу керівника закладу освіти:

1. Професіоналізм та компетентність.

– **Глибокі знання в галузі освіти:** постійна самоосвіта, відвідування тренінгів, конференцій та семінарів свідчать про прагнення до професійного зростання.

– **Управлінські навички:** здатність організовувати роботу колективу, приймати ефективні рішення та відповідати за результати.

– **Педагогічний досвід:** розуміння особливостей навчально-виховного процесу та вміння знаходити індивідуальний підхід до кожного учня.

– **Інноваційність:** готовність впроваджувати нові технології та методики навчання.

2. Комунікативні навички.

– **Вміння слухати та чути:** здатність до конструктивного діалогу з колегами, учнями, батьками та іншими стейкхолдерами.

– **Ясна і чітка мова:** використання зрозумілої мови, без зайвих емоцій та маніпуляцій.

– **Емпатія:** здатність розуміти почуття інших людей та співпереживати їм.

- **Публічні виступи:** вміння доносити свої думки до широкої аудиторії.

3. Лідерські якості.

– **Бачення майбутнього:** здатність визначати стратегічні цілі закладу освіти та мотивувати колектив на їх досягнення.

– **Відповідальність:** готовність брати на себе відповідальність за прийняті рішення та їх наслідки.

– **Оптимізм:** позитивний настрій, який надихає інших.

– **Вміння делегувати повноваження:** довіра до своїх колег та розподіл відповідальності.

4. Етичні стандарти.

– **Чесність та відкритість:** дотримання високих моральних принципів у професійній діяльності.

– **Повага до особистості:** створення атмосфери взаємоповаги та толерантності в закладі освіти.

– **Соціальна відповідальність:** активна громадянська позиція та участь у соціальних проєктах.

5. Зовнішній вигляд.

– **Доглянутість:** охайний зовнішній вигляд свідчить про повагу до себе та інших.

– **Стиль одягу:** вибір одягу залежить від ситуації, але завжди має бути доречним і відповідати статусу керівника.

Фактори, що впливають на формування іміджу.

1. **Медіа:** ЗМІ відіграють важливу роль у формуванні громадської думки про заклад освіти та його керівника.

2. **Соціальні мережі:** активна присутність у соціальних мережах дозволяє будувати прямий діалог з різними аудиторіями.

3. **Відгуки батьків, учнів та колег:** репутація керівника формується на основі відгуків людей, з якими він взаємодіє.

Стратегії розвитку іміджу.

1. **Розробка особистого бренду:** створення унікального іміджу, який відрізняє керівника від інших.

2. **Комунікаційна стратегія:** визначення цільової аудиторії та розробка ефективних каналів комунікації.

3. **Управління репутацією:** моніторинг відгуків про заклад освіти та оперативне реагування на негатив.

4. **Співпраця з медіа:** будівництво довірливих відносин зі ЗМІ та активна участь у медійних проєктах [1].

Розвиток іміджу керівника закладу освіти – це безперервний процес, який вимагає постійної уваги та зусиль. Позитивний імідж сприяє підвищенню авторитету керівника, зміцненню довіри до закладу освіти та його успішному розвитку.

Список використаних джерел:

1. Барна Н.В. Іміджологія: Навч. посіб. для дистанційного навчання / за наук. ред. В. М. Бебика. К.: Університет «Україна», 2008. 217 с.

References:

1. Barna N.V. Imidzhelohiya: Navch. posib. dlya dystantsiynoho navchannya / za nauk. red. V.M. Bebyka. K.: Universytet «Ukrayina», 2008. 217 s.

ГУМАННІСТЬ У КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ: СОЦІАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ В УКРАЇНІ

БЕРЕЗАН Валентина

професор, доктор педагогічних наук, доцент кафедри соціальної роботи, реабілітації та повоєнної адаптації, професор кафедри музики імені Григорія Левченка
Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка,
м. Полтава, Україна

HUMANITY IN THE CONTEXT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT: SOCIAL ISSUES IN UKRAINE

BEREZAN Valentyna

Professor, Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Social Work, Rehabilitation and Post-War Adaptation, Professor of the Hryhoriy Levchenko Department of Music, Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University,
Poltava, Ukraine

<https://orcid.org/0000-0002-4999-7898>
pnpu08@gmail.com

Сталий розвиток як концепція глобального прогресу охоплює економічний, екологічний і соціальний виміри. У сучасному світі він розглядається як ключовий шлях до гармонізації економічних, екологічних та соціальних аспектів життя суспільства. Особливе місце в цьому трикутнику займає гуманність – якість, що є фундаментальною для забезпечення гармонійного існування людства. Психологи підкреслюють, що гуманність – це особистісна якість, що виражає людяність, людинолюбство, повагу до кожної окремої людини, незалежно від її віку, статі нації, кольору шкіри, соціального статусу (Висоцька, 2011). Гуманність передбачає пріоритет людських цінностей, забезпечення прав і свобод кожної людини та створення умов для її гідного життя. Це включає дотримання принципів рівності, поваги до індивідуальності, соціальної справедливості та солідарності. Гуманність проявляється в здатності суспільства враховувати потреби найуразливіших верств населення. У контексті сталого розвитку це поняття стає ключовим для вирішення низки соціальних проблем. В Україні, як і в багатьох інших країнах, проблема соціальної справедливості, рівності та людяності набуває особливої актуальності на тлі викликів, пов'язаних із війною, економічною кризою та глобальними змінами.

В умовах воєнного конфлікту в Україні постають численні виклики для забезпечення соціальної справедливості та гуманності (Мозоль, 2022; Палилюцько, Гуменюк, Сторожук, 2022):

1. **Масова міграція і переселенці.** Війна змусила мільйони українців покинути свої домівки. Забезпечення належних умов для внутрішньо переміщених осіб (ВПО), включно із житлом, роботою, освітою та доступом до медичних послуг, стає одним із ключових завдань для держави та громадянського суспільства.
2. **Соціальна нерівність.** Розрив між різними соціальними групами посилюється через економічну кризу, зростання безробіття та нерівності у доступі до базових послуг.
3. **Психологічна реабілітація.** Війна та її наслідки спричинили глибокі психологічні травми у населення, особливо серед військовослужбовців, їхніх сімей та дітей. Забезпечення доступу до психологічної допомоги є важливим аспектом гуманності.
4. **Відновлення інфраструктури.** Зруйновані регіони потребують не лише фізичного відновлення, а й створення умов для соціальної адаптації мешканців.

5. **Освіта та соціальна мобільність.** Ускладнений доступ до якісної освіти, особливо у прифронтових регіонах, ставить під загрозу майбутні можливості для соціальної мобільності молоді.

Гуманність як основа сталого розвитку не є абстрактною категорією – це практичний інструмент для створення соціально справедливого світу (Рим, Цісарик, Гнатишин, 2023). Вона передбачає:

- **інклюзивність** – забезпечення рівного доступу до ресурсів, можливостей і послуг для всіх категорій населення;
- **солідарність** – сприяння взаємодопомозі та підтримці, особливо у кризових ситуаціях;
- **відповідальність** – визнання впливу особистих і колективних дій на добробут інших людей і майбутніх поколінь.

У вирішенні соціальних проблем гуманність вимагає пріоритетного ставлення до вразливих категорій населення, таких як діти, люди похилого віку, особи з інвалідністю та переселенці. Це передбачає:

- **підтримку соціальних програм.** Розробка і впровадження програм соціального захисту, спрямованих на задоволення базових потреб населення. Наприклад, програми соціального захисту та підтримки внутрішньо переміщених осіб в умовах воєнного стану на міському чи обласному рівні (Програма соціального захисту..., 2024);

- **посилення громадської активності.** Громадянське суспільство в Україні демонструє високу мобілізацію у допомозі постраждалим, від волонтерства до створення локальних ініціатив. Для цього сьогодні в Україні працюють спеціальні програми, метою яких є підвищення обізнаності та рівня участі громадян у громадській діяльності на національному, регіональному та місцевому рівнях (Про програму «Долучайся!», 2024), посилення громадської участі в процесах раннього відновлення на звільнених територіях (Посилення..., 2024) та ін.;

- **психологічну підтримку.** Організація різноманітних сервісів, платформ та ліній підтримки (Shemchyshena, 2023; Журавель, 2023), програм психологічної підтримки (наприклад, Програма СЕТА, Б.р.), центрів безкоштовної психологічної допомоги (наприклад, Зозуля, 2024; Психологічна допомога..., 2024), тренінгів і курсів для соціальних працівників, психологів та педагогів для роботи з травматизованим населенням; запровадження Всеукраїнської програми ментального здоров'я «Ти як?» (Ти як?, 2024) та ін.;

- **етичні засади в діяльності державних інституцій.** Прозорість, відповідальність і відкритість органів влади мають стати основою їхньої роботи.

Україна, будучи частиною глобального світу, прагне досягти цілей сталого розвитку (ЦСР), визначених ООН (What are the Sustainable Development Goals, 2015). Гуманність як ціннісна основа тісно пов'язана з такими ЦСР, як:

- **подолання бідності (ЦСР 1).** Викорінення бідності в усіх її формах залишається одним із найбільших викликів, що стоять перед людством;

- **добре здоров'я та благополуччя (ЦСР 3).** Міцне здоров'я має важливе значення для сталого розвитку, і Порядок денний до 2030 року відображає складність і взаємопов'язаність цих двох питань. Він враховує розширення економічної та соціальної нерівності, швидку урбанізацію, загрози клімату та навколишньому середовищу, триваючий тягар ВІЛ та інших інфекційних захворювань, а також нові проблеми, такі як неінфекційні захворювання;

- **якісна освіта (ЦСР 4).** Досягнення інклюзивної та якісної освіти для всіх ще раз підтверджує віру в те, що освіта є одним із найпотужніших і перевірених засобів сталого розвитку;

- **скорочення нерівності (ЦСР 10).** Нерівність у доходах вимагає глобальних рішень. Це передбачає покращення регулювання та моніторингу фінансових ринків та установ, заохочення допомоги розвитку та прямих іноземних інвестицій у регіони, де є

найбільша потреба. Сприяння безпечній міграції та мобільності людей також має ключове значення для подолання дедалі більшого розриву;

- *мир, справедливість та сильні інституції* (ЦСР 16). Цілі розвитку спрямовані на суттєве зменшення всіх форм насильства та співпрацю з урядами та громадами, щоб покласти край конфліктам і небезпеці. Сприяння верховенству права та правам людини є ключовими для цього процесу.

Реалізація цих цілей в умовах сучасної України вимагає спільних зусиль держави, бізнесу, громадських організацій та громадян.

Таким чином, гуманність у контексті сталого розвитку є ключем до подолання соціальних проблем і забезпечення гармонійного розвитку українського суспільства. На тлі викликів, які постали перед Україною, збереження людських цінностей, соціальної справедливості та взаємодопомоги стає важливою умовою сталого майбутнього. Лише через поєднання зусиль на рівні держави, громади та окремих громадян можна створити суспільство, де кожна людина почуватиметься гідно і захищеною.

Список використаних джерел:

- Висоцька О. Є. Освіта для сталого розвитку : наук.-метод. посіб. Дніпропетровськ : Роял Принт, 2011. 200 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Vysotska_Olha/Osvita_dlia_staloho_rozvytku.pdf
- Журавель Д. Безкоштовна психологічна допомога для українців: 10 перевірених сервісів та платформ. #ШОТАМ. 2023. URL: <https://shotam.info/bezkoshtovna-psykholohichna-dopomoha-dlia-ukraintsiv-10-perevirenykh-servisiv-ta-platform/>
- Зозуля К. У Полтаві відкрили центр підтримки ментального здоров'я «Ментал Хаб». СУСПІЛЬНЕ ПОЛТАВА. 2024. URL: <https://suspilne.media/poltava/711164-u-poltavi-vidkrili-centr-pidtrimki-mentalnogo-zdorova/>
- Мозоль Н. І. Проблема соціальної справедливості в умовах воєнного стану. Юридичний науковий електронний журнал. 2022. № 11. С. 57–60. URL: http://lsei.org.ua/11_2022/9.pdf
- Палилюцько О., Гуменюк І., Сторожук Н. Пріоритетні соціальні проблеми населення України в період воєнного стану. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. 2022. Т. 1. № 8. С. 46–51. URL: <https://visnyk.soch.robota.knu.ua/index.php/journal/article/view/177>
- Посилення громадської участі в процесах раннього відновлення на звільнених територіях 2024. Єднання. 2024. URL: <https://ednannia.ua/our-programs-and-activities/12688-posilennya-gromadskoj-uchasti-v-protseakh-rannogo-vidnovlennya-na-zvilnenikh-teritoriyakh>
- Про програму «Долучайся!». USAID/ENGAGE. 2024. URL: <https://engage.org.ua/prohrama-spriannia-hromadskij-aktyvnosti-doluchajsia/>
- Програма СЕТА. СЕТА. Б.р. URL: <http://www.ceta.org.ua/>
- Програма соціального захисту та підтримки внутрішньо переміщених осіб на 2024 рік. Краматорська міська рада: офіційний веб-сайт. 2024. URL: <https://krm.gov.ua/miski-programy/programa-sotsialnogo-zahystu-ta-pidtrymky-vnutrishno-peremishhenyh-osib-na-2024-rik/>
- Психологічна допомога постраждалим від війни. RAZOM З ТОБОЮ. 2024. URL: <https://razomztoboyu.org/>
- Рим Р. Я., Цісарик В. О., Гнатишин Ю. Ю. Гуманізм як основа сталої соціально-економічної політики. Академічні візії. 2023. Вип. 19. 8 с. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/1319>
- Ти як?: Всеукраїнська програма ментального здоров'я. Платформа «Ти як?». 2024. URL: <https://howareu.com/>
- Shemchyshena A. Сайти, додатки, телеграм-канали: 30 ресурсів, де можна знайти безкоштовну психологічну допомогу. YouthFutureUA. 2023. URL: <https://www.yfua.org/post/saity-dodatky-telehram-kanaly-30-resursiv-de-mozhna-znaity->

[bezkoshtovnu-psykholohichnu-dopomohu](#)

What are the Sustainable Development Goals? *UNDP. United Nations Development Programme*. 2015. URL: <https://www.undp.org/ukraine/sustainable-development-goals>

References:

- Vysotska O. Ye. Osvita dlia staloho rozvytku [Education for sustainable development] : nauk.-metod. posib. Dnipropetrovsk : Roial Prynt, 2011. 200 p. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Vysotska_Olha/Osvita_dlia_staloho_rozvytku.pdf
- Zhuravel D. Bezkoshtovna psykholohichna dopomoha dlia ukraintsiv: 10 perevirenykh servisiv ta platform [Free psychological help for Ukrainians: 10 proven services and platforms]. #ShOTAM. 2023. URL: <https://shotam.info/bezkoshtovna-psykholohichna-dopomoha-dlia-ukraintsiv-10-perevirenykh-servisiv-ta-platform/>
- Zozulia K. U Poltavi vidkryly tsentr pidtrymky mentalnoho zdorovia «Mental Khab» [A mental health support center «Mental Hub» has been opened in Poltava]. *SUSPILNE POLTAVA*. 2024. URL: <https://suspilne.media/poltava/711164-u-poltavi-vidkrili-centr-pidtrimki-mentalnogo-zdorova/>
- Mozol N. I. Problema sotsialnoi spravedyvosti v umovakh voiennoho stanu [The problem of social justice under martial law]. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal [Legal scientific electronic journal]*. 2022. No. 11. P. 57–60. URL: http://lsey.org.ua/11_2022/9.pdf
- Palyliulko O., Humeniuk I., Storozhuk N. Priorytetni sotsialni problemy naselennia Ukrainy v period voiennoho stanu [Priority social problems of the population of Ukraine during martial law]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka [Bulletin of the Taras Shevchenko National University of Kyiv]*. 2022. T. 1. No. 8. P. 46–51. URL: <https://visnyk.soch.robota.knu.ua/index.php/journal/article/view/177>
- Posylennia hromadskoi uchasti v protsesakh rannoho vidnovlennia na zvilnenykh terytoriiakh 2024 [Strengthening public participation in early recovery processes in liberated territories 2024]. *Yednannia [Unity]*. 2024. URL: <https://ednannia.ua/our-programs-and-activities/12688-posilennya-gromadskoji-uchasti-v-protsesakh-rannogo-vidnovlennya-na-zvilnenikh-teritoriyakh>
- Pro prohramu «Doluchaisia!» [About the «Join!» program]. *USAID/ENGAGE*. 2024. URL: <https://engage.org.ua/prohrama-spryannia-hromadskij-aktyvnosti-doluchaisia/>
- Prohrama SETA [SETA Program]. *SETA*. N. d. URL: <http://www.ceta.org.ua/>
- Prohrama sotsialnoho zakhystu ta pidtrymky vnutrishno peremishchenykh osib na 2024 rik [Program of social protection and support for internally displaced persons for 2024]. *Kramatorska miska rada: ofitsiyni veb-sait [Kramatorsk City Council: official website]*. 2024. URL: <https://krm.gov.ua/miski-programy/prohrama-sotsialnogo-zahystu-ta-pidtrymky-vnutrishno-peremishhenykh-osib-na-2024-rik/>
- Psykholohichna dopomoha postrazhdalym vid viiny [Psychological assistance to war victims]. *RAZOM Z TOBOIU [TOGETHER WITH YOU]*. 2024. URL: <https://razomztoboyu.org/>
- Rym R. Ya., Tsisaryk V. O., Hnatyshyn Yu. Yu. Humanizm yak osnova staloi sotsialno-ekonomichnoi polityky [Humanism as the basis of sustainable socio-economic policy]. *Akademichni vizii [Academic visions]*. 2023. Vyp. 19. 8 p. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/1319>
- Ty yak?: Vseukrainska prohrama mentalnoho zdorovia [How are you?: All-Ukrainian mental health program]. *Platforma «Ty yak?» [Platform «How are you?»]*. 2024. URL: <https://howareu.com/>
- Shemchyshena A. Saity, dodatky, telehram-kanaly: 30 resursiv, de mozna znaity bezkoshtovnu psykholohichnu dopomohu [Sites, apps, Telegram channels: 30 resources where you can find free psychological help]. *YouthFutureUA*. 2023. URL: <https://www.yfua.org/post/saity-dodatky-telehram-kanaly-30-resursiv-de-mozhna-znaity-bezkoshtovnu-psykholohichnu-dopomohu>
- What are the Sustainable Development Goals? *UNDP. United Nations Development Programme*. 2015. URL: <https://www.undp.org/ukraine/sustainable-development-goals>

АКТУАЛІТЕТИ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГА-ХОРЕОГРАФА В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

БЛАГОВА Тетяна

професор, доктор педагогічних наук, завідувачка кафедри хореографії, Полтавський
національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка,
м. Полтава, Україна

CURRENT ISSUES OF PROFESSIONAL TRAINING OF CHOREOGRAPHER TEACHER IN HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS

Tetiana BLANOVA

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Choreography of
Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical University, Poltava, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0001-5446-3412>
pnpu08@gmail.com

В умовах модернізаційних процесів у системі вищої хореографічної освіти пріоритетною стратегією її розвитку залишається формування висококваліфікованого, конкурентноспроможного фахівця-хореографа, що вільно володіє своєю професією, має високий рівень загальної і професійної культури відповідно до сучасного рівня розвитку хореографічної педагогіки та здатний успішно реалізовувати сформований професійний потенціал у різних форматах профільної галузі. У зв'язку з цим актуалізується потреба оновлення підходів, навчальних технологій, змісту, форм, методів фахової підготовки педагога-хореографа у закладі вищої освіти.

Сучасна вища хореографічна освіта є багатовимірним феноменом, являє собою єдність інтелектуального, духовного, морально-етичного, естетичного, емоційного, психофізичного й соціокультурного розвитку особистості у процесі опанування танцювального мистецтва. Саме така синергія професійних і особистісних якостей майбутнього педагога-хореографа уможливорює успішність та ефективність його багатоаспектної хореографічної діяльності: хореографічно-педагогічної, балетмейстерської, організаційно-творчої, менеджерської. Відповідно, професійна підготовка здобувачів-хореографів має інтегральний і синкретичний характер, (зумовлений природою хореографічного мистецтва) і потребує комплексного підходу щодо її організації (Благова, 2018, с. 4).

Реалізація комплексного підходу у підготовці здобувачів-хореографів відбувається у процесі опанування теоретичних і практичних освітніх компонент, спрямованих на формування загальнопедагогічних, психологічних, фахових (хореографічних) компетентностей майбутнього фахівця в галузі хореографії (згідно з переліком типових посад для працевлаштування), а також на формування аксіосфери особистості студента (як необхідного чинника його професійної сформованості) (Blanova, 2019, p. 620). Отже, актуальною є потреба забезпечення майбутніх фахівців ґрунтовними теоретичними знаннями і практичними технологіями у різних формах хореографічної активності.

Поліфункційність ролей і широкий діапазон професійних якостей хореографа-професіонала схарактеризована у науково-практичних розвідках теоретиків і митців у галузі хореографічної освіти. Концептуальні засади організації хореографічно-педагогічного процесу в закладах вищої освіти в різних його аспектах висвітлені у працях Л. Андрощук, Г. Березової, К. Василенка, Ю. Гончаренко, О. Голдрича, С. Забрєдовського, Б. Колногузенка, А. Короткова, А. Кривохижі, О. Мартиненко, В. Похилєнка, О. Ребрової, Ю. Ростовської, Т. Сердюк, П. Фриза, Л. Цветкової та ін.

Важливим складником вищої хореографічної освіти є підготовка майбутнього

хореографа до роботи у танцювальних колективах (провідному форматі професійної активності педагогів-хореографів). Саме танцювальні колективи в умовах сьогодення відіграють значну роль у загальнокультурному становленні дітей та підлітків, оскільки є важливими осередками художньо-естетичного, соціального, морально-етичного і фізичного виховання. Хореографічний колектив є об'єднанням, яке ґрунтується на спільних ідеях, етичних і художньо-творчих цінностях, особистісних відносинах, співпраці та співтворчості. Основною метою його учасників є реалізація власного творчого потенціалу у процесі хореографічної діяльності.

У хореографічному колективі формується також особливий тип міжособистісних відносин, для яких характерні висока згуртованість, самовизначення та ідентифікація особистості, його мотивація до творчої активності, висока референтність учасників у ставленні один до одного, об'єктивність у покладанні й прийнятті відповідальності за результати спільної діяльності (Благова, 2018, с. 6). Колективний характер хореографічної активності сприяє розвитку почуття командної роботи та взаємоповаги в учасників творчого осередку. Тож, здійснюючи керівництво хореографічним колективом, педагог завжди розв'язує комплекс завдань, серед яких основним є створення сприятливих умов для успішної творчої реалізації кожної особистості, формування у вихованців гнучких навичок *soft skills*.

Результативність функціонування хореографічного колективу зумовлюється низкою чинників, ключовий серед яких – високий рівень професійної компетентності керівника, володіння ним психолого-педагогічними та професійно-творчими знаннями й уміннями. Відповідно, актуальною настановою у підготовці здобувачів-хореографів визначаємо їхню професійну сформованість задля управління мистецьким колективом, організації його творчої діяльності, педагогічної роботи з вихованцями, їхніми батьками, співпраці з колегами-хореографами тощо. Соціально і психологічно необхідні *якості особистості керівника колективу* умовно можна класифікувати на психологічні, інтелектуальні, професійні та соціальні. Попри універсальність цих якостей, їхня пріоритетність залежить від багатьох чинників. Для хореографа найчастіше виокремлюють такі якості: відповідальність; особистісну гідність; відкритість для інновацій; креативність; гнучкість, гостре відчуття часу, високу працездатність; постійне прагнення до саморозвитку та самоосвіти; комунікабельність; повагу до учасників колективу.

Робота з хореографічним колективом має визначену структуру, органічно поєднує різні види професійної діяльності: навчально-тренувальну, організаційно-педагогічну, творчо-постановчу, пошукову та самоосвітню. У цьому контексті зазначимо, що осердям фахової активності хореографа у мистецькому колективі є організаційно-творча робота. Сутність поняття «організаційно-творча робота» визначаємо як багатовимірний процес, сукупність ефективних дій, що призводять до утворення суб'єкт-суб'єктних відносин між учасниками і педагогами, спрямованих на створення і репрезентацію хореографічних творів.

Підсумовуючи, зазначимо, що сучасна вища хореографічна освіта має бути динамічною, своєчасно реагувати на соціальні запити і враховувати новітні досягнення танцювального мистецтва. Контент-аналіз фахової підготовки майбутніх педагогів-хореографів в умовах ЗВО України дозволив виявити її актуалітети: 1) комплексність і практична спрямованість навчання; 2) активна інтеграція здобувачів у виконавську і педагогічну практику; 3) поєднання формальних і неформальних форм організації (Благова, 2024, с. 13). Вища хореографічна освіта забезпечує формування у здобувачів компетентностей, необхідних для самореалізації у професійній діяльності в якості педагогів танцю, виконавців, керівників творчих колективів, організаторів, балетмейстерів.

Список використаних джерел:

- Благова Т.О. Пріоритети професійно-практичної підготовки хореографа в умовах закладів вищої освіти. *Актуальні питання мистецької освіти та виховання: науковий журнал: 1(11)* / гол. ред. Ніколаї Г.Ю. Суми: ФОП Цьома С.П. 2018. 3–10.
- Благова Т. О. Розвиток хореографічно-педагогічної освіти в Україні: виклики сьогодення і

перспективи модернізації. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. Випуск 10 / Ред. кол.: В.Ф. Черкасов, О.А. Біда, Н.І. Шетеля та ін. Ужгород-Кропивницький: «Код». 2024. 8–14.

Степанюк І. В. Особливості формування творчого потенціалу майбутнього вчителя хореографії. *Академічні студії*, 1, .2021. 80-86.

Blahova Tetiana. Formation of concepts of higher choreographic education in Ukraine. *ASSOCIATION AGREEMENT: DRIVING INTEGRATIONAL CHANGES*: Collective monograph. Accent Graphics Communication. Chicago, Illinois, USA, 2019. P. 617–628.

References:

Blahova T.O. Priorities of professional and practical training of a choreographer in higher education institutions. In *Current issues of art education and upbringing: scientific journal*: 1(11) / editor-in-chief Nikolai G.Yu. Sumy: FOP Tsoma S.P. 2018. 3–10.

Blahova T.O. Development of choreographic and pedagogical education in Ukraine: current challenges and prospects for modernization. In *Scientific notes. Series: Pedagogical sciences*. Issue 10 / Editors: V.F. Cherkasov, O.A. Bida, N.I. Shetelya and others. Uzhgorod-Kropyvnytskyi: "Code". 2024. 8–14.

Stepaniuk, I. V. Peculiarities of forming the creative potential of a future choreography teacher. In *Academic studios*, 1, 2021 .80-86.

Blahova, Tetiana. Formation of concepts of higher choreographic education in Ukraine. In *Association agreement: driving integrational changes*: collective monograph. 2019. 617-628. Accent Graphics Communication. Chicago, Illinois, USA.

ЦИФРОВІ ОСВІТНІ РЕСУРСИ ДЛЯ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІВ: ДОСВІД КИТАЮ

БУНЕЦЬКА Ірина

аспірантка кафедри педагогічної майстерності та менеджменту імені І. А. Зязюна,
Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, викладачка
кафедри іноземних мов, Ланьчжоуський університет, Китай,

DIGITAL EDUCATIONAL RESOURCES FOR PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF TEACHERS: THE EXPERIENCE OF CHINA

Iryna BUNETSKA

a teacher at the School of Foreign Languages, Lanzhou University, China, <https://orcid.org/0000-0001-5486-1496>

Китай є однією з провідних країн світу у впровадженні цифрових технологій в освіту. Розвиток цифрових освітніх ресурсів у цій країні спрямований не лише на покращення навчального процесу для учнів, але й на професійний розвиток педагогів. Завдяки інтеграції сучасних технологій у систему освіти, китайські педагоги отримують доступ до інноваційних методів підвищення кваліфікації та розширення професійних компетенцій.

Про політику освітньої цифровізації детально висвітлюється на сайті Міністерства освіти Китаю (рис. 1).

Рис. 1. Сайт Міністерства освіти Китаю

Одним із прикладів цифровізації вищої освіти Китаю є Національна інтелектуальна платформа професійної освіти, яку було створено завдяки інвестиціям центрального уряду протягом 10 років поспіль у 2021 році, яка об'єднує навчальні онлайн-ресурси, створені університетами Китаю <https://vocational.smartedu.cn/NationalHome?redirect=%2F&code&state> (рис. 2).

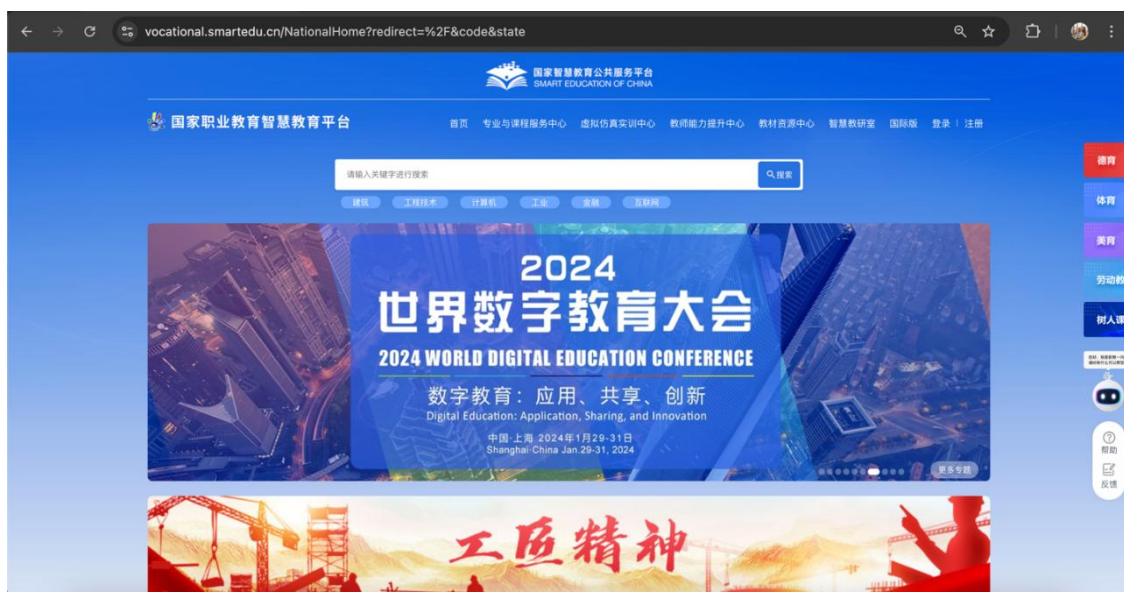

Рис. 2. Національна інтелектуальна платформа професійної освіти

Платформа надає відкритий доступ до 45-ти професійних дисциплін у галузі електронної інформації. Платформа має чотири розділи: «Центр професійного та курсового обслуговування», який надає учням доступ до ресурсів з високоякісної та зручної цифрової професійної освіти; «Центр наукових матеріалів», що обслуговує потреби професійно-технічної освіти у розробці підручників, їх відборі, нагляді та оцінюванні; «Центр віртуального симуляційного навчання», що генерує статистичні показники з викладання професійно-технічної освіти на платформі; «Центр обслуговування вчителів» призначений для оптимізації змісту навчання та підвищення якості підготовки працівників у сфері професійно-технічної освіти (рис. 3).

Рис. 3. Структура Національної інтелектуальної платформи професійної освіти

Китай активно розвиває національні ресурси для доступу до професійної неперервної освіти:

- **China Education Online (中国教育在线):** платформа для дистанційного навчання, яка пропонує широкий спектр програм професійної підготовки (рис. 4).

Рис. 4. Платформа для дистанційного навчання, яка пропонує широкий спектр програм професійної підготовки

- **Vocational Education Cloud (职业教育云):** інтегрована платформа, яка надає доступ до навчальних матеріалів, онлайн-курсів і ресурсів для викладачів та студентів у галузі професійної освіти (рис. 5).

Рис. 5. Інтегрована платформа для викладачів та студентів у галузі професійної освіти

• **National Open University of China (国家开放大学):** університет дистанційного навчання, який пропонує курси професійної освіти для різних галузей (рис. 6).

Рис. 6. Сайт університету дистанційного навчання

Платформа безперервної освіти Відкритого університету Китаю (OUC) — це абсолютно нова платформа, розроблена на основі існуючих систем, спрямована на сприяння рівності в освіті та подолання цифрового розриву. Він прагне задовольнити різноманітні та індивідуальні навчальні потреби населення, а також розширити можливості освіти впродовж життя за допомогою цифровізації.

Слід відзначити, що 27 грудня у Міністерстві освіти відбулася підсумкова нарада щодо роботи з цифровізації національної освіти у 2024 році, на якій оголошено про офіційний запуск Національної платформи інтелектуальної освіти протягом усього життя. Запуск Національної освітньої платформи «Розумна освіта впродовж життя» є практичним заходом Міністерства освіти для реалізації духу Національної освітньої конференції та важливим досягненням у розбудові «повсюдної та доступної системи освіти впродовж життя» (<https://smart.le.ouchn.cn/#/home>). На даний момент національна платформа розумної освіти сформувала нову структуру ресурсів із базовою освітою, професійно-технічною освітою, вищою освітою та освітою впродовж життя як «чотирма горизонталі», а моральність, інтелект, фізична підготовка, естетика та праця як «п'ять» вертикалі» (рис. 7).

Рис. 7. Сайт Національної освітньої платформи «Розумна освіта впродовж життя»

Особливості цифрових освітніх ресурсів у Китаї:
Національні онлайн-платформи для вчителів

У Китаї діють масштабні освітні онлайн-платформи, такі як 中教云EduCloud (<http://www.necibook.com/#/VocationalEducation>) та Teacher Training Management Platform, які пропонують широкий спектр навчальних матеріалів і курсів для вчителів (рис. 8).

Рис. 8. Масштабні освітні онлайн-платформи

Ці платформи забезпечують:

- доступ до лекцій, вебінарів, відеоуроків і інтерактивних курсів;
- вільний доступ до бібліотек з навчальними матеріалами;
- обмін досвідом між педагогами через інтерактивні форуми та групові чати.

Інтеграція штучного інтелекту (ШІ) в навчання педагогів

Китай активно впроваджує штучний інтелект у цифрові освітні ресурси для аналізу навчальних потреб педагогів та індивідуалізації їхніх навчальних траєкторій. Завдяки ШІ педагоги отримують рекомендації щодо курсів, ресурсів і практик, які відповідають їхньому рівню знань і професійним цілям.

Мобільні додатки для навчання

Важливою частиною професійного розвитку китайських педагогів є мобільні додатки, такі як DingTalk та Xuexitong, які дозволяють отримувати навчальні матеріали в будь-який час і з будь-якого місця (рис. 9).

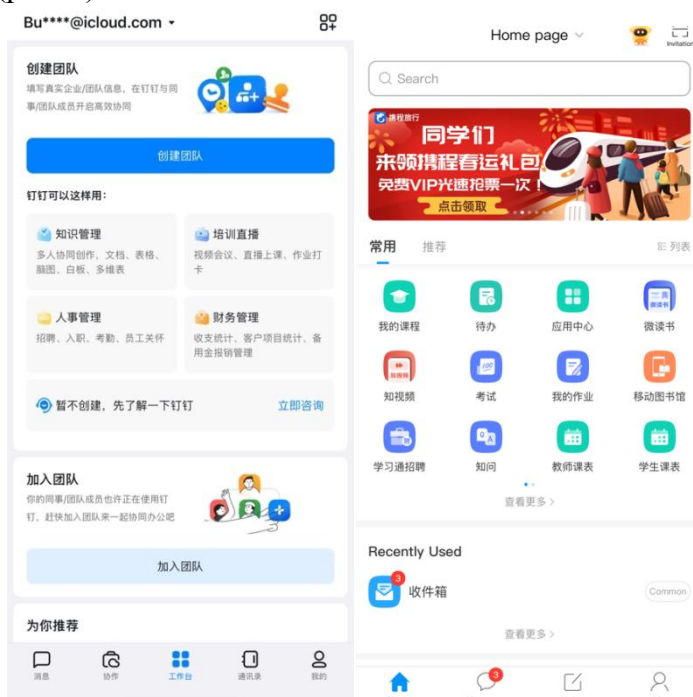

Рис. 9. Мобільні додатки

Завдяки цим інструментам педагоги можуть: проходити мікронавчання; брати участь у відеоконференціях із провідними експертами; співпрацювати зі своїми колегами в реальному часі.

Системи відкритих онлайн-курсів (MOOCs)

Китай активно розвиває MOOCs (Massive Open Online Courses), які доступні через такі платформи, як XuetangX (<https://www.xuetangx.com>).

Рис. 10. Системи відкритих онлайн-курсів

Ці курси охоплюють широке коло тем: від педагогічної майстерності до використання цифрових технологій у викладанні. Вчителі можуть отримувати сертифікати, що підтверджують їхню кваліфікацію.

Інтерактивні тренінги та симуляції

Використання VR (віртуальної реальності) та AR (доповненої реальності) дозволяє китайським педагогам проходити інтерактивні тренінги, симуляції класних занять та аналізувати свою роботу в умовах, максимально наближених до реальних.

Регіональні освітні ініціативи

Китай запроваджує регіональні ініціативи для навчання вчителів у сільських районах, забезпечуючи їх доступом до цифрових платформ. Наприклад, програма Internet + Vocational Skills Training Program (<https://news.cctv.com/2020/02/27/ARTI165XMxommTR6xFGGgGUo200227.shtml>) спрямована на інтеграцію цифрових інструментів у віддалених регіонах, що допомагає усунути дисбаланс у доступі до якісного професійного навчання.

Досвід Китаю демонструє, що впровадження цифрових освітніх ресурсів є ефективним шляхом для професійного розвитку педагогів. Завдяки технологічним інноваціям педагоги отримують доступ до якісних навчальних матеріалів, новітніх методик і можливостей для співпраці. Цей підхід може бути адаптований і в інших країнах, враховуючи специфіку їхніх освітніх систем.

ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПІДХОДІВ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ЛІЦЕЮ НА ЗАСАДАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

БУТ Оксана

магістрантка кафедри педагогіки, іноземної філології та перекладу Харківського національного економічного університету ім. Семе́на Кузне́ця, директор комунального закладу «Харківський ліцей № 90 Харківської міської ради».

PROMOTION OF INNOVATIVE APPROACHES IN THE ILLUMINATION PROCESS AT THE LYCEUM IN THE OUTSKIRTS OF REMOTE LEARNING

Oksana BUT

master's student of the department of pedagogy, foreign philology and translation of Semyon Kuznets Kharkiv National University of Economics, director of the communal institution «Kharkiv Lyceum No. 90 of the Kharkiv City Council».

butoksana8@gmail.com

Сучасний світ вимагає від нас творчих та нестандартних підходів у всіх сферах діяльності, а особливо у сфері освіти. Модернізація освіти стає надзвичайно важливою, оскільки потреби та можливості сучасних здобувачів освіти постійно змінюються. Пандемія COVID-19, збройна агресія російської федерації проти України змусили прискорити цей процес. Для досягнення успішних результатів у сфері освіти України необхідно застосовувати новітні педагогічні та інноваційні технології, які б враховували індивідуальні потреби учнів та створювали сприятливе навчальне середовище. Для цього необхідно формувати освітнє середовище, спрямоване на задоволення потреб та інтересів учнів, надавати можливості для розвитку індивідуальних навчальних траєкторій та активно взаємодіяти з усіма учасниками освітнього процесу.

Глобальні виклики, стали потужним каталізатором переходу освіти в онлайн-формат. Дистанційна освіта передбачає систематичну та цілеспрямовану самостійну роботу учнів, які можуть опановувати матеріал у будь-якому зручному для них місці та часі. Це відкриває нові можливості для здобувачів освіти, але також ставить перед ними виклики у вигляді віддаленої комунікації та організації навчального процесу.

При організації навчання у дистанційному режимі інформаційно-комунікаційні технології використовуються вчителями на різних етапах освітньої діяльності: при підготовці та проведенні навчального заняття, оцінюванні навчальних досягнень, зворотного зв'язку, реалізації технології дистанційного навчання та інформуванні учнів. Вчителі розробляють власний контент, створюють та використовують мультимедійні презентації, інтерактивні вправи та тести до уроків, застосовують електронні освітні ресурси. Вчителями нашого закладу в освітньому процесі використовуються такі платформи (рис 1):

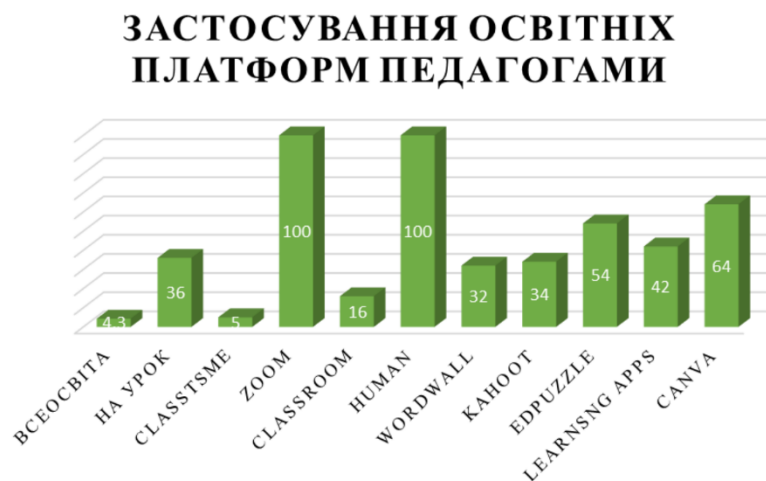

Рис. 1. Застосування освітніх платформ вчителями ліцею

Навчання з використанням інноваційних технологій передбачає активну участь усіх учнів у навчальному процесі, де взаємодія відбувається неперервно та інтенсивно. Організація інноваційно-інтерактивного навчання охоплює такі аспекти, як створення ситуацій, що відображають реальне життя, використання рольових ігор, спільне вирішення проблем з урахуванням аналізу обставин і конкретної ситуації. Це сприяє ефективному формуванню вмінь і навичок, утвердженню цінностей, створенню сприятливої атмосфери для взаємодії та дає змогу педагогу відіграти роль справжнього керівника в учнівському

колективі. Використання інтерактивних технологій у навчальному процесі призводить до підвищення активності учнів у різних аспектах, що відповідають меті й завданням інтерактивних методів [1].

Для електронного документообігу, оцінювання, ведення дистанційного навчання та комунікації використовуємо цифрову освітню платформу - HUMAN, що об'єднує учасників освітнього процесу в єдиному захищеному середовищі. Розміщення змісту уроків на платформі, відеоматеріалів дає можливість всім учасникам освітнього процесу долучитися до навчання у зручний час, самостійно опрацювати матеріал або повернутись до незрозумілих моментів та переглянути пояснення кілька разів, повільніше, з паузами, відповідно до власного стилю навчання. Особливо це важливо для тих, хто має проблеми зі світлом та Інтернетом. Аналітика оцінок дозволяє аналізувати освітні дані та формувати візуалізовані графіки щодо успішності учнів у закладі освіти, що сприяє рішенню щодо подальшого розвитку закладу. Комунікація на платформі можлива між усіма учасниками освітнього процесу через спеціалізовані інструменти, що дає можливість контролю учнів з боку батьків. Внутрішньошкільна соціальна мережа захищена від сторонніх осіб та неприйняттого інформаційного контенту.

Дистанційне навчання дійсно має свої переваги і недоліки. З одного боку, воно дозволяє забезпечити доступність освіти, навіть у випадку обмежень, таких як пандемія або віддаленість від навчального закладу. З іншого боку, важливо розглянути й можливі недоліки дистанційної форми навчання, які можуть впливати на якість освітніх послуг. До них належать: обмежена взаємодія учнів та вчителів в онлайн-середовищі; відсутність особистого нагляду порівняно з традиційними уроками, коли вчителі можуть надавати безпосередню підтримку та нагляд за учнями; високі вимоги щодо самодисципліни, оскільки відсутність жорсткого графіка та фізичної присутності може призвести до відкладення навчальних обов'язків і зниження продуктивності; можливі технічні проблеми, такі як відсутність стабільного інтернет-з'єднання, проблеми зі звуком або відео, можуть виникати під час дистанційного навчання, що перешкоджає доступу до матеріалів і взаємодії з іншими учасниками освітнього процесу; відсутність соціальної взаємодії, яка може позбавити учнів можливості обмінюватися ідеями, дискутувати та взаємодіяти з однолітками [2]; значні освітні втрати для багатьох учнів.

Важливо враховувати ці недоліки під час планування та здійснення дистанційного навчання в умовах воєнного стану й інших форс-мажорних обставин у закладах освіти, а саме: створювати ситуації успіху, зацікавленості; використовувати ігрові методики, розгадувати кросворди, ребуси, загадки, переглядати відеоматеріали; спілкування з однолітками можна компенсувати позакласними гуртками для дитини, груповими онлайн-заняттями учнів, проведенням виховних годин на різні теми.

Особливий інтерес викликають дискусії про різноманітні життєві ситуації; забезпечити процес підтримки учнів - створити сприятливе середовище, в якому учні можуть отримати допомогу та підтримку від вчителів, батьків та однокласників; проєктувати заняття так, щоб учні відчували перехід з одного рівня - на інший; залучати батьків до навчального процесу: батьки можуть допомогти учням організувати навчання вдома, контролювати виконання завдань та підтримувати їх мотивацію.

Правильна організація онлайн-навчання дає змогу як учням, так і вчителям адаптуватися й ефективно використовувати надані ресурси, застосовувати тайм-менеджмент для більш доцільного планування часу.

Інноваційні підходи у впровадженні дистанційного навчання в ліцеї дозволяють створити ефективні умови для отримання якісної освіти здобувачам освіти. Вони сприяють розвитку технологічних навичок, збільшенню залученості учнів у процес навчання та створенню комфортного середовища для засвоєння знань. Завдяки інноваційним підходам, є можливість постійно вдосконалювати свою освітню програму, а також сприяти саморозвитку учнів.

Список використаних джерел:

1. Лук'яненко Ю., Безугла Я., Хрящевська Л. Інноваційні підходи до організації навчального процесу в загальноосвітніх школах. Академічні візії. 2024. С. 4. DOI:[file:///C:/Users/User/Downloads/%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F.pdf](https://doi.org/10.32405/2411-1317-2023-3-13-22)

2. Чикалова М., Юхно Н. Особливості освітнього процесу в умовах повномасштабних бойових дій. Український педагогічний журнал. 2023. № 3. С.17. DOI: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2023-3-13-22>.

References

1. Chykalova M., Yukhno N. Osoblyvosti osvitnoho protsesu v umovakh povnomasshtabnykh boiovykh dii. Ukrainskyi pedahohichnyi zhurnal. 2023. № 3. S.17.

2. Lukianenko Yu., Bezuhla Ya., Khriashchevska L. Innovatsiini pidkhody do orhanizatsii navchalnoho protsesu v zahalnoosvitnikh shkolakh. Akademichni vizii. 2024. S. 4.

РОЛЬ ПЕДАГОГА У ФОРМУВАННІ БІЛІНГВАЛЬНОГО СОЦІОКУЛЬТУРНОГО СЕРЕДОВИЩА У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

ВЕНЄВЦЕВА Євгенія

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, доцент кафедри
англійської та німецької філології, кандидат педагогічних наук

СОСОЙ Галина

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, старший
викладач кафедри англійської та німецької філології

THE ROLE OF THE TEACHER IN THE FORMATION OF BILINGUAL SOCIO- CULTURAL ENVIRONMENT IN INSTITUTIONS OF GENERAL SECONDARY EDUCATION

Yevheniia VIENIEVTSEVA

Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical University, Associate Professor at Department of
English and German Philology, PhD in Pedagogy

<https://orcid.org/0000-0003-1863-9649>, 0105kirusya@gmail.com

Halyna SOSOI

Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical University, Senior Lecturer at Department of English
and German Philology

ORCID ID: [0000-0003-0507-8109](https://orcid.org/0000-0003-0507-8109), galinasosoj@gmail.com

У сучасному світі білінгвальна освіта набуває дедалі більшої актуальності через глобалізацію, мобільність населення та зростаючу міжкультурну взаємодію. Заклади загальної середньої освіти відіграють важливу роль у цьому процесі, оскільки саме в них формується базова мовна та соціокультурна компетентність учнів. Головним рушієм цього процесу є педагог, який не лише викладає мову, а й створює умови для її природного засвоєння через соціокультурне середовище [1].

Особистість педагога як важливий фактор формування загальнокультурних та професійних компетенцій майбутніх фахівців розкрила М. Андрєєва; ціннісні орієнтації у світлі концепції полікультурної (інтеркультурної) освіти досліджував Р. Антонюк; роль педагога у формуванні професійно- важливих якостей підготовки менеджера освіти проаналізувала М. Гриньова; особливості формування білінгвального соціокультурного середовища описала Є. Венєвцева.

Вважається актуальним розкриття питання ролі педагога у формуванні білінгвального

соціокультурного середовища у закладах загальної середньої освіти, сутність якого полягає у використанні двох різних мов у навчальному процесі та позакласній діяльності. Формування такого середовища сприяє інтеграції культур і розширює можливості міжкультурної комунікації між учасниками освітнього процесу. Його мета – не лише навчити мові, а й інтегрувати культурні особливості різних народів у свідомість учнів, сприяючи міжкультурному діалогу. Основними характеристиками такого середовища є: 1) двомовне навчання – використання двох мов як засобу викладання різних предметів; 2) культурна інтеграція; 3) соціальна взаємодія – створення ситуацій природного мовного спілкування між учнями, педагогами та іншими учасниками освітнього процесу [2].

Педагог виступає ключовою фігурою у білінгвальному середовищі, формування якого залежить від рівня його мовної компетентності, педагогічної майстерності та навичок міжкультурної комунікації. З метою успішного формування такого середовища педагоги застосовують не лише комунікативний підхід і мультимедійні технології у навчанні, але й провідні інтегровані методики викладання (CLIL, CLL та інші).

Незважаючи на численні переваги, формування білінгвального середовища має свої труднощі: 1) Нестача кваліфікованих білінгвальних педагогів; 2) супротив традиційним методам навчання з боку батьків або адміністрації закладів загальної середньої освіти; 3) ризик нерівномірного розвитку мовної компетенції, коли одна мова може домінувати над іншою. Однак перспективи розвитку білінгвальної освіти в Україні досить широкі. Інтеграція європейських освітніх стандартів, підготовка педагогів на міжнародному рівні, розвиток цифрових технологій відкривають нові можливості для впровадження ефективних білінгвальних програм [3].

Список використаних джерел:

1. Антонюк Р. І. Ціннісні орієнтації у світлі концепції полікультурної (інтеркультурної) освіти в Україні та за кордоном. Проблеми освіти : наук.-метод. зб. К., 2004. Вип. 35. С. 40–50.

3. Венєвцева Є. В. Основні складові виховання білінгвальної культури спілкування у студентів вищих педагогічних навчальних закладів. *Virtus: Scientific Journal*. 2020. January. № 40. С. 151 – 154

3. Гриньова М. В. Професійно важливі аспекти підготовки менеджера на кафедрі педагогічної майстерності та менеджменту Полтавського педуніверситету. Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Луганськ, 2010. Ч. II. С. 107–114. – (Педагогічні науки).

1. Antoniuk R. I. Tsinnisni oriientsatsii u svitli kontseptsii polikulturnoi (interkulturnoi) osvity v Ukraini ta za kordonom. Problemy osvity : nauk.-metod. zb. K., 2004. Vyp. 35. S. 40–50.

3. Vienievtseva Ye. V. Osnovni skladovi vykhovannia bilinhvalnoi kultury spilkuvannia u studentiv vyshchikh pedahohichnykh navchalnykh zakladiv. *Virtus: Scientific Journal*. 2020. January. № 40. S. 151 – 154

3. Hrynova M. V. Profesiino vazhlyvi aspekty pidhotovky menedzhera na kafedri pedahohichnoi maisternosti ta menedzhmentu Poltavskoho peduniversytetu. *Visnyk Luhanskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka*. Luhansk, 2010. Ch. II. S. 107–114. – (Pedahohichni nauky).

References:

1. Antoniuk R. I. Tsinnisni oriientsatsii u svitli kontseptsii polikulturnoi (interkulturnoi) osvity v Ukraini ta za kordonom. Problemy osvity : nauk.-metod. zb. K., 2004. Vyp. 35. S. 40–50.

3. Vienievtseva Ye. V. Osnovni skladovi vykhovannia bilinhvalnoi kultury spilkuvannia u studentiv vyshchikh pedahohichnykh navchalnykh zakladiv. *Virtus: Scientific Journal*. 2020. January. № 40. S. 151 – 154

3. Hrynova M. V. Profesiino vazhlyvi aspekty pidhotovky menedzhera na kafedri pedahohichnoi maisternosti ta menedzhmentu Poltavskoho peduniversytetu. *Visnyk Luhanskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka*. Luhansk, 2010. Ch. II. S. 107–114. – (Pedahohichni nauky).

1. Antoniuk R. I. Tsinnisni oriiientatsii u svitli kontseptsii polikulturnoi (interkulturnoi) osvity v Ukraini ta za kordonom. Problemy osvity : nauk.-metod. zb. K., 2004. Vyp. 35. S. 40–50.

3. Vienievtseva Ye. V. Osnovni skladovi vykhovannia bilinhvalnoi kultury spilkuvannia u studentiv vyshchychk pedahohichnykh navchalnykh zakladiv. Virtus: Scientific Journal. 2020. January. № 40. S. 151 – 154

3. Hrynova M. V. Profesiino vazhlyvi aspekty pidhotovky menedzhera na kafedri pedahohichnoi maisternosti ta menedzhmentu Poltavskoho peduniversitytetu. Visnyk Luhanskoho natsionalnoho universitytetu imeni Tarasa Shevchenka. Luhansk, 2010. Ch. II. S. 107–114. – (Pedahohichni nauky).

ФОРМУВАННЯ ЕКОСВІДОМОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ СИТУАТИВНОГО МОДЕЛЮВАННЯ

ВЛАСЕНКО Наталія

Кандидат біологічних наук, доцент

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
м. Полтава, Україна

FORMATION OF ECOLOGICAL AWARENESS OF YOUNG SCHOOLCHILDREN USING SITUATIONAL MODELING

Nataliia VLASENKO

PhD in Biology, Associate Professor,

Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical University, Poltava, Ukraine

<https://orcid.org/0000-0002-3811-6493>

pnpu08@gmail.com

На сучасному етапі розвитку українського суспільства екологічна освіта та виховання активно впроваджуються відповідно до нормативно-правових документів в контексті сталого розвитку, зокрема: Національної доктрини розвитку освіти України у XXI столітті, Концепції Нової української школи, Державного стандарту початкової освіти, Концепції екологічної освіти в Україні, Концепції неперервної екологічної освіти та виховання в Україні, Національної стратегії розвитку освіти в Україні тощо. Аналіз цих документів свідчить про те, що проблема екологічної освіти є надзвичайно актуальною [Власенко, 2018; Державний..., 2018; Концепція..., 2002; Концепція..., 2016].

Дослідження психолого-педагогічної літератури вказує на зростаючий інтерес до інтерактивних методів навчання в освітньому процесі Нової української школи. Зокрема, технології ситуативного моделювання детально розглядали у своїх працях такі науковці, як Н. Побірченко, Г. Коберник, О. Біда, О. Комар, І. Осадченко, О. Пометун, Л. Піроженко, О. Шендерук, В. Пермінова, П. Фендрих та інші [Інтерактивні, 2007; Осадченко, 2011].

Організація освітнього процесу в Новій українській школі відповідно до Державного стандарту початкової освіти та Концепції екологічної освіти передбачає використання інтерактивних методів навчання. Це включає моделювання реальних життєвих ситуацій, проведення рольових екологічних ігор, спільне вирішення завдань через аналіз обставин і проблемних ситуацій тощо. Інтерактивні методи поділяються на дві основні групи: групові та фронтальні. Вони широко застосовуються на різних етапах уроку, сприяючи активній взаємодії учнів і є одними з найбільш ефективних на сьогоднішній день.

О. Пометун і Л. Піроженко [Пометун, 2006] пропонують класифікацію інтерактивних технологій за моделями навчання, в яких вони реалізуються. Відповідно до мети уроку та організації навчального процесу, інтерактивні технології поділяються на чотири групи: інтерактивні технології кооперативного навчання (робота в парах; ротаційні (змінювані)

трійки; два – чотири – всі разом; карусель; робота в малих групах; акваріум); технології колективно-групового навчання (обговорення проблеми в загальному колі; мікрофон; незакінчені речення; мозковий штурм; навчаючись – учусь (броунівський рух); ажурна пилка (мозаїка); аналіз ситуації (case-метод); вирішення проблем; дерево рішень); технології моделювання ситуацій (симуляції або імітаційні ігри; спрощене судове слухання (суд prose); громадські слухання; розігрування ситуації за ролями (рольова гра, програвання сценки, драматизація); технології опрацювання дискусійних питань (метод PRESS; займи позицію, зміни позицію; неперервна шкала думок (континуум, нескінченний ланцюжок); дискусія; обговорення в стилі телевізійного ток-шоу; оцінювальна дискусія; дебати).

Інтерактивне навчання передбачає створення умов, що моделюють реальні життєві ситуації, використання рольових ігор, а також спільне вирішення проблем шляхом аналізу обставин. Однією з ключових інтерактивних технологій є технологія ситуативного моделювання, яка реалізується у форматі гри. У такій моделі навчання учень активно залучається до освітнього процесу через ігрові методи. Дослідники О. Шендерук та В. Пермінова зазначають, що технології ситуативного моделювання дозволяють учням ефективніше засвоювати навчальний матеріал, підвищують їхню активність, сприяють розвитку командної роботи тощо. До таких технологій належать імітація, симуляція та рольова гра [Ісакова, 2019].

У процесі формування екологічної свідомості молодших школярів можуть використовуватися різні технології ситуативного моделювання, зокрема: симуляції, імітаційні ігри, спрощене судове слухання (суд prose), громадські слухання, розігрування ситуацій за ролями (рольова гра, інсценізація, драматизація).

Технологія рольової екологічної гри спрямована на формування усвідомленого ставлення до конкретних життєвих ситуацій, розвиток екологічної відповідальності та навчання через особистий досвід і емоції. Досвід, здобутий під час екологічної гри, може виявитися навіть ціннішим за практичний, адже такі ігри дозволяють не лише передбачати наслідки прийнятих рішень, а й випробовувати різні варіанти дій, охоплюючи широкий спектр екологічних проблем. Важливо, щоб кожен учасник гри чітко розумів свою роль, завдання та мету. Проведення таких ігор потребує ретельної підготовки як з боку вчителя, так і учнів.

Екологічна освіченість особистості проявляється у здатності приймати обґрунтовані рішення та діяти відповідно до суспільно та особистісно значущих цінностей, використовуючи отримані знання й навички. Світова тенденція розвитку екологічної освіти полягає у тому, щоб зосереджувати увагу не лише на засвоєнні знань, а й на вмінні аналізувати проблеми та знаходити оптимальні рішення. Останнім часом екологічна компетентність стає ключовим критерієм якості екологічної освіти, особливо у формуванні екоосвідомості молодших школярів. Ця ідея реалізується в рамках інтегрованого курсу «Я досліджую світ».

Для ефективного розвитку екологічної свідомості у початковій школі застосовуються технології ситуативного моделювання, які сприяють розвитку критичного мислення, вміння аргументовано висловлювати свою думку, знаходити шляхи вирішення екологічних проблем, а також формують відповідальне ставлення до природи. До таких технологій належать симуляції, імітаційні ігри, спрощене судове слухання (суд prose), громадські слухання, рольові ігри, інсценізації та драматизації. Ефективність цих методів значною мірою залежить від уміння вчителя створювати проблемні ситуації екологічного змісту, які стимулюють учнів до обговорення та пошуку раціональних рішень. Це сприяє формуванню екологічної свідомості та відповідального ставлення до довкілля.

Список використаних джерел:

- Власенко Н. О. Екоосвідомість молодших школярів. *Інноваційні педагогічні рішення у початковій освіті*: зб. наук. праць. Полтава: Видавець Шевченко Р. В., 2018. С. 45–54.
- Волохата К. М. Екологічні ігри на уроках природознавства як засіб формування екологічної культури молодших школярів. *Наукові записки Вінницького педагогічного*

університету імені М. Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія. Вінниця, 2013. № 39. С. 360–362.

Державний стандарт початкової освіти, затверджений постановою КМУ від 21 лютого 2018 р. № 87. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnogo-standartu-pochatkovoyi-osviti>

Інтерактивні технології навчання в початковій школі : посібник для студ. вищих пед. навч. закл. та вчителів загальноосвіт. шк. / О. А. Біда [та ін.]; Уманський держ. пед. ун-т ім. Павла Тичини. Умань : Софія, 2007. 209 с.

Ісакова В. С. Технології ситуативного моделювання як засіб розвитку мовленнєвої компетентності особистості молодшого спеціаліста. *Імідж сучасного педагога*. 2019. № 6 (189). С. 43–46.

Концепція екологічної освіти України: Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України. 2002. № 7. С. 3–23.

Концепція Нової української школи. URL: <http://https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkolacompressed.pdf>

Осадченко І. І. Теорія і практика ситуаційного навчання у підготовці майбутніх учителів початкової школи : монографія / Уман. держ. пед. ун-т ім. Павла Тичини. Умань : Жовий О. О., 2011. 414 с.

Пометун О. І., Пироженко Л. В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: науково-методичний посібник. К.: «А.С.К.», 2006. 192 с.

References:

Vlasenko N. O. Ekosvidomist molodshykh shkoliariv. Innovatsiini pedahohichni rishennia u pochatkovii osviti: zb. nauk. prats. Poltava: Vydavets Shevchenko R. V., 2018. S. 45–54.

Volokhata K. M. Ekolohichni ihry na urokakh pryrodoznavstva yak zasib formuvannia ekolohichnoi kultury molodshykh shkoliariv. Naukovi zapysky Vinnytskoho pedahohichnoho universytetu imeni M. Kotsiubynskoho. Serii: Pedahohika i psykholohiia. Vinnytsia, 2013. № 39. S. 360–362.

Derzhavnyi standart pochatkovoi osvity, zatverdzhenyi postanovoiu KМУ vid 21 liutoho 2018 r. № 87. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnogo-standartu-pochatkovoyi-osviti>

Interaktyvni tekhnolohii navchannia v pochatkovii shkoli : posibnyk dlia stud. vyshchych ped. navch. zakl. ta vchyteliv zahalnoosvit. shk. / O. A. Bida [ta in.]; Umanskyi derzh. ped. un-t im. Pavla Tychyny. Uman : Sofiia, 2007. 209 s.

Isakova V. S. Tekhnolohii sytuatyvnoho modeliuvannia yak zasib rozvytku movlennievoi kompetentnosti osobystosti molodshoho spetsialista. *Imidzh suchasnoho pedahoha*. 2019. № 6 (189). S. 43–46.

Kontsepsiia ekolohichnoi osvity Ukrainy: Informatsiinyi zbirnyk Ministerstva osvity i nauky Ukrainy. 2002. № 7. S. 3–23.

Kontsepsiia Novoi ukrainskoi shkoly. URL: <http://https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkolacompressed.pdf>

Osadchenko I. I. Teoriia i praktyka sytuatsiinoho navchannia u pidhotovtsi maibutnikh uchyteliv pochatkovoi shkoly : monohrafiia / Uman. derzh. ped. un-t im. Pavla Tychyny. Uman : Zhovyi O. O., 2011. 414 s.

Pometun O. I., Pyrozhenko L. V. Suchasnyi urok. Interaktyvni tekhnolohii navchannia: naukovometodychnyi posibnyk. K.: «A.S.K.», 2006. 192 s.

МІЖНАРОДНА ДІЯЛЬНІСТЬ В ПОЛТАВСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ ПЕДАГОГІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ В. Г. КОРОЛЕНКА

ГРИНЬОВА Марина

Доктор педагогічних наук, професор, ректор Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, член-кореспондент Національної академії педагогічних наук України

ВЕЛИЧКО Руслана

здобувачка вищої освіти ступеня доктора філософії
Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка
Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка; м. Полтава;
Україна

INTERNATIONAL ACTIVITIES AT POLTAVA V.G. KOROLENKO NATIONAL PEDAGOGICAL UNIVERSITY

Maryna GRYNova

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Rector Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University, Corresponding Member of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine

<https://orcid.org/0000-0003-3912-9023>

grinovamv@gmail.com

Ruslana VELychko

Ph.D. student

Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University,
Poltava, Ukraine

<https://orcid.org/0000-0002-8122-473X>

Відповідно до стратегії інтернаціоналізації Університету пріоритетними напрямками міжнародної діяльності є: академічна мобільність та проєктна діяльність, спрямована на інституційний розвиток закладу.

Початок повномасштабної військової агресії РФ проти нашої держави змусив відкоригувати означені пріоритети, додавши необхідність пошуку можливостей для продовження освітнього процесу здобувачами та працівникам вищої освіти, які вимушені були тимчасово залишити Україну, а також пошук та залучення додаткового фінансування для підтримки розвитку закладу в умовах воєнного стану. Зважаючи на це, університет продовжує активно реалізувати міжнародні проєкти, що спрямовані на покращення іміджу університету у міжнародному освітньому середовищі та сприяють інтернаціоналізації освітнього процесу в ЗВО.

Упродовж 2024 року загалом 27 здобувачів вищої освіти ПНПУ імені В. Г. Короленка брали участь у програмах міжнародної академічної мобільності. Завдяки активній міжнародній співпраці університету, студенти мають змогу проходити семестрове навчання за програмою Erasmus+ в університетах Хорватії, Естонії, Німеччини, Японії, Данії, Литви та ін.

Так, у 2024 році в Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка реалізовувалася низка міжнародних проєктів, зокрема:

➤ **Проєкту Erasmus+ KA2:**

- **Bringing Opportunities and Organizational Success to Small Local Universities in Ukraine** метою є підвищення потенціалу шести вищих навчальних закладів шляхом впровадження інноваційних практик у підходах до навчання та роботи. Три ключові напрямки: посилення ІТ та технічного потенціалу, просування студентоорієнтованих і

цифрових методів навчання, сприяння міжнародній співпраці та навичкам управління грантами.

- ***Boosting Digital Excellence and Aptitude of Universities in the Countries of East Partnership*** спрямований на підвищення цифрової компетентності вчителів, допомогу їм в ефективному використанні технологічних інструментів у навчальному середовищі, стимулювання університетських співробітників до прийняття нових цифрових інструментів і програм, захист природних ресурсів, забезпечення сталого цифрового професійного розвитку освітян на регіональному та національному рівнях, а також підтримку інноваційних університетів з боку міністерств освіти.

- ***Designing and Implementation of Liberal Arts Studies in Ukraine*** метою є впровадження програм Liberal Arts (LA) та Liberal Arts and Science (LAS) в українську систему вищої освіти, спираючись на найкращі практики та досвід партнерів з Європейського Союзу. (Проект запровадить п'ять міждисциплінарних програм LA/LAS на бакалаврському рівні (EQF 5) у п'яти регіональних ВНЗ України, що представляють схід, південний схід, південь, центр та захід країни. Програми будуть реалізовані у трьох педагогічних/гуманітарних університетах та двох класичних університетах з розвиненими природничими факультетами).

➤ ***Проекти Erasmus+ KA1: академічна мобільність:***

Академічна мобільність для студентів та викладачів за проектом Європейського Союзу Еразмус+ KA1: з Церковним Педагогічним Університетом Відня/Кремс – [Kirchliche Pädagogische Hochschule Wien/Krems](#) (Австрія); з Університетським Коледжем Копенгагена – [KP / the University College Copenhagen \(KP\)](#) (м. Копенгаген, Данія); з Вільнюською колегією / університетом прикладних наук – [Vilnius University of Applied Sciences VIKO](#) (Литва); з Тартуським університетом / [the University of Tartu](#) (Естонія); з Загребським університетом / [the University of Zagreb](#) (Хорватія); з Будапештським університетом імені Лоранда Етвеша / [Eötvös Loránd University \(ELTE\)](#) (Угорщина); з Університетом Версалю-Сен-Кантен-ан-Івлін / [University of Versailles Saint-Quentin-en-Yvelines \(UVSQ\)](#) (Франція); з Берлінським вільним університетом / [Freie Universität Berlin](#) (Німеччина).

Також у рамках міжінституційних угод здійснюється академічна мобільність здобувачів вищої освіти з: Університетом Кобленц-Ландау / [the University of Koblenz-Landau](#) (Німеччина); Сайтамським університетом / [Saitama University](#) (Японія).

➤ ***Проекти онлайн академічної мобільності:***

- *Міжнародний проект «Teaching Across Borders 24–25»* об'єднує здобувачів освіти педагогічних, психологічних та суміжних спеціальностей із різних країн світу. У межах цього проекту студенти працюють в онлайн-групах, де мають змогу обмінюватися досвідом у сфері навчання, позанавчальної діяльності та знайомитися з особливостями освітніх систем своїх та інших країн. Вони діляться досвідом навчання в різних закладах освіти та обговорюють важливі аспекти неформальної освіти.

- *Академічна мобільність у рамках програми VIP* передбачає короткі інтенсивні курси, що забезпечують інноваційні методи навчання та викладання, включаючи онлайн-кооперацію. Програма реалізується в рамках Erasmus+ KA1. Участь у програмі VIP сприятиме розвитку інноваційних форм навчання та викладання, орієнтованих на забезпечення інтенсивного навчання, яке реалізує особисті та віртуальні компоненти. Це дозволить розширити можливості для міжнародної мобільності студентів і викладачів Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. Першими учасниками програми стануть студенти та викладачі навчально-наукового інституту іноземних мов. Надалі базу учасників програми планують розширити.

➤ ***Проекти, що сприяють підвищенню навичок англійської мови:***

- Програма *English Language Fellow Program* від Державного департаменту США в рамках якої упродовж 2024–2025 н. р. зі студентами університету працюватиме стипендіатка програми Державного департаменту США (English Language Fellow Program) Кеті Мерфі. Вона познайомила учасників проекту з програмою свого курсу з американістики (American

Studies), який вона викладатиме для двох груп студентів навчально-наукового інституту іноземних мов. Також вона вдало модерує клуб розмовної англійської мови для всіх охочих студентів університету.

- *Програма стипендій з вивчення англійської мови Access передбачає* проходження здобувачами навчання з лютого 2024 року до серпня 2025 року. Програма включає вивчення англійської мови, культури та традицій США, участь у громадських та мистецьких заходах місцевої громади. Учасники розвиватимуть мовленнєві навички, лідерські якості, тайм-менеджмент та вміння працювати в команді. Наприкінці курсу заплановано інтенсивний мовний табір влітку 2025 року. Після успішного завершення програми учасники отримають сертифікати від Посольства США в Україні.

➤ *Міжнародний проєкт «English4Ukraine»* - це платформа для вивчення англійської мови від компанії [Reallyenglish.com Limited](https://reallyenglish.com), яка більше 20 років допомагає навчати іноземній фахівців корпорацій і закладів освіти. На теренах України платформа працюватиме під назвою English4Ukraine. У межах співпраці протягом року МДУ надаватиме безкоштовний доступ до навчальних курсів освітянам, державним службовцям, військовослужбовцям та внутрішньо переміщеним особам. Платформа містить 30 навчальних курсів для різних рівнів володіння мовою (від A1 до C2), які охоплюють загальну, ділову, академічну, спеціалізовану (ESP) англійську, підготовку до тестувань IELTS, TOEIC і TOEFL. За допомогою уроків можна покращити навички говоріння, аудіювання та письма, розширити словниковий запас.

➤ *Проекти, які сприяють інтернаціоналізації університету:*

- В рамках програми Twinning Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка співпрацює з Університетом королеви Маргарет, Единбург, Шотландія. Університет королеви Маргарет – університет, заснований у 1875 році в Единбурзі, Шотландія. Заклад має особистісно-орієнтований підхід до навчання та фокусується на покращенні суспільства, що виділяє його серед інших університетів. Університет королеви Маргарет працює в напрямках, де має особливу пропозицію та навчає фахівців в сферах охорони здоров'я, соціальних наук, творчого мистецтва, бізнесу, управління та підприємства, початкової та середньої освіти.

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка активно реалізує стратегію інтернаціоналізації, зосереджуючись на академічній мобільності та міжнародних проєктах. Військова агресія РФ змусила заклад адаптувати свої пріоритети, включивши підтримку освітнього процесу для студентів і викладачів за кордоном та залучення додаткового фінансування. Університет не лише адаптувався до викликів воєнного часу, а й активно розширює міжнародну співпрацю, підвищуючи якість освіти та покращуючи свій імідж у світовій академічній спільноті. На даному етапі представники університетів працюють над розробкою основних напрямки співпраці та можливих спільних проєктів.

ІНТЕГРАЦІЯ ФУНДАМЕНТАЛЬНОЇ І ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИКИ

ГРИНЬОВ Роман

кандидат фізико-математичних наук, інженер та науковий дослідник кафедри фізики, викладач факультету природничих та інженерних наук Аріельського університету, Ізраїль

INTEGRATION OF FUNDAMENTAL AND PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE PHYSICS TEACHERS

Сучасні тенденції освіти пов'язані із високою наукоємністю і динамічністю суспільства, що ставлять перед людиною потребу постійно коригувати та оновлювати знання. Крім того, більшість завдань з якими стикається людина під час професійної діяльності і в повсякденному житті мають комплексний характер. Саме тому нині головним актуальним освітнього процесу та імперативом освітніх реформ є фундаменталізація, що передбачає формування у здобувачів освіти цілісних, універсальних і методологічно важливих знань, що сприяють розвитку наукового світогляду та особистісних якостей, що необхідні для успішної реалізації у суспільному суспільстві. Це спричинило необхідність переосмислення завдань вищої освіти. Заклади вищої освіти мають здійснювати не лише професійну підготовку, але й формувати у здобувачів вищої освіти критичне мислення, ерудицію, науковий світогляд, цілісні та універсальні за своєю суттю знання, необхідні для інтелектуального розвитку особистості, її професійній самореалізації та адаптації в соціально-економічних умовах, що постійно змінюються. Вирішити це завдання дозволяє інтеграція змісту освіти, результатом якої є цілісні фундаментальні знання.

- Інтеграційний підхід, що дозволяє поєднує ґрунтовну фахову підготовку з різнобічною природничо-науковою і гуманітарною підготовкою, є ключовою умовою забезпечення якості професійної підготовки майбутніх учителів фізики. Фундаментальні знання у поєднанні з фаховою підготовкою здатні забезпечити системне засвоєння здобувачами вищої освіти основних понять, ідей і законів фізики, формування цілісного уявлення про світ, наукового світогляду, критичного мислення, загальнолюдських цінностей, екологічної культури і ціннісного ставлення до природи, оволодіння методологією наукового пізнання і навичками самоосвіти, а також підвищити конкурентоспроможність і професійну гнучкість майбутнього фахівця. На цьому тлі актуалізована необхідність інтеграції фундаментальної і фахової підготовки майбутніх учителів фізики у педагогічних університетах як чинника змін та інструменту реалізації освітніх реформ.

- На необхідності інтеграції фундаментальної і фахової підготовки майбутніх учителів наголошується у низці нормативно-законодавчих документів, зокрема, у Законах України «Про освіту» (2017 р.), «Про вищу освіту» зі змінами та доповненнями (2014 р.), Концепції розвитку освіти України на період 2015–2025 роки (2014 р.), Концепції розвитку педагогічної освіти (2018 р.), Концепції розвитку природничо-математичної освіти (STEM-освіти) (2020 р.), Концепції екологічної освіти України (2001 р.), проєкті «Концепції цифрової трансформації освіти і науки на період до 2026 року» (2021 р.), Професійному стандарті «Вчитель закладу загальної середньої освіти» (2024 р.), Постанові Кабінету міністрів України «Про внесення змін до переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої та фахової передвищої освіти» (2024 р.), нормативних документах педагогічних університетів та освітньо-професійних програмах підготовки майбутніх учителів фізики.

- Проблемне поле дослідження базується на наукових працях, у яких схарактеризовано: концептуальні засади професійної підготовки фахівців (І. Андрощук, О. Біда, Н. Бідюк, Г. Білецька, О. Гомонюк, Л. Гончар, Р. Гуревич, В. Кремень, А. Кузьмінський, О. Кучай, Р. Пріма, Л. Ребуха, К. Скиба, В. Третько); теоретико-прикладні засади фундаменталізації підготовки майбутніх учителів фізики у системі вищої педагогічної освіти (В. Баштовий, І. Богданов, Б. Будний, О. Гур'євська, В. Заболотний, О. Завражна, Б. Кременський, А. Кух, О. Ляшенко, М. Опачко, А. Павленко, Н. Подопрігора, А. Салтикова, В. Сергієнко, О. Школа та ін.). Наукове зацікавлення становлять дослідження у царині теорії і практики фундаменталізації освіти (В. Баранівський, В. Бевз, С. Бондар, Г. Васьківська, С. Гончаренко, І. Добронравова, Л. Дротянко, Г. Дутка, Н. Кіяновська, А. Коломієць, А. Колот,

О. Комарова, О. Лаврентьева, Л. Липова, Т. Лукашенко, В. Малишев, І. Мельничук, Ю. Панфілов, В. Покась, Р. Рудомьотов, В. Садик, С. Семеріков, Н. Стучинська, І. Теплицький, Я. Фруктова, Г. Шатковська, О. Язвінська та ін.); наукові дослідження з проблем інтеграції в освіті (М. Арцишевська, Р. Арцишевська, О. Вознюк, Т. Засекіна, Є. Іванченко, М. Іванчук, В. Ільченко, С. Клепо, І. Козловська, М. Пайкуш, С. Ткаченко, Т. Форостовська, А. Шевчук, Р. Каленберг, Г. Поттер, К. Квік та ін.).

- Системний аналіз наукових праць дав змогу констатувати, що в Україні накопичений певний досвід дослідження проблеми підготовки майбутніх учителів фізики у педагогічних університетах, її фундаменталізації та інтеграції змісту, однак він має різнобічний характер. Цілісне розв'язання проблеми інтеграції фундаментальної і фахової підготовки майбутніх учителів фізики в педагогічних університетах на теоретико-методологічному та практичному рівнях потребує спеціального студіювання.

- Наукова рефлексія стану теорії і практики інтеграції фундаментальної і фахової підготовки майбутніх учителів фізики у педагогічних університетах, а також власний науково-педагогічний досвід уможливили виокремлення низки суперечностей:

- – на рівні потреб соціального замовлення – між об'єктивною потребою суспільства у висококваліфікованих і конкурентоспроможних учителях фізики, які здатні швидко адаптуватися до вимог сучасного ринку освітніх послуг, та традиційною системою організації підготовки майбутніх учителів фізики, котра неспроможна успішно розв'язувати актуальні завдання підготовки зазначених фахівців;

- – на рівні потреб педагогічної науки – між вимогами до професійної підготовки майбутніх учителів фізики та недостатнім обґрунтуванням концептуальних засад інтеграції фундаментальної і фахової підготовки майбутніх учителів фізики; потребою інтеграції фундаментальної і фахової підготовки майбутніх учителів фізики у педагогічних університетах та традиційним формально-логічним підходом до проєктування і реалізації змісту освітньо-професійних програм та освітніх компонентів; потребою реалізації сучасних підходів до інтеграції фундаментальної і фахової підготовки майбутніх учителів фізики і відсутністю для цього науково обґрунтованих педагогічних умов;

- – на рівні потреб педагогічної практики – між динамічними змінами системи загальної середньої освіти та недостатнім рівнем сформованості фундаментально-фахової компетентності майбутніх учителів фізики для реалізації освітніх реформ; між потребою інтеграції фундаментальної і фахової підготовки майбутніх учителів фізики у педагогічних університетах та недостатнім рівнем науково-методичного забезпечення для здійснення цього процесу.

- Актуальність задекларованої проблеми, брак належного її розроблення у педагогічній теорії та практиці, наявність низки суперечностей та потреба їх розв'язання зумовили вибір теми дисертації: «Інтеграція фундаментальної і фахової підготовки майбутніх учителів фізики».

ФІТНЕС-ІНДУСТРІЯ ЯК ДЖЕРЕЛО ІННОВАЦІЙ ФІЗКУЛЬТУРНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ В ЦИФРОВУ ЕПОХУ

ДАНИСКО Оксана

доктор педагогічних наук, доцент кафедри теорії й методики фізичного виховання,
адаптивної та масової культури

Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка
Полтава, Україна

КОРНОСЕНКО Оксана

доктор педагогічних наук, професор кафедри теорії й методики фізичного виховання,
адаптивної та масової культури

Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка

THE FITNESS INDUSTRY AS A CATALYST FOR INNOVATION IN PHYSICAL EDUCATION IN THE DIGITAL AGE

Oksana DANYSKO

Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Theory and Methods of Physical Education, Adaptive and Mass Physical Culture, Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University, Poltava, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0003-4040-562X>

Oksana KORNosenko

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor of the Department of Theory and Methods of Physical Education, Adaptive and Mass Physical Culture, Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University, Poltava, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0002-9376-176X>

Сучасність характеризується складними безпековими, соціально-економічними та політичними проблемами. Сьогоднішній етап науково-технічного прогресу, стрімкі трансформації в усіх сферах людської діяльності та триваюча російська агресія призвели до збільшення інтенсивності розумової праці, психологічних і фізичних навантажень. Суспільство висуває нові вимоги до освіти, однією з яких є виховання здорового молодого покоління. Тому перед закладами вищої освіти стоїть завдання вдосконалення процесу фізичного виховання, формування гармонійної та розвиненої особистості, формування у майбутніх фахівців фізичної культури здатності здійснювати професійну діяльність у змінних умовах. У цьому контексті можна стверджувати, що вивчення сучасних тенденцій фітнес-індустрії та їх імплементація в освітню практику є важливою науковою проблемою, що актуалізується в умовах війни, доповнюючи фізкультурно-оздоровчу діяльність з різними категоріями населення новим змістом.

Сучасне розуміння терміну «фітнес» виходить за рамки простої фізичної підготовки. Це комплексний підхід до покращення загального благополуччя, який інтегрує 1) фізичну активність (фізичні вправи, що сприяють розвитку сили, витривалості, гнучкості та координації); 2) здорове харчування (збалансоване харчування, яке забезпечує організм необхідними поживними речовинами для підтримки здоров'я та оптимальної працездатності); 3) психічне (ментальне) благополуччя (практики, які допомагають зняти стрес, тривогу та депресію, а також покращити емоційний стан та когнітивні функції); 4) соціальну взаємодію: контакти з іншими людьми, що сприяють почуттю приналежності та підтримки; 5) культуру дозвілля (достатня кількість якісного сну та активностей для відновлення організму і підтримки його працездатності).

Аналізуючи освітні тренди в галузі фізичного виховання та спорту зазначимо, що їх реалізація вимагає опори на наявні в педагогічній теорії і практиці уявлення про організацію фізкультурно-оздоровчої діяльності. Відтак для того, щоб відстежувати інновації у сфері фізичної культури і спорту, розуміти що буде популярним серед молоді, викладачам необхідно не лише слідкувати за останніми тенденціями, але й намагатися їх передбачити та швидко впровадити. Починаючи з 2006 року, ACSM (*Американський коледж спортивної медицини*) щороку публікує результати «Всесвітнього дослідження трендів у сфері фітнесу» комплексного огляду, в якому беруть участь експерти з усього світу: персональні тренери, фізіологи, медичні працівники та власники тренажерних залів. Кінцевий звіт має на меті відстежувати, оцінювати, прогнозувати та запроваджувати нові фітнес-тенденції, які впливають на розвиток сектору. Започаткував опитування Уолтер Томпсон, доктор філософії, FACSM, заступник декана з аспірантури та досліджень у Коледжі освіти та людського розвитку Університету штату Джорджія, США (Fitness Trends, 2024).

Протягом останніх років ми спостерігали значні зміни у фітнес-індустрії, багато з фітнес-тенденцій були спричинені у світовому вимірі пандемією коронавірусу, а в Україні обтяжені наслідками широкомасштабної російської військової агресії. Приміром, під час пандемії (2020 – 2021 рр.) ми спостерігали зростання онлайн-тренувань, домашніх тренажерних залів і більше уваги до вправ для покращення імунної функції та психічного здоров'я різних категорій населення. Що ж чекає фітнес-індустрію у 2025 році і чим може збагатитися фізкультурна освітня практика? За результатами опитувань ACSM для 2025 року визначено такі тенденції за тематичними категоріями: цифрові технології, особливі групи населення, програмування, бізнес-модель фітнесу, медична допомога та методи навчання. Топ-10 трендів 2025 року представлені в Таблиці 1 (ACSM, 2024; Reed, 2024; A'Naja, 2024).

Таблиця 1

Фітнес-тренди 2025 року

1	<i>Технології переносних пристроїв</i>	використання персональних гаджетів: фітнес-трекери, розумні годинники, монітори серцевого ритму та пристрої відстеження GPS, у тому числі пристрої, які можуть контролювати частоту серцевих скорочень, калорії, час пасивного сидіння / сну тощо.
2	<i>Мобільні програми (додатки) рухової активності</i>	онлайн додатки, що допомагають виконувати вправи або програмувати їх, дозволяють відстежувати певний прогрес і отримувати відгуки про виконання фізичних вправ та досягнутих результатів.
3	<i>Фітнес-програми для літніх людей</i>	зосереджені на унікальних потребах частки населення, що старіє, і сприяють розвитку сили, гнучкості, рівноваги та здоров'я серцево-судинної системи, зміцненню фізичного та психічного благополуччя.
4	<i>Вправи для схуднення</i>	програми зниження ваги та прискорення метаболізму, що комбінують фізичну активність і здорове харчування.
5	<i>Традиційний силовий фітнес</i>	тип тренінгу для розвитку витривалості та підвищення м'язового тону на основі подолання сили тяжіння
6	Високоінтенсивне інтервальне тренування (HIIT)	метод, що включає повторювані короткі періоди максимальних аеробних зусиль високої інтенсивності (>85% HR _{max}), за якими слідують періоди активного або пасивного відпочинку (<65% HR _{max}), що дозволяють відновитися для повторення того самого робочого навантаження.
7	<i>Технології навчання на основі даних</i>	тип навчання, що дозволяє проводити індивідуальні тренування та інструктаж у групах осіб з різним рівнем фізичної підготовки на основі узагальнень фізіологічних реакцій організму на фізичні навантаження в режимі реального часу.
8	<i>Вправи для психічного (ментального) здоров'я</i>	технології біохакингу, що поєднують програми самовдосконалення на основі інтеграції рухової активності, здорового харчування з метою відновлення працездатності, покращення когнітивних процесів, контролю стресу
9	<i>Функціональні фітнес-програми</i>	вправи, що покращують прикладні функціональні рухи людини: сила, спритність, координація, витривалість, що є корисними в повсякденній діяльності.
10	<i>Коучинг здоров'я</i>	тренінг з формування у різних категорій населення мотивації та здатності до сталої зміни способу життя, покращення здоров'я та профілактики захворювань на основі технологій поведінкової терапії.

Отже, інтеграція передових технологій, різноманітного контенту, адаптивного програмування та інтелектуального обладнання в режими фітнесу та оздоровлення різних категорій населення значно покращила персоналізацію фітнес-досвіду упродовж останніх років. Це відповідає унікальним потребам, уподобанням і цілям кожної людини, сприяючи кращим показникам здоров'я, підвищує мотивацію та робить заняття фітнесом доступними. Результати щорічного опитування вказують на значний вплив цифрових технологій на фітнес-індустрію. Відповідно використання персональних гаджетів та мобільних додатків є важливим напрямом вдосконалення професіоналізму майбутніх фахівців фізичної культури. Крім того, новими акцентами професійної підготовки мають стати: технології моніторингу функціонального стану, покращення соматичного та ментального здоров'я, формування здорового способу життя (мотивів і стратегій поведінки) різних категорій населення. Фізкультурна освітня галузь повинна використовувати дослідження означених тенденцій для розвитку і впровадження інноваційних рішень у процес професійної підготовки фахівців фізичної культури та спорту, затребуваних на ринку праці.

Список використаних джерел:

ACSM Announces Top Fitness Trends for 2025. URL: <https://www.acsm.org/news-detail/2024/10/22/acsm-announces-top-fitness-trends-for-2025>

A'Naja, M. N., Batrakoulis, A., Camhi, S. M., McAvoy, C., Sansone, J. S., & Reed, R. 2025 ACSM Worldwide Fitness Trends: Future Directions of the Health and Fitness Industry. *ACSM's Health & Fitness Journal*, 2024. № 28 (6). Pp. 11-25. DOI: 10.1249/FIT.0000000000001017. URL: https://journals.lww.com/acsm-healthfitness/fulltext/2024/11000/2025_acsm_worldwide_fitness_trends_future.6.aspx

Fitness Trends 2025: Innovation, Health & Lifestyle. URL: <https://partnernewsroom.urbansportclub.com/en/fitness-trends-2025-en/>

Reed R., McAvoy C., Gallo P. M., & A'Naja M. N. The employer perspective: insights and practical applications of the 2025 fitness trends. *ACSM's Health & Fitness Journal*, 2024. № 28 (6). Pp. 26-30. DOI: 10.1249/FIT.0000000000001011. URL: https://journals.lww.com/acsm-healthfitness/fulltext/2024/11000/the_employer_perspective_insights_and_practical.7.aspx

References:

ACSM Announces Top Fitness Trends for 2025. URL: <https://www.acsm.org/news-detail/2024/10/22/acsm-announces-top-fitness-trends-for-2025>

A'Naja, M. N., Batrakoulis, A., Camhi, S. M., McAvoy, C., Sansone, J. S., & Reed, R. 2025 ACSM Worldwide Fitness Trends: Future Directions of the Health and Fitness Industry. *ACSM's Health & Fitness Journal*, 2024. № 28 (6). Pp. 11-25. DOI: 10.1249/FIT.0000000000001017. URL: https://journals.lww.com/acsm-healthfitness/fulltext/2024/11000/2025_acsm_worldwide_fitness_trends_future.6.aspx

Fitness Trends 2025: Innovation, Health & Lifestyle. URL: <https://partnernewsroom.urbansportclub.com/en/fitness-trends-2025-en/>

Reed R., McAvoy C., Gallo P. M., & A'Naja M. N. The employer perspective: insights and practical applications of the 2025 fitness trends. *ACSM's Health & Fitness Journal*, 2024. № 28 (6). Pp. 26-30. DOI: 10.1249/FIT.0000000000001011. URL: https://journals.lww.com/acsm-healthfitness/fulltext/2024/11000/the_employer_perspective_insights_and_practical.7.aspx

**КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ ЗА ДВОМА
СПЕЦІАЛЬНОСТЯМИ В МЕЖАХ ОДНІЄЇ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ**
(з досвіду Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка)

Наталія ДЕМ'ЯНКО

Доцентка, кандидатка педагогічних наук, завідувачка кафедри музики
імені Григорія Левченка Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка Полтава, Україна

**CONCEPTUAL PRINCIPLES OF TEACHER TRAINING FOR TWO SPECIALTIES
WITHIN ONE EDUCATIONAL PROGRAM**

(from the experience of Poltava National Pedagogical University named after V. G. Korolenko)

Nataliia DEMIANKO

Associate professor, candidate of pedagogical sciences, head of the music department named after
Hryhoriy Levchenko Poltava National Pedagogical University named after V. G. Korolenko
Poltava, Ukraine
ORCID 0000-0001-8292-6461
pnpu08@gmail.com

У складних умовах сьогодення, загострення глобальних світових проблем, розвитку кризових явищ у сферах політичного, соціально-економічного, культурного життя суспільства питання гуманітаристики. потребують особливої уваги. Принцип гуманності має бути провідним у процесі виховання молодого покоління, реалізовуватись в освітньому процесі на всіх рівнях системи національної освіти. Особливо це стосується підготовки педагогічних кадрів, діяльність яких впливає на подальший розвиток суспільства та визначає його майбутнє. Значно актуалізуються проблеми забезпечення якості педагогічної освіти, надання вчителю більш широких функціональних можливостей у закладі загальної середньої освіти, підвищення його конкурентоспроможності на ринку праці, зростання мотивації до професійного вдосконалення та саморозвитку, поліпшення соціально-економічних умов життя тощо. Їх вирішенню сприяє підготовка вчителя за двома спеціальностями, зокрема музичного мистецтва та початкової школи, в межах однієї освітньої програми.

На кафедрі музики імені Григорія Левченка Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка існують сорокарічні педагогічні традиції підготовки майбутнього вчителя за двома спеціальностями, зокрема «Педагогіка і методика початкового навчання. Музика» (1981-1996), «Початкове навчання. Музичне виховання» (1998-1999), «Педагогіка і методика середньої освіти. Музика. Соціальна педагогіка» (2000-2016), «Музика. Культурологія» (2002-2010) «Педагогіка і методика середньої освіти. Музика. Психологія» (2007-2012) тощо. Проте найбільш доцільним і затребуваним виявилось поєднання спеціальностей «Музичне мистецтво» і «Початкова освіта», про що свідчать успішний багаторічний педагогічний досвід і значні здобутки випускників кафедри, серед яких є доктори педагогічних наук (В. Березан, О. Лавріненко, О. Отич, Н. Сулаєва, О. Федій), учителі-методисти (О. Мостова, О. Шихалкіна), переможці професійних конкурсів учителів (Л. Ржеко, Л. Халецька, Я. Ясько), заслужені працівники культури України (В. Шевченко), заслужені артисти України (Н. Мізева, Р. Почеп, В. Соколик, Н. Сулаєва).

Сьогодні проблема підготовки вчителів за двома спеціальностями залишається актуальною. У 2018 році з метою задоволення сучасних освітніх потреб регіону і запитів суспільства щодо підготовки висококваліфікованих, конкурентоспроможних учителів музичного мистецтва та початкової школи з перспективою їх подальшого працевлаштування та успішного виконання ними професійних обов'язків професорсько-викладацьким складом

кафедри музики ПНПУ імені В. Г. Короленка розроблено і впроваджено освітньо-професійна програма «Середня освіта (Музичне мистецтво). Початкова освіта» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 014 Середня освіта / предметною спеціальністю 014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво) галузі знань 01 Освіта / Педагогіка. При створенні освітньої програми розробники керувалися чинними нормативно-правовими документами, серед яких: Закон України «Про вищу освіту», постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти», «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій», накази та листи МОН України (№ 506 від 12.05.2016 р., № 375 від 06.04.2016 р., № 1/9-239 від 28.04.2017 р. тощо), Тимчасовий стандарт вищої освіти першого (бакалаврського) рівня освіти зі спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво), Стандарт вищої освіти за спеціальністю 013 Початкова освіта для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти тощо.

Унікальність освітньої програми «Середня освіта (Музичне мистецтво). Початкова освіта» полягає саме в поєднанні професійної підготовки вчителя музичного мистецтва та початкової школи. Її метою є формування у здобувачів вищої освіти загальних і фахових компетентностей для успішного здійснення музично-педагогічної діяльності в закладах загальної середньої та позашкільної освіти, професійної діяльності в початковій школі. Освітня програма відповідає місії, напрямам і концептуальним засадам розвитку Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, що відображено в його Стратегії на 2020-2025 рр. та Статуті. Серед них: людиноцентричність, особистісна орієнтація та студентоцентричність освітнього процесу, створення здобувачам рівних можливостей для повної реалізації здібностей, талантів, усебічного розвитку; формування національних і загальнолюдських цінностей; системне підвищення якості освіти через оновлення її змісту та вдосконалення організації освітнього процесу; фундаментальність освіти, інтеграція науки та практики в освітньому процесі, забезпечення варіативності й альтернативності тощо.

Обсяг освітньої програми, яка щорічно оновлюється й вдосконалюється, та її освітніх компонент визначено згідно з вимогами чинного законодавства. Він становить 240 кредитів (ЕКТС), які порівну розподілено між обома спеціальностями (по 84 кредити на кожен без урахування 60 кредитів на блок вибірових компонент). Зміст програми відповідає предметній області визначених для неї спеціальностей: 01 Освіта / Педагогіка, 014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво), 013 Початкова освіта. Її теоретичну основу становлять базові знання з теорії та історії музики, методики викладання музичного мистецтва та інтегрованого курсу «Мистецтво», основ інструментально-виконавської, вокальної та диригентсько-хорової технік, педагогіки, психології, педагогічної майстерності, методик початкової освіти, дисциплін загальної підготовки, які забезпечать формування в школярів ключових і предметних музичних компетентностей.

Обов'язкові компоненти програми включають дисципліни циклу загальної підготовки («Іноземна мова (за професійним спрямуванням)», «Історія української державності та національної культури», «Університетська освіта та академічне письмо») та дисципліни циклу професійної підготовки («Психологія» та «Основи інклюзивної освіти») за двома спеціальностями. Вони вибудовані в струнку, логічну, взаємопов'язану систему та в сукупності забезпечують формування загальних і фахових компетентностей, досягнення програмних результатів навчання.

Провідні компетентності вчителя музичного мистецтва формуються освітніми компонентами циклу професійної підготовки, до яких належать: «Основний музичний інструмент з практикумом зі шкільного репертуару», «Теорія музики і сольфеджіо», «Постановка голосу», «Хорове диригування», «Історія музики», «Методика викладання музичного мистецтва та інтегрованого курсу «Мистецтво»», «Інформаційно-комунікаційні технології в освіті та мистецтві». Професійна підготовка здобувачів вищої освіти за другою спеціальністю забезпечується такими обов'язковими освітніми компонентами: «Загальна педагогіка та педагогіка початкової освіти», «Сучасна українська мова з методикою навчання

української мови та літератури», «Практикум усного і писемного мовлення з методикою іншомовної освіти», «Математика з методикою навчання математичної освітньої галузі», «Методика навчання технологічної освітньої галузі», «Основи природознавства з методикою навчання природничої освітньої галузі», «Основи інформатики з елементами програмування та методикою навчання інформатичної освітньої галузі», «Методика навчання соціальної та здоров'язбережувальної, фізкультурної освітніх галузей», «Основи суспільствознавства з методикою навчання громадянської та історичної галузей», «Методика навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ»».

Навички інформаційно-пошукової та науково-дослідницької роботи, критичного оцінювання достовірності та надійності інформаційних джерел, об'єктивного ставлення до власної діяльності як суб'єкта педагогічної праці із світоглядних, духовних, етичних, естетичних норм і переконань, аргументування і відстоювання власних поглядів на стратегічні напрями розвитку освіти в Україні, захисту демократичних, гуманістичних і національних ідеалів, цінностей і традицій в професійній діяльності у здобувачів освіти формуються в процесі виконання двох курсових проєктів з методики викладання музичного мистецтва та інтегрованого курсу «Мистецтво» та методик початкової освіти.

Закріплення і перевірка отриманих студентами знань відбуваються у процесі великої за кількістю кредитів (36) практичної підготовки: «Навчальної психолого-педагогічної практики», «Виробничої педагогічної практики». Вони забезпечують формування всього комплексу загальних і фахових компетентностей, програмних результатів навчання, які сприяють досягненню високого рівня підготовки сучасного вчителя музичного мистецтва і початкових класів.

По закінченні чотирирічного навчання випускнику освітньої програми «Середня освіта (Музичне мистецтво). Початкова освіта» надається кваліфікація «Бакалавр середньої освіти (Музичне мистецтво). Учитель музичного мистецтва. Бакалавр початкової освіти. Учитель початкової школи». Згідно з Національним класифікатором професій України, він може обіймати посади вчителя середнього навчально-виховного закладу, керівника гуртка, студії, колективу, керівника хору, музичного керівника, художнього керівника, вчителя початкової школи в установах і закладах загальної середньої та позашкільної освіти різних форм власності, що підпорядковані Міністерству освіти і науки України, Міністерству культури України.

Отже, освітньо-професійна програма підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти «Середня освіта (Музичне мистецтво). Початкова освіта», що впроваджена в освітній процес Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, забезпечує підготовку висококваліфікованих учителів музичного мистецтва та початкової школи з перспективою їх подальшого працевлаштування та успішного вирішення ними складних спеціалізованих завдань і виконання професійних обов'язків у закладах освіти і культури.

Список використаних джерел:

Наказ МОН України від 12.05.2016 р. № 506 «Про затвердження Переліку предметних спеціалізацій спеціальності 014 «Середня освіта (за предметними спеціалізаціями)», за якими здійснюється формування і розміщення державного замовлення та поєднання спеціальностей (предметних спеціалізацій) в системі підготовки педагогічних кадрів». 2017. URL: <https://xn--80aagahqwyibe8an.com/mon-ukrajini/nakaz-vid-12052016-506-pro-zatverdjennya324651.html>

Наказ МОН України «Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 013 Початкова освіта для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти» (№ 357 від 23.03.2021 р.) URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/07/28/013-Pochatk.osvita-bakalavr.28.07.pdf>

Освітньо-професійна програма «Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво). Початкова освіта» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 014 Середня освіта / предметною спеціальністю 014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво) галузі

знань 01 Освіта / Педагогіка. 2024. URL:
<https://drive.google.com/file/d/1i38oPLpUnH2b25XejL2Q7HVo9mHVcX3v/view>
Тимчасовий стандарт вищої освіти першого (бакалаврського) рівня освіти зі спеціальності
014 Середня освіта (Музичне мистецтво). (Наказ МОН України № 375 від
06.04.2016 р.). URL: <http://psp.mdu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/08.pdf>

References:

- Nakaz MON Ukrainy vid 12.05.2016 r. № 506 «Pro zatverdzhennia Pereliku predmetnykh spetsializatsii spetsialnosti 014 «Serednia osvita (za predmetnymi spetsializatsiiamy)», za yakymy zdiisniuietsia formuvannia i rozmishchennia derzhavnoho zamovlennia ta poiednannia spetsialnostei (predmetnykh spetsializatsii) v systemi pidhotovky pedahohichnykh kadriv». 2017. [Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine dated 12.05.2016 № 506 «On approval of the List of subject specializations of specialty 014 «Secondary education (by subject specializations)», which is the formation and placement of state orders and combinations of specialties (subject specializations) in the system of pedagogical training». 2017.] URL: <https://xn--80aagahqwyibe8an.com/mon-ukrajini/nakaz-vid-12052016-506-pro-zatverdjenntya324651.html>
- Nakaz MON Ukrainy «Pro zatverdzhennia standartu vyshchoi osvity za spetsialnistiu 013 Pochatkova osvita dlia pershoho (bakalavrskoho) rivnia vyshchoi osvity» (№ 357 vid 23.03.2021 r.) [Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine «On approval of the standard of higher education in specialty 013 Primary education for the first (bachelor's) level of higher education» (№ 357 of 23.03.2021).] URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/07/28/013-Pochatk.osvita-bakalavr.28.07.pdf>
- Osvitno-profesiina prohrama «Serednia osvita (Muzychne mystetstvo). Pochatkova osvita» pershoho (bakalavrskoho) rivnia vyshchoi osvity za spetsialnistiu 014 Serednia osvita / predmetnoi spetsialnistiu 014.13 Serednia osvita (Muzychne mystetstvo) haluzi znan 01 Osvita / Pedahohika. [Educational and professional program «Secondary education (Music). Primary education» of the first (bachelor's) level of higher education in specialty 014 Secondary education / subject specialty 014.13 Secondary education (Music art) in the field of knowledge 01 Education / Pedagogy.] 2024. URL: <https://drive.google.com/file/d/1i38oPLpUnH2b25XejL2Q7HVo9mHVcX3v/view>
- Tymchasovi standart vyshchoi osvity pershoho (bakalavrskoho) rivnia osvity zi spetsialnosti 014 Serednia osvita (Muzychne mystetstvo). (Nakaz MON Ukrainy № 375 vid 06.04.2016 r. [Temporary standard of higher education of the first (bachelor's) level of education in the specialty 014 Secondary education (Music art). (Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine № 375 of April 6, 2016).] URL: <http://psp.mdu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/08.pdf>

СУЧАСНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ: НОВІ ГОРИЗОНТИ НАВЧАННЯ

ДЕНИСОВЕЦЬ Тамара

доцент, кандидат педагогічних наук, доцент

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка
м. Полтава, Україна

ДЕНИСОВЕЦЬ Ірина

доцент, кандидат філологічних наук, доцент

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
м. Полтава, Україна

MODERN EDUCATIONAL TECHNOLOGIES: NEW HORIZONS OF LEARNING

Tamara DENYSOVETS

PhD in Pedagogical Sciences, Associate Professor Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical University Poltava, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0002-4927-6783>

Iryna DENYSOVETS

PhD in Philological Sciences, Associate Professor National University «Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic» Poltava, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0002-1424-1652>
pnpu08@gmail.com

В умовах сьогодення світ стрімко розвивається, і освіта не залишається осторонь цих змін. Нові технології проникають у всі сфери нашого життя, зокрема й в освітній процес. Це відкриває перед нами безмежні можливості для навчання, розвитку та самореалізації особистості.

Одним із шляхів модернізації освітньої системи України є впровадження в навчальний процес інноваційних педагогічних технологій і методів.

Сучасні технології навчання – це інноваційні засоби та підходи, які використовуються для полегшення процесу навчання та для підвищення ефективності освіти.

Реформування освіти України в напрямку інтеграції в європейський освітній простір передбачає розроблення та впровадження інноваційних освітніх систем і технологій. Відповідно до Закону України «Про освіту» ст. 51. серед професійних компетентностей педагогічного працівника є практичні вміння застосування сучасних методів і технологій навчання (Закон України, 2014).

Сучасний стан освітніх технологій відображає значний прогрес та інтеграцію цифрових інновацій у навчальний процес. З поширенням Інтернету та мобільних пристроїв, навчання стало більш інтерактивним, цікавим та доступним. На сьогодні використовуються такі інструменти, як інтерактивні дошки, освітні програми та онлайн-платформи, що дозволяє здобувачам та викладачам ефективно взаємодіяти та обмінюватися інформацією. Студенти можуть активно працювати з навчальним матеріалом, брати участь в онлайн-дискусіях, виконувати практичні завдання та самостійну роботу.

Також важливу роль відіграють хмарні технології та адаптивне навчання із застосуванням штучного інтелекту, що робить освіту більш персоналізованою та відповідною індивідуальним потребам здобувачів. Ці зміни не тільки покращують якість навчання, а й розширюють його межі, роблячи знання доступнішими для різних соціальних та вікових груп населення. Освіта стає доступною для всіх, незалежно від географічного розташування чи фінансових можливостей. Онлайн-курси, мобільні додатки та інші технології дозволяють навчатися в будь-який зручний час і в будь-якому місці.

Технологічні інновації та програмування розширюють межі традиційної освіти, надаючи нові шляхи для навчання та самореалізації. Глобалізація освіти через онлайн-платформи робить її якісною і доступною для студентів та розвиває персоналізовані освітні підходи, здатні адаптуватися під індивідуальні потреби й стилі навчання. Прогресивні методи такі як гейміфікація та використання віртуальної реальності не тільки покращують навчання, а й відкривають нові можливості для дослідження та розуміння світу. Використовуючи ці методи студенти можуть проводити експерименти у віртуальному середовищі та розширювати свій кругозір.

Також помітні зусилля у напрямі інклюзивної освіти, де технології допомагають навчати студентів із різними потребами, надаючи для цього спеціалізовані інструменти та ресурси. Ці тенденції наголошують, що майбутнє освіти буде більш динамічним, різноманітним та доступним, відкриваючи перед студентами та викладачами нові горизонти для розвитку та взаємодії.

Основні виклики включають технологічний розрив та нерівність доступу до ресурсів, що ставить під загрозу мету забезпечення рівного освітнього доступу для всіх. Важливою

проблемою є забезпечення цифрової грамотності як здобувачів, і педагогів, що необхідне ефективного використання нових технологій. Захист даних та конфіденційність в онлайн-середовищі стають критичними питаннями, особливо з урахуванням зростаючої кількості персональної інформації, яка використовується в освітніх системах.

Психологічні аспекти, такі як стомлюваність від екрану та соціальна ізоляція при дистанційному навчанні, також є значними проблемами. Крім того, підтримання якості освітнього контенту та надійності систем оцінки в онлайн-форматі потребує додаткових зусиль та ресурсів. Усі ці фактори є складними завданнями, які необхідно вирішувати для забезпечення ефективного та справедливого освітнього процесу в цифрову епоху.

Технології дозволяють створювати індивідуальні навчальні траєкторії для кожного студента. Це дозволяє враховувати їхні інтереси, темпи навчання та рівень знань. Індивідуалізація навчання, завдяки сучасним технологіям, стає все більш доступною та ефективною. Це справді революційний підхід, який дозволяє перетворити процес навчання на персоналізовану подорож для кожного студента. Технології, які підтримують індивідуалізацію:

- Інтерактивні платформи: Moodle, Google Classroom, Canvas тощо.
- Системи адаптивного навчання: вони аналізують відповіді студентів і підбирають наступні завдання.
- Штучний інтелект: використовується для створення персоналізованих рекомендацій та оцінки знань.
- Віртуальна та доповнена реальність: дозволяють створювати інтерактивні навчальні середовища.

Отже, індивідуалізація навчання – це не просто тренд, це майбутнє освіти, що дозволяє кожному студенту розкрити свій потенціал і досягати успіхів. Сучасні освітні технології допомагають розвивати такі важливі навички, як критичне мислення, креативність та вміння працювати з інформацією.

Таким чином, основними напрямками розвитку сучасних освітніх технологій є: онлайн-навчання (масові відкриті онлайн-курси); **віртуальні навчальні середовища** (створення цифрових просторів, що імітують реальні навчальні ситуації); **інтерактивні платформи** (платформи, що дозволяють студентам і викладачам взаємодіяти в режимі реального часу); мобільні технології (**мобільні додатки** для навчання та **мобайлінги** (використання мобільних пристроїв для пошуку інформації)); **штучний інтелект (адаптивне навчання – системи, які адаптують навчальний процес до індивідуальних потреб кожного студента і чат-боти – роботи, які можуть відповідати на запитання студентів); віртуальна та доповнена реальність (симуляції – створення віртуальних моделей для практичного навчання).**

Незважаючи на всі ці переваги, сучасні освітні технології також створюють певні виклики: цифрова нерівність, відсутність соціальної взаємодії, кібербезпека.

Основними перспективами є:

- **Інтеграція технологій у всі аспекти освітнього процесу.**
- **Розвиток індивідуалізованого навчання.**
- **Створення більш інтерактивних та цікавих навчальних матеріалів.**
- **Використання технологій для вирішення глобальних проблем.**

Отже, сучасні освітні технології відкривають нові можливості для навчання та розвитку. Вони мають великий потенціал для трансформації освіти. Однак для успішного впровадження технологій необхідна комплексна робота, яка включає в себе не тільки технічну оснащеність, але й підготовку викладачів, розробку нових навчальних програм та вирішення питань цифрового розриву.

Важливо пам'ятати, що технології – це лише інструмент. Головне – це якість навчання та розвиток особистості загалом.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про вищу освіту». *Голос України*. 2014. 6 серпня. Режим доступу:

References:

1. Law of Ukraine «On Higher Education». *Voice of Ukraine*. 2014. August 6. Access mode: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-vii>

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСТУПНОСТІ ОСВІТИ ДЛЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В УМОВАХ ВІЙНИ: ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ ТА ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ

ДУБОВИК Юлія

доктор філософії, старший викладач кафедри дошкільної освіти
Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка;
Полтава; Україна

КАРАПУЗОВА Ірина

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної освіти
Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка;
Полтава; Україна

PROVIDING EDUCATION ACCESSIBILITY FOR PRESCHOOL CHILDREN IN WARTIME: DISTANCE EDUCATION AND INNOVATIVE TECHNOLOGIES

Yuliia DUBOVYK

PhD in Philosophy, senior lecturer of the Preschool Education Department
Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical University; Poltava; Ukraine
<https://orcid.org/0000-0001-8540-9531>

Iryna KARAPUZOVA

PhD in Pedagogy, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Preschool Education at Poltava V. G. Korolenko National pedagogical University; Poltava; Ukraine
<https://orcid.org/0000-0003-3552-080X>
pnpu08@gmail.com

Сталий розвиток передбачає створення умов для якісної освіти, що є доступною для всіх дітей, незалежно від зовнішніх обставин. Дошкільна освіта відіграє ключову роль у розвитку особистості, формуванні базових навичок та соціалізації дітей. Однак, військова агресія поставила під загрозу доступність освітніх послуг для дошкільнят, змусивши педагогів і батьків шукати нові формати навчання.

У зв'язку з безпековими викликами, значна частина закладів дошкільної освіти (ЗДО) перейшла на дистанційну форму навчання. За даними Міністерства освіти і науки України, станом на 1 січня 2025 року в дистанційному форматі працюють 1 653 ЗДО, у яких виховується 90 286 дітей. Це стало вимушеним кроком, зумовленим безпековою ситуацією в регіонах країни.

У складних умовах воєнного стану ЗДО мають забезпечити право дітей на отримання освіти. Міністерством освіти і науки України розроблено ряд чинних документів, які сприяють реалізації дистанційної освіти дітей дошкільного віку, зокрема лист «Про організацію освітнього процесу в умовах військових дій» та методичні рекомендації для працівників ЗДО щодо організації дистанційного навчання в умовах війни (Про рекомендації для працівників, 2022). Водночас, відповідно до статті 9 Закону України «Про освіту», однією з форм навчання є дистанційна освіта, яка забезпечує індивідуалізований процес здобуття знань через віддалену взаємодію учасників освітнього процесу за допомогою сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій. Це дозволяє адаптувати навчання дітей дошкільного віку до нових реалій, навіть у складних умовах воєнного часу.

В умовах дистанційного навчання особливого значення набуває партнерська взаємодія між педагогами та батьками дошкільнят. Міністерство освіти наголошує на важливості не лише освітнього процесу, а й підтримки дітей та їхніх родин. Педагоги та практичні психологи мають забезпечити батьків чіткими інструкціями щодо організації навчання, методами ненасильницького спілкування, а також принципами інформаційної безпеки, адже діти можуть натрапити на небезпечний контент у цифровому просторі.

Дистанційне навчання для дошкільнят — це не лише виклик, а й можливість впровадження інноваційних педагогічних технологій. Завдяки цифровим ресурсам, інтерактивним платформам та адаптованим методикам можна забезпечити якісний навчальний процес навіть у найскладніших умовах.

С. Доценко і О. Холтобіна у своєму посібнику «Цифрові технології в дошкільній освіті» розкривають напрямки впровадження цифрових технологій у дошкільній освіті, а саме такі:

- ✓ оснащення системи ЗДО засобами цифровізації (інтернет, комп'ютери, інтерактивні дошки тощо);
- ✓ підвищення кваліфікації всіх учасників освітнього процесу (дітей, педагогів, батьків, керівництва) у галузі цифрових технологій;
- ✓ використання цифрових технологій для навчання дітей дошкільного віку;
- ✓ використання цифрових технологій для виховання дітей дошкільного віку;
- ✓ використання цифрових технологій для управління ЗДО;
- ✓ створення сучасного національного цифрового середовища ЗДО (Доценко, Холтобіна, 2022).

Цифрові інструменти та платформи дозволяють здійснювати навчання, підтримку комунікації між педагогами, дітьми та батьками, а також оцінювання навчальних досягнень. Окрім того, цифрова компетентність усіх учасників освітнього процесу — педагогів, батьків і дітей — набуває критичної важливості. Вона включає вміння ефективно використовувати технології для навчання, комунікації та підтримки безпеки в Інтернеті, що є важливим аспектом для забезпечення успішного та безпечного освітнього процесу в умовах дистанційного навчання.

Відповідно до викликів, які виникли в Україні у 2022 році, була створена платформа «Дитячий садочок онлайн НУМО», яка стала важливим помічником для батьків та опікунів дошкільнят. Ця платформа забезпечує доступ до освітніх ресурсів, навіть коли заклади освіти не можуть функціонувати в звичному режимі. «Дитячий садочок онлайн НУМО» є своєрідним вихователем, завжди поруч з родинами, щоб діти могли продовжувати розвиватися в умовах війни. Зручність платформи полягає в тому, що заняття розподілені за тижнями, що дозволяє планувати навчання та відповідно організовувати час. Платформа включає онлайн-заняття з вихователями, інтерактивні ігри, а також матеріали для батьків, які допомагають ефективно підтримувати розвиток дітей вдома.

Для покращення комунікації між дітьми та вихователями, а також між дітьми однієї вікової категорії, вихователі активно застосовують Zoom-конференції. Під час таких онлайн-занять діти не лише спілкуються між собою, але й виконують різноманітні завдання, які допомагають підтримувати їхній розвиток у процесі дистанційного навчання. Завдяки цьому діти мають можливість взаємодіяти в реальному часі, розвивати комунікаційні навички, а також брати участь у захоплюючих і навчальних активностях разом з однолітками.

Для урізноманітнення та підтримання освітнього процесу вихователі створюють різноманітні інтерактивні ігри та вправи. Особливу увагу хочеться приділити сервісам, які допомагають створювати допоміжний матеріал до занять чи підтримувати освітній процес дітей вдома, зокрема онлайн-конструкторам для створення інтерактивних ігор та навчальних матеріалів.

Одним із сервісів, що набув значної популярності серед педагогів у період дистанційного навчання, є LearningApps. Ці ігри можна використовувати не лише на комп'ютерах, а й на планшетах або телефонах, що робить їх доступними в будь-якому місці.

Wordwall є ще одним корисним інструментом для створення вправ, які допомагають дітям розпізнавати кольори, літери, числа та інші базові знання. Завдяки простим шаблонам на сайті, вихователі швидко створюють ігри, які можна використовувати як на комп'ютері, так і на інтерактивних дошках. Genially дозволяє створювати презентації, інфографіки та вебігри, які захоплюють дітей своєю анімацією та інтерактивними елементами. Цей сервіс допомагає вихователям візуалізувати навчальний матеріал, створюючи динамічні і захопливі заняття для дошкільнят.

У роботі з дітьми вихователі використовують віртуальні екскурсії, які дають можливість відкриваються нові можливості взаємодії з професіоналами різних сфер діяльності, що важко здійснити в реальному житті, зокрема, за відсутності місцевих підприємств або спеціальних умов для екскурсій. Загалом, віртуальні екскурсії відкривають перед педагогами нові горизонти для використання технологій в освітньому процесі, надаючи дітям можливість отримати якісні знання про різні сфери життя в доступній і цікавій формі (Дубовик, 2024).

Для створення необхідних умов для гармонійного розвитку дітей, вихователь має підтримувати постійний зв'язок з батьківським колективом. Процес взаємозв'язку з батьками значно ускладнився з початком карантину, тому педагоги мали знайти інші способи комунікації. Серед них – соціальні мережі, адже вони є легкою платформою для спілкування, передачі та поширення необхідної інформації, поділитися своїми спостереженнями та питаннями, а також знайомитися між собою. Вихователі у соцмережах можуть публікувати повідомлення про події, оголошення, корисні поради для батьків або навіть фото та відео з активностями дітей в садку. Це допомагає підтримувати зв'язок з батьками і залучати їх до життя дитячого садка (Дубовик, 2023).

Одним із важливих аспектів впровадження дистанційної освіти є цифрова грамотність педагогів. Для підтримки розвитку цієї важливої компетенції Міністерство цифрової трансформації України запустило «Цифрограм» – національний тест на цифрову грамотність. Цей тест дозволяє виявити загальний рівень цифрової грамотності педагогів, визначити прогалини у цифрових навичках та допомагає зорієнтуватися, які саме компетенції варто вдосконалити для ефективної роботи в умовах цифровізації освіти.

Окрім цього, для вихователів і педагогів дошкільної освіти було створено курси підвищення кваліфікації, які організовуються Всеукраїнською громадською організацією «Асоціація працівників дошкільної освіти», а також через платформи Дія. Освіта та Prometheus. Ці курси сприяють розвитку навичок використання сучасних цифрових інструментів у навчанні та вихованні дітей, що є важливим елементом сучасного освітнього процесу.

Отже, сучасні технології в освіті відіграють важливу роль у розвитку навичок і компетентностей дітей, відкриваючи нові можливості для навчання. Віртуальні екскурсії, мультимедійні презентації та інші цифрові інструменти дозволяють педагогу створювати інтерактивне середовище, яке відповідатиме інтересам і потребам кожної дитини. Водночас, для ефективного впровадження таких методів важливо підвищувати цифрову грамотність педагогів, що сприятиме кращій адаптації до нових вимог освітнього процесу.

Список використаних джерел:

1. Дубовик Ю.О. Віртуальні екскурсії як засіб ознайомлення дітей дошкільного віку з професіями. Дошкільна освіта у сучасному соціокультурному просторі: зб. наук. праць / за заг. ред. О. А. Гнізділової, відпов. ред. Н. В. Ковалевська. Полтава: ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2024. Вип. 8. С. 56-62.

2. Дубовик Ю.О. Формування цифрової компетентності дошкільників, як першочергове завдання сучасної дошкільної освіти. *Україна на шляху відновлення: завдання науки і освіти в європеїзації держави : матеріали Всеукраїнської міжгалузевої науково-практичної онлайн-конференції* (Київ, 17–19 травня 2023 року) / Уклад.: Л. І. Ткаченко, В. М. Шульга. – Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2023. С. 390-396.

3. Цифрові технології в дошкільній освіті. Методичні рекомендації для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти факультету дошкільної освіти / Укладачі: Доценко С.О., Холтобіна О.У. Харків. Ч 1. 2022. 152 с.

References:

1. Dubovyk Yuliia. Virtual excursions as a method of acquaintance preschool children with professions. Preschool education in the modern social and cultural space: a collection of academic works / edited by O.A. Hnizdilova, edited by N.V. Kovalevska. Poltava: Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical University, 2024. Issue 8. p. 56-62.

2. Dubovyk Yuliia. Formation of preschoolers' digital competence as a priority task of modern preschool education. *Ukraine on the way to recovery: the tasks of science and education in the Europeanisation of the state: materials of the Ukrainian interdisciplinary scientific and practical online conference* (Kyiv, 17-19 May 2023) / Compiled by L. I. Tkachenko, V. M. Shulga - Kyiv: Gifted Child Institute of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, 2023.

3. Digital Technologies in Pre-school Education. Methodical recommendations for applicants for the second (master's) level of higher education of the Faculty of Preschool Education / Compiled by: Dotsenko S.O., Kholtochina O.U. Kharkiv. Part 1. 2022. 152 с.

СУЧАСНІ ПИТАННЯ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ЮРИДИЧНОГО ПРОФІЛЮ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ

ЗУЄНКО Марина

доктор філологічних наук, професор кафедри англійської та німецької філології, директор Навчально-наукового інституту іноземних мов Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, Полтава, Україна.

ШПАК Максим

кандидат юридичних наук, адвокат, асистент кафедри цивільної юстиції та адвокатури Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, Харків, Україна, студент магістратури 1 року заочної форми навчання зі спеціальності «Філологія» Навчально-науковий інститут іноземних мов Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, Полтава, Україна.

MODERN ISSUES OF TRAINING LEGAL SPECIALISTS IN ENGLISH

Maryna ZUENKO

Doctor of Philological Sciences, Professor of the Department of English and German Philology, Director of the Educational and Scientific Institute of Foreign Languages, V.G. Korolenko Poltava National University, Poltava, Ukraine.

<https://orcid.org/0000-0002-7220-4593>, marinazuenko1406@gmail.com

Maksym SHPAK

Candidate of Science of Law, Assistant Professor of the Department of Civil Justice and Advocacy of the Yaroslav Mudryi National Law University, lawyer, 1st year student of the correspondence master's degree in "Philology" at the V. G. Korolenko Poltava National Pedagogical University, Poltava, Ukraine.

<https://orcid.org/0000-0003-2119-3828>
maximshpak93@gmail.com

Доцільність у володінні іноземною (англійською) мовою юристами не викликає сумнів в сьогоденні. Чимало відомих правників, адвокатів, фахівців, які здобули кваліфікацію юриста продовжують своє навчання не тільки у науковій сфері, зокрема при прагненні в здобутті і інших рівнів освіти на основі вже наявного.

Слід підкреслити, що без наявності достатніх знань у галузі англійської мови для сучасного юриста може викликати чималі труднощі у спілкуванні з іноземними колегами.

Крім цього, навіть у сфері наукових досліджень при володінні англійською мовою значно більшими є шанси зробити більш якісну роботу з врахуванням показового досвіду вчених з інших країн.

Варто відмітити, що професія юриста пов'язана із іншими галузями науки. Наприклад, з філологією. Оскільки, цілком логічно, що вони є взаємодоповнюючими.

В рамках цієї роботи можливо відзначити, що не рідко трапляються випадки, коли юристи, адвокати, фахівці з інших юридичних професій, володіючи знаннями з права, наукових пошуків в сфері юриспруденції, намагаються розширити свій науковий кругозір та науковий потенціал. Тому, вивчення на освітньому та науковому рівні різних питань, які пов'язані з англійською мовою, жанрами, літературознавством, художньою літературою з юридичного спрямування, може бути не тільки цікавим, а і корисним та ефективним, для осіб, які цього прагнуть.

Більш того, можна навести навіть приклади цікавих творів дуже відомих письменників, які трудилися над художньою літературою, в якій часто піднімається юридична тематика. В якості прикладу можна навести відомий твір, який написав Оноре де Бальзак «Гобсек».

Думається, що читання цього відомого твору для юристів в сьогоденні є безперечно важливим, оскільки крім наявності вимоги щодо постійного підвищення знань у сфері права, корисним є і різнобічний розвиток, в тому числі і завдяки прикладам юридичних образів у відомій художній літературі. Оскільки сучасний юрист, цілком логічно що, має бути не просто спеціалістом, а і всебічно розвиненою людиною. Тому читання, наприклад, такої праці, а особливо на англійській мові, вкрай є актуальним.

Крім цього, не виключено, що і інші роботи у сфері художньої літератури на юридичну тематику можуть зацікавити осіб, які мають юридичну освіту і працюють за фахом.

Втім, не варто ні в якому разі забувати те, що ефективне вивчення іноземної мови не можливе без належної підготовки. Тут корисно зазначити, що значний вклад в підготовку сучасних юристів з англійської мови зробили О. С. Частник [1, с. 4] та В. П. Сімонок [2, с. 7].

Велику увагу заслуговують численні наукові праці, з тематики навчання англійської мови в цілому, які написані такими відомими науковцями, як: В. Л. Кравченко, В. І. Воскобойник, Р. Г. Шрамко, М. Ю. Рахно та багатьма іншими.

Поряд з цим, заслуговують на інтерес і такі праці [3, с. 82; 4, с. 93]. Ці наукові роботи є корисними не тільки для навчання, а і для наукових роздумів.

Ще варто у межах цієї наукової роботи відмітити, що відкритим є питання про нові шляхи покращення фахових знань у сфері іноземної мови для сучасних юристів.

Багато надає можливостей дистанційне навчання, яке крім вимоги часу, дає дійсно чималі можливості в плані наукового зростання, а також швидкого пошуку великої кількості інформації, в тому числі і з літератури з питань права іноземною мовою.

Безперечно, в майбутньому, ці (а також інші) питання неодноразово будуть висвітлюватися і в інших наукових працях, які стосуватимуться точок перетину між філологією та правом.

Список використаних джерел:

1. Proficiency in Legal English : навч. посіб. для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти / [уклад.: О. С. Частник, Л. О. Голубнича, О. Ю. Кузнецова та ін.]. – Харків : Право, 2023. – 160 с.

2. English for Lawyers : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / В. П. Сімонок, О. П. Лисицька, І. А. Семьонкіна та ін. ; за ред. В. П. Сімонок. – 2-ге вид., змін. та допов. – Харків : Право, 2018. – 648 с.

3. Петрушова Н. В., Зуєнко М. О., Кравченко В. Л., Рудич О. О. Специфіка викладання дисципліни «Іншомовне академічне письмо» для студентів нефілологічних спеціальностей. *Імідж сучасного педагога*. № 5 (218). 2024. С. 78–82. URL: <https://isp.pano.pl.ua/article/view/309908/303123> (Дата звернення: 30.01.2025).

4. Рудич О. О., Зуєнко М. О., Кравченко В. Л., Петрушова Н. В. Актуалізація використання методології CLIL в умовах інтеграції України до європейського освітнього

простору. *Імідж сучасного педагога*. № 6 (219). 2024. С. 90–94. URL: <https://isp.pano.pl.ua/article/view/312044/306691> (Дата звернення: 30.01.2025).

References:

1. Proficiency in Legal English : navch. posib. dlia studentiv drugoho (mahisterskoho) rivnia vyshchoi osvity / [uklad.: O. S. Chastnyk, L. O. Holubnycha, O. Yu. Kuznetsova ta in.]. – Kharkiv : Pravo, 2023. – 160 s.
2. English for Lawyers : pidruch. dlia stud. vyshch. navch. zakl. / V. P. Simonok, O. P. Lysytska, I. A. Semonkina ta in. ; za red. V. P. Simonok. – 2-he vyd., zmin. ta dopov. – Kharkiv : Pravo, 2018. – 648 s.
3. Petrushova N. V., Zuienko M. O., Kravchenko V. L., Rudych O. O. Spetsyfika vykladannia dystsypliny «Inshomovne akademichne pysmo» dlia studentiv nefilolohichnykh spetsialnostei. *Imidzh suchasnoho pedahoha*. № 5 (218). 2024. С. 78–82. URL: <https://isp.pano.pl.ua/article/view/309908/303123> (Data zvernennia: 30.01.2025).
4. Rudych O. O., Zuienko M. O., Kravchenko V. L., Petrushova N. V. Aktualizatsiia vykorystannia metodolohii CLIL v umovakh intehratsii Ukrainy do yevropeiskoho osvitnoho prostoru. *Imidzh suchasnoho pedahoha*. № 6 (219). 2024. С. 90–94. URL: <https://isp.pano.pl.ua/article/view/312044/306691> (Data zvernennia: 30.01.2025).

ЗБЕРЕЖЕННЯ КУЛЬТУРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ЗАСОБАМИ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

ІРКЛІЄНКО Вікторія

доцент, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри музики і мєні Григорія Левченка,
Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, м. Полтава,
Україна

PRESERVATION OF CULTURAL IDENTITY IN THE CONDITIONS OF GLOBALIZATION BY MEANS OF MUSICAL ART

Viktoriia IRKLIENKO

Associate Professor, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of Hryhoriia
Levchenko Department of Music,
Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University,
Poltava, Ukraine

<https://orcid.org/0000-0001-5731-3751>

У сучасному світі глобалізація суттєво впливає на всі сфери життя, зокрема на освіту та виховання. Процеси інтеграції, культурного обміну та міграції створюють нові виклики для формування та збереження культурної ідентичності особистості. У цьому контексті педагогіка відіграє важливу роль у підтримці та розвитку культурної самосвідомості, що є основою гармонійного розвитку людини та суспільства. Освітні системи все частіше стикаються з тенденцією до уніфікації, що може призводити до втрати локальних культурних особливостей. Це ставить перед педагогами завдання інтегрувати глобальні цінності, зберігаючи водночас національну ідентичність.

Культурна ідентичність є важливим чинником, який визначає світогляд, поведінку та ціннісні орієнтири особистості. Вона охоплює знання про власну культуру, повагу до традицій, мови, історії та мистецтва. Формування культурної ідентичності у процесі освіти сприяє вихованню свідомих громадян, здатних зберігати свою культурну унікальність, водночас проявляючи відкритість до інших культур.

Дослідження питань, пов'язаних із визначенням сутності культурної ідентичності як соціокультурного феномену, розробкою принципів її моделювання та алгоритмів трансформації в умовах сучасних парадигм, викликає значну зацікавленість у науковому середовищі.

Культурна ідентичність проявляється у зв'язку культурного світу особистості або соціальної групи з певною культурною системою та традицією [Герчанівська, 2021].

На індивідуальному рівні питання ідентифікації тісно переплітається з процесом соціалізації, який полягає у свідомому засвоєнні особистістю норм, зразків культури, моделей поведінки, ціннісних орієнтацій та мови. Це також включає усвідомлення власного Я через призму культурних характеристик, що є прийнятими у даному суспільстві.

Культурна ідентичність є динамічною системою, що характеризується гнучкістю, рухливістю та змінюваністю. Її трансформація зазвичай зумовлена змінами соціокультурної парадигми спільноти. Саме культурна пам'ять, яка часто на несвідомому рівні підтримує глибокий зв'язок з культурними традиціями спільноти, забезпечує стабільність культурної ідентичності та її постійне відтворення.

У традиційному суспільстві, яке характеризується колективною свідомістю та синкретичністю культури, життєдіяльність здебільшого регулюється культурними традиціями, що історично сформувалися в його соціокультурному середовищі. Інтеграція індивіда в спільноту відбувається через засвоєння соціокультурної спадщини, яка передається безпосередньо від покоління до покоління – від батьків до дітей, від майстра до учня тощо.

Сьогодні, в умовах зовнішньої агресії, почуття культурно-національної ідентичності українців сприяє становленню політичної нації, яка не мислить свого існування без незалежної держави. Ідентичність спільноти важлива не лише для формування її образу, але й для забезпечення її самобутності та унікальності, тобто відмінності від інших спільнот.

На думку української вченої Р. Демчук національна ідентичність являє собою багатовимірний комплекс спільних переконань і позицій, що сформувалися в процесі становлення унікальності націй. Вона є динамічною та перебуває в постійному процесі змін і адаптації до нових викликів і умов сучасності [Демчук, 2016].

У рамках сучасного наукового дискурсу важливими і доцільними є наукові позиції І. Беха та К. Журби, які трактують феномен «національно-культурної ідентичності» як суб'єктивне відчуття приналежності до українського народу та нації, а також прийняття моральних цінностей, що проявляються через ототожнення та уподібнення, а також формування відповідної національної Я-концепції. Окрім того, науковці пов'язують національно-культурну ідентичність з духовною безпекою особистості [Бех, Журба, 2017, с. 33].

Музичне мистецтво є одним із найяскравіших виявів культурної ідентичності народів, націй і окремих спільнот. Воно не лише відображає історичний, соціальний і духовний досвід, але й формує унікальний код, який визначає культурну приналежність і дозволяє спільнотам зберігати свою самобутність у глобалізованому світі.

Музика завжди була засобом самовираження народу. Вона здатна транслювати цінності, традиції та світогляд через пісні, інструментальні композиції чи ритуали. Наприклад, фольклорна музика кожного народу відображає його історичні корені, міфи та легенди. Через музику покоління передають не лише мелодії, а й культурні коди, що відображають дух часу. Зокрема, українська народна музика є одним із найпотужніших елементів культурної ідентичності. Народні пісні (родинно-обрядові, календарно-обрядові, думи тощо) та танці є носіями історичної пам'яті й відображають прагнення українського народу до свободи, єдності та духовного самовираження.

У часи суспільних потрясінь чи боротьби за незалежність музика часто стає об'єднуючим чинником. Вона сприяє зміцненню почуття єдності та гордості за національну спадщину. Так, у багатьох культурах гімни, марші або патріотичні пісні виконували функцію символу боротьби. До прикладу, сьогодні пісня «Ой, у лузі червона калина» набула всесвітньої популярності як символ боротьби українського народу за свободу, незалежність своєї країни, як символ вільного вибору народу свого шляху розвитку у глобалізаційних процесах.

В умовах сучасної глобалізації, коли існує ризик розмивання локальних культур,

музика допомагає зберегти ідентичність. Вона створює міст між минулим і теперішнім, формуючи уявлення про те, ким є нація чи спільнота.

Попри те, що музика є маркером унікальності кожної культури, вона також слугує засобом міжкультурного діалогу. Завдяки своїй універсальній природі, музика здатна об'єднувати людей різного походження, долаючи мовні та культурні бар'єри.

У сучасному світі багато музичних жанрів, таких як джаз, рок чи електронна музика, виникли внаслідок синтезу різних культурних традицій. Це демонструє, як музика сприяє культурному обміну, збагачуючи як локальні, так і глобальні музичні традиції.

У сучасному світі, де глобалізація значно впливає на культуру, молодь все частіше шукає способи виразити себе та знайти свою ідентичність. Музичне мистецтво стає одним із засобів у цьому процесі. Завдяки музиці молоде покоління не лише пізнає свої культурні корені, але й формує нові, гібридні форми самовираження, що поєднують локальне та глобальне.

Для молоді музика не просто розвага, а спосіб самовираження та пошуку спільноти однодумців. Вибір музичного жанру чи улюбленого виконавця часто стає відображенням цінностей, світогляду і навіть належності до певної субкультури. Наприклад, прихильники хіп-хопу часто асоціюють себе з боротьбою за соціальну справедливість, тоді як фанати інді-музики шукають унікальності та творчості. Багато молодих людей також звертаються до етнічної та фольклорної музики, прагнучи глибше зрозуміти свої корені. Українська молодь, до прикладу, все більше цікавиться народними піснями, народними інструментами чи сучасними адаптаціями фольклору, такими як етно-електроніка. Це допомагає їм зберігати зв'язок із національною культурою, навіть у сучасному урбанізованому світі.

Глобалізація створила унікальні умови, коли молодь може одночасно споживати музику з усього світу і створювати власний культурний продукт. Такі платформи, як Spotify, YouTube чи TikTok, стали засобами популяризації музики і водночас – культурного обміну.

Однак ця відкритість до глобального не означає втрату локальної ідентичності. Навпаки, багато молодих виконавців інтегрують елементи національної музики у свої композиції. Яскравим прикладом є популярність українських гуртів, які поєднують сучасні жанри, такі як поп, рок чи електроніка, з традиційними мотивами. Все частіше спостерігається інтерес до фольклору та національних традицій у сучасному аранжуванні. Українські виконавці, як-от, ONUKA чи DakhaBrakha, Go_A, Хорея Козацька, KAZKA, YUKO, The Dooh, Motanka та інші поєднують елементи народної музики із сучасними жанрами, демонструючи, що традиції можуть органічно інтегруватися у сучасну культуру.

Музика завжди була важливим інструментом протесту, і сучасна молодь активно використовує її для висловлення своїх ідей. Теми екології, рівності, прав людини чи боротьби з війнами часто знаходять відображення у текстах пісень. Водночас через музику молодь звертає увагу на збереження своєї національної культури. У періоди політичних або соціальних змін музика стає символом єдності. В Україні під час важливих історичних подій, таких як Революція Гідності, боротьба за незалежність, російсько-українська війна саме музика об'єднує молодь і сприяє формуванню почуття національної гордості.

Сучасні технології відіграють ключову роль у формуванні музичних уподобань молоді. Соціальні мережі та стрімінгові платформи не лише пропонують доступ до безмежного вибору музики, але й формують тренди. Водночас вони стають інструментом для популяризації національної музики, яка тепер може знайти свого слухача навіть за межами рідної країни. Для молоді це не лише про споживання музики, але й про її створення. Різноманіття музичних жанрів – від репу до електронної музики – дозволяє кожному знайти свій спосіб самовираження. Наприклад, реп став голосом цілих поколінь, які використовують його для порушення соціальних і політичних питань.

Питання збереження та розвитку культурної ідентичності у педагогіці є надзвичайно актуальним у контексті сучасних глобальних викликів. Освіта повинна стати інструментом не лише передачі знань, але й формування самосвідомої, культурно обізнаної особистості, яка зможе ефективно діяти у багатокультурному світі. Таким чином, педагогіка сприяє

гармонійному поєднанню локального та глобального, забезпечуючи сталий розвиток суспільства.

Музичне мистецтво є потужним інструментом збереження та трансляції культурної ідентичності. Воно не лише формує унікальний культурний код, але й сприяє міжкультурному діалогу та взаєморозумінню. У сучасному світі, де традиції та новації постійно взаємодіють, музика залишається ключовим чинником у процесі формування як особистої, так і колективної ідентичності. Виникає необхідність створення умов для міжкультурного діалогу та взаємоповаги, щоб уникнути конфліктів та стереотипізації.

Одним із викликів, з якими стикається сучасна молодь, є вплив масової культури, яка інколи приглушує автентичність. Проте саме музика може стати відповіддю на цей виклик, адже вона здатна гармонійно поєднувати нове та старе, сприяючи створенню унікальних культурних феноменів. Можливість створювати й поширювати музику також дає молодим людям інструмент для впливу на суспільство. Використовуючи музику, вони можуть піднімати важливі соціальні питання, об'єднувати спільноти та транслювати власне бачення світу.

Музичне мистецтво є невід'ємною частиною процесу культурної ідентифікації сучасної молоді. Воно допомагає знайти баланс між традиціями та сучасністю, сприяє глобальному діалогу й забезпечує платформу для самовираження. У світі, що швидко змінюється, музика залишається потужним інструментом збереження культурної самобутності та формування нових ідентичностей.

Список використаних джерел:

- Бех І., Журба К. Концепція формування у підлітків національно-культурної ідентичності в загальноосвітніх навчальних закладах. Гірська школа українських Карпат. 2017. Т. 16. 23–33.
- Герчанівська П. Е. Культурна ідентичність як ресурс суспільного розвитку. Культура і сучасність : альманах. 2021. № 2. С. 3–9
- Демчук Р. В. Національна ідентичність : український модус сприйняття // Scientific Journal Virtus. Novemder № 9. 2016. С. 10–16

References:

- Beh I., Zhurba K. The concept of formation of national and cultural identity among teenagers in general educational institutions. Mountain School of the Ukrainian Carpathians. 2017. Vol. 16. 23–33
- Herchanivska P. THERE ARE. Cultural identity as a resource of social development. Culture and modernity: an almanac. 2021. No. 2. P. 3–9
- Demchuk R. IN. National identity: the Ukrainian mode of perception // Scientific Journal Virtus. Novemder No. 9. 2016. P. 10–16

УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ КОМУНАЛЬНОЇ УСТАНОВИ «ЦЕНТР ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ» САМАРІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ НА АДАПТИВНИХ ЗАСАДАХ

ІГНАТЕНКО Олена

заступник директора з навчально-виховної роботи Гімназії №2 Самарівської міської ради

MANAGEMENT OF THE INNOVATIVE POTENTIAL OF THE MUNICIPAL INSTITUTION «CENTER FOR PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF PEDAGOGICAL WORKERS» OF THE SAMAR CITY COUNCIL ON ADAPTIVE PRINCIPLES

Olena IHNATENKO

Vice Principal for Educational Work at Gymnasium No. 2 of the Samar City Council

В умовах змін, спрямованих на підвищення якості і конкурентоспроможності, вирішення стратегічних завдань інтеграції України в європейський і світовий простір, велика увага приділяється управлінню організацією на адаптивних засадах. Проблема адаптації сучасної установи є об'єктивною реальністю, яка підлягає всебічному глибокому дослідженню (Стець, 3).

У науковій літературі зустрічаються три основні підходи до визначення адаптивного управління. Вчені розглядають адаптивне управління як рівень пристосованості організації на перших етапах виходу на ринок; «виживання» у період економічного спаду та як адаптацію до змін внутрішнього та зовнішнього середовища задля підвищення ефективності діяльності (Халіна, 2024).

В даному аспекті інноваційний потенціал організації набуває пріоритетного значення та забезпечує ефективність адаптивного управління інноваційною діяльністю.

Слід зазначити, що інноваційний потенціал є складною системою, яка відбиває специфіку підприємства, особливості його інноваційної діяльності, впливає на формування адаптивної стратегії розвитку, враховуючи галузеві особливості.

Значну роль в адаптивному управлінні інноваційним потенціалом відіграють циклічність розвитку; вибір заходів з адаптації інноваційної політики; вибір конкурентної стратегії, яка визначає вектори розвитку організації.

Розглянемо алгоритм адаптивного управління інноваційним потенціалом Комунальної установи «Центр професійного розвитку педагогічних працівників» Самарівської міської ради (Ігнатенко, 2024).

Першим етапом адаптивного управління є оцінювання внутрішнього та зовнішнього потенціалу організації з використанням аналітичних інструментів, зокрема SWOT-, PEST-, SNW-аналізу.

Другий етап – формування адаптивної стратегії розвитку інноваційного потенціалу, передбачає визначення довго- і короткотривалих адаптивних цілей інноваційного розвитку з урахуванням життєвого циклу організації.

Третій етап адаптивного управління передбачає реалізацію заходів по досягненню цілей обраного інноваційного розвитку.

Наступним етапом адаптивного управління інноваційним потенціалом є постійний контроль за тим, як реалізовується інноваційна політика.

На останньому етапі оцінюються результати розвитку інноваційного потенціалу організації з урахуванням адаптивних заходів. Через канали зворотного зв'язку із зовнішнім середовищем ведеться моніторинг та оцінка досягнення поставлених цілей та результатів реалізації адаптаційної стратегії розвитку (Маслак, 2014).

Таким чином, першочерговим завданням на шляху інноваційного розвитку та забезпечення конкурентоспроможності є пошук та формування ефективної системи адаптивного управління інноваційним потенціалом організації.

Список використаних джерел:

1. Ігнатенко О.С. Управління інноваційним потенціалом як основа конкурентоспроможності організації. *Особистість в освітньому середовищі сучасного суспільства / Personality in the educational environment of modern society* : Матеріали V Всеукр. науково-практ. конф. з міжнар. участю, м. Дніпро, 21 квіт. 2024 р. Дніпро, 2024. С. 84–88.

2. Маслак О. І. Управління інноваційним потенціалом підприємства в умовах циклічності / О. І. Маслак, О. О. Безручко, М. В. Маслак. // *Економіка і організація управління*. - 2014. - Вип. 1-2. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eiou_2014_1-2_26

3. Стець І. Адаптивне управління підприємством. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. № 18. С. 300–305. URL: <http://global-national.in.ua/issue-18-2017/25-vipusk-18-serpen-2017-r/3306-stets-i-i-adaptivne-upravlinnya-pidpriemstvom>

4. Халіна В., Ковбасинський Ю. Теоретичне підґрунтя адаптивного управління підприємством. *Економіка та суспільство*. 2024. № 63. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/4179>

References:

1. Ignatenko O.S. Management of innovative potential as a basis for the competitiveness of the organization. Personality in the educational environment of modern society / Personality in the educational environment of modern society: Materials of the V All-Ukrainian scientific and practical conference with international participation, Dnipro, April 21, 2024. Dnipro, 2024. P. 84–88.

2. Maslak O. I. Management of the innovative potential of an enterprise in cyclical conditions / O. I. Maslak, O. O. Bezruchko, M. V. Maslak. // Economics and management organization. - 2014. - Issue 1-2. - Access mode: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eiou_2014_1-2_26

3. Stets I. Adaptive enterprise management. Global and national problems of economy. 2017. No. 18. P. 300–305. URL: <http://global-national.in.ua/issue-18-2017/25-vipusk-18-serpen-2017-r/3306-stets-i-i-adaptivne-upravlinnya-pidpriemstvom>

4. Khalina V., Kovbasynskyi Yu. Theoretical basis of adaptive enterprise management. *Economy and Society*. 2024. No. 63. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/4179>

РОЗВИТОК АДАПТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ОСВІТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ОСВІТИ

КОНОНЕНКО Жанна

кандидат економічних наук, доцент, в.о.завідувача кафедри Економічної кібернетики, бізнес-економіки та інформаційних систем, Полтавський університет економіки і торгівлі, Полтава, Україна

DEVELOPMENT OF ADAPTIVE COMPETENCE OF EDUCATIONAL MANAGERS IN THE CONTEXT OF DIGITALIZATION OF EDUCATION

Zhanna KONONENKO

Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Acting Head of the Department of Economic Cybernetics, Business Economics and Information Systems, Poltava University of Economics and Trade, Poltava, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0003-0074-8249>

У сучасному світі цифровізація є ключовим фактором трансформації освіти. Вона не лише модернізує навчальні процеси, а й змінює підходи до управління освітніми установами. В умовах швидких змін освітні менеджери повинні мати високий рівень адаптивної компетентності, що дозволяє їм оперативно реагувати на виклики, ефективно впроваджувати інновації та забезпечувати якісне управління закладами освіти. Адаптивна компетентність освітніх менеджерів визначається як здатність до ефективного управління змінами в умовах цифровізації. Вона включає такі компоненти:

- 1) цифрова грамотність – знання та навички роботи з сучасними технологіями, освітніми платформами, електронними ресурсами;
- 2) гнучкість мислення – здатність швидко реагувати на зміни, адаптувати стратегії управління та приймати нестандартні рішення;
- 3) комунікативні навички – ефективна взаємодія з педагогами, студентами, батьками та партнерами через цифрові засоби комунікації;
- 4) критичне мислення – вміння аналізувати інформацію, оцінювати ефективність впроваджених цифрових інструментів та приймати виважені рішення;

5) інноваційність – готовність до експериментування з новими технологіями, методами навчання та управління.

У 2023-2024 роках в Україні спостерігається інтенсивне впровадження цифрових технологій у сферу освіти. Державні органи, міжнародні організації та приватний сектор активно інвестують у розвиток цифрової інфраструктури, створення освітніх платформ і навчання персоналу. Це відкриває нові можливості для підвищення рівня професійної компетентності освітніх керівників, проте водночас створює низку викликів, які потребують системного підходу до вирішення. За останні два роки реалізовано низку програм, спрямованих на розвиток цифрової компетентності освітніх керівників. Однією з ключових є «Національна програма цифрової освіти», яка включає:

- організацію онлайн-курсів і вебінарів з цифрової грамотності;
- впровадження цифрових платформ для адміністрування навчальних закладів;
- створення електронних ресурсів для професійного розвитку освітніх керівників.

Важливу роль у процесі цифровізації освіти відіграють міжнародні організації, такі як ЮНЕСКО, ЮНІСЕФ, які надають грантову підтримку та розробляють навчальні матеріали для підвищення кваліфікації освітніх менеджерів.

Таблиця 1

Основні державні ініціативи з цифрової освіти у 2023-2024 роках

Ініціатива	Опис	Кількість учасників
«Цифрова освіта 2023»	Онлайн-курси для освітян	25000
«Освітній менеджер 4.0»	Підготовка керівників закладів освіти	12000
«Цифрова школа»	Впровадження освітніх технологій	30000

Адаптивна компетентність керівників освіти різних рівнів включає здатність швидко реагувати на зміни, впроваджувати інновації та ефективно використовувати цифрові інструменти в управлінні. У 2023-2024 роках в Україні було проведено низку заходів, спрямованих на підвищення цієї компетентності. Згідно з даними Міністерства освіти і науки України, у 2023 році було організовано понад 150 семінарів та тренінгів з цифрової грамотності для освітніх менеджерів, у яких взяли участь близько 4,500 осіб. У 2024 році кількість таких заходів зросла до 200, а кількість учасників – до 6000.

Таблиця 2

Кількість заходів та учасників з підвищення цифрової грамотності освітніх менеджерів у 2023-2024 роках

Показник	2023 рік	2024 рік
Кількість заходів	150	200
Кількість учасників	4,500	6,000

Ці заходи охоплювали теми впровадження цифрових технологій в управлінні, використання онлайн-платформ для комунікації та організації навчального процесу, а також розвиток навичок роботи з великими даними.

Таблиця 3

Рівень цифрової підготовки освітніх менеджерів (2023-2024 рр.)

Рік	Високий рівень (%)	Середній рівень (%)	Низький рівень (%)
2023	45	35	20
2024	60	30	10

Зауважимо, що основні виклики цифровізації освіти та їх вплив на управлінську діяльність мають вагомий вплив. Попри значні досягнення у сфері цифровізації освіти, освітні менеджери стикаються з рядом проблем, що ускладнюють ефективне управління:

1) нестача цифрової інфраструктури – у деяких регіонах відсутні швидкісні мережі Інтернету, що унеможливорює впровадження онлайн-інструментів;

- 2) недостатній рівень цифрової грамотності педагогічного персоналу – багато викладачів та керівників освітніх закладів потребують додаткового навчання;
- 3) ризики кібербезпеки – зростаюча кількість атак на освітні платформи створює загрозу для персональних даних учасників навчального процесу.

На будь якому етапі розвитку адаптивної компетентності освітніх менеджерів постають питання їх перспектив.

Для ефективного розвитку адаптивної компетентності в умовах цифровізації необхідно:

- розширити програми підвищення кваліфікації освітніх керівників;
- забезпечити рівномірний доступ до цифрових технологій у всіх регіонах країни;
- стимулювати співпрацю освітніх закладів з ІТ-компаніями та міжнародними організаціями;
- підвищити рівень кібербезпеки в освітній сфері.

Таблиця 4

Очікувані перспективи розвитку адаптивної компетентності освітніх менеджерів (2025-2030 рр.)

Період, рік	Очікувані зміни	Прогнозована кількість учасників
2025	Збільшення кількості освітніх менеджерів, що пройшли цифрову підготовку	50000
2026	Розширення програм підвищення кваліфікації	65000
2027	Інтеграція новітніх технологій в управління освітою	80000
2028	Використання штучного інтелекту в освітньому менеджменті	90000
2029	Поширення адаптивного навчання через VR/AR	100000
2030	Повна цифрова трансформація управлінських процесів	120000

Очікується, що до 2025 року кількість освітніх менеджерів, які пройдуть цифрову підготовку, збільшиться до 50000 осіб, що сприятиме підвищенню ефективності управління закладами освіти. Починаючи з 2025 року, розвиток адаптивної компетентності освітніх менеджерів в Україні продовжуватиметься шляхом розширення програм цифрової освіти та інтеграції інноваційних технологій у навчальний процес. Очікується, що зросте кількість міжнародних освітніх проєктів та партнерств з провідними технологічними компаніями, що сприятиме впровадженню штучного інтелекту, хмарних сервісів та віртуальної реальності у систему управління освітою. Крім того, розробка національної платформи безперервного навчання дозволить освітнім менеджерам регулярно оновлювати свої цифрові навички та адаптуватися до нових викликів. Важливу роль відіграватимуть законодавчі ініціативи, спрямовані на підвищення кібербезпеки та захисту персональних даних у сфері освіти. До 2030 року прогнозується, що цифрова грамотність серед освітніх керівників досягне 90%, що суттєво покращить ефективність управління закладами освіти та їх конкурентоспроможність у глобальному освітньому просторі.

Для подолання зазначених викликів та забезпечення сталого розвитку адаптивної компетентності освітніх менеджерів необхідно врахувати ряд особливостей: розробку національної стратегії цифровізації освіти, інвестування в інфраструктуру, постійне підвищення кваліфікації, створення спільнот практиків. Врахування їх дозволить створити єдині стандарти та підходи до впровадження цифрових технологій., забезпечити всіх освітніх закладів необхідними технічними засобами та доступом до інтернету, організовувати регулярні тренінги та семінари для освітніх менеджерів з акцентом на практичні навички використання цифрових інструментів, формувати професійну спільноту для обміну досвідом та підтримки у впровадженні цифрових технологій. Розвиток адаптивної компетентності освітніх менеджерів є ключовим чинником успішної цифровізації освіти в Україні. Незважаючи на існуючі виклики, державні ініціативи та міжнародна підтримка створюють сприятливі умови для формування цифрових навичок освітніх керівників. Подальші зусилля у цьому напрямку забезпечать якісну модернізацію освітньої системи та підвищення її

конкурентоспроможності на міжнародному рівні.

Список використаних джерел:

1. Міністерство освіти і науки України. Звіт про цифровізацію освіти у 2023 році. Київ, 2024. URL: <https://mon.gov.ua/tag/tsifrova-transformatsiya-osviti-i-nauki?&type=all&tag=tsifrova-transformatsiya-osviti-i-nauki>
2. Державна служба якості освіти України. «Моніторинг цифрової грамотності освітян». Київ, 2024. URL: <https://sqe.gov.ua/diyalnist/monitoringovi-doslidzhennya/opituvannya-doslidzhennya-vivchennya-za-2024/>
3. Результати онлайн-опитування «Готовність і потреби вчителів щодо використання цифрових засобів та ІКТ в умовах війни: 2023». Аналітичний звіт/ О.Овчарук, І.Іванюк, О.Гриценчук [та ін.]; за заг.ред. О.Овчарук. Київ : ІЦО НАПН України. 2023. 81 с.
4. Міністерство освіти і науки України. Звіт про стан цифровізації освіти у 2023 році. Київ, 2024. URL: https://sqe.gov.ua/wp-content/uploads/2024/03/Zvit_I_Etap.pdf
5. Національна академія педагогічних наук України. Роль Національної академії педагогічних наук України в цифровій трансформації освіти. *Вісник НАПН України*, 2024, 6(2). С. 3-9. DOI: 10.37472/v.naes.2024.6228. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/744106/1/512-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-1057-1-10-20241223.pdf>
6. Цифровізація освіти: дослідно-експериментальна робота: збірник матеріалів / укл. О.П. Пінчук. Київ: ІЦО НАПН України, 2023. 71 с. DOI 10.33407/lib.NAES.738088
7. Ничкало, Н. Г., Лук'янова, Л. Б., & Вовк, М. П. (2024). Освіта для цифрової трансформації суспільства: За результатами проведення X Українсько-Польського / Польсько-Українського наукового форуму, 27-28 листопада 2024 р., м. Вінниця. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 6(2), 1-9. <https://doi.org/10.37472/v.naes.2024.6237>

References:

1. Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy. Zvit pro tsyfrovizatsiiu osvity u 2023 rotsi. Kyiv, 2024. URL: <https://mon.gov.ua/tag/tsifrova-transformatsiya-osviti-i-nauki?&type=all&tag=tsifrova-transformatsiya-osviti-i-nauki>
2. Derzhavna sluzhba yakosti osvity Ukrainy. «Monitorynh tsyfrovoyi hramotnosti osvitian». Kyiv, 2024. URL: <https://sqe.gov.ua/diyalnist/monitoringovi-doslidzhennya/opituvannya-doslidzhennya-vivchennya-za-2024/>
3. Rezultaty onlain-opytuvannia «Hotovnist i potreby vchyteliv shchodo vykorystannia tsyfrovyykh zasobiv ta IKT v umovakh viiny: 2023». Analitychnyi zvit/ O.Ovcharuk, I.Ivaniuk, O.Hrytsenchuk [ta in.]; za zah.red. O.Ovcharuk. Kyiv : ITsO NAPN Ukrainy. 2023. 81 s.
4. Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy. Zvit pro stan tsyfrovizatsii osvity u 2023 rotsi. Kyiv, 2024. URL: https://sqe.gov.ua/wp-content/uploads/2024/03/Zvit_I_Etap.pdf
5. Natsionalna akademiia pedahohichnykh nauk Ukrainy. Rol Natsionalnoi akademii pedahohichnykh nauk Ukrainy v tsyfrovii transformatsii osvity. Visnyk NAPN Ukrainy, 2024, 6(2). S. 3-9. DOI: 10.37472/v.naes.2024.6228. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/744106/1/512-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-1057-1-10-20241223.pdf>
6. Tsyfrovizatsiia osvity: doslidno-eksperymentalna robota: zbirnyk materialiv / ukl. O.P. Pinchuk. Kyiv: ITsO NAPN Ukrainy, 2023. 71 s. DOI 10.33407/lib.NAES.738088
7. Nychkalo, N. H., Luk'ianova, L. B., & Vovk, M. P. (2024). Osvita dlia tsyfrovoyi transformatsii suspilstva: Za rezultatamy provedennia Kh Ukrainsko-Polskoho / Polsko-Ukrainskoho naukovofo forumu, 27-28 lystopada 2024 r., m. Vinnytsia. Visnyk Natsionalnoi akademii pedahohichnykh nauk Ukrainy, 6(2), 1-9. <https://doi.org/10.37472/v.naes.2024.6237>

СОЦІАЛЬНА / СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА ПІДТРИМКА НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ

КОНОНЕНКО Лілія

Доцент, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної роботи, реабілітації та
повоєнної адаптації Полтавський національний педагогічний університет імені
В.Г. Короленка м. Полтава, Україна

SOCIAL / SOCIO-PSYCHOLOGICAL SUPPORT OF THE POPULATION OF UKRAINE IN WAR CONDITIONS

Liliia KONONENKO

Associate Professor, PhD (Pedagogical Sciences), Department of Social Work, Rehabilitation and
Post-War Adaptation Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical University Poltava, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0002-7164-2305>

Десять років триває російсько-українська війна. Довготривала війна є чинником постійного стресу, в умовах якого живуть всі українці. Стрес розуміємо як травму, що є «неочікуваним раптовим чинником, який виходить за межі досвіду особистості» (Марута Н. О., 2022). Відомо, що короточасний стрес може мобілізувати, сприяти підвищенню витривалості, працездатності. Однак, тривалий стрес виснажує організм людини, призводить до негативних психологічних / психофізіологічних наслідків. Разом із тим, постійний стрес призводить до соціальної дезадаптації, адже унеможливорює реалізацію людиною своїх прав (бодай фундаментальних) і задоволення своїх потреб (хоча би базових). У соціальній роботі мирного часу означені дві умови були основними критеріями визначення уразливості. Із 24 лютого 2022 року маркер уразливості отримали всі українці.

Виходячи з цього, в умовах довготривалої війни актуалізується питання надання оперативної соціальної / соціально-психологічної підтримки населенню України, що є антитравматичною умовою повернення до мирного життя.

Окреслимо концептуальні засади соціальної / соціально-психологічної підтримки в умовах війни. Разом із тим, наголосимо на найбільш ресурсних практиках і дієвих методах збереження ментального здоров'я, що реалізуються в Полтавській громаді.

Методологічною основою у реалізації соціальної / соціально-психологічної підтримки є низка принципів: адресність (*послуга йде за клієнтом, який індивідуально переживає СЖО та індивідуально розв'язує проблеми*), комплексність (*одночасна робота зі збереження психологічного, фізіологічного здоров'я, соціальної адаптації клієнта тощо*), безперервність і регулярність (*війна пропонуватиме безліч «нагадувань» у повоєнному житті, тому людина потребуватиме підтримки впродовж усього життя*), диференційованість (*важливим є розподіл на категорії клієнтів за соціально-демографічними характеристиками, характером втрати, інтенсивністю горювання тощо*).

У відповідь на виклики війни в Україні, зокрема в Полтавській громаді, ведеться робота за різними напрямками:

– Підготовка фахівців до роботи в надзвичайних ситуаціях, зокрема запровадження актуальних освітніх програм в закладах вищої освіти. (До прикладу, в Полтавському національному педагогічному університеті імені В.Г. Короленка на другому році війни стартували освітні програми «Соціальна реабілітація. Повоєнна адаптація», «Кризова психологія», «Кризова психологія. Соціально-психологічна реабілітація». За наведеними програмами готують як бакалаврів, так і магістрів).

– Окреслюються нові методологічні засади соціальної роботи з ветеранами та їх сім'ями. Зокрема, у листопаді 2024 року на міжрегіональному форумі «Реінтеграція ветеранів у громаді: обмін досвідом, мережування та партнерство» полтавці ознайомилися із дискусійним проектом «Розробка методології (само)оцінки» готовності громад до (ре)інтеграції ветеранів /

ветеранок та членів їх родин. Проєкт розробляють спільно ПРООН (Програми розвитку ООН / United Nations Development Programme) із Острозькою академією.

– У режимі оперативного реагування відбувається перебудова практичної соціальної роботи в умовах воєнних дій. Нині надавачі соціальних послуг державної / комунальної власності можуть приймати рішення щодо екстреної допомоги й підтримки, зокрема надання послуг з консультування, натуральної допомоги, підтриманого проживання, надання притулку, догляду вдома, транспортних послуг (соціальне таксі) тощо. Терміново надаються послуги особам / сім'ям, які опинилися в СЖО через стихійні лиха, пожежі, бойові дії, терористичні акти, тимчасову окупацію та ін. (Закон України, 2022). Зокрема, Центри надання соціальних послуг Полтавського регіону реалізують програми стратегічного менеджменту. Від 29 червня 2024 року у Полтаві працює Ветеранський центр. У ньому надають багато послуг для ветеранів та членів їхніх родин: від інформаційно-консультативних до реабілітації та дозвілля.

– Посилюється соціально-економічний захист населення в умовах війни, загалом – в умовах надзвичайних ситуацій. Мова йде про оперативне реагування на негативні події, дослідження екстремальних умов, екстрений пошук шляхів і можливостей для нівелювання негативних умов.

– Інтенсивно розвиваються такі напрями, як: формування резильєнтності (стійкості) особистості під час випробувань; психосоціальна підтримка ветеранів та членів їхніх сімей; підготовка фахівців кризової медицини / психології. Упродовж останніх двох років у м. Полтаві реалізується низка профілактичних програм. Більшість із них охоплює найбільш уразливі категорії осіб – тих, які полишили свої домівки, зазнали трагічних втрат у родині, отримали каліцтво внаслідок війни та ін. Утім, певна частина програм орієнтована на всі категорії осіб (за запитом). До прикладу:

Із березня 20-24 року у Полтаві працює центр підтримки ментального здоров'я «Mental Hub». Центр був організований за програмою збереження ментального здоров'я «Ти як?», що ініціювала Олена Зеленська. Центр надає широкий спектр безоплатних послуг для дітей і дорослих: індивідуальне консультування (психолог, психотерапевт, психіатр), групові арт-терапія, групові нейрографіка, тренінги для молоді з працевлаштування, «Моя самоцінність» та ін.

Упродовж року у Полтаві та області реалізується міжнародний проєкт «Діти і війна. Навчання технік зіцнення» (проєкт ініційований канадсько-українською фундацією «Норе World Wide Canada»). Нині цей проєкт реалізується у ПНПУ імені В.Г. Короленка для студентів, у найближчій перспективі – для викладачів з метою їх психоемоційної підтримки).

Потужно в регіоні представлена програма травматерапії за методом М. Мюррей. Курс із соціально-психологічної реабілітації з відновлення емоційного здоров'я реалізується благодійною організацією «Вихід Є».

– Зміцнення позицій волонтерської діяльності, зокрема підвищення її суспільного престижу, розвитку, підтримки та заохочення такої діяльності серед учасників освітнього процесу (Закон України, 2025). Масштабні волонтерські програми реалізує Полтавський обласний благодійний фонд «Громадське здоров'я»: надання соціальної підтримки, здійснення соціального супроводу, забезпечення військових медичними препаратами, так званий «соціальний гардероб» та ін.

За окресленими напрямами найбільш дієвими інструментами соціальної / соціально-психологічної підтримки осіб, які постраждали внаслідок війни, нині є такі:

1) *Психотерапія*. Передбачає індивідуальну або групову підтримку (сприяння) в тому, щоби швидко знайти спосіб впоратися з травмами та стресом.

2) *Реабілітаційні програми*. Можуть вміщувати різноманітні медичні / психологічні / соціальні процедури, спрямовані на покращення фізичного та психічного здоров'я.

3) *Реінтеграційні програми*. Здебільшого покликані надавати допомогу військовим у процесі повернення до цивільного життя. Це передбачає навчання нових професійних навичок, пошук роботи, пошук соціальних контактів та отримання підтримки від соціальних

інституцій. Реінтеграція своєю чергою передбачає надання військовим підтримки від родин, друзів, співробітників.

4) *Терапія природою*. Використання природних елементів – річки, лісу, гір та інших природних об'єктів. До прикладу, рибальство, похід у гори, кемпінг та інші активності.

5) *Терапія мистецтвом*. Передбачає використання технік і прийомів музики, живопису, хореографії з одного боку, для покращення фізичного й психічного здоров'я, з іншого – для розвитку креативності, зокрема для творчого розв'язання проблем.

6) *Соціальна активізація*. Пропонує залучення осіб уразливих категорій до різноманітних соціальних активностей та ініціатив, що допоможуть повернутися до мирного життя, а також знайти нових друзів і партнерів (спортивні змагання, мистецькі заходи, патріотичні проекти, волонтерство тощо).

Висновок: Важко переоцінити значення своєчасного надання соціальної / соціально-психологічної підтримки людині, яка живе в умовах війни. Усі наведені пропозиції успішно реалізуються в Україні значною мірою завдяки фінансовій і організаційно-методичній підтримці зарубіжних партнерів. Однак, важливо розуміти, що така робота має бути *системною і довготривалою* (у деяких випадках – довічною). Досвід переживання травматичних подій залишається з людиною назавжди. По-різному інтенсивним, але однозначно руйнівним буде як особистий травматичний досвід, так і досвід свідка. Жоден соціально-психологічний інструмент (метод, прийом, техніка) не здатен *повністю й назавжди* позбавити людину гнітючих спогадів (інтрузій), вгамувати надмірну фізіологічну збудливість, заблокувати уникання. На наш погляд, у найближчій перспективі соціально-психологічна підтримка має отримати цільове державне фінансування, системне запровадження в усі структури, які дотичні до просвітницької, профілактичної, корекційної роботи. Своєю чергою, це вимагатиме створення нових інституцій, нових робочих місць і нових освітніх програм в закладах вищої освіти, які би забезпечували підготовку цільових фахівців.

Список використаних джерел:

Марута Н. О. Психологічні наслідки війни: проблеми та рішення. *НейроNews: психоневрологія та нейropsychiatria*. ІнфоБюлетень. 2022. С. 2-3.

URL : https://neuronews.com.ua/uploads/bulletins/2022/cherepno-mozkova-travma/infoByul_Ever-3.pdf

Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо надання соціальних послуг у разі введення надзвичайного або воєнного стану в Україні або окремих її місцевостях» 14 квітня 2022 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2193-20#Text> (дата звернення 26.08.2024)

Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо сприяння розвитку волонтерства серед здобувачів освіти» 08 січня 2025 року. URL : <https://ips.ligazakon.net/document/JI10910A> (дата звернення 27.01.2025)

<https://pnpu.edu.ua/news/vykladachi-universytetu-projshly-navchannya-za-programoyu-dity-i-vijna-navchannya-tehnik-zczilen.html> – Програма «Діти і війна. Навчання технік зцілення»

https://www.facebook.com/academy.murray/?locale=uk_UA – Благодійна організація «Вихід Є»

<https://www.facebook.com/mentalhubpoltava/> – Ментал Хаб Полтава

https://www.facebook.com/public.health.plt/?locale=uk_UA – Полтавський обласний благодійний фонд «Громадське здоров'я»

<https://www.facebook.com/veteranscenter.plt/> – Ветеранський центр Полтава

References:

Maruta N. O. Psykholohichni naslidky viiny: problemy ta rishennia. NeuroNews: psikhonevrolohiia ta neiropsykhia. InfoBiulet. 2022. S. 2-3. URL :

https://neuronews.com.ua/uploads/bulletins/2022/cherepno-mozkova-travma/infoByul_Ever-3.pdf

Zakon Ukrainy «Pro vnesennia zmin do deiakykh zakoniv Ukrainy shchodo nadannia sotsialnykh

poslugh u razı vvedennia nadzvychainoho abo voiennoho stanu v Ukraini abo okremykh yii mistsevostiakh» 14 kvitnia 2022 roku. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2193-20#Text> (data zvernennia 26.08.2024)

Zakon Ukrainy «Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo spriannia rozvytku volonterstva sered здобувачів освіти» 08 sichnia 2025 roku. URL :

<https://ips.ligazakon.net/document/JI10910A> (data zvernennia 27.01.2025)

<https://pnpu.edu.ua/news/vykkladachi-universytetu-projshly-navchannya-za-programoyu-dity-i-vijna-navchannya-tehnik-zczilen.html> – Prohrama «Dity i viina. Navchannia tehnik ztsilennia»

https://www.facebook.com/academy.murray/?locale=uk_UA – Blahodiina orhanizatsiia «Vykhid Ye»

<https://www.facebook.com/mentalhubpoltava/> – Mental Khab Poltava

https://www.facebook.com/public.health.plt/?locale=uk_UA – Poltavskyi oblasnyi blahodiinyi fond «Hromadske zdorovia»

<https://www.facebook.com/veteranscenter.plt/> – Veteranskyi tsentr Poltava

РЕСУРСНО-ОРИЄНТОВАНИЙ ПІДХІД ДО ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ОСВІТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ У КОНТЕКСТІ АДАПТАЦІЇ ДО ЗМІН

КОНОНЕЦ Наталія

доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри педагогічної майстерності та менеджменту імені І.А.Зязюна Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г.Короленка

RESOURCE-ORIENTED APPROACH TO THE PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF EDUCATIONAL MANAGERS IN THE CONTEXT OF ADAPTATION TO CHANGE

Nataliia KONONETS

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor of the Department of Pedagogical Mastery and Management named after I.A. Zyazyun of the Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University, Poltava, Ukraine

<https://orcid.org/0000-0002-4384-1198>

kononets@gsuite.pnpu.edu.ua

У сучасних умовах динамічних змін, що охоплюють усі сфери суспільного життя, особливо освіти, професійний розвиток освітніх менеджерів потребує нових підходів. Ресурсно-орієнтований підхід дозволяє максимально ефективно використовувати наявні ресурси для забезпечення гнучкості, адаптивності та інноваційності керівників освітніх закладів.

Реалізуючи концепцію ресурсно-орієнтованого навчання під час професійної підготовки фахівців, наголошуємо на ключових принципах ресурсно-орієнтованого підходу до професійного розвитку освітніх менеджерів у контексті адаптації до змін:

1. **Принцип раціоналізації.** Передбачає раціональне використання доступних ресурсів для професійного розвитку: включає як матеріальні (навчальні матеріали, технології, фінанси), так і нематеріальні ресурси (знання, досвід, мережі контактів). *Механізми реалізації:* використання освітніми менеджерами сучасних наукових, навчальних матеріалів (підручники, посібники, монографії, наукові публікації), участь у вебінарах, майстер-класах, тренінгах управлінської тематики, освітнього менеджменту, проходження онлайн-курсів тощо.

2. **Принцип індивідуалізації професійного розвитку.** Передбачає зосередження уваги на унікальних потребах і потенціалі кожного менеджера, враховуючи його професійний досвід, рівень компетентності та управлінські виклики. *Механізми реалізації:* участь у вебінарах, майстер-класах, тренінгах, проходження онлайн-курсів з тематики, яка допоможе

розвинути організаційно-управлінську, підприємницьку, комунікаційну, інформаційно-цифрову, лідерську та інші компетентності освітнього менеджера для підвищення ефективності його управлінсько-професійної діяльності.

3. **Принцип комплексності та інтеграції.** Передбачає системний, багатогранний підхід до підвищення кваліфікації керівників освітніх закладів, що забезпечує ефективне поєднання різних аспектів управлінської діяльності. У сучасному освітньому середовищі, яке постійно змінюється, комплексність і інтеграція допомагають освітнім менеджерам адаптуватися до викликів та вдосконалювати освітні процеси. *Механізми реалізації:* професійні курси для освітніх менеджерів мають включати модулі/теми, які охоплюють усі ключові аспекти їхньої діяльності: стратегічне управління, фінансове адміністрування, комунікації, цифрові технології тощо; інтеграція знань із різних сфер, таких як педагогіка, психологія, соціологія, економіка та технології, для формування комплексного бачення освітнього менеджменту; підтримка мереж професійного спілкування (створення професійних спільнот, участь у конференціях, семінарах і форумах сприяє інтеграції найкращих практик і розвитку компетенцій через обмін досвідом).

4. **Принцип гнучкості та адаптивності.** Забезпечення швидкого реагування на зміни та перехід до нових управлінських моделей. Передбачає урахування адаптаційного аспекту розвитку освітнього менеджера – розвиток комплексу навичок для здатності швидко адаптуватися до змін. *Механізми реалізації:* організація і проведення для освітніх менеджерів низки тренінгів.

– *Тренінг «Управління кризами».* В умовах швидких змін та невизначеності освітні менеджери повинні володіти навичками кризового менеджменту, які передбачають ефективну комунікацію, швидке прийняття рішень та здатність працювати в умовах стресу.

– *Тренінг «Інноваційне мислення освітнього менеджера».* Освітній менеджер повинен вміти впроваджувати нові ідеї, технології та методики, спрямовані на вдосконалення навчального процесу та управління закладом освіти.

– *Тренінг «Цифрова грамотність».* Зростаюча роль технологій в освіті вимагає від менеджерів знань і вмінь працювати з сучасними цифровими інструментами.

– *Тренінг «Розвиток лідерських якостей».* Уміння мотивувати команду, будувати ефективну комунікацію та створювати сприятливе середовище для змін є невід’ємною частиною професійного розвитку освітніх керівників.

Наголосимо на ресурсах, які доцільно задіяти під час реалізації вищесхарактеризованих принципів:

– *Навчальні ресурси:* освітні програми у закладах вищої освіти, сертифіковані освітні програми, тренінги, курси підвищення кваліфікації, що орієнтовані на адаптацію до сучасних викликів (використання цифрових технологій, кризове управління, стратегічне планування).

– *Інформаційні ресурси:* доступ до актуальної інформації через професійні спільноти, онлайн-платформи, конференції, дослідницькі проєкти тощо.

– *Цифрові технології:* використання інструментів дистанційного навчання, платформ для управління освітніми процесами, аналітичних систем для прийняття обґрунтованих рішень.

– *Людські ресурси:* менторство та наставництво з боку досвідчених освітніх лідерів; створення мереж професійної взаємодії між менеджерами освіти.

– *Психологічні ресурси:* формування стійкості до стресу, розвиток емоційного інтелекту, здатності працювати в умовах невизначеності та змін.

Етапи реалізації ресурсно-орієнтованого підходу до професійного розвитку освітніх менеджерів у контексті адаптації до змін:

1. *Діагностика наявних ресурсів і потреб:* аналіз наявних ресурсів закладу освіти та визначення ключових зон розвитку освітніх менеджерів.

2. *Розробка індивідуальних траєкторій розвитку:* формування індивідуальних планів професійного розвитку, які враховують цілі, можливості та реальні умови діяльності менеджера.

3. *Упровадження навчальних програм професійного розвитку*: використання інноваційних методик навчання (кейс-методів, симуляцій, рольових ігор, тренінгів, воркшопів тощо).

4. *Моніторинг та корекція*: регулярне оцінювання результатів і внесення коректив до програм професійного розвитку.

Багаторічна практика провадження освітнього процесу на засадах ресурсно-орієнтованого підходу [1-4] дала нам змогу виокремити його переваги: *ефективне використання ресурсів*, що дозволяє мінімізувати витрати часу, коштів і зусиль, максимально використовуючи наявні можливості; *гнучкість і адаптивність*, адже освітні менеджери стають більш готовими до змін і здатними реагувати на нові виклики; *підвищення якості управління*, бо компетентність менеджерів безпосередньо впливає на ефективність функціонування освітніх закладів; *сталий розвиток*, оскільки консолідація ресурсів сприяє формуванню стратегії довгострокового розвитку закладу освіти з урахуванням сучасних викликів та потреб суспільства.

Таким чином, ресурсно-орієнтований підхід до професійного розвитку освітніх менеджерів є ключовим інструментом у процесі їхньої адаптації до змін. Завдяки максимальному використанню доступних ресурсів, індивідуалізації та комплексності підходу освітні лідери можуть розвивати свої управлінські, комунікативні та стратегічні навички, що сприяє підвищенню ефективності управління та стійкості освітніх закладів до сучасних викликів.

Список використаних джерел:

1. Kononets N. (2015). Experience in implementing resource-based learning in Agrarian College Of Management And Law Poltava State Agrarian Academy. *Turkish Online Journal of Distance Education-TOJDE*. April 2015. ISSN 1302-6488. Volume: 16. Number: 2 Article 12. – P.151–163.
2. Kononets N., Ilchenko O., Mokliak V. (2020). Future teachers resource-based learning system: experience of higher education institutions in Poltava city, Ukraine. *Turkish Online Journal of Distance Education-TOJDE*. July 2020. ISSN 1302-6488 Volume: 21 Number: 3 Article 14. P. 199–220.
3. Kononets N., Nestulya S. (2020). The implementation experience of students mobile training in the fundamentals of leadership as a resource-oriented form. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 2020, Том 78, №4. С. 116-131.
4. Shvedchykova I., Soloshych I., Kononets N., Grynova M. (2020). Creation of Electronic Educational Resources for Resource-Oriented Training of Electrical Engineering Students. *IEEE Problems of Automated Electrodrive. Theory and Practice (PAEP)*. (21-25 Sept. 2020, Kremenchuk, Ukraine).

НАВИЧКИ 21-ГО СТОЛІТТЯ ТА ПУБЛІЧНЕ МОВЛЕННЯ: КЛЮЧОВІ КОМПЕТЕНЦІЇ ДЛЯ ЕФЕКТИВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

КОРОЛЬ Лариса

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри англійської та німецької філології
Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, Полтава,
Україна.

21ST CENTURY SKILLS AND PUBLIC SPEAKING: KEY COMPETENCIES FOR EFFECTIVE COMMUNICATION

Larysa KOROL

Candidate of Pedagogical Sciences Associate Professor at the Department of English and German
Philology, Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University. Poltava. Ukraine.

ORCID ID: 0000-0001-7356-6556

pnpu08@gmail.com

Strategic partnerships between Ukraine and developed countries have a significant impact on education, particularly in shaping the skills and competencies needed for today's world. It was predicted years ago that by 2025, up to 50% of employees would need some form of "reskilling" [4, p. 5].

Developing effective pedagogy and curriculum requires a clear understanding of 21st-century skills. According to B. Lucas, the phrase 'twenty-first century' in conjunction with "skills" was first used in 1980 [3, p. 2]. The term is often employed as a promotional label, blending various skills with related concepts. There is growing agreement that a set of core dispositions shapes a powerful learner [3, p. 24].

Reviews of 21st-century skills differ in their conceptualization of the core competencies needed for future professionals to effectively address upcoming challenges. The top five commonly identified twenty-first century skills include: 1) creativity, 2) collaboration, 3) critical thinking, 4) communication, and 5) digital literacy [5].

Creativity, defined as the ability to question existing knowledge and translate new ideas into action, is widely recognized as essential. It is described as "the ability to generate new ideas, integrate existing ideas in novel ways, and apply them in real-world settings" [1, p. 13]. According to the reviewed sources, creativity as an action competence provides a framework to prepare students for future challenges.

Collaborative skills involve managing group tasks and social interactions to solve problems, create new products, or acquire knowledge. These skills emphasize cooperative learning, where teamwork and mutual support help achieve shared goals.

Critical thinking, as the third skill, is viewed differently by cognitive psychologists, who focus on cognitive processes, and philosophers, who emphasize the ideal traits of a critical thinker. It relies on skills like communication, information literacy, and the ability to analyse and assess evidence. Key subskills include analysing arguments, making inferences, evaluating, and solving problems.

Communication skills are defined as a student's ability to "effectively communicate multiple types of messages across multiple forms and varying audiences, and effectively deliver messages to varying audiences" [1, p. 23].

Digital literacy is the fifth skill, covering a wide range of concepts. It includes confidence in using media and ICT, proficiency with digital tools, interactive digital skills, and the critical use of these tools for analysis, critique, evaluation, and creation. Additionally, it highlights the importance of managing ethical responsibilities in complex environments and engaging in the technology-driven culture.

Within 21st-century skills, communication stand out as the central social dimension of learning. While the need for quality communication may seem straightforward, these frameworks highlight that students must be proficient in various forms of communication.

Public speaking as "the process of designing and delivering a message to a public audience" [2] plays a crucial role in developing these communication skills, particularly in academic settings. It is an essential tool for conveying ideas, presenting research, and engaging with an audience in a clear and organized manner. Effective public speaking goes beyond simply articulating thoughts; it engages and persuades listeners, fostering a deeper understanding of complex concepts. This skill enhances clarity, confidence, and promotes critical thinking, allowing the speaker to present information logically.

In academic contexts, public speaking is essential for discussions, presentations, and seminars, enabling individuals to share their insights and contribute meaningfully to the academic community.

One Bologna competency emphasizes the 'ability to communicate with non-experts in one's field,' while several standards highlight the ability to influence others. The importance of tailoring a message for a specific audience is often implied through references to persuasion (whether in writing, speaking, or other forms of expression), and explicitly through distinctions between expert

and non-expert audiences.

Thus, the complex nature of communication skills, particularly the ability to tailor messages to different audiences and influence others, underscores the importance of rhetorical competence as the foundation of public speaking. This emphasis on rhetorical competence offers valuable directions for future research and development, aiming to strengthen individuals' ability to engage, persuade, and contribute meaningfully in academic and professional settings.

References:

1. Markle, R., Brenneman, M., Jackson, T., Burrus, J., Robbins, S. Synthesizing frameworks of higher education student learning outcomes. URL: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1109931.pdf>.
2. Mueller, E., Orcholski, M., Miller, J., Woodward, K., and et al. Stand up, Speak out: The Practice and Ethics of Public Speaking. URL: <https://wisconsin.pressbooks.pub/uwmpublicspeaking/chapter/why-public-speaking-matters-today>.
3. Lucas, B. Why We Need to Stop Talking about Twenty-First Century Skills. Melbourne : Centre for Strategic Education, 2019. 24 p.
4. The Future of Jobs Report 2020. URL: https://www3.weforum.org/docs/WEF_Future_of_Jobs_2020.pdf.
5. Thornhill-Miller, B., Camarda, A., Mercier, M., Burkhardt, J.-M., Morisseau, T., and et al. 2023. Creativity, Critical Thinking, Communication, and Collaboration: Assessment, Certification, and Promotion of 21st Century Skills for the Future of Work and Education. *Journal of Intelligence*. Vol. 11. Iss. 3. DOI: <https://doi.org/10.3390/jintelligence11030054>.

РОЛЬ ГУМАНІТАРНИХ ОСВІТНІХ КОМПОНЕНТІВ У ПРОФЕСІЙНОМУ СТАНОВЛЕННІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ УКРАЇНСЬКИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

КОРНОСЕНКО Оксана

професор, доктор педагогічних наук Полтавський національний педагогічний університет
імені В.Г. Короленка, Полтава, Україна

ДАНИСКО Оксана

доцент, доктор педагогічних наук
Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка, Полтава, Україна

THE ROLE OF HUMANITARIAN EDUCATIONAL COMPONENTS IN THE PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF FUTURE PHYSICAL CULTURE SPECIALISTS IN UKRAINIAN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

Oksana KORNOSENKO

Professor, Doctor of Pedagogical Sciences Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical
University, Poltava, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0002-9376-176X>

Oksana DANISKO

Associate Professor, Doctor of Pedagogical Sciences Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical
University, Poltava, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0003-4040-562X>
pnpu08@gmail.com

Гуманітарна підготовка – складова професійної освіти майбутніх фахівців, у процесі якої у здобувачів формується соціально-психологічна компетентність, що є системою знань про людину, її культуру, суспільство, історичні процеси, а також взаємодію людини з навколишнім середовищем через різноманітні культурні та соціальні явища (Юрченко, 2017).

Гуманітарні науки сприяють розвитку інтелектуальних, емоційних та соціальних здібностей, а також формуванню моральних, етичних і культурних цінностей й відіграють важливу роль у становленні майбутніх фахівців фізичної культури. Вони сприяють розвитку в них цілісної особистості, формуванню етичних, соціальних та культурних цінностей, а також надають необхідні інструменти для ефективної взаємодії з людьми в різних соціальних і професійних умовах.

Проблеми гуманітарної освіти фахівців фізичної культури стали предметом наукових розвідок як українських (Андрієнко, 2021; Бебешко, 2015; Голуб, 2020; Демінський, 2018; Козіна, 2017; Круцевич, 2008; Платонов, 2004; Сергієнко, 2014; Тимошенко, 2016; Яковлев, 2019) так і європейських й американських (Breuer, 2007; Eckermann, 2010; Gongloff, 2009; Heinemann, 1998; Marques, 2013; Reddin, 2003; Robin, 2001; Smets, 2005; Tomas, 2015; Zampetti, 2012) учених. Наукові праці розкривають гуманістичні аспекти виховання моральних і духовних цінностей спортсменів, проблеми інтеграції гуманітарної освіти в підготовку майбутніх учителів фізичної культури та спортивних тренерів, методики формування у них гуманітарних кроскультурних компетентностей, морально-етичних норм поведінки тощо.

Попри певну вивченість питань гуманітарної освіти, війна в Україні і її соціально-економічні наслідки, змінили морально-етичні принципи поведінки людей й спонукають українські заклади вищої освіти оперативно зреагувати на виклики та активізувати свою увагу на формуванні у фахівців фізичної культури вміння працювати з різними соціальними групами, враховувати індивідуальні психологічні особливості людей, а також формувати в них позитивні соціально-моральні цінності через спортивну діяльність й активне дозвілля. Ці виклики підкреслюють необхідність посилення гуманітарної складової, зокрема вміння працювати в умовах соціальної напруженості, адаптувати освітні та рекреаційні програми до сучасних потреб суспільства, сприяти соціальній згуртованості та реабілітації вразливих груп населення через рухову активність.

Гуманітарна компетентність фахівців фізичної культури може формуватися через низку обов'язкових і вибіркового освітніх дисциплін, що сприяють розвитку морально-етичних, соціокультурних, психологічних та комунікативних якостей. До обов'язкових дисциплін ми віднесли «філософію», що забезпечує розвиток критичного мислення, формує вміння аналізувати світоглядні та етичні проблеми, а також сприяє усвідомленню значення гуманітарних цінностей у професійній діяльності. Дисципліна «Методика виховної роботи» вивчає морально-етичні аспекти роботи з різними соціальними групами, у тому числі питання справедливості, відповідальності та професійної етики у спортивній сфері. Освітній компонент «Інформативно-комунікативні технології» розвиває здатність до ефективного спілкування, вирішення конфліктів, побудови взаємодії в мультикультурному середовищі. «Історія фізичної культури та спорту» досліджує історичний розвиток спорту, розкриваючи роль фізичної активності в культурному та соціальному контексті різних епох і народів. «Інклюзивна освіта» та «Адаптивний спорт» формують компетентність щодо роботи з людьми з інвалідністю, ветеранами війни, внутрішньо переміщеними особами, створюючи умови для їхньої інтеграції в суспільство через фізичну активність.

До дисциплін вибіркового циклу ми відносимо такі як «Соціологія і психологія спорту», що допомагає зрозуміти соціальні функції спорту, його роль у згуртуванні суспільства, формуванні національної ідентичності та подоланні соціальних проблем, розвиває навички роботи з людьми різного віку, соціального статусу, зокрема у стресових та кризових ситуаціях, під час реабілітації військових і переселенців. «Педагогіка фізичного виховання і спорту» навчає організовувати навчальний процес з урахуванням індивідуальних потреб учасників, а також формувати моральні та соціальні цінності через спортивну діяльність.

Усі ці дисципліни спрямовані на підготовку не лише професійно компетентних, а й соціально відповідальних фахівців, здатних вирішувати сучасні проблеми та формувати здорове, морально стійке українське суспільство.

Висновки. Війна в Україні актуалізувала важливість формування у майбутніх фахівців фізичної культури морально-етичних цінностей, що має стати інструментом психологічної підтримки ветеранів і переселенців, виховання у молоді патріотизму та зміцнення національної ідентичності. Заклади вищої освіти повинні забезпечити підготовку фахівців, які зможуть створювати інклюзивне середовище, розвивати лідерські якості, ефективно співпрацювати з різними соціальними групами та популяризувати здоровий спосіб життя як фундаментальну цінність. Гуманітарні дисципліни є важливим складником освітніх програм підготовки майбутніх учителів фізичної культури та спортивних тренерів, оскільки сприяють розвитку необхідних соціальних, етичних, психологічних та комунікативних навичок, а також глибшому розумінню культурних і соціальних аспектів спорту. Це дозволяє майбутнім фахівцям бути не лише професіоналами в галузі фізичного виховання, але й відповідальними, етичними й толерантними до потреб і особливостей інших людьми.

Список використаних джерел:

- Андрієнко, О. В. Методики формування гуманітарних компетенцій у навчанні фізичної культури. Науковий журнал «Фізичне виховання і спорт», 11(3), 2021, 89–95.
- Бєбешко, В. В. Гуманістичний підхід у вихованні фахівців фізичної культури. Журнал фізичної культури і спорту, 8(2), 2015, 45–51.
- Голуб, Є. І. Гуманістичні цінності у вихованні майбутніх фахівців фізичної культури. Педагогіка та психологія професійної освіти, 19(4), 2020, 34–40.
- Демінський, О. М. Інтеграція гуманітарної освіти у професійну підготовку студентів спортивних спеціальностей. Вісник педагогічних наук, 12(3), 2018, 76–81.
- Козіна, Ж. Л. Формування соціокультурних компетенцій у майбутніх фахівців фізичної культури. Освіта і суспільство, 10(1), 2017, 48–54.
- Круцевич, Т. Ю. Теорія і методика фізичного виховання. Київ: Олімпійська література, 2008.
- Платонов, В. М. Система підготовки спортсменів в олімпійському спорті. Загальна теорія і її практичне застосування. Київ: Олімпійська література, 2004.
- Сергієнко, Л. П. Психолого-педагогічні аспекти формування особистості у спорті. Науковий вісник НУФВСУ, 7(2), 2014, 56–63.
- Тимошенко, О. П. Морально-етичні аспекти професійної підготовки тренерів. Наукові записки Національного університету фізичного виховання і спорту України, 25(1), 2016, 112–118.
- Юрченко, Н. С. Сучасний стан гуманітарної підготовки майбутніх інженерів-педагогів. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 13. Проблеми трудової та професійної підготовки, (13), 2017, 112–118.
- Яковлев, В. М. Гуманітарна освіта у професійному становленні студентів спортивних спеціальностей. Проблеми сучасної освіти, 12(3), 2019, 102–107.
- Breuer, Wolfgang. Intercultural Competence in Sports Training. University of Heidelberg, 2007, 27–31.
- Eckermann, Torsten. Integrative Approaches in Sports Education. Stockholm University Press, 2010, 13–20.
- Gongloff, Agnes. Psychological and Social Factors in Physical Training. University of Vienna, 2009, 137–145.
- Heinemann, Klaus. Soziologie des Sports. Springer-Verlag, 1998, 24–30.
- Marques, António. Humanistic Approaches to Physical Education in Higher Education. Universidade do Porto, 2013, 176–182.
- Reddin, Martin. Education and Ethics in Physical Education. Routledge, 2003, 76–82.
- Robin, Jean-Pierre. Humanistic Education in Physical Culture: A French Perspective. Paris: Éditions Universitaires, 2001, 86–95.
- Smets, Jan. Values Integration in Sports Training. Leuven University Press, 2005, 138–144.
- Tomas, Maria. Ethical Leadership in Sports Education. Universidad Complutense de Madrid, 2015, 65–71.
- Zampetti, Luca. Humanistic Dimensions in Physical Education. Università degli Studi di Roma "La

Sapienza," 2012, 312–322.

References:

- Andriyenko, O. V. Metodyky formuvannya humanitarnykh kompetentsiy u navchanni fizychnoyi kultury. Naukovyj zhurnal «Fizyčne vykhovannya i sport», 11(3), 2021, 89–95.
- Bebeshko, V. V. Humanistychniy pidkhid u vykhovanni fakhivtsiv fizychnoyi kultury. Zhurnal fizychnoyi kultury i sportu, 8(2), 2015, 45–51.
- Holub, Ye. I. Humanistychni tsinnosti u vykhovanni maybutnikh fakhivtsiv fizychnoyi kultury. Pedahohika ta psykholohiya profesiynoyi osvity, 19(4), 2020, 34–40.
- Deminsky, O. M. Intehratsiya humanitarnoyi osvity u profesiynu pidhotovku studentiv sportyvnykh spetsial'nostey. Visnyk pedahohichnykh nauk, 12(3), 2018, 76–81.
- Kozina, Zh. L. Formuvannya sotsikul'turnykh kompetentsiy u maybutnikh fakhivtsiv fizychnoyi kultury. Osvita i suspil'stvo, 10(1), 2017, 48–54.
- Krutsevych, T. Yu. Teoriya i metodyka fizychnogo vykhovannya. Kyiv: Olimpiyska literatura, 2008.
- Platonov, V. M. Systema pidhotovky sportsmeniv v olimpiys'komu sporti. Zahal'na teoriya i yiyi praktychne zastosuvannya. Kyiv: Olimpiyska literatura, 2004.
- Serhiienko, L. P. Psykholoho-pedahohichni aspekty formuvannya osobystosti u sporti. Naukovyj visnyk NUFVSU, 7(2), 2014, 56–63.
- Tymoshenko, O. P. Moral'no-etychni aspekty profesiynoyi pidhotovky treneriv. Naukovi zapysky Natsional'nogo universytetu fizychnogo vykhovannya i sportu Ukrayiny, 25(1), 2016, 112–118.
- Yurchenko, N. S. Suchasnyy stan humanitarnoï pidhotovky maybutnikh inzheneriv-pedahohiv. Naukovyj chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova. Seriya 13. Problemy trudovoyi ta profesiynoyi pidhotovky, (13), 2017, 112–118.
- Yakovliev, V. M. Humanitarna osvita u profesiynomu stanovlenni studentiv sportyvnykh spetsial'nostey. Problemy suchasnoï osvity, 12(3), 2019, 102–107.
- Breuer, Wolfgang. Intercultural Competence in Sports Training. University of Heidelberg, 2007, 27–31.
- Eckermann, Torsten. Integrative Approaches in Sports Education. Stockholm University Press, 2010, 13–20.
- Gongloff, Agnes. Psychological and Social Factors in Physical Training. University of Vienna, 2009, 137–145.
- Heinemann, Klaus. Soziologie des Sports. Springer-Verlag, 1998, 24–30.
- Marques, António. Humanistic Approaches to Physical Education in Higher Education. Universidade do Porto, 2013, 176–182.
- Reddin, Martin. Education and Ethics in Physical Education. Routledge, 2003, 76–82.
- Robin, Jean-Pierre. Humanistic Education in Physical Culture: A French Perspective. Paris: Éditions Universitaires, 2001, 86–95.
- Smets, Jan. Values Integration in Sports Training. Leuven University Press, 2005, 138–144.
- Tomas, Maria. Ethical Leadership in Sports Education. Universidad Complutense de Madrid, 2015, 65–71.
- Zampetti, Luca. Humanistic Dimensions in Physical Education. Università degli Studi di Roma "La Sapienza," 2012, 312–322.

АДАПТИВНЕ НАВЧАННЯ У ЗАГАЛЬНІЙ СЕРЕДНІЙ ОСВІТІ: ЯК ЗАБЕЗПЕЧИТИ ЕФЕКТИВНІСТЬ

КРАВЧЕНКО Вікторія

кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри англійської та німецької філології,
Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка, Полтава,
Україна.

ADAPTIVE LEARNING IN GENERAL SECONDARY EDUCATION: HOW TO ENSURE EFFECTIVENESS

Viktoriia KRAVCHENKO

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor, Head of the Department of English and German Philology, Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical University, Poltava, Ukraine.
iflanfdr.kravchenkoviki@gsuite.pnpu.edu.ua

Адаптивне навчання є важливим елементом сучасної освіти, що сприяє підвищенню якості навчального процесу та забезпечує індивідуальний підхід до учнів за допомогою цифрових технологій. Адаптивні системи автоматично підлаштовують зміст, методи та темп навчання в залежності від потреб учнів.

Адаптивне навчання базується на низці принципів, які забезпечують його ефективність у загальній середній освіті. Основним принципом є персоналізація навчального процесу, де системи аналізують рівень знань учнів і пропонують індивідуальні завдання, що покращує засвоєння матеріалу. Динамічна зміна змісту та надання зворотного зв'язку в реальному часі забезпечують коригування навчальної траєкторії, підвищуючи ефективність навчання [3].

Ще одним важливим принципом є динамічна зміна змісту. Навчальні платформи автоматично коригують матеріали залежно від успішності виконання завдань. Як зазначено у роботі Б. Мартін та співавторів (2021), адаптивні системи дозволяють учням проходити складніші модулі або отримувати додаткові роз'яснення за потреби [5]. Такий підхід забезпечує індивідуальну траєкторію навчання для кожного учня.

Не менш важливим є принцип надання зворотного зв'язку у режимі реального часу. Учні отримують миттєву оцінку своєї роботи, що сприяє оперативному коригуванню навчальної траєкторії. Це підтверджують дослідження С. Хуанга та співавторів (2019), які підкреслюють важливість своєчасного зворотного зв'язку для покращення розуміння матеріалу [4]. Завдяки цьому учні можуть швидше виявляти та виправляти помилки, що позитивно впливає на якість навчання.

Адаптивне навчання є однією з найбільш інноваційних і перспективних технологій в сучасній освіті. В його основі лежить принцип індивідуалізації навчання, що дозволяє врахувати особливості кожного учня та відповідно до цього адаптувати темп і зміст навчального матеріалу. Згідно з дослідженнями останніх років, адаптивне навчання значно підвищує мотивацію учнів завдяки персоналізованому підходу, що дозволяє студентам працювати в тому темпі, який відповідає їхнім можливостям і рівню знань [2]. Окрім того, оптимізація часу навчання через персоналізацію дає можливість зменшити перевантаження учнів і покращити засвоєння навчального матеріалу, що є важливим аспектом для досягнення високих результатів у навчанні [8].

Проте, існують і певні виклики при впровадженні адаптивного навчання. Одним з основних є недостатня кваліфікація педагогів у використанні новітніх технологій. Для ефективного застосування адаптивних систем вчителям необхідно пройти спеціалізоване навчання та отримати практичні навички роботи з такими інструментами [7]. Це навчання повинно включати не лише технічні аспекти, але й методичні рекомендації щодо того, як адаптивні технології можуть бути інтегровані в традиційний навчальний процес.

Другим викликом є обмежений доступ до сучасних технологій, особливо в сільських та віддалених районах, де багато шкіл не мають стабільного інтернет-з'єднання або необхідного

обладнання. Враховуючи ці труднощі, необхідно розробляти стратегії для забезпечення рівного доступу до ресурсів для всіх учнів, зокрема через співпрацю між освітніми закладами та технологічними компаніями [1]. Цей процес має на меті створення інфраструктури, що дозволить знизити технологічні бар'єри для навчальних закладів.

Крім того, приватність даних учнів є важливим аспектом при впровадженні адаптивних систем. Оскільки ці технології вимагають збору та обробки персональних даних учнів, важливо дотримуватися всіх стандартів захисту даних, щоб уникнути порушення приватності учасників навчального процесу [6]. Інтеграція адаптивних технологій повинна супроводжуватися чіткими протоколами безпеки та регулярним моніторингом для виявлення можливих загроз та їхнього запобігання. У практичних рекомендаціях щодо впровадження адаптивного навчання важливо правильно вибирати платформи, які задовольняють потреби учнів. Google Classroom забезпечує ефективне управління навчальним процесом, обмін матеріалами та інтеграцію з іншими сервісами Google, такими як Google Docs, Drive та Meet. LearningApps дозволяє створювати інтерактивні вправи, тести та ігри для закріплення матеріалу. Kahoot! використовується для інтерактивних вікторин і опитувань. Платформи "На урок" та Всеосвіта пропонують інтерактивні завдання, тести та навчальні матеріали. ClassDojo допомагає у комунікації між учителями, учнями та батьками. Coursera пропонує курси від провідних університетів, даючи можливість створювати персоналізовані навчальні траєкторії для старшокласників та вчителів. Розвиток партнерських відносин між освітніми установами та технологічними компаніями дозволяє створювати доступні платформи для адаптивного навчання [2].

Регулярний моніторинг та оцінка ефективності впроваджених технологій є ще однією важливою складовою. Оскільки адаптивне навчання вимагає постійного оновлення навчальних матеріалів та методів, важливо здійснювати моніторинг результатів навчання учнів та проводити періодичні оцінювання для коригування навчальних траєкторій [8]. Це дозволяє не лише підвищити ефективність навчального процесу, але й адаптувати технології до змінюваних умов та вимог сучасної освіти.

Отже, адаптивне навчання має великий потенціал для покращення освітнього процесу в загальній середній освіті. Для успішної інтеграції цих технологій необхідна підготовка педагогів, яка охоплює технічні та методичні аспекти використання адаптивних платформ. Важливим є також доступ до сучасних технологій та інфраструктури для забезпечення індивідуалізації навчання для всіх учнів. Крім того, необхідно створити безпечне середовище для збору та аналізу даних, щоб зберегти конфіденційність та захистити права учнів. Лише комплексний підхід дозволить адаптивному навчанню стати ефективним інструментом для покращення якості освіти.

Список використаних джерел:

1. Brown, J., Williams, T., & Thompson, L. (2023). *Technological barriers in rural education: Solutions and strategies*. Educational Technology Journal, 15(2), 56-74.
2. Johnson, D. W., & Johnson, R. T. (2021). The impact of personalized learning on student engagement and achievement. *Journal of Educational Psychology*, 113(2), 203-215.
3. Johnson, H., & Brown, R. (2020). *Personalized learning through adaptive systems: Enhancing student motivation*. Journal of Educational Technology, 19(4), 23-40.
4. Huang, X., Zheng, Y., & Liu, F. (2019). Real-time Feedback in Adaptive Learning Systems: Enhancing Educational Outcomes. *Journal of Educational Technology*, 45(3), 123-135.
5. Martin, B., Sweeney, C., & Green, T. (2021). Dynamic Content in Adaptive Learning Environments. *Education and Information Technologies*, 26(5), 2897-2914.
6. Miller, A., & Hall, K. (2022). *Data privacy in adaptive learning technologies: Challenges and strategies*. Educational Privacy Review, 5(1), 10-25.
7. Patel, R., & Singh, P. (2021). *Teacher training for adaptive learning tools in classrooms*. International Journal of Teacher Education, 13(3), 45-58.
8. Williams, T., & Thompson, L. (2022). *The impact of adaptive learning on student performance and engagement*. Journal of Adaptive Education, 28(3), 118-132.

ЗАСТОСУВАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ

ЛУЦЕНКО Руслан

Полтавський державний медичний університет Професор, доктор медичних наук, завідувач кафедри фармакології Полтавський державний медичний університет, м. Полтава, Україна

ШАКІНА Еліна

Доцент, кандидат медичних наук, доцент закладу вищої освіти Полтавський державний медичний університет, м. Полтава, Україна

APPLICATION OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN THE CONTEXT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT IN HIGHER MEDICAL EDUCATION

Ruslan LUTSENKO

Poltava State Medical University Professor, Doctor of Medicine, Head of the Department of Pharmacology Poltava State Medical University, Poltava, Ukraine

<https://orcid.org/0000-0003-0277-0458>

Elina SHAKINA

Associate Professor, Candidate of Medical Sciences, Associate Professor of higher education institution Poltava State Medical University, Poltava, Ukraine

<https://orcid.org/0000-0002-2920-9217>

Останнім часом вища освіта у світі зазнала змін. Цьому сприяв розвиток науково-технічного прогресу. Стрімко розвиваються можливості штучного інтелекту, технології якого активно проникають різні сфери життя, зокрема освітній процес медичних закладах вищої освіти (ЗВО). Штучний інтелект (ШІ) відкриває нові напрямки розвитку вищої освіти. Однією з технологій ШІ є використання чату GPT (генеративний попередньо тренований трансформатор), що розроблений 30 листопада 2022 року компанією OpenAI. Це комп'ютерна програма яка може генерувати відповідь на питання, чи команду задану користувачем, яка здатна створювати текст. Завдяки таким можливостям ChatGPT може застосовуватись в різних аспектах життя, зокрема й у навчанні (Murcahyanto, 2023, p. 117).

В освіті використання ШІ і ChatGPT потенційно може значно підвищувати ефективність системи вищої освіти. З розвитком технологій все більше реалізується потенціал того, що навчальні ресурси не тільки фіксуються на викладачі, однак і орієнтуються на ширші засоби освіти та інструменти (в якості допоміжних засобів) для прискорення пошуку інформації. Однією з функцій, яку активно використовують є здатність генерувати інформаційні блоки, які здобувачі освіти використовують для написання тез, есе, курсових робіт, наукових статей оглядів літератури. Отримані результати виглядають структурованими, зв'язаними та достатньо грамотними. За цих умов важним фактором є самостійність. Здобувачі освіти повинні вивчати інформацію, що базується на засобах масової інформації.

Також ШІ потенційно може виставляти оцінки, що значно підвищить ефективність вищої освіти й дозволить викладачам точніше й ефективніше оцінювати успішність. Важливо відмітити, що ШІ не є заміною людського судження і досвіду і його слід використовувати для підсилення та підтримки, а не для підміни функцій педагога. Аналіз використання ШІ дозволив зробити висновок, що інформаційні технології ШІ приносять користь студентам, підвищують мотивацію до навчання, сприяють активному залученню у процес навчання й вирішення проблем. ШІ може використовуватись для індивідуального навчання за рахунок адаптації процесу навчання до унікальних потреб кожного студента, зокрема й з урахуванням стану здоров'я.

Зміст і методика навчання розроблені з застосуванням програмного забезпечення на базі ШІ допомагають викладачу аналізувати перебіг, процес і результати навчання, коректувати складність контенту в режимі реального часу, для забезпечення належної складності відносно кожного студента.

Провідні напрямки концепції навчання у XXI столітті включають зміни ролі викладачів від джерел інформації до фасилітаторів, наставників і консультантів, зміни нормативної оцінки знання, відхід від жорсткого навчання в бік інноваційного й творчого процесу, саморозвитку, як викладачів так і тих, хто навчається, удосконалення цифрової грамотності заміна використання медіа в якості об'єкта навчання на використання медіа в якості інструментів навчання.

Впровадження ШІ в освіту супроводжується рядом проблем, зокрема студенти потурають академічну доброчесність при написанні авторефератів і наукових праць. Порушення доброчесності є різновидом плагіату, який при використанні ШІ складно виявити. Однак з цією метою використовується програма створена розробниками компанією OpenAI. На сьогодні провідні світові журнали, зокрема Lancet та інші не допускають використання текстів, рисунків, зображень чи графіків з генерованих за допомогою ШІ.

В ChatGPT є функції автоматичної відповіді на різні екзаменаційні питання, виконання домашніх завдань і складання академічних есе. Близько 90% студентів американських коледжів використовують ChatGPT для виконання домашніх завдань, 22% – для створення конспектів, 48% л – під час іспитів. При цьому у багатьох університетах блокують доступ до ChatGPT в мережі інтернету для забезпечення академічної доброчесності. Однак навчання потребує креативності для створення нових ідей та інновацій, на відміну від людини ШІ цим не володіє.

ШІ розширює можливості для наукових досліджень, зокрема в медицині. Моделі ШІ потенційно можуть стати трансформуючим інструментом для наукових досліджень і публікацій. ШІ може допомогти в узагальненні науково-дослідної літератури, враховувати в редукуванні статей, надавати широкі можливості для написання статей іноземною мовою, сприяти проведенню експертної оцінки і підтриманню редакційних рішень журналів про прийняття або відхилення представлених наукових робіт. ШІ може сприяти розробці нових технологій та дослідів, що може пришвидшити процес наукових відкриттів і впровадження результатів дослідження в практику. Технології ШІ можуть автоматизувати адміністративну роботу, аналізувати великі об'єми даних у медицині, узагальнювати отримані результати, значно покращити клінічні дослідження з ефективності нових методів діагностики та лікування. Швидкий прогрес в області ШІ відкриває можливості для підтримки прийняття клінічних рішень, а також ранніх етапів діагностики онкологічних захворювань, візуалізації рентгенологічних знімків і гістологічного матеріалу (Chen, 2019, p. 411).

В стратегії розвитку системи охорони здоров'я сучасні цифрові системи дозволяють лікарям і пацієнтам швидко й легко отримувати доступ до біомедичної інформації. ШІ стають незамінними помічниками в комп'ютерній ідентифікації клінічних проблем, швидкому збору даних з медичних карт і оцінці алгоритмів. Також для прийняття клінічних рішень необхідний прогноз в реальному часі й зв'язок з клінічними рекомендаціями – тут допомагає інтелектуальна система ШІ, сприяючи персоніфікованій спрямованості медицини, оптимізації витрат на охорону здоров'я і покращення результатів лікування.

Технології ШІ можуть допомагати лікарям оформлювати виписку документацію. ChatGPT генерує виписку за лічені секунди, автоматизуючи адміністративне навантаження, що дозволяє вивільнити час для допомоги пацієнту й можливо частково вирішити проблему нехватки кадрів.

Окрім адміністративних задач, ChatGPT може підтримувати і зменшити спілкування з пацієнтом і покращити результати лікування пацієнтів за допомогою індивідуальних планів лікування та втручання. Оскільки технології ШІ продовжують розвиватись тому медичним працівникам і керівникам потрібно брати участь у розробці та впровадженні цих інструментів у медицині. Значення ШІ для медицини підкреслюється здатністю засвоювання

наявних медичних знань, оскільки час подвоєння медичних знань в 50-х рр. XX ст., становив 50 років; в 80-х рр. – 7 років; в 2010 р. – 3,5 роки, а в 20-х рр. XXI ст. становило близько трьох місяців. Розширення знань вимагає від медичних закладів вищої освіти визначити ключові поняття, які складають основу знань студентів. Експотенційне розширення медичних знань вимагає від лікарів оновлювати і правильно вибирати необхідну інформацію з безлічі варіантів. В цих процесах провідна роль належить ШІ.

Важливим недоліками ChatGPT можна вважати відсутність співчуття, ввічливого ставлення до пацієнтів і поваги. Таким чином, технології ШІ не можуть повною мірою надати компетентності необхідні для сучасної медичної практики, в той час, як викладачі медичних ЗВО дотримуються принципів гуманізму та біомедичної етики та допомагають майбутнім лікарям оволодіти цими необхідними якостями (Mbakwe, 2023, p. 116). Поряд з цим ШІ представляє потенційну небезпеку для конфіденційності інформації, як медичної, так і особистої, що може бути отримана без їх згоди. Це визначає необхідність забезпечення належного рівня управління і впровадження в клінічну практику захисту даних медичного персоналу і пацієнтів (Nebeker, 2019, p. 137).

Отже, технології ШІ широко впроваджуються в систему вищої медичної освіти, однак не відмінюють над важливої ролі викладача в освітньому процесі. Процес навчання із застосуванням технологічних засобів таких, як ChatGPT надає можливість викладачу не бути єдиним джерелом наукової і навчальної інформації й забезпечує викладача сучасним інструментом для формування змісту навчання, розробки методик і контролю результатів.

Список використаних джерел:

- Chen P.C., Liu Y., Peng L. How to develop machine learning models for healthcare. *Nat Mater.* 2019. №18(5). P. 410-414.
- Mbakwe A.B., Lourentzou I., Celi L.A. ChatGPT passing USMLE shines a spotlight on the flaws of medical education. *PLOS Digit Health.* 2023. №2(2). e0000205.
- Murcahyanto H. Penerapan Media Chat GPT pada Pembelajaran Manajemen Pendidikan terhadap Kemandirian Mahasiswa Edumatic. *Jurnal Pendidikan informatika.* 2023. №7(1). P. 115-122.
- Nebeker C., Torous J., Bartlett Ellis R.J. Building the casa for actionable athics in digital health research supported by artificial intelligence. *BMC Med.* 2019. №17(1). P. 137.

ПІДВИЩЕННЯ ОБІЗНАНОСТІ УЧИТЕЛІВ ЗЗСО УКРАЇНИ З МЕТОДИКАМИ CLIL ТА ЕМІ ЯК ЗАСІБ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ

ЛУНЬОВА Тетяна

кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри англійської та німецької філології
Навчально-наукового інституту іноземних мов Полтавського національного педагогічного
університету імені В.Г. Короленка, м. Полтава, Україна

RAISING UKRAINIAN SECONDARY SCHOOL TEACHERS' AWARENESS OF CLIL AND EMI AS A MEANS OF THEIR PROFESSIONAL DEVELOPMENT

Tetyana LUNYOVA

Candidate of Sciences in Philology, Associate Professor, Associate Professor at the Department of English and German Philology, Education and Research Institute of Foreign Languages of Poltava
V.G. Korolenko National Pedagogical University, Poltava, Ukraine
lunyovat@gmail.com

Мова є одним із найважливіших засобів в освіті: вона являється інструментом передачі інформації, соціалізації, розвитку мотивації, організації групової та індивідуальної діяльності. Зростання ролі англійської мови у світовому інформаційному, науковому,

культурному, освітньому просторах потребує застосування сучасних підходів до інтеграції англійської мови в освітній контекст України. Серед таких підходів помітне місце займають предметно-мовне інтегроване навчання (Content and Language Integrated Learning – CLIL) та англійська мова як засіб викладання (English Medium Instruction – EMI). Відповідно підвищення обізнаності учителів ЗЗСО України з методиками CLIL та EMI може бути одним із дієвих та актуальних засобів їхнього професійного розвитку. Варто наголосити, що ми маємо на увазі не лише учителів англійської мови, а й учителів, які навчають учнів таким предметам як математика, фізика, біологія, історія, географія, мистецтво тощо.

Серед переваг, які отримають учителі, присвятивши час і зусилля ознайомленню з методиками CLIL та EMI та набуттю навичок застосування цих методик, на нашу думку, доречно відзначити такі:

учителі урізноманітять набір інструментів навчання, якими вони володіють,

учителі зможуть налагодити міждисциплінарну співпрацю з учителями англійської мови,

учителі отримають можливість залучати сучасні інформаційні ресурси, переклад яких українською мовою відсутній,

учителі відкриють можливості для міжнародної співпраці та участі в міжнародних освітніх проєктах,

учителі зможуть підготувати учнів до набуття вищої освіти англійською мовою, що стає все більш актуальним.

Водночас необхідно окреслити труднощі, з якими можуть зіткнутися вчителі-предметники, під час ознайомлення з методиками CLIL та EMI:

невпевненість у власному рівні володіння англійською мовою,

страх перед термінологічними тонкощами,

неможливість приділити багато часу для вивчення матеріалів щодо застосування вказаних методик,

сумніви у можливості масштабного використання CLIL та EMI у власній практиці.

Зважаючи на окреслені труднощі, раціональним видається поступове і вдумливе ознайомлення вчителів з методиками CLIL та EMI, що передбачає індивідуальне планування вчителями власних траєкторій самоосвіти. У якості перших кроків можна рекомендувати розпочати з оглядових статей, у яких базові аспекти методик CLIL та EMI викладено в доступній формі в невеликому за обсягом тексті, наприклад, про CLIL (Hegazy 2021) та про EMI (Galloway 2017). Також можна скористатися відео, особливо з провідними фахівцями в царинах CLIL та EMI, насамперед Девідом Маршем (Marsh 2010) та Ернесто Макаро (Macaro 2017) відповідно. Наступним кроком може бути перегляд записів вебінарів (наприклад (CLIL and EMI 2020)) і з тим власне особиста активна участь у воркшопах. Зрештою, застосовуючи критичне мислення і творчий підхід, учителі можуть вийти на використання елементів методик CLIL та EMI у власній професійній діяльності. Оскільки запровадження методик CLIL та EMI у навчальних закладах світу перебуває в процесі становлення та обговорення, українські вчителі, які зацікавлені використанням CLIL та EMI, матимуть можливість долучитися до дискусій із закордонними колегами, що сприятиме не лише особистому професійному розвитку українських освітян, а й промоції іміджу України у світі.

Список використаних джерел:

CLIL and EMI – From Schools to Higher Education. British Council TeachingEnglish. 2020. URL: <https://www.teachingenglish.org.uk/news-and-events/webinars/webinars-teachers/clil-and-emi-schools-higher-education> (Accessed: 1.02.2025).

Galloway N. How effective is English as a medium of instruction (EMI)? British Council 2017. URL: <https://www.britishcouncil.org/voices-magazine/how-effective-english-medium-instruction-emi> (Accessed: 1.02.2025).

Hegazy K. Content and Language Integrated Learning. British Council TeachingEnglish. 2021. URL: <https://www.teachingenglish.org.uk/professional-development/teachers/educational-policies-practices/articles/content-and->

[language#:~:text=Content%20and%20Language%20Integrated%20Learning%20\(CLIL\)%20has%20become%20the%20umbrella,studying%20a%20content%2Dbased%20subject.](#)
(Accessed: 1.02.2025).

Macaro E. English Medium Instruction – Keynote by Prof. Ernesto Macaro at Oxford Educational Cloud Conference. University of Oxford. 2017. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=f41hiRCs-88> (Accessed: 1.02.2025).

Marsh D. David Marsh on CLIL Cambridge University Press ELT. 2010. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=-Czdg8-6mJA> (Accessed: 1.02.2025).

СОЦІАЛЬНО-ТІЛЕСНО ЕМОЦІЙНЕ НАВЧАННЯ (СТЕН) - МОДИФІКАЦІЯ ВІДОМОЇ МЕТОДИКИ СЕН

ЛЯДСЬКИЙ Ігор

кандидат сільськогосподарських наук, старший викладач кафедри маркетингу, фахівець дорадчої служби Полтавського державного аграрного університету, викладач IT STEP SCHOOL у Полтаві та консультант із soft skills онлайн школи DarwinLand.

SOCIAL-BODILY-EMOTIONAL LEARNING (SBEL) - A MODIFICATION OF THE WELL-KNOWN SEL METHODOLOGY

Ihor LIADSKYI

candidate of Agricultural Sciences, Senior Lecturer at the Department of Marketing, Specialist of the Advisory Service of Poltava State Agrarian University, Teacher at IT STEP SCHOOL in Poltava, soft skills consultant at online- school DarwinLand.

<https://orcid.org/0000-0001-6431-973X>, lyadskiy.igor@pdau.edu.ua

Сучасна освіта знаходиться на порозі великих змін. В умовах стрімкого розвитку суспільства, викликів глобалізації та потреби у всебічно розвинених особистостях, виникає необхідність переосмислення традиційних підходів до навчання. Фізичне виховання, емоційна та соціальна компетентність мають інтегруватися в єдиний освітній процес, який формуватиме не лише знання, а й ключові навички для життя.

Одним із найбільш перспективних напрямків є **СЕН** (соціально-емоційне навчання), яке вже довело свою ефективність у багатьох країнах світу [3]. На Заході стає поширеною модифікація **СЕЕН** (соціально-емоційно-етичне навчання), яка допомагає інтегрувати моральні цінності та етичну поведінку у процес формування особистості. Увага до тілесного інтелекту [1] відкриває можливість для створення інноваційного підходу – **СТЕН** (соціально-тілесно- емоційного навчання), що гармонійно доповнює інший тренд сучасної освіти – **STEAM**, який акцентує увагу на природничо-технічному напрямку [4], інтегруючи науку, технології, інженерію, мистецтво та математику. У той час як STEAM спрямований на розвиток інноваційного мислення та технічних навичок, СТЕН звертає увагу на гармонізацію особистості, поєднуючи фізичний, емоційний та соціальний розвиток. Ці два підходи можна розглядати як взаємодоповнюючі аспекти освітнього процесу. Так само, як взаємопов'язані філософські категорії мікрокосму (особистість) і макрокосму (суспільство), STEAM і СТЕН створюють баланс між технічним прогресом і внутрішньою гармонією людини, формуючи цілісну систему освіти.

Фізична активність молоді залишається надзвичайно актуальною темою, особливо якщо розглядати її крізь призму викликів сучасності [2]. Тілесне, ментальне та соціальне здоров'я – основа успішності людини, добробуту громади та обороноздатності країни. Колишній комплекс ГТО формував сильних та витривалих громадян, які могли ефективно виконувати функцію робітника або солдата. Проте сьогодні такий підхід може викликати неоднозначну реакцію з боку суспільства. Це спонукає нас шукати нове рішення, що відповідатиме сучасним потребам молоді та не

викликати асоціацію з радянським минулим. Освіта має переорієнтуватися від підготовки

«гвинтиків системи», що було необхідно на початку минулого століття, до виховання гармонійної, усвідомленої особистості, здатної адаптуватися до реалій сьогодення. Методика соціально-тілесно-емоційного навчання пропонує саме такий підхід. Молодь вчиться не лише зміцнювати своє тіло, але й розуміти та відчувати його, доповнюючи свій досвід важливою соціально- емоційною складовою. Такий підхід набагато краще відповідає потребам сучасного світу, сприяє формуванню гармонійної особистості та створює основу для здорового способу життя у фізичному, ментальному та соціальному аспектах.

Соціально-тілесно-емоційне навчання суттєво відрізняється від традиційної фізкультури, яка часто асоціюється з духом змагань, жорсткими вимогами до фізичної витривалості та потенційно травмонебезпечними вправами. У СТЕН основний акцент робиться на розвиток тілесної усвідомленості, а не на досягненні спортивних рекордів чи складанні нормативів. Важливо гармонізувати зв'язок між тілом, розумом і емоціями. Методи СТЕН більше схожі на м'язову релаксацію, дихальну та суглобову гімнастику, йогу, тренування з гімнастичними булавами або Indian Clubs. Такий підхід допомагає розвивати свідомість, концентрацію та баланс, що розповсюджується на усі аспекти життя, проте виховуються саме у тілесних практиках.

Використання методики СТЕН тісно пов'язане з максимальним розвитком ключових soft skills, зокрема самоменеджменту, емпатії, комунікабельності, адаптивності, допитливості, критичного мислення, когнітивної гнучкості, стресостійкості тощо. Це дозволить зберігати внутрішню гармонію та підтримувати на належному рівні свою продуктивність. Інтеграція соціально- емоційного навчання із тілесним компонентом відкриває шлях до створення нової, сучасної системи освіти, яка цілком відповідає викликам сьогодення.

Концепція СТЕН може стати не лише інноваційною програмою шкільного виховання, але й дієвим інструментом формування нової генерації українців – свідомих, сильних, емоційно стійких та соціально компетентних. Впровадження подібної системи на державному рівні — важливий крок до зміцнення суспільства та підвищення обороноздатності країни. Ініціатива потребує детального опрацювання та міждисциплінарного підходу, із залученням науковців, освітян, психологів та тренерів. Методика СТЕН може стати дієвим інструментом виховання тих, хто буде створювати нову, сильну Україну.

Список використаних джерел:

1. Лядський І.К. Соціально-емоційне навчання та тілесний інтелект. Психологія і соціальна робота у XXI столітті: зб. наук. матеріалів II Міжнарод. наук.-практ. форуму. 2024. м. Полтава. С. 350-352.
2. Молодова О.Ю. Ментальне здоров'я та тілесна усвідомленість. Психологія і соціальна робота у XXI столітті: зб. наук. матеріалів II Міжнарод. наук.- практ. форуму. 2024. м. Полтава. С. 364-367.
3. Borden L. Social, Emotional, and Ethical Learning: A Curriculum that Educates the Heart and Mind. Journal of Youth Development. 2019. Vol. 14. 217-221. <https://doi.org/10.5195/jyd.2019.851>
4. Utaminingsih E.S., Ellianawati E., Sumartiningsih S., Puspita, M.A. STEAM Education. Jurnal Ilmiah Profesi Pendidikan. 2023. Vol. 8. 1605-1612. <https://doi.org/10.29303/jipp.v8i3.1566>

Reference:

1. Liadskyi I.K. (2024) Sotsial'no-emotsiine navchannia ta til'esnyi intelekt [Social-emotional learning and bodily intelligence]. Psykholohiia i sotsial'na robota u XXI stolitti: zb. nauk. materialiv II Mizhnarod. nauk.-prakt. forumu. Poltava. P. 350-352. [in Ukrainian].

2. Molodova O.Yu. (2024) Mental'ne zdorov'ia ta til'esna usvidomlenist' [Mental health and bodily awareness]. Psykholohiia i sotsial'na robota u XXI stolitti: zb. nauk. materialiv II Mizhnarod. nauk.-prakt. forumu. Poltava. 2024. P. 364-367. [in Ukrainian].

3. Borden L. (2019) Social, Emotional, and Ethical Learning: A Curriculum that Educates the Heart and Mind. Journal of Youth Development. 2019. Vol. 14. 217-221.

4. Utaminingsih E.S., Ellianawati E., Sumartiningsih S., Puspita, M.A. STEAM Education. Jurnal Ilmiah Profesi Pendidikan. 2023. Vol. 8. 1605-1612.

ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

МАНЖЕЛІЙ Наталія

доцент, кандидат педагогічних наук Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г.Короленка м. Полтава, Україна

ФАЗАН Тетяна

кандидат педагогічних наук Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г.Короленка м. Полтава, Україна

FORMING A HEALTHY LIFESTYLE IN PRESCHOOL CHILDREN

Natalia MANZHELIY

Associate Professor, Candidate of Pedagogical Sciences Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical University Poltava, Ukraine
<http://orcid.org/0000-0003-1030-764X>

Tatyana FAZAN

Candidate of Pedagogical Sciences Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical University Poltava, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0001-9132-9394>

Важливим завданням сучасної дошкільної освіти є визначення пріоритету охорони здоров'я, збереження і зміцнення фізичного, психічного, соціального та духовного здоров'я, надання дітям знань про здоровий спосіб життя та безпеку життєдіяльності. Необхідність формування здорового способу життя у дітей дошкільного віку обумовлена розумінням того, що тільки з раннього дитинства можна прищепити основи знань і навички збереження свого здоров'я, які згодом перетворяться у важливий компонент загальної культури особистості. У цей період діти дошкільного віку активно розвиваються як фізично, так і психічно, в них формуються основні життєві навички, уявлення про здоровий спосіб життя. Успішне вирішення завдання залучення дошкільників до здорового способу життя може стати міцним фундаментом для формування здорової особистості протягом усього життя.

Способи зміцнення здоров'я дітей дошкільного віку висвітлювали у своїх наукових дослідженнях О. Л. Богініч, А. В. Беленька, Е. С. Вільчковський, Г. І. Григоренко, Н. Ф. Денисенко, Л. В. Калуська, Л. А. Сварковська, Н. В. Маковецька, М. А. Машовець, С. О. Юрочкіна. Здоров'язбережувальний аспект в дошкільній освіті та особливості його організації в освітньому процесі розглядалися у працях таких науковців як Т. Андрющенко, Н. Башавець, Ю. Гавриленко, О. Кисла, В. Кошель, О. Марчук, М. Саєнко та ін.

Здоровий спосіб життя – це такий спосіб життєдіяльності людини, однією з основних цінностей якого є формування, збереження й зміцнення здоров'я, у якому реалізується усвідомлене, активне ставлення до власного здоров'я, уміння акумулювати певні позитивні та нейтралізувати негативні зовнішні чинники, що впливають на здоров'я. Науковці до цього поняття включають такі компоненти: отримання дитиною раціонального харчування та дотримання розпорядку дня (чергування навантаження та відпочинку); присутність оптимальної фізичної (рухової) активності; загартування організму; достатній сон і

перебування на свіжому повітрі; уникнення стресів; відмова від шкідливих звичок (Мекед, 2019).

Забезпечення здоров'язбережувального освітнього процесу та життєдіяльності дітей у закладах дошкільної освіти та сім'ях, формування у дошкільників здорового способу життя стає необхідним у вихованні підростаючого покоління. Для реалізації поставленого завдання важливе значення має впровадження здоров'язбережувальних технологій в освітній процес. В умовах закладу дошкільної освіти вихователі можуть використовувати різноманітні оздоровчі та профілактичні технології, які мають інноваційний та здоров'язбережувальний характер. При цьому досить важливо брати до уваги індивідуальні особливості дітей дошкільного віку.

Науковці О. Богиніч, Н. Левенець, Ж. Петрова (2008) визначають такі види здоров'язбережувальних технологій, які можуть бути застосовані у системі дошкільної освіти:

- інноваційні оздоровчі технології: фітболгімнастика, художня гімнастика, пальчикова, дихальна, звукова, імунна гімнастика, психогімнастика, гідроаеробіка тощо;
- оздоровчі технології, що мають профілактично-лікувальне спрямування: фітотерапія, аромотерапія, вітамінотерапія, різні види масажу, ігровий тренінг тощо;
- оздоровчі, що мають терапевтичне спрямування: ігрова терапія, арттерапія, казкотерапія, сміхотерапія, кольоротерапія, музична терапія;
- емоційно насичені технології оздоровчого спрямування: ігрова терапія, казкотерапія, музикотерапія, сміхотерапія, артотерапія.

Основні завдання здоров'язбережувальних технологій спрямовані на виховання ціннісного ставлення до власного здоров'я, надання йому важливості та приділення уваги його значущості; створення позитивної мотивації для збереження здоров'я та дотримання здорового способу життя; формування системи знань про основи здоров'я та чинники, які сприяють його збереженню; розвиток валеологічних навичок, спрямованих на збереження психічного, духовного та фізичного здоров'я.

Процес вибору таких технологій має бути продуманим і виваженим. При цьому важливо брати до уваги інтереси, потреби і можливості дітей, рівень комфортності здоров'язбережувального середовища, який спроектований педагогами. Інтегроване впровадження здоров'язбережувальних технологій у закладах дошкільної освіти сприяє не лише покращенню фізичного здоров'я дітей, але й їхньому загальному психоемоційному розвитку, формуванню корисних звичок та підтримці здорового способу життя у майбутньому (Марчук, 2023).

Впровадження визначених технологій у освітній процес сприяє покращенню мотивації до здорового способу життя, набуттю знань, умінь і навичок з охорони здоров'я, а також практичному застосуванню життєвих навичок, що сприяють фізичному, соціальному, психічному і духовному благополуччю.

Формування здорового способу життя дітей дошкільного віку передбачає цілісну систему роботи. Ефективність її залежить від використання різних методів і форм, зокрема практичних вправ, освітніх ігор, елементів рухової активності та інтерактивних занять. Діти дошкільного віку з великим задоволенням долучаються до проведення дидактичних, сюжетно-рольових, рухливих ігор, які включають фізичну активність, сприяють розвитку рухових навичок, витривалості, а також допомагають зрозуміти важливість активності для здоров'я (Ткаченко, 2020).

Результатом проведення таких ігор є закріплення отриманих знань, формування вмінь і навичок збереження та зміцнення здоров'я, основ здорового способу життя. Серед ігор доцільними, на нашу думку є: «Здоровий і шкідливий кошик», «Мій друг Гігієнічний Лев», «Професор Здоров'ятко», «Аптечка для товариша», «Здоров'як та його пригоди» та інші.

Для формування здорового способу життя у дошкільників ефективними є не тільки ігри, але і мультфільми, які допомагають дітям вивчати основи здорового способу життя, безпеки та гігієни у легкій та захопливій формі. Завдяки інтерактивності та яскравим образам

ці засоби дозволяють дітям легко і з цікавістю засвоювати потрібні знання, що сприяє формуванню у них позитивного ставлення до власного здоров'я та навичок його збереження на майбутнє. Доречним є перегляд з дошкільниками таких мультфільмів як «Уроки тітоньки Сова: Азбука здоров'я», у яких тітонька Сова розповідає дітям про гігієну, здорове харчування, спорт і безпеку», «Смішарики», деякі серії цього популярного мультфільму присвячені темам здорового способу життя, наприклад, "Капельюх", "Самовар", "Привіт, щоденнику!", а також «Фіксики», «Доктор Плюшева», «Даша-дослідниця» та інші. Вони вчать дітей важливості дотримуватися режиму дня, харчування, фізичної активності.

Для успішної реалізації завдань по формуванню здорового способу життя у роботі з дошкільниками варто використовувати оздоровчу гімнастику, ігри, релаксаційні вправи, різновиди масажу, елементи фітнесу, фізкультхвилинки під час занять та спеціально організовані сесії оздоровчої фізкультури та масові заходи (Усенко, 2019).

Аналіз досвіду роботи вихователів показує, що важливими у процесі формування здорового способу життя є проведення пізнавальних навчальних занять та бесід про важливість здорового способу життя, обговорення правила гігієни, значення фізичної активності та раціонального харчування, читання оповідань про безпечну поведінку, догляд за собою, проведення екскурсій в природу та вивчення корисних рослин, обговорення важливості свіжого повітря та сонячного світла.

Формування здорового способу життя у дошкільників має значні переваги як для фізичного, так і для емоційного розвитку: відбувається покращення фізичного здоров'я, адже регулярна фізична активність і дотримання гігієни допомагають зміцнити імунітет і знизити захворюваність серед дітей. Дошкільники, які ведуть активний і здоровий спосіб життя, краще адаптуються до змін, менше страждають від тривожності та емоційного напруження (Тимченко, 2020).

Важливим напрямом формування здорового способу життя у дітей дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти є проведення цілеспрямованої роботи з сім'ями, які є основними суб'єктами виховання дітей. Від спільної діяльності батьків і вихователів залежить рівень педагогічної культури батьків, а отже, і рівень їхньої культури здоров'я, стан здоров'я дітей. Пошук ефективних способів збереження та зміцнення здоров'я дітей дошкільного віку передбачає залучення батьків до здорового способу життя, підвищення їхньої ролі в питаннях оздоровлення дошкільників. З цією метою результативними є різні форми роботи з батьками: проведення батьківських зборів, організація спільних фізкультурних свят, розваг, туристичних походів, бібліотечка для батьків. Особливу роль відіграють куточки, колажі та інформаційні стенди, які мають різну тематику: «Куточок здоров'я», «Здоровий спосіб життя», «Оздоровча робота в ЗДО», «Раціональне харчування» (Тимченко, 2020).

Взаємодія між педагогами та батьками дітей дошкільного віку реалізується шляхом залучення батьків до педагогічного процесу, розширення участі батьків у організації життя освітнього закладу, створення умов для творчої самореалізації вихователів, батьків та дітей, розробка інформаційно-педагогічних матеріалів та виставок дитячих робіт, створення здоров'язберігаючого розвивального середовища. У процесі тісної співпраці батьки мають можливість отримувати необхідну інформацію та рекомендації щодо підтримки здорового способу життя вдома, сприяючи позитивній зміні у звичках та установках сімейного оточення.

Формування здорового способу у дошкільників є важливою складовою сучасного виховного процесу у закладі дошкільної освіти, який готує дитину до здорового і повноцінного життя. Використовуючи різні методи, цікаві і змістовні форми роботи, вихователі та батьки можуть створити умови, в яких дитина зростатиме здоровою, енергійною і щасливою.

Список використаних джерел:

Богініч О. Л., Левінець Н. В., Петрова Ж. Г. Створення здоров'язберігаючих технологій в дошкільному навчальному закладі. Сучасні технології в дошкільній освіті України.

- Упорядник І. І. Загарницька. К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2008. С. 14–25
- Марчук О. О., Мельничук Л.Б., Шкабаріна М.А. Формування здоров'язбережувальної компетенції здобувачів дошкільної освіти в умовах воєнного стану. *Вісник науки та освіти*. 2023. № 5 (11). С. 634–644.
- Мехед О. Б. Формування здорового способу життя як важлива частина виховання та соціалізації підростаючого покоління. *Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка*. 2019. Вип. 4 (160). С. 84–87.
- Тимченко О. В. Заради майбутнього: програма занять із формування позитивної мотивації до здорового способу життя. *Психолог*. 2020. № 5-6. С. 24–38
- Усенко Т. О. Формування потреби у здоровому способі життя в дітей дошкільного віку. *Таврійський вісник освіти*. 2019. № 1. С. 87-91.

References:

- Boginich O. L., Levinets N. V., Petrova Zh. G. Creation of health-preserving technologies in a preschool educational institution. *Modern technologies in preschool education in Ukraine*. Compiled by I. I. Zagarnytska. Kyiv: NPU named after M. P. Dragomanov, 2008. P. 14–25
- Marchuk O. O., Melnychuk L. B., Shkabarina M. A. Formation of health-preserving competence of preschool education students under martial law. *Bulletin of Science and Education*. 2023. No. 5 (11). P. 634–644.
- Mehed O. B. Formation of a healthy lifestyle as an important part of the upbringing and socialization of the younger generation. *Bulletin of the National University "Chernihiv Collegium" named after T. G. Shevchenko*. 2019. Issue. 4 (160). P. 84–87.
- Tymchenko O. V. For the sake of the future: a program of classes on the formation of positive motivation for a healthy lifestyle. *Psychologist*. 2020. No. 5-6. P. 24–38
- Usenko T. O. Formation of the need for a healthy lifestyle in preschool children. *Tavriyskiy Visnyk Osvity*. 2019. No. 1. P. 87-91.

ФІЛОСОФІЯ ОЛІМПІЗМУ У ФОРМУВАННІ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ

Олена МОМОТ

доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри
теоретико-методичних основ викладання спортивних дисциплін
Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка;
Полтава; Україна

Євгенія ШОСТАК

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри
теоретико-методичних основ викладання спортивних дисциплін
Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка;
Полтава; Україна

OLYMPISM IN THE FORMATION OF THE PERSONALITY OF THE FUTURE SPECIALIST

Olena MOMOT

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Theoretical and Methodological
Fundamentals of Teaching Sport Disciplines Department Poltava V.G. Korolenko National
Pedagogical University;
Poltava; Ukraine

ORCID: 0000-0001-9187-1036

Yevheniia SHOSTAK

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor Theoretical and Methodological
Fundamentals of Teaching Sport Disciplines Department Poltava V.G.Korolenko National

Олімпійський рух – громадський рух, що базується на добровільному об'єднанні громадян та організацій з метою пропаганди ідей олімпізму, здорового способу життя, розвитку фізичної культури і спорту [1]. В Україні існує чимало молодіжних громадських організацій і об'єднань як рушійної сили, потенціалу, середовища для розробки та реалізації проєктів формування особистості, діяльність яких спрямована на активне залучення молоді до різних форм самореалізації, творчості.

Мета: розкрити значення олімпійського руху у формуванні особистості майбутнього фахівця.

Значний потенціал у формуванні особистості майбутнього фахівця має Національний олімпійський комітет України та Олімпійська академія України. Так, Полтавське обласне відділення Олімпійської академії України, і як відділення допомагає у формуванні особистості майбутнього фахівця, створене на базі факультету фізичного виховання та спорту Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка у 2017 році та відображено на сайті кафедри теоретико-методичних основ викладання спортивних дисциплін в рубриці «Олімпійська академія» за такими підрубриками:

- Про Полтавське обласне відділення Олімпійської академії України;
- Заходи та події, які проводить Академія;
- Олімпійська література;
- Олімпійці серед нас.

Завдання відділення:

- формувати світогляд майбутніх фахівців, основу якого становить зміцнення і збереження здоров'я;
- формувати в майбутніх фахівців позитивну мотивацію до здорового способу життя;
- створити умови для формування у студентів знань про олімпізм, Олімпійські ігри, історію Олімпійського руху.

Найбільший інтерес майбутніх фахівців викликає фізкультурно-спортивна діяльність. Фізична культура і спорт – найефективніші засоби олімпійського руху. Завдяки роботі, що її проводять Полтавське обласне відділення Національного олімпійського комітету України, Полтавське обласне відділення Олімпійської академії України на Полтавщині серед студентів з'являється все більше бажаючих займатися фізичною культурою і спортом.

На базі Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка запроваджені та працюють секції з олімпійських видів спорту, проводяться майстер-класи з учасниками Олімпійських ігор. Традиційними є участь студентів у фізкультурно-спортивних заходах (Олімпійський день) та спортивних турнірах різного рівня за участю учасників Олімпійських ігор, де майбутні фахівці мають можливість продемонструвати свою спортивну майстерність, обмінятися досвідом та поспілкуватися з Олімпійцями. До прикладу, у вересні 2024 року для першокурсників та усієї короленківської родини відбувся захід «Здобувай вершини, як чемпіон». На святковий захід завітав почесний гість, наш випускник – олімпійський чемпіон з боксу 2024 року Олександр Хижняк.

Для студентів та майбутніх абітурієнтів проводимо презентації олімпійської літератури, олімпійські вікторини. У своїй скарбничці ми маємо колекцію олімпійських значків. Так, у жовтні 2024 року у рамках профорієнтаційної роботи була проведена олімпійська вікторина «Подорож в олімпійський світ» для маленьких учасників нашого заходу. Діти також отримали подарунки на олімпійську тематику.

Олімпійський приклад – спосіб пред'явлення зразка сили, краси та здоров'я, поширення ідей олімпізму, розвитку олімпійського руху шляхом залучення широких верств населення до занять фізичною культурою та спортом. Полтавщина багата на олімпійські здобутки, які є олімпійським прикладом у формуванні особистості майбутнього фахівця. Біографію чемпіонів,

призерів та учасників Олімпійських ігор розкрито в монографії «Виховання особистості майбутнього вчителя в здоров'язбережувальному середовищі вищого навчального закладу» [2].

Завдяки барону П'єрові де Кубертену були закладені підвалини олімпійського руху та його поширення. Він писав: «Для чого я віродив Олімпійські ігри? Щоб розповсюджувати і укріпити види спорту, забезпечувати їх безпеку і довговічність, і таким чином забезпечення ними освітньої ролі, покладеної на них в сучасному світі». З цією метою Полтавським обласним відділенням Олімпійської академії України за підтримки факультету фізичного виховання та спорту у 2024 році було проведено ряд наукових заходів та відкритих лекцій: Всеукраїнська студентська науково-практична конференція «Технології здоров'язбереження в загальноосвітніх і вищих навчальних закладах України: проблеми та перспективи», відкрито діяльність рубрики «Філософія олімпізму»; всеукраїнська науково-практична конференція «Роль фізичної культури та спорту в збереженні та зміцненні генофонду нації»; регіональна науково-практична онлайн-конференція «Новітні теоретико-методичні й методологічні засади розвитку фізичного виховання і спорту», відкрито діяльність рубрики «Пропаганда олімпійського руху на Полтавщині».

15 квітня 2024 року відбулася гостьова лекція «Сторінками олімпійської історії» члена виконавчого комітету Полтавського обласного відділення Національного олімпійського комітету України, історика-краєзнавця Віталія Павлова для майбутніх фахівців. Лекція була присвячена пам'яті української гімнастки (спортивна гімнастика), дворазовій олімпійській чемпіонці Олімпіади 1952 року в Гельсінкі Ніні Бочаровій (1924–2020), яка проживала в с. Супрунівка Полтавської області. Також у Полтавському краєзнавчому музеї відкрита виставка «Досягнення олімпійців Полтавщини». Вона присвячена 100-річчю з дня народження Ніни Бочарової, першої олімпійської чемпіонки України.

Дієвою формою впровадження олімпійського руху у формування особистості майбутнього фахівця, на наш погляд, є кураторські години. Кураторам академічних груп отримали перелік тем (напрямів, завдань) кураторських годин з метою вироблення у студентів умінь працювати з навчальною, олімпійською літературою, логічно мислити й алгоритмізувати різноманітні, в тому числі й навчально-виховні завдання та життєві ситуації.

Для підвищення зацікавленості майбутніх фахівців знаннями з олімпійської тематики організовано роботу олімпійського куточку, основними напрямками якого є: презентація олімпійської літератури, пошукова та науково-дослідна робота.

Отже, олімпійський рух – важливий мотиваційний чинник у вихованні особистості майбутнього фахівця в дусі олімпійських цінностей, який спрямовує їх на розвиток соціального, психічного, духовного та фізичного здоров'я, формує олімпійські знання, залучає до активних занять фізкультурно-спортивною діяльністю, передбачає проведення низки заходів: олімпійський день, олімпійський тиждень, олімпійські вікторини, олімпійські читання, майстер-класи з учасниками олімпійських ігор тощо. Унікальна сила олімпійського руху полягає у його здатності вселяти мрію у молоде покоління, а олімпійський приклад спонукає майбутнього фахівця до наслідування зразків поведінки і тим самим активно формує свідомість, підсвідомість, переконання, почуття майбутніх фахівців.

Список використаних джерел:

1. Єрмолова В. М. 10 уроків із П'єром де Кубертенем : метод. посіб. Київ, 2016. 236 с.
2. Момот О. О. Виховання особистості майбутнього вчителя в здоров'язбережувальному середовищі вищого навчального закладу : монографія. Полтава : Видавництво ПНПУ, 2017. 339 с.

References:

1. Yermolova V. M. 10 lessons with Pierre de Coubertin: method. manual Kyiv, 2016. 236 p.
2. Momot O. O. Education of the personality of the future teacher in the health-preserving environment of a higher educational institution: monograph. Poltava: PNPU Publishing House, 2017. 339 p.

ПІДТРИМКА ТІЛЕСНОГО ТА МЕНТАЛЬНОГО ЗДОРОВ'Я ЗА ДОПОМОГОЮ ТРЕНАЖЕРА ALFA GRAVITY

МОЛОДОВА Олена

здобувачка вищої освіти СВО магістр кафедри психології Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка, засновниця простору «Втілення», голова ГО «Рух та Втілення».

SUPPORT FOR PHYSICAL AND MENTAL HEALTH THROUGH THE ALFA GRAVITY TRAINER

MOLODOVA Olena

Master student of the Department of Psychology at Poltava National Pedagogical University named after V.H. Korolenko, founder of the space 'Embodiment', head of the NGO 'MOVEMENT AND EMBODIMENT'

<https://orcid.org/0009-0005-8886-8668>
ellielighthome@gmail.com

Тілесне та ментальне здоров'я — це дві нерозривно пов'язані складові, які впливають на наше самопочуття та якість життя. Інноваційні підходи до тренувань стають дедалі популярнішими, особливо у тих випадках, коли вони дозволяють гармонізувати тілесну та душевну сферу. Одним із таких революційних методів є український тренажер Alfa Gravity, що об'єднує фізичні вправи, розвиток гнучкості, силу та одночасно позитивно впливає на ментальний стан. Ця методика базується на використанні власної ваги тіла в умовах підвісної системи, що дозволяє глибоко опрацювати м'язи, знімати напруження та відновлювати внутрішній баланс. Крім того, тренажер сприяє розвитку концентрації, зменшенню стресу та покращенню загального емоційного стану. Позитивний ефект від впровадження Alfa Gravity в роботу з дітьми та дорослими підтверджено власним тренерським досвідом та публікаціями колег, зокрема Сергія Ломиноги [1] та Євгена Фурмана [4].

Розуміння роботи власного тіла, зокрема нервової, дихальної та серцево-судинної систем, є важливим для профілактики стресу й емоційного вигорання. Усвідомлення своїх тілесних відчуттів допомагає знайти спокій та гармонію, повертаючи людину до природної сутності без зайвих переживань [2]. Як казали давні греки: «У здоровому тілі – здоровий дух». Захоплення тілесністю, популярне у практиках embodiment та mindfulness, позитивно впливає на психоемоційний стан і щороку привертає дедалі більше уваги у світі.

Тренажер Alfa Gravity об'єднує методики фізичного розвитку зі Сходу та Заходу з українськими традиціями зміцнення здоров'я і духу. Його назва складається з двох елементів: «Alfa» означає початок, а «Gravity» вказує на земне тяжіння. Особливістю тренажера є горизонтальне розташування тіла, закріпленого за кінцівки за допомогою спеціального спорядження, що дозволяє рухатися у тривимірному просторі. Це особливо ефективно для дітей з особливими освітніми потребами, адже не викликає у них опору, на відміну від інших методик фізичного виховання, що сприяє їх соціалізації, покращує координацію рухів, фізичну форму, підвищує самооцінку і якість життя. Подолання фізичних обмежень позитивно впливає не лише на стан тіла і психіки, але й на соціальну адаптацію незалежно від статі чи віку. Для кращого уявлення про тренажер Alfa Gravity та його можливості використано фотоліustrативний матеріал, що відображає деякі основні вправи (фото 1-5).

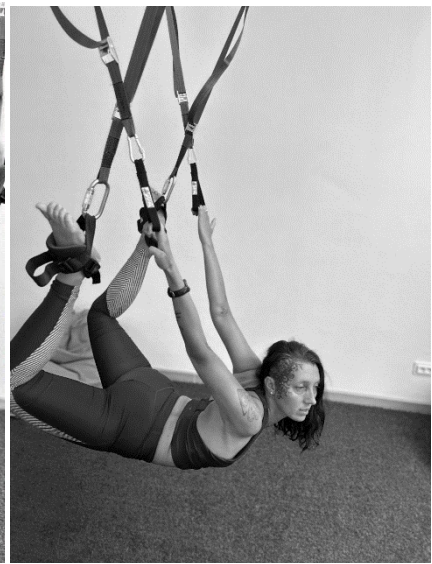
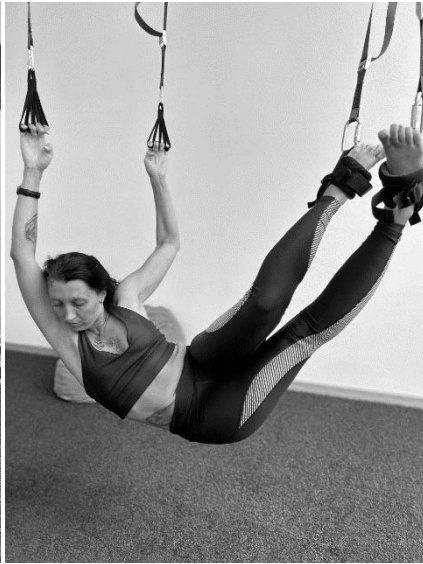

Фото 1. Вихідне положення **Фото 2.** Поворот вбік **Фото 3.** Переворот

Джерело: особистий фотоархів автора

Вихідне положення має значний вплив на людський організм, допомагаючи запобігти виникненню міжхребцевих гриж і протрузій. Воно сприяє рівномірному розподілу навантаження на спину, м'якому витягуванню хребта та укріпленню м'язів, особливо глибоких шарів спинної мускулатури. Для занять потрібні спеціальні пристрої, такі як мотузки, вертикальні кріплення (до стелі чи перекладки), пальцепи для рук і спеціалізоване взуття для фіксації ніг. Одяг рекомендується обирати вільний і комфортний, щоб не обмежувати рухів. Для зменшення дискомфорту під час утримання пальцепів можна використовувати спеціальні рукавички, що робить тренажер доступнішим, зокрема для людей із зайвою вагою. Заняття зазвичай проводяться індивідуально, але групові тренування також отримують схвальні відгуки. У разі роботи з кількома учасниками в одному залі тренувальний процес можна розділити на етапи: спочатку розминка, потім вправи на Alfa Gravity, а завершити можна відновлювальними практиками, наприклад, із використанням дошок Садху [2].

Сучасна традиція Alfa Gravity має історію лише кілька десятиліть, але його коріння достеменно не визначене. Одна з версій пов'язує методику із давньослов'янською практикою «Правило», яка розвивала фізичну силу, гнучкість та стійкість до стресу. Інша версія вказує на тілесні практики козаків-характерників. У 2007 році ентузіасти з України адаптували ці традиції до сучасності, створивши індивідуальний тренажер. Вони використали альпіністське спорядження, зробивши вправи безпечними та зручними для виконання без сторонньої допомоги. Серед засновників цього методу одесит Володимир Єзерський та його колега Володимир Фалько. Знаковою постаттю став Євген Фурман, який створив власний бренд спорядження Otopus та мігрував з України до Євросоюзу, розповсюджуючи цю систему на Заході [4].

Тренажер Alfa Gravity тісно пов'язаний із так званою суглобовою гімнастикою. Як зазначають Фролов та співавтори, зміцнення суглобів корисно для тренування молоді, адже допомагає уникати травм і сприяє швидшому відновленню після них [3]. Тренажер Alfa Gravity ефективно виконує ці завдання, що підтверджують численні відгуки як від тренерів, так і від тих, хто займається за цією методикою.

Досвід тренерської роботи дозволяє систематизувати наступні позитивні ефекти від його використання тренажеру Alfa Gravity для різних цільових аудиторій:

Дорослі та молодь

- вирівнює поставу
- дозволяє обережно пропрацювати опорно-руховий апарат
- забезпечує кращу роботу мозку

- зміцнює м'язи та суглоби
- підтримує тіло у тонусі
- слугує профілактикою вікових когнітивних порушень
- стимулювати роботу серцево-судинної системи.

Діти типового розвитку

- дарує позитивні емоції
- дозволяє отримати новий досвід
- забезпечує цікаве та змістовне дозвілля
- зміцнює хребет та суглоби
- надає м'язам еластичності
- покращує поставу та гнучкість
- стимулює креативне мислення

Діти з особливими освітніми потребами

- відновлює зв'язок розуму та тіла
- допомагає стати самостійнішими
- допомагає у сенсорній інтеграції
- зміцнює нервові шляхи
- підсилює іннервацію
- сприяє кращому когнітивному розвитку
- стимулює дрібну моторику

Спортсмени

- допомагає м'язам стати функціональними
- слугує додатковим методом підготовки до змагань
- сприяє кращому відновленню після важких тренувань

Військовослужбовці та ветерани

- дозволяє позбутися психоемоційних тригерів та скутості
- допомагає швидко перемикає фокус уваги та оцінювати ситуацію
- підсилює стресостійкість
- покращує ментальне здоров'я
- пришвидшує відновлення та подолання наслідків поранень
- розвиває адаптивність мислення
- сприяє розвитку витривалості

Підсумовуючи наведені аргументи можна зазначити, що тренажер Alfa Gravity є унікальним інструментом для підтримки як фізичного, так і ментального здоров'я. Завдяки гармонійному поєднанню фізичних вправ із роботою над емоційним станом, цей методика допомагає зберігати баланс між тілом і розумом. Використання власної ваги в умовах підвісної системи не лише зміцнює м'язи та покращує гнучкість, але й сприяє зниженню рівня стресу, підвищує концентрацію та поліпшує загальне самопочуття. Alfa Gravity підтверджує, що інноваційні підходи у тренуваннях можуть стати ключем до гармонійного життя.

Список використаних джерел:

1. Ломинога С.І., Журбенко Н.М. Застосування програми фізичної реабілітації при захворюваннях опорно-рухового апарату у дітей та підлітків на прикладі спортивно-оздоровчого клубу «Патріот» у місті Вінниці. Здоров'я людини в сучасному культурно-освітньому просторі. 2018. С. 142-145. <https://repository.sspu.edu.ua/handle/123456789/5778>

2. Молодова О.Ю. (2024) Ментальне здоров'я та тілесна усвідомленість. Психологія і соціальна робота у XXI столітті: зб. наук. матеріалів II Міжнарод. наук.-практ. форуму. м. Полтава. С. 364-367.

3. Фролов Я.М., Тесленко А.О., Юденко О.В., Крушинська Н.М. Суглобова гімнастика – ефективна складова комплексних програм фізкультурно-спортивної реабілітації учасників АТО. Теоретико-методичні аспекти фізичної культури і спорту. 2020. С. 96–108. <https://previous.scientia.report/index.php/archive/article/view/1767>

4. Фурман Є.М. Формування мотивації до занять фізичною культурою засобами “Альфа Гравіті”. Кваліфікаційна робота магістра спеціальності 017 “Фізична культура і спорт”. Наук. керівник В.Г. Бабій. Запоріжжя: ЗНУ, 2020. 66 с. <https://dspace.znu.edu.ua/jspui/handle/12345/1796>

References:

1. Lomynoha S.I., Zhurbenko N.M. Zastosuvannia prohramy fizychnoi reabilitatsii pry zakhvoriuvanniakh oporno-rukhevoho aparatu u ditei ta pidlitkiv na prykladi sportyvno-ozdorovchoho klubu «Patriot» u misti Vinnytsi [Application of the physical rehabilitation programme for diseases of the musculoskeletal system in children and adolescents on the example of the sports and recreation club ‘Patriot’ in Vinnytsia]. Human health in the modern cultural and educational space. 2018. P. 142-145.

2. Molodova O.Yu. Mental'ne zdorov'ia ta til'esna usvidomlenist' [Mental health and bodily awareness]. Psykholohiia i sotsial'na robota u XXI stolitti: zb. nauk. materialiv II Mizhnarod. nauk.-prakt. forumu. m. Poltava. 2024. P. 364-367. [in Ukrainian].

3. Frolov Ya.M., Teslenko A.O., Yudenko O.V., Krushynska N.M. Suhlobova himnastyka – efektyvna skladova kompleksnykh prohram fizkulturno-sportyvnoi reabilitatsii uchasnykiv ATO [Articular gymnastics - an effective component of comprehensive programmes of physical culture and sports rehabilitation of ATO participants] Theoretical and methodological aspects of physical culture and sports. 2020. P. 96-108. [in Ukrainian].

4. Furman Ye.M. Formuvannia motyvatsii do zaniat fizychnoiu kulturoiu zasobamy “Alfa Graviti” [Formation of motivation for physical education by means of “Alpha Gravity”] Master's thesis in speciality 017 ‘Physical Culture and Sports’. Scientific supervisor V.G. Babi. Zaporizhzhia: ZNU, 2020. 66 p. [in Ukrainian].

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ТЕАСЧ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ

FEATURES OF USING TEACCH IN THE CONDITIONS OF INCLUSIVE EDUCATION

Nataliia PAKHOMOVA / ПАХОМОВА Наталія

Doctor of pedagogical sciences, professor,

Head of the Department Educational and scientific institute of Special and Inclusive Education

<https://orcid.org/0000-0002-8332-8188>

Olha HUBAR / ГУБАРЬ Ольга

Candidate of Pedagogical Science, associate professor, Head of the Department of technologies of collective and inclusive education, speech therapy and rehabilitation

<https://orcid.org/0000-0003-3640-1490>

Olha OLEFIR / Олефір Ольга

Candidate of Pedagogical Sciences, associate professor of the Department of technologies of collective and inclusive education, speech therapy and rehabilitation

<https://orcid.org/0000-0001-9299-7212>

Larysa DROZD / ДРОЗД Лариса

senior lecturer at the department of technologies of collective and inclusive education, speech therapy and rehabilitation

<https://orcid.org/0000-0001-9722-7444>

pnpu08@gmail.com

Recently, there has been a tendency to increase the number of diagnosed cases of early autistic spectrum in children. Inclusive education provides for the education of such children in institutions of general education, which requires teachers to possess effective methods and strategies. Individuals with an early autistic spectrum experience significant difficulties in social interaction, communication and behavior. The TEACCH system provides the tools to develop these skills, which is critical for successful integration into an inclusive environment.

The TEACCH system (Treatment and Education of Autistic and related Communication handicapped Children) is a comprehensive program developed at the University of North Carolina (USA) to support children with autism spectrum disorders (ASD) and other communicative disorders. Its use in conditions of inclusive education of children with SEN (special educational needs) is extremely relevant, since its effectiveness is confirmed by numerous studies.

In Ukraine, as throughout the world, the number of people with early autism spectrum is growing. According to the World Health Organization, the early autistic spectrum occurs with a frequency of 1 in 160 children, and according to the US Center for Disease Control and Prevention (CDC), from 2004 to 2018, the prevalence of the early autistic spectrum has almost tripled (from 1 in 166 children in 2004 to 1 in 56 in 2018), which is worrying. The incidence rate of early autism spectrum in Ukraine has been increasing since 2006, until 2017. the number of newly diagnosed cases of the disease increased 8.5 times (in 2017 there were 998 of them) (Martynova L., 2023).

Autism is a spectrum of developmental disorders that affects a person's ability to communicate, social interaction, and behavior (Violinist T., 2010). People with autism often have difficulty understanding non-verbal information, making eye contact, and maintaining conversation. They may also have limited interests and repetitive behavioral patterns. Individuals with autism may have different manifestations, but some of the key features include: difficulty with social interactions and communication, limited interests, and repetitive behavioral patterns; difficulties with processing sensory information; difficulties with planning and organization of activities.

Traditional methods of working with children with early autistic spectrum often have limited effectiveness, since they are mostly based on behavioral therapy, which can be selectively useful for this category.

Innovative methods of working with children with early autism spectrum are based on a deeper understanding of how the brain of people with early autism spectrum works, they are aimed at developing the strengths of the child and helping to overcome weaknesses. One of the leading and effective programs adapted to work with children with early autistic spectrum who are in the conditions of Poltava Training and Rehabilitation Center of Poltava Regional Council is TEACCH.

Among modern researchers who consider and activate the search for new methods, methods of working with children with complex developmental disorders, among which one of the leading places is the early autistic spectrum.

Among our contemporaries, interest in the problem of adaptation, correction and socialization of children with autistic spectrum can be traced, both among scientists and practitioners (T. Ilyashenko, S. Konoplyasta, K. Ostrovskaya, M. Rozhdestvenskaya, T. Skrypnik, V. Tarasun, V. Khvorova, M. Khimko, D. Shulzhenko). Particular attention to the development of speech as a means of socialization of children is paid by such scientists as N. Bazima, M. Sheremet (Sheremet M., Bazyma N., 2015). The use of alternative communication tools for children with early autism spectrum was investigated by N. Bazima, O. Krivonogova, V. Tarasun, M. Chaika, D. Shulzhenko, G. Usatenko and others (Chaika M., Usatenko G., Krivonogova O., 2021).

Despite the sharp increase in the number of children with early autistic spectrum and the urgent need to search for and implement innovative forms of work, today the testing of their effectiveness in the realities of special educational institutions and educational institutions with an inclusive form of education remains relevant.

The TEACCH system, as a comprehensive program of assistance to people with autistic disorders, is aimed at achieving the highest degree of independence and integration into society. The system is based on the principles of structuring and visualization, which help to better

understand the world around and cope with its requirements.

Among the advantages provided by the TEACCH system in working with children with early autism spectrum:

Improving social interaction and communication: TEACCH uses structured learning environments and visual cues to help children with autism understand the rules of social interaction and learn to communicate effectively.

Reducing problem behavior: TEACCH can help reduce problem behaviors by providing children with autism with clear structure and expectations, and by teaching them alternative ways to communicate their needs.

Increasing independence: TEACCH teaches children with autism skills necessary for independent living, such as personal hygiene, cooking and cleaning.

Improving quality of life: TEACCH can help improve the overall quality of life for children with autism by enabling them to participate more fully in society.

After analyzing the basic principles and features of the organization of work on the TEACCH system and identifying the main advantages, the team of researchers proposed its introduction into the educational process of educational institutions with an inclusive form of education from 2021. The main tasks identified by the team were to reduce the adaptive period for children with early autistic spectrum in the conditions of special institutions, increase the effectiveness of the implementation of individual development programs and ensure continuity between the institution, teachers and the family of a child with early autistic spectrum.

The implementation of the TEACCH system in the conditions of educational institutions with an inclusive form of work provided for:

- personnel training (the teaching staff passed advanced training courses and received certificates of the appropriate sample, which made it possible to use the principles and methods of TEACCH);
- analysis of the learning environment and its adaptation to the needs of children with autism (structuring the environment of the institution, ensuring its predictability and simplicity);
- development of individual programs (for each child with early autism spectrum, an individual program has been developed that will meet his needs and strengths);
- working with families (to ensure a consistent approach to learning and development).

After analyzing the system of work with the involvement of the TEACCH program, we were convinced of its effectiveness and overcoming the difficulties in organizing a correctional and renewable process. The application of the program helps to overcome the difficulties that are the result of weak sequential memory, facilitates the understanding of verbal instructions and tasks of teachers, reduces the level of anxiety, contributes to the rapid and painless change of activity by children with early autistic spectrum, both in the conditions of the educational institution and at home.

Thus, the use of the TEACCH system during the 2021-2024 school years demonstrated an improvement in the learning outcomes and development of children with early autistic spectrum, an increase in the quality of life as children, ak and families, and an increase in the effectiveness of corrective programs.

Conclusions and prospects for further research. The TEACCH system can be an effective tool for improving the development of children with early autism spectrum. Especially important is its proper implementation, taking into account the individual needs of each child and ensuring cooperation between teachers, parents and other specialists.

The use of this system requires further research to clarify the long-term results and the possibility of its use in later life in order to increase the level of social adaptation.

References:

- Martynova L. Growth of the prevalence of autism spectrum disorders. NeuroNews, No. 3 (139), 2023. P. 5-6. <https://neuronews.com.ua/ru/archive/2023/3%28139%29/pages-5-6/zrostannya-poshirenosti-rozladiv-autistichnogo-spektra#gsc.tab=0>
- Violinist T. Phenomenology of autism. K.: Phoenix Publishing House, 2010. P. 388

- Sheremet M.K., Bazyma N.V. Correction and development of communicative function of speech in children with autism spectrum disorders preschool age. *Actual problems of the correctional education: Ministry of Education and Science of Ukraine, National Pedagogical Drahomanov University, Kamyanets-Podilsky Ivan Ohyenko National University* / edited by V.M. Synjov, O.V. Havrilov. Issue 5. Kamyanets-Podilsky: Medobory-2006, 2015. P. 369-378
- Chaika M.S., Usatenko G.V., Krivonogova O.V. Theory and practice of using alternative communication for persons with special educational needs: educational and methodological manual. Kyiv: FOP Usatenko G.V., 2021. P.80.

ОСОБИСТИСНО-ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ: АДАПТАЦІЯ ДО ЗМІН

ПАЩЕНКО Олександр

кандидат економічних наук, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, Полтавського фахового коледжу транспортного будівництва, м. Полтава, Україна

PERSONAL AND PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF PARTICIPANTS OF THE EDUCATIONAL PROCESS IN THE CONDITIONS OF DIGITALIZATION: ADAPTATION TO CHANGE

Oleksandr PASHCHENKO,

PhD in Economics, is a teacher at the, Poltava Professional College of Transport Construction, Poltava, Ukraine
pashchenkoaleksandr869@gmail.com

Цифровізація освітнього середовища нині є невід'ємною частиною сучасної освіти, змінюючи як підходи до навчання, так і вимоги до професійного розвитку учасників освітнього процесу. У цьому контексті організація особистісно-професійного розвитку педагогів та здобувачів освіти є важливим фактором, який визначає успішність адаптації до цифрових інновацій і здатність використовувати їх для підвищення якості освіти. Водночас, цифровізація освітнього середовища змінює традиційні підходи до навчання і професійного розвитку, відкриваючи нові можливості для ефективного використання сучасних технологій. Відтак, сайти стають важливими інструментами для особистісно-професійного розвитку учасників освітнього процесу, забезпечуючи доступ до інформації, ресурсів, комунікації та самоосвіти.

Основною метою створення контенту сайту Полтавського фахового коледжу транспортного будівництва є надання необхідних ресурсів та інструментів для підтримки викладачів, студентів та інших учасників освітнього процесу в умовах постійних змін, спричинених цифровізацією освіти, і забезпечення безперервного вдосконалення як на професійному, так і на особистісному рівнях. Контент сторінок сайту спрямований на:

1. *Підвищення кваліфікації та розвиток компетентностей*: допомога в опануванні новими цифровими інструментами, технологіями та методами навчання.
2. *Підтримку адаптації до змін*: інформація та ресурси, що допомагають учасникам освітнього процесу пристосовуватися до нових умов роботи в цифровому середовищі, зокрема через дистанційне навчання.
3. *Забезпечення доступу до методичних матеріалів*: пропозиція онлайн курсів, вебінарів, збірників фахових видань, шаблонів документів та інструментів для вдосконалення освітнього процесу.

4. *Створення умов для саморозвитку*: ресурси, які сприяють розвитку не тільки професійних, а й особистісних компетентностей, що важливо для сучасних викладачів і студентів у світі технологічних змін.

Сторінка коледжу за посиланням: <https://www.pfktb.com.ua/>

У підсумку зазначимо, що особистісно-професійний розвиток учасників освітнього процесу в умовах цифровізації є ключовим елементом трансформації сучасної освіти. Цей процес вимагає інтеграції цифрових технологій, формування нових компетенцій і здатності до адаптації у світі, що постійно змінюється. Інвестування в розвиток учасників освітнього процесу забезпечить не лише успішне впровадження інновацій, але й створить умови для формування конкурентоспроможної системи освіти.

ТРАНСФОРМАЦІЇ В СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ НАУКОВОМУ ДИСКУРСІ: ЛІНГВІСТИЧНА РЕАКЦІЯ НА ВИКЛИКИ ДОБИ

ПЕДЧЕНКО Світлана

Кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української мови
Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка;
Полтава; Україна

TRANSFORMATIONS IN THE CONTEMPORARY UKRAINIAN SCIENTIFIC DISCOURSE: A LINGUISTIC RESPONSE TO THE CHALLENGES OF THE TIMES

Svitlana PEDCHENKO

PhD in Philology, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Ukrainian
Language
Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University;
Poltava; Ukraine
<https://orcid.org/0000-0003-3995-6619>

У сучасному, перевантаженому інформаційно-комунікаційними технологіями світі відбулися значні зміни в різних гуманітарних царинах, адже ці сфери людського буття чи не найчутливіше реагують на соціально-економічні, політичні, суспільні виклики. Не оминули такі трансформації і новітній науковий дискурс, що в умовах повномасштабної російсько-української війни доволі стрімко відреагував внутрішніми прагматико-орієнтованими пертурбаціями на екстралінгвальні чинники.

Мета пропонованої розвідки – схарактеризувати основні тенденції у філологічному українському академічному текстотворенні на змістовому, прагматичному та вербальному рівнях.

Тема російської агресії проти України є магістральною в сучасних мовознавчих та літературознавчих студіях. Історики небезпідставно наголошують на тому, що майже «кожна подія цієї війни знаходить відображення у ЗМІ, наукових текстах і дискусіях, виставково-музейних проєктах» (Грицюк, 2023, с. 5). Українські лінгвісти у своїх розвідках аналізують лексико-семантичний складник мовної системи як засіб маніпулятивної поведінки в масмедійному просторі (Маленко, 2023), вичерпно характеризують соціолінгвальні й лексикографійні параметри сучасного українськомовного буття, вияскравлюючи на їхньому тлі лексичні інновації, неологізми, описові звороти, графодериваційні ідентифікатори (Степаненко, 2024; Костусяк, 2023; Сютя, 2023) тощо.

Науковий дискурс періоду російсько-української війни посилив свою антропоцентричність, у полі його найприскіпливішої уваги – людина з її думками, прагненнями, почуваннями, рефлексіями, емоційно-оцінними реакціями. Ми спостерігаємо з'яву нового для ХХІ століття терміна «воєнний дискурс», точніше, переосмислення його

семантико-функційного наповнення. Сьогодні це не лише публіцистичні й художні тексти про війну, військових, а й академічні розвідки, що засвідчують, з одного боку, тяглість української національної традиції, а з іншого, – «формування модерної креативності як одного з найважливіших чинників відрефлексування новітніх мілітаристських тенденцій» (Степаненко, 2024, с. 6).

Не оминають дослідники й такого важливого аспекту лінгвопрактики як «лікування мовою», коли продукування різних за ступенем досконалості вербальних одиниць стає способом своєрідного експресивно-емоційного розвантаження у фізично й психологічно травматичних умовах воєнного часу. Маркерами означеної тенденції, що перебуває у фокусі постійного зацікавлення українських мовознавців, є підкреслена пейоративність, зниження стилістичного регістру, почасти (особливо у 2022 році) виправдана обсценність, різкий вихід за межі комунікативно-етичних норм, своєрідне перетинання на лінгвальному рівні так званих «червоних ліній». Однак миттєві полісеміотичні інвективні відповіді на ворожу агресію згодом стають заступленими більш коректними нейтралізаторами позалітературних висловів. Так, відома фраза українського військового на острові Зміїний, яку онлайн-словник неологізмів та сленгу сучасної української мови «Мислово» ідентифікував як «слово 2022 року» набула перифрастичних найменувань на зразок *гасло цієї війни; один із символів боротьби України з російськими військами; військовий лозунг не тільки для українців, а й для всього світу* тощо. Вона також стала структурним елементом фразеологізованих евфемізмів *послати за російським кораблем, відправити вслід за кораблем, піти курсом воєнного корабля* та ін. Кваліфікуємо означену тенденцію як спосіб нейтралізувати агресію, утвердити непересічну роль мови, а отже, й гуманітаристики, у сучасному комунікативному просторі, оприявнити динаміку мовної системи, що так гостро реагує на потреби суспільної практики, у її відносній сталості й історично детермінованій стабільності. Семантична референція конкретизаторів денотата «війна» зумовила активізацію аналізу його опозиційних одиниць, що в сучасному лінгвістичному просторі базований на дослідженні бінарних концептів на вірець *війна / мир, чужий / свій, ініший / свій, ворог / друг*. Наприклад, оречевлення правобічного компонента першої з названих дихотомій відбувається через навколядерні компоненти *сила, віра, впевненість, любов, пам'ять, мова, справедливість* (Педченко, 2024). Основою стабільності й майбутнього сталого розвитку, констатують мовознавці, у мовній картині світу українців постають «плекання національної ідентичності в складних умовах глобалізації та диджиталізації» (Шрамко, 2024, с. 364), розвій національної справи й виборюваний у надскладному фізичному, економічному, морально-етичному, зрештою, інтелектуальному протистоянні справедливий мир.

Аналіз наукових текстів дає підстави констатувати й той факт, що дослідники дбають про культуру мови, употужнюючи лінгвістичний інструментарій сучасного наукового дискурсу, окреслюючи його лінгвоекотичні параметри. Непоборне бажання відмежуватися від ворога спричинило тенденцію до самоочищення, ба навіть відродження класичного українського академічного тексту: уникання зайвої паронормазії, невиправданого калькування, марнослів'я, «наукового жаргону» (Селігей, 2018) тощо. Знаменно й те, що філологічні розвідки новітньої доби демонструють прихильність до так званих варіантних норм «Українського правопису» 2019 року, які відбивають знищені радянським режимом іманентні ознаки української мовної системи (передавання буквсполучення **th** у словах грецького походження, які узвичаїлися в українській мові, буквою **т**; передавання в деяких словах, що походять із давньогрецької та латинської мов, буквсполучення **au** через **ав**; уживання флексії **-и** в іменниках третьої відміни родового відмінка однини та ін.)

Отже, сучасний науковий дискурс демонструє суттєві зміни на семантико-функційному, правописному, прагмалінгвістичному, комунікативному рівнях. Маркерами таких трансформацій є різнорівневі вербальні одиниці, зорієнтовані на утвердження національної самобутності українськомовного академічного продукту та забезпечення сталого гармонійного розвитку гуманістичних ідей, базованих на етнокультурних концептах.

Список використаних джерел:

- Грицюк В., Лисенко О. Війна Російської Федерації проти України: воєнний, міжнародно-правовий, геополітичний та економічний виміри. *Український історичний журнал*. 2023. Число 2. С. 5–33.
- Костусяк Н., Навальна М., Межов О. Вербальні ідентифікатори ворога: культуромовні й деестетизовані моделі. *SLAVIA ORIENTALIS*. TOM LXXII, NR 4, ROK 2023. P. 893–905.
- Маленко О. Мовна поведінка сучасних українських ЗМІ : елітарність VS масовість. *Український світ у наукових парадигмах*. 2023. Вип. 10. С. 135–139.
- Педченко С. О. Лінгвальні маркери концептів «ВІЙНА» / «МИР» у сучасному жанрі письменницької промови. *Матеріали I Міжнародного науково-практичного форуму «Основні цілі стратегії сталого розвитку: проблеми та перспективи»*. (м. Полтава, 26 вересня 2024 р.). Полтава : ПНПУ імені В.Г. Короленка, С. 500–502.
- Селігей П. О. Світло й тіні наукового стилю. К. : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2018. 628 с.
- Степаненко М. Політика і війна: закономірності та парадокси мовного розвитку (2022–2023). Харків. 2024. 804 с.
- Сюта Г. М. Лінгвофілософія опозиції «свій – чужий» у текстах періоду російсько-української війни. *Українська мова*. 2023. № 2 (86). С. 3–34.
- Шрамко Р. Г., Рахно М. Ю. Інноваційні підходи до навчання *esl* у вищій школі крізь призму сталого розвитку. *Матеріали I Міжнародного науково-практичного форуму «Основні цілі стратегії сталого розвитку: проблеми та перспективи»* (м. Полтава, 26 вересня 2024 р.). Полтава : ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2024. С. 363–364.

References:

1. Hrytsiuk V., Lysenko O. Viina Rossiiskoi Federatsii proty Ukrainy: voiennyi, mizhnarodno-pravovyi, heopolitychnyi ta ekonomichnyi vymiry [The War of the Russian Federation Against Ukraine: Military, International Legal, Geopolitical, and Economic Dimensions.]. *Ukrainskyi istorychnyi zhurnal* – Ukrainian Historical Journal. 2023. № 2. Pp. 5–33.
2. Kostusiak N., Navalna M., Mezhev O. Verbalni identifikatory voroha: kulturomovni y deestetyzovani modeli [Verbal identifiers of the enemy: cultural-linguistic and deestheticized models]. *SLAVIA ORIENTALIS*. V. LXXII, NR 4, ROK 2023. Pp. 893–905.
3. Malenko O. Movna povedinka suchasnykh ukrainskykh ZMI: elitarnist VS masovis [Language behavior of modern Ukrainian mass media: elitism vs. mass appeal]. *Ukrainskyi svit u naukovykh paradyhmakh* – Ukrainian World in Scientific Paradigms. 2023. Is. 10. Pp. 135–139.
4. Pedchenko S. O. Lingvalni markery kontseptiv «VIINA» / «MIR» u suchasnomu zhanri pysmennytskoi promovy [Linguistic markers of the concepts 'WAR' / 'PEACE' in the contemporary genre of literary discourse]. *Materialy I Mizhnarodnoho nauково-praktychnoho forumu «Osnovni tsili stratehii staloho rozvytku: problemy ta perspektyvy»* – *Proceedings of the 1st International Scientific and Practical Forum «Main Goals of Sustainable Development Strategy: Issues and Perspectives»*. (Poltava, 26 September, 2024 r.). Poltava: Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical University, Pp. 500–502.
5. Selihei P. O. Svitlo y tini naukovooho stilii [Light and Shadows of Scientific Style]. Kyiv: Publishing House «Kyiv-Mohyla Academy», 2018. 628 p.
6. Stepanenko M. Polityka i viina: zakonornosti ta paradoxy movnoho rozvytku (2022–2023) [Politics and War: Patterns and Paradoxes of Linguistic Development (2022–2023)]. Kharkiv. 2024. 804 p.
7. Siuta H. M. Linhvofilsofiia opozytsii «svyi – chuzhyi» u tekstakh periodu rosiisko-ukrainskoi viiny [Linguistic Philosophy of the «Us – Them» Opposition in Texts of the Russian-Ukrainian War Period.]. *Ukrainska mova – Ukrainian Language*. 2023. № 2 (86). Pp. 3–34.
8. Shramko R. H., Rakhno M. Yu. Innovatsiini pidkhody do navchannia ESL u vyshchii shkoli kriz pryzmu staloho rozvytku [Innovative Approaches to ESL Teaching in Higher Education through the Lens of Sustainable Development]. *Materialy I Mizhnarodnoho nauково-praktychnoho forumu «Osnovni tsili stratehii staloho rozvytku: problemy ta perspektyvy»* –

STEM-ІННОВАЦІЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ: ІНВЕСТИЦІЯ В МАЙБУТНЄ УКРАЇНИ

ПЕТРЕНКО Леся

доктор педагогічних наук, професор кафедри загальної педагогіки та андрагогіки
Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка
Полтава, Україна

STEM INNOVATIONS IN THE EDUCATIONAL SECTOR: INVESTMENT IN THE FUTURE OF UKRAINE

Lesia PETRENKO

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor of the Department of General Pedagogy and Andragogy,
Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University,
Poltava, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0002-7602-8005>

Інтеграція інноваційних освітніх технологій, або STEM-технологій — це не просто тенденція, а фундаментальна еволюція способів поширення та засвоєння знань.

Педагогічна інноватика — розділ педагогіки, в якому вивчається природа, закономірності виникнення та розвитку педагогічних інновацій щодо суб'єктів освіти, а також забезпечується зв'язок педагогічних традицій із проектуванням майбутньої освіти.

Інноваційна освіта — це освіта, що реалізує найсучасніші освітні технології, яка походить від знакової парадигми до формування навичок та компетенцій ХХІ століття, на основі між-і трансдисциплінарного підходів, спрямована на формування особистості дитини в умовах різноманітності видів та форм її діяльності. Вона передбачає розширене використання цифрових інструментів та ресурсів. Це основні тренди сучасної освіти.

Ми говоримо про інноваційну освіту. Те, що вчора називали інноваційним, сьогодні вже може бути традиційним чи навіть застарілим. В основу стратегії закладено найсучасніші тенденції у світовій освіті, найчастіше вони формуються не в кабінетах вчених, а у повсякденній практиці педагогів.

Сьогодні дитина готова почути дорослого, вона готова прислухатися, але тільки в тому випадку, якщо буде побудована система відносин на основі довіри та розуміння. Це дуже серйозне завдання щодо підготовки педагога, розробки відповідних освітніх технологій. Педагогіка співробітництва — це коли вчитель виступає у ролі партнера в освітньому процесі, якому довіряє, якого слухаються не тому, що він має горде ім'я «вчитель», а тому що він є реальним авторитетом для дітей, якому вони вірять.

Інноваційна діяльність — це комплекс заходів, що вживаються щодо забезпечення інноваційного процесу на тому чи іншому рівні освіти, а також сам процес. До основних функцій інноваційної діяльності відносимо зміни компонентів педагогічного процесу: цілей, змісту освіти, форм, методів, технологій, засобів навчання, системи управління тощо.

У сфері освітніх STEM-технологій перехід від традиційних засобів навчання до успішних інтерактивних платформ демонструє значний прогрес у педагогіці. Цей прогрес віддзеркалює тенденцію до іммерсивного навчання, що відповідає різним стилям навчання та сприяє більшому залученню учнів до STEM-технологій:

1. Використання дошки. Класні дошки, типовий символ традиційної освіти, протягом століть служили основою передачі знань. Їхня простота та можливість багаторазового використання зробили їх основним продуктом в освітніх закладах по всьому світу. Однак їх

обмеження очевидні: єдиний спосіб спілкування та пасивна динаміка навчання.

2. Віртуальні дошки та маркери. Надалі віртуальні дошки стали кращим способом подання інформації, і дозволяючи створювати яскравіші візуальні ефекти за допомогою кольорових маркерів. Вони зберегли практичний підхід класних дощок, але пропонують простіше обслуговування та краще сприйняття.

3. Оверхед-проектори. Поява оверхед-проекторів змінила правила гри, дозволивши вчителям заздалегідь готувати слайди і представляти складніші діаграми та діаграми. Ця технологія також відкрила шлях до інтеграції наочних посібників до уроків, хоча вона, як і раніше, вимагала від учнів бути пасивними одержувачами інформації.

4. Інтерактивні дошки. Поява інтерактивних дощок зробила революцію у класному житті. Ці дошки, які часто підключаються до комп'ютера, дозволяють вчителям відображати цифровий контент, взаємодіяти з мультимедійними ресурсами та залучати учнів до інтерактивних уроків. Наприклад, вчитель географії може показати карту світу і запропонувати учням підійти і назвати країни, перетворивши лекцію на інтерактивне заняття.

5. Планшети та персональні пристрої. З поширенням персональних пристроїв навчання стало ще більш персоналізованим та інтерактивним. Тепер учні можуть використовувати освітні додатки, отримувати доступ до величезного світу інформації та співпрацювати з однолітками у режимі реального часу як у класі, так і за його межами.

6. Віртуальна та доповнена реальність. Останні розробки в галузі освітніх технологій включають системи віртуальної та доповненої реальності (VR/AR), що пропонують захоплюючий досвід навчання. Наприклад, на уроці біології можна здійснити віртуальну екскурсію по людському тілу, досліджуючи органи та системи у тривимірному просторі, що покращує розуміння та запам'ятовування.

У сфері освітніх інновацій інтеграція нових технологій часто стикається з багатьма перешкодами. Вони варіюються від недоліків інфраструктури до опору з боку викладачів, які звикли до традиційних методів навчання. Шлях до гармонізації передових освітніх технологій із усталеними освітніми практиками сповнений проблем, які потребують стратегічних рішень.

1. Розподіл ресурсів. Фінансові обмеження можуть заважати придбання передових технологічних інструментів. Школи можуть шукати партнерства зі стартапами у галузі освітніх STEM-технологій для реалізації пілотних програм, що пропонують взаємну вигоду. Наприклад, стартап може надати школам безкоштовний чи пільговий доступ до своїх STEM-технологій в обмін на цінні відгуки та тематичні дослідження.

2. Навчання та підтримка. Викладачам може бракувати необхідних навичок для ефективного використання нових STEM-технологій. Проведення комплексних навчальних занять та постійна підтримка можуть розширити можливості вчителів. Прикладом може бути модель «Навчання тренерів», у якій обрані вчителі набувають досвіду і потім стають наставниками своїх колег.

3. Інтеграція навчальних програм. Узгодження технологій із цілями навчальних програм часто є складним завданням. Школи повинні співпрацювати з експертами з навчальних програм та постачальниками освітніх технологій для розробки комплексних планів уроків. Наприклад, використання віртуальної реальності вивчення історичних подій може привнести новий вимір в уроки історії.

4. Конфіденційність та безпека даних. Захист даних учнів має першорядне значення. Вкрай важливо встановити сувору політику управління даними та забезпечити її дотримання компаніями в галузі освітніх STEM-технологій. Можна використовувати наскрізне шифрування для захисту даних, забезпечуючи прозорість методів обробки даних.

5. Вимірювання ефективності. Дуже важливо оцінити вплив STEM-технологій на результати навчання. Можуть допомогти регулярні оцінки та механізми зворотного зв'язку. Школи можуть використовувати аналітичні інструменти, що надаються різноманітними платформами, для відстеження прогресу та залучення учнів.

Вирішуючи ці проблеми за допомогою інноваційних рішень, школи можуть прокласти шлях до майбутнього, в якому STEM-технології та освіта об'єднуються для покращення якості навчання. Шлях складний, але потенційний зиск як для учнів, так і для викладачів величезний.

Ця еволюція означає не просто зміну інструментів, а й фундаментальне зрушення в освітній парадигмі — від підходу, орієнтованого на вчителя, до моделі, орієнтованої на учнів, яка наголошує на взаємодії, співпраці та активному навчанні. Роль викладача також змінюється: від джерела знань до посередника і наставника в цьому динамічнішому і захоплюючому середовищі навчання. Майбутнє обіцяє ще більшу інтеграцію STEM-технологій в освіту з можливістю адаптувати процес навчання до індивідуальних потреб та уподобань, роблячи освіту більш доступною та ефективною для всіх.

Вчителі можуть стати розробниками персоналізованого навчання, заснованого на іншому наборі вихідних положень, орієнтованих не так на минулі особисті невдачі, але в потенційну ангажованість та зацікавленість. Цифрові засоби можуть підтримувати викладання та навчання у багатьох формах.

Освітній процес залучає велику кількість людей і груп у складну систему взаємовідносин, яка включає учнів, вчителів, родину, адміністраторів та керівників освіти на різних рівнях державного управління. Реформування освітньої культури є результатом процесів спільної творчої діяльності, в рамках якої багато груп формулюють свої інтереси та підходи і при спілкуванні один з одним переосмислюють їх у світлі нових ідей. Співробітництво необхідне для втілення в нові реалії принципів, пропозицій та стратегій. Саме така спільна діяльність з вироблення ідей про перспективу викладання та навчання та про їх цілі, зрештою, забезпечує ясність, прихильність та підтримку у вигляді ресурсів та заходів, які можуть змінити освітню практику. Коли передумови підтримки цих змін добре зрозумілі, прийняті та реалізовані, змінюються й практичні форми роботи.

Кожен може покращити суспільство, в якому живе. Можливість налагодити діалог є у кожного із нас. Це особливо актуально в епоху, коли поширення комунікаційних STEM-технологій дає звичайним людям можливість об'єднуватися і організуватися задля досягнення амбітних цілей. Доступ до STEM-технологій та інтернету відкриває шлях до безпрецедентної співпраці між вчителями, навчальними закладами та громадами на користь реалізації можливостей та пошуку рішень.

Список використаних джерел:

- Бутурліна О. STEM-освіта в Україні: від теорії до практики. STEM-освіта як шлях до інноваційного розвитку національної освіти : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. Херсон, 2016. С. 13–15.
- Патрикєєва О. Актуальність запровадження STEM-навчання в Україні. *Інформаційний збірник для директорів школи та завідуючого дитячим садочком*. 2016. № 17–18. С. 53–57.
- Поліхун Н. І., Сліпучіна І. А., Чернецький І. С., Постова К. Г. Інтегроване навчання STEM: від предметності до трансдисциплінарності. Світ інноваційних можливостей: актуальні питання розвитку STEM-освіти : колективна монографія / за заг. ред. О. Є. Стрижака, Ю. І. Завалевського. Київ, 2023. С. 68–87.
- Science, Technology, Engineering, and Mathematics (STEM) Education: A Primerhttps. Heather B. Gonzalez, Jeffrey J. Kuenzi, 2012. URL: <https://sgp.fas.org/crs/misc/R42642.pdf> (дата звернення: 19.01.2025)

References:

- Buturlina O. STEM-osvita v Ukrayini: vid teorii do prakty`ky`. STEM-ocvita yak shlyax do innovacijnogo rozvy`tku nacional`noyi osvity` : materialy` Vseukrayins`koyi naukovoprakty`chnoyi konferenciyi. Xerson, 2016. S. 13–15.
- Patry`keyeva O. Aktual`nist` zaprovadzhennya STEM-navchannya v Ukrayini. Informacijny`j zbirny`k dlya dy`rektoriv shkoly` ta zaviduyuchogo dy`tyachy`m sadochkom. 2016. # 17–18. S. 53–57.

- Polixun N. I., Slipuxina I. A., Chernecz`ky`j I. S., Postova K. G. Integrovane navchannya STEM: vid predmetnosti do transdy`plinarnosti. Svit innovacijny`x mozhly`vostej: aktual`ni py`tannya rozvy`tku STEM-osvity` : kolekty`vna monografiya / za zag. red. O. Ye. Stry`zhaka, Yu. I. Zavalevs`kogo. Ky`yiv, 2023. S. 68–87.
- Science, Technology, Engineering, and Mathematics (STEM) Education: A Primerhttps. Heather B. Gonzalez, Jeffrey J. Kuenzi, 2012. URL: <https://sgp.fas.org/crs/misc/R42642.pdf> (дата звернення: 19.01.2025)

ТВОРЧО-ЕМОЦІЙНИЙ АСПЕКТ У ПІДГОТОВЦІ ВЧИТЕЛЯ-ФІЛОЛОГА

РАДЬКО Ганна

Доцент, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української літератури
Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка; м. Полтава;
Україна

CREATIVE-EMOTIONAL ASPECT IN TEACHER-PHILOLOGY TRAINING

Hanna RADKO

AssociateProfessor, CandidateofPhilologicalSciences,
AssociateProfessoroftheDepartmentofUkrainianLiterature
V. G. KorolenkoPoltavaNationalPedagogicalUniversity; Poltava; Ukraine
<https://orcid.org/0000-0001-6086-9478>

Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020» орієнтована була на **вектор розвитку, вектор безпеки, вектор відповідальності та вектор гордості**. Вектор гордості передбачав забезпечення взаємної поваги та толерантності в суспільстві, гордості за власну державу, її історію, культуру, науку, спорт. У 2030 році Україна вбачалась країною, в якій заліковані рани, спричинені воєнними діями (насправді – війною) на сході України, і яка розвивається за принципом сталого розвитку.

24 лютого 2022 року рф повномасштабно розпочала війну проти України, яка є одним з найбільших потрясінь ХХІ століття. Небачена жорстокість, геноцид та екоцид з боку рашистів, неперервне бомбардування українських міст і сіл, катування полонених, викрадення дітей, масове мародерство – далеко не повний перелік злочинів проти людства. Тисячі ! чи мільйон жертв, мільйони переміщених осіб і біженців. Мільйони тих, хто в Україні цілодобово переживають тривоги, стрес та невизначеність завтрашнього дня... Ця війна, як і інші локальні війни по всій планеті дегуманізують соціально- економічний, політичний і культурний розвиток. *«Увесь світ, можна сказати, опинився у довготривалій граничній ситуації, і вижити фізично та духовно в цих обставинах – є надзавданням» (Препотенська, 2024, с. 38).* Це гранично актуалізує проблему гуманізму, яка загострена, як ніколи раніше, не тільки в національному, а й у загально планетарному плані уцілому і в гуманітаристиці. Першоджерелом розвитку будь-якого суспільства завжди був гуманізм, який є ідеологією людини та її людяності.

Словник «Людина і культура пропонує таке визначення гуманізму *«гуманізм (від лат. Humanus – людський) – світоглядна установка, що визначає відношення до будь-якої людини як до унікальної особистості, що має право на творчу самореалізацію і на полегшення страждань, пов'язаних з колізіями людської природи і кінцевістю людського життя» (Хамітов, Крилова, 2023, с. 54).*

З-поміж усіх гуманітарних дисциплін найбільш людинознавчим предметом є **література**.

Проблема у викладанні навчальної дисципліни є через зниження інтересу в учнів та

студентів до читання. Якість знань у післяковідний період різко знизилась, література як предмет у порівнянні з технічними знецінюється; а саме вона засобами мистецтва здатна впливати на людину у стадії формування її особистості, викликати емоції, почуття, розрізняти добро від зла. Художнє читання чи виразне читання на уроках літератури – це мистецтво відтворення в живому (усному) слові думок, почуттів, якими насичено художній твір, а також наміру виконавця і його ставлення до виконуваного твору. Не кожне усне слово живе. І воно буває мертвим, якщо позбавлене творчого натхнення, глибокого розуміння тексту і щирого почуття. Слово учителя, позбавленого натхнення, як і в митця, щирого захоплення, омертвляє викладання літератури. Методисти виразного читання Болеслав Буяльський, Алла Капська, Григорій Олійник стверджують, що «живе» слово учителя – найголовніший інструмент з допомогою якого він формує почуття, смаки, погляди. Відсутність такого слова (щирого, хвилюючого, переконливого) – свідчення непрофесіоналізму учителя, і одна з причин естетичного і душевного очерствіння дітей.

Ідея гармонійного розвитку дитини, підлітка, юнака чи юнки (а надто в епоху гаджетів) вимагає особливого посилення уваги до естетичного, емоційно-творчого виховання, значною мірою через художнє слово. У живому слові вчителя-словесника має звучати голос автора, учитель повинен володіти одним із видів мистецтва: писати твори, співати, малювати чи володіти мистецтвом виразного читання. Слово як засіб впливу на людину, як збудник людських почуттів і вчинків має величезну силу і виняткову владу порівняно з іншими видами мистецтва. Словесні види мають перевагу, можливо, лише музика як трансцедентальне мистецтво сильніше впливає на людину. Ті художні тексти, автори яких володіють даром синезтезії (одночасним сприйняттям світу різними сенсорними органами) і відповідно різними видами образного вираження (слуховими, зоровими), мають незаперечну силу впливу на людину.

Театр теж є важливим засобом формування людини. Образне мислення і емоційне збудження, швидке переключення з одного психічного стану в інший дає можливість прожити і пережити інші, відмінні від реального, стани; забезпечує глибоке проникнення у текст і є своєрідною терапією для тих, хто пережив сильний вплив війни. Проблема з вивчення творів про війну залишається відкритою. Результати опитування підлітків протилежні і свідчать про різні психотипи учнів. Для одних багато війни в житті, тому вони відмовляються читати такі твори, інші хочуть читати. Психологи теж мають різні погляди на це питання.

Сучасна українська література налічує понад 300 текстів поетичних і прозових з воєнною тематикою, різні за жанрами: це і щоденники, це і спогади, художні твори на основі реальних подій, є і серія коміксів «Кіборги» (про захисників Донецького аеропорту, антивоєнні твори, як от роман Віталія Запеки «Щуик» (Запека, 2019). Твір про собаку... і людей, війна очима собаки про довіру і зраду, про втрати й набутки, про людяність і бажання перемоги.

Милосердя – це любов. Українці живуть серцем. Це філософія кордоцентризму. Милосердя до ближнього свого і клопіт про менш захищених тварин є засобом зберегти у серці любов, не зчерствіти душею, дати душі відряду. Для тих хто виїхав – це зв'язок із домом. Марина Препотенська, доктор філософських наук, членкиня Міжнародної асоціації філософського мистецтва, пише: *«Ще, мабуть, не одне століття після Перемоги України вчені будуть досліджувати, як саме зберігали силу духу і волю до життя наші воїни, люди на окупованих територіях і мешканці міст і сіл під цілодобовими «прильотами». Що саме у періоди таких надзвичайних випробувань протистойть, говорячи словами Е. Фромма, «анатомії людської деструктивності»? (Препотенська, 2024, с. 38).*

Осмыслити війну – справа найвищої складності. Більшого безглуздя, ніж воєнна кривда, цинізму і аморальності, людство не вигадало. І хоча кожна епоха породжує, здавалось би стійкий антивоєнний пафос, а війни спалахують знову й знову. На думку Сергія Жадана, *«про війну не варто говорити тими словами які вживалися до війни... Обставини зовсім інакші й рівень болючості тому писати так, як писалося раніше, просто неможливо»*

(Поліщук, 2016, с. 102).

В умовах стрімкої цивілізаційної трансформації, що стало очевидним після 24.02. 2022 року, з новою силою постає проблема людини, її біосоціальної природи, суцільно-духовної сутності, способів та форм її самореалізації. У добу потрясінь, що відбуваються зараз, екзистенційні цінності людства актуалізуються й виступають на передній план. Роль закладів вищої освіти у підготовці учителя-філолога зростає. Саме у школі діти повинні навчитися робити вибір між добром і злом. У добу інноваційних технологій творчо-емоційний аспект у вивченні літератури у вищій чи середній школах не втрачає своєї важливості й актуальності.

Список використаних джерел:

Запека В. Цуцик. Антивоєнний роман. Житомир: Вид. О. О. Євенок, 2019. 224 с.

Поліщук Я. Реактивність літератури. К.: Академвидав, 2016. 192 с.

Препотенська М. Милосердя та біофілія як екзистенціальні феномени. *Проблема гуманізму в умовах війни та миру: методології осмислення і практики людяності. Збірник наукових праць/ За редакцією Н. Хамітова і С. Крилової*. Київ: КНТ, 2024. 208 с.

Хамітов Н. В., Крилова С. А. Людина і культура: словник. Філософська антропологія, філософія культури, культурологія. 2-е видання, виправлене і доповнене. Київ: КНТ, 2023. 295с.

References

Zapeka V. Tsutsyk. Anti-war novel. Zhytomyr: Publ. O. O. Evenok, 2019. 224 p.

Polishchuk Ya. Reactivity of literature. Kyiv: Akademvydav, 2016. 192 p.

Prepotenska M. Mercy and biophilia as existential phenomena. The problem of humanism in war and peace: methodologies of understanding and practices of humanity. Collection of scientific papers/Edited by N. Khamitov and S. Krylova. Kyiv: KNT, 2024. 208 p.

Khamitov N. V., Krylova S. A. Man and culture: dictionary. Philosophical anthropology, philosophy of culture, culturology. 2nd edition, revised and supplemented. Kyiv: KNT, 2023. 295p.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АДАПТИВНОСТІ ВЧИТЕЛЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЗЗСО В КУРСІ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

РАХНО Михайло

кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри англійської та німецької філології
Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, Полтава,
Україна

ENSURING THE ADAPTABILITY OF THE ENGLISH TEACHER OF SECONDARY SCHOOL IN THE COURSE OF ENGLISH TEACHING METHODOLOGY

Mykhailo RAKHNO

PhD in Philology, Associate Professor, Associate Professor at the Department of English and
German Philology, Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University. Poltava. Ukraine
<https://orcid.org/0000-0002-8517-6122>
ffganfmrakhno@gsuite.pnpu.edu.ua

Курс методики навчання англійської мови в педагогічному університеті має на меті підготувати висококонкурентного фахівця, здатного здійснювати педагогічну діяльність у закладі загальної середньої освіти України за невизначених умов професійної діяльності [5]. Опанування такої дисципліни передбачає роботу здобувача освіти з провідними методами на синхронно-діахронному рівні, критичним оглядом ефективності їхнього залежно від рівня

розвитку, попередньої підготовки, специфіки сприймання студента, його когнітивних особливостей тощо.

Не меншої ваги набуває розгляд механізму й типології форм роботи під час становлення й удосконалення мовних навичок, адже імплементація інноваційних підходів до навчання англійської мови [2] на поч. XXI ст. змушує педагогів скорегувати як зміст освітніх програм, так і критерії добору навчального контенту.

Укажемо також на той факт, що невіддільним елементом професійної підготовки майбутнього вчителя-мовника є компаративний аналіз найкращих здобутків як учителецентризованого, так і новітнього – студентоцентризованого [1] – фокусу освітньої парадигми, зорієнтованої на індивідуалізовану навчальну траєкторію здобувача освіти з його особливими інтересами, пріоритетами й зацікавленнями.

Прискіпливу увагу в курсі методики навчання англійської мови приділено формуванню soft skills, що вможливають безперешкодну комунікацію випускника на міжнародному ринку праці, забезпечуючи ефективну роботу в закордонній мовній школі в мультилінгвальному середовищі.

Оцінювання навчальних досягнень має вагоме значення як у становленні компетентного вчителя, так і вмотивованого учня, адже за інноваційного підходу об'єктивність такого оцінювання забезпечує двобічна вісь «учитель – однолітки», а peer-reviewing пом'якшує сприймання висловлених зауважень та побажань і сприяє самовдосконаленню учня.

Робота з цифровими інструментами в курсі методики навчання англійської мови відкриває потенціал у створенні, обробці й аналізі навчального контенту всіма учасниками освітнього процесу.

Усе зазначене вище вимагає інтегральної якості майбутнього вчителя – адаптивності [4] – як риси характеру, наслідку потужної теоретико-методичної підготовки в закладі вищої освіти педагогічного спрямування й водночас інструмента в складних реаліях сьогодення.

Забезпечення цієї якості можливе, на наше погляд, з огляду на низку чинників. Провідними серед них вважаємо такі:

- ✓ опанування курсів психологічної підготовки (психологічних тренінгів), що покращать стресостійкість учителя, допоможуть йому зберегти мотивацію в роботі й самовдосконалення – у педагогічній діяльності;

- ✓ посилена підготовка майбутнього вчителя щодо роботи з цифровими інструментами [6], яка відкриє потенціал форм і видів активності під час освітнього процесу;

- ✓ логічним наслідком такої підготовки є навчання майбутнього випускника щодо створення й адаптації власного навчального контенту з англійської мови, що дасть змогу зреалізувати lifelong education критерій.

Отже, ефективна й потужна підготовка здобувача освіти з курсу методики навчання англійської мови, поза сумнівом, дозволить сформувати адаптивність учителя англійської мови як гнучкість у педагогічній роботі [3] та інструмент продуктивної професійної комунікації. Такий підхід є цілком умотивованим у контексті сталого розвитку [7] суспільства поч. XXI ст.

Список використаних джерел:

1. Студентоцентризовані підходи до змішаного навчання : навч. посіб. для здобувачів фахової передвищої та вищої освіти / За заг. ред. к. філол. н., доц. Герцовської Н. О. [Автори : к. пед. н., доц. Маслова А. В., к. пед. н., доц. Мізюк В. А., к. філол. н., доц. Герцовська Н. О., к. філол. н., доц. Шрамко Р. Г., к. філол. н., доц. Рахно М. Ю., ст. викл. Калашникова Т. С., ст. викл. Варіна Г. Б., д. філософії, доц. Кравченко Т. М., к. філол. н., доц. Лисак Л. К.]. Мукачєво. МДУ. 2024. 240 с. <https://doi.org/10.31339/978-617-7495-64-1-2024>.

2. Шрамко Р. Г, Рахно М. Ю. Інноваційні підходи до навчання ESL у вищій школі крізь призму сталого розвитку. *І Міжнародний науково-практичний форум «Основні цілі стратегії сталого розвитку: проблеми та перспективи»* : матер. форуму (м. Полтава,

26 вересня 2024 р.) / За заг. ред. проф. М. В. Гриньової. Полтава. ПНПУ імені В. Г. Короленка. 2024. 614 с. С. 363–364.

3. Alagöz, T., & Canlı, S. The effect of innovative schools and schools' openness to change on teachers' adaptive performance. *Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi [Journal of Theoretical Educational Science]*. 2024. № 17(4). P. 791–813. <http://doi.org/10.30831/akukeg.1466406>.

4. Collie, R. J., & Martin, A. J. Adaptability: An important capacity for effective teachers. *Educational Practice and Theory*. 2016. № 38(1). P. 27–39. <http://doi.org/10.7459/ept/38.1.03>.

5. Munda, N. Adaptability and Teaching Performance of Gulod and Mamatid National High School Teachers during the Pandemic. *Central Mindanao University Journal of Science*. 2023. № 27. P. 106–115. <http://doi.org/10.52751/ABUF7062>.

6. Rakhno, M., Shramko, R. Information technology in language teaching methodology course at pedagogical university. *AD ALTA*. 2021. Vol 11. Issue 02. P. 257–262. <https://doi.org/10.33543/1102257261>.

7. The 17 goals of sustainable development. Goal 4. URL: <https://sdgs.un.org/goals/goal4> (дата звернення: 01.02.2025).

References

1. Studentotsentrovani pidkhody do zmishanoho navchannia: navch. posib. dlia zdobuvachiv fakhovoi peredvyshchoi ta vyshchoi osvity / Za zah. red. k. filol. n., dots. Hertsovskoi N. O. [Avtory: k. ped. n., dots. Maslova A. V., k. ped. n., dots. Miziuk V. A., k. filol. n., dots. Hertsovskai N. O., k. filol. n., dots. Shramko R. H., k. filol. n., dots. Rakhno M. Yu., st. vykl. Kalashnykova T. S., st. vykl. Varina H. B., d. filosofii, dots. Kravchenko T. M., k. filol. n., dots. Lysak L. K.]. Mukachevo. MDU. 2024. 240 s. <https://doi.org/10.31339/978-617-7495-64-1-2024> (in Ukrainian).

2. Shramko R. H., Rakhno M. Yu. Innovatsiini pidkhody do navchannia ESL u vyshchii shkoli kriz pryzmu staloho rozvytku. *I Mizhnarodnyi naukovo-praktychnyi forum «Osnovni tsili stratehii staloho rozvytku: problemy ta perspektyvy»*: mater. forumu (Poltava, September 26, 2024) / Za zah. red. prof. M. V. Hrynovoi. Poltava. PNPU imeni V. G. Korolenka. 2024. 614 p. Pp. 363–364 (in Ukrainian).

3. Alagöz, T., & Canlı, S. The effect of innovative schools and schools' openness to change on teachers' adaptive performance. *Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi [Journal of Theoretical Educational Science]*. 2024. № 17(4). P. 791–813. <http://doi.org/10.30831/akukeg.1466406> (in English).

4. Collie, R. J., & Martin, A. J. Adaptability: An important capacity for effective teachers. *Educational Practice and Theory*. 2016. № 38(1). P. 27–39. <http://doi.org/10.7459/ept/38.1.03> (in English).

5. Munda, N. Adaptability and Teaching Performance of Gulod and Mamatid National High School Teachers during the Pandemic. *Central Mindanao University Journal of Science*. 2023. № 27. P. 106–115. <http://doi.org/10.52751/ABUF7062> (in English).

6. Rakhno, M., Shramko, R. Information technology in language teaching methodology course at pedagogical university. *AD ALTA*. 2021. Vol 11. Issue 02. P. 257–262. <https://doi.org/10.33543/1102257261> (in English).

7. The 17 goals of sustainable development. Goal 4. URL: <https://sdgs.un.org/goals/goal4> (data zvernennia: 01.02.2025) (in English).

ВИСВІТЛЕННЯ ТЕМИ БЕЗБАР'ЄРНОСТІ У ПОЛТАВСЬКОМУ ІНТЕРНЕТ-ВИДАННІ «ЗМІСТ»

СЕМЕНКО Світлана

кандидат філологічних наук, професор, завідувач кафедри журналістики
Полтавський національний педагогічний університет

COVERAGE OF ACCESSIBILITY ISSUES IN THE POLTAVA ONLINE EDITION "ZMIST"

Svitlana SEMENKO

PhD in Philology, Professor, Head of the Journalism Department, Poltava National Pedagogical University

<https://orcid.org/0000-0003-3686-8082>

14 квітня 2021 року була схвалена до реалізації «Національна стратегія із створення простору в Україні на період до 2030 року», метою якої є «створення безперешкодного середовища для всіх груп населення, забезпечення рівних можливостей кожній людині реалізовувати свої права, отримувати послуги на рівні з іншими шляхом інтегрування фізичної, інформаційної, цифрової, соціальної та громадянської, економічної та освітньої безбар'єрності до всіх сфер державної політики» (Розпорядження, 2021).

Полтавська міська рада в процесі реалізації пілотного проєкту «Безбар'єрні маршрути в населених пунктах» розробила концепцію створення адаптивного міського середовища відповідно до якої на першому етапі будуть переобладнані центральні зупинки громадського транспорту, забезпечуючи їх доступність і зручність для людей з інвалідністю, батьків із візочками, людей старшого віку та всіх, хто потребує зручності; заплановано облаштування паркомісць для людей з інвалідністю. Наразі у м. Полтава понижені бордюри, встановлені тактильні смуги, працюють світлофори для людей з вадами зору.

Провідне полтавське інтернет-видання «ЗМІСТ» систематично висвітлює проблеми, пов'язані з вирішенням питань безбар'єрності у громаді. Особливо зросла кількість публікацій з початком повномасштабного вторгнення російської федерації в Україну.

Так, у репортажі Ірини Задари «Як зробити Полтаву зручною для ветеранів та людей з інвалідністю. Головне з конференції про безбар'єрність» знайомить аудиторію видання з ключовими проблемами, які обговорювалися під час конференції «Безбар'єрна Україна», яка відбувалася в Полтаві в травні 2023 року за участі влади, громадських організацій, «людей з інвалідністю, ветеранів та батьків дітей, які зіштовхнулися у своїй громаді з проблемами відсутності безбар'єрного простору (Задара, 2023).

У статті журналістки «ЗМІСТУ» Яніни Мурдзи «Майже дві тисячі захисників і захисниць з Полтавщини мають інвалідність унаслідок війни» наводяться невітішні статистичні дані: «На Полтавщині зареєстровані 6 тисяч 228 людей з інвалідністю внаслідок війни. Майже третина з них – військовослужбовці. За даними ПОВА, **1 тисяча 800 захисників і захисниць з Полтавщини мають інвалідність**. Усього на обліку служб соціального захисту області на кінець 2023 року перебували 73 тисячі людей з інвалідністю. Проте кількість травмованих з інвалідністю може бути більшою» (Мурдза, 2024). Така ситуація змушує реагувати українську суспільність на нові виклики часу, розробку й реалізацію ефективних програм безбар'єрності. Зважаючи на факт, що Полтавщина опинилася у числі п'яти областей із найнижчим ступенем безбар'єрності, журналісти «ЗМІСТУ» провели спільне дослідження разом із представником «Союзу людей з інвалідністю». За допомогою інфографіки журналістка демонструє найбільш недоступні для маломобільних груп місця: залізничні вокзали та автовокзали, гуртожитки та модульні містечка для ВПО, будівлі надавачів соцпослуг та фінансові установи. Водночас зручними є

спорткомплекси, стадіони, заклади охорони здоров'я та ЦНАПи. Публікація є сигналом для очільників й очільниць територіальних громад щодо найшвидшого створення безбар'єрного простору.

Подібні проблеми порушуються в аналітичній статті Альбіни Ковпак «Ми маємо велику тюрму для понад 500 людей з інвалідністю». Про (не)доступність Полтави й що з цим робити», створеній у межах участі видання у мережі «Вікно Відновлення». Стаття побудована на основі скрупульозного журналістського дослідження. Медійниця акцентує увагу, що в Полтаві «недоступними для людей з інвалідністю залишаються не лише житлові мікрорайони, а й доволі популярний серед туристів історичний центр міста», а за результатами ступеня безбар'єрності 3 тисяч об'єктів, проведеного Міністерством відновлення, розвитку громад, територій та інфраструктури України **82,8% виявилися бар'єрними**. Журналістка детально роз'яснює аудиторії суть 6 принципів безбар'єрності, які необхідно включати в реалізацію стратегії безбар'єрного простору в громадах. Детально проаналізована в публікації Стратегія безбар'єрності, розроблена в Полтавській громаді Інститутом розвитку міста. Журналістка наголошуючи на важливості проблеми, стверджує, що «Полтава рухається на шляху до безбар'єрності. Не так швидко, як хотілося, проте рух – це вже успіх. Тож усе, що нині можуть зробити містяни – пришвидшувати рішення влади та заявляти про себе, аби бути почутими» (Ковпак, 2024).

Про конкретні кроки з реалізації Стратегії безбар'єрності на Полтавщині йдеться у публікації «На Полтавщині створюють допоміжний застосунок для людей з інвалідністю», в якій аудиторії видання розповідається про запровадження у п'яти громадах спеціального застосунку, що «допоможе людям з інвалідністю шукати безбар'єрний маршрут і міститиме інформацію про доступність лікарень, шкіл та інших закладів», «буде корисним для всіх маломобільних груп населення й допоможе знаходити безбар'єрний пристосований громадський транспорт», «міститиме інформацію про доступність будівель та споруд» (Ковпак, 2024). Про реалізацію Стратегії **безбар'єрності у Полтавській громаді йдеться й медіаматеріалах** «Восени у Полтаві запрацює обласний ветеранський хаб» Альбіни Ковпак, «Житлове питання. Які умови створили для ВПО на Полтавщині» Анастасії Чайковської.

Отже, питання створення безбар'єрного середовища на Полтавщині постійно перебуває в полі зору провідного полтавського видання «ЗМІСТ». Журналісти видання в інформаційних й аналітичних матеріалах формують думку у жителів громад Полтавщини, що явище безбар'єрності досить широке за значенням і є питанням виживання та якості життя водночас маломобільних груп.

Список використаних джерел:

1. Задара Ірина Як зробити Полтаву зручною для ветеранів та людей з інвалідністю. Головне з конференції про безбар'єрність // Режим доступу: <https://zmist.pl.ua/news/yak-zrobyty-poltavu-zruchnoyu-dlya-veteraniv-ta-lyudej-z-invalidnistyu-golovne-z-konferencziyi-pro-bezbaryernist>.

2. Ковпак Альбіна «Ми маємо велику тюрму для понад 500 людей з інвалідністю». Про (не)доступність Полтави й що з цим робити // <https://zmist.pl.ua/publications/my-mayemo-velyku-tyurmu-dlya-ponad-500-lyudej-z-invalidnistyu-pro-nedostupnist-poltavy-j-shho-z-czym-robyty>.

3. Ковпак Альбіна Восени у Полтаві запрацює обласний ветеранський хаб // Режим доступу: <https://zmist.pl.ua/news/voseny-u-poltavi-zapraczyuye-oblasnyj-veteranskyj-hab>.

4. Ковпак Альбіна На Полтавщині створюють допоміжний застосунок для людей з інвалідністю // Режим доступу: <https://zmist.pl.ua/news/na-poltavshhyni-stvoryuyut-dopomizhnyj-zastosunok-dlya-lyudej-z-invalidnistyu>.

5. Мурдза Яніна Майже дві тисячі захисників і захисниць з Полтавщини мають інвалідність унаслідок війни // Режим доступу: <https://zmist.pl.ua/news/majzhe-dvi-tysyachi-zahysnykiv-i-zahysnytsi-z-poltavshhyny-mayut-invalidnist-unaslidok-vijny>.

6. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 квітня 2021 р. № 366-р «Про схвалення Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року» // Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/366-2021-%D1%80#Text>.

7. Чайковська Анастасія Житлове питання. Які умови створили для ВПО на Полтавщині // Режим доступу: <https://zmist.pl.ua/publications/zhytlove-pytannya-yaki-umovy-stvoryly-dlya-vpo-na-poltavshhyni>.

References:

1. Zadara Iryna How to make Poltava comfortable for veterans and people with disabilities. Highlights from the accessibility conference // Access mode: <https://zmist.pl.ua/news/yak-zrobyty-poltavu-zruchnoyu-dlya-veteraniv-ta-lyudej-z-invalidnistyu-golovne-z-konferencziyi-pro-bezbaryernist>.

2. Kovpak Albina We have a large prison for over 500 people with disabilities. On (In)Accessibility in Poltava and What to Do About It // Access mode: <https://zmist.pl.ua/publications/my-mayemo-velyku-tyurmu-dlya-ponad-500-lyudej-z-invalidnistyu-pro-nedostupnist-poltavy-j-shho-z-czym-robyty>.

3. Kovpak Albina Восени у Полтаві запрацює обласний ветеранський хаб // Access mode: <https://zmist.pl.ua/news/voseny-u-poltavi-zapraczyuye-oblasnyj-veteranskyj-hab>.

4. Kovpak Albina A support app for people with disabilities is being created in Poltava region // Access mode: <https://zmist.pl.ua/news/na-poltavshhyni-stvoryuyut-dopomizhnyj-zastosunok-dlya-lyudej-z-invalidnistyu>.

5. Murdza Yanina Almost two thousand defenders from Poltava region have disabilities due to the war // Access mode: <https://zmist.pl.ua/news/majzhe-dvi-tysyachi-zahysnykiv-i-zahysnycz-z-poltavshhyny-mayut-invalidnist-unaslidok-vijny>.

6. Cabinet of Ministers of Ukraine Resolution No. 366 of April 14, 2021, "On approval of the national strategy for creating an inclusive space in Ukraine until 2030." // Access mode: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/366-2021-%D1%80#Text>.

7. Chaikovska Anastasia Housing Issues. What conditions have been created for IDPs in Poltava region // Access mode: <https://zmist.pl.ua/publications/zhytlove-pytannya-yaki-umovy-stvoryly-dlya-vpo-na-poltavshhyni>.

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІВ

ХОМЕНКО Любов

кандидат фізико-математичних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики технологічної освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка, Полтава, Україна.

DIGITALIZATION OF TEACHER PROFESSIONAL DEVELOPMENT

Luibov KHOMENKO

candidate of physical and mathematical sciences, associate professor, department of theory and methods of technological education, Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical University, Poltava, Ukraine.

<https://orcid.org/0000-0001-6806-2783>

ljudv.dzjuba@gmail.com

Сучасний освітній простір характеризується динамічними змінами, які зумовлені інтенсивним розвитком цифрових технологій та забезпеченням безперервного професійного зростання педагогічних кадрів. У контексті цифрової трансформації освіти особливого значення на цифровізації професійного розвитку педагогів, що використовує інтеграцію цифрових ресурсів, онлайн-платформу та адаптивних навчальних середовищ у процесі підвищення кваліфікації [1].

Застосування дистанційних форм освіти покращує реалізацію концепції безперервного професійного розвитку (Continuous Professional Development, CPD), що дозволяє педагогам поглиблювати знання відповідно до актуальних освітніх тенденцій і державних стандартів. Інтерактивні онлайн-курси та вебінари забезпечують адаптивність освітнього контенту до індивідуальних потреб педагогів, сприяючи їх самореалізації та підвищенню рівня професійної мобільності [2].

Ключовими перевагами цифрових освітніх платформ є можливість персоніфікованої освіти, що відповідає концепції адаптивної освіти, а також розвиток самоорганізованого навчання (Self-Directed Learning, SDL), що дозволяє педагогам визначати власну траєкторію професійного розвитку. Вебінари та онлайн-курси забезпечують кооперативну освіту, сприяючи формуванню професійних спільнот, обміну досвідом та практикоорієнтованому засвоєнню нових педагогічних методик.

Цифровізація професійного розвитку педагогічних кадрів відповідає сучасним викликам освіти, зокрема розвитку змішаної освіти (Blended Learning), педагогічного партнерства та інтеграції цифрової педагогіки в освітній процес.

Використання онлайн-курсів і вебінарів як ефективних інструментів неперервного професійного розвитку педагогів покращує формування персоналізованої освітньої траєкторії, забезпечення андрагогічної відповідності, адаптивності контенту та гнучкості освітнього середовища. Такі формати освіти інтегрують моделі змішаного (blended learning) та самокерованої освіти (self-directed learning), що дозволяє педагогам вибудовувати власну індивідуальну освітню стратегію відповідно до професійних запитів і рівня компетентності.

Ключовими характеристиками онлайн-курсів і вебінарів є дистанційна взаємодія, можливість використання технологій доповненої реальності (AR) та віртуальних симуляцій (VR), що сприяє практичному орієнтованому засвоєнню матеріалу. Інтерактивні елементи, такі як гейміфікація, адаптивні тести, формувальне оцінювання та менторські програми, дозволяють не лише отримувати зворотний зв'язок, а й сприяють розвитку метапізнавальних навичок і критичного мислення [2].

Крім того, онлайн-курси та вебінари сприяють розвитку рефлексивної культури педагога, адже включають механізми самооцінювання та портфоліо професійних досягнень, що дозволяє контролювати особистісне зростання [3]. Завдяки платформам адаптивної освіти (Adaptive Learning Platforms) забезпечується диференціація освітнього контенту відповідно до рівня підготовки слухачів, що сприяє підвищенню освітньої мотивації та ефективності засвоєння матеріалу.

Дистанційний формат освіти розширює можливості професійної співпраці через участь у міжнародних педагогічних спільнотах, форумах, професійних соціальних мережах і проектах колективного розв'язання проблем (Problem-Based Learning, PBL). Це дозволяє педагогам отримувати доступ до глобальних освітніх практик, обмінюватися досвідом та інтегрувати передові методики у свою професійну діяльність.

Важливим аспектом є також розвиток цифрової компетентності педагогів, що включає в себе роботу з хмарними технологіями (Cloud-Based Learning), інтелектуальними системами підтримки навчання (Intelligent Tutoring Systems, ITS) [6]. Значну роль відіграють платформи MOOC (Coursera, Udemy, Prometheus, EdEra), які надають можливість сертифікації та формування цифрового портфоліо педагога.

Таким чином, використання онлайн-курсів і вебінарів стає не лише засобом підвищення кваліфікації, а й потужним інструментом для трансформації педагогічної діяльності в контексті концепції освіти 4.0 та розвитку інноваційної педагогічної культури.

Цифровізація професійного розвитку педагогів є невід'ємною складовою сучасної системи освіти, що покращує формування цифрової компетентності освітян, забезпечує гнучкості освітнього процесу та підвищує якість педагогічної діяльності. Використання онлайн-курсів та вебінарів дозволяє реалізувати концепцію персоналізованої освіти, адаптувати зміст і методи підвищення кваліфікації до індивідуальних потреб педагогів.

Участь у вебінарах та онлайн-курсах забезпечує мережеву взаємодію, сприяючи обміну

досвідом, формуванню професійної спільноти та розвитку професійної рефлексії.

Аналізуючи ефективність онлайн-освіти для педагогів, можна виділити її значний вплив на акмеологічний розвиток учителів, стимулювання метапізнавальних стратегій та підвищення рівня цифрової адаптивності в умовах швидких технологічних змін. Водночас, численні виклики залишаються необхідністю розвитку цифрової грамотності, розширення інформаційного перевантаження та впровадження ефективних механізмів оцінювання результатів дистанційної освіти.

Отже, цифрові технології прогресують ключову роль в модернізації системи професійного розвитку педагогічних кадрів. Для підвищення ефективності використання онлайн-курсів та вебінарів необхідно розвивати цифрову екосистему освіти, забезпечити інтеграцію адаптивних технологій освітнього процесу.

Список використаних джерел:

1. Бойчук, В., Ковальчук, О., & Уманець, В. (2024). Цифровізація освітнього процесу як умова розвитку професійного мислення майбутнього викладача. *Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional Training Methodology Theory Experience Problems*, (71), 117–125. <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2024-71-117-126>.
2. Кобильська, О., Шевчук, Л., & Яшанов, С. (2021). Використання інформаційно-освітнього середовища вишу для реалізації індивідуальних освітніх траєкторій майбутніх педагогів. *Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти*, (16), 5–14. <https://doi.org/10.31865/2414-9292.16.2021.246238>.
3. Кравець, С. (2023). Специфічні принципи розвитку проектної культури педагогів професійного навчання. *Adaptive Management Theory and Practice Pedagogics*, 16(31). [https://doi.org/10.33296/2707-0255-16\(31\)-13](https://doi.org/10.33296/2707-0255-16(31)-13)
4. Литвинюк, Г. (2023). Змістова векторальність монотехнології сталої підтримки професійного розвитку педагогів. *Педагогічний Альманах*, 112–121. <https://doi.org/10.37915/pa.vi53.447>.
5. Швець, Т. Е. (2023). Внутрішньошкільна система професійного розвитку педагогів як тьюторів. *Scientific bulletin of KRHPA*, (17), 200–206. <https://doi.org/10.32782/2410-2075-2023-17.25>.
6. Харківська, А. (2020). Формування та розвиток цифрової компетентності педагога в системі навчання впродовж життя–вимога часу. *Problems of Engineer-Pedagogical Education*, (66), 98–105.

References:

1. Boichuk, V., Kovalchuk, O., & Umanets, V. (2024). Tsyfrovizatsiia osvitnoho protsesu yak umova rozvytku profesiinoho myslennia maibutnoho vykladacha. *Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional Training Methodology Theory Experience Problems*, (71), 117–125. <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2024-71-117-126>.
2. Kobylska, O., Shevchuk, L., & Yashanov, S. (2021). Vykorystannia informatsiino-osvitnoho seredovyschcha vyshu dlia realizatsii indyvidualnykh osvitnikh traiektorii maibutnikh pedahohiv. *Profesionalizm pedahoha: teoretychni y metodychni aspekty*, (16), 5–14. <https://doi.org/10.31865/2414-9292.16.2021.246238>.
3. Kravets, S. (2023). Spetsyfyichni pryntsypy rozvytku proiektnoi kultury pedahohiv profesiinoho navchannia. *Adaptive Management Theory and Practice Pedagogics*, 16(31). [https://doi.org/10.33296/2707-0255-16\(31\)-13](https://doi.org/10.33296/2707-0255-16(31)-13).
4. Lytvyniuk, H. (2023). Zmistova vektoralnist monotekhnolohii staloï pidtrymky profesiinoho rozvytku pedahohiv. *Pedahohichnyi Al'manakh*, 112–121. <https://doi.org/10.37915/pa.vi53.447>.
5. Shvets, T. E. (2023). Vnutrishnoshkilna systema profesiinoho rozvytku pedahohiv yak tiu toriv. *Scientific Bulletin of KRHPA*, (17), 200–206. <https://doi.org/10.32782/2410-2075-2023-17.25>.

6. Kharkivska, A. (2020). Formuvannia ta rozvytok tsyfrovoi kompetentnosti pedahoha v systemi navchannia vprodovzh zhyttia–vymoha chasu. *Problems of Engineer-Pedagogical Education*, (66), 98–105.

РОЗВИТОК НАВИЧОК ПРЕЗЕНТАЦІЇ РЕЗУЛЬТАТІВ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ

ЧЕРЧАТА Лідія

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри англійської та німецької
філології, Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г.
Короленка, Полтава, Україна.

DEVELOPING SKILLS IN PRESENTING SCIENTIFIC RESEARCH RESULTS IN ENGLISH

Lidiia CHERCHATA

*Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the
Department of English and German Philology, Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical
University, Poltava, Ukraine.*
<https://orcid.org/0000-0002-4335-3282>
l.cherchata@gmail.com

У сучасному глобалізованому академічному середовищі англійська мова стала ключовим інструментом для представлення наукових досягнень на міжнародному рівні. Уміння презентувати результати досліджень англійською мовою дозволяє науковцям інтегруватися у світову наукову спільноту, брати участь у міжнародних конференціях, співпрацювати з у дослідницьких проєктах, публікувати статті у провідних наукових журналах, долучатися до глобальних наукових дискусій. Незалежно від спеціальності, яку молоді люди здобувають в університеті, вони потребують сформованості належного рівня вмінь та навичок, пов'язаних з презентуванням інформації іноземною мовою. Проблема формування презентаційних умінь студентів все ще залишається недостатньо розробленою, оскільки педагоги зосереджують увагу лише на окремих її аспектах.

Належно акцентувати увагу на тому, що успішна презентація результатів досліджень англійською мовою потребує не лише високого рівня володіння нею, але й розуміння культурних та стилістичних особливостей академічного дискурсу. Окрім цього важливо зауважити на важливості адаптації презентаційного стилю до міжнародних стандартів, що передбачає чіткість викладу, структурованість матеріалу та здатність ефективно відповідати на запитання аудиторії.

Тому розвиток навичок презентації наукових досліджень англійською мовою вважається важливим аспектом підготовки здобувачів вищої освіти. З метою покращення навичок публічної презентації наукових результатів англійською мовою, у багатьох університетах світу запроваджуються спеціальні тренінги та курси. Наприклад, відомою є програма «Academic Presentation Skills» у Гарвардському університеті, яка включає практичні заняття з підготовки слайдів, ораторського мистецтва та роботи із запитаннями аудиторії. Згідно з робочими програмами навчальних дисциплін «Іноземна мова за професійним спрямуванням (англійська)», «Іншомовне академічне письмо» тощо закладів вищої освіти України, особлива увага приділяється розвитку вмінь, необхідних для успішної презентації, зокрема, структуруванню матеріалу, використанню мультимедійних інструментів, що сприяють кращій візуалізації наукових даних, та вдосконаленню навичок публічного мовлення.

Отже, у сучасному академічному середовищі розвиток навичок презентації наукових

досліджень англійською мовою є не лише бажаним, а й необхідним для інтеграції в міжнародну наукову спільноту. Володіння іноземною мовою, розуміння культурних та стилістичних особливостей академічного дискурсу, дотримання міжнародних стандартів презентації дозволяють науковцям ефективно комунікувати результати своїх досліджень, брати активну участь у глобальних наукових дискусіях і налагоджувати співпрацю з колегами з інших країн. Зважаючи на це, впровадження спеціалізованих курсів і тренінгів у закладах вищої освіти є важливим кроком на шляху до формування висококваліфікованих фахівців, здатних професійно презентувати свої наукові досягнення на міжнародному рівні.

ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ БАЗОВОГО РІВНЯ ЗСОО У КОНТЕКСТІ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІВ НА АДАПТИВНИХ ЗАСАДАХ

ШЕВЧУК Ніна

директорка Гожулівського НВК Полтавської міської ради, Полтава, Україна.

FORMATION OF RESEARCH COMPETENCIES OF STUDENTS OF BASIC LEVEL OF SECONDARY EDUCATION IN THE CONTEXT OF PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF TEACHERS ON AN ADAPTIVE BASIS

Nina SHEVCHUK

Director of the Gozhuliv's'kyi NVK of the Poltava City Council, Poltava, Ukraine..
shnm151176@gmail.com

Освіта в сучасних умовах вимагає від нас, педагогів, не лише високого рівня професійної підготовки, але й здатності до швидкої адаптації. Одним із ключових аспектів є формування дослідницьких компетентностей здобувачів освіти базового рівня (5-9 класи НУШ, Державний стандарт базової школи), що забезпечує готовність цих дітей до самопізнання, саморозвитку, креативності та критичного мислення. Водночас професійний розвиток педагогів на адаптивних засадах сприяє ефективному впровадженню формування дослідницької компетентності.

Дослідницькі компетентності включають здатність формулювати гіпотези, планувати та проводити експерименти, аналізувати дані й робити висновки, наприклад: під час повторення теми «Трикутники», геометрія 7 клас, учні задалися питанням «Навіщо вивчати дану тему і де вона їм стане в нагоді по життю?» Відповідь діти на дане питання дали тоді коли треба було з трикутників придумати і щось виготовити. Закріплення даної теми випало на День Соборності, де учні зробивши певний аналіз, виготовили Янголятка, а потім передали на передову. Саме формування та розвиток дослідницької компетентності сприяє формуванню навичок критичного мислення та творчого підходу до вирішення проблем, дає можливість самостійно приймати певні рішення.

Адаптивне навчання передбачає гнучкість педагога в освітньому процесі відповідно до потреб здобувачів освіти. Також вимога часу і професійний розвиток педагогів, який повинен бути спрямований на оволодіння сучасними методами дослідницького навчання. Це може бути і проектно-дослідницька діяльність як основа активного навчання, використання STEM-підходу для інтеграції наукових дисциплін, застосування технологій проблемного

навчання.

Під час впровадження/ застосування/ використання різних методів формування дослідницької компетентності головну роль відіграє підвищення кваліфікації вчителів у сфері дослідницького навчання, що безпосередньо впливає на успішність учнів.

Отже, підсумовуючи, можна стверджувати, що формування дослідницьких компетентностей здобувачів освіти базового рівня ЗЗСО є невід'ємною складовою сучасної освіти, оскільки дослідження – це набутий досвід, де навчання відбувається впродовж життя. Адаптивний підхід до професійного розвитку педагогів дозволяє ефективно інтегрувати дослідницьке навчання освітню практику, що сприяє підготовці конкурентоспроможних випускників.

Список використаних джерел:

1. Закон України "Про освіту" (2017).
2. Державний стандарт базової середньої освіти (2020).
3. Биков В. Ю., Лапінський В. В. Адаптивні технології навчання у сучасній школі. – Київ: Педагогічна думка, 2021.
4. Савченко О. Я. Компетентнісний підхід у шкільній освіті: теорія і практика. – Київ: Освіта, 2020.
5. Локшина О. І. Дослідницька діяльність у шкільній освіті: європейський досвід та українські реалії. – Харків: Ранок, 2019.

References:

1. Zakon Ukrainy "Pro osvitu" (2017).
2. Derzhavnyi standart bazovoi serednoi osvity (2020).
3. Bykov V. Yu., Lapinskyi V. V. Adaptivni tekhnolohii navchannia u suchasni shkoli. – Kyiv: Pedagogichna dumka, 2021.
4. Savchenko O. Ya. Kompetentnisnyi pidkhid u shkilnii osviti: teoriia i praktyka. – Kyiv: Osvita, 2020.
5. Lokshyna O. I. Doslidnytska diialnist u shkilnii osviti: yevropeyskyi dosvid ta ukraïnski realii. – Kharkiv: Ranok, 2019.

АДАПТИВНІСТЬ УЧИТЕЛЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗЗСО УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

ШРАМКО Руслана

кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри англійської та німецької філології
Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, Полтава,
Україна

THE ADAPTABILITY OF THE TEACHER OF FOREIGN LANGUAGE AT SECONDARY EDUCATION INSTITUTIONS OF UKRAINE VIA THE PRISM OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Ruslana SHRAMKO

*PhD in Philology, Associate Professor, Associate Professor at the Department of English and
German Philology, Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University. Poltava, Ukraine*
<https://orcid.org/0000-0002-9258-9128>
shramen1atk02006@gmail.com

Освіта є передумовою, засобом і водночас результатом розвитку соціуму загалом і кожної особистості зокрема. Здобуття освіти слугує запорукою поступу людства в пошуку шляхів забезпечення сталого розвитку в ХХІ ст. Глобальні трансформації в освітньому

процесі періоду COVID-19 [5] – стрімка диджиталізація форм і навчальних активностей [6], дистанційні платформи для самоосвіти й освіти дорослих, практика міжнародних студентських мобільностей та міжнародні стажування науково-педагогічного складу закладів середньої та вищої освіти – стимулювали усіх учасників освітнього процесу кардинально змінити власне ставлення до цифрових інструментів, відкривши для себе огром їхнього навчального потенціалу [2]. Таке переосмислення водночас сприяло зміні парадигми викладання, змістивши фокус із учителецентрованого на студентоцентрований [1], тим самим поставивши здібності, інтерес та навчальні захоплення здобувача освіти як пріоритет.

Усе це, поза сумнівом, указує на нагальну для викладача (учителя) потребу скорегувати як власне ставлення до навчального процесу, так і опанування нових компетентностей, що забезпечать «психологічне виживання» і швидку адаптацію до постійно змінюваних умов науково-педагогічної праці на етапі сучасся. Цифрова компетентність є вимогою та передумовою ефективної роботи за дистанційного чи змішаного навчання як потужний ефективний інструмент у роботі зі студентами з різних локацій. Комунікативна компетентність дозволить подолати бар'єри в діалозі культур. Трансверсальна компетентність є наскрізним явищем, що забезпечує загальну іноземномовну підготовку майбутніх викладачів (фахівців) в умовах високої конкуренції XXI ст.

Саме тому висока адаптивність викладача (учителя) слугує запорукою такого «психологічного виживання» і дієвим показником роботи за фахом [4]. Насамперед ідеться про адаптивність науково-педагогічного працівника до процесу модернізації галузі освіти загалом [3] і трансформацій у межах спеціальності зокрема, що вможливить швидкий і безболісний перехід до оновленого контенту, принципів і критеріїв у викладанні навчальних курсів тощо.

Не менш вагомою є адаптивність до постійних змін щодо укладання освітніх програм, зміни вимог до якості навчального контенту та специфіки його створення усіма учасниками освітнього процесу.

Інтегральною в цьому разі є адаптивність викладача (учителя) до фахової діяльності за постійно змінюваних стресових умов (геополітична ситуація, зміна освітньої парадигми, виклики комунікації тощо), адже гнучкість його реакції є основою плідної роботи, а отже, стабільності функціонування закладу освіти. На рівні суспільства безперешкодна робота закладу освіти слугує основою сталого розвитку [7] соціуму.

Отже, адаптивність є відповіддю викладача (учителя) на виклики сьогодення та зміни в освітологічному дискурсі.

Список використаних джерел:

1. Студентоцентровані підходи до змішаного навчання : навч. посіб. для здобувачів фахової передвищої та вищої освіти / За заг. ред. к. філол. н., доц. Герцовської Н. О. [Автори : к. пед. н., доц. Маслова А. В., к. пед. н., доц. Мізюк В. А., к. філол. н., доц. Герцовська Н. О., к. філол. н., доц. Шрамко Р. Г., к. філол. н., доц. Рахно М. Ю., ст. викл. Калашникова Т. С., ст. викл. Варіна Г. Б., д. філософії, доц. Кравченко Т. М., к. філол. н., доц. Лисак Л. К.]. Мукачєво. МДУ. 2024. 240 с. <https://doi.org/10.31339/978-617-7495-64-1-2024>.

2. Шрамко Р. Г, Рахно М. Ю. Інноваційні підходи до навчання ESL у вищій школі крізь призму сталого розвитку. *І Міжнародний науково-практичний форум «Основні цілі стратегії сталого розвитку: проблеми та перспективи»* : матер. форуму (м. Полтава, 26 вересня 2024 р.) / За заг. ред. проф. М. В. Гриньової. Полтава. ПНПУ імені В. Г. Короленка. 2024. 614 с. С. 363–364.

3. Alagöz, T., & Canlı, S. The effect of innovative schools and schools' openness to change on teachers' adaptive performance. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi [Journal of Theoretical Educational Science]*. 2024. № 17(4). P. 791–813. <http://doi.org/10.30831/akukeg.1466406>.

4. Collie, R. J, & Martin, A. J. Adaptability: An important capacity for effective teachers. *Educational Practice and Theory*. 2016. № 38(1). P. 27–39. <http://doi.org/10.7459/ept/38.1.03>.

5. Munda, N. Adaptability and Teaching Performance of Gulod and Mamatid National High

School Teachers during the Pandemic. *Central Mindanao University Journal of Science*. 2023. № 27. P. 106–115. <http://doi.org/10.52751/ABUF7062>.

6. Rakhno, M., Shramko, R. Information technology in language teaching methodology course at pedagogical university. *AD ALTA*. 2021. Vol 11. Issue 02. P. 257–262. <https://doi.org/10.33543/1102257261>.

7. The 17 goals of sustainable development. Goal 4. URL: <https://sdgs.un.org/goals/goal4> (дата звернення: 01.02.2025).

References

1. Studentotsentrovani pidkhody do zmishanoho navchannia: navch. posib. dlia zdobuvachiv fakhovoi peredvyshchoi ta vyshchoi osvity / Za zah. red. k. filol. n., dots. Hertsovskoi N. O. [Avtory: k. ped. n., dots. Maslova A. V., k. ped. n., dots. Miziuk V. A., k. filol. n., dots. Hertsovska N. O., k. filol. n., dots. Shramko R. H., k. filol. n., dots. Rakhno M. Yu., st. vykl. Kalashnykova T. S., st. vykl. Varina H. B., d. filosofii, dots. Kravchenko T. M., k. filol. n., dots. Lysak L. K.]. Mukachevo. MDU. 2024. 240 s. <https://doi.org/10.31339/978-617-7495-64-1-2024> (in Ukrainian).

2. Shramko R. H, Rakhno M. Yu. Innovatsiini pidkhody do navchannia ESL u vyshchii shkoli kriz pryzmu staloho rozvytku. *I Mizhnarodnyi naukovo-praktychnyi forum «Osnovni tsili stratehii staloho rozvytku: problemy ta perspektyvy»*: mater. forumu (Poltava, September 26, 2024) / Za zah. red. prof. M. V. Hrynovoi. Poltava. PNPU imeni V. G. Korolenka. 2024. 614 p. P. 363–364 (in Ukrainian).

3. Alagöz, T., & Canlı, S. The effect of innovative schools and schools' openness to change on teachers' adaptive performance. *Kuramsal Eğitimilim Dergisi [Journal of Theoretical Educational Science]*. 2024. № 17(4). P. 791–813. <http://doi.org/10.30831/akukeg.1466406> (in English).

4. Collie, R. J, & Martin, A. J. Adaptability: An important capacity for effective teachers. *Educational Practice and Theory*. 2016. № 38(1). P. 27–39. <http://doi.org/10.7459/ept/38.1.03> (in English).

5. Munda, N. Adaptability and Teaching Performance of Gulod and Mamatid National High School Teachers during the Pandemic. *Central Mindanao University Journal of Science*. 2023. № 27. P. 106–115. <http://doi.org/10.52751/ABUF7062> (in English).

6. Rakhno, M., Shramko, R. Information technology in language teaching methodology course at pedagogical university. *AD ALTA*. 2021. Vol 11. Issue 02. P. 257–262. <https://doi.org/10.33543/1102257261> (in English).

7. The 17 goals of sustainable development. Goal 4. URL: <https://sdgs.un.org/goals/goal4> (data zvernennia: 01.02.2025) (in English).

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

АДАПТИВНІ ПРОЦЕСИ В ОСВІТІ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

ТРЕТЬОГО МІЖНАРОДНОГО НАУКОВОГО ФОРУМУ
07–08 лютого 2025 року

Adaptive Processes in Education

Collection of Materials

4th International Scientific Forum
February 7–8, 2025

За загальною
редакцією: Г.В.
Єльникової

Відповідальний за випуск, упорядник:
Я.Й. Васильченко

Редакційна колегія:
Л.О. Ануфрієва, Л.О. Бачієва, В.М. Гладкова, М.Л. Росток, З.В. Рябова

Розміщено на сайті ГО «ШАУСПС» за
покликанням <http://adaptive.org.ua/>
і на сайтах партнерів-співорганізаторів Форуму; Телеграм-канал ГО
«ШАУСПС» <https://t.me/c/1877203198/8>